1993. november 4.
CSÜTÖRTÖK
XLIX. évfolyam, 257. szám
ÁRA: 13,80 Ft

Márföldy Aladár épített

NAPLÓ

KÖZÉP-DUNÁNTÚLI NAPILAP

Mit mutatott Boross Péter?

Tévémacit a belügybe!

„Nahlik a vakolat" – olvashattuk egy transzparensen a Magyar Televízió Szabadság téri székháza előtt a keddi diáktüntetésen. És valóban: egyre inkább előtűnik az intézmény valódi arca. Hogy pontosítsunk, nem a tévéé, hanem a tévéseket irányító erőké.

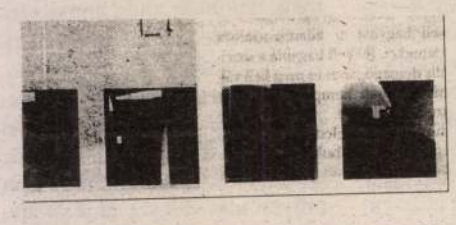

Hát ezek tényleg barmok, ezek tényleg ilyenek, és tényleg azt hiszik, hogy hazugsággal, sajtóterrorral, félretájékoztatással és demagógiával még visszahozhatják magukat a sírból. Pedig nem. Hát miért nem örülnek, hogy beléjük vagyunk fásulva és nem idegeskedünk? Miért nem húznak végre a faszba?

Magyar Narancs 1993. október 28. a szerk. 3

A mára magányosan maradt egyetlen hírműsor parlamenti tudósításában a teljes elnöki jogkörrel felruházott *Boross Péter* plakátot lenget. A készülékek előtt ülő több millió magyar legnagyobb felháborodására ismerteti az egyetemisták tüntetésre felszólító plakátjának első sorát: „Hát ezek tényleg barmok..." A Híradó hűségesen illusztrál. Plakátfejlécet látunk, snitt, majd az ominózus szöveg jön. Csakhogy a másodjára bemutatott gyenge fénymásolat már a kétségtelenül saját utakon járó Magyar Narancs című hetilap vezércikkének utolsó bekezdése. Azon a bizonyos plakáton csupán a gyülekezési helyet és az útvonalat tüntették fel a rendezők.

Mi ez, ha nem tudatos manipuláció? Ha ezzel a furfanggal azt akarták elérni, hogy a demonstrációt jó előre befeketítsék, akkor ez nem jött be. A több ezer fiatalt megmozgató békés tüntetést az esti Híradóban mindenesetre nem mulasztották el a plakátot bemutató manipulált képsorral még egyszer sárba tiporni. Ismételten hangsúlyozzuk, hogy két teljesen különböző papírlapról: egy plakátról és egy újságcikkről van szó. A belügyes kamerák kereszttüzében álldogáló tömeg bizonyságot tett arról, hogy más eszközökkel kívánja célját elérni.

„A tévében lassan újra a tévémaci lesz az egyetlen hiteles személyiség" – mondta nem kis derültséget keltve az egyik szónok.

Lehet, hogy a belügyminisztérium vezetésébe is elkelne egy-két tévémaci?

Áfrány–Korbély

1956. október, december

Nyomozást rendeltek el a sortüzek ügyében

Az 1956. októberi forradalom és szabadságharc során elkövetett egyes bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásról szóló törvény alkalmazásával összefüggésben a Budapesti Ügyészségi Nyomozó Hivatal a következő közlemény közzétételére kérte a Magyar Távirati Irodát szerdán.

„A Budapesti Ügyészségi Nyomozó Hivatal 1993. november 3-án emberiség elleni bűncselekmény alapos gyanúja miatt nyomozást rendelt el az 1956. október 27-én Tiszakécskén, az 1956. december 8-án Salgótarjánban, valamint az 1956. december 11-én és 12-én Egerben történt sortűz ügyében."

Fodor Gábor kilép a Fideszből

Fodor Gábor december 1-jével lemondott képviselői mandátumáról, s kilép a Fideszből is.

Ezt sajtótájékoztatón jelentette be a párt alelnöke. Elhatározását azzal indokolta, hogy az általa kezdetektől fogva képviselt elvekre és értékrendekre a párt politikáját komolyan befolyásoló módon nincs szükség. Mint mondta, számára elfogadhatatlan irányba fordult a Fidesz szekere. Jövőjéről annyit közölt, hogy nem kíván teljesen visszavonulni a politikától. *(Részletes tudósítás a 2. oldalon.)*

Vasutassztrájk lesz?

Várhatóan november 15-én, a reggeli órákban kétórás figyelmeztető sztrájkot tartanak a vasúti szakszervezetek, miután eddig eredménytelenek voltak a MÁV vezetésével folytatott tárgyalások. A MÁV vezetése ugyanis csak december 10-e után kíván tárgyalni a bérfejlesztés mértékéről, és a halasztást elfogadhatatlannak tartják az érdekképviseletek. (MTI)

(Munkatársunk még a sztrájk bejelentése előtt beszélgetett Láng Lászlóval, *a vasutas-szakszervezet veszprémi körzeti alapszervezetének titkárával. Interjú a 4. oldalon.)*

Életfogytig főmérnök

Emlékezés a viadukt megmentőjére

Tegnap volt száz éve, hogy megszületett Márföldy Aladár, *Veszprém város egykori főmérnöke. Hozzátartozói és tisztelői rá emlékeztek az alsóvárosi temetőben. (Tudósítás a 4. oldalon.)*

Fotó: Andrónyi András

MA

Ha a válás sem megoldás

Amint ránézek a fiatalasszonyra, lerí róla a zaklatottság, a nagy bajokat hordozó ember szomorúsága. Panasszal jött persze. A helyzet rendkívül egyszerű és mégis megoldhatatlannak látszik.

5. oldal

Ez csak szemfényvesztés?

Az már mégiscsak túlzás, hogy nagyobb részt vehet meg a három vezető, mint a több mint kétezer dolgozó a Bakony Művek privatizálásakor. Micsoda eljárás ez?!

6. oldal

Pufajkások

A karhatalmista parancsnok belátta, hogy ezúttal is rossz lóra tettek. Majd jelenti Árvai Mihálynak, ő meg Pap Jánosnak, az MSZMP megyei intézőbizottsága vezetőinek, hogy az akarattyai Must István nem akar ártani a nép ellenségeinek.

6. oldal

Ma temetik Lőrincze Lajost

Mintha nem gyanította volna, olykor ő vigasztalta látogatóit a Kútvölgyi szobájában. Örült évődő diákcimboráknak, telefonok, együttérző levelek sokaságának.

7. oldal

Az egyetemek jellemzői

Az 1994. évi felvételi esélyek csak becsülhetők. A felvételi irányszámok 2500-zal emelkednek az ideihez képest, így 32–33 ezer felvettel számolhatunk. A pályázók reménykedhetnek: felvételi esélyeik valószínűleg növekedni fognak.

7. oldal

A marketingről világszínvonalon

A vállalkozáskor van egy kérdéscsoport, amit fel kell tennünk magunknak: akarom-e, fogom-e és tudom-e energiával és idegekkel bírni mindazt amit felvállaltam?

9. oldal

FANTASZTIKUS NOVEMBERI FÓRUM-VÁSÁR!
ÁRENGEDMÉNYEK, AKCIÓK, AJÁNDÉKOK!
Figyelje mai egész oldalas hirdetésünket!
A FÓRUM EGY UTAT ÖNNEK IS FELTÉTLENÜL MEGÉR!
(63116/1H)

MTI-PANORÁMA

■ **Varsó** – Pert vesztett a baloldallal szemben Leszek Moczulski, a lengyel parlament legélesebben kommunistaellenes pártjának, a Független Lengyelország Konföderációjának vezére. A varsói megyei bíróság elmarasztalta a politikust becsületsértésért, és arra kötelezte, hogy kérjen bocsánatot név szerint a Demokratikus Baloldali Szövetségnek mind az 56 képviselőjétől, akiket az előző parlament egyik vitájában hazaárulóknak és moszkvai báboknak nevezett.

■ **Szófia** – Albániában tízévi szabadságvesztésre ítéltek egy határőrt, aki a kommunista rendszerben tüzet nyitott menekülőkre. Shkodra város bírósága bűnösnek mondta ki a határőrt, mert az 1990 áprilisától decemberéig tartó időszakban hat személyt lőtt agyon azok közül, akik illegálisan kíséreltek meg a határ átlépését.

■ **Frankfurt** – Hét amerikai és egy-egy német, illetve francia katonai szállítógép kedd este ismét nagy mennyiségű segélyszállítmányt dobott le Bosznia körülzárt településeinek a közelébe. Az ejtőernyővel ledobott konténerek Maglaj és Tesanj körzetében értek földet.

■ **Washington** – Bill Clinton amerikai elnök kedden aláírta a kereskedelmi gyakorlatban alkalmazott legnagyobb kedvezmény elvét (MFN) garantáló státust Románia számára, és ezzel a Kongresszus által korábban jóváhagyott rendelkezés törvényerőre emelkedett.

■ **Johannesburg** – A délafrikai politikai szervezetek tárgyalásain elvi megállapodás született kedden arról, hogy az áprilisi általános választások után nemzeti egységkormányt fognak alapítani.

■ **Bukarest** – Két román hajó áttört a dunai hajóforgalmat akadályozó szerb Fehér Rózsa és Új Bizánc szervezetek blokádján. A két hajó kapitányának tájékoztatása szerint a rossz időjárási és látási viszonyokat kihasználva sikerült áthatolniuk a folyamzáron. A Fehér Rózsa és az Új Bizánc szervezet akciójával a Jugoszláviával szemben elrendelt ENSZ-szankció ellen tiltakozik.

■ **Ungvár** – Dmitro Dorcsinec, a megyei tanács elnöke, az Ukrán Legfelsőbb Tanács képviselője szemenszedett hazugságnak nevezte a kárpátaljai Ukrán Néptanács politikai pártjainak és szervezeteinek azt az állítását, hogy a megyei tanács élére állt Budapest és Moszkva által sugalmazott ukránellenes szeparatista törekvéseknek. A szélsőséges ukrán nacionalista erők vádaskodása szerint a megyei tanács titkos tárgyalásokat folytat Budapesttel arról, hogy Kárpátalját csatolják Magyarországhoz.

■ **Tokió** – A NATO-hoz való csatlakozásra nyitott az ajtó minden ország, így az Orosz Föderáció számára is – jelentette ki szerdai tokiói sajtóértekezletén Les Aspin amerikai védelmi miniszter. A Pentagon irányítója elmondta, az USA kormánya az utóbbi hetekben a Partnerség a békéért elnevezésű javaslattal fordult a NATO-csatlakozás gondolatával foglalkozó országok kormányaihoz, indítványozva, hogy kössenek szerződést az atlanti szövetséggel.

■ **Prága** – Kedden elhunyt Ibrahim Zakaria, a Szakszervezeti Világszövetség elnöke – közölte szerdán az SZVSZ prágai titkársága. Zakaria 1929-ben született Szudánban. Több mint harmincöt évet töltött a szakszervezeti mozgalomban. 1982-től az SZVSZ főtitkára, 1990-től elnöke volt.

■ **Baku** – A karabahi örmény–azeri háborúban eddig 16 ezer ember vesztette életét és mintegy 22 ezren sebesültek meg.

■ **Oslo** – Megszakadtak szerdán a dél-norvégiai hegyekben hétfőn titokban kezdődött tárgyalások Horvátország és az úgynevezett Krajinai Szerb Köztársaság képviselői között. A tárgyalásokat folytatják, de egy másik napon és helyen.

■ **Párizs** – Franciaországban szerdán megkezdődött a nyolcvanas évek talán legmegrázóbb – s a francia közvéleményt még mindig foglalkoztató – bűnügyének tárgyalása: Dijon városában esküdtszék elé állították Jean-Marie Villemint, aki kisfia meggyilkolása miatt érzett fájdalmában maga vett bosszút az általa feltételezett tettesen. A négyéves Gregoryt 1984 októberében találták holtan a család lakhelyének, egy kis franciaországi falunak közelében. Bár egyes vallomások alapján a rendőrség Villemin unokatestvérét, Bernard Laroche-t gyanúsította, őt hamarosan minden vád alól felmentették. Az akkoriban 26 éves apa viszont –aki imádta gyerekét – nem bírta elviselni a férfi szabadlábra helyezését, s 1985 márciusában maga tett igazságot: lelőtte a „tettest".

NAPLÓ
Közép-dunántúli napilap

Főszerkesztő: BALOGH ELEMÉR
Főszerkesztő-helyettesek:
HORVÁTHY GYÖRGY,
VARGA DOMOKOS PÉTER

Levélcímünk: Napló-szerkesztőség, Veszprém, Szabadság tér 15. Pf. 161, 8201.
Telefonszámaink: Szerkesztőségi alközpont
(ugyanitt információ a hirdetésfelvételről, panaszügyek) 88/327-444, 327-043, 327-643, 327-645.
Főszerkesztő, titkárság: 322-915. Telefax: 322-915. Sportrovat: 322-871.
Kiadja a Közép-dunántúli Napló Kiadói Korlátolt Felelősségű Társaság,
Veszprém Szabadság tér 15. Pf.161, 8201.
Felelős kiadó: **Kovács József**, a kft. ügyvezető igazgatója.
Telefon- és telefaxszáma: 88/322-852. Telex: 32-355.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban,
a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, valamint a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál
(Helir) Budapest XIII. Lehel u. 10/a 1900. Közvetlenül vagy postautalványon,
valamint átutalással a Helir 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj 1 hóra 322, negyedévre 966, fél évre 1932, egy évre 3864 forint.
A NAPLÓ reklámirodájának telefaxszámai: 88/327-077, 327-845.
Pápai szerkesztőség, hirdetésfelvétel telefon, telefax: 89/313-665.
Készül a Napló Multicom számítógépes szövegszerkesztő rendszerén.
Fotóriportereink kizárólag FORTE nyersanyagra dolgoznak.
Nyomás: VESZPRÉMI NYOMDA RT. Felelős vezető: **Fekete István** igazgató, telefon 323-882.
Telefonközpont: 326-688. Telex: 32-619.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Index: 25-061, ISSN 0133-2104

Kórházi holtpont

Ülésezett a sümegi képviselő-testület

Újabb hatmillió forint támogatást kér a sümegi kórház az önkormányzattól. Tejet, kenyeret, gyógyszert ugyanis még meg tud venni az intézmény, de fűtőolajra már nem futja nekik. A képviselő-testület a támogatást – pénz híján – egyelőre nem szavazta meg, ha viszont hitelt venne fel, éppen év végére adósodna el.

Talán hibáztak a minapi ülésükön a városatyák, amikor a költségvetéssel összefüggő kórházkérdést hagyták legutoljára, mert este 11 órakor fáradtan nem igazán lehetett Sümeg legégetőbb gondjáról tárgyalni, és a kórház sorsáról dönteni. Ugyanakkor tudták, hogy erről a kérdésről most sokat és sokáig kell beszélni. Minden lehetőséget fel kell mérni ahhoz, hogy ebből a katasztrofális helyzetből, amibe a sümegi kórház a tapolcai egészségügyi intézménytől való, több mint tízmillió forintos hiánnyal járó elválása után került, valamilyen kiutat kell találni. Kiutat, mert visszaút nincs.

– A sümegiek beleegyeztek a váláskor felvázolt feltételekbe, később rájöttek, hogy minősíthetetlen zsarolásnak lettek kitéve – mondta *dr. Mészáros István* kórházigazgató. – Ilyen kevés pénzből, mint a sümegi, Magyarországon egészségügyi intézmény nem gazdálkodik. Tovább nem szoríthatják a nadrágszíjat. Az új finanszírozási rend életbelépése óta eddig ugyan Tapolcán keresztül csordogált le a pénzük, de januártól talán már nemcsak jogilag, hanem gazdaságilag is különválhatnak. Ugyanakkor, ha visszaveszik Tapolcától a 17 sebészeti ágyat, azaz, ha az ezekre vonatkozó támogatást Sümeg kapja meg, már fellélegezhetnek.

Úgy tűnik, erre megvan az esélyük, hiszen a sümegi vállalkozók által felépített és felszerelt 22 ágyas sebészet már javában üzemel, és egy esetleges ajkai sebészeti háttérrel teljesen függetleníthetik magukat néhai „élettársuktól". A vérellátó ugyancsak ajkai kórházi háttérrel dolgozhatna. Ezekről a felvetésekről a város és a kórház vezetősége a napokban a megyei tiszti főorvossal és a társadalombiztosítással folytatott beszélgetések után már tisztább képet alkothat, és ha a pénzügyek idén még nem is rendeződhetnek teljesen, a kórház jövő évi dolgai sokkal tisztábban körvonalazódhatnak.

A képviselő-testület elfogadta *Párizs Györgyné* kinevezését a Simon István Városi Könyvtár igazgatói posztjára, a városi múzeum vezetői állására pedig kilencven napon belül megismétlik a pályázatot, mert a kiírásra nem jelentkezett senki. Addig *Miklósi Sikes Csaba*, a jelenlegi vezető látja el feladatát.

pi –

Vidéken „tanul"

Veszprémben a brit sajtóattasé

„Budapest nem Magyarország, ezért rendszeresen járom a vidéki városokat, ahol rengeteget tanulok az átlagember életéről"– mondta *Bill Blanchard*, a Veszprémben egynapos látogatáson részt vevő brit politikai sajtóattasé.

A brit nagykövetség másodtitkára, aki kitűnően beszéli nyelvünket, 14 hónapja tartózkodik hazánkban, s első ízben látogatott megyénkbe. Blanchard úr folyamatos kapcsolatban áll az angol, illetve a magyar minisztériumokkal, feladata a két ország kölcsönös tájékoztatása egymás politikai helyzetéről. Látogatásának szándéka, hogy minél több vidéki önkormányzat működését, politikai struktúráját megismerje. Így saját kérésére tegnap délelőtt a veszprémi városházán találkozott a helyi önkormányzat vezetőivel, a képviselői testületből a különböző pártok képviselőivel és a helyi sajtó szerkesztőivel, akiktől élénken érdeklődött tevékenységük felől.

Az oxfordi egyetem filozófia–közgazdaságtan szakán végzett sajtóattasé elmondta, hogy ellentétben az itt tapasztaltakkal, Angliában a viszonylag csekély számú regionális médiával szemben az országos média sokkal fontosabb információs szerepet tölt be. Elképzelhetetlen, hogy Angliában a vidéki ember legalább egy országos napilapot ne olvasson rendszeresen.

Dióssy László polgármester az eltelt három év önkormányzati működéséről tájékoztatta Blanchard urat, aki a délutáni órákban még találkozott *Wollák Lászlóval*, a Komfort Kereskedelmi és Ipari Rt. vezérigazgatójával, majd egy fotókiállítás megtekintésével zárta veszprémi látogatását.

mt
Andrónyi-fotó

Tévutakon jár a Fidesz szekere

Fodor Gábor a kilépés okairól

„A mai napon bejelentem, hogy december 1-jei hatállyal lemondok parlamenti képviselői mandátumomról, a Fiatal Demokraták Szövetségében viselt tagságomról és megbízatásaimról" – közölte Fodor Gábor szerdán, a Parlamentben tartott szűk körű sajtótájékoztatóján.

A Fidesz alelnöke, az Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottságának elnöke a tájékoztatón nyilatkozatot olvasott fel elhatározásáról és annak okairól. Elmondta, hogy döntése olyan hosszabb folyamat eredménye, amely régebben kezdődött el a Fideszen belül.

Az országos választmány alakuló ülése megerősítette abban, hogy az általa kezdetektől fogva képviselt elvekre és értékrendre a szövetség politikáját komolyan befolyásoló módon jelenleg nincs szükség. Arra pedig nem kíván vállalkozni, hogy további jelenlétével azt a látszatot keltse, mintha a Fidesz az őáltala vallott nézetrendszert is magában foglalná.

– A párton belüli normarendszer jelentős változása miatt számomra az egyetlen tisztességgel vállalható út képviselői mandátumom visszaadása annak a pártnak, melynek egykori budapesti listáját vezettem – közölte. Hozzátette, hogy elhatározásával egyúttal könnyebbé kívánja tenni annak az útnak a követését, amelyet a fiatal demokraták az ő ellenkezése ellenére választottak. Számára elfogadhatatlan irányba fordult a Fidesz szekere. – A hétvégi választások után én csak a magam számára adódó tanulságot vonom le, de megítélni e folyamatokat már nem az én dolgom: ezt mások végzik el – mondotta.

Fodor Gábor azért nem a párton belüli platformalapítás mellett döntött, mert annak szerinte nem lenne értelme a jelenlegi helyzetben. A „hogyan tovább" felől érdeklődő kérdésekre úgy nyilatkozott: nem kíván teljesen visszavonulni, ám még nem döntötte el, hogy pontosan milyen utat választ. Hozzátette, hogy az utóbbi időben egyébként szinte mindegyik párttól megkeresték. (MTI)

Karácsonyi segítség

Sajtótájékoztató Pápán

***Kovács Zoltán* polgármester tegnap néhány fontos, a város érdekét szolgáló információval látta el a sajtó jelenlévő képviselőit. Többek között a jövő keddi önkormányzati ülés anyagából adott ízelítőt.**

Arról, hogy ha a testület megszavazza, biztosítják a kórház dolgozóinak 13. havi fizetését. Ez 14,8 millió forinttal terheli majd a költségvetést. A lépést azért kénytelenek megtenni, mivel a finanszírozást a társadalombiztosítás nem vállalta magára. A testület elé kerül továbbá az idegenforgalmi tervkoncepció, a mezőgazdasági szakközépiskola beszámolója, a Pápai Hírlap, a távhőszolgáltatás, valamint egy néprajzi gyűjtemény megvásárlásának ügye is.

Bejelentették a tájékoztatón, hogy felbontották az új Petőfi gimnázium kivitelezőivel a szerződést elégtelen munkavégzés miatt. Ugyancsak elhangzott, hogy a partnervárosi kapcsolatok eredményeként eddig mintegy 13 millió forint értékű kórházi és egyéb eszközöket kapott a város ajándékba. A forintérték új beszerzési áron értendő. – tették hozzá.

Megtudhattuk, jelentős segítségnek szánja az önkormányzat a karácsony előtt nyíló szociális diszkontboltot. A piactéri üzletben 1350 szociálisan rászoruló 5 százalékkal a diszkontár alatt vásárolhat majd élelmiszereket.

– n –

Elfogták a fojtogatót

Nem mindennapi incidens helyszíne volt a veszprémi Munkácsy utca egyik tömbháza szerdán, a kora hajnali órában.

A hölgy kulcsával kinyitotta a lépcsőház ajtaját, majd odalépett a lifthez. Míg várt a felvonóra, kopogtatást hallott a bejárati ajtón. Lesietett a lépcsőn, udvariasan kinyitotta egy férfi előtt az ajtót. Bár ne tette volna!

Ahogy visszament a lifthez, az ismeretlen hátulról megragadta a torkát és fojtogatni kezdte. A hölgynek sikerült elmenekülnie, az utcán segítségért kiáltott. Valaki betelefonált a veszprémi kapitányság ügyeletére, ahonnan rögtön a lakótelepre irányították a járőröket. A büntetett előéletű *B. Józsefet* (33), akit legutóbb öt év fegyházbüntetésre ítéltek, öt percen belül elfogták a rendőrök.

EZ NEM KACSA... EZ BUNDA- ÉS BŐRVÁSÁR!
Használt bundák már 1000 Ft-tól
Róka, nyuszi, farkas, nerc stb.
1000 db-ból válogathat
Használt velúr 700 Ft-tól!

ÚJ BŐRDZSEKIK, KABÁTOK VÁSÁRA!
Többszáz db-os kollekcióból válogathat!
Már 15 000 Ft-tól
November 5-én, pénteken, 10–17 óráig
Veszprém, tiszti klub (Hemo)

(62911/1H

Csurka visszatér?

Aktuálpolitika szocialista szemmel

Semmiképpen sem kerülheti meg a gazdaságpolitikát az, aki ma hazánkban aktuálpolitikai kérdésekbe bocsátkozik – mondta *dr. Katona Béla*, az MSZP parlamenti frakciójának vezetőhelyettese tegnapi, veszprémi sajtótájékoztatóján. Az országban kialakult helyzet kemény válság jeleit mutatja, amire a kormánynak nincs a realitások talaján nyugvó megoldási javaslata – jelentette ki.

Az ügynöktörvény ismételt napirendre tűzése, az újabb kárpótlási törvénytervezetek, legutóbb pedig a televízió és a rádió körüli viták azt a célt szolgálják, hogy eltereljék a figyelmet a valóban lényeges kérdésekről. A médiaháború hátterét elemezve Katona Béla elmondta, itt már régen nem *Bánó András* és az Egyenleg ügyéről van szó. Ezt igazolja egyebek mellett *Feledy Péter* lemondása is, aki egészen mostanáig a közszolgálati televízió kormány iránti lojalitásának szükségességét hangoztatta, ám ezt nem volt hajlandó összetéveszteni a talpnyalással.

A helyzet további éleződését eredményezheti, hogy úgy tűnik, *Csurka István*, *Lezsák Sándor* és *Boross Péter* mind több kérdésben egyetértenek, elképzeléseik legfeljebb a taktikát illetően térnek el egymástól. Végső soron ez oda vezethet, hogy az MDF-ből látszólag kizárt Csurka-féle vonal az MDF jelenlegi derékhadával teljesen azonos platformon jelenik meg a magyar politikai életben. Boross Péter keddi nyilatkozatáról, miszerint a jövőben elképzelhetőnek tartja az MDF-nek a Fidesszel való együttműködését és koalícióját, a frakcióvezető-helyettes úgy vélekedett: a színfalak mögött minden jel szerint komoly tárgyalások zajlanak, amelyek célja, hogy a jelenlegi kormányzó pártok közül legalább az MDF megőrizze hatalmi pozícióját a következő választási ciklusban is. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a Fidesz–SZDSZ megállapodás lehetséges vesztese nem az MSZP – amint azt *Orbán Viktor* kijelentette –, hanem a játékszabályokat tisztességgel betartó szabad demokraták lesznek.

Katona Béla ezután lakossági fórumon vett részt Várpalotán.

(s. bonnyai)

Hazai kézbe a földet

Agrárfórum Sümegen

– A Közös Piac országaiban a szubvenciók versenye folyik, miközben tőlünk a mezőgazdaság támogatásának leépítését várják – mondta tegnap este *Suchman Tamás*, az MSZP országgyűlési képviselője Sümegen azon a lakossági fórumon, amelyen a mezőgazdaság jövőjéről és az MSZP agrárpolitikai koncepciójáról volt szó.

Elmondta, hogy a Közös Piac országai igazából nem segíteni akarnak bennünket, hanem egy most megnyíló piacot látnak a volt KGST-országokban, ezért a közös piaci tagállamok mellett a kelet-európai és a harmadik világbeli országok felé is orientálódnunk kell. Suchman Tamás méltatta a kárpótlási hivatalok dolgozóinak helytállását. A mintegy harminc jelen lévő sümegi polgár közül több felszólaló kifogásolta a kárpótlásban nem egyértelmű jogszabályokat, a joghézagokat. A sümegiek a feldolgozóipar fejlesztése és a jó minőségű magyar borok külföldi népszerűsítése mellett álltak ki a tegnapi összejövetelen, és elmondták, hogy véleményük szerint a termőföld külföldieknek való kiárusítása csak még nagyobb munkanélküliséget és teljes leépülést okozna a mezőgazdaságban.

Keserű János egyetemi tanár hangoztatta, hogy az MSZP a többi ellenzéki párthoz hasonlóan ellenzi a földek külföldieknek való eladását.

Tisler–pi–

Javaslat lapszemlére

Fél perc újságonként

A Független Rádiós Szakszervezet (FRÁSZ) a Munka törvénykönyve 23. szakasza alapján vétót emel *Babiczky Klára* általános adófőszerkesztő-helyettesi kinevezése ellen. Ezt tartalmazza az a levél, amelyet *Győri László*, a FRÁSZ elnöke intézett *Csúcs Lászlóhoz*, a Magyar Rádió alelnökéhez. A vétó a Munka törvénykönyve 23. szakasza értelmében a munkáltatói intézkedést felfüggeszti addig, amíg – az ilyenkor kötelező – egyeztető tárgyalás eredményt nem hoz, illetve, ha a tárgyalás nem vezet eredményre, a jogerős bírósági döntésig.

✹

Szabad György, az Országgyűlés elnöke kérésükre fogadta a Parlamentben *Balogh Zsoltot*, *Benda Lászlót*, *Kepes Andrást* és *Szolnoki Andrást*, akik a Magyar Televízió 460 munkatársa által aláírt állásfoglalást nyújtották át figyelemfelhívás és tájékoztatás céljából. Szabad György közölte, hogy a petíciót haladéktalanul eljuttatja az Országgyűlés valamennyi képviselőcsoportjához.

✹

A Népszabadság és a Pesti Hírlap főszerkesztőjét is felkérte Csúcs László, a Magyar Rádió alelnöke, hogy véleményezzék azt a tervezetet, amelyet a Kossuth-adó főszerkesztője készített a kiegyensúlyozott lapszemlézés érdekében. *P. Szabó József* javaslata szerint minden országos lap egyaránt félperces adásidőt kapna, és egy állandó, négy munkatársból álló gárda készítené a rádió reggeli lapszemléjét. (MTI)

NAPRÓL NAPRA

Göncz Árpád Dél-Koreában

Szerdán Dél-Koreába érkezett Göncz Árpád, aki a tedzsoni expo magyar napjának vendége lesz. A köztársasági elnök megbeszéléseket folytatott Kim Jung Szam köztársasági elnökkel, és a kétoldalú kapcsolatok jövőbeni fejlesztési lehetőségeiről tárgyalt vele.

Életmentő elítéltek jutalma

Emberséges cselekedetükért jutalomban részesült az a négy fiatalkorú rab, aki a napokban a rácsok mögött megmentette egy börtönőr életét. A tököli büntetés-végrehajtási intézet zacskóragasztó üzemében dolgozó elítéltekre felügyelő őr rosszul lett, elvesztette eszméletét. A rabok azonnal segítségére siettek, elsősegélynyújtással igyekeztek magához téríteni, orvost hívtak. A börtönőrt azóta is kórházban kezelik, s életét a fiúk gyors segítségnyújtása mentette meg. A börtön igazgatója a négy fiatalembernek pénzjutalmat utalt ki, mindegyikük kapott ajándékba egy rádiót, valamint jutalomként csoportos színházlátogatáson is részt vehetnek Budapesten. Keresik a jogi lehetőséget, miként lehetne a fiatalok büntetését példamutató cselekedetükért mérsékelni.

Nyertes dolgozók

Az Állami Vagyonügynökség igazgatótanácsának szerdai ülésén több privatizációs pályázatról döntött. A dolgozók és a vezetők magas árfolyamon juthatnak állami tulajdonhoz a Fűzfői Papíripari Rt.-nél. A cég jegyzett tőkéje 186 millió forint, s ennek 51 százalékát hirdette meg a vagyonügynökség. A nyertes dolgozói, vezetői konzorcium 116 százalékos árfolyamot ajánlott egy konkurens magánszeméllyel szemben, aki 40 százalékos árfolyamon akart tulajdont szerezni. (MTI)

Hiányzik 17 millió az elrabolt pénzből

A biztonsági őr adta a tippet

Hatvankilencmillió forintot és valutát mutattak be a Budapesti Rendőr-főkapitányság szerdai sajtótájékoztatóján. Eddig ennyit sikerült visszaszerezni abból a 86 millió 670 ezerből, amelyet a múlt hónapban raboltak el a Budapest Bank Laktanya utcai fiókjából. A korábbi híradások még több mint 91 milliós rablásról szóltak, de ezt a bank utólag korrigálta.

Bodrácska János főkapitány elmondta: a bankrablás utolsó gyanúsítottja, *Kovács Zoltán* feltehetően Romániában tartózkodik. Arról még nincs pontos információja a rendőrségnek, hogy Kovács szabadlábon van-e, vagy a román hatóságok őrizetbe vették.

Bodrácska a rablás részleteiről elmondta: a három elkövető – *Krausz Péter*, *Tóth Imre* és Kovács Zoltán – *Kis Gábor* biztonsági őr segítségével hajtotta végre a bűncselekményt. Ő adta a tippet a bankrabláshoz, és ő szolgált információkkal a biztonsági rendszerről is. A rablást az alatt a három perc alatt hajtották végre, amikor a biztonsági őrök váltották egymást. Két nap múlva – bejelentések alapján – a Karinthy Frigyes úton, egy bérelt lakásban elfogták Tóth Imrét és a sebesült Krausz Pétert.

Ezután megtalálták a pénz nagyobbik részét, amelyet a rablók Budapesten, Törökszentmiklóson, Maglódon és Gyálon ástak el. A fennmaradó 17 millió forint valószínűleg Kovács Zoltánnál, illetve – részben – egy taxisnál van. A rablók ugyanis maguk sem tudják, mennyi pénzt – 1 vagy 5 millió forintot – adtak annak a taxisnak, aki elmenekülésükkor felvette őket a Széna téren.

A rendőrség más személyeket is őrizetbe vett, akik a pénz elrejtéséhez vagy a bankrablók bujkálásához nyújtottak segítséget. (MTI)

Az államkötvények vételi és eladási árfolyamai a Magyar Nemzeti Banknál

Dátum: 1993. 11. 04.

Kötvény	Vételi nettó árf. %	Eladási nettó árf. %	Felh. kamat 1993. 11. 04.	Eladási árf.-hoz tartozó hozam
1994/A	98,00	98,60	17,56	–
1994/B	96,92	97,52	15,39	20,00
1995/A	92,83	93,43	1,35	19,94
1995/B	92,90	93,50	20,54	19,89
1995/C	96,57	97,17	13,23	20,00
1995/F	95,14	95,74	5,82	20,00
1995/G	98,40	99,00	4,59	20,00
1995/H	98,46	99,06	2,94	20,00
1996/A	93,35	93,95	14,06	19,16
1996/B	95,31	95,91	13,71	19,79
1996/C	95,23	95,83	12,80	19,77
1996/F	95,05	95,65	8,20	19,63
1997/C	92,98	93,58	12,23	18,98
1998/A	99,50	100,10	11,40	–

Bruttó árfolyam = nettó árfolyam + esedékesség napjáig felhalmozott kamat.
Esedékesség: készpénzfizetés esetén a tárgynap, átutalással történő fizetés esetén a szerződés megkötését követő 5 naptári nap.
A megjelölt árfolyamok az 1994/A kötvény esetében maximum 1 000 000 Ft névértékű kötvény vételére, ill. 1 000 000 Ft névértékű kötvény eladására jelentenek kötelezettséget, a többi államkötvénynél a vételi limit 1 000 000 Ft, az eladási limit 3 000 000 Ft.

MNB Veszprém megyei igazgatósága
Információk:
MNB II. em. 209. szoba.
Tel.: 88/326-435.

PARABOLAVÁSÁR!
Grundig, Sharp
16 300 Ft-tól
Rendelhet telefonon is!
06/96/427-997, 8–21 óráig
Megbízhatóság, GARANCIA
FIBRA SAT Bt.
Győr, Zöld út 9., 8–17 óráig
(58434/1H)

Két súlyos gázolás

Tegnap reggel fél nyolckor a veszprémi Egyetem utcában személygépkocsi ütött el egy ötvenéves asszonyt, akit súlyos sérülésekkel szállítottak be a kórházba. Az esti órákban még egy gázolás történt a Vilonyai utcában, ahol egy hatéves kisfiú gépkocsi elé lépett. Súlyos sérüléseket szenvedett.

Este 6 óra tájban a nyolcas út márkói szakaszán egy tehergépkocsi szabálytalan előzés közben beleütközött a vele szembejövő és a mellette haladó személygépkocsiba is. Az ütközés után nem állt meg, hanem továbbhajtott, de a közlekedési rendőrök rövid idő után Várpalotánál megállították.

Délelőtt 11 óra tájban egy veszprémi ötéves kisfiút szállítottak kórházba a mentők azzal a gyanúval, hogy sósavat ivott. A gyermeket a kórház intenzív osztályán kezelik, megfigyelés alatt van, az állapota kielégítő. Feltételezik, hogy a fogmosó pohárban hagyott sósavból kortyolt egyet, de azonnal ki is köpte, így semmilyen súlyos károsodás nem érte a szervezetét.

KEDVEZMÉNYES TV- ÉS VIDEÓVÁSÁR ZIRCEN
a művelődési házban november 8–9-én, 9 órától
Előleg befizetése nélkül, hitelre is vásárolhat
márkás japán és VIDEOTON-WALTHAM
elektronikai termékeket 15%-os kedvezménnyel
Nyugdíjasoknak további 1000 Ft kedvezmény
Tévék 23 900 Ft-tól
Videók 17 800 Ft-tól
Mikrók, parabolák,
magnók és egyéb elektronikai termékek
FONTOS!
A hitelhez a lakhely szerinti takarékszövetkezettől előzőleg kért és a munkáltató által kitöltött kölcsönigénylő lap szükséges
(61725/1H)

Találkozások

Hannes Bessermann fotókiállítása

Tegnap délután a veszprémi városháza aulájában ünnepélyes keretek között nyílt meg Hannes Bessermann wunsiedeli fotóművész kiállítása.

Bevezető szavaiban *Dióssy László*, Veszprém város polgármestere köszöntötte a német városból érkezett vendégeket és méltatta a két város egyre mélyülő kapcsolatát.

Huszár Pál, a Veszprém Megyei Közgyűlés alelnöke megnyitóbeszédében elmondotta, hogy a kiállító művész az elmúlt esztendő őszén pár hetes itt-tartózkodása során mintegy hetven képet készített tájainkról és az itt élő emberekről. Ezeket a képeket Németországban már kiállította, s most a veszprémi közönség huszonegy fotóját láthatja. A látvány és gondolat jegyében fogant képek hangulata borongós, tájaink felfedték előtte titkukat, a fekete-fehér képek hosszas meditálásra késztetik a nézőt, aki némely alkotás előtt elmerenghet az élet nagyszerűsége felett.

Befejezésül Hannes Bessermann kifejezte örömét, hogy Veszprémben is bemutathatja az élményeiről készült alkotásait.

(kv.)

Pannoncoop
DISZKONT,
Veszprém, Kistó u. 11.
Nyitva: hétfő, kedd, szerda, péntek: 8–17 óráig, csütörtök: 8–18 óráig, szombat–vasárnap zárva

Étolaj	80 Ft	25 féle edény szenzációs árakon!	
Liszt, 1 kg	34 Ft		
Készételkonzervek, 600 g	67 Ft-tól	7 l-es fazék fedővel	360 Ft
		3 l-es fazék fedővel	260 Ft
Milka Pause	26,50 Ft-tól	9 l-es fazék fedővel	410 Ft

Amíg a készlet tart!
(63348/1H)

November 15-én vasutas figyelmeztető sztrájk várható

Senki sem kerül utcára

A kollektív szerződés tervezetét a szakszervezetek elutasították, még tárgyalási alapként sem fogadták el, mert a MÁV dolgozóinak már korábban megszerzett jogaihoz képest jelentős visszalépéseket tartalmaz. Megcsorbítana olyan jogokat, mint például a műszaki pótlék, egyéb munkadíjazás, a szociális juttatások vagy a tizenharmadik havi fizetés (amelynek kifizetését például az üzleti terv teljesítéséhez kötötte, s amit a vasutasok elfogadhatatlannak tartanak). A vasutasok a többi között követelik a már elfogadott bértarifa-táblázat teljes értékű érvényesítését is. A létszámstruktúráról folyó tárgyalások már befejeződtek.

– Hálózati szinten már eldőlt, hogy a mintegy hetvenezres létszámot ezerháromszázzal csökkentik. Minden másról folyamatosan tárgyalunk, de a döntéseket november közepére halasztották. A vasutas-szakszervezet legkésőbb november 15-ig egyezségre akar jutni, mert ha elkészülnek a költségvetési irányelvek, akkor már elkéstünk, nem lesz miről beszélgetnünk – mondotta *Láng László*, a vasutas-szakszervezet veszprémi körzeti alapszervezetének titkára.

– A vasutasok dolgozni és megállapodni akarnak, s nem mindenáron sztrájkolni. Csak ha egyezséggel nem megy, akkor leszünk kénytelenek a sztrájk törvényes eszközeihez folyamodni. A munkaerő-szükségletek felbecsülése folyamatban van. A szakszervezetek és a munkáltató minden egyes esetet felülvizsgál, szem előtt tartva a foglalkoztatott korát, egészségi állapotát, családi és szociális helyzetét, képesítését, egyszóval minden olyan tényezőt, amely alapján eldönthetőek és meghatározhatóak a létszámcsökkentés elvei. Senki sem kerül az utcára. Ezt a munkát a bizottságok, öt nagy csomópontban – Veszprém, Celldömölk, Zalaegerszeg, Tapolca és Szombathely – nagy körültekintéssel, az állomásfőnökök és érdekvédelmi szervezetek vezetőinek bevonásával, együttesen végzik. Kivétel nélkül minden alkalmazott sorsát név szerint megvitatjuk. A létszámmeghatározás már megtörtént, a végrehajtása pedig folyamatban van.

A forgalmi szakterületen, amelyről Láng László beszél, 3308-an dolgoznak, ez a tényleges létszám, amelyet hozzávetőlegesen száz fővel kell csökkenteni. Tudvalevő, hogy a vasút szervezése nem megyénként történik. A MÁV Szombathelyi Üzemvezetőségéhez mintegy száz állomás tartozik (Zala, Vas, Sopron és Fejér megye, azaz a Nyugat-Dunántúl nagy része).

– Élni akarunk a korengedményes nyugdíj felajánlásával, ám az emberek nem szívesen mennek idő előtt nyugdíjba. Erőszakos megoldásokhoz nem folyamodunk, a munkaadó is kinyilvánította azon szándékát, hogy kizárólag a humánus lehetőségekkel kíván élni. A folyamatos létszámcsökkentés januárban kezdődik, függetlenül a tárgyalások és az esetleges sztrájk kimenetelétől – hallottuk a MÁV helyi szakszervezeti titkárától.

– gombás –

A viaduktmentő

Emlékezés a főmérnökre

Éppen száz éve, 1893. november 3-án született *Márföldy Aladár*, Veszprém város egykori főmérnöke. Hozzátartozói (lánya, *dr. Vámos Imréné Márföldy Olívia*, és unokája, *Vatthay Richárdné Vámos Amanda*) mellett tisztelői gyülekeztek tegnap délelőtt az alsóvárosi temetőben. A megyeszékhely lakóinak jelképes koszorúját *Bors József* és *Vándor András* alpolgármesterek helyezték el az 1988-ban elhunyt, nagy tudású szakember, jeles humanista sírjánál. A megemlékezést szervező Magyar Építőipari Múzeum munkatársai nevében *Lovassy Klára* méltatta Márföldy Aladár emberi nagyságát.

A szakmai ambíciókkal teli fiatalember 1922-ben kezdett el Veszprémben dolgozni. A helyettes városi mérnöki státus után 1930. január 23-án a városi közgyűlés egyhangúlag és „életfogytig" főmérnökké választotta. Más épületek mellett az ő irányításával készültek el a Szigethy, az Eötvös és a Petőfi utcák családi házai. A háború viharait megélt mérnök őszintén féltette városát a közelgő újabb bajoktól. Amikor kezdetüket vették a pokol órái, a légitámadások, bombázások, a keletkezett károkat naprakészen értékelte, s amíg lehetett, fényképeken rögzítette azokat. S közben emberéleteket mentett. Kimagasló tettet hajtott végre 1944 karácsonyán: két társával együtt a megsemmisítésre előkészített viadukt alól kiszerelte a robbanótölteteket. Ezzel a nagy ívet megmentette a pusztulástól.

Örömmel üdvözölte, amikor a romeltakarításokkal egyidejűleg nagyszabású városrendezés kezdődött el. 1946-ban mégis eltávolították hivatalából, majd 1950-ben újabb megdöbbentő keserűség érte: családjával együtt 48 órán belül el kellett hagynia a várost. Balatonalmádiba költözött, majd (57 évesen) Székesfehérvárott dolgozott előbb figuránsként, majd geodétaként. Később a balatonfüredi szívkórházban talált állást. Szinte hihetetlen, de tény, hogy 76 éves koráig tevékenykedett, teljes aktivitással.

1988 tavaszán *Veress D. Csaba* muzeológus fedezte fel, hogy túl a 90. évén, lányánál él a fővárosban. Személyes találkozásra azonban már nem maradt idő. A mindenszentek és halottak napja utáni, virágokkal teli temető természetes díszletéül szolgált a tisztelgő emlékezésnek.

B. J.

Takarékos csecsemő

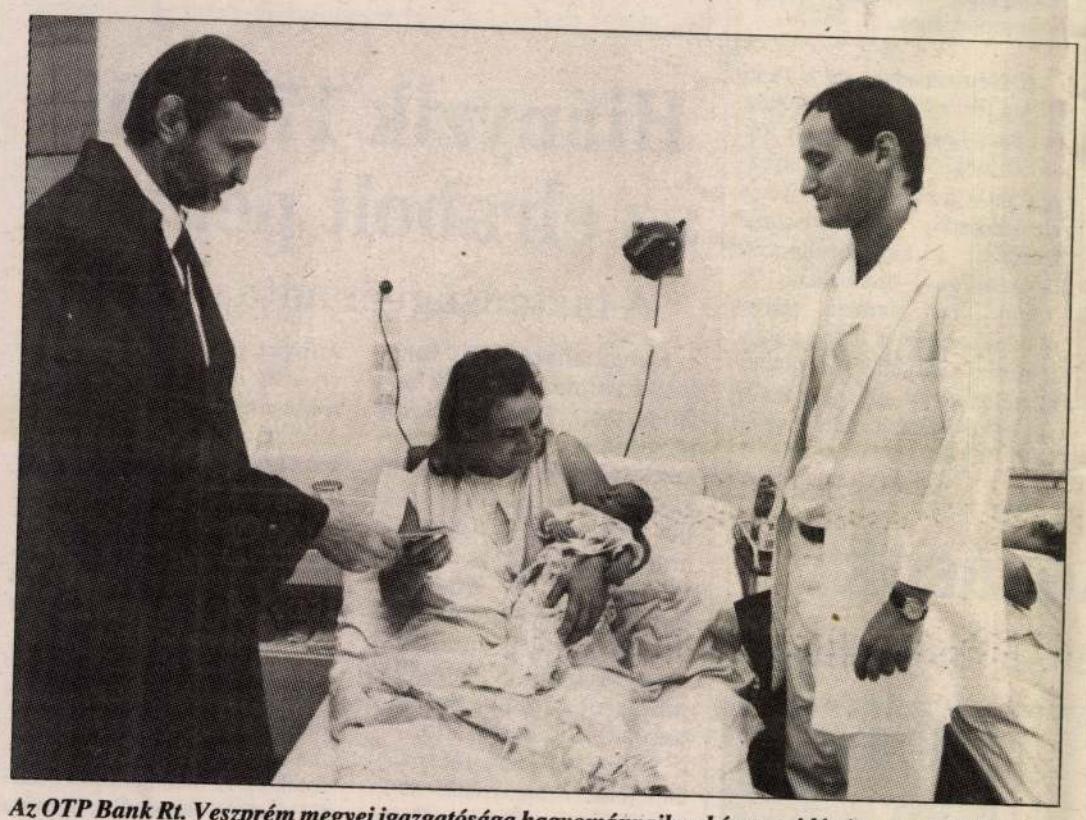

Az OTP Bank Rt. Veszprém megyei igazgatósága hagyományaihoz híven az idén is megajándékozta a világtakarékossági napon született csecsemőt. Az október 31-én 0 óra 45 perckor 2550 grammal és 49 centiméterrel született* Horváth Miláné *lett az ajándék. A betétkönyvet az ajkai Magyar Imre Kórházban tegnap délután adta át* Vetró-Barna László, *az ajkai fiók vezetője az édesanyának,* Szlávik Ibolyának. *Ajándékkal kedveskedtek a szülést levezető* dr. Hollósi Lászlónak *is

Mészáros József

Európában egyedülálló

Elektronikus totó-lottó fogadási rendszer

A sorsolás napján is lehet tippelni

A totó-lottó fogadások elektronikus fogadórendszerének kiépítésére és működtetésére vonatkozó szerződést kötött a Szerencsejáték Rt. a Montana Telecom Kft.-vel, a Montana-csoport tagjával.

A Montana Telecom Kft. a rendszer kiépítését pályázat útján nyerte el. A megállapodás szerint 83 műholdas terminált helyeznek üzembe hamarosan hazánkban. Ezt követően a játékosok a helyi fogadóirodákban tölthetik ki a szelvényeiket, azok adatai is elektronikus úton jutnak el a Szerencsejáték Rt. számítógépközpontjába. Ott a gép a fogadást regisztrálja, és ugyancsak elektronikus úton nyugtát küld a fogadónak. Az egész folyamat mindössze néhány másodpercet vesz majd igénybe.

A Montana Telecom a rendszer kiépítése során az AT and T amerikai székhelyű távközlési világcég VSAT technológiáját és eszközeit alkalmazza. A magyar fogadók tippjei az Eutelsat II F4 műhold közvetítésével jutnak majd el a Szerencsejáték Rt. számítógépközpontjába. Az új rendszer Európában egyedülálló lesz, és online műholdas kapcsolatot valósít meg a fogadóirodák és a központ között.

A műholdas adatátvitel számos előnnyel jár. Növekszik majd a fogadások biztonsága, mert a fogadóknak a nyugtán tételesen igazolják azt, hogy mely számokra és milyen játéktípusokra fogadtak. Várhatóan növekszik majd a fogadók száma is, mert még a lottósorsolások napján is lehet majd fogadni. A szerződés öt évre szól, az első három év során összesen 1500 terminált kapcsolnak a hálózatba. A rendszer öt évig tartó kiépítése mintegy 100 millió forintba kerül. Egy műholdas terminál átlagos havi üzemeltetési díja várhatóan 50–60 ezer forintra tehető. (MTI)

Állati

A lengyel tévénézők szeme láttára esett neki egy idomított nőstény medve a gazdájának, amikor a már nyolc éve számtalanszor sikeresen bemutatott produkciót a tévékamerák elé vitték. Még a stúdió munkatársait is megsebesítette a mindaddig barátságos és szelíd jószág. Nyilván nem bírta a tévé levegőjét. A stúdióvezetés az incidens után úgy döntött, hogy ezentúl csak háziállatok szerepeltethetőek a tévékamerák előtt, azok közül is csak a növényevők. Állati egy történet.

Javasolhatnám, hogy lengyel mintára milyen állatokat kellene kitiltani a hazai televízióból. Például a barmokat és libákat, utána mindjárt az ökröket, disznókat, lehet, hogy a lovakat is. No, persze, ezzel nem azt akartam mondani, hogy a gerinceseket puhatestűekkel és gerinctelenekkel kellene felcserélni, s azt sem, hogy a magyar néző örvendezne az ártatlan csúszómászóknak. S bármilyen kedves jószágok is, az ölebektől is eléggé viszolygok, a kezes bárányok ideje is lejárt. S még csak azt sem gondolom, hogy a növényevő ártatlanabb a húsevőnél. Nézzünk csak körül!

gg

Fácánozás közben

Olasz vadász lőtt a magyar hajtóra

Véletlenül sült el az a fegyver, amely egy vadász súlyos sérülését okozta a hétvégén Kisapátinál az erdőben.

Mint arról beszámoltunk hétfői lapunkban, szombaton (október 30-án) a tapolcai Bauxit Vadásztársaság vendégeként négy olasz vadász fácánozott kísérőkkel. Az Eger-patak mellett haladt a csapat, amikor az egyik kutya vadat jelzett. A következő pillanatban eldördült az egyik olasz kezében a fegyver:

– *Valamelyik meglőtt!* – kiáltott fel az a magyar vadász, aki *G. Ottavio* mellett haladt, s igyekezett csővégre hajtani a szárnyasokat. Legalább 30 sörét fúródott a szerencsétlenül járt vadász hasába, karjába, combjába, de még a homlokába is jutott a lövedékekből. Mint utóbb kiderült, G. az ösvényen haladva valamin megcsúszott, egyensúlyából kibillent, ekkor sült el kezében a csőre töltött fegyvere. Szándékosságról szó sem volt, kaptuk a tájékoztatást a tapolcai rendőrségen, ahol alaposan kivizsgálták a vadászbalesetet.

A sérült vadászt először a tapolcai, majd az ajkai kórházba szállították. Gyógyulása várhatóan egy hónapig is eltart.

G. az ügyészségi határozat értelmében lefizetett 40 ezer forint biztosítékot, csak ezután hagyhatta el az országot. Ez azt jelenti, hogy az olasz vadásznak nem kell visszautaznia a tárgyalásra hazánkba.

M. A.

HOLZ FAKERESKEDÉS

A HOLCZ fakereskedés árukínálata építkezőknek

Méretre gyártott tetőfaanyagra megrendelést felveszünk

Lambéria	498 Ft-tól + áfa
Hajópadló	640 Ft-tól + áfa
Tetőléc	24 Ft + áfa
Bramac tetőléc	31 Ft + áfa
Gerendák	17 800 Ft-tól + áfa
Építő minőségű padló	14 400 Ft-tól + áfa
Deszka	16 800 Ft-tól + áfa

és egyéb faanyagok!

Veszprém, vasútállomás

Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 8–16.30,
szombaton 8–12 óráig

PRIMAXIMA-AKCIÓ!

Queen 2 l-es üdítővásár óriási árengedménnyel!

80 Ft/üveg

Tovább tart sárgarépa- és gyökérakciónk!

Sárgarépa 23 Ft/kg
Gyökér 45 Ft/kg

Akcióink kezdete:
november 5., reggel 8 óra,

JUTAS-PIAC

Várjuk kedves vásárlóinkat!

(63352/1H)

Kárpitos ipari és szolgáltató Kereskedelmi BT KeBu

Kebu Bt.
BÚTORMINTABOLTUNKBAN MEGRENDELHETŐ:

Fotelágy	12 000 Ft-tól
Heverő	11 100 Ft-tól
Franciaágy	23 900 Ft-tól
Sarokgarnitúra	43 000 Ft-tól
Rekamié	24 500 Ft-tól

TEGYE OTTHONÁT OLCSÓN SZEBBÉ!

Cím:
Veszprém, Ady E. u. 3/A
Nyitva:
hétfőtől péntekig 9–18,
szombaton 9–12 óráig

(63351/1H)

Mária Terézia

Az alábbi kincstárban:

Mária Terézia ornatus. Szen fehér damasztselyemből készült s nagy sötétvörös, zöld és kékszínű selyemvirágokkal. Zsinorozott, aranyal passzomántozott és vörös bársonnyal szegélyezett egyházi öltözetnek kazulája és palástja Mária Terézia királynő munkája, melyet 1773-ban ajándékozott Migazzi Kristóf gróf kardinális váci püspöknek, mint erről a kazulán olvasható eme felírás: „M. Theresiae Augustae et opus et donum 1773" tanúskodik.

Konez József A váci székesegyház kincstárának utmutatója. Vác, 1910. 8. l.

12. Sekretär

OFIGYELŐ

EST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
: 138-068, 337-748, 340-726
1973 OKT

ALFÖLD

Margittai Jenő

hol már-már a prózavers tömörsége és tökéletessége jellemzi. Legfőbb érdeme mégis a belőle sugárzó élni akarás, a benne megfogalmazódó életigenlés és a létezésre való csodálkozás. Reméljük, lesz folytatása is. *(Kriterion, 1972.)*

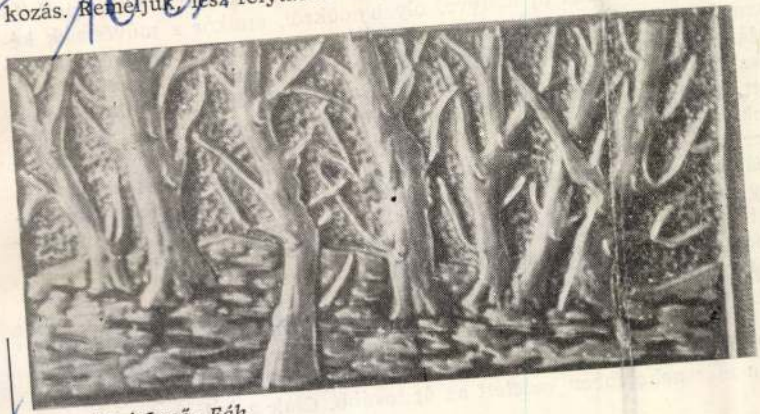

Margittai Jenő: Fák

indulata éppen ezek ellen a szegények ellen fordult.
lovasa rettegtette őket, hogy aztán két forradalom örö
szabdaló imperialista hatalmak önkénye és a fehérterr
történelmi időkről szól tehát Bartalis új könyve, olyan
szülő tizen- és huszonéves fiatalok legfeljebb ha élmén
merkedhettek, a halállal barátkozhattak, ha éppen ez a
A halál egyébként születésétől végzetes társa, kísérője
családból származott, még nem volt kétéves, amikor
betegeskedő gyermek megmaradásához sem sok remény
telte előtt másodszor is megnősült, majd harmadszor i
feleség, a Bartalis-házban mindig szültek vagy temettek
közül mindössze egy maradt életben. Az apát lefoglalté
holdnyi föld gondjai. A gyermek Bartalisnak nem mar
Először Apácán, ebben a kultúrtörténetileg híres faluba
indult hajdanán, s akinek nemcsak emlékét, de tanítása
berek. Szinte törvényszerű hát, hogy ebből az örömtelen világból, mikor befejezte elemi
iskoláit, nosztalgiával óhajtozott újabb iskolák felé. Mint ahogyan Apácán, Hosszúfaluban
is emlékezetre méltó tanárok, tanítók egyengették a tudományokkal ismerkedők útját.
Hosszúfaluból azonban már nehezebben vezetett az út tovább. Csak a kolozsvári ingyenes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 339-068, 337-748, 340-726

1973 OKT

ALFÖLD

Margittai Jenő

1021

Margittai Jenő: Csendélet (rézdomborítás)

Villanyfény
– nézünk a múltba –,
hallgatjuk,
öblös harsona

lám

Lám, este van:
arc zenitje –
nedves holdtölte
Könyörgünk

ám

Ez nem a múlt,
nem a jelen,
itt örök minden
amíg élsz

élsz

Rostált homok:
se kő, se rög
Mi visszamaradt,
fenn ragyog

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 22

KELET-MAGYARORSZÁG

Margittai Jenő

1021

1976. február 22.

Margittai Jenő rézdomborításaiból. (Elek Emil felvétele)

Haragszom-rád?

„Már azt hittem személyesen rám haragszol" — zárta le némi megnyugvással minapi beszélgetésünket a TITÁSZ üzletigazgatója, Csathó János. Kicsit meghökkentett, de aztán szerbe-számba véve, mennyi kritika hangzott el csupán a közelmúltban a vállalattal összefüggében, némileg érthetővé vált. Irtunk távfűtési problémákról, meleg vízről, utcai világításról. S nem is mindig a leghiggadtabban, aminek persze megint megvolt az oka.

Nos, ilyen előzmények után folyt az eszmecsere, amelynek során kiderült, hogy a hibák elhárításáért valóban hősi munka folyt hogy a világítási problémák oka részben emberi, de sok tekintetben műszaki, aminek viszont az oka a legtöbbször pénzbeli. Az igazgató gondja az volt, hogy a kritika nem tartalmazta az okokat, az elhárítás dicséretét, és így nemcsak ő, de a vállalat sok dolgozója is igencsak ingerült.

Érdekesek — és érthetőek is — az emberi reagálások. Ez iratja most ezt az írást. Mert valóban mi van? A fogyasztó — legyen szó hőről, vízről, áramról, vagy bármiről —, egy adott pillanatban mindig a hibát észleli. Vagyis addig dolgozik jól egy-egy szolgáltató, amíg nem venni észre, hogy van. És ha probléma adódik, nem arra gondol, hogy vajon hol és ki, milyen hősi munkát végez a megszüntetésen. És ez érthető. Ahol nincs víz, vagy éppen 16 fokra hül le egy szoba ott aligha „ideologizálja" meg az állampolgár a helyzetet. Egyszerűen dühöng. Joga van hozzá. A másik félnek viszont egyszerűen kötelessége, hogy szolgálja a lakossá got.

Az újság sosem azt vizsgálja egy-eg esetben, hogy X., vagy Z. jóemberem-e, vag nem, hogy B. a vezető, hogy N. a hibás. So sem a személy érdekes, nem ellene irányu valami. A hiba kerül a bírálat, ha úgy tetszi a támadás középpontjába. Megfelelően bo nyolult lenne, ha egy hiba esetében azt kez denők vizsgálni — mondjuk 20 ezren, aki ket érint —, hogy az, aki miatt ez bekövet kezett, igen jó ember, olyan szép kisfia va és hogy a múltkor társadalmi munkában já dát is épített, és mindig ott van az öregek ta lálkozóján, hogy felvidítsa őket.

Rangsorolnunk kell tehát, és mindig többség jogos követelése, igénye és elvárá a döntő. Elhiszem, jogos követelés, hogy a munka mindig kapjon elismerést, hangot. V szont apolitikus dolog lenne, ha a hibát ú tussolnánk el, a korábbi múlasztások al úgy mentenők fel a felelősöket, hogy a b orvoslóit megénekeljük, csakhogy ne látszó jék a hiba.

A harag és az úgynevezett szent har között óriási differencia van. Valóban kölcstelen csak azért kritizálni, mert va kire haragszik az ember. De legalább ann

Margalit Andor és Szirmai József: Bérház a Horthy Miklós úton **Pantophot**

kat alapítottak konzerválásukra, és a már pusztuló technikákat is védelembe vették, sőt mesterségesen is életet igyekeztek azokba önteni. Kitünő, rendkivül ügyeskezű művészek kompozit stílusokat alakítottak ki, amelyekben igen különböző kultúrák kereszteződtek,[4] kultúrák, amelyeket a történelem véletlenjei sodortak egymásmellé . . .

A népművészeti kutatás a szomszédos tudományoktól még ma is alig elhatárolt. Nemcsak az archeológiával és a művészettörténettel szomszédos, hanem a folkloreval, a nyelvészettel, a társadalomtudománnyal és az ősemberkutatással. Sajátos feladata volna a képzőművészeti, a grafikai, zenei, drámai és koreografiai, mint a szertartási formák beható tanulmányozása és ezenfelül a népies miliők sajátos technológiájának a megállapítása, mert csak ha ezek szabatosan meghatároztattak, lehet eredményekre számítani, ez alkotó tevékenység tudományos felismerésében — mert minden kultúrtörténeti kutatásnak nemcsak a tárgyát, hanem körvonalait is előre meg kell rajzolni. De az adott esetben ez mindennél nehezebb feladattá válik. *A nemzeti és az etnikai határok nem esnek össze,* de nem is eshetnek össze, egyszerűen azért, *mert nem állandóak,* hanem változók a politika és a hatalom játékainak függvényei — mert a faj meghatározása végtelenül bizonytalan, sokszor mesterkélt, mert *minden nép végtelenül összetett eredetű,* akár régi, akár fiatal, s *állandósága csak a nyelvben és a civilizációban nyilatkozik meg.*[5]

[4] V. ö. Lechner Ödön.
[5] V. ö Br. Eötvös József.

De a nyelv mint a civilizáció mindenkor és mindenütt kívülről gazdagodik meg — vagy elpusztul . . . *A történelmi fejlődés inkább átvétel, mint elzárkózás,* s a konzerváló erők, mindössze csak muló egyensúlyi helyzetek biztosítékai, szabályozó folyamatok ihletői. A szociális keretek objektívebb értékűeknek tetszenek, ha egy bizonyos határozott időpontra vonatkoztatjuk azo-

A Horthy Miklós úti ház sarokkiképzése
Fotó: R. Alexander Borka

Tér és Forma
1933-4-5. sz.

MŰVÉSZET ÉS NÉPMŰVÉSZET

ADALÉKOK EGY RÉGI VITÁHOZ

Több évtizede, hogy a magyar építészet berkeiben vita folyik a nemzeti építő stílus megteremtésének kérdéséről, nevezetesen arról, hogy a magyar népművészet kimeríthetetlen gazdagságának felhasználásával nem lehetne-e ezt a kívánatos építészeti formát megalkotni. A harc mindig újra kiújul és fellángol, több-kevesebb hozzáértésből eredő írások és előadások során. Épp ezért talán nem lesz érdektelen e kérdésben neves külföldi specialistákat meghallgatni, akik a Bureau international du Travail néhai elnökének, A. Thomasnak kezdeményezésére „a munkásság szabadidejének a népművészettel való kitöltése" kérdésével foglalkoztak, amely problémáról Jules Destrée ny. belga tudományügyi és művészeti miniszter írt egy tanulmányt, amelyből közöljük az alábbiakat.[1]

Be kell vallanunk, hogy nincsen semmiféle határozott kritériumunk arra, hogy mi is a népművészet. A szerény használati tárgyak inkább iparművészeti jellegűek — bár ezt a felfogást sokan elvetik. A népi jelző is eléggé tág és főként nem is egyértelmű. Beszélhetünk a *nép teremtette művészetről* — mint a *nép számára alkotottról*. A jelző lehet dicsérő — de lehet lekicsinylő is, vonatkozhatik egy ország egész lakosságára épp úgy, mint a dolgozó népesség egy részére: a munkásokra vagy a parasztra . .

Miközben ezeket írom, egy *Wayang* árnyjáték egyik csodálatosan szép figurája fekszik előttem, egy raffinált kivitelű csecsebecse, amely színházi előadásokra szolgált. Testét bivalybőrből vágták ki, végső műgonddal készült perforálás jellemzi, részben igen finoman aranyozott. A ruha és az ékszerek végtelenül gazdag művűek, a szemek ferdén metszettek s titokzatosan rossz pillantásúak. A mozgatható karok a végsőkig elnyujtottak és subtilisek és az árnyék adta mozgásképek idegenszerűen kifinomultak. Akik ismerik e figurákat, nem haboznak azokat a népművészet virágainak nevezni. Pedig milyen távol állnak ezek az árnyékbábúk a néptől! Jellegzetesen *fényűzési tárgyak*, amelyek *kiválasztottak számára szánt látványosságok eszközei*. A ruha gazdagsága, a kivitel cizellált finomsága, magas stílusa *minden, csak nem népies, sem munkás, sem paraszt nem készítette ezt a maga örömére!* S ha a szerző szegény névtelen művésznek tűnik — ezt csak tudatlanságunk okozza. Népinek csak egy oknál fogva minősíthető: mert ősrégi tradició adott életet ennek a Wayang-figurának, amely egy a távoli multból felénk ragyogó hatalmas kultúrának csodálatos virága.

Másfelől múzeumainkban ezernyi minden esztétikai értéket nélkülöző tárgyat találhatunk, amelyek őseink hitéből születtek, vagy egy elmult kor életének valamely részére vetnek világot, olyan tárgyak ezek, amelyek úgyszólván csak a régész vagy a történész számára érdekesek, de mindössze egy elmult műveltségnek hamvai. A tárgyak e korral együtt meghaltak s hiú ábránd lenne életre elevenítésükről álmodni. Minderre vonatkozólag szeretném a Sorbonne tudós tanárának, Focillonnak véleményét idézni az 1928. évi nemzetközi néprajzi kongresszus jelentéséből:

„A népművészet csodálatosan gazdag világa sokáig ismeretlen volt a történetírók és a filozófusok, mint a szép iránt lelkesedők körében. A klasszicizmus alkonyatáig épp olyan ismeretlen volt, mint a középkor művészete, avagy a távoli keleté, — amely utóbbi azonban több izben érezhetően befolyásolta az európai művészeteket is. A racionalizmusnak a gondolkodás egyszerűsítésére törekvő mivolta, az ember definíciójának szűk mivolta e távoli és titokzatos területek feltárásától elzárkózott. A XVIII. század nagy felfedező útjai már híreket hoztak a primitivebb ember életéről és annak formáiról, de csak a filozófust érdekelték, nem pedig a tudóst és a művészt. A XIX. század fedezte fel a népművészetet s azt különösen szivébe zárta a roman ticizmus,[2] melynek történelem szemléletében igen nagy szerep jutott a „nép" ismeretének, mint a társadalom elitjével szembe állított ősibb és alapvetőbb elemnek . . .

De ugyanakkor egy szembeszökő, de kevéssé mély ellentmondás révén a nemzetiségi elv a különbségek kihangsúlyozására törekedett és minden nemzetiségi alakulatot arra irányitott, hogy multjának örökségével mint sajátos és eredeti értékkel dicsekedjék. Az elnyomott népcsoportokért vívott harcokban a népművészet a nyelvhez hasonlatos értékké emelkedett, a ruha alapján a vérrokonokat vélték felismerhetni, ugyanúgy mint a szóvégződésekben, a dalokban, a díszítő motívumokban. Ismeretlen eredetű műremekek: szőnyegek és cserepek, a táncok figurái szimbólumokká lettek, a rokoni kötelékek letéteményeseivé váltak, szívbeli közösséget szólaltattak meg, — soká megvetve, egyszerre az előtérbe emeltettek. Az exotikum, a távolból jött csecsebecse iránti érdeklődés és szeretet, a műtárgy iránti gyüjtő szenvedély, mely a XIX. századra annyira jellemző, hozzájárultak ahhoz, hogy a magas és raffinált kultúrák a népiessel is meggazdagították világukat . . .[3]

Oroszország, Észak- és Kelet-Európa népei saját paraszti kulturájuk roppant kincseit tárták fel, úgy tudományosan, mint a szépség iránti lelkesedésből, s mindezt elősegítette a fajelméletre alapított politikai gondolkodás. Napfényre kerültek a paraszti miliők művészetei, múzeumo-

[1] Revue internationale du travail. 1933. II.

[2] V. ö. Arany János, Feszl Frigyes.

[3] V. ö. Hopp Ferenc, gr. Zichy Jenő.

Margaiit Andor és Szirmai József:
Horthy Miklós úti bérház

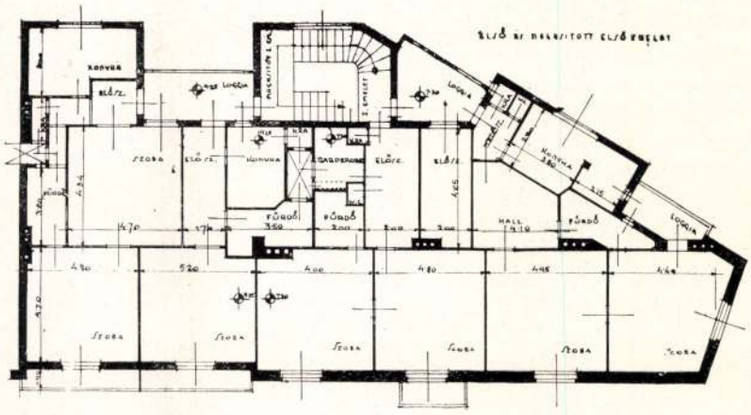

Fotó: R. Alexander Borka

Pantophot

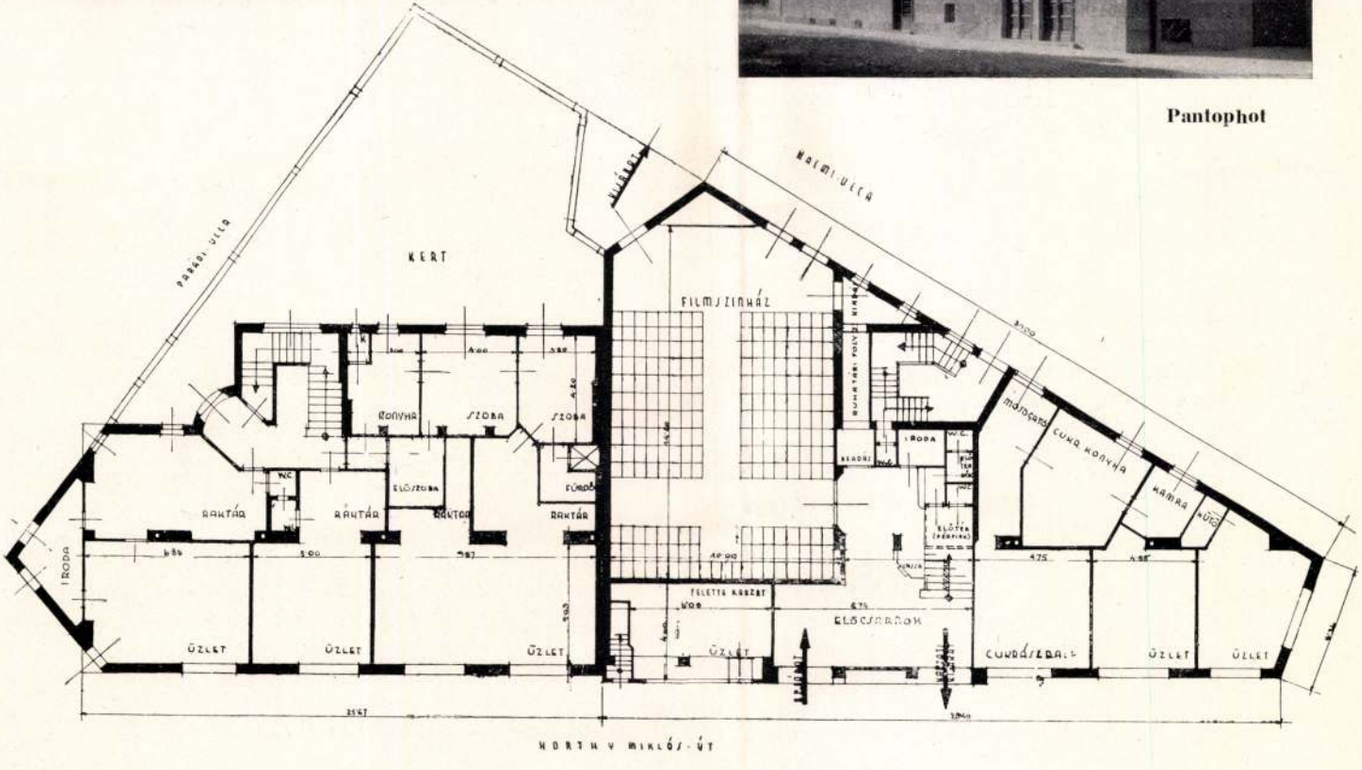

kat — mert e keretek is változóak! *Társadalmi osztályok* felemelkednek és eltünnek, illetve helyesebben *ozmotikusan áthatják egymást.* A kultúrák tanulmánya azt mutatja, hogy az osztályok határain könnyebben áthatható rétegek helyezkednek el, szinte azok külvárosai, ahol az egymással keveredni kivánó elemek hibrid sorozatokat képeznek, sőt sokszor közösséggé válnak. A kronológikus keretek igen értékesek lehetnének, ha a népművészet tárgyait nem képeznék olyan alkotások, amelyeket legtöbbször alig lehet datálni!

Több segítséget látszanak nyujtani az élet közvetlen adottságai a cselekvés és az alkotás miliői, amint azokat az emberföldrajz meghatározza. Az ember egyéni feltételei és adottságai talán fontosabb, mint fajisága, nemzetisége, társadalmi helyzete és kora. Munkájában sokkal messzebbmenően befolyásolják őt élete adottságai, munkájának mineműsége, szerszámai, lakása, állatai, élelmei. *A pásztor és a földműves, a városi és a falusi élet, a gyári munkás és a tengerész, a szigetlakó és a szárazföldi ember fel nem cserélhetők egymással,* — ha nem is olyan élesen elszigeteltek, mint elméletileg látszik. A kölcsönhatások rendkivül sokszorosak, de mindegyiknek jellegzetessége erőteljes és állandó és mintha ez lenne az idők változása során a legállandóbb és legmaradandóbb vonása a népi alkotó munkának."

Az 1928. évi népművészeti kongresszusra beérkezett munkálatok közt felette értékes volt *Otto Lehmann*nak, az altonai etnografiai múzeum igazgatójának egy értekezése, melynek során ezeket írja:

„Talán nem lesz felesleges a népművészet fogalmát revizió alá venni és megvilágítani, hogy miképpen is kell azt értelmezni. Bizonyára mindenki úgy véli, hogy tudja mi az a népművészet — és mégis úgy tetszik, hogy ez a fogalom gyakran zavaros alakot ölt. *Népművészet alatt értjük az emberi kifejezési eszközök azon megnyilatkozásait, amelyekben eredeti érzés nyilatkozik meg — de egyúttal tradicióval is bíró módon.* Egy falusi gölöncsér edényeit épp úgy díszítheti eredeti szinekkel és motívumokkal, mint egy városi cseperesmester — de ezzel még nem alkotott népművészeti tárgyat. Viszont *motívumai népművészeti jelleget nyernek, ha azok a nép eredeti érzésvilágnak annyira megfelelnek, hogy csakhamar ismétlőre és utánzóra akadnak e népen belül.* Egy költői tehetséggel megáldott *falusi ember nem alkot szükségszerűen népdalt* — dudolása *azzá csak akkor lesz, ha a szöveg vagy a dallam visszhangra talál, szájról-szájra száll és változatokat teremt a népben. A népművészet, amely a tradicióban és a kollektivitásban gyökeredzik, ellentétes azzal a művészettel, amelyet az egyéni zsenialitás megnyilatkozásának tartunk.*"

Lehmann meghatározása értelmében *az egyéni műalkotás önmagában még nem lehet népművészeti megnyilatkozás, de azzá válhatik, annak a népnek több-kevesebb ragaszkodása révén, amelynek légkörében született.* Lehet, hogy ez a meghatározás talán túlságosan szabatos, de igen jól megvilágítja a népművészet kettős mivoltát: névtelen eredetű és multtal bíró, sem a szerző, sem az alkotás meg nem határozható.

*

Ami már most a népművészetek új életrekeltését illeti, a legfontosabb, hogy akik e renaissancet előbbre kivánják vinni, mindig arra a híres utasításra gondoljanak, amelyet Talleyrand ügynökeinek adott: „Csak a túlbuzgalomtól óvakodjunk!" Sok bölcsességre van ehhez szükség, tökéletes tapintatra, mert itt *minden parancsszó magában hordja a biztos balsikert, a népművészetben a spontaneitás még sokkal fontosabb, mint a képzőművészetben, a geniális alkotásban!*

Épp ezért népművészeti oktatásról, népművészeti tanítók képzéséről beszélni is igen kényes dolog, mert hiszen *nehéz belátni a tanítás szükségességét egy olyan művészetnél, amelynek egyik legnagyobb érdeme éppen az, hogy távol az iskoláktól született . . .*

Eddig Destrée cikke.

*

Kétségtelennek látszik az, hogy a tanulmány írója és az idézett tudósok sohasem hallottak arról a mozgalomról, amely nálunk a népművészet felhasználásával akart és akar egyéni alkotások révén nemzeti építőstílust teremteni. Annál inkább meglepő tehát az, hogy a tisztára tudományos megismerésekből leszűrt vélemények építészetünk e vitás kérdésére minő éles fényeket vetnek. Például az utolsó részben: parancsra, kényszer alatt népies művészet még kevésbé születik, mint nagy művészet. És előbb: az egyéni műalkotás par principe nem lehet népművészeti alkotás, népivé csak nép szeretete, feléje hajlása, átvétele teheti azt. Várható ellenvetés: a városból a falura származott alacsony nívójú zene, amely ellepi a falut, így népművészetté nemesül-e? Figyeljünk csak: egyrészt Lehmann definíciója szerint az lesz népművészetté, ami a népen belül született s szívét megnyerte — másrészt az, ami művészietlen eo ipso nem lehet népművészetté! S az a művészeti alkotás, amelyet a nép széles rétegei idegennek éreznek, amelyhez utat nem talál, irodalmi erőfeszítésekkel sem válhat népivé — bár mind ettől függetlenül igen nagy művészi érték lehet.

A nép minden rétegének, különböző adottságokra felépülő csoportjainak művészete szükségszerűen más. A faji különbségek megnyilatkozásainak szabatos elhatárolása a lehetetlennel határos, az érintkező felületek kölcsönhatásai pedig felmérhetetlenek. S mennyire igazolja

MÁRFÖLDY Aladár (1893-1988) építész

Gy. Lovassy Klára: Veszprém
építői. Márföldy Aladár.
= Veszprémi Szl. 2, 1994, 2. 75-
82., ill.

Margalit Andor
és Ödön

l.

Váljubal
339. l.

LEIPZIG C 2
5-2-37
17-18
I

DEUTSCHES REICH
8

RUCKSACHE!

emlékek Országos Bizottsága
skommission zur Erhaltung der
Kunstdenkmäler)
~~Arena ut. 41.~~
Budapest VI

tana Ungarn
IX Rákosutcza 10 sz

Márgai László

debreceni építész

Debrecen város Hősök

emlékére hirdetett

tervpályázaton

III. díj.

MMÉE Közl

1931. 74 l.

Szirmai József és Margalit Andor, ép.-k

Bérház a Horthy Miklós-uton. Tervezték fentiek. Repr.

Tér és Forma. 1933 4-5.sz.

Margalit Andor

Társasház, Bpest,

Tér és Forma, 1933 VI. 126

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1021

KÉK ÁLMOK

Margetsch Tivadar nemrég tért vissza külföldi tanulmányútjáról. Bécsi és párizsi élményeiről kérdeztük.

— Saját magamon tapasztaltam, amit Párizst járt festőbarátaimon megcsodáltam: sajátos színek, képek és emberek élményeivel gazdagodva jöttem vissza. Mégsem párizsi utcákat, vagy bécsi enteriőrt akarok most festeni, hanem — talán furcsán hangzik — ugyanazt, amit eddig, csak gazdagabban: hazai témájú képeken szeretném elmondani európai élményeim is.

— *Egyik kritikusa kék álmoknak nevezte festményeit.*

— Ezzel kapcsolatos kellemes bécsi meglepetésem: az Otto Galériában örömmel fedeztem fel képem. Keresem a műkereskedőt, bemutatkozom, de látom rajta, fogalma sincs róla, kivel beszél. Egyszercsak a homlokára csap: á, hát maga a kék festő!...

— *Mikor lesz a következő kiállítása?*

— Jövőre Montrealban a világkiállítás alkalmából.

— *Első alkalommal utaznak ilyen messzire a képei?*

— Szó sincs róla. Igen sok munkám eljutott Kaliforniába, Izraelbe, s Európa jó néhány országába. S azt hiszem, megbecsülésükre jellemző, hogy nemrég egyik beszakadt képem Párizsból küldték el kijavítani...

szahívásának le
a visszahívásra
járást nem ren
vaslat ezt most

A tervezet

**új módon re
viselők, illető
tagok helyén
dése esetén az
kitűzését.**

Eszerint az új választást megyénként, az érintett választókerületekben általában évente két esetben tartják meg. Ez az intézkedés természetesen vonatkozik a fővárosra is.

lások során, amelyeken

egyelőre még semmi jel sem mutat a kialakulás irányára,

péntek délelőtt ültek össze az SPD vezetői, hogy kidolgozzák elgondolásukat a jelenlegi zűrzavar megoldására. Kiesinger, a CDU—CSU kancellárjelöltje a szabad demokratákkal és a szociáldemokratákkal is tárgyal a koalíció megalakításáról, de

tették
ró építőit

a Munka Érdemrend bronz fokozatát pedig *Müller Jó-*

Hivatalos mérleg

Kilencvenhat

Margaretha Molerin

1578-ban szepesolaszii lakos.

Kemeny Zajos. Magyarországi Kapitól. Arch. Ert 1903. Ujf. XXIII. K. 302. l

Margeretha Molerin

Nepesolassi lakos

1578 ban

1.

Arch. Ert.

1903. 302. l

4.Alrovat. Vegyesek.

El

53

A kimutatott végösszе

tartalmazza:

a./ Irodaszerek,nyomtatvá -
nyok,irodaberendezések
karbantartása stb.:
Irodaszerek.....
Nyomtatványok..... 1
Irodaberendezések és ap-
róbb felszerelések.... 1
" " karbantartása
" " munkabérek
Irógépek és számológé -
pek karbantartása.....
" " munkabér
Irodahelyiségek átalaki-
tása és karbantartása...

Margetsch Tivadar

Kék álmok. (Margetsch Tivadar festőművészről. - Esti Hírlap, 1966. nov. 11.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

256.l.

MDK

Margetsch Tivadar, festő

Nemrég tért vissza külföldi tanulmányútjáról. Nyilatkozik benyomásairól, élményeiről, műveiről. Következő kiállítása Montreálban lesz a világkiállításon.

— : Kelk álmok

2

ESTI HIRLAP Bp. 1966 nov. 11.

MDK

Fr. Marggraf Lukács laikus testvér, festő
lapoglavai templom kifestése
pálosok képei

Pámer László S.J: Pálosaink a művészet terén. Katholikus Szemle. XXXI.k.6.f. 1917. jun. 512 l.

Marggraf Lukás

laikus pálos testvér

festő

l.

Pamer Kat. kemle

1917. jún.

512. l.

Pencz
~~Ismeretlen festő~~
Működött a ~~A~~ XIX. századbol. közepén.

790. Bem József.

jelvénye

látható s fordul

Mellig, kissé jobbra ~~néz~~. K
~~alatt~~ kitüntetés disziti. Feje elől k
kálla ősz; szemöldöke őszbevegyült és
sötétbarna atillája zsinóros, vállra

Vászon, méretei 70.5: 57.5
Festette: Pencz.
Az 1848/9-iki szabadságharc
Átvétetett az 1896: IV. 8-i

204:V.5.

Site-tépés

Mindenki közlekedik

Látni és láttatni – a nyílt pályán száguldó mozdony vezetője számára ugyanúgy alapszabály ez, mint a szénásszekér bakján ülő parasztembernek, a hegynek fel állva tekerő mauntenbájkosnak, a hajóvonták között motorcsónakkal szlalomozó, vastag aranyláncos nouveau riche legénynek vagy a B–747-es pilótának. És hát – úgy tűnik – ezt vagy legalábbis a „láttatni" princípiumot tette meg vezérelvnek a Közlekedési Múzeum site-ját (www.km.iif.hu) tervező dizájner is. A nevezett weboldalakon szereplő feliratokat ugyanis Föld körüli pályán keringve is el tudná olvasni a világ első csökkentlátó asztronautája, ha valaki a kedvéért az égnek irányítana egy tizennégy colos monitort.

Az olvashatóság egyébként kifejezetten nem hátrány, sőt... Sokkal jobb, mint az ellenkezője. Baj csak akkor van, ha az illető asztronauta nem szereti a khakit a kicsit tompított neonkékkel (háttérszínként) és alvadó vérvörössel (a nagyobb betűk árnyalata). Merthogy akkor nem olvassa, nézegeti tovább a site-ot, az pedig kár lenne. Ugyanis minden nagyon rendesen – mondhatni menetrendszerű pontossággal – ott van rajta, amit egy potenciális látogatónak a múzeumról tudnia lehet és kell – nyitva tartás, belépők, kiállítások, archívum, szolgáltatások, a múzeummal kapcsolatban álló országos kiállítóhelyek, a stáb, a tárlatvezetések időpontja és a szakértők neve több hónapra előre.

Ja, ha már az időpontnál tartunk, az ember időnként elbizonytalanodik, mivel évszámok nem szerepelnek a hónapok és napok környékén, s bizony naptárral kell utánaszámolnunk, ha biztosak akarunk lenni abban, hogy valóban idén augusztus 4-én, szombaton 11.15-kor kezdődik a Magyar autóközlekedés az elmúlt évszázadban című vezetés, ahol Bikics Péter beszél majd a címben megnevezett témáról. A látványról még annyit, hogy az illusztrációk többsége is szép, a grafikák igen jó minőségűek, a fotók is profik – csak egy kicsit lassacskán töltődnek le.

Messziről is jól látható

Gyermekvasút, szül. úttörővasút

gyermekvasutazásnak. De aztán rájöttem, hogy a válasz valószínűleg egyszerűen: csak. Miért ne? Ahány nyelv, annyi site. És biztosan ezeken a nyelveken tudtak a site készítői, mondjuk németül és franciául vagy olaszul nem. De egy karaktert se tovább ebben a szellemben: a soknyelvűségért igazából dicséret jár a www.gyermekvasut.com üzemeltetőinek, nem piszkálódás. Egyébként is méltatlan lenne túlságosan ledumálni a gyermekvasut.com-ot, ugyanis a nyers piros alapszíntől eltekintve elég jó kis site. (A nyers piros sem azért zavaró, mert az úttörőnyakkendőre emlékeztet, hanem mert ilyen nagy mennyiségben nem szép.) Teljesen korrektül, áttekinthető rendszerben és kisebb bakikkal, de azért olvasható stílusban tájékoztat egy halom releváns tudnivalóról – például hogy 1961 volt a legjobb év, amikor is 795 ezren utaztak az úttörővasúton, jogutódján pedig 2000-ben 334 ezer utast számláltak meg, ami majdnem kétszerese az 1994-es adatnak. Az illusztrációk is kifejezetten szépek, és hál' istennek sok van belőlük. Mindössze pár olyan fotót találtam, amelyet alig látni, és azokat is a legeldugottabb helyekre tették. Szóval, ahogy mondtam, tisztességes kis site, úgyhogy ezennel le is szállok a gyermekvasútról.

KOZMA ZSOLT

Foto: MTI

Vasutasavatás a kilencvenes évek közepén
vajon az angolon és az oroszon kívül miért pont a hollandot és a dánt választották?

Ha már közlekedésről van szó, nem lehet nem megemlíteni a Budapesti Gyermekvasút virtuális múzeumát. Hát az olyan site, amelyik öt nyelven beszél – a magyaron kívül angolul, oroszul, hollandul és dánul. Történt a fejem, hogy vajon az angolon és az oroszon kívül miért pont a hollandot és a dánt választották. Sok minden eszembe jutott: biztos ezek a nagy vasutas nemzetek; esetleg ezekben az országokban vannak hagyományai a

Az 1890-es évek elején Coquelin Cadet neves francia színész párizsi műtermében felkereste Rippl-Rónait, hogy portrét készíttessen vele. Rippl-Rónai azonban a művész arcképe helyett inkább a társaságában lévő, vörös hajú, hófehér arcú, kék szemű, egyszóval a festő érdeklődését azonnal felkeltő, gyönyörű, fiatal nő portréját készítette el.

A lírai hangvételű, bravúros könnyedségű pasztellt a Magyar Nemzeti Galéria 1979-ben védetté nyilvánította.

Vörös hajú nő
(1892 körül)
35,2 x 28,8 cm
papír, pasztell,
j.j.f. Rónai,
VÉDETT, 13 millió forint

Abigail
GALÉRIA
1052 Bp., Váci utca 19–21.
Tel./fax: 235-0908, 235-0909,
e-mail: galeria@abigail.hu,
web: www.abigail.hu

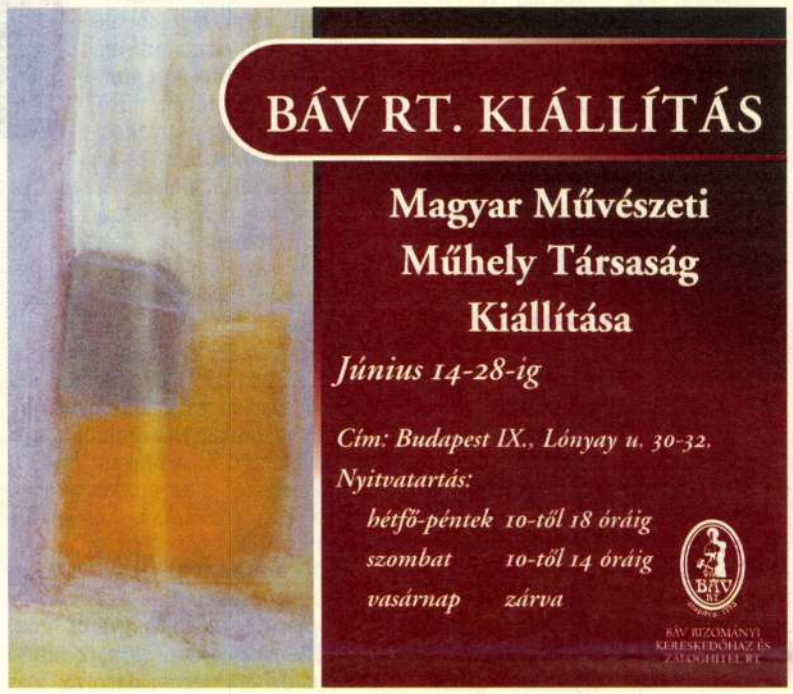

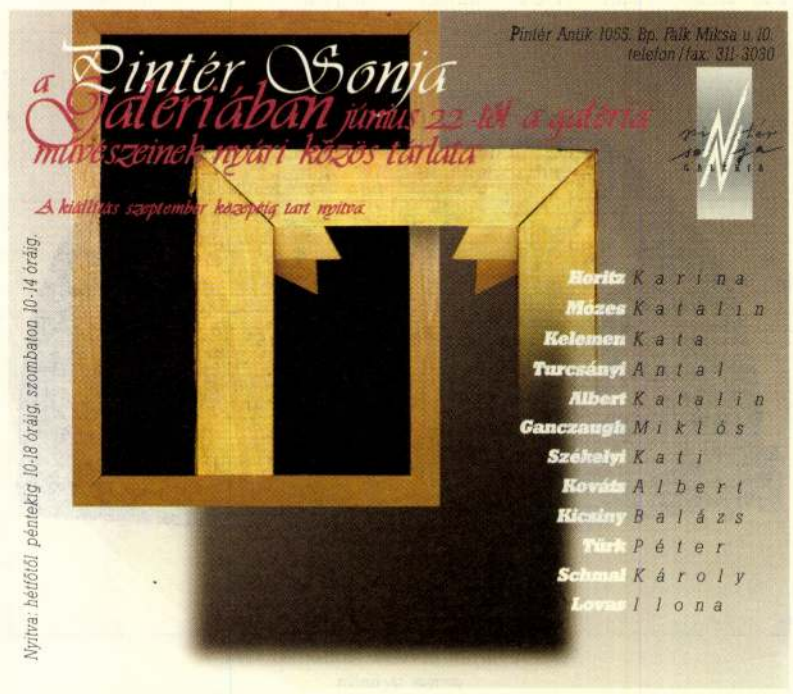

World Wide Web

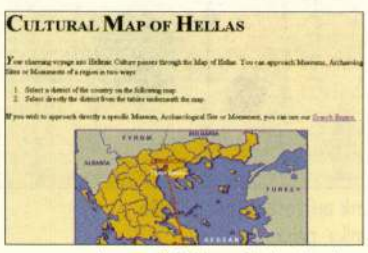

www.culture.gr/2/21/maps/hellas.html

1. A Görög Kulturális Minisztérium készíttette el és üzemelteti Görögország interaktív kulturális térképét. Az ország térképén az egyes régiókra kattintva előtűnik a tájegység kinagyított térképe és az azon a környéken található múzeumok és főbb régészeti emlékek listája, illetve a hozzájuk tartozó website-ok linkjei. Ha nem csak nézelődünk a térképen, hanem eleve tudjuk, mit keresünk, akkor az oldalon működő keresőprogrammal egy lépésben is eljuthatunk a kívánt információhoz. Sajnos a nyitólapon szereplő térkép alatti lista linkjei nem mindig működnek, de a térkép és a kereső igen, így ezekkel is sikeresen előcsalogathatjuk ugyanazokat a kívánt adatokat.

2. A Magyar Zsidó Múzeum weboldalain a múzeumról szóló alapinformációkon (cím, elérhetőség, nyitva tartás, jegyárak, kiállítások) kívül a gyűjtemények és az intézményben őrzött dokumentumok listái is szerepelnek. A képtárban olyan festők művei találhatók, mint Aba Novák Vilmos, Fényes Adolf, Gráber Margit, Kádár Béla, Perlrott-Csaba Vilmos, Pór Bertalan és Schönberger Armand. A címekre kattintva a képek többségéről digitális reprók bukkannak elő, az adott mű legfontosabb adataival együtt (évszámok valamilyen okból nem szerepelnek). A levéltári fondok leírását, a múzeumban kapható kiadványokról szóló információkat, valamint a társintézmények és egyéb fontos kulturális intézmények linkjeit is feltették a nem hivalkodó, és a szemnek kifejezetten kellemes, áttekinthető designnal készült site-ra.

www.blambot.com

www.c3.hu/~bpjewmus

3. Ami csak kell a képregényhez, legalábbis a szöveges részekhez, az letölthető a Blambot comic fonts weboldalról. Rengeteg betűtípust, köztük többnyire az adott típusba tartozó magyar karaktereket is megszerezhetnek itt a digitális és nyomtatott képregények alkotói. A kellékek készítői elsősorban független, nem kereskedelmi célú felhasználásra szánt képregények rajzolásához kívánnak segítséget nyújtani, de általában az üzleti felhasználást sem tiltják, ha az az egyes eszközökhöz tartozó leírásokban megjelölt módon történik – magyarul: fizetni kell értük. Leveleződ listát és – egyelőre szerényen látogatott – „bulletin board" típusú üzengetőhelyet is működtet a Blambot.com.

Beszélgetés Marghescu Mária galériás műgyűjtővel

A grafikában a művész játékát élvezi a gyűjtő

– Nemzetközi grafikai gyűjteményének válogatását 1999-ben mutatta be a Szépművészeti Múzeum. Az anyag jelentős része remélhetőleg magyar kultúrkincs marad, hiszen mintegy hetven művet a múzeum megvásárolna, illetve ajándékba kapna öntől. Hogyan jött létre a gyűjtemény?

– 1956-ban, orvosi tanulmányaimat megszakítva hagytam el Magyarországot. Férjemmel Párizsban éltünk, majd munkája révén Németországban telepedtünk le. Már hosszabb ideje foglalkoztam képzőművészettel, s Hannoverben 1978-tól galériát vezettem. Ennek során állt össze a gyűjteményem is, amelyet négy éve hoztam haza.

– Honnan származik művészeti érdeklődése?

– Mindig vonzottak a népművészeti motívumok s az iparművészeti tárgyak. Apám révén kalocsai a családom. Őseim között talán lehetett egy „íróasszony", aki előrajzolta a kivarrt népi mintákat. Az igazi művészeti indíttatást a párizsi évek adták. Az ötvenes-hatvanas években virágzott az École de Paris, a lírai absztrakció. Egyetemi ismeretségek révén személyesen kötődtünk a művészekhez, s a kiállításokat is a bohémvilág társasági életének részeként, gyakorlatias segítőként ismertük meg.

– Hogyan született ebből a lelkesedésből galéria Hannoverben?

– A művészet szeretete révén. Nem szakmai munkaként rendeztem az első kiállításokat. Személyes érdeklődés és kvalitásérzék alapján választottam ki a művészeket, akik értékelték az őszinteséget, a nem anyagias hozzáállást. S a párizsi kapcsolatok kiváló hátteret adtak. A Galerie la Hune-ben, egy nyomatokkal és művészkönyvekkel foglalkozó galériában láttam először Pierre Alechinsky egyik ügyvezető a neves francia író, Vercors fia volt, s a közös irodalmi érdeklődés révén elég hamar bizalmas kapcsolatba kerültünk. A Bartók-kiállításon túl is tartósan együtt dolgoztunk. Szitanyomatot, akvatintát, rézkarcot, litográfiát válogattam az anyagukból. A számozott grafika elsőrangú művészektől nagy érték volt, de hannoveri galériám közönségének még megfizethető.

– Hogyan választotta ki a műveket?

– Húsz-harminc lapot hoztam alkalmanként Párizsból. Több műtárgyra a biztosítás és a szállítás is túl drága lett volna. Csak minőségi munkákat kerestem. A piacot akkoriban számozatlanul öntötte el a sokszorosított grafika, például Dalí révén. Bizalmatlanok voltak a gyűjtők: meg kellett őket tanítani arra, mi az értékes grafika. Az érték ugyanis nem a sokszorosítástól, hanem a minőségtől függ. Grafikát csak nagyítóval, a technika ismeretében szabad vásárolni. Eljártam a nagy párizsi műhelyekbe, ahol Toulouse-Lautrec és mások litográfiai követ használták. Hannoverben külön előadásokat és kiállításokat rendeztem technikai eljárásokról – például a hidegtű és a rézkarc megkülönböztetéséről s az értékes eredeti grafika felismeréséről. Laikus közönségből gyűjtőket képeztem.

– Ebben segített az együttműködés a Sprengel Múzeummal is.

– Sprengel csokoládégyáros volt, aki a II. világháború előtt, a hitleri avantgárdellenességgel dacolva, már nagyban gyűjtött Kleetől, német expresszionistáktól, a Der Blaue Reiter és a Brücke művészeitől. A háború után ízlése az informel olyan kiemelkedő művészeiig terjedt, mint Emil Schumacher. Sprengel volt az első, aki galériámban öt számjegyű értékben vett művet: egy kollázst Eduardo Chillidától, a spanyol szobrásztól, akinek kisplasztikái már akkor százezer márkás nagyságrendet értek a piacon. Kiderült, mindketten imádjuk Chillidát, s Sprengel legközelebb a saját gyűjteményéből kölcsönzött kisplasztikákat a kiállításomra. Végül azzal a feltétellel adta gyűjteményét a városnak, hogy múzeumot építenek az elhelyezésére, s ezt pénzzel is támogatta. A múzeum kezdettől kiváló kiállításokat rendezett, ahol további művészeket ismerhettem meg. Sőt vásárolt is tőlem, hiszen Németországban a közgyűjtemények nem közvetlenül a művésztől, hanem a galériástól vesznek. Ezzel támogatják a közvetítőt, aki finanszírozza a művész fejlődését és alakítja a közönség ízlését. A galériás az állami művészeti kuratóriumok partnere.

Fotó: Túry Gergely

Marghescu Mária
a német gyűjtők ugródeszkának tekintették a kiállításaimat

– Hogyan alakult üzleti kapcsolata a művészekkel?

– A galéria sikerének titka a nem üzleti szemlélet volt. Az alkotókhoz és a művekhez személyesen kötődtem, s ez adta a hitelemet a vásárlók és az újabb művészek körében is. Az új művészeket sohasem a galéria forgalma érdekelte, hanem hogy kikkel dolgozom. A grafika ebben is jó választásnak bizonyult: nagy nevektől jó munkákat lehetett kiállítani, ami további művészek számára is referencia volt. Gerhard Hoehme, az informel jeles alakja, Günther Uecker, a Zero csoport tagja vagy Schumacher és Alechinsky mind a bizalmukat és barátságukat adták. A spanyolok közül Chillida mellett Tàpiesszel lett szoros kapcsolatom; Miró már elég idős volt, amikor elkezdtem a munkáival foglalkozni. Mivel hivatalosan galériák képviselték őket, ezekkel a nagy művészekkel a közvetlen kapcsolat nem is érintett üzleti kérdéseket. A galériákkal egyébként jutalékos alapon számoltam el; míg a német művészek közül többen dolgoztak közvetlenül velem.

– Miként alakultak ki az árak?

– A világpiac árai elég egyértelműek. A művek megítélése alapján születik a művészek piaci értéke, az úgynevezett „prix public". Ez érvényesül a galériában, s ebből fizet a galériás a művésznek. A galéria harminc–hatvan százalékot tart meg magának. Exkluzív szerződés esetén minimumforgalmat is biztosít a művésznek, ilyen esetben magasabb a jutalék. Ezt a képviselő galéria más „viszonteladókkal" történő együttműködése biztosítja, ahogy az Maeght és köztem is zajlott. Ha közvetlen kapcsolatban voltam a művésszel, személyes ismeretségünk szerint állapodtunk meg. Az írásos szerződés korábban ritkaságszámba ment, bíztunk az adott szóban. A fiatalabb művészek kezdtek ragaszkodni a papírhoz: ők már egy piacibb szemléletben nőttek fel, és kevésbé hittek a barátságban.

– De azért megmaradt a művész és a galéria közötti bizalom?

– Ez volt a kapcsolat feltétele. Minden értékesítés a galérián keresztül zajlott; a művészek nem adtak el műteremből. Ha a kiállításuk után keresték meg őket, a számlát akkor is a galéria állította ki. Az ugyanis rengeteget költ a művészeire, s ha ők közvetlenül adnak el, a galériásukat lehetetlenítik el. A galériás befektet a művészekbe, felkészíti az egyes műveket a kiállításra, s folyamatosan utazik, hogy lépést tartson a művészekkel és a piaccal. Nyugaton a festők, szobrászok, fotósok látják és értékelik ezt a munkát, az ilyen ráfordítást. Tulajdonképpen drágábban kellene műteremből eladniuk, mint a galériából, hogy a galéria felé irányítsák a vevőt. S így, ha a művészeim maguk adtak el, például közeli barátnak, a jutalékot automatikusan odaadták. Az árengedmény sem lépte túl a tíz százalékot. Különleges, baráti vevő esetén a galéria is, a művész is engedett tíz-tíz százalékot.

– Kik vásároltak önnél?

– Részben egy törzsközönség, annak a néhány száz embernek a köréből, akinek rendszeresen küldtünk meghívót a megnyitókra. De sokáig tartott, mire a vevőket oda lehetett szoktatni. Az általam kedvelt absztrakt művészet nem volt népszerű, s nőként is nehezebben tudtam érvényesülni. A német közegben galériásnak túl polgári voltam, polgárnak túl alternatív. De vállalati gyűjteményekbe is vásároltak tőlem, s különleges kiállításokon – például Joseph Beuys anyagának bemutatásakor – megismertem nagy német gyűjtőket, akik között igen sok volt az orvos. Jöttek sokan a tehetős német polgárok közül, akik jó művészeket akartak felfedezni. Nem is rendszeres gyűjtők voltak, csak fogékonyak a művészetre. Ugródeszkának tekintették a kiállításaimat. Megtetszett nekik egy művész, akitől azután külföldön vásároltak, sznobizmusból és a titoktartás miatt. Jól hangzott azt mondani, hogy valaki New York-i galériában vásárol; másrészt a vevők nem szerették a hazai környezetben megmutatni, hogy mennyi a pénzük. Szerencsére ezzel nem törődtem. Számomra a művészet nem befektetés, hanem kulturális érték, amelyet terjeszteni kell. Ezért szeretném azt is, ha a gyűjteményem a Szépművészeti Múzeumba kerülhetne: ismerjék meg itthon is az általam képviselt művészeket.

– Külföldön élő magyar alkotókkal is foglalkozott.

– Ilyen volt Hajdu István vagy Bér János; de Hollán Sándor állt hozzám a legközelebb. Párizsban ismerkedtünk meg: alkalmazott grafikából élt, művészileg nem tartották számon, de hittem benne. Életének első kiállítása nálam volt, majd kétévenként kiállítottam a munkáit, s egy idő után megélt a művészetéből. Mostanra befutott: a svájci Musée Jenischben a minap nyílt nagy kiállítása Giorgio Morandival együtt. Hantai Simont csak egyszer tudtam kiállítani. Nagyon elzárkózó volt; képviselője, a Galerie Fournier pedig kiváló művészeket vitt, például az amerikai Sam Francist, s így Hantaitól is – az őt még nem ismerő német közönség számára – szokatlan, egyedi műveket tartott. Hantait fontos lenne Magyarországon is megismertetni. Itthonról sajnos alig lehetett művészeket külföldre vinni, holott például Bálint Endre munkái pontosan illettek volna az elképzeléseimbe. Rendeztem egy Deim Pál-kiállítást, egy csoportos magyar anyagot olyan művészekkel, mint Breznay József, Gross Arnold, Szemethy Imre vagy Rékassy Csaba; és a saját gyűjteményembe boldogan szereztem egy Barcsay-rajzot. De a magyarok piaci bevezetéséhez sok idő kellett volna.

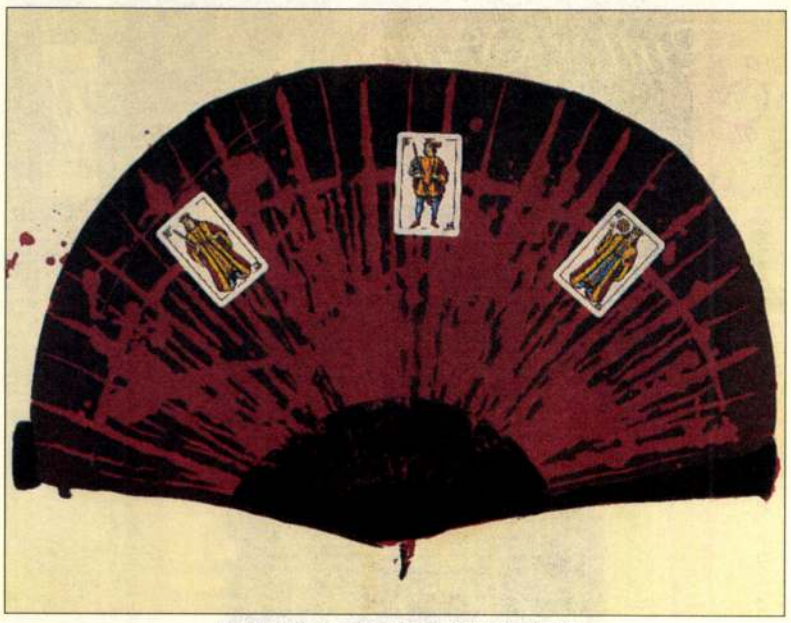

Antoni Tàpies: Levelek Teresának, 1974
vegyes technika

Nicola De Maria: Dada-punk művészetünnep, 1986
vegyes technika, papír

– Mintegy tíz éve visszavonult a galériás munkától.

– Idehaza más kulturális tevékenységbe kezdtem, részben a könyvkiadásban. Grafikaszeretetem megmaradt: a grafika gyűjtésében döntő a papír mint anyag iránti kötődés. Ahogy az a jó grafikus, aki nem a festményeit utánozza a nagyobb példányszámú grafikában, hanem annak speciális technikájával készít önálló műveket, a jó gyűjtő is a művésszel együtt gondolkodik. Tudja, hogyan készül egy grafika, s maga is követi a rajzolás folyamatát. Élvezi a művész játékát s – például a litográfiában – a színek egymásra kerülését. Ugyanígy meg kell becsülni a nyomatokat készítő műhelyeket. A grafika nem tömeges ofszetnyomással készül, hanem ezek aprólékos munkájával. Csak ez biztosítja a sokszorosítás esetén is minden lehúzott példány eredetiségét.

ÉBLI GÁBOR

művész-rajztanár ösztönzése által különféle rajzkörökben és szabadiskolákban fejlesztő, végül is önjelölt Margit Szabolcs fiatal festészete engem első látásra a Marosvásárhelyről áttelepült *Krizbai Sándor* és *Nagy Árpád PIKA* rendkívül karakteres, szintén szürrealisztikus festészetére emlékeztetett. Másodjára pedig arra gondoltam, milyen érdekes, hogy Krizbai épp itt telepedett le Szentendrén, és Pikának is vannak úgymond szentendrei kötődései. Az ő szürrealizmusuk viszont erős rokonságban áll azzal a *vajdai* ,,ezüst gnómos'', ,,koponyás madaras'', ,,békaszörnyes'', ,,démonikus'', ,,örvényszerű'', ,,metamorfózisos'' szürrealizmussal, amely viszont a ,,régebbi'' *Pacsika Rudolf* munkáit is megihlette. (Talán emlékszünk még, az Aktív Galériában 1991-ben kiállított ,,maszkos'' formázott képeire?!) Vagy itt van például *Orbán Attila* a prehisztorikus művészetből és a samanisztikus világfolklórból, különösen az ausztráliai őslakók kultúrájából merítő-táplálkozó festészete is, amely szintén kapcsolható ehhez a szentendrei örökséghez.

A leginkább ismert ,,konstruktív'' vagy ,,emblematikus szürrealizmus'' mellett tehát ma is létezik Szentendrének egy ,,másfajta szürrealizmusa'', amit talán a *Kállai Ernő* által ,,bioromantikának'' nevezett, ,,lélekformákkal'' és ,,lélekformákban'' élő, rajzban, plasztikában és festészetben egyaránt gondolkodó szürrealizmusnak nevezhetnénk.

Ezen az úton kell tehát haladnunk, ha meg akarjuk érteni a még fiatal, de már szinte koraérett Margit Szabolcs magának egyre inkább helyet kereső és találó művészetét.

(Elhangzott Margit Szabolcs kiállításának megnyitóján, 2000. IV. 30-án, a Vajda Lajos Stúdió Pinceműhelyében. VLS Pinceműhely, Szentendre, IV. 30–V. 11.)

● *NOVOTNY TIHAMÉR*

Műtengerkék

ILLÉS BARNA KIÁLLÍTÁSA

Bárcsak biztosak lehetnénk abban, amit látunk, amit érzékelünk! A tudásunk akkor szilárd alapon állna. Bárcsak biztosak lehetnénk legalább érzékelésünket megkérdőjelező tudásunkban! Akkor talán csalóka érzeteinkre sem lenne szükség.

Ilyen s ehhez hasonló óhajokat fogalmaz meg olykor a nyugati ember templomból kifelé jövet, egyetemi előadásra menet, ha kilátástalannak ítéli meg helyzetét vagy ha éppen őrülten szerelmes.

De vajon milyen lenne egy kétségek nélküli élet, fűzi tovább a filozófiai szövedéket. Valószínűleg nem tartana igényt a művészetekre sem.

A fényképezés születésével többek közt a portréfestészet alkonya köszöntött ránk. Hiszen – látjuk, nem? – tökéletesebben képes konzerválni az időt a vászonra vitt olajmázolmánynál.

Ha biztosak lehetnénk abban, amit látunk, akkor hihetnénk a fényképnek is, amúgy ismeretelméleti alapon.

***I**llés Barna* művészi pályáját mintha ezek a gondolatok mozgatnák. Jó tanoncként kezdte a szakmát. Fekete-fehér képeken hagyományos módon, hagyományosnak mondható témákat lát-

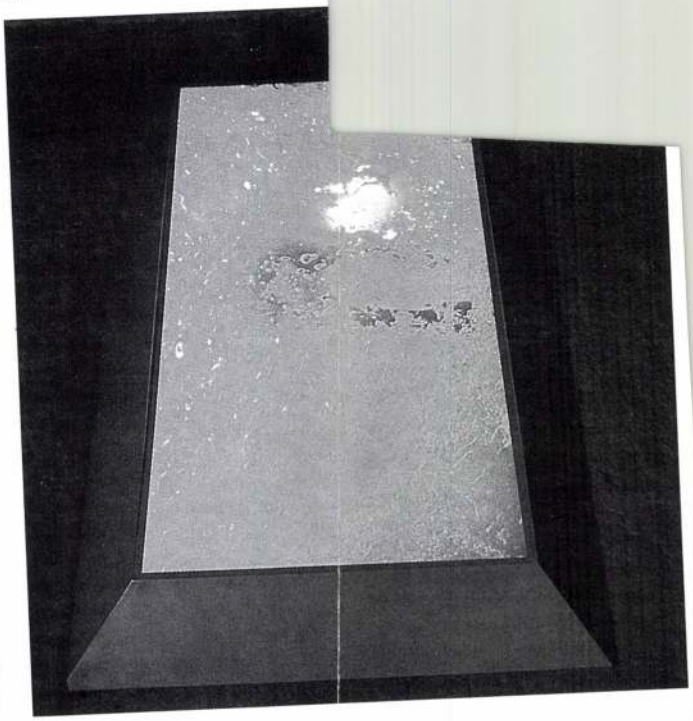

Illés Barna: Akvamarin, 2000, duratrans, light-box, 100×200 cm

KÉPMŰVÉSZET 2000 AUG. 39-40

MARGIT SZABOLCS

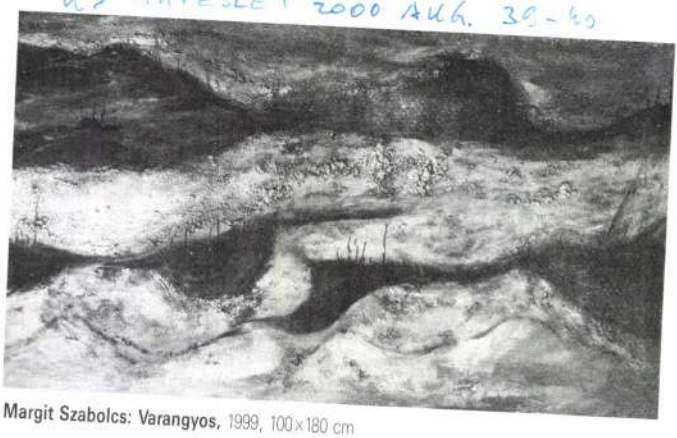

Margit Szabolcs: Varangyos, 1999, 100×180 cm

Maldoror énekel

MARGIT SZABOLCS KIÁLLÍTÁSA

Bevallom, kissé zavarban vagyok, hiszen, ha emlékezetem nem csal, és ez akár csalhatna is – mert, ha jól belegondolok, majdnem 25 évvel vagyok idősebb az 1975-ös születésű *Margit Szabolcs*nál –, még nem nyitottam meg nálam ennyivel fiatalabb művész kiállítását. Tárgyilagosan megállapítom tehát, hogy köztünk valóban éppen egy generációnyi korkülönbség van. Ha viszont a műveket nézem, példának okáért az itt látható festmények szürrealizmusát vagy egyszerűen csak szürrealisztikus felfogását, már nem érzem a köztünk lévő korkülönbséget – sokkal inkább valamiféle időtlenséget. Vagy még inkább a szürrealizmusban jelenlévő, ebben gyökerező tér- és időszemlélet tudattágító, ám mégis magnetikus erővel rendelkező ,,görbületét'', amely nem szétválasztja, hanem, ha kell, végtelenszer is összehozza, összefuttatja, összehajlítja az általa felkorbácsolt ,,küszöb feletti'' és ,,küszöb alatti'' léttapasztalatokból táplálkozó érzelmek és képzetek álomözönszerű kiáradását, megteremtve ezzel ezeknek mintegy felhőszerű örök jelenét. Hiszen a közelmúltban mi is tapasztalhattuk már, hogy a szürrealizmus ,,nem euklideszi'' képzettársításainak mégiscsak valóságosan megélt költői univerzumában nemcsak ,,a varrógép és az esernyő'' találkozhat véletlenül a szépség oltárának ,,boncasztalán'', de a ,,kora-vajdás'' ,,edwiníció'' ,,Álom Reményfűző Intézetének'' ,,lelkiűrhajósai'' is randevút adhatnak itt a Marosvásárhelyről felröppenő, folytonos evolúcióban élő ,,maműs'' madarak ,,a semmiből egy más világot teremtő'' szárnycsapkodásának.

Az én képzettársításom sem véletlen tehát, hiszen itt, ezeken a festményeken ,,*Maldoror énekel*'' – ahogy Margit Szabolcs is hirdeti kiállításának meghívóján *Lautréamont* (azaz *Isidore Ducasse* uruguayi születésű francia költő) *Maldoror énekei* című műve nyomán. S e könyvet, amelyben a szerző ,,először alkalmazta az irodalomban a collage módszerét és bizonyos értelemben az önműködő írást is'' (ahogy *Bajomi Lázár Endre* fogalmazza a kötet 1981-es utószavában), természetesen a szürrealisták fedezték fel maguknak az első világháború után:

,,**A** Maldoror hat énekből álló lendületes és zengzetes prózaversben írt kusza, vagy mint *Benedek Marcell* meg *Babits* mondja, ,,eksztatikus'' költemény, amely ,,hagymázos, gyötrő rémlátomásokból táplálkozik'' (...), és amelyben a végletesen elszabadult romantikus képzelet szédítő szárnyalása minden elődön, mintaképen túltesz (...) Énekeiben férgek, polipok, pókok, varangyok, tetvek nyüzsögnek. Kegyetlensége vetekszik az ,,isteni márkiéval'', és éppen olyan istentelenül istentagadó, mint maga Sade, vagyis maximálisan, hiszen az utóbbin nem lehet túltenni. Kétségbeesettebb Kafkánál és riasztóbb Beckettnél. (...) Poémájában kavarogva keveredik a valóság és a fantasztikum, a természettudományos pontosság és a hányavetien bősz képzelet.''

Margit Szabolcs szürrealizmusa tehát bevallottan is ebből az olvasmányélményből táplálkozik. Ezért találkozhatunk nála ilyen képcímekkel, mint *Földangyal, Ördög és varangy, Maldoror nyerge, Sikoltók, Varangyos, Varangyos ember arcképe, Totem, Keréktörés* stb. (Természetesen eltekintve az itt kiállított régebbi munkáinak ,,barlangrajzos'' tematikájától, bár ezeknek világa sem áll túl messze a szürrealizmustól.) Érdekes dolognak tartom, hogy az egyébként autodidakta, mert főiskolát (egyelőre még?!) nem végzett, de művészi érzékét, képességét az 1995-ben elhunyt *Somodi László* festő-

MDK.

Viorel Marginean

Télvége

Müvészet 1966 dec.p.43.

Margit föhgnö

irod

Zokai Mór Alcsuth.

Magyar Szalon. II (1884-5)

353 s kör. M.

Szepekkel

MARGIT SZABOLCS

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P-9765

39.o.

1126

Feste[illegible]: XIX. sz. Táblakép. „Dido kétségbeesése Aeneas távozta után." (Margitay)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 9–11o.

Radó Antal: Festészetünk a Riállitáson

Festészet. XIX sz. Táblakép. „Az ellenállhatatlan" (Margitay)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4–5.

~~[illegible]~~ Prein József: a jubiláris tárlat

Festészet. XIX sz. Táblakép. „Az ellenállhatatlan." (Margitay)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 25. 5.

a Királyné a Műcsarnokban

Önálló táblalkép, Margitay Tihamér festő,

Kat. Hemle, 1894. 110.–119.o.

p.: Képkiállításunk... etc.

1 festmény Margitaytól. Vörösi mu-
seum kezed.

Magyar Numerus II - 1901-02
439-42 l.

Festészet, önálló táblakép Ybl

Margitay Tihamér Megtérése

Budapesti Hirlap, 1882, X, 15Y.

284. sz. l. o. tárca

Táblakép. Római lakoma. Margitay

Pesti Hirlap. 1880. jul. 9. 3.

A müncheni fiatal magyar festőkről....

Kemény János műbarát

Pesti Hirlap. 1883. szept. 6. 11

Margittay Tihamér „Márkéső"
c. történeti festményét....

Jbl.

Táblakép, Vásár Margitay Tihamértől

Budapesti Hirlap, 1881, XII. 27.

193. n. 3. o. (op. és k.)

Festészet. XIX sz. Táblakép. „Megtérés." (Margitay)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 16.

a képzőművészeti társulat tagjai részére....

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és
az Ipszilon Galéria
szeretettel meghívja Önt és partnerét
a Szentendrei művészportrék című
beszélgetés-sorozat ötödik összejövetelére

Margit Szabolcs

képzőművésszel,
a Vajda Lajos Stúdió tagjával

Török Katalin beszélget
2004. június 3-án csütörtökön, 18 órakor
a Szentendrei Képtár Kamaratermében
(Fő tér 2-5.)

A műhelybeszélgetés alkalmából rendezett
kamarakiállítás megtekinthető:
2004. június 27-ig
péntek, szombat, vasárnap 14-től 18 óráig

*

Ligeti Erika szobrászművész
betegsége miatt lett Margit Szabolcs
a sorozat ötödik vendége.

A beszélgetésről filmfelvétel készül,
ezért csak annyi érdeklődőt tudunk fogadni,
ahány ülőhely van.

Helyfoglalás és információ:
Török Katalin, a sorozat kurátora (Ipszilon Galéria)
Tel.:06/20-446-9672, e-mail:ipszilongaleria@freestart.hu

Címlapon:
Margit Szabolcs: Áldozat,
olaj, farost, 13x7cm

Támogatók:
Korona Étterem
Welecomp Kft.
Lengyel signs
www.elsigns.hu

MARGIT SZABOLCS

Szentendrei művészportrék 2004.

1. Regős István
2. Jávor Piroska
3. Szakács Imre
4. ef Zámbó István
5. **Margit Szabolcs**
6. Bartl József
7. Szentirmai Zoltán
8. Aknay János
9. Vincze Ottó
10. Balogh László
11. Farkas Ádám
12. Kocsis Imre

Szentendrei művészportrék

5.

MARGIT SZABOLCS (+1) !

Szentendrei éjszakák BMZ-vel és Energomattal

Baji Miklós Zoltán (BMZ) hét évig készült a Szentendrén most bemutatott akciójára. A meztelen férfi füstölőkkel és pálinkagőzzel segítette meditatív állapotba kerülését és elrévedését. Hosszú szertartással készítette elő az eseményt, és amikor a közönség már eléggé feszült idegállapotba került, egy kővel körülmetélte magát. Sokan felteszik a kérdést, hogy ez miért művészet, de aki látta, annak egyértelmű. Az öncsonkítás a szakrális kultúrákban a legfőbb áldozatot jelentette, önmagunk alárendelését az isteni hatalomnak és az anyagi dolgoktól való eltávolodást. Művészi kifejezőeszközzé a második világháború után vált, a tiltakozás szimbólumaként.

A városháza udvarán megrendezett vetítőfesztivál csalódást okozott, mert a kísérleti zenére táncolni egyáltalán nem lehetett, a dobhártyarengető hangerő miatt azonban beszélgetni sem. A Művészet Malomban tartott vetítéssorozat előtt viszont le a kalappal: az osztrák, francia, olasz és magyar VJ-k összehangolt képei láttán vizuális orgazmust éltünk át. Éjjel a Csőszínpadon egy lengyel hip-hop punkzenekar mutatta be művészetét két gitárral és egy énekessel. A programfüzetben nem szereplő Moja Adrenalina dallamosnak nem mondható zenéje elementáris erővel robbant be az éjszaka csendjébe. Hihetetlen pogózás kezdődött, műanyag székek borultak, vakolat hullott, de a tömeget semmi sem zavarhatta meg önfeledt verekedésében.

Mivel a Vasárnapi Hangulat ismeretlen okok miatt feloszlott, a korábban elmaradt Energomat (nem mosógép, hanem zenekar) töltötte be a hirtelen támadt rést. Két fő számuk – az Űrhajósnak lenni jó és A nagy mellű lány, akit Kurt Vonnegut jól… – most is osztatlan lelkesedést váltott ki az összegyűltekből. A fesztivál egyik fő eseménye, Bukta Imre performance-a betegség miatt elmaradt, de a Neoneon csapat Fénylő puhanyomat produkciója kompenzálta a mester hiányát. Margit Szabolcs a bőrmaszkos Nádudvari Attila hasát vetítette ki vászonra, majd a vászon felszakadt, és a hasadékon át kezek kezdték masszírozni és pirosra festeni a terebélyes pocakot. A happening végén csak a festéktől vérfoltos vászon árválkodott a terem közepén. St. Auby Tamás cserépszavazást rendezett a Streik macht frei (A sztrájk szabaddá tesz) kérdéséről: meglepő módon a jelenlévők többsége szerint a sztrájk nem tesz szabaddá.

Újra megtudhattuk, miért jó Budapesten élni. Mert közel van Szentendréhez.

Selmeczi Bea

Kis Magyar NehézZenei és Performance Fesztivál
Szentendre

Magyar Hírlap 2005. 08. 31. 14. o.

simizin. No meg, bár van országok közötti finánc-együttműködés is, azért a közvetlenül érintett dohánygyárak nyilván első kézből szereznek információt.

Törvényesen eladott cigaretták száma Magyarországon

Év	Milliárd szál
2000	21,8
2001	21,2
2002	20,6
2003	18,1
2004	14,8

garetta mennyisége, míg 2003-ban ez 19,3 milliárd szál volt – derül ki a vám- és pénzügyőrség (VPOP) adataiból. Azt a VPOP sem tudja, hogy pontosan mennyi cigarettát csempésznek, hiszen a csempészett árunak csak egy szelete akad fenn a finánckontrollon.

A statisztikák szerint azonban évek óta jelentősen növekszik a szabálysértések, illetve a cigarettával kapcsolatos bűncselekmények aránya. A nagy számok törvénye alapján ez nemcsak azt jelentheti, hogy a csempészek, „feketézők" űzik egyre rosszabbul az üzletet. Inkább arról lehet szó, hogy a jelentős, és folyamatos árdrágulással szemben egyrészt egyre többen érdekeltek ebben a „bizniszben". Erre elsősorban a szabálysértések számának növekedése utalhat, hiszen a szabályok szerint az is vétkes, aki „csak" megvásárolja a zárjegy nélküli, feketén árult csempészcigit. Erre utal, hogy néhány év alatt megtöbbszöröződött a szabálytalanságon fogottak aránya. Míg 2000-ben mindössze 8,8

Felderített mennyiség (karton)

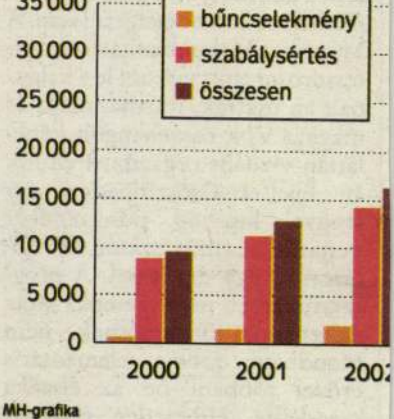

MH-grafika

ermékjellemzőket nem szabad önmatermékmódosításkor figyelembe kell nint azt, hogy a termék és a termék- a dohányzást a fiatalok körében, arra, hogy dohányozni kezdjenek, ohányzást.
et kifejleszteni – ismerték el a BAT ockázatot jelentenének, ugyanakkor számára is. Főleg, ha ehhez nem s, azaz hogy a kormány propagandátenciálisan kisebb kockázatot jelentő

kapta a nevét, ahol először termesz- ik, mert szárítás közben a hő hatásajta dohány a szubtrópusi területe- például ay őshazáján kívül Georgia ve.
o zöld, mint a Virginia. Ezt a fajtát l. Cukortartalma gyakorlatilag nincs, talajra és több műtrágyára van obb Burley dohányt az USA-ban, Jgandában termesztik. A Virginiával rike és a Pall Mall cigarettákhoz

nállóbb dohányfajta, amit a forró a Közel-Keleten termesztenek. Az dohány aromáját.

Margit, szent

ikonografiája:

Szárnyszép a bátki

oltárról – Esztergomi

ker. múzeum

Repr.

Péternagymnu

Verecke

V. k. 36 d.

38 d.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

MÉRET

TULAJDONOS

TÁRGY

MILYEN KÉP VAN RÓLA?

Margit, szent.

IV. Béla leánya
szülővárosa. A krónika
feljegyzi róla, hogy „ebéd
után kézimunkái közben
vala"

Baráthné Oberschall
Magda = A kézművesség
első nyomai -
Magyar Művelődéstörténet
I: 597. l.

LXXV.

denek berendezkedni. Kivált a cottage-házakban, a swet-home-nak e családias, derűs formájában, melyben akárcsak a mi nyaralóinkban, lírai hangnemet üt meg a bútor is. Az angolokat a takarékoskodás, az olcsó anyagok keresése vitte rá, hogy lassanként szakítsanak a néhai Tudor- és Jacobean-stílusok tölgyfa és mahagoni bútoraival, de ezenközben nem tévedtek bele az ó-német stílus, vagy a hajlított bútorgyártás tömegjárványába, hanem megtalálják amit keresnek: az olcsó és virágosdíszű festett parasztbútorokban.

KÉZI- ÉS GÉPCSIPKE. M. D. Boyer francia képviselő a francia kamarában törvényjavaslatot nyújtott be, amely szerint a kézzel készült csipkéken külön jelzés tüntesse fel, hogy kézi munka. Ezzel elejét akarja venni a közönség megtévesztésének. Tehát nem géppel készült csipke ellen szól a javaslat, csak segítségére akar lenni a tájékozatlan vevőknek, akiket egyes lelkiismeretlen kereskedők bizony elég sokszor becsapnak.

IN MEMORIAM

MARGITAY ERNŐ †. Volt idő, amikor írásai gyakran jelentek meg a Magyar Iparművészet hasábjain. Szellemes causeur és fürgetollú kritikus volt ő, aki — olykor maró gúnnyal — csipkedte a neki nem tetszőt, de mindig erős meggyőződését követte bírálataiban. Kedvenc témája a magyar népművészet volt, ezért rajongott és ennek megmentéséért harcolt — sajnos — hiába. Az utóbbi években hivatalos elfoglaltsága miatt — pénzügyi főtanácsos volt — nem jutott ideje a művészeti irodalomra, mely bátor harcosát és szorgalmas, tehetséges művelőjét vesztette benne. A Magyar Iparművészet szerkesztősége fájdalmas megilletődéssel búcsúzik derék, hű munkatársától.

Könyvillusztráció. Készült a M. Kir. Iparművészeti Iskola grafikai osztályában.
Tanár: Helbing Ferenc.

Magyar Iparművészet
1925. 192. l.

Margitay Ernő †

1925

MUZEÁLIS ÜGYEK

AZ ORSZ. M. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM EZÉVI SZERZEMÉNYEINEK legjelentékenyebb darabja egy Korvin-címeres üvegfestmény, mely A. s. Drey müncheni régiségkereskedő közvetítésével Amerikából került a Múzeum gyűjteményébe. Habár a középkori üvegfestmények már ritkaságuk miatt is igen értékesek, ennek a darabnak különös jelentősége elsősorban annak hazai vonatkozásában rejlik. Az üvegfestmény Szt. Mártont ábrázolja lovon, amint kabátjának egy részét a mellette haladó koldus számára lemetszi, alsó balsarkát Korvin-címer díszíti. Végh Gyula, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója az üvegfestményről írt tanulmányában megállapította, hogy ez az ábrázolás a „Hausbuchmeister" néven ismert XV. századi mesternek egyik hasonló tárgyú metszete után készült. Az 1480—90 tájáról való üvegfestmény keletkezési ideje tehát Mátyás király korával teljesen összeesik.

AZ O. M. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN december első felében nyilik meg néhai *Benczur Gyula* textilgyűjteményének kiállítása. Az elhúnyt mester nagy örömét lelte a régiségekben. Amikor még kevés pénzen lehetett vásárolni, szorgalmasan gyűjtögette a régi szöveteket, brokátokat, bársonyokat, hímzéseket. Különös előszeretettel viseltetett a régi kosztümök iránt, melyeket képeinek festésénél fel is használt, nem hiába volt ő a drapériák, atlaszok, mélyszínű bársonyok festésének nagy mestere. Gyűjteménye a régi, jól konzervált férfi- és női öltözékeknek egész sorozatát öleli fel, a reneszánsztól a rokokóig és empireig, a parasztviseletektől a főúri díszöltönyig, az udvari bolond köntösétől a kardinális biboráig. Miseruhák, dalmatikák, stólák, hímzett takarók, keleti szövetek, de főleg a régi olasz és francia selymek és bársonyok színpompás darabjai teszik érdekessé ezt a gazdag textilgyűjteményt, mely egyszersmind jellemző egyik legnagyobb művészünk egyéniségére is. Benczur Gyula örökösei készséggel bocsátották a gyűjteményt a Múzeum rendelkezésére, mely annak kiállításával kegyeletét rója le a nagy mester emlékével szemben.

KÜLFÖLD

UTRILLO. A *Deutsche Kunst und Dekoration* novemberi számában *Friedmann* Rudolf tollából egy finom kis jellemzést olvasunk a mostanában annyira felkapott francia festőművészről, Utrillo Móricról. Pár évvel ezelőtt még csak az amatőrök egy egészen kis köre ismerte azt a festőt, akinek tavaly rendezett kiállításán az összes kiállított festményeket, számszerint mintegy százat, egy műkereskedő vásárolta meg igen magas áron. Maga Utrillo egy ismeretlen apának s egy modellből lett festőnőnek, Vallodon Susannenak spanyoleredetű gyermeke (az örökbefogadójától kapta a nevét). Alig volt 14 éves, mikor az anyja műtermében felnövekedett fiú a festőpalettához nyúlt s néhány évvel később már önálló utakon járt. Ezek az utak vezették őt a Montmarte magányosságához, a már kihalásra ítélt csöndes parkok, piciny házak utolsó zug-utcácskáiba, melyeknek magányos poéziset festette legszívesebben. A hétköznap melankóliája ül színeire, melyek fáradtak, fásultak és mégis csodás atmoszférát lehelnek. Élő emberi alak alig zavarja képeit. A képek üresek, az égbolt vigasztalan, a házak szürkék. S katedrálisaiban, melyek egy más korszaknak gyümölcsei, a hajdani istenségfogalom szinte a mai élettől elvonatkoztatva jelenik meg újból. Ezek ma a legkeresettebb képei, de ezeket a témákat nem ismételte meg. Utrillonak ugyanis nemcsak a testi, de lelki ereje is megroppan újabban, noha csak negyvenéves. Ennek főleg mértéktelen alkoholfogyasztása az oka. Színei már nem a régiek: túlélénkek, rikoltók. Pedig ő maga magányos, vizionárus ember lett.

A „LUSTA JAVAK" ADÓJA. A francia frank nagy szanálási akciója kapcsán, Caillaux, a hamarosan letűnt pénzügyi zseni csakúgy, mint egyéb európai államokban, rávetette magát a családi- és magánbirtokban levő műkincsekre is. „Lusta javak"-nak nevezi a francia gondolkozás azokat az értékeket: a zongorát, a perzsaszőnyeget, a metszeteket és ékszereket, melyek kamatozatlanul hevernek és eleddig megadóztatás nélkül nézték a francia pénzügyminiszterek rohamait mindenféle ingatlanok, vagyonok és jövedelmek ellen. De vajjon csakugyan olyan lusták-e ezek a javak, mint ahogy a pénzügyi főtanácsosok és frank-doktorok hiszik? — kérdi a francia közvélemény. Vajjon az én toalettjeim, ékszereim, melyekkel estéről-estére telt házakat csinálok a színháznak, vendégeket és idegeneket vonzok a szállodákba s táplálom a francia fiskust, csakugyan olyan haszontalanságok? — kérdi a szubrettdíva. És a gyűjtő, a ritkakönyvek vásárlója, a takarékos kispolgár az ő egyszerű perzsaszőnyegeivel, mind ezt kérdi és mind pokolba kívánja ezt az átkozott Caillaux-t, akit bárcsak leterített volna a merénylő golyó, mielőtt erre az ideára jutott. De mindez nem használ semmit. A francia pénzügyi zsenik könyörtelenek s az adókulcsot is megtalálták hosszú gondolkozás után: a biztosítás értékét vették alapul az értékelésnél. S ez az adónem hovatovább győzni fog Párisban, beletörődnek a gazdagok, a gyűjtők, mecénások, színházi starok, de fáradtan és vigasztalanul fognak benne elveszni a kispolgári javak nemes maradványai: a nagymama bútorai, a jobb időkből való gyöngysor és az a pár családi ezüst, melyhez a nemes érzések minden gyengédsége hozzáfűződik...

PARASZTBÚTOROK LONDONBAN. Egyik olvasónőnk, aki mostanában hosszasabban időzött Londonban, levelet írt nekünk ottani tapasztalatairól s ebben részletesen beszámol arról is, hogy az angol bútorműves-ízlésben mennyire uralkodik a parasztbútorok formáinak kultusza. Kiállításokon, bútorüzletekben lépten-nyomon a szemünkbe ötlenek — írja — ezek a kedves, népies formák, melyek hol salzburgi csapszékekre, hol felvidéki parasztházak és magyar vidéki kúriák kedves, mázolt bútoraira emlékeztetnek. A takarékosság, a háború után megfogyatkozott anyagi erők kényszerítő hatása vitte erre az angol tervezőket. Waring-nél s a nagy, előkelő árúházakban, köztük Libertynél is egész parasztstílű interieur-öket látunk, fehérre vagy kékesszürkére mázolt kredenceket, ácsoltformájú asztalokat, kényelmes, de náddal font puhafaszékeket s fölöttük a mi suba-motivumainkra emlékeztető frizek a falakon. A népiesség hulláma elérkezett Londonba is és a *Studio* addig mutogatta a sokféle peasant art-ot olvasóinak, míg ezek maguk is eszerint kez-

Margitay Ernő

Magy. Iparmiveszet

1914. 465 – 7. l.

Dekoratív rajzai,
ex libriści,
kozgy. Illusztrációi

Ugabba az olajfi
is fogl. sa Mincsar-
nőrbe

g Ferencz

n

M.D.K.

MARGITA Theodora

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybanya... [illegible] .1.

MARGITA Teodora

M.D.K.

1926-ban Nagybanyan a szabadiskola tagja

Roti: Nagybanya.... 337.l.

Margitay

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Est.
1935.I.6.

Margitai Éva, építeni

L: Eltér Tihón

- követségi kírek

10 - 12

Magyar

Egyet [illegible] üvöszet Bp. 1983

83/4

Magyar

Margitay

Uj müvárlat. Vas. Ujs. 1904. 48.sz. 823. l.

MDK

Margitfay

Életrajzok. A MÚ. 1927. 1.évf.2.sz. 32. o.

Margitay Ernőné

Tanulmányfeje, az "AME" első kiállitásán.

B.H.931.VI.7.

B.R. C31.VI.7.

Morgitai Ernőt

az Iparművészeti Iskolában 1919 áprilisában végrehajtott átszervezés során ~~[illegible]~~ felmentik

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megfoformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört. Ért. 1970.2.sz. 1414-147. l.

145. l.

dr.Margitay Ernő, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanárai, tanársegédei/segédtanárok/,--Margity Ernő,-1910-1919.-Magyar népmüvészet. 52.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/oktatási endszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Margitay Ernö

a magyar népi müvészetet tanitotta különórákon.

Iparmüvészeti Iskola Értesitője. 1911-12.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-17.l.

Margittai Ernő dr. MüK

A Közoktatásügyi Népbiztosság 1919 máj. 9-én kelt levelének szovege, melyben

Az Iparmüvészeti Iskolánál Vállalt tiszteletdijas tanári állása alól felmenti.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960. 186.o.

Margittai Ernő

iparművészeti tanár

MDK

A Művészeti Direktoriumnak az Iparművészeti Iskola átszervezésére vonatkozó javaslata/1919 ápr./ szerint

egészen felmentendő.

87. o.

M.T.Képz. Él. Bp. 1960.

Margittay E.nő

MDK

A Tanácskormány rendelkezésére elhagyja tanári állását az Iparművészeti Iskolában. A tanári kar 1919 jun 10-iki ülésén jelenti be Groh István h. igazgató. /Jegyzőkönyv/.

91.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Margittay

Réti István: Derü a müvészetben. Az Est, 1939. márc. 29. 13 l.

ai /Zádor Anna anyaga/

	3
an Georg/ festő sz.1717 k. + 1773	4
3 k.-1719-1789	2o
sztrák festő 18.sz.m.f. és 19.sz.e, Bécs	1o
	4
zprém m.	2
	4

Margittai Ernő dr. MDK

A közoktatási népbiztos 1919 ápr. 25-én kelt leirata szerint

az Iparművészeti Iskolában betöltött tiszteletdijas tanári állása alól felmenti.

88.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

M.D.K.

Özv. Margittay Ernőné

78. Gyermekarckép. Vizf. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" Kiáll. tárgymutatója 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társ. Bp. 11. l.

Margittay Ernőné

Gyermekarckép, vizf.

Műcsarnok 1940.[illegible]nek a művészetben c.kiáll.

MDK

özv.Margittay Ernöné, festö

Gyermekarckép. Vizf .

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll. 1940.II.-IV.
Kat. 11.1.

MDK

Margitay Ernőné

Kat.Nagykörös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

mdk

Margitai István tipografus

A 18. sz legjobb debreceni könyvnyomtatója. Kitünö papir. Egyenletes nyomás. Müvészi könyvdisz ózléses cimlap.

Ábra: Könyvcimlap a 321. oldalon
(Balassa Bálint és Rimai János Istenes énekei)

Szántó Tibor: A Debreceni nyomdászat és a szocialista könyv-
Magyar Grafika 1961, 5. évf. 5. sz 317.-321. l. müvészet

Margittay Ekmné özv

1929/30 - 1932/33

Ferképzomfoiskévk

111.1.

följebb a szobrocskák tárgyaként gyakran szereplő viselős női alak (az ú. n. brassempouy-i Venus, az alsóausztriai Willendorfban talált női szobrocska) az, amelynek vallásos természetű magyarázatot tulajdoníthatunk, amely a matriarchális ősvallások keletkezésének forrásához vezetne és amely egyszersmind egyike azoknak a jelenségeknek is, amely a régibb és az újabb kőkor kultúrája között kapcsolatot látszik képviselni. A hasonlóság ugyanis oly nagy a régibb kőkori és a Maltában, Egyiptomban, a görög szigeteken és szárazföldön neolith-kori környezetben lelt márvány- és agyagszobrocskák közt, hogy bár nem ismerjük a közbeeső fázisokat, amelyekkel ezekhez a sokkal régibb előzményekhez csatlakoznak, mégis erős érvül szolgálnak azzal a régi fölfogással szemben, hogy a régibb kőkor művészete az utókorra való hatás nélkül enyészett el. Még csak az sem állítható teljes bizonyossággal, hogy abban merült volna ki, hogy az ember gyarapodó kulturális vagyonának szolgálatában a sematizálással képírássá alakult át. A már említett női szobrocskákon kívül ugyanis egyéb tanui is vannak annak, hogy a természethű ábrázolásra való törekvés nem szűnt meg teljesen, hanem klasszikus földjéről, Dél-Franciaországból, súlypontja más területekre helyezkedett át. Skandináviából az ottani tipikus bronzkori rajzokat megelőző időből újabban természethűségre a délfranciaországi barlangi rajzokkal egyenértékű állatképek lettek ismertté. (Böla, Bardal.) Ezekhez hasonló sziklába vésett rajzok állítólag Északon egész Szibériáig több helyen észlelhetők. Első csirái annak az arktikus őskori figurális művészet-

Margittay Ernőné özv

festő

Műcs. kiáll, 1940 től

Pipics 117. l.

-1872)

1358. Tony Szirmai.
Sz. Pesten 1871

1358. ~~Gróf~~ Apponyi Albert

Egy ~~S~~ima karimájú ~~dombor~~ és
lussé ~~a~~ balra ~~néző grófal, a ki~~ fordulfan disz
és vállravetett prémes menté
és babérgalytól körülvett tá
fölül: „GRÓF APPONYI A
jobbról félmagasságba
a hátlapon fölül: „190
és a táblán: „SZEGED I

Ezüst~~mérem~~, átmérői
K.-- A művész ajándéka 1911
az 1911 november 26-iki 6742
147546-911 közokt. min. sz. l
(1803-912).

S
Á
1

özv. Margitay Ernőné

73	Női akt	200.—
74	Férfi fej	260.—
75	Gyerekfej	160.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1932

VÉSZI NYOMDA BUDAPEST

Margitay Ernőné

254 Tavaszi fák, vizf. 600

Nemzeti Szalon

1926. máj.

MAPE 12. kiáll.

Margitay Ernő dr-
né
margitai
festő
Ert. 1928

65.1.

Margittay Ernőné Özv.

KMTárs 1940. A gyermek

Gyermekarchejs, vizf -

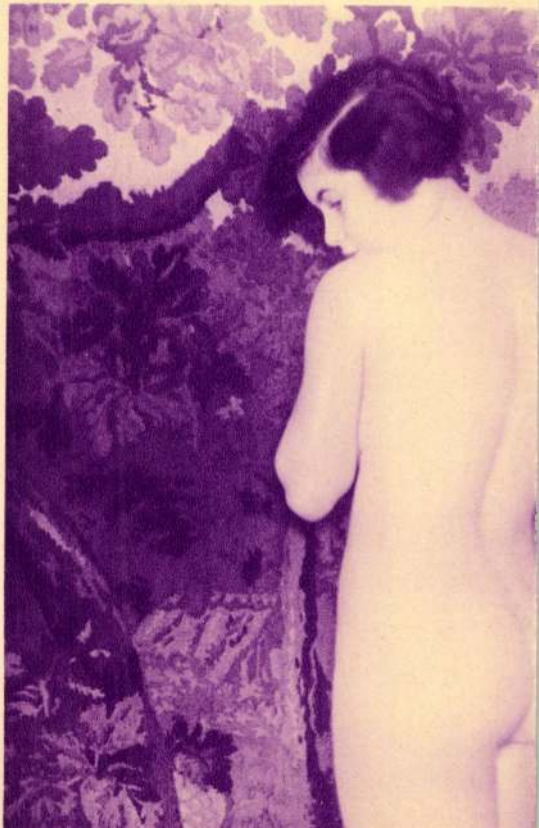

Margittayné özv.

Ince Sára

II Bajvívó u 3.

MKSz 1947

Margittai Dersö f.

Az állandó képárúcsarnokban (műcsarnok) néhány képet állítok ki 1881-ben.

Margitay Gábor

építőmérnök.

1872. ban Borszék fürdő kiépítésére, hivott építő mérnök – írja magáról, ~~[illegible]~~ borszéki leletekről beszámolva.

Margitay Gábor: Borszéki leletek.

Arch. Ért. 1873. VII. 134 – 139. l.

Margitay Gábor

épitész

Lás d.

műegyl. Lat.

1862. máj.-jún.

Margitay Gábor Élesden

1862. máj.-jun. kiáll.: Müegyllt.

A Szeged-Csongrádi takarékpénztári épület fő- és oldal homlokzatának vajzai.

Görög arcképfestészet III. 200

Margithay Gábor.

Kossuth-völgy a Körösvölgyén czimű képe. 1.) megjelent a

Haránk s a külföld. 1868. év. 581 lap

Margitay Gabor

épitert

1862. nincsilet

maj – jun

Erall

Laky Mátyás (dr.) főreáliskolai igazgató

VI. 182.

Margitai Gabor épitész mérnok

lásd Szinyei. VIII. 558. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi min'a

MARGITAY 1. *Gábor*, építész és író, * Hajdúhadház 1810, † Marosvásárhely 1889 szept. 21. Pesten tanult, Aradon és Nagyváradon működött. A szabadságharcban mint őrnagy vett részt. 1862. az általa tervezett Szeged-Csongrádi Takarékpénztár épületének fő- és oldalhomlokzati rajzait állította ki a Pesti Műegyletben. Az 1860-as években pesti képeslapok (pl. a Hazánk s a Külföld) részére illusztrációkat készített. 1870—76. Borszék-fürdő rendezésén és kiépítésén dolgozott. „Aradi vésznapok" címen Nagy Izsó adta ki (Bpest. 1890).

E-G II. 85 l

Viselet.

Pandur dobos.

A szétvetett lábakkal á
bos, ki teljes felszerelést vis
tér folyotól szelt vidék várral
LE TAMBOUR DES PA
legalól: A Paris Chez Ml

Szines rm., mér. a

Szn. 26-9
686-90

Margitay Gábor építész

Elesd.

A magy. orszi. Kőmüvesek neve és lakhelye O.M.K. T.évkönyve 1865/6

240 45.1.

MDK

Margitay Ernőné

Tavaszi fák, vf.

MAPE 12.kiáll. kat. N.Szal. 1926. máj.
15 l.

Margitay Ernőné

96-97. Tanulmányfej, olaj

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 9 l.

MDK

Margitai (nyomdász)

Az ő betűivel jelenik meg Debrecenben Maróthi György bővített zsoltárgyűjteménye 1743-ban A Soltárosnak négyes nótájik címmel.
(A szövegből következtethetően ő nyomtatta Margitai más, Debrecenben megjelent műveit is.)
Sonkoly István: Maróthi Györgyről az első magyar zeneelmélet szerzőjéről.
Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 206. l.

MARGITAY Gábor építésen

1859 körül terve a temlom tornyához
(nem valósul meg)

Péter I. Zoltán: Nagyvárad-Olasi.
Ref. tpl. Kolozsvár, 1996. 5.

Margitay Gábor építészmérnök MDK.

1865. Bejelenti magát a KT-nek, mint műépítészt. Több templomot tervezett és kivitelezett, és egy munkáról a Vasárnapi Ujság 1857. évfolyamában megjelent.

MDK-A-T.-1/246.

MDK.

Margitai István
nyomdász

1759–1784-ig vezetése alatt a debreceni nyomda sok paklatásnak volt kitéve az osztrák kormány részéről.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. évf. 1. fz. 6l.

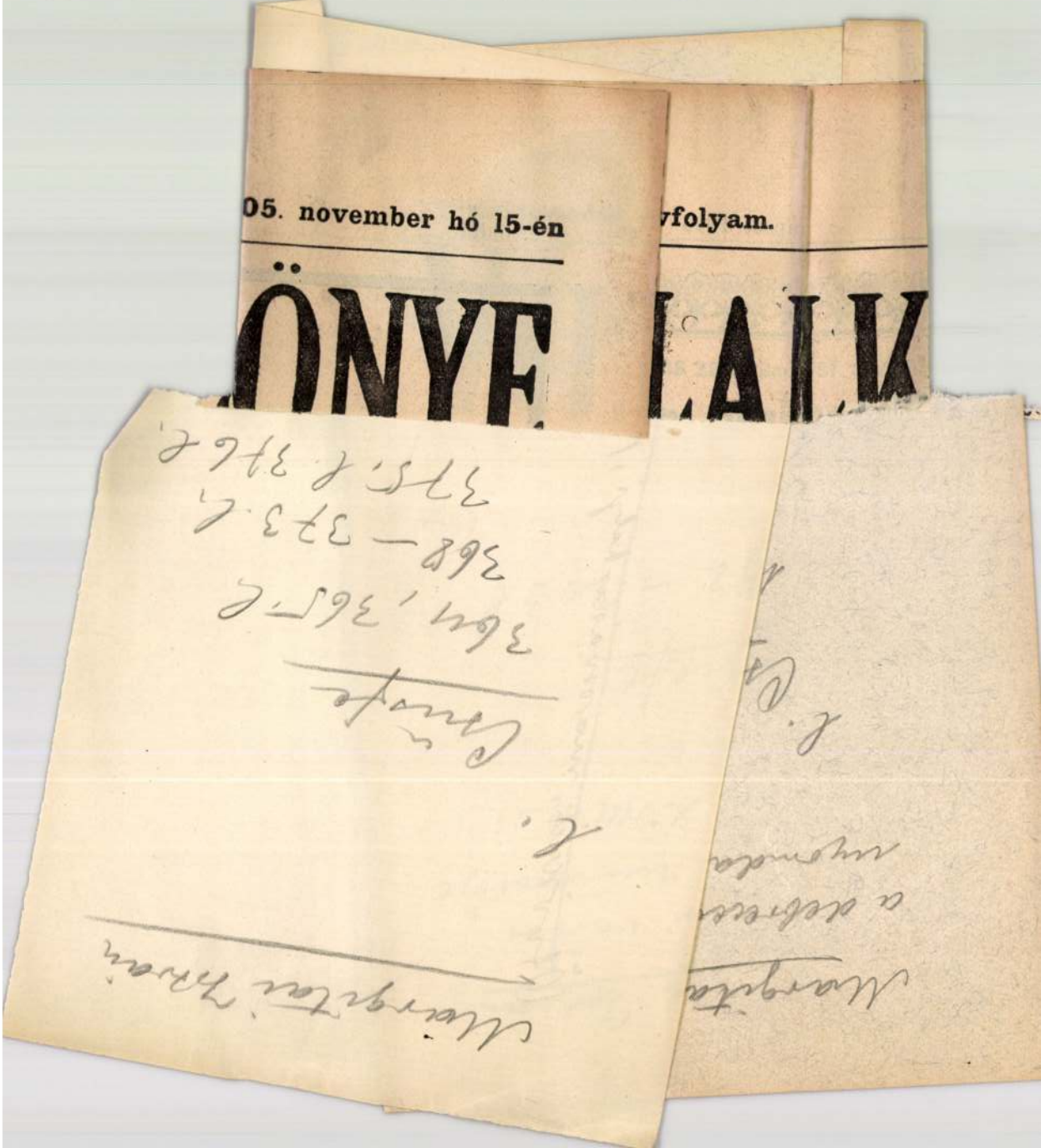
05. november hó 15-én

vfolyam.

ÖNYF

LAIK

nczei mester.

századból.

s nyitott csőrű sast ábrázol,
zér van.

n. — Lelt. sz. 1454. — Véte-
ssarotól 50 K-án (216–896). —
2-án (539–900). — Az elszá-
gusztus 26-iki 373 eln. sz. hatá-

-41

46. szám. Budapest, 19

1021

Margittai Jenő

BÓNA ENDRE:

NYÍRBÁTOR VÁROS ÉRMEI A ZENEI NAPOK TÜKRÉBEN

Hazánkban nemigen akad olyan művészeteket kedvelő ember, aki Nyírbátor múltját, s annak az utóbbi másfél évtizedét ne ismerné.

A 60-as évek közepén az akkori járási tanács és Nyírbátor üzemeinek, társadalmi szerveinek kezdeményezése alapján, a megyei és országos szervek segítségével döntés született: 1967-től minden év augusztusának második felében neves hazai és külföldi együttesek, előadóművészek közreműködésével XV. századi késő gótikus (ref.) templomban az ország zenekedvelőinek zenei napokat rendeznek.

A nemzetközi hírűvé vált rendezvénysorozatban 13 év alatt az egyetemes zenetörténet alkotásainak, képző- és iparművészet-történeti, valamint kortársművészeti reprezentánsainak bemutatása mellett a város történelmi múltjához, zenei életéhez kapcsolódóan, a zene- és az éremművészet örök rendeltetésének szolgálatában arti minorik, érmék, plakettek születtek.

A Báthori István Múzeum állandó kiállításán látható zenei vonatkozású alkotások szólnak a 700 éves Nyírbátor múltjáról, üzenetet hordoznak a későbbi időknek, de szavukban a ma közönségéhez is. Képzőművészeti igényességük legmagasabb szintjét elérve aktuális a bemutatásuk.

A képzőművészeti alkotások, ezen belül az érem-zene kölcsönhatása mérhetetlen közvetlen és közvetett értelemben egyaránt. A felkért művészek legtöbbje a látott valóságot dolgozta fel. Igaz, a kezdeti években igen szerény eszközökkel, de akkor is adtak valamit a városból és utaltak az adott év zenei rendezvénysorozatára. Visszatekintve, lehetővé teszik, hogy az alábbi műveket Nyírbátor történelmi múltjában szemléljük.

A rendkívüli esemény hangulatában érlelődött az első, 140×80 mm nagyságú, vékony, rézlemez domborítású plakett. (1.) Megalkotásával Margittai Jenő tanárt bízták meg. A lemezplakett teljes terjedelmét egy gondolati kompozíció tölti ki: a világi zene behatolása a műemlék templomba. A hárfa (az ősi király költő emblémája és jelképe) szimbolikusan illeszkedik a kissé túlkomponált templomkülsőhöz. (A templomot Báthori István — Mátyás király hadvezére — a kenyérmezei csata zsákmányából 1488—1511. között építette.) A plakett szélén a számok függőlegesen 1967., jobbra fent I. ZENEI NAPOK, alul a szélen NYÍRBÁTOR. A néhány tized mm-es rézlemezt csiszolt faalapra erősítették.

A félezer éves gótikus templom mellett áll hazánk legnagyobb fa harangtornya. Kerengőjéből csendül fel évente Farkas Ferenc műve, a zenei napok szignálja, amit Tinódi L. Sebestyén „Sokféle részögösről" (történelmi leírás kútfője) versének és dallamának felhasználásával komponál. A következő év 78×155 mm-es rézlemez plakettjét (2.) ugyanazon alkotó hasonló kivitelezésen készítette el. Az 1640-ben épült fa harangtorony stilizált domborításához átlósan a zenei eseményt hirdető nagyméretű hangjegy támaszkodik. Jobbra fent II. római szám, balról két sorban Zenei Napok, szélen számok egymás alatt 1968. Lent NYÍRBÁTOR zárja le a kompozíciót.

Ha bepillantunk a kezdeti évek hangverseny-naptárába: az MRT Gyermekkóru-

sának hangversenye, a Szegedi operatársulat és Zenebarátok kórusa Vaszy Viktor vezényletével, a zenei életünk kiváló művészeinek tolmácsolásában Verdi, Liszt egy-egy csodálatos remekművének előadott démoni dallamát csengeti ismét fülünkbe, röppenti vissza a múló időt. A rendezők a megkezdett fonalat évente szövik tovább. Az élő zene túlnő a megye határain. A régi kórusmuzsika mellett ott találjuk a kortárs zeneszerzők műveit. Kodály: Psalmus Hungaricusában „nemzeti fohászra alakítja zenéjét..." Nyírbátorban is — a Zsoltáros és népe egyet akar... Az 1969. évi 85×220 mm-es emlékplaketten a fenti alkotó a Báthori-sírtemplom és hangversenyterem részlete elé egy violinkulcsot helyez.

A rézdomborításon jobbra fent III. ZENEI NAPOK, a hegedűkulcs lába előtt 1969. évszámot, a templom szegélyén lent NYÍRBÁTOR-t olvashatjuk. Az eddigiektől eltérően a plakett szabad mezejét is megmunkálta a művész és a lemezt csiszolt lapra erősítette. (3.)

Évente a rendezvények programjában a Báthori István Múzeum képzőművészeti kiállításai is vonzzák az ide látogatókat. A zene heteiben — a múzsák testvériségét példázva — a műsorban megtaláljuk a nagy klasszikus triász, Haydn-Mozart-Beethoven csodálatos műveit. Igaz, a rendező szervek még nem gondolnak arra, hogy zeneművészeink, előadóművészeink nagyságát az elhangzott zenéhez kötve, érmeken hirdessék. De újabb 115 mm-es öntött bronz (a továbbiakban ö. b.) érmén (4.) Horváth János budapesti művész, restaurátor alkotásában a zenei szerkezethez — annak vonalvezetéséhez igazodva, kifejező, plasztikus kompozíció készül. Az éremmezőben jobbra tolt műemlék harangtorony kerengőjéből körkörös hullámok jelzésével ország-világ előtt ismét felcsendül a Tinódi Nyírbátorban, 1548-as szatirikus énekének felhasználásával írt toronyzene. Az érmen elosztva, a felirat hirdeti: megkezdődtek a IV. (középen) ZENEI NAPOK (balra) NYÍRBÁTOR-ban (lent), alatta 1970.

Felnyílik Kelet-Magyarország zenei centrumának belső világa. Közel a valósághoz vonzza a Debreceni Kodály Kórust, a Budapesti Madrigál Kórust, a Magyar Állami Hangversenyzenekart Ferencsik János vezényletével. Őket lopja be Horváth János nyíregyházi festőművész az újabb 120 mm ⌀ ö. b. érmébe. (5.) Az egyéni adottságokkal megkomponált érem bal mezejében hatalakos éneklő kórust helyez. Jobbra eltoltan a szimbólumként szereplő fa harangtorony stilizált képét állítja. Fent félkörívben a felirat: V. NYÍRBÁTOR-i ZENEI NAPOK 1971.

A zeneszerzők születésének vagy halálának évfordulói a generációk művészeinek alkalom lehet arra, hogy érmeken portréikat megörökítsék.

Kodály „Magyar Zsoltára" állandó műsora a zenei napoknak. „A súlyos kontrasztok harcát vívó, drámai..." feszültségtől duzzadó mű nem véletlen patinázza a csodálatos esemény hírnevét. A következő, 120 mm ⌀ ö. b. érmét (6.) a nyíregyházi Horváth János, mint a Pedagógiai Művészeti Stúdió akkori vezetője, a nagy zenetudósunk emlékének szenteli. A zeneszerzőt félprofilban — váll-kar magasságban ábrázolja, az érem bal mezejében. Az alkotó a bronz valóságában szinte a hangversenyterembe viszi az idős mestert. Szellemét lebegteti, ahol alkotásai ismét felcsendülnek. A templom misztikus hangulatát sejtetve az érmén, a lazán bevésett gótikus ablakok és oszlopfő közelségével. Jobbról félkoszorúban a felirat: VI. NYÍRBÁTORI ZENEI NAPOK, 1972.

Hogy mennyire a művészetek hatalmába került az újjávarázsolt város, mi sem bizonyítja jobban: megnyitják a II. képzőművészeti kiállítást „Derű a művészetben" címmel. Aranyvasárnapot tartanak a Magyar Nemzeti Múzeum ötvöstárgyaiból. A nagyközönségnek újabb kortárs szobrász- és festőművész mutatkozik be. Lakatos József megalkotja a chagalli festmények gondolati átformálásában a 150×100 mm-es ovális, ö. b. zenei szimbólumát. (7.) Az éremmező jobb felében ferdén elhelyezett

Margittai Jenő művei

1. plakett

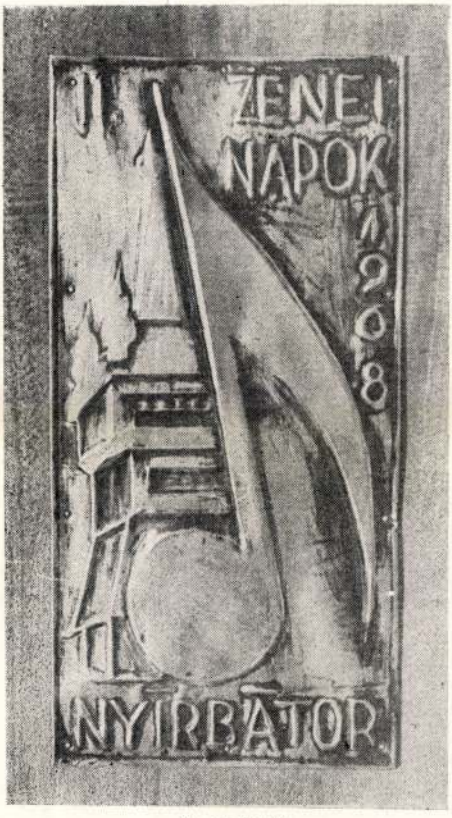

2. plakett

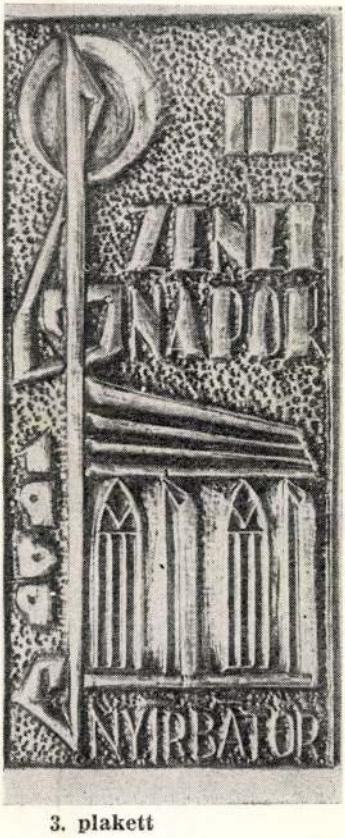

3. plakett

Horváth János, restaurátor műve

4. érme

Horváth János, nyíregyházi ötvösművész műve

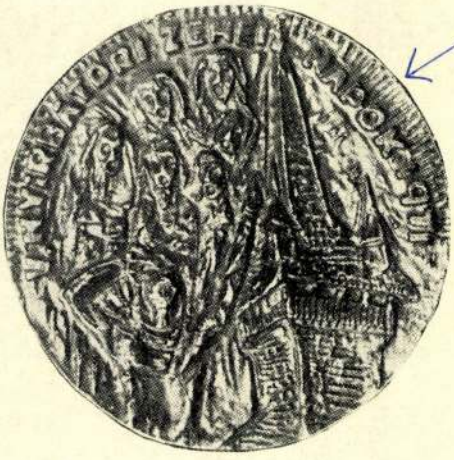

5. érme

6. érme

Horváth János nyíregyházi ötvösművész műve

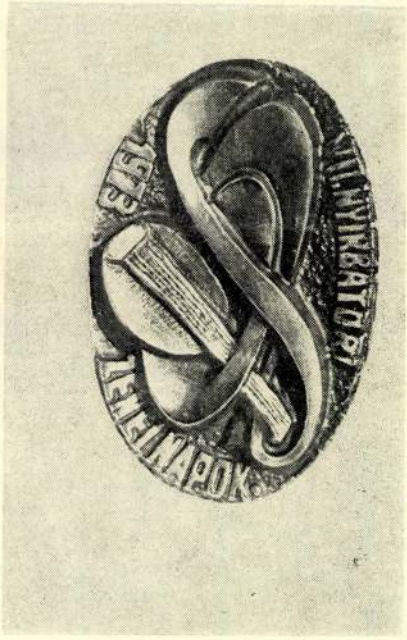

7. érme

Lakatos József, szobrász és ötvösművész műve

mandolint, violinkulcsok kapcsolják össze. Az erősen plasztikus érmén a felirat körkörösen elosztott. VII. NYÍRBÁTORI ZENEI NAPOK 1973.

Különleges színt képviselnek az előadóművészeink, nagyhírű karmesterek, szólóénekesek, akik leheletfinom hangzásképet teremtenek a hangszerek és a közreműködők között. Magas művészi képzettségükkel, felelősségérzetükkel viszik előbbre a zenei napok sikerét. Nem tudom elhallgatni a legtöbbet szereplő énekművészeinket: Barlay Zsuzsa, Budai Lívia, Gregor József, Koródi György, László Margit, Simándi József művészeket. Őket és a zenei napok többi résztvevőjét köszönti Kirschmayer Károly szobrászművész erőteljes plasztikai megformálású plakettje. (8.)

Az érmészet határain túlnőtt 130×210 mm ö. b. kisplasztikát történelmi hangulatú középkori zenei szellem hatja át. A gótikus ablakban ülő, hárfát pengető női figurában a formai szépség, a harmonikus zene nyugalmat árasztó világa érződik. Az ablakboltozat gótívének csúcsától a hangjegyeket utánozó eltolt betűkkel olvashatjuk: VIII. ZENEI NAPOK 1974., lent NYÍRBÁTOR, balra, a sarokban a művész vezetékneve. A bizottság újabb felkérésére ugyanazon gondolatiság jegyében készítette el a fenti művész a 85×190 mm ö. b. gótikus ablakkompozícióját. A zárt keretben a csúcsívtől elválasztva, hárfa húrjait pengető kéz jelzi a hangversenyteremből áthallatszó zenei művek interpretálását. A csúcsívben IX. római szám, alatta 1975. A keret szélén felirat, balról ZENEI NAPOK, jobbról NYÍRBÁTOR. A bemutatott mindkét kisplasztikai kompozíció áttört, ezért falapra rögzítették. A Kelet-Magyarország napilap közlése szerint 20—20 példányban készítették el. (9.)

Tíz év imponáló összesítését — „... ezrek és ezrek életének ma már visszatérő emléke, élménye" — olvashatjuk Koncsek Pál művelődésiközpont-igazgató szerkesztésében, a zenei művelődést is szolgáló, évente megjelenő műsorfüzetében. Az adott év koncertprogramjában szereplő zeneműveket, belső tartalmának magyarázatával, zeneesztéták mutatják be. A következő érem megmintázására a Képző- és Iparművészeti Lektorátus a bizottság kérésére fiatal szobrászt, Varga Évát jelölte. A 115 mm ⌀ ö. b. érmén (10.) a hangversenytemplom belső, keleti enteriörjét, gótikus állóboltozattal betakart mennyezetrészletét ismerhetjük fel. A lefutó piaszterek az éremmezőt három gótívre osztják. A bal ívben X. NYÍRBÁTORI, középen folytatásként ZENEI NAPOK, alatta 1976. és a zene szimbóluma (ismert a görög-római időktől a zenei érmék hárfa, lant, fuvola s egyéb hangszerekkel való díszítése, vagy éppen Hermest ill. Mercurt, mint a lant feltalálóját, lantját pengetve ábrázolják). Jobbról a hatalmas, csúcsíves ablakrészlet, balra lent VÉ. mesterjegy. Ez az alkotás már a valóság műadaptációja a zenei eseményhez.

A következő évtől a zenei napok programja a nemzetközi zenei tábor létrehozásával egész hónapos koncertprogrammá bővül. Dr. Jánvári Tibor, a városi tanács elnökhelyettese az ifjúsági vonós zenei tábor fiatal művészeinek bemutatójában írta: „Fiatal városunknak a zeneművészet iránti elkötelezettsége kereste és adta a lehetőséget, mely alkalmas arra, hogy minél többen jussanak el a magas színvonalú zene aktív műveléséhez." Adni valamit a zenekultúra mellett az ősi település múltjából, ezt kívánta teljesíteni Tóth Sándor szobrászművész a 120 mm ⌀ ö. b. érmének megalkotásakor. (11.) A nyírbátori családi sírtemplomban találjuk Báthori István erdélyi vajda sírládáját. Tetején teljes lovagi páncélban ábrázolt életnagyságú, sodronyinges férfialak nyugszik. A rajta lévő collage láncrészlete vonul át az éremmező felső harmadán. E kőláncon középen medaliont, sárkányfogas kígyócímert látunk, amint egy gyémánt metszésű követ közrefog. A lánc fölött jobbra, a muzsika szimbólumát helyezi a művész. Ugyanott alul, öt sorban XI. NYÍRBÁTORI ZENEI NAPOK 1977., fent TS. mesterjegy. Ez az érem patinájával a tiszta szépséget, a múlt és a jelen kölcsönhatását híven tükröző remekmű.

A rendező szervek az újabb zenei hónapok műsorszerkesztésénél már számolnak a zenét hallgatók zenei adottságával. Így valósult meg, hogy 1968-ban Mozart-művek képezték a koncertprogram gerincét. A kezdeti évektől itt hangversenyező Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar, a Debreceni Kodály Kórus, melyek oly sokat tettek a hazai és külföldi együttesek mellett a kelet-magyarországi zenekultúra terjesztésében, most az ő közreműködésükkel lépjünk be ismét a firenzei jellegű kitárt ajtón át Nyírbátor és az egész ország hangversenytermébe. Ismét elénk tűnik a hálóboltozatból lefutó piaszter a konzolkővel. Váró Márton szobrászművész, a 110 mm ⌀ ö. b érmén (12.) a reneszánsz, nyugati kettősajtó fölött, a lunetta külső lemeztagján a legszebb reneszánsz háromsoros, latin nyelvű nagybetűs feliratot véste (magyar rövidítésben: Szűz Mária és Szent György vértanú tiszteletére — Báthori András fia építette -- saját költségén ezt a templomot). Fölötte a szemöldökpárkányon, tojáshéjdíszítéssel félkörös ívmező indítása látható. Balról öt sorban felirat: XII. NYÍRBÁTORI ZENEI NAPOK 1978. Alatta VM. mesterjegy.

Nyírbátor ma 700 éves. A jubileumi program szerint ünnepi tanácsülésen emlékeztek meg történelméről, majd díszpolgári és Pro Urbe kitüntetéseket adományoztak (l. később). Emlékesttel adóznak Bethlen Gábor halálának 350. évfordulóján (1622-től az erdélyi fejedelem birtokában van a város). A zenei hónap programjából kiemelkedik a Drezdai Filharmónia Kórusának fellépése, s mindehhez az emlékérmét Borsos Miklós szobrászművész készítette el. (13.) A 115 mm ⌀, kétoldalas ö. b. érem előlapján egy hatalmas teremből álló templom kőcsipkével borított menynyezetéről, a háromlépcsős támpillérek zárt egységbe foglalják a pódiumon éneklő kórust. A művész a folyamatos vonalvezetés legtávolabbi pontján, a szentélyben helyezi el az orgona stilizált képét. Lent a pódium két oldalán a BM. mesterjelet. Hátlapján (14.) felül körben NYÍRBÁTORI ZENEI NAPOK, középen NYÍRBÁTOR 700 éves, alatta Tinódinak egy históriás énekéből két kottasor, eredeti kottaformában, alatta írottan olvashatjuk „Tinódi Históriás Ének 1554" és az 1979. évszám, melynek két felén a művész MB. szignója. A magyar érmészet mesterének kiváló alkotásából az egyszerűségénél, modern szépségénél fogva derűs dallam árad. Kötődik az alkotó Nyírbátor-emlékeihez. Összefüggő formái, arányos tisztasága, bensőséges térhatása minden szemlélőt magával ragad.

Meghatározott, azonos kulturális közegben készült érmék gazdára találtak. Joggal kérdezhetik, hogy a rendező szervek kiket tiszteltek meg évente ezekkel az alkotásokkal? A zenei napokon közreműködő együtteseket, hazai és külföldi kórusvezetőket, karmestereket, kiváló énekművészeket, az országos, megyei, városi szervező bizottság tagjait, akik a rendezvények sikerét elősegítették.

Végül röviden a város egyéb érmeit mutatjuk be, mint a történelem, a jólét, a béke kísérőjét. Kiss Sándor szobrászművész készítette azt a kétoldalas ö. b. érmét (15.), melyet „NYÍRBÁTOR DÍSZPOLGÁRÁNAK" adományoznak. Előlapján a gótikus templom ablakrácsszerkezetének részlete, középen a Báthori-család lófejpajzsos, sárkányfogas címerével. Hátlapján a város új címere van. A „PRO URBE NYÍRBÁTOR" ö. b. érmén (16.) olasz koszorúban, a kenyérmezei csatában a török sárkányt legyőző Báthoriak sárkányán belül a város több korszakát kifejező műemlék épületek vannak impozáns elhelyezésben. Alul lent, Tóth Sándor szobrászművész mesterjegye. A „Nyírbátor-emlékplakett"-et — 95×110 mm ö. b. — Kirschmayer Károly készítette (17.), melyen a várost jelképező épület fölött a nap korongját helyezte el. Az ide illő sárkánymotívumos városkulcsot Kiss Sándor szobrászművész alkotta.

Ezzel az összeállítással kívánom érzékeltetni éremművészetünk lehetőségeinek, kifejezőerejének, töretlen fejlődésének gazdagságát rövid másfél évtized alatt, szocialista kisvárosunkban.

Margitai István

l.

Csüsfe

364, 365 l.
368 – 373 l.
375 l. 376 l.

Ötvöscsék, marosvásárhelyi, pecsétje VI. 291.

Margitai István

a debreceni városi
nyomda szüvezetője

XVIII. 22

l.

Csüsfe

192 – 203 l.

ıczei mester.

ızázadból.

s nyitott csőrű sast ábrázol,
zér van.

n. — Lelt. sz. 1454. — Véte-
ssarotól 50 K-án (216–896). —
2-án (539–900). — Az elszá-
ıusztus 26-iki 373 eln. sz. hatá-

-41

MDK

Margittay I.

Fürdő után, bronz

Árverési Közlöny, 1940. 3.rk.sz. 46 1.

MDK

Margittay I.

Fürdő után, bronz

Árv. Közl. 94. aukc. 1940. 45 l.

M.D.K

MARGITAI István

1759-1786-ig verette a nyomdát

Benda Kálmán – Irinyi Károly: A 400 éves debreceni nyomda Bu. 1961.

69 e.

Margitai István

debreceni nyomdász

I.

Szabad Művészet

1949. 403. l.

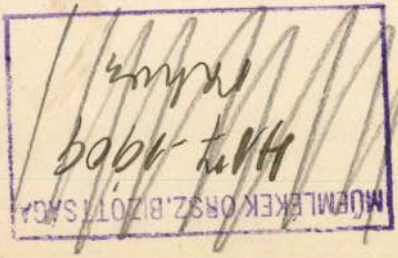

Ideiglenes

100, azaz e

utiedőleg ezmén a mi

elnémolás kötelezett

Budapest

100 kor.

M. D. K

MARGITAI János nyomdász

Reprodukció kiadványaiból

56 - 60

65 - 67

Benda Kálmán - Irinyi Károly: A 400 éves debreceni nyomda Bp. 1961.

M. D. U

MARGITAI János nyomdász

1733-~~ban~~ tól 2 évtizeden át ve-
zette a debreceni nyomdát

Benda Kálmán – Irinyi Károly: A 400
éves debreceni nyomda Bn. 1961.

65 R.

m. DK

Margitai János
könyv-nyomtató

Viski után került a nyomda élére 1733.
netéz körülmények között. A bécsi
kormány zigorn felügyelete is óvatosság-
ra intett. Mindezek dacára alatta is mét
fellendült a debreceni v. nyomda

n.m Háromszaz ötven esztendő

Grafikai Szemle 1911 évf 10 sz 224 l

MDK.

Margitai János
nyomdája

1752-ig áll a debreceni nyomda élén
sajtója alól magyar, latin és szlov nyelvű
munkák kerülnek ki.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893 évf. 1 f. 6 l.

Margitai János

debreceni nyomdász
a városi nyomda műveretője
XVIII. sz

l.

Csűsfe

183 — 188. l

NETTI FRANC

Margitai János nyomdász

a debreceni nyomda vezetőjé-
nek kéze alatt jelenik meg
hazátlni György: „Arithmetica" c.
műve 1743-ban. Ekkor jelennek
meg az első szlám nyelvű könyvek.
Klasszikusok és természettudományi
művek is megjelennek

A kyzőművészetek Debrecenben, 1961

22 oldal

Margitai János

debreceni nyomdász

l.

Szabad Művészet

1949. 402. l.

404. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELETMAGYARORSZÁG

1963 JUN 9

1021

A „korunk lánya"

Az Asszonyok című, tíz nyelven megjelenő szovjet képes folyóirat szerkesztősége múlt év januárjában nyilvános pályázatot hirdetett. A pályázat tárgya *korunk lányainak, asszonyainak ábrázolása* volt rajzban, fényképben, vagy képes riportban.

A nemzetközi pályázaton százötvenheten vettek részt a Szovjetunióból és tizenhét országból. Ötszánegyvenhat pályamunka, rajz és fénykép érkezett be. A zsűri *Oreszt Verejszkijnek, a Szovjet Képzőművészeti Akadémia levelező tagjának*, a folyóirat szerkesztőbizottsági tagjának elnökletével bírálta el a műveket.

A nyertes japán, szovjet, kínai, holland és amerikai művek közt *van egy magyar metszet is, amelyet a zsűri a 100 rubeles II. díjjal jutalmazott.* Készítője nyíregyházi képzőművész: *Margittai Jenő*, civilben általános iskolai tanár.

— Ötletszerűen, barátaim szolására küldtem el zkvába a metszetet, s tén szólva meglepett a i — mondja, amikor elyén, a III. sz. iskoszélgetünk. S többet ond erről, barátaiztársaira tereli a

— *Berecz András* vezetésével dolgozgatunk néhányan — *Huszár István, Sipkay Barna* — a Megyei Képzőművészeti Csoportban. Időnként összejövünk a műteremben, s megbeszéljük közös dolgainkat, segítünk egymásnak. Most éppen az *Országos* Grafikai Kiállításra készülünk.

— Mikor szokott dolgozni?

— Tanítás után. Van egy kezdetleges, magamszerkesztette gépem, amellyel sokszorosítom a kész metszeteket.

— Hány metszete van már?

— Nem tudom. Sok. 1952. óta foglalkozom komolyabban a képzőművészettel.

— S hogyan értékesíti műveit?

— Sehogy. Ha valakinek megtetszik egy-egy, nekiajándékozom. Aztán minden évben van egy megyei kiállítás — azokon valamennyien részt veszünk.

Hiába próbálom újra és újra a *nyertes, „Könyvbarát" című metszetre* terelni a szót, nem beszél többet róla, szerény ember. De ha ő nem mondja, mondjuk el mi, hogy ez a siker *Margittai Jenő* nyíregyházi képzőművész tehetségét jelzi, s jelenti azt is, hogy megyénk mai képzőművészete ápolja és követi a megyei hagyományokat.

Ratkó József

Beszélgetés Szűcs Lajossal

A kormány és a SZOT május végén nyilvánosságra hozta azt a közös határozatot, amely az üzemi tanácsok szervezését és hatáskörük kiterjesztését jelöli meg. Munkatársunk megkérte Szűcs Lajos elvtársat, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának vezetőtitkárát, kommentálja az eseményt.

— Az ellenforradalom után megyénk valamennyi termelő üzemében megalakultak az üzemi tanácsok. A kezdeti munka után egyre inkább kitűnt, hogy — kevés kivétellel — ezek a társadalmi kollektívák nem töltötték be hivatásukat. Míg a kisvárdai Vulkánban, a nyíregyházi Dohányfermentálóban és például a Nyírlugosi Állami Gazdaságban a demokrácia alkotó fóruma volt az üzemi tanács, addig sok helyütt kényelmességből, helytelen szemlélet miatt nem tulajdonítottak jelentőséget neki. Sőt, néhol tudatosan mellőzték a vezetésből, a termelési feladatok irányításából. Érthető ezek után, hogy az üzemi tanácsok tagjai kedvüket veszítették, passzivitásba vonultak. Mi szakszervezeti funkcionáriusok sem foglalkoztunk eleget a kialakult helyzettel, pedig — most már jól látjuk — elért eredményeink sokkal nagyobbak lehettek volna.

Hol mutatkozhatott volna meg az üzemi tanácsok tevékenysége?

— Az üzemi tanácsok ellenőrző, véleményező és döntési jogköre jó lehetőség lett volna a dolgozók alkotó kezdeményezésének fokozottabb felkarolására. Hiszen e társadalmi kollektívák végsősoron azért vesznek részt a vállalatok gazdasági irányításában, hogy állandóan szemmel tartsák és segítsék a tervgazdálkodás érvényesítését, a társadalmi tulajdon védelmét, az egyszemélyi felelős vezetést. Mindez közvetlen kihatással van a gazdaságos termelésre, a vállalat eredményére.

A MAGASB

A hetedik fiú — A tűzkeresztség —

A negyvenegy méter magas vasbetonkolosszus mellett eltörpül az ember. Jedenák Pál is úgy áll ott, mintha csodálkozna, pedig csak a tekintete simogatja a magasba szökő, csillagfalat. Felül már bontják a csúszózsalus szerkezetet, a csörlő lassan ereszti alá a mázsányi súlyú alkatrészeket. Fenn van még munka bőven az átadásig. Most is csak azért van lenn, hogy a víztároló tartály betonozásához előkészítse a betonacélt. Aztán fel újra a magasba, szerelni az ujjnyi vastag, bordás acélhuzalokat, vibrátorral tömöríteni a folyékony masszát, hogy lyukacsos ne legyen a fal...

Tíz év az építőiparban

A víztorony tetejéről messze látni. Tiszta időben ide tűnnek a környező falvak házai, s ha a napkori homokdombok nem takarnák, megláthatná szülőfaluját — Nyíribronyt is. Hetedik gyerek a családban, négy bátyja és öreg szülei még mindig ott élnek. Oda várja haza a felesége és a 11 hónapos Erzsike.

— Már gyermekkoromban szerettem volna szakmát tanulni — mondja elgondolkodva. — Nem sikerült. Én voltam a legkisebb gyerek, nekem kellett segíteni a szüleim nyolc hold földjén. Most már tsz-tagok. Tíz éve dolgozok az építőiparban.

Az akkori hatos számú Mélyépítő Vállalatnál kezdte, a betonútépítőknél dolgozott. Itt szerette meg az agyagszürke cementet a szívós betonacélt, a keverőgép gyomrában nyügösködő sokszínű folyamkavicsot, az örök anyagot szállítottunk a tervezett víztorony építéséhez, az alvállalkozóknak.

Víztorony vasbetonból? El sem tudta képzelni, hogy milyen is lehet, de valami mintha ösztökélte volna. „Ez az, ezt kell megpróbálni".

Egy alkalmas időben felkereste a víztoronyépítők művezetőjét:

— Szeretnék itt dolgozni, ha...

— Dolgozott már betonozásnál? — kérdezte Asztalos Ferenc.

— Három évet, egy régebbi munkahelyen, a mélyépítőknél.

— De itt magasban kell dolgozni. Vállalja-e?

S Jedenák Pál nemsokára az ÉM 1-es számú Mélyépítő Vállalat víztoronyépítő részlegének dolgozója lett.

Meghült bennem a vér...

— Ne gondolja, hogy aztán ment minden, mint a karikacsapás. Az alapozásnál nem is volt semmi baj. Fenn nem volt könnyű dolog megszokni. És mindig feljebb, feljebb.

— Voltak kritikus pillanatok?

Gondolkodik egy keveset, aztán immár mosolyogva mondja:

— Voltak. Ha rá gon... a hideg még mind... fut a hátamon. T... kényben történ... szel. A szétsz... tem egy ... mezre. A ... ra, nem is ... én me... szól: ... meg tu... művés... Meghült be... kellett téma... hoz, mert min... gyett. Akkor ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELETMAGYARORSZÁG
1963 JUN 9
1021

A „korunk lánya"

Az Asszonyok című, tíz nyelven megjelenő szovjet képes folyóirat szerkesztősége múlt év januárjában nyilvános pályázatot hirdetett. A pályázat tárgya *korunk lányainak, asszonyainak ábrázolása* volt rajzban, fényképben, vagy képes riportban.

A nemzetközi pályázaton százötvenheten vettek részt a Szovjetunióból és tizenhét országból. Ötszánegyvenhat pályamunka, rajz és fénykép érkezett be. A zsűri *Oreszt Verejszkijnek, a Szovjet Képzőművészeti Akadémia levelező tagjának*, a folyóirat szerkesztőbizottsági tagjának elnökletével bírálta el a műveket.

A nyertes japán, szovjet, kínai, holland és amerikai művek közt *van egy magyar metszet is, amelyet a zsűri a 100 rubeles II. díjjal jutalmazott.* Készítője nyíregyházi képzőművész: *Margittai Jenő*, civilben általános iskolai tanár.

— Ötletszerűen, barátaim unszolására küldtem el Moszkvába a metszetet, s őszintén szólva meglepett a II. díj — mondja, amikor munkahelyén, a III. sz. iskolában beszélgetünk. S többet nem is mond erről, barátaira, művésztársaira tereli a szót:

— *Berecz András* vezetésével dolgozgatunk néhányan — *Huszár István, Sipkay Barna* — a Megyei Képzőművészeti Csoportban. Időnként összejövünk a műteremben, s megbeszéljük közös dolgainkat, segítünk egymásnak. Most éppen az *Országos* Grafikai Kiállításra készülünk.

— Mikor szokott dolgozni?

— Tanítás után. Van egy kezdetleges, magamszerkesztette gépem, amellyel sokszorosítom a kész metszeteket.

— Hány metszete van már?

— Nem tudom. Sok. 1952. óta foglalkozom komolyabban a képzőművészettel.

— S hogyan értékesíti műveit?

— Sehogy. Ha valakinek megtetszik egy-egy, nekiajándékozom. Aztán minden évben van egy megyei kiállítás — azokon valamennyien részt veszünk.

Hiába próbálom újra és újra a *nyertes, „Könyvbarát" című metszetre* terelni a szót, nem beszél többet róla, szerény ember. De ha ő nem mondja, mondjuk el mi, hogy ez a siker *Margittai Jenő* nyíregyházi képzőművész tehetségét jelzi, s jelenti azt is, hogy megyénk mai képzőművészete ápolja és követi a megyei hagyományokat.

Ratkó József

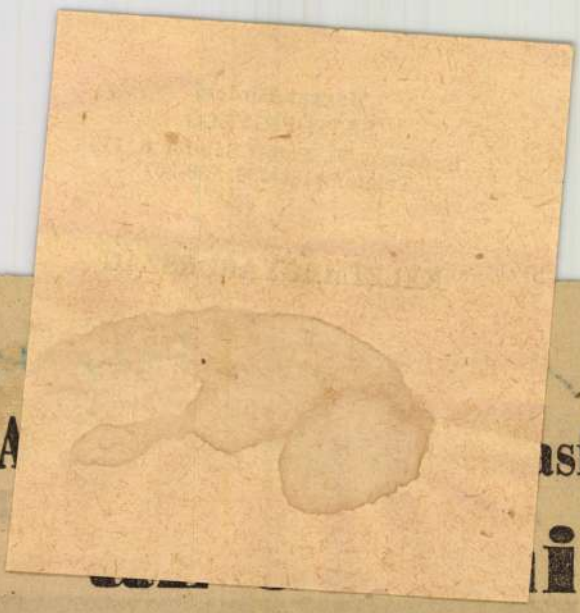

A ... asít ... i

Beszélgetés Szűcs Lajossal

A kormány és a SZOT május végén nyilvánosságra hozta azt a közös határozatot, amely az üzemi tanácsok szervezését és hatáskörük kiterjesztését jelöli meg. Munkatársunk megkérte Szűcs Lajos elvtársat, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának vezetőtitkárát, kommentálja az eseményt.

— Az ellenforradalom után megyénk valamennyi termelő üzemében megalakultak az üzemi tanácsok. A kezdeti munka után egyre inkább kitünt, hogy — kevés kivétellel — ezek a társadalmi kollektívák nem töltötték be hivatásukat. Míg a kisvárdai Vulkánban, a nyíregyházi Dohányfermentálóban és például a Nyírlugosi Állami Gazdaságban a demokrácia alkotó fóruma volt az üzemi tanács, addig sok helyütt kényelmességből, helytelen szemlélet miatt nem tulajdonítottak jelentőséget neki. Sőt, néhol tudatosan mellőzték a vezetésből, a termelési feladatok irányításából. Érthető ezek után, hogy az üzemi tanácsok tagjai kedvüket veszítették passzivításba vonultak. Mi szakszervezeti funkcionáriusok sem foglalkoztunk eleget a kialakult helyzettel pedig — most már jól látju — elért eredményeink sokkal nagyobbak lehettek volna.

Hol mutatkozhatott volna meg az üzemi tanácsok tevékenysége?

— Az üzemi tanácsok ellenőrző, véleményező és döntési jogköre jó lehetőség lett volna a dolgozók alkotó kezdeményezésének fokozottabb felkarolására. Hiszen e társadalmi kollektívák végsősoron azért vesznek részt a vállalatok gazdasági irányításában, hogy állandóan szemmel tartsák és segítsék a tervgazdálkodás érvényesítését, a társadalmi tulajdon védelmét, az egyszemélyi felelős vezetést. Mindez közvetlen kihatással van a gazdaságos termelésre, a vállalat eredményére.

A MAGASB

A hetedik fiú — A tűzkeresztség —

A negyvenegy méter magas vasbetonkolosszus mellett eltörpül az ember. Jedenák Pál is úgy áll ott, mintha csodálkozna, pedig csak a tekintete simogatja a magasba szökő, csillagfalat. Felül már bontják a csúszózsalus szerkezetet, a csörlő lassan ereszti alá a mázsányi súlyú alkatrészeket. Fenn van még munka bőven az átadásig. Most is csak azért van lenn, hogy a víztároló tartály betonozásához előkészítse a betonacélt. Aztán fel újra a magasba, szerelni az ujjnyi vastag, bordás acélhuzalokat, vibrátorral tömöríteni a folyékony masszát, hogy lyukacsos ne legyen a fal...

Tíz év az építőiparban

A víztorony tetejéről messze látni. Tiszta időben ide tűnnek a környező falvak házai, s ha a napkori homokdombok nem takarnák, megláthatná szülőfaluját — Nyíribronyt is. Hetedik gyerek a családban, négy bátyja és öreg szülei még mindig ott élnek. Oda várja haza a felesége és a 11 hónapos Erzsike.

— Már gyermekkoromban szerettem volna szakmát tanulni — mondja elgondolkodva. — Nem sikerült. Én voltam a legkisebb gyerek, nekem kellett segíteni a szüleim nyolc hold földjén. Most már tsz-tagok. Tíz éve dolgozok az építőiparban.

Az akkori hatos számú Mélyépítő Vállalatnál kezdte, a betonútépítőknél dolgozott. Itt szerette meg az agyagszürke cementet a szívós betonacélt, a keverőgép gyomrában nyügösködő sokszínű folyamkavicsot az örök-

anyagot szállítottunk a tervezett víztorony építéséhez, az alvállalkozóknak.

Víztorony vasbetonból? El sem tudta képzelni, hogy milyen is lehet, de valami mintha ösztökélte volna. „Ez az, ezt kell megpróbálni".

Egy alkalmas időben felkereste a víztoronyépítők művezetőjét:

— Szeretnék itt dolgozni, ha...

— Dolgozott már betonozásnál? — kérdezte Asztalos Ferenc.

— Három évet, egy régebbi munkahelyen, a mélyépítőknél.

— De itt magasban kell dolgozni. Vállalja-e?

S Jedenák Pál nemsokára az ÉM 1-es számú Mélyépítő Vállalat víztoronyépítő részlegének dolgozója lett.

Meghült bennem a vér...

— Ne gondolja, hogy aztán ment minden, mint a karikacsapás. Az alapozásnál nem is volt semmi baj. Fenn nem volt könnyű dolog megszokni. És mindig feljebb, feljebb.

— Voltak kritikus pillanatok?

Gondolkodik egy keveset, aztán immár mosolyogva mondja:

— Voltak. Ha rá gondolok, a hideg még mindig végig fut a hátamon. Tiszaszederkényben történt tavaly ősszel. A szétszereléskor ráléptem egy rögzítetlen vaslemezre. A lemez, az lezuhant, én meg csak éppen, hogy meg tudtam kapaszkodni. Meghült bennem a vér. Oda kellett támaszkodnom a falhoz, mert minden erőm elhagyott. Akkor már volt időm

MDK

Margittai Jenő

Kiállitási hir

Keletmagyarország 1968 juni 11.

MDK.

Margittai Jenő

Kiállitási hir

Keletmagyarország 1967 nov.14.

Margittay Jenő

MDK

szerepelt a kiállításon.

"Család és munka"

Sipkay Barna: Nem hű tükör a Nyírségi Képzőművészeti kiállitás.
Keletmagyarország 1964 jan. 19.

Margittai Jenő festő

Mű nem említve

Páll Géza. Nincsenek külön érdekek

Keletmagyarország 1966. már 13

Margitai Jenő
festő

M.D.V.

Méltatás.

Szovács Gyula: Mai magyar képzőművészet...
Művészet, 1966. október - 41 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

1968 APR 3

Margittai Jenő

1071

Margittai Jenő grafikus kiállítása április 7-én nyílik és május első vasárnapján zárul a rakamazi Kisgalériában.

Építésztechnikust, vagy építészmérnököt műszaki ellenőri, gépésztechnikust, vagy gépészmérnököt TMK ügyintéző, illetve műhely-technikusi beosztásba azonnali belépéssel keresünk. Jelentkezés személyesen, vagy írásban a vállalat műszaki igazgatójánál. Törökszentmiklós Bethlen utca 47—49. Utiköltséget felvétel esetén térítünk.

MARGITTAY JENŐ

„SZERELEM" ÉS „GONDOLKODÓ" C. RÉZDOMBORITÁSAI, „FACSEMETÉK" C. RÉZKARCA SZEREPEL AZ ALÁBBI TÁRLATON.

BURGET LAJOS: MA NYÍLIK A XV. ŐSZI MEGYEI TÁRLAT.

KELETMAGYARORSZÁG, 1970. OKT. 25.

Margittai Jenő

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 OKT 5

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

Fordította: Sigér Imre

1021

Két fiatal tárlata Nagykállóban

Két fiatal szabolcsi képzőművész — Margittai Jenő és Szabó Tibor — közös tárlattal mutatkozik be ezekben a napokban Nagykálló művészetszerető közönségének. A II. Rákóczi Ferenc Járási Művelődési Központ termeiben szeptember 28 és október 5 között állították ki a két művész mintegy negyven alkotását.

Margittai Jenő nyíregyházi művész nem első ízben mutatkozik be. Önálló és közös tárlatokon, a szabolcsi művészek őszi tárlatain ismerkedhettünk már alkotásaival. Néhány éve nemzetközi pályázaton elért moszkvai sikere tette ismertté, újabban modern sgraffitói teszik vonzóvá tevékenységét. A mostani nagykállói tárlat is bizonyítja Margittai legfőbb művészi erényét — a sokoldalúságot, amely mind témaválasztásban, mind műfaji megoldásokban jelentkezik nála. Ezúttal linómetszetekkel, tus, olaj és grafitmunkákkal jelentkezett. Egyik műfaji erősségéből — a fémdomborításból — azonban csupán egyetlen darabbal, az „Ünnep" című művével mutatkozott be Nagykállóban.

Míg Margittai Jenő munkáinak művészi értéke a sokoldalúság és a dinamikus mozgás hatásos rögzítése, kiállító társáé, a nagykállói Szabó Tiboré a grafikai műfajban való jártasság, a szűkebb témaskálában való tökéletességre törekvés.

Szabó Tibor grafikái (kiállítási anyagában mindössze két akvarell szerepel) jobbára a nyírségi paraszt világában keresik a témát. Tanyai arcokat, okos gondolkodó parasztokat rögzít a művész tussal, krétával, filccel. Kontrasztoktól feszülő falvak, tanyák adtak ihletet a fiatal grafikusnak.

Realista látásmóddal rajzolt paraszti portréi közül a kiállításon különös sikerre számíthat Papp János mesemondó arcképe, valamint a szép, plasztikus hatást keltő tanulmányfej.

Szabó Tibor elszakad munkájában szakmájától, a reklámgrafikától. Alkotásaiban emberi gondolatokat tükröz, s méltán kérnek helyet művei a megye művészeinek közös tárlatain is.

A két szabolcsi művész alkotásai méltó társakként kerültek közös kiállító terembe, bízvást számíthatnak a szépet szerető közönség elismerésére.

— szilágyi —

jesen kö
ban forg
lásában
szubjekti
részt. Az
robban-e
fiú haza
csak én
még csak
s aki idő

Al

és a kalóz

Alexandra volt a legszebb nő Siófokon. Olyan szép, mintha egy képes magazinból vágták volna ki. Különben tényleg onnan vágták ki: manöken volt ugyanis, a magassága 175, mellbősége 110, csípője 50 cm, a haja derékig ért és fekete, a bőre aranybarna, a szeme égszínkék. A férje gyáros. Attól a pillanattól kezdve, hogy megérkeztek, Siófok Alexandra körül forgott. Az étteremben minden szem és száj feléje fordult, gyermekeikkel labdázó atyák kezéből feléje szálltak a piros pöttyös gömbök, s a víz is hozzá sodorta a gyengébb úszókat, akik között feltűnően sok volt a férfi. Egy filmet forgattak éppen ott, s a film férfi főszereplői is Alexandra körül kezdtek forogni.

A férj odaadása nem ismert határt. A színészcsoportot minden este vendégül látta a bárban, mert Alexandra szeretett táncolni. Délelőttre harmincszemélyes vitorláshajót bérelt, délutánra motorcsónakot és vízi sít, estére egy könnyű búvárt, akinek az volt a feladata, hogy Alexandra horgára feltüzdelt Rábízván a döntést, mennyit akar?

A fickó elpirult, foltos és festékes farmerje zsebébe nyúlt, előhúzott néhány tízest, szétnyitotta, mint a kártyalapokat és megkínálta velük a férjet.

— Thank You — mondta még egyszer a férfi és eltette a százasokat.

Töprengve ment vissza a partra. Sehogyan sem tudta megérteni a fiút.

Szalay Károly

KERE

1364. október 5-én halt meg Madách Imre. Nagy művében, az Ember tragédiájában amiként Ádámot Éva anyasága mentette meg, úgy Madáchot is a pesszimizmustól, folyt. vízsz. 1., függ. 12. és 18. Ezek a beküldendő sorok.

VÍZSZINTES:

12. Balkezes. 13. Tiltó szó. 14. Váza közepe! 15. Kard .... hányták az ellenséget. 16. A berlini állatkert. 17. Rontsd el az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Margittai Jenő

1968 MÁJ 7

1021

SZABOLCS–SZATMÁR MEGYÉBŐL

ANKÉT
kétszáz tanyasi nevelő részvételével

A szakszervezet megyei bizottságának meghívására nemrégiben több mint 200 tanyai nevelő gyűlt össze Nyíregyházán, hogy tanácskozzon gondjairól, jövője alakulásáról.

Péter Ernőnek, a szakszervezet főtitkárának referátuma a tanyai iskolák perspektívájának tükrében elemezte közoktatásunk fejlődését. Kiemelte, hogy az ország 1 380 000 általános iskolás diákja közül csupán 498 204 tanul a városokban. A megye 394 általános iskolájából 188 az osztott, 75 a részben osztott és 131 a kislétszámú. Szabolcs—Szatmárban van arányos összehasonlításban a legtöbb gyermek, ugyanakkor itt a legalacsonyabb az egy tanulócsoportra jutó pedagógusok száma. Péter Ernő hangsúlyozta, hogy az általános iskolai diákotthonok létrehozásáért tett erőfeszítések tiszteletre méltóak, hiszen a megyében néhány év alatt hat ilyen diákotthon alakult, és előkészülőben van a hetedik is.

A referátumot sokoldalú *vita* követte. A felszólalók a többi között szorgalmazták a további villamosítást, az újabb bekötő utak építését, továbbá azt, hogy az érdekelt nevelőkei mindig vonják be a tanyai iskolák fejlesztési tervének kidolgozásába, a tanyai iskoláknak biztosítsanak nagyobb önállóságot a rendelkezésükre álló költségvetési összegek felhasználásában, a tanyai iskolák kapjanak több szemléltető eszközt és módszertani segédkönyvet...

A felszólalásokra *Péter Ernő* és *Horváth Miklós* megyei osztályvezető válaszolt, a megyei bizottság pedig megkezdte a tanácskozáson felszínre került gondok megoldását, az elhangzott javaslatok valóraváltását.

A tapasztalatok alapján azt is elhatároztuk, hogy a jövőben újabb megyei ankétokat szervezünk a tanyai nevelőknek, hogy ezzel is segítsük a legidőszerűbb problémák feltárását.

A FÉM MŰVÉSZE

Margittai Jenő pedagógus—grafikus művész sikeres kiállítással mutatkozott be a rakamazi Kisgalériában. (A Kisgaléria a Szabolcs-Szatmár megyei Idegenforgalmi Hivatal dicséretes kezdeményezésére alakult meg. Célja, hogy a megyei képzőművészeknek kiállítási lehetőséget biztosítson. Egy-egy művész egy hónapig állíthatja ki itt legsikerültebb alkotásait. A kiállító művészek túlnyomó többsége pedagógus.)

Margittai művészete rendkívül egyéni. Műhelye, melyet maga épített, akár egy vésnök műhelye is lehetne. Margittai ugyanis az olaj, az akvarell és a grafika után újszerű anyagot keres elgondolásainak kidolgozásához. Művészetének újabb szerszámai: a magakészítette véső és kalapács. Vasat, vörös- és sárgarezet, ólmot és ólommozaikot használ fel domborításaihoz, amelyek a festészet, szobrászat és iparművészet elemeit egyesítik. Így született meg többszáz fémdomborítása, amelyek közül a legszebbek a kiállításon láthatók.

A kiállított metszetek, grafikák, domborművek között új színfolt az a körplasztika is, amely egy rézből domborított állatszobrot mintáz.

Margittai Jenő: Kerti pad

Nem ártana, ha e tehetséges és sokoldalú pedagógus—művész alkotásaival megyénk határain túl is megismerkedhetne a nagyközönség.

Kérdés – a megoldás után

A munkaügyi miniszter 14/1967 (XI. 9.) MÜM számú rendelete arról intézkedik, hogy miként kell a Munka Törvénykönyvét a költségvetési szerveknél végrehajtani. A 21. szakasz kimondja, hogy az étkezési térítés *»a) az intézeti ellátást nyújtó költségvetési szerveknél az 1967. évben jogszabályban engedélyezett, részétkeztetésként szétbontott összeg, b) az egyéb költségvetési szerveknél az 1967. évben jogszabály szerinti és jegyzőkönyvben rögzített egy ételadaghoz nyújtott munkáltatói hozzájárulás összege, de legalább nyolcvan fillér.«*

Ám Szabolcs megyében a járási pénzügyi osztályok többsége — arra hivatkozva, hogy az oktatási intézményekre nem a b) pont vonatkozik — meghagyta a legalacsonyabb, 58 filléres térítést.

A megyei bizottságnak sürgősen intézkednie kellett.

A megyei pénzügyi osztály elfogadta a szakszervezet álláspontját, s a költségvetési tájékoztatóban egyértelműen meghatározta, hogy az oktatási intézményekben a legalacsonyabb térítés ételadagonként 80 fillér.

Az ügy tehát elintéződött. Most már csak az a kérdés: vajon miért volt szükség a megyei pénzügyi osztály intézkedésére, amikor a munkaügyi miniszteri rendelet példányai és a költségvetési irányelvek egyaránt az illetékes tanácsi szervek birtokában vannak?

Munkaértekezletek

A tavaszi szünetben városi, járási bizottságaink megbeszélést tartottak az szb-titkárokkal, bizalmiakkal. Az értekezletek első napirendi pontjaként részletes kül- és belpolitikai beszámolót hallottak a bizalmiak, majd a Munka Törvénykönyve, a városi, járási ügyviteli intézkedés és az új segélyezési rendszer megvitatása került sorra.

A városi, járási bizalmi értekezleteket ezekben a hetekben a taggyűlések követik.

A cikkek szerzői: Abari Attila és Oláh Gábor

oktatás pedagógiájának ozása a Szovjetunióban

gógiájának kérdései egyre jobban felkeltik az oktatók figyelmét, és ez teljesen érthető, hiszen az oktatási folyamat csupán külsőleg tartja meg a már régen kialakult formákat, belsőleg — tartalmában, módszereiben és eljárásaiban — a társadalmi és műszaki tudományok fejlődése nyomán *egyre módosul*. Állandóan változnak a hallgatóknak és maguknak az oktatóknak az oktatási folyamattal szemben támasztott követelményei.

A „hogyan" problémája

A Szovjetunióban — akárcsak nálunk — számos felsőoktatási oktató úgy véli, hogy munkája eleve eredményes, ha az anyagot szigorúan, logikusan és eléggé részletesen fejti ki. Mégis gyakran előfordul, hogy a hallgatók ismeretei formálisnak bizonyulnak, nem eléggé élők, nem eléggé tartósak. Ennek oka egyebek között abban rejlik, hogy eddig a szakemberképzés megjavítását célzó törekvések inkább csak a tantervek, a programok megformálására irányultak. Pedig *nemcsak az a fontos, hogy mit tanítsunk, hanem az is, hogy hogyan, miképpen.*

Mivel a felsőoktatás pedagógiájának rendszere csak most van kialakulóban, az alkotó természetű oktatók maguk igyekeztek kialakítani tárgyuk tanításának jó módszertanát, méghozzá sokszor minden előzetes pedagógiai képzettség nélkül is. Ez azonban többnyire hosszadalmas, kockázatos és nem mindig eredményes. Figyelembe kell venni azt a tényt is, hogy a szovjet felsőoktatásba évről-évre százával kerülnek a tapasztalatlan, fiatal oktatók.

Szülőanyja e problémáknak az elmélyült pedagógiai, módszertani munka hiánya és az ilyen munka iránti közömbösség is. Pedig ha figyelembe vesszük, hogy milyen rohamosan fejlődik minden tudományág, akkor az is világos, hogy ezek elsajátítása csak módszeresen történhet.

A kutatás területei

A szovjet felsőoktatási szaksajtó és az említett módszertani tanács minderre nagy figyelmet fordít. Egyöntetű a vélemény, hogy *nem csupán a tulajdonképpeni oktatási metodika kérdéseit kell kidolgozni*, hanem a felsőoktatás számos más problémáját is, a többi között például a hallgatók személyiségének fejlődésével, a tanulói közösségekkel és a pedagógiai munka tudományos megszervezésével kapcsolatos kérdéseket. Elsőrendű jelentőséget kap e tekintetben az oktatási folyamat intenzívebbé és gazdaságosabbá tétele, a hallgatók és az oktatók idejének racionális kihasználása, tudományos érdeklődésük fokozása. Szó van arról, hogy tudományos vizsgálatra szorulnak az elégtelen tanulmányi előmenetel és a lemorzsolódás okai is. Ugyancsak alaposan elemezni kell a felsőoktatásnak a hallgatók képzésével szemben támasztott követelményeit, összehasonlítva az

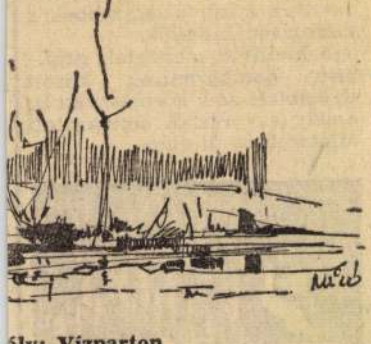

ály: Vízparton

k nyári tanfolyama ecenben

a sain a korszerű népművelés te tartalmi és módszertani kérdéz- seivel foglalkoznak. E foglalei kozások mellett természetesen u- pihenésre, felüdülésre is mód á- nyílik a Nagyerdő fái alatt, a r- nagyerdei fürdő gyógyvizében.

a- A tanfolyamra jelentkezni jd lehet minden megyében *június* e- *1-ig* a Pedagógusok Szakszere- vezete megyei bizottságán.

m A 600 éves Debrecen szeré- tettel várja a nevelőket, kulé- túrfelelősöket.

Nemzetkö

A nyitrai egyetem

Mindenütt gond...

A tekintélyes francia lap, a *Le Monde* egyik cikkében behatóan foglalkozik a tanulóifjúság öltözködésével és magatartásával.

A lap munkatársa megállapítja, hogy egyre nagyobb problémát okoz a pedagógusoknak a fiatal fiúk és leányok öltözködése. A pedagógusok megfigyelései szerint a jómódú szülők gyermekei között különösen elterjedt az ápolatlan, rongyos külső divata.

Egy lyoni gimnázium tanára például kitiltotta az iskolából a bozontos hajú fiúkat, s bár a határozat élénk tiltakozást váltott ki a diákok között — kijelentették: ők nem juhok, hogy lenyírják őket —, a tanárok és a szülők kitartanak amellett, hogy az iskolának egészséges erkölcsi felfogású fiatalokat kell nevelnie, s az iskola joggal követeli a diákoktól, hogy kultúráltan és rendesen öltözködjenek.

A SZOVJET KÖZOKTATÁSBAN fontos szerepet tölt be a televízió. A szovjet televízió adásidejének 40 százalékát teszik ki az információk, az időszerű események és a TV-iskola műsorai. Az oktatási műsor keretében rendszeres programot sugároznak az alsótagozatos diákoknak. A program kidolgozásában a legnevesebb szakértők vesznek részt.

VIZSGÁLATAIK SORÁN érdekes megállapításra jutottak az angol szociológusok. Megvizsgáltak 5362 alsótagozatos diákot, és kimutatták, hogy a rövidlátó gyerekek jobban tanulnak, mint a hibátlan látásúak, és az érdeklődési körük is szélesebb.

MAURITÁNIÁBAN a francia nyelv mellett hivatalo-

Margittai Ferő

2 illusztráció Ratkó József Önéletrajzához.

Rajz, reprodukció.

Alföld, 1964 8. szám, 704. lap.

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 JAN 13

Margittai Jenő

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

MARGITTAI JENŐ grafikusművész kiállítását hétfőn nyitották meg a Nyíregyházi 110. számú Ipari Szakmunkásképző Iskolában. Az intézet KISZ-klubjában rendezett tárlat két héten át tart nyitva.

BEVÁLT

a baktalórántházi kísérlet

Hetvenhárom termelőszövetkezetre terjesztik ki idén az árkiegészítéses állami támogatást

Nagyon jelentős változás történt az 1968-as esztendőre a gyengébb adottságokkal rendelkező szabolcs-szatmári termelőszövetkezetek megsegítésében. Az árkiegészítéses állami támogatást, — amelyet egy szabolcs-szatmári munkaközösség javaslatára a megyei pártbizottság és a megyei tanács elvi útmutatása alapján 1967-ben a baktalórántházi járás 14 termelőszövetkezetében kísérletképpen és sikerrel kipróbáltak — idén már négy járás 73 termelőszövetkezetében alkalmaznak. Mégpedig a baktai járás 15, a fehérgyarmati 26, a nyírbátori járás 12 és a vásárosnaményi járás 20 termelőszövetkezete kapja az új módszer szerint állami támogatását.

Megyénk mezőgazdasági szakembereinek nagy vívmánya az új, igazságosabb rendszer. Ezért megkértük a módszert kidolgozó munkaközösség egyik tagját, a megyei tanács mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályának közgazdászát, ismertesse az új rendszer elveit, amit az alábbiakban közlünk.

Az 1968-as esztendőben jelentős változás történt megyénk mostoha viszonyok között dolgozó termelőszövetkezeteinek külön támogatásában. Lényege, hogy a támogatás végösszegét maga a termelő üzem határozza meg saját termelésének mennyiségével. Ez úgy történik, hogy az értékesítésre kerülő áruféleségek százalékában kerül meghatározásra a gazdaságnak juttatott állami segítség.

Ez a támogatási forma nem véletlen jelenség, hanem összefüggésben van az árképzés alapelveivel és a termelőszövetkezeti önállóság szocialista értelmezésével.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése, ennek politikai és társadalmi szükségszerűsége ma már minden ember előtt világos és helyesnek ítélt történelmi tény. A nagyüzemi gazdálkodás nyithatta meg az utat a korszerű technika és a tudományos eredmények gyors behatolására a mezőgazdasági termelésben. Ezzel elősegítette a parasztság életszínvonalának emelkedését, és a kultúra vívmányainak kivirágzását a falusi életben.

A nagyüzemi gazdálkodás kibontakozását az állam különböző támogatásokkal segítette elő. Az állami támogatás egyik formája volt a rossz termőhelyi adottságú szövetkezetek külön támogatása.

Ez a külön támogatás adott az elmúlt évben a legtöbb vitára lehetőséget. A vita általában indokolt volt, mert az így alkalmazott külön támogatás nem tett különbséget abban, hogy időlegesen gazdasági nehézségekkel küzdő, vagy állandóan kedvezőtlen termőhelyi és közgazdasági adottságú termelőszövetkezetet támogatunk vele. Vitatták annak helyes voltát is — nem indokolatlanul — hogy a támogatás összegét végső soron egy adott időszak fizetésképtelensége (mérleghiánya) döntötte el. Ugyanakkor sokan az így adott egyszeri támogatástól a gazdaság végleges fellendülését várták. Holott az ilyen fajtájú támogatás csak stabilizálta — állandóvá tette (ezt is sokan vitatták, szintén nem indokolatlanul) a legtöbb így támogatott tsz-ben azokat a körülményeket, amelyek miatt további támogatásra szorult. Ez a támogatási forma nem hozta felszínre a gazdaság eredményeiből azokat a negatívumokat, amelyek szubjektív, személyi okokból következtek be, akár rossz vezetés, szakértelem hiánya vagy rossz munkafegyelem miatt. Magyarán: a mérleghiányból nem lehetett pontosan kimutatni, mennyi abból a mostoha viszonyok és mennyi a rossz gazdálkodás következménye. Ez a támogatás igazságosságát csorbította.

Négy év óta különféle új módszerek kidolgozására került sor, részben szabolcs-szatmári szakemberek bevonásával. Az 1965-ös évre a nyírbátori járásban már terveztünk egy új támogatási rendszert kísérletképpen bevezetni. Erre nem került sor, ellenben ugyanabban az évben kipróbálták azt a szegedi járás területén. A próba eredménye alapján tovább dolgoztunk és 1967-re megszületett a végleges új forma, amit sikerrel próbáltunk ki az elmúlt évben a baktalórántházi járásban. Az új árkiegészítés egyszerűsített lényege: négy kategóriába soroltuk a rossz adottságú termelőszövetkezeteket. Ezek közül azok, amelyek szántóföldje 1 és 3 aranykorona érték között van, húsz százalékos árkiegészítést kapnak termékeik után. Az öt és hét aranykorona közötti értékű földek tsz-ei 15 százalékos ártámogatást. A hét és kilenc aranykorona érték közöttiek tíz százalékos ártámogatást. Végül a 9 és 11 aranykorona érték közöttiek 5 százalékos árkiegészítésben részesülnek.

Mivel a termelőszövetkezetek az árkiegészítés arányát előre tudják, módjuk van aszerint kalkulálni.

Számos előnye van az új rendszernek. A termelőszövetkezetek így érdekeltté válnak abban, hogy többet termeljenek. Érdekeltek a talajjavításban, az agrotechnika javításában, a nekik legmegfelelőbb vetésszerkezet kialakításában, hiszen ezekben mind külön-külön és együttesen több támogatást is „termelnek" a saját maguk számára.

Előny az is, hogy így a támogatás végső célja a mostoha viszonyok megszüntetése, a jövedelmező gazdálkodás feltételeinek megteremtése. Eltűnik továbbá az állami segítség „ajándék"-jellege. Hiszen teljesen világos, hogy azok a termelőszövetkezetek, amelyeknek a termelési költségei magasabbak, mint az általuk termelt áruk értéke, nem gazdálkodhatnak eredményesen csak úgy, ha számukra a lehetőségeikhez szabott árakat szabják meg külön. Végül a többlettermelés és értékesítés ügyében a termelőszövetkezet érdeke, így teljesen egybeesik a népgazdaság érdekeivel. Azt reméljük, hogy az új támogatási forma néhány év alatt jelentősen megerősíti Szabolcs-Szatmár megye ma még gyenge termelőszövetkezeteit.

Csik László

Arcok, emberek

A nyugdíjas vadász

Minden szombaton a postás hozta az értesítést: „Találkozás a tanácsháza előtt, körvadászat a Tiszán innen." Minden vasárnap fogta a puskáját, tarisznyáját és ment. Legyalogolt 20—25 kilométert, lőtt 10—12 nyulat.

Pár hónap óta már nem jön a postás szombatonként és nem indul el másnap reggel puskásan a tanácsháza felé. Szász József, a vencsellői vadásztársaság 68 éves tagja „nyugdíjas" vadász lett.

Szenvedélye volt, már gyermekkorától kezdve.

— Gyermekkoromban elmentem hajtónak a vadászatokra. Jártam a többiekkel a cserjéket, a kukoricásokat, kurjongattam, kiabáltam, hogy ugorjanak a nyulak. A kukoricás előtt a „herceg úr" mindig egy háromlábú széken ült puskával a kezében. Várta a vadat. Nem is álmodtam én akkor, hogy egyszer majd én állhatok a kukoricás végében.

Nem álmodott róla, mégis kapott pár év múlva puskát. Csakhogy nem vadászfegyvert. Szász József egyenesen a frontra került.

Elfogták. Megszökött. Útközben csendőrökkel találkozott. Futni kezdett, azok utána lőttek. A bal karját találták el.

— Amputálni kellett a karom. Egykezes ember lettem, újra meg kellett tanulnom kapálni, fát vágni és mindent.

— A felszabadulás után egyre-másra alakultak a vadásztársaságok. Én meg egyre inkább elkeseredtem. Mert fél kézzel puskát fogni?

Megpróbálta. Először még kevés sikerrel, de később egyre inkább belejött.

— 1948-ban alakult meg nálunk a vadásztársaság. Húsz éve annak, hogy vadász vagyok. S rögtön az elején vadászmester lettem. Jólesett a bizalom.

Lassan hetvenéves leszek. Nem birják már a lábaim. Pedig a jobb kezem, meg a szemem még a régi.

Aztán még hozzáteszi:

— Ha meghívnak azért még elmegyek a gyűlésekre, meg a vadászvacsorára.

Horváth János

Művészetének anyaga: réz, vas, ólom

Margittai Jenő kiállítása a rakamazi Kisgalériában

Margittai Jenő nevével leginkább akkor találkozott a közönség, amikor 1963-ban második díjat nyert egy nemzetközi grafikai pályázaton. A moszkvai „Szovjetszki Zsenscsina" című folyóirat zsűrije több száz külföldi országból érkezett képzőművészeti munka közül a nyíregyházi grafikus „Könyvbarát" című művét találta érdemesnek a második helyezésre.

Azelőtt és azután is keveset találkozhattak az érdeklődők Margittai Jenő munkáival. Pedig ez a sajátosan egyéni látásmóddal alkotó művész kemény kitartással, útkereséssel, sokoldalú próbálkozással keresi élményeinek, gondolatainak kifejező formáit.

„Egyéni" módon teremtette meg alkotó munkálkodásának tárgyi feltételeit is. A Báthori utcában, ahol lakik, maga épített műtermet, amely inkább műhely, különféle szerszámokkal saját kezűleg készítette el vésőit, kalapácsait. Hogy mi szüksége van egy festőművésznek vésőre, kalapácsra? Margittai Jenő az olaj, akvarell és grafika után — és közben újszerű anyagokat keres művészetének kibontakoztatásához. Vasat, vörös és sárgarezet, ólmot, fémdomborításokkal kísérletezik, a festészet, az iparművészet és a szobrászat elemeit sűríti össze sajátos egésszé, újjá, mássá, mint külön, külön ezek a képzőművészeti ágak.

Szinte anekdotába illő, hogyan kezdett el foglalkozni a fémdomborítással. Egy női karkötő keltette fel a figyelmét, amit nővére vásárolt az egyik fővárosi iparművészeti boltban. „Ilyet én is tudnék csinálni" — mondta és egy alkalommal hozzá is látott. A praktikus, kézügyességi barkácsolás elvezette az igényesebb, a grafikában, linómetszetekben már elért kifejezési formákhoz, törekvésekhez. Azóta keze alól legalább nyolcvan —száz fémdomborítás került ki, portrék, különböző figurális kompoziciók, természeti képek, állatfigurák, a szerelem, az anyaság, a magány, a várakozás, a találkozás, az ezer színű élet megnyilvánulásai. Sőt az április 7-én az Idegenforgalmi Hivatal rakamazi Kisgalériájában megnyíló kiállításán egy körplasztikát, egy rézből „domborított" szobrot is láthat a közönség. De művészetének anyaga a vas, az ólom, sőt újabban az ólommozaik is.

Sokoldalú képzőművészetet ismer meg a közönség Margittai Jenő kiállításán. Az útkeresés természetes velejárójának tartja a művész, a különféle művészeti ágak együttes művelését, amely — szerinte — majd egy legjobban tökéletesített műfajban éri el tetőpontját, végső állomását. Témái, akárcsak művészetének ábrázoló anyaga, egész világa, a legszorosabban kapcsolódnak a mához, a ma emberéhez. Kompoziciós sorozatai, legyenek azok grafikák, vagy fémdomborítások, a mában „játszódnak". Akár az Anya gyermekével, az Ovodás gyereke, a Munkatársak, Paraszt-leányfejek, a Szerelem, az Anyaság, Az olvasó nő, Nő virággal, vagy más munkáit nézzük, a mi világunkra ismerhetünk, s a művész éppen ezt kívánja szolgálni.

Szereti a könyveket, a legváltozatosabb művek sorakoznak asztalán, József Attila, „Realizmus és modernizmus", „Villon", Illyés Gy.: Ebéd a kastélyban, Picasso, Garai: Nyárvég, orosz nyelvű kiadásban Rubens, s egy egészen friss könyv: „Vallomások a beat nemzedékről". A beatnál nem a felszín, a külső érdekli, bár a falon egy rézdomborítás 4 kócos feje, a beatleseket ábrázolja, a beat nemzedék, a mai fiatalság érzés és gondolatvilágának mélységeit kutatja, s fejezi ki a képzőművészet eszközeivel, egyéni látásmódján.

Margittai Jenő nem tartozik a „hangos" képzőművészek közé egy-egy munkáját ott láthattuk az évek során megrendezett megyei képzőművészeti tárlatokon, de zömében „magának" alkotott. Eddig egyetlen bemutatkozó jellegű önálló tárlata volt, Nyíregyházán a Zrínyi Gimnáziumban az iskola 50 éves jubileumán. (Ahová a közeljövőben 15 méteres sgraffitót készít.)

Ugy hisszük, a sokoldalú művész grafikái, fémdomborításai és egyéb munkái hozzájárulnak a megye képzőművészeti életének színesítéséhez, a közönség is megismerkedhet velük, remélhetőleg nemcsak a Kisgalériában, hanem a megyeszékhelyen és a megye más helyein is. Egy művésznek szüksége van a közönség és a kritikusok biztató serkentésére, hogy a tanulságokat leszűrve még értékesebb alkotásokkal jelentkezzen.

(PG)

Margittai Jenő alkotás közben

Két nap alatt négyszázan

Megjegyzés egy vidéki tárlathoz

Fehérgyarmat utcáin plakátok hívják fel a figyelmet egy kiállításra. Április 1-én nyílt meg Soltész Albert grafikáinak tárlata, ide csalogatnak a falragaszok.

A művelődési ház kiállítótermeiben sorakoznak a falon a képek. Jó megvilágításban, kiváló elrendezésben. Bárki hamar és könnyen képet kaphat a szabolcsi művész grafikai munkásságáról. Hogy van-e érdeklődő? A választ a vendégkönyv adja meg. Két nap alatt négyszáz gyarmati tért be, hogy ismerkedjék a művekkel, s így közvetve a művésszel is.

Tárlat, mondhatja valaki, mi van ebben rendkívüli? Hogy megnézik? Természetes. De a kérdés mégsem intézhető el ilyen könnyen. Többről van itt szó. Egy olyan művelődési problémáról, melynek egyes vonatkozásait éppen ez a fehérgyarmati érdeklődés világítja meg.

A nagy érdeklődés, mely a megnyitás óta tart bizonyítja: nagyon is szükséges, hogy kilépjenek a művészek, a művelődéspolitikusok a városközpontúságból, s mind gyakrabban jussanak el a községekbe, járási székhelyekre. Lényeges, hogy a járási művelődési központokban legyen kiállítóterem. Sokan vitatják ennek szükségességét. Másra sincs hely, éppen erre? — mondják. Igen, éppen erre — adhatjuk a választ. A jó képzőművészet iránt nagy az érdeklődés. Ezt élőben kell látni, színekkel, a művész többi művével együtt. Nem pótolja ezt se a tv, se a legjobb film. A közvetlen találkozások, hatások jelentik az esztétikai nevelés alfáját és omegáját. Fehérgyarmat 6500 lelkes község. Két nap alatt a számba jöhető lakosság 10 százaléka tárlaton volt. Szabolcsi művész értékes képeit láthatták.

Semmit nem ér az önmagáért megtartott esztétikai előadás. Hiába teszi ki a lelkét a legjobb képzőművészeti előadó, elméleti fejtegetései nem találnak el a szívekhez és az agyakhoz. De egy-egy művész alkotásaival közvetlenül találkozni: élmény!

Nem mondunk ezzel újat. Csak sajnos, ez az igazság eddig megrekedt a városok falai között, s nem érvényesült a falvakban, községekben. Most már vannak példák. Megfogott a nézőszám, amivel Fehérgyarmaton találkoztam. Megkapott a tárlat termeiben hullámzó nézősereg. Talán azért, mert itt látszott: korszerűen, közvetlenül kell élményt adni. Ebben rejlik közművelődésünk sikerének minden titka!

B. L.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG
Margittai Jenő"
1966 SZEP 1 1.
1021

Önálló kiállítás előtt

Margittai Jenő műtermében

(Nyíregyháza, másfélszobás földszintes lakás. A falon — mintha kiállítás készülne — ismert és kevésbé ismert festmények, réz és alumínium domborítások. És nagyon sok könyv az asztalon.)

Margittai Jenő nem tartozik az ismert nevek közé. ritkán jelentkezik munkáival, pedig több száz olaj, akvarell, linómetszet, réz és újabban alumínium dombo-

borítás hever a műteremnek kinevezett kis szobában. Csendes művésznek mondják, aki annál többet dolgozik. Amikor pedig elhatározza, hogy a nyilvánosság elé lép, mindig meglepetést okoz.

Első ilyen meglepetése volt három évvel ezelőtt a moszkvai nemzetközi pályázaton való szereplése, ahol a Könyvbarát című munkájával díjat és elismerő oklevelet nyert. Ekkor keztek felfigyelni munkájára, s a szabolcsi művészek minden évben megrendezendő képzőművészeti tárlatán megjelentek az ő képei is. Folyóiratok is közölnek tőle rendszeresen munkákat. De mindeddig nem volt még önálló kiállítása.

— Most nagyon készülök az önálló kiállításomra, melyre a tervek szerint az idén őszön kerül sor.

Nem is tagadja, hogy új utakon akar tovább haladni. Egy kicsit közeledik az ötvösséghez, a szobrászathoz, hisz olaj, akvarell és linómetszetein kívül a réz és az alumínium domborításnak hódol az utóbbi hónapokban, években.

— Szerintem nem elsősorban az anyag a döntő, hanem a kifejezett valóság és annak művészi értéke. Korunk, napjaink problémáinak, örömeinek és gondjainak, a munkálkodó és formálódó ember portréjának, lelki rezdüléseinek megjelenítése. Ez nemcsak a hagyományos eszközökkel lehetséges, hisz ezt napjaink nagy művészei is be-

Összeállítás
Összeállítás
Összeállítás

borításnak, hanem új országban. De a Facsemeték című finom vonalú rézkarca, a város víztornyának linómetszete, az Útépítők és a Mementó című háborúellenes képe mind a művész legjobb alkotásai közé tartoznak.

— Van itt még valami — mutat egy érdekes képre, Jobbágy Károly egyik versének olvasása közben készítettem. Dróthajlítás a neve ennek a képzőművészeti műfajnak, a benne támadt gondolatokat rézdrót hajlításával igyekeztem kifejezni, a közönség és a zsüri majd eldönti, sikerült-e...

Margittai Jenő nem mesterkélten és nem erőszakoltan keresi gondolatainak kifejezéséhez a különböző anyagokat. Nem azért, hogy modernek lássék. Az útkeresés nem formális, gondolatvilága a ma valóságát, a szocialista gondolkodású ember fejlődését, valóságlátását, ábrázolja, soha nem öncéluan és soha nem szépítve, vagy lebecsülve napjaink küzdelmeit. Margittai Jenő munkái a látogatót meggyőzik: megérettek arra, hogy kilépjen a szűk falak közül és megismerkedjen velük a nagyközönség.

Terveiről, elképzeléseiről így beszél:

Rendezgetem az eddigi munkáimat, hogy az önálló kiállítás ne okozzon kellemetlen meglepetést a közönségnek. Van egy másik tervem is, nemsokára ismét ellátogatok a Szovjetunió Kárpátontúli területére, ahol számos művész barátom él és dolgozik. Szeretném bemutatni munkáimat a szovjet közönségnek is, hisz sok Ukrajnában szerzett élményemet dolgoztam fel eddig. Szinte minden évben megfordulok Munkácson, Ungváron.

Remélem szívesen fogadja majd a baráti ukrán nép is képeimet, melyek témái nem idegenek a szovjet nép életétől, munkálkodásától sem.

Páll Géza

A menekülő „halóriás"

Ha sérült a zsinór — Beszorult orsó és rossz horog
Hal a fedezékben — A fárasztás

Barátom azzal fogadott, hogy egy hatalmas balin tépte el zsinórját. Az egyik horgásztársnak pedig kiegyenesítette horgát a pontyok pontya.

Bizony, megesik, a horgászokkal az a kellemetlenség, hogy éppen a legértékesebb halak szabadulnak meg a fárasztás folyamán, vagy még később is amikor például az elöregedett haltartó hálóból szöknek meg.

A horgász nem egyszer tér haza, hogy nem fogott ugyan semmit, de... az a hal, amelyik meglógott, hát az valami borzasztó nagy volt. Igen, ez nem kitalált mese, hiszen rendszerint a nagy halak menekülnek meg, és ez természetes, mert a kis hal nem tudja elszakítani a zsinórt, eltörni a botot, vagy kiegyenesíteni a horgot. Másrészt ha egy kis hal le is esik horgukról, annak nem tanúsítanak nagy fontosságot és nem emlegetik annyit, mintha egy több kilós trófeáról lenne szó.

Min és kin múlik, ha a hal megmenekül a horgász kezei közül? A tanulság kedvéért a következő tanácsokkal szolgálnánk horgász olvasóinknak.

SÉRÜLT A ZSINÓR: Ráléptünk, beszorult az orsóba, elreszelődött a köveken, megégettük a cigaretta parazsával, túlsodródott, egyes helyeken megnyúlt az erőltetés következtében, vagy a rosszul kötött hurkok és csomók mellett szakad el. Több figyelmességgel elkerülhetjük ezeket az okokat.

ROSSZ A HOROG: Ha a horog túl merev, törékeny vagy túl puha és hajlékony. Előzetes próbának kitéve megállapíthatjuk minőségét és ha nem felel meg, rögtön eldobjuk olyan helyre, ahol nem léphet bele senki. A horog nem volt elég hegyes és nem akadt, vagy túl hosszú volt a hegye.

ROSSZUL AKAD A HAL: Megtörténhet, hogy a horog csak vékony bőr, vagy hús alá akad és a fárasztás folyamán kiszakad anélkül hogy a halnak komolyabb baja származna belőle. A fárasztás folyamán kitágulhat a seb, melyet a horog üt a hal húsában és egy fordulat után a hal máris megszabadul.

A HAL FEDEZÉKBE MENEKÜL: Nádasok, vízbe dőlt fák mentén, köveken, csónakok között megeshet, hogy a nagyobb hal bemenekül a vízben lévő tárgyak, növények közé és azokon elvágja a zsinórt, vagy azokra rácsavarva teljesen kizárja a horgászt, az orsót és a horgászbotot a fárasztásból, majd egy erőteljes rántással eltépi a zsinórt. A csuka éles szájszéle szintén könnyen elmetszi a vékony horgászzsinórt.

BESZORUL AZ ORSÓ: A túl erősen befékezett orsó, vagy a használat következtében beszoruló orsó gyakran okozhatja a horgász szomorúságát. Időnként ellenőrizzük tehát orsónk fékjét, hogy annak beállítása megfeleljen a zsinór teherbírásának. Ügyeljünk arra is, hogy zsinórunk be ne szoruljon az orsó tengelyéhez. Fárasztás közben lehetőleg ne szabályozzuk orsónkat.

ROSSZUL FÁRASZTUNK: A horgászok egy része türelmetlen és a nagy halakat is nyers erővel szeretné minél gyorsabban partra vonszolni. Az ilyen emberekben az ősi zsákmányolási hév még hevesen buzog és elfelejtik, hogy egy nagy hal fárasztása nyújtja a legszebb horgászélményt. Könnyen leszakad a hal, ha erőltetjük, túlfeszítjük a zsinórt. Leakadhat azonban akkor is, ha rövid zsinóron fárasztunk és egy hirtelen kirohanást nem bírunk ellensúlyozni, vagy orsónk nem bírja lepergetni a zsinórt. A hirtelen meglazuló zsinór is okozhat bajt, tarasszunk tehát mindig teszes, hosszú zsinóron, türelmesen, higgadtan. A kifárasztott hal kiemelése sem okozhat bajt, míg az életéért harcoló, még erős hal bemerítése, megfogása bizonytalan és akkor veszítjük el halunkat, amikor már valóban a kezünk között van. Lehetőleg magunk fogjuk ki a halat, mert elvesztése esetén így nem bírjuk másra tolni a hibát.

KILYUKADT A HALÁSZZSÁK: A haltartó háló, halászzsák, póráz néha elöregedik, megkopik, megsérül és nincs bosszantóbb dolog, mint amikor egy teli zsákot indulás előtt mégegyszer meglötyögtetünk a vízben és mikor kiemeljük, a halak kihullanak és elbúcsúznak.

Halak áttelepítése

A Szovjetunió kutatói nem nyugszanak bele abba, hogy a tengeri halak és hasznos gerinctelenek eloszlása a természet szeszélye szerint történjék a folyókban és tengerekben. Már 1929 és 1940 között 1500 esetben hajtottak végre áttelepítéseket, és a háború után fokozott ütemben folytatták ezt a tevékenységet. Többek között északi-tengeri heringeket az Aral-tóba telepítettek, ahol a heringállomány ma már az egész tavat benépesíti. A Csendes-óceánból viszont lazacokat „költöztettek" a Barents-tengerbe és a Kola-félsziget folyóiba. Több millió megtermékenyített ikra vándorolt így óriási távolságokra.

Az egymás után épülő hatalmas víztárolók ugyancsak benépesítésre várnak. Több gyűjtőmedencébe pontyokat telepítettek. De nagy forgalmat bonyolítanak le a Fekete-tenger és a Káspi-tenger között is az ikrákat szállító repülőgépek.

A legközelebbi jövő tervei közül kiemelkedik a kamcsatkai tarisznyaráknak a Csendes-óceánból a Barents-tengerbe történő áttelepítése.

KERESZTREJTVÉNY

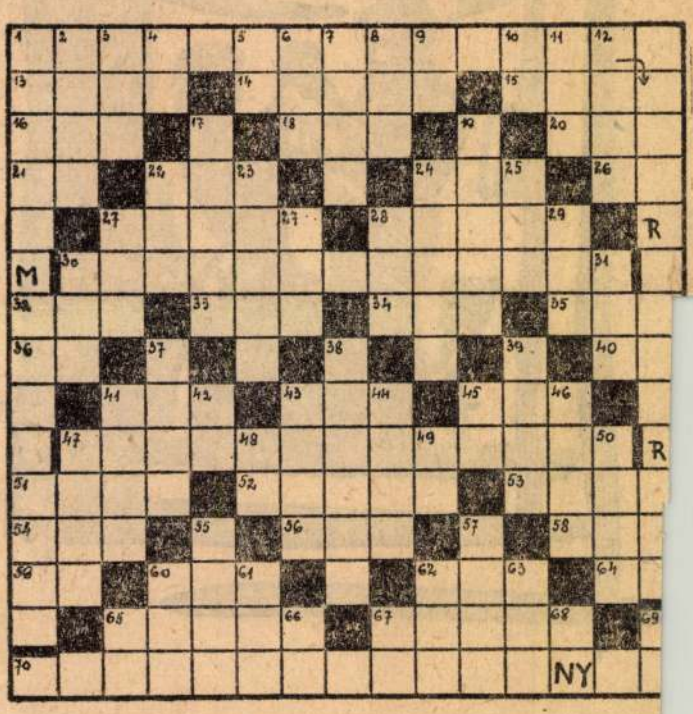

Függőleges:

1. 1908-ban megjelent verseskötetének címe. 2. Becézett női név. 3. Vonatkozó névmás. 4. GA. 5. VA. 6. Fának van. 7. Dunántúli folyó. 8. Menyasszony. 9. 500+550 római számmal. 10. Mássalhangzó kiejtve. 11. Végtelen „orsó." 12. Köszönővény. 17. Valamely tettér elismerés, megbecsülés. 19. Most jár először iskolába. 22. Tétel bizonyítására felhozott körülmény. 23. Téli csapadékkal borított. 24. Televíziótípus. 25. Vissza: tagadó szó.

1881 szeptember 11-én született Dutka Ákos hírlapíró és költő.

Beküldendő: vízsz. 1, 30, 47 és 70. Függ.: 1.

Vízszintes:

1. Ennek a neves írói társaságnak volt a tagja. 13. Úszólábú ragadozó. 14. Dunántúli üdülőhely. 15. Énekes madárszám. 16. A baktai járás egyik községéből való. 18. Királyunk volt. 20. Jogtalan haszon. 21. Kínai hosszmérték. 22. Pest megyei község. 24. A holland légiforgalmi társaság gépein látható felirat. 26. Egyiptomi kalapácsvetőnk névjele. 27. Fontos dolog valakinek. 28. Keskeny nyíláson. 30. Első ízben 1912-b megjelent verseskötetének me. 32. Közepén „kerít". Bátor. 34. Titkon figyel. Veri. 36. Alga fele. 40. EEEI 41. Erdélyi folyó. 43. POI. Végtelenül „éber". 47. Emlé iratának címe, melyben irodalmi társaság létrejöt megírta. 51. Elektromosság. Zöld gyümölcsöt napra te 53. Egykori népcsoport a n Szolnok [illegible] névelő 54. PLJ 56. Sakkvilágbajnok. Helyet foglal-e? 59. Labdarú eredmény. 60. Néma „beles". Kaszáló. 64. AAAAA. 65. K píroz. 67. Fejrész. 70. 1904-b megjelent verseskötetének me.

Mazgitai Jenő

„Háztetők" és „Parantlányfej" c.
linómetszete (emb.)
szerepel az alábbi tárlaton

N.N.: Kabolusi képzőművészek tárlata
a szokamazi Kisgalériában

Kelet-Magyarország 1968 X. 6.

Margitai Jenő

Ovodás c. műve (eml.)
szerepel az alábbi tárlatok
Nyíregyházán

Páll géza: Megyei képzőművészeti
tárlat

Kelet-Magyarország 1968 X. 15

Margitay Jenő festő

kezepel az alábbi tárlatan

b. e.: ~~[illegible]~~ Kabolzi képzőművészek
tárlata a Tészek klubban

Kelet Magyarország 1969 II. 16.

Margitai Jenő

Kezepel az alábbi tárlatom
Nyíregyházán

Dr. Telepy Katalin: Benczúrtól
napjainkig

Kelet Magyarország 1969 V-9

Margittay Jenő festőművész

Ámos Imre festőművész emlékplakettjét tervezte, fehér porcelán, ódvany háttér elé égetett sziénával rajzolta ámos egyik önarckép-kompozícióját. Az emlékplakettet Hollóházán készítették.

E. M.: Ámos emlékünnepség Nagykátán.
Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1942. márc. 29.

Margillay Jenő nyíregyházi festőmúz.

Terve alapján a Hollóházi Porcellángyárban kérült el a mártírhalált halt ámos Imre festőművész emlékplakettje.

(zsadányi): Nagykálló nem felejti el két megölt fiát.

Új Élet, Bpest, 1972. ápr. 1.

Margittai Jenő grafikus

Ámos Imre köralakú plakettet tervezte, tervei alapján a Holláházi Porcelángyár kérzítette el. (említve)

Keletmagyarország, Nyíregyháza, 1942. márc. 18.

Margittay Jenő

a Fészek Művészklubban 14 szabolcsi képzőművész kiállítása nyílt meg, melyen művei szerepelnek.

(k): Ugyüttes bemutatkozása a fővárosban.
Keletmagyarország, 1969. márc. 20

Margittay Jenő

Pávapár, repr.

Szabolcs-Szatmári képzőműrészek
Őszi tárlata, Nyíregyháza, 1971 okt.

Margittai Jenő

Évek óta részt vesz megyei kiállításokon, országos alföldi tárlatokon. Moszkvában egy nezetközi pályázaton II. díjat nyert, linometszetével 1963-ban. Művészi profiljat első sorban a grafika határozza meg, de szívesen kísérletezik fémdombornyomatokkal is.

Műraközi Ágota: Szabolcs-Szatmár képzőművészei

Alföld 1971/5 88 old.

Margittai Jenő

Sajátos nyírségi piktúrája az utóbbi évek megyei kiállításain jelentkezett

Murakózi Ágota: Szabolcs-Szatmár képzőművészei

Alföld 1971/5 86old.

Drága Édesapám!

Az ajándékba küldött pénzt köszönettel
megkaptuk. Nagyon szép volna
Karácsonyra

vendégeket - asztalunk körül látni
szeretnénk.

Ölel Téged Mária

Margittay Jenő

Az utóbbi évek megjei kiállításain jelentkezett műveivel, alkotásai országos alföldi tárlatokra is eljutottak. Moszkvában egy nemzetközi pályázaton második díjat nyert linómetszetével, 1963-ban.

Muraközi Ágota: Szabolcs-Szatmár képzőművészei.

Alföld, 1971. máj. 86 old.

Margittay Jenő képzőművész

A nyíregyházi Ásfész-nál Kruttila József festőművésszel együtt fogadják, művészközönség, találkozón, ahol legujabb alkotásaival ismerkedhetnek meg.

Keletmagyarország, Nyíregyháza, 1972. márc. 14.

Margittay Jenő

Munkás fej linó

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata Nyíregyháza 1971.

Margittay Jenő

Gond vörösdomboritás
Szénaboglyák liliő

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata Nyíregyháza 1971.

Margittay Jenő

Párapár vörösrézdombovítás
Lephepár — " — — " —

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
ősi tárlata Nyíregyháza 1971.

Margittay Jenő

Pápapár repr.

Szabolcs-Szatmári Képzőműrészek
őszi tárlata. Nyíregyháza 1971.

Marótthy Jenő

Munkácsy, Mihály

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
őszi tárlata (Nyíregyháza, 1971. okt.

Morgittay Jenő

Gond, vréz dombrítás
Szénaboglyát, lúró

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata. Nyíregyháza, 1971 okt.

Margittai Jenő, grafikus

Tervei alapján készítette el a
Hollóházi Porcelángyár az
Ünnep Emlékplakettet.

— : Ünnep Emlékplakett 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. márc. 14.

Margittay Jenő

Pávapár, vrez domborítás
Lepkepár, — " —

Szabolcs-Szatmári képzőművészek
Őszi tárlata, Nyíregyháza, 1971 okt.

MARGITTAY JENO, festő

MARGITTAY JENO:" Munkásfej",cimü müve.-rekete repr.
106.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 2.sz.

Budapest, 194----------

MARGITTAY JENŐ, szobrasz

--

A huszonöt művész közt két szobrasz is szerepel. Nagy Mihaly Olvasó leanykajara -régi elveihez hüen-nagyvonalu mintazas jellemző. Margittay Jenő kellemes hatasu rézdomboritassal és néhany linómetszettel a régi kvalitast tattja. 113.old

TELEPY KATALIN: A XVII. Oszi tarlatról 112.old

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1972. VII. 4.sz.

MARGITTAY JENŐ, festo

1971 tavaszan a Nyiregyhazi Müvészeti Heteknek voltak mas rendezvényei is. Az iró-olvasó talalkozók mintajára a TIT rendezett müvész-közönség talalkozókat is. Margittay Jenő Sagvari Tzs-ben szerepelt. 95.old

KOMOKNAY GYULA: A nyiregyhazi képzőmüvészeti élet 1971 első felében 93.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971. VI. 3.sz.

Mazpitsay Jenő

Szerepel az alábbi tárlatan
Nyíregyházán

Korokmay Gyula: A XIV. őszi tárlat

Keletmagyarország 1969 XI. 16

Margittay Jenő

1. Gondolkodó vörösvéz domborító
2. Szerelem — " —
3. Nyíregyházi csztorony linó

XV. Szabolcs-Szatmári képzőmű-
vészek őszi. tárlata 1970

Margittay Jenő

1. Hegyalja sorozat I. lico

2. Hegyalja — " — II. lico

XV - Szabolcs-Szatmári képzőművészek kiállítása 1970

Margittay Jenő

1. Fasemetők rézkarc
2. Hártetők linó

XV. Szabolcs-Szatmári képzőművészek kiállítása 1970

Margittai Jenő

Páll Géza: Margittai Jenő műtermében. - Kelet-Magyarország, 1966. nept. 11.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

257. l.

Margittai Jenő
festő

Részt vett a tárlaton.

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár megye...
Művészet, 1969. Október – 45 lap

Margitai Jenő

Kiállítása volt Nyíregyházán

N.N.: Befejeződtek a nyíregyházi
művészeti hetek

Keletmagyarország 1970 III. 29

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ALFÖLD

1971 MÁJ

1021

Margittai Jenő

Margittai Jenő: Szerelem

dalukat
belekezdtünk
mikor hogy
ne korholj
ne vess meg
ne mormolj
ne ess meg
velem se
magaddal se
jó szerencse
semmi más
írva van itt ott téve van
a dal sem
isten
fogcsikorgatás
írva akinek érve van
a csomó
fejthetetlen
a gamó
fejthetetlen
le bontsd
míg bonthatod
bontsd
míg ronthatod
lönts míg dönthetsz
nts míg önthetsz
e kisded óriás te
e permetözön te
armat avarra zűrzavarra
önnyek könnye
magyarnak nemmagyarnak
add köszönje
tődött
gg elődöd
add tanit imádkozni
fohász
öreg kanász
az öreg pákozdy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Margittay Jenő

KÖZNEVELÉS

1965 FEB 12

1021

Margittay Jenő linómetszete

n két mai fiatal vál-
ire készülő Márta és
ideje együtt járnak.
dolgairól: életcéljról,
nényük van. Márta
már nem tudná el-
éleménye van a sze-
rtja, de nem csinál
y mi lesz belőle, az-
lik az élet más dol-
k álláspontja között,
ójéről kérdezi a fiút.
onyra futása jó ala-
ben beszélgethessen
lád kérdéseiről: Mi
lik a tartós érzelmi
a sokat emlegetett
n felelősséget ró az

en felvetett kérdése-
ssze az adás tanul-

EVÍZIÓ

IDEGEN

Február 15. K. 11.20—
Február 19. K. 11.15—
Február 22. K. 11.20—
Február 26. K. 11.15—

AZ ISKOLA

Február 24. P. 15.05—1

Február 17. P. 15.05—1

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 AUG 20
KÖZNEVELÉS

Margittai Jenő

tesen ki kell térni az otthoni se-

1021

Ablakban

Margittai Jenő linómetszete

tésre, tanácsadásra, a gy...
szerzett kölcsönös tapasztalatok kicserélére, tennivalóik megtárgyalására. Persze azzal, hogy beiratjuk a tanulók ellenőrző könyvébe fogadóóránk időpontját, még nem biztosítjuk a látogatottságot. Meg is kell szervezünk a szülővel való találkozást. Mi erre a következő utat választottuk: hetente sokszorosított meghívókat osztunk szét a kartársak között, melyeket megcímezésük után összegyűjtünk és a tanulókkal elküldjük a szülőknek. Általában három-négy szülőt hív meg egy-egy kartárs az osztályból. Tapasztalatunk szerint két-három szülő minden esetben meg is jelenik. Gyakran azokat a szülőket hívjuk meg, akiknek a gyermekével az előző néhány héten probléma volt, de esetenként a szorgalmas, jól tanuló diákok szüleit is meghívjuk.

Ezzel a meghívásos módszerrel elértük, hogy többé nincs panasz a fogadóórák látogatottságát illetően. A meghívók címezgetése négy-öt percnyi munkával jár, de amit erre vesztegetünk,

Margittai Ferenc

Csónakok

Linómetszet, reprodukció.

Alföld, 1965. 3. sz. 49. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 9

ALFÖLD

Margittai Jeno

1021

Margittai Jeno: Csonakok

lenségénél, tudományos módszereinek kialakulat
gekkel – amely bizonytalanság a gyakorlatra is
komplex jellegéből adódóan is. Éppen ezért hely
zetközi tapasztalatok figyelmen kívül hagyásával
olyan, már régen polgárjogot nyert tudományok
melyeket a népművelésnek lépten-nyomon, szüks
korlatban is. Fel kell használnia, mivel a népm
szintézise maga is. Így a tudományos szocializmu
giát, társadalmi lélektant, pedagógiát, művelődés
lyen.

Jó volna, ha *Durkó* és a többiek által hangsúlyozott intézményszemlélet helyett most már véglegesen nevelési célok dominálnának mindenhol. E célok megvalósításának mielőbbi megoldása kell hogy megszabja a legjobban alkalmazható módszereket a népművelésben is. *S itt kell felhasználni a rokon-, társ- és segédtudományok eddigi hasznos, korszerű tapasztalatait.*

A népművelés elsősorban ismeretanyagot közvetít, nevelésről itt, már legalábbis a hagyományos értelemben, nem beszélhetünk. De nem mindegy, hogy kinek és hogyan ad át, közvetít ismereteket. Az erre történő felkészülés és a szakember-felkészítés

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-367
Margittay Jenő
KÖZNEVELÉS
1964 JUL 31
1021

Margittay Jenő linómetszete

csoportban körülhatároltabb és kézzelfoghatóbb megbízatásokat adjunk az egyes osztályok tanulóinak. A felsőtagozatos csoportokban már hosszabb időre szóló, összetettebb megbízatásokat is kaphatnak.

7. Minden napközis tanuló eredeti őrsi beosztásának megfelelően járjon az úttörő őrsi és a rajfoglalkozásokra. Ezeket a foglalkozásokat a napközi otthonban is tarthatják, ha az őrs vagy a raj tagjainak többsége napközis (pl. napközis osztály esetében), és ha ez helyileg megoldható. A heti napközis program összállításakor a nevelők vegyék figyelembe az őrsi foglalkozások időpontját.

8. A nem napközis őrsvezetők és az ifjúvezetők a napközi otthoni nevelővel történt megbeszélés szerint időnként járjanak el a napközibe, segítsék a napközi otthon munkáját.

9. A napközi otthon nevelője munkatervét és folyamatos munkáját koordinálja az iskola és az osztály, illetve az úttörőcsapat és a raj munkatervével. Ennek alapja az úttörő próbarendszer és a nevelési program legyen.

tanév eleji közös és
landó együttműködé
adódó kisebb-nagyo
is.

A programok ter
közis tanulókat — a
pest — lényegesen
szükséges, hogy a n
tanulóközösség és
majd annak végreha
végezzék. Ezzel is e
gyobb önállóságra tegyenek szert, és alkotó tevékenységük, felelősségtudatuk a napközi otthonban is kibontakozzék. *A nevelési feladatok, a tevékenységi formák megfelelő koordinálásával, az osztály, az úttörő raj és a napközi otthoni csoport közötti összhang megteremtésével lehet csak biztosítani a napközis tanulók számára a változatos, élénk és harmónikus életet.*

2.

Az általános iskola igazgatója a Rendtartás szerint *személyében felelős az iskola és a napközi otthon pe-*

[redacted]TAR-
ORSZÁG

1965 OKT 3.

1021

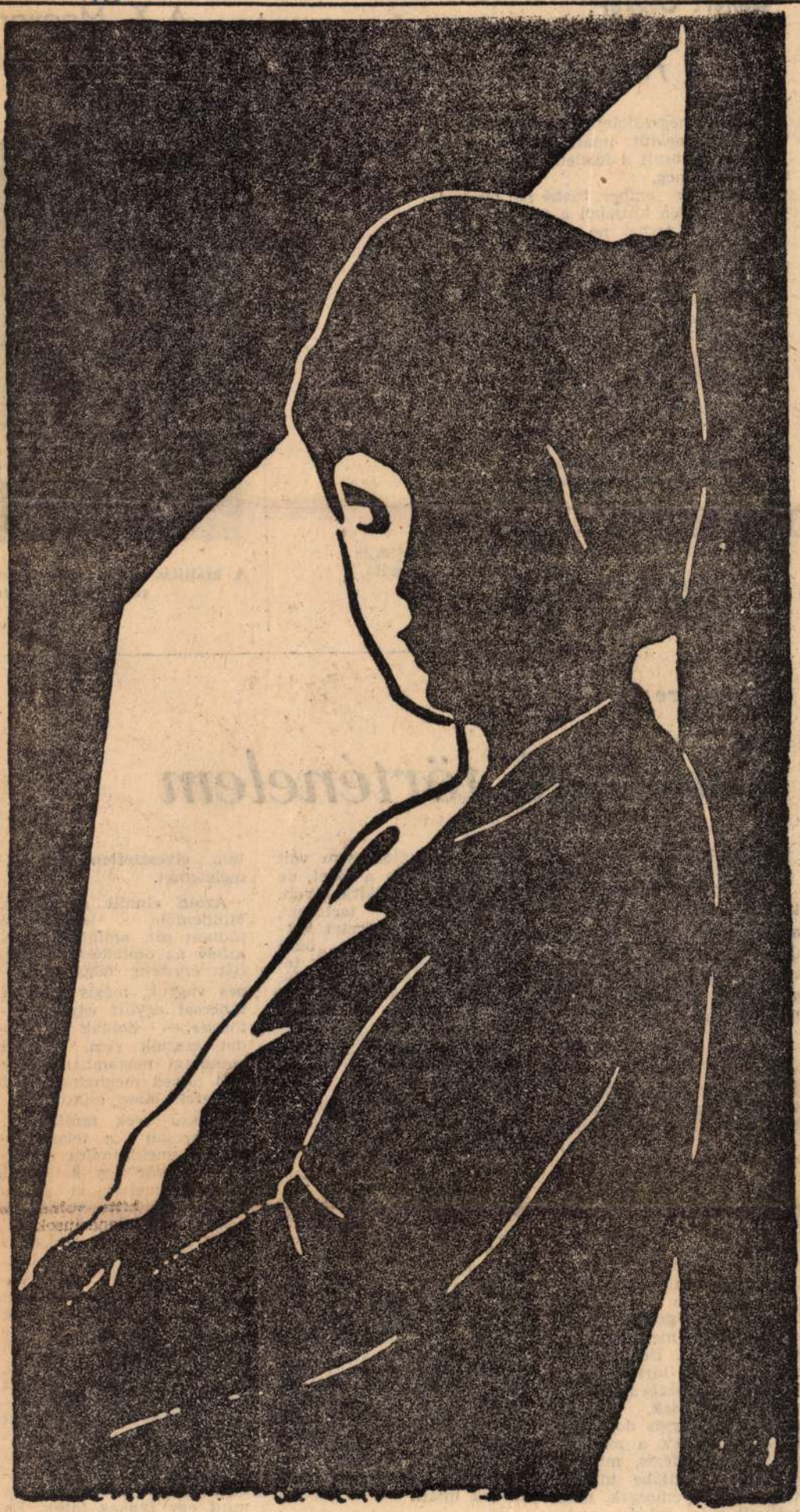

Margittai Jenő: **LÁNY AZ ABLAKBAN**

Gellért Oszkár:

A rettegés, s a hála

Félt: megszületett az isten.
Megmenekült: imára nyílt a szája.
Így párosult a félelem s a hála,
Tedd meg,
hogy az ember többé ne meritsen
feneketlen kútjából a félelemnek,
iszonyú terhet ne cepeljen a válla,
karmait a betegség s a rettegés
agyába-szívébe ne vájja,
s csak az maradjon, ami megigéz:
arcának boldog mosolya, bája,
s a szeme ne bandítson a kíntól,
száját a rémülettől el ne ferdítse a fintor —
akkor majd számon nem kérheti tőle
bármelyik mai vallásnak őre,
hogy hálát rebegjen Annak, aki rettent,
s hogy mindennél és mindenkinél,
aki él,
mindaddig, míg az élete kilobban,
sajátmagánál is jobban
azt a Valakit szeresse,
s hogy maga fölé megteremtse
azt a Lehetetlent,
aki búzgó imára serkent —
s akkor majd nem párosul benne a rettegés
s a hála,
s nyugodalmas és szép lesz,
méltó a földön emberi szerepéhez
a halála.

A X. Magyar
Kiáll

A kiállítás egyik részlete, elő
rászművész Siratá

(MTI foto

Vészi Endre:

Füstölgő történelem

Manapság divatosak a memoárok. Nos, én nem ember vagyok, de kályha, ám amit átéltem, az emberek története. És úgy vélem, erről nem szabad hallgatnom. Amit most elmondok, füstbetükkel írtam az égre.

*

A minap egy alkonyodó délután arra ébredtem, hogy ismét lobog bennem a tűz. Igaz, a lélegzetem egy kissé akadozott — rég járhatott erre kéményseprő. A szoba, amelynek melegemből kellett adnom, nem valami nagy — ablakai udvarra nyílnak, bútorai vegyesek. Egyszerű dolgozó lakásába kerültem! Ettől egy pillanatra megszűkült bennem a lélegzet és a sok széndioxidtól megsárgult a lángok taraja. De ez csak egy pillanatig tartott, mert életem javarészében, új koromban cselédek, inasok gondoztak. Vagyis dolgozók. És kik élvezték a melegemet? Urak. Mégis, mi, a kályhák családjába tartozó hősugárzó egyéniségek, nem tudtunk még egészen megszabadulni előítéleteinktől. Persze más az olyan kartársak helyzete, akik már beleszülettek a demokratikus rendszerbe. Nekik egy pillanatnyi nyugtom sem volt többé. Szeretem a tüzet, de a báró a tűz őrültje volt. Az igazságnak tartozom, hogy óriási műtermet kellett befűtenem. A báró ugyanis festett. És csak télen tudott festeni. És csak meztelen nőkre mozdult a képzelete.

Akkor jött az első háború. A báró is bevonult. Katonának? Ördögöt! Szanatóriumba. Kimondták róla, hogy gyengeelméjű, a műtermet, a festményeket beszőtte a pók, én pedig hidegen maradtam.

Megtelt a műterem. Három munkáscsalád költözött ide. A nagy némaság után gyerekek lármája, a reggeli mosdáskor felröppenő csivitelés, három nagy család mindennapi élete következett. Már tele voltam korommal, de egy reggel két sovány, gyors kezű asszony parfisnyélre kötött szalmacsutakkal tisztára dögönyözött. Nekiestek a mennyezetes ablakoknak is és egyszerre beáradt a fényes nap a műterembe. Az aktképeket a falnak fordították, a serdületlen gyermekek miatt.

Alig múlt el néhány hónap, amikor egy éjszaka ránktörtek, mégpedig darutollas katonák. A tisztek

tam, elvesztettem az eszméletemet.

Aztán elmúlt a háború. Mindenféle kőművestől tudtam ezt, amint hordtak kifelé az omladékok közül. Bár éreztem, hogy életképes vagyok, mégis a többi ronccsal együtt egy bombatölcsérbe dobtak és földet szórtak rám. Azt mondtam magamban: így kell neked meghalnod, az emberek bűne miatt.

Hosszú évek múltak el. Egyszercsak a tetszhalálból gyermeklármára ébredtem. Először egy kettészelt kasszát emeltek ki a gödörből, megjegyzem ez a kassza egy piszok alak volt, mert éveken át rámtehénkedett és szép máriaüveg szemeimet is megrepesztette. És nem tudott mást ott a gödörben, csak nyögni, sóhajtani, hogy őbenne valamikor mennyi érték, értékpapír, arany volt, hogy úgy jártak eléje, mint az oltár elé, és aki belenézett, annak izzadni kezdett az arca és fényleni a szeme. Micsoda nagyképű barom! Egy kettészabdalt páncélszekrény kevesebbet ér, mint egy lyukas fazék. Én pedig mégiscsak kályha maradtam. Ezt a gyerekek is észrevették, sőt egy vékony, fekete kisfiú rámtette

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1956 FEB 20.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Margittai Jenő
1021

Margittai Jenő: Barátnők

Lengyelországban több vizsgálatot végeztek, hogy kimutassák a tévének a gyermekekre, életmódjukra és intelligenciájukra gyakorolt hatását. Kiderült, hogy *a gyermekek gyakran több időt töltenek a készülék előtt, mint a felnőttek*, és sokszor nem az életkoruknak megfelelő műsorszámokat néznek végig. A gyermek életéből a televízió nagymértékben kiszorítja a mozit és a színházat, csökkenti a házi foglalkozásokra, ezermesterkedésre fordított időt. Sőt, az alvás idejét is! Számos olyan eset akad, amikor a tévé-nézés

1963 — 3
1021

A FOLYÓIRAT PÁLYÁZATÁRA
ÉRKEZETT MŰVEKBŐL

Margittai Jenő

Könyvbarát

MARGITTAI JENŐ linóleummetszete

Súlyos betegségek hátrálnak meg ennek az asszonynak bátor kezeelőtt. Valentyina Ivanova, az orvostudományok kandidátusa már nyolcvannál több bonyolult szívműtétet végzett, amelyekkel visszaadta ezeknek az embereknek az életet

A. BRJANOV felvétele

Korunk asszonyai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ASSZONYOK

LÁTOGATÓBAN A NEGYEDIK ŰRHAJÓSNÁL

Négy ismert pilótanő, Marija Csesnyeva és Nyina Raszpopova, a Szovjetunió hősei, Szerafima Taranyenko, öt érdemrend tulajdonosa és Larisza Litvinova, a Szovjetunió hőse meglátogatta Pável Popovicsot és családját. Az űrhajós beszámolt repüléséről, a „szárnyas asszonyok" pedig gondolatban bizonyára vele együtt megtették ezt a rendkívüli utat. A beszélgetésen részt vett az űrhajós felesége, Marina Popovics pilótanő is, akit a kép bal oldalán láthatunk.
(Lásd riportunkat a 30. oldalon)

M. GANKIN és G. ZELMA felvétele

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ALFÖLD

1964 AUG

Margittai Jenő
1021

Margittai Jenő: Illusztrációk Ratkó József Önéletrajzához

SOLYMOS IDA

Jegyzetek egy nap történetéhez

1

Ültettem sarkantyúvirágot:
lett négy-négy óriás négyszögem.
Csak sárgára, narancsra látok,
ott lelhetsz minden reggelen.

Magas kezemben áll a kanna,
ez hajnali monstranciám.
Sarkantyúk rebegnek alatta
s rikolt a rengeteg madár.

Nincs senki tenn, csak én, meg ők,
talpam alatt reszket a por.
Mi, egyidőben ébredők!
mi, együtt: pásztor és akol.

2

Emlékeimben eltünhetnék,
de él az asztalon kezed;
szemivedről beszélt egy vendég,
másik anyádról kérdezett.

3

Elég, ha ülünk az asztalnál
s valaki ül a túlfelén,
az emlékezés ágat himbál
s rajt ül a cinege-remény.

Elér a hang, ha szine tiszta,
a tekintet, ha visszanéz.
Árnyékok néznek arcainkba,
tétováz érettük a kéz,

mert nincsenek, csak mi szeretnők
tapinthatónak tudni őket;
illékonyabbak, mint a telhők,
de álmunkban vállunkra dőlnek.

4

Egynemü a gondolat utja,
ha kérdésre kérdés a válasz.
A panasz az utakat futja,
hol józanok hallucinálnak.

Az ágakon arany kokárdák,
az utakat veri a zápor.
Kit szeretnek a gyűrött járdák,
megszabadulhat önmagától,

de nem, akit vendég marasztal
s irgalom köti a szobához,
tarisznyát kap szinig panasszal,
s ha fogy, hoznak még néhány zsákot . . .

5

Tán angyal bújik a sarokban!
előlépni alig lesz kedve . . .
reánkbámul szórakozottan:
sorsunkért kivel is perelne,

ha mi magunk elejtjük szálát,
ha csak csépeljük, ami nincsen
s a fákon az arany kokárdák
hiába lángolnak. Az Isten

özönvize se csillapitja
szomjunkat s éhünket az ö t h a l . . .
napunk fekete, mint a tinta
s úszunk benne száraz torokkal.

6

A küszöbön lakik a nap,
a konyhán túl meg a madár.
A sötétség nem ragtapasz!
a panasz emberhúst zabál.

Karikáit váltja a szem,
a csontokban csak a zsibongás.
Közel került a végtelen:
egy utcahosszal – bár! – kitolnánk!

7

Az emlék önmagát föléli
és elmosódnak a fejek.
Szemérmetlen a szó! kitépi
növendék-ágad, képzelet!,

szélbe fujja, világba szórja
az alig fogalmazhatót,
kolomp kerül a kerge szóra
s az úszik, mint a gőzhajók.

Bizonytalan teherrel úszik,
elrongyolódik árboca.
Viszi a partiak bocsúit.
Talán sohase tér haza.

MARGITTAI JENŐ, grafikus

Margittai Jenő: "Munkasportrá",cimü müve.-Linómetszet.-Fekete repr. 114.old

---

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1969. IV. 3.sz.

MARGITTAY JENŐ, festő

MARGITTAY JENŐ: " Vasöntők",cimü müve. Fekete repr. 104.old

Szabolcs Szatmári Szemle, 1971. Vi. 3.sz.

MARGITTAY JENŐ, festő

MARGITTAY JENŐ: " Szövő nő",cimü müve. Fekete repr.
26.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1971.VI. 2.sz.

Margittai Jenő

Csendélet (részdomborítás) 35 old

Fák 80 old

Alföld 1973/10 ~~35 old~~.

Margittay Jenő

az Alföld c. debreceni irodalmi folyóirat októberi számában illusztrációi láthatók.

Keletmagyarország, 1973. szept. 30,

Margittai Jenő

Szerelem

Alföld 1971/5 47 old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Keletmagyarország

1972 SEP 19

Margittay Jenő képzőművész

KELET MAGYARORSZÁG

NAP HÍREI

1021

A Nyírségi Ősz kulturális rendezvénysorozat keretében Margittay Jenő képzőművész munkáiból nyílt kiállítás a Krúdy mozi előcsarnokában. A 40 linómetszet, rézdombo-rítás, rézkarc és festmény szeptember 24-ig tekinthető meg. (Elek Emil felvétele)

k nyerték lókat

ET ÉS IGY IGYEKSZIK
FELVÉTELE)

Béke Kupa atlétika Nyíregyháza

Szombaton és vasárnap a stadionban rendezte a megyei atlétikai szövetség az idei Béke Kupa-verseny második fordulóját. A megyei válogatott néhány tagja — biztos pontszerzők — cserbenhagyta a hazai pályán győzelemre esélyes csapatot. *Papp György, Bákány András, Bálint László, Pokrovenszki József* „civilben" nézték a pontok elvesztését. Az illetékeseknek ebben a kérdésben feltétlenül határozott álláspontra kell helyezkedniök, és a vitás kérdéseket meg kell oldani, hogy hasonló eset ne ismétlődhessen meg.

Borsod és Hajdú megye csapatai több embert adtak a Kijevben versenyző országos válogatottnak, és ezt az előnyt itthon nem tudtuk kihasználni. Több számban nem volt második indulónk a lemondások miatt. Férficsapatunk mindkét ellenfelétől kikapott. Női csapatunk Borsod megyét legyőzte, Haj-

A 4x400 méteres váltó má
ekkor még a szabolcsiak volta

kó M. (Szabolcs) 38,28 m, 3.
Veréb E. (Borsod) 33,20 m.

Margittai Jenő

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1969 NOV 25

1021

— NYÍREGYHAZI FESTŐMŰVÉSZ TANÁR, Margittai Jenő szép sgraffitói díszítik a nyíregyházi Zrínyi Ilona gimnázium, a 12. számú általános iskola, s legújabban a kállósemjéni általános iskolai kollégium falait. Margittai Jenő anyagi ellenszolgáltatás nélkül készítette az iskoláknak a művészi alkotásokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

1991 MAJ 26.

Margittai
1021 Péter

Kölcsey-nap Nyiregyházán

Ünnepi napra virrad vasárnap, május 26-án a Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium Tizedszer tartják meg a Kölcsey-napot, az iskola névadójának ünnepét.

Ezuttal egy másik jubileum is csatlakozik: idén lesz százharminc éve hogy meghalt a megye nagy írója, politikusa, az iskola névadója, 1838-ban, negyvennyolc éves korában.

Délelőtt tíz órakor ünnepi megemlékezést tartanak Kölcseyről. Beszédet Hársfalvi Péter főiskolai docens mond.

Ezután kerül sor a szintén hagyományos Kölcsey-pályázat díjainak átadására.

Felavatják az iskola falán elhelyezett Kölcsey emlékművet, melynek rézdomborművét Margittai Jenő grafikusművész készítette el.

Pintér István:

Ez volt

A tengere

A mellkép elkobzandó

A propaganda azonban tovább folyik. A kormányzó környezetéhez közel álló lapok szinte minden héten fotóriportot közölnek a kis főméltóságúról, a nemzet árvájáról, s a budapesti üzletek kirakataiban megjelenik a kormányzóhelyettes özvegyének és kisfiának a képe „Mindent a hazáért!" aláírással. A képeket a miniszterelnökség propagandaosztálya nyomatta, a Pallas nyomdában, amely a kormányhoz igen közel álló Stádium Rt. tulajdonában áll. A kormány egyik keze azonban nem tudja, mit csinál a másik, s november 28-án a

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1989 OKT 25

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

Marakony Jeno

MŰVÉSZ A TANYAI GYEREKEKÉRT. Marakony Jenő festőművész a Kállósemjéni tanyai kollégium épületében sgraffitót készit a társalgó díszitésére.

1021

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Margittai Jenő szép

KISALFÖLD

Győr

1969 NOV 25

— Margittai Jenő szép sgraffitói díszítik a nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium, a Nyíregyházi 12-es számú Általános Iskola és legújabban a kállósemjéni általános iskolai kollégium falait. A nyíregyházi festőművész-tanár a több tízezer forintot érő művészi alkotásokat anyagi ellenszolgáltatás nélkül készítette az iskolák számára.

di védelem, és ismét
eredményes. 5:2.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 987-748, 340-726

KELET MAGYARORSZÁG

Margittay Jenő

1972 JUL 7

ban fertőtleníti a borsót.

KIÁLLÍTÁS VÁSÁROSNAMÉNYBAN. Július 8-án szombaton Vásárosnaményban a járási művelődési központ klubtermében nyitják meg Margittay Jenő és Krutilla József képzőművészek kiállítását. A kiállítást két hétig tekinthetik meg az érdeklődők.

1021

öntő mezőnye

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG

1960 JÚL 1

Emlékplakettet készített rézdomborítással Margittai Jenő nyíregyházi képzőművész a 20 éves tiszadobi gyermekotthonról. Az értékes rézdomborítást a művész az otthonnak ajándékozta.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 5

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

MARGITTAI JENŐ képzőművészi linómetszeteit ajándékozta a Nyíregyházi Kossuth Lajos Szakközépiskola egyik osztályának — írja Váczi József és Kerekes Gyula levelezőnk.

1021

Margitai Jenő

MDK

Margittai Jenő, festő

Szép sgraffitói díszítik a nyíregházi Zrínyi Ilona gimnázium, a 12. sz. ált. iskola és a kallósemjéni ált. isk. kollégium falait. A művész anyagi ellenszolgáltatás nélkül készítette műveit.

– : Hír

8.

Népszabadság Bp. 1969. nov. 25.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRLETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

1969 AUG 20

KIÁLLITÁS NAGYKÁLLÓBAN. Augusztus 24-én nyitják meg a Margittay Jenő és Szabó Tibor képzőművészek munkáiból összeállított tárlatot a Nagykállói Művelődési Házban. A kiállítás két hétig tart nyitva, amelyen Szabó Tibor a Visegrádon kiállított képeivel vesz részt.

1021

Margittay Jenő

MDK

Margittay J.

Fürdő után, bronz

Női akt, "

Árverési Közl. 1940. okt. 4.rk. 95. suk.
44 l.

M.D.K.

Margitay

A Képzőművészeti Társulat által rendezett kiál
litáson kerültek bemutatásra a müvész kari-
katurái, amelyekről Kenessey Dezső: "Az őszi K
képtárlat" cimmel ir.

Magyar Salon, Bp. 1884. dec. 1. II. kötet.
289-292. lap

Margittay

Mesterségbeli dilettanizmusát szokmai felkészületlenségét, eszmeileg ugényes témával takargatja

Kmetty János - Festő voltam és vagyok

58 oldal

Margitay J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1896.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Margitay

Sakkozókat ábrázoló képét "Vesztett játszma" cimmel hozza a lap.
Repr.

"Az első beteg" c. festmény.
Repr.

Otthon, Bp. 19o2. december hó.
19. lap
25. "

Margittay

"Utolsó szerelem" c. képén "a két arc minden kivánságnak megfelel, kivált az apácáé. Ez az inci-finci apáca, ugyan soha sem fogja megvigasztalni azt a jóképü vászon cselédet." -irja Bojtorján: "Mütárlat" c. kritikájában, mely a Nemzeti Szalonban rendezett téli kiállitáson szereplő müvekről szól.

A HÉT, Bp. 1894. dec. 2.
V. évf. 48. sz. 758-760. lap.

Margittay

"Két zsánerképé"-t dicsérettel említi meg Szalay Emil: "A téli tárlat" c. beszámolójában, de a müveket külön nem nevezi meg.

Otthon, Bp. 1893. december hó
I. évf. 3. sz. 259-264. lap

Margittay

"Dramatikus "Oltár előtt",több páthosszal van festve, mint sokkal kisebb, de jobb, humoros, "Mézes hetek" c. kedves képe"-irja Pulszky Ferenc: "Séta a müvészház termeiben" c. kritikájában a tárlatról.

A HÉT, Bp. 189o. I. évf. I. kötet, mutatványszám, lo-ll. lap.

M.D.K.

Margittay

"Vesztett játszma" és "Az első beteg" c. müveinek repr.-ját hozza a lap, Lázár Béla: "Mütárlatok" c. cikkének illusztrációjaként.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó. XXXVIII.kötet 257-266. lap

MDK

Margittai Pál, festö

Önarckép. Szén és tus.

Ló és ember. Vizf.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nem.z Kiáll. 1947.márc.16
ápr.6. Kat.11.1.

Margittay Richard fotomüvész

A müvész arcképét és két felvételét bemutatja a lap: "Ősi templom romjai a Kamara erdei bozótban" és "A solymári vár főkapujának pillére" cimmel.

Repr.

Délibáb, Bp. 1935. ápr. 2o. IX. évf. 17. sz. 47. lap.

Margittay Tihamér

Ujabb müvei a tárlaton: "Őszi alkonyat", "Őszi verőfény", "Holdas udvar", "Holdvilágos városrészlet", "Esti csillag" c. tájképei "örökszép, maradandó hatást kelt a művészetben." Figurális képei: "Gerjedelem", "Csábitás", "Az első csók", "A harmat születése", "Készülő vihar", "Kivánesi driádok" kiváló müvek, de a "Szeptember végén" és a "Virradat" minden tekintetben remekmü.
A cimkép bemutatja a művészt és feleségét.
Repr.
A HÉT, Bp. 1903. szept. 20. XIV. évf.
38. sz. 623-624. lap.

Margittay Tihamér

Müveiből-néhány vászna-maradandó emléket hagy azokból, melyeken "a novellázó sablonból szabadulni igyekvő festői hajlandóság keresi a kandallóból kiáramló, vörös világitás hatásait.."
-o.: "A Szalon őszi kiállitása" cimmel számol be,-a Müvészet c. rovatban- a tárlatról.

A HÉT, Bp. 1904. okt. 16. XV. évf.
42. sz. 673-674. lap.

Margitay Tihamér

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSKI GYÖRGY cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I, Stefansplatz Nr. 6.

DEÁK FERENCZ BESZÉDEI.

MÁSODIK KÖTET.

1848—1861

Összegyüjtötte

KÓNYI MANÓ.

Ára füzve 2 forint 40 krajczár.

Az I. kötet 1829—1847. ára füzve 4 forint.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinski György** csász. kir. egyetemi könyvárusnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

AZ IPARTÖRVÉNY MAGYARÁZATA.

A földmüvelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium hivatalos adatainak felhasználásával

IRTA

Dr BALLAGI BÉLA.

Magában foglalja az 1884. XVII. törvényczikk végrehajtása iránt kibocsájtott összes miniszteri rendeleteket, s elvi jelentőségü határozatokat.

Ára füzve 2 frt 50 kr.

E művet a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszter úr f. évi 24954. számú rendeletével valamennyi ipartestületnek, kereskedelmi és iparkamarának megszerzés végett ajánlotta, valamint felhivta az összes törvényhatóságokat is a szóban levő könyvnek terjesztésére.

Legujabban megjelent!

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

EMLÉKEIMBŐL.

IRTA

KLAPKA GYÖRGY.

FÜGGELÉKÜL:

GRÓF TELEKI LÁSZLÓ LEVELEI.

A szerző fénynyomatu arczképével.

Ara füzve 5 forint osztrák értékben.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. e. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

Dr. JHERING RUDOLF.

MAGÁNJOGI ESETEK.

MAGYARITOTTA

Dr. SCHWARZ GUSZTÁV.

E könyv a gyakorlati jogoktatásnak van szánva, és száz tanulságos és élvezetes alakban előadott esetben a magánjog összes terét fölkarolja.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható, — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben, I. Stefansplatz 6.

A BELGYÓGYÁSZAT TANKÖNYVE

ORVOSNÖVENDÉKEK ÉS GYAKORLÓ ORVOSOK SZÁMÁRA

IRTA

Dr. PURJESZ ZSIGMOND

a belgyógyászat egyetemi ny. r. tanára Kolozsvárt.

A SZÖVEG KÖZÉ NYOMOTT SZÁMOS ÁBRÁVAL.

Egy-egy füzet ára 2 frt 40 krajczár.

Az eddig megjelent három füzet tartalma:

Első füzet. *Általános fertőző bántalmak. A légzőszervek bántalmai.* I. szakasz. Az orr betegségei. — II. szakasz. A gége bántalmai. — III. szakasz. A légcső és hörgök bántalma.

Második füzet. IV. szakasz. A tüdőszövet bántalmai. — V. szakasz. A mellhártya bántalmai. — VI. szakasz. A gátor bántalmai. *A vérkeringési szervek bántalmai,* I. szakasz. A szív bántalmai. — II. szakasz. A szívburok bántalmai. — III. szakasz. A véredények bántalmai. *Az emésztő szervek bántalmai.* I. szakasz. A szájür bántalmai. — II. szakasz. A torok bántalmai. — III. szakasz. A bárzsing bántalmai. — IV. szakasz. A gyomor bántalmai.

Harmadik füzet. *Az emésztő szervek bántalmai (folytatva).* IV. szakasz. A gyomor bántalmai (folytatva). — V. szakasz. A bélhuzam bántalmai. — VI. szakasz. A hashártya bántalmai. — VII. szakasz. A máj és epeutak bántalmai. — VIII. szakasz. A hasnyálmirigy bántalmai. — IX. szakasz. A lép bántalmai. *A vizeleti szervek bántalmai.* I. szakasz. A vesék bántalmai. — II. szakasz. A vesemedenczék bántalmai. — III. szakasz. A húgyhólyag bántalmai. — IV. szakasz. A húgycsőnek és a férfi-ivarszerveknek bántalmai *Az idegrendszer bántalmai.* I. szakasz. A környi idegek bántalmai.

Az egész mű mintegy 75 sürün nyomott ivre terjed.

Könnyebb megszerezhetés szempontjából a műnek részletekben való kiadása lett választva, oly formán, hogy egy-egy részlet 15—20 ívvel két-három havi időközben adatik ki. Az egész mű tehát az 1886-dik év folyamán fog megjelenni.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent, és minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartom. számára Szelinszki György cs. k. egyct. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz 6

GYULAI PÁL

KÖLTEMÉNYEI

Második bőv. kiadás

A KÖLTŐ ARCZKÉPEVEL

Ára füzve 4 frt, diszk. 5 frt.

ZORD IDŐ.

TÖRTÉNETI REGÉNY.

Irta

KEMÉNY ZSIGMOND

Három kötet.

Második kiadás.

Ára füzve 3 frt.

Vászonba kötve 3 forint 60 kr.

Lalla Roukh

KELETI REGE.

Irta

MOORE TAMAS

Angolból forditotta

LŐRINCZI LEHR ZSIGMOND.

Ara füzve 1 frt 60 kr. — Vászonba kötve 2 frt.

1886. junius. 114. sz. 1886. junius.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti

GYULAI PÁL

TARTALOM:

Horvát István naplójából. — Berkeszi Istvántól.

Társadalmi problémák az államregényekben. (II.) Medveczky Frigyestől.

Néhány szó biráink képzéséről. — Csorba Ferencztől.

Kettős tévedés. Beszély. (II.) — Mérimée Prosper után, francziából. — Haraszti Gyulától.

Költemények: Léptek. Szász Bélától. — Kis Karin. Svéd ballada. Győry Vilmostól.

A latin nyelv kérdése. — V.

A köztörvényhatóságok rendezéséről. Kritikai visszapillantás a képviselőház vitáira. — Horváth Boldizsártól.

Mozart végperczei. Festette Munkácsy Mihály. — Pasteiner Gyulától.

Értesitő. Vámbéry Ármin: A török faj ethnologiai és ethnographiai tekintetben. —s. — Tucker W. I.: Life and society in Eastern Europe. —y. — Gneist R.: Das englische Parlament in tausendjährigen Wandelungen vom IX. bis zum Ende des XIX. Jahrhunderts. L. B. — Nyilt levél a a szerkesztőhöz. Szilágyi Sándortól.

A BUDAPESTI SZEMLE megjelen évenként tizenkétszer 120 ivnyi tartalommal.

A **Budapesti Szemle** tájékozni igyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetitő kiván lenni egyfelől a szaktudomány és a mivelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. **E mellett lehető széles tért nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.**

Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Előfizetéseket minden könyvárus elfogad. Bécsben, Szelinszki György cs. k. egyet. könyvárus, I. Stefansplatz Nr. 6.

Az előfizetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvárusokhoz, a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.

FRANKLIN-TÁRSULAT,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

A **„Vasárnapi Ujság“** a hazai és külföldi nevezetesebb emberek **arczképeit** közli, élet- s jellemrajzokkal kisérve, s 32 évi folyamaiban oly gyüjteménye van kivált hazai nevezetes embereink életrajzaiból, melyhez foghatót a magyar irodalom nem mutathat föl s mely a legmegbizhatóbb kútforrásul szolgál. **Költeményeiben** és **elbeszéléseiben** a szépirodalmi becs mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt keresi. **Képeiben, képmagyarázataiban,** melyeknek érdekességet vagy művészi becsök vagy az épen napirenden levő események kölcsönöznek, **történelmi, népismei, természettudományi, társadalmi s a tudomány népszerüsítésére, vívmányainak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben** állandóan igyekszik megtartani az egyszerű természetesség és józanság, való hűség és erkölcsi megbizhatóság ama fokát, mely e lapot *családi lappá, valódi házi baráttá* tette oly sok magyar tűzhely körében. A vidám hang, tréfa és elevenség nincs belőle kizárva, de a sikamlós kétértelműséggel való kedveskedést másoknak engedi. **Tárczaczikkei** és kisebb **tárczaszerű közleményei,** valamint a *heti események közlésére szánt (irodalmi, közintézeti, egyházi és iskolai, szinházi és művészeti, hir- és vegyes) rovatai* is ugyanezen szempont szerint vannak összeállítva, s ezekből **minden fontosabb mozzanatról** biztos és más magyarázatra nem szoruló értesülést vehetnek olvasói.

A **„Vasárnapi Ujság“** a mellett, hogy a legjelesebb hazai irókat és művészeket számítja dolgozótársai közé, a külföldi irodalom feltünőbb termékeit is be szokta mutatni közönségének. Igy most **Verne Gyula** kitünő regényirónak **„Sándor Mátyás“** czimű legujabb három kötetes regényét közli művészi illusztrációkkal ellátva, egyidejüleg franczia a eredeti kiadással. A szép regény érdekességét a magyar közönség szemében még az is növeli, hogy **magyar tárgya van.**

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a «**POLITIKAI UJDONSÁGOK“ teljesen független politikai hirlap,** melynek irányát nem befolyásolják *sem pártok, sem érdekszövetkezetek, sem egyesek személyes érdekei,* melyet a pártatlan *igazság és meggyőződés* kimondásában nem gátolnak semminemű lekötelezettségek és magán tekintetek; melyet, mint az esemény**ek ismeretének hű és részrehajlatlan kutforrását** valódi szükségnek ismert el a magyar olvasó közönség. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, úgy, hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, *a napi lapokat is lehetőleg pótolja.*

A «Politikai Ujdonságok» ujabban **„Magyar Gazda,** czim alatt két hetenként megjelenő **gazdasági lappal van bővitve.**

Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a «*Világkrónika*» czimű képes heti közlöny, mely hetenként egy íven s számos képpel illusztrálva jelen meg.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megujitásánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél czimszalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.)

A «Jogtudományi Közlöny» junius 11-diki száma (24-ik) a következő tartalommal jelent meg.

A német peres eljárás birálatai. (Bähr válasza a berlini jogászegylet, Henrici és Wach ellen.) *Tóth Gáspár* selmeczi ügyvédtől. — Törvénykezési Szemle: A jelzálogtulajdonos védelme a jelzálogkereset ellen. Dr. *Hollerung Alfréd* magyar-óvári kir. járásbirótól. — A perköltség birói megállapitásához. *Ferenczy Sándor* vaáli ügyvédtől. — Az 52. számu teljes-ülési határozathoz. I. B. L. kolozsvári tszéki birótól. *II. Ferenczy Sándor* vaáli ügyvédtől. — Adalékok a magyar bünvádi eljárás fejlődéséhez. XXI. A bünügyi védelem fejlődéséhez. Dr. *Kéri Miklós* budapesti ügyvédtől. — Különfélék.

MELLÉKLET: Curiai határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségü határozatai. — A m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság elvi jelentőségü határozatai. — Kivonat a «Budapesti Közlöny»-ből.

HALÁLOZÁSOK.

Kalchbrenner Károly, a tud. akadémia tagja, szepesolaszii ág. hitv. lelkész és a XVI. szepesi város főesperese e hó 5-én, 80 éves korában, Szepesolasziban elhúnyt. 50 évig működött mint lelkész a hitközség szerény anyagi viszonyai közt buzgalommal, odaadással, és osztatlan tisztelet vette körül. A tudományos világ jeles mykologot (gombászt) vesztett benne. A mióta Fries, a nagynevű upsalai tanár és az angol Berkeley gombászok elhunytak, a szaktudósok majd minden nevezetesebb mykologiai vita alkalmából hozzá fordultak. Számos apróbb, a hazai és a külföldi szaklapokban megjelent értekezésén kívül, a magyar tud. akadémia által kiadott: «Magyarország hártyagombáinak válogatott képei és ismertetése» czimű nagy művével tette emlékezetessé nevét. Érdemei elismeréseül az akadémia 1864-ben levelező, 1872-ben rendes taggá választotta. Kalchbrenner fiatal éveiben pesti lelkész is volt, s innen ment 1832-ben Szepes-Olasziba. Szorgalommal tanulmányozta a görög-latin klasszikusokat is és ügyesen festett genre-képeket. A 60-as években a botanikával kezdett foglalkozni. Majd a gombászat terén tett részletesebb kutatásokat, és külföldi folyóiratokba is sokat irt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Kozma Gyula, nyug. m. k. honvédelmi miniszteri osztálytanácsos, szolgálaton kivüli honvéd-ezredes és honvéd-főtörvényszéki biró, 59 éves korában, Budapesten. — Ofner Alajos, a soproni törvényszék biráinak egyike, 61 éves. — Molnár Alajos, nagy-kanizsai törvényszéki biró, s a társaságok kedvelt tagja, 75 éves. — Bacsák Miklós benefai földbirtokos, Pozsonymegye volt főügyésze, bizottsági tag, 82 éves, Szászon. — Ruttkay György, a nagyemlékü Madách Imre leányának, Madách Jolánnak férje, 44 éves korában Kelecsényben. — Gardos Károly magánzó és a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja, 48 éves, Budapesten; ugyanitt: György Lajos, a magyar északkeleti vasut főfelügyelője, okleves gépész-mérnök, 46 éves; Hegedüs Horácz, a műcsarnok 70 éves portása, ki huszonkét évet töltött a képzőművészeti társulatnál, s a társulat költségén temették el; Nyitray Mátyás államhivatalnok, ki a 48—49-iki szabadságharczot mint hadnagy küzdötte végig, 59 éves, neje halála után egy hónapra. — Bornemisza Pista, Bornemisza Boldizsár rendőrségi főparancsnok kis fia. — Kovács Akos fiatal kereskedő, a fővárosi Brázay-féle nagykereskedő-czég üzletvezetője, Harasztiban. — Ixfl Gáspár, Miskolcz város főorvosának, dr. Ixel Somának édes atyja, 72 éves. — Tóth Lajos, a pápa-ugodi s más uradalmak ügyésze, Veszprémmegye bizottsági tagja, 81 éves, Ugodon. — Puskás István, topovári r. kath. tanitó, a kaposvári tanitó-egyesület elnöke, Somogymegye bizottsági tagja. — Csonka József tanitó, 78 éves, Táskán. — Szarka Szilárd pénzügyigazgatósági gyakornok, 52 éves korában, Debreczenben. — Meissner József városi erdész, 72 éves, Temesvártt; ugyanott Fekete Zsigmond pénzügyi hivatalnok, 39 éves. — Szentes Márton, Kolozsvár város nyug. pénztárnoka. — Id. Miticzky János, köztiszteletben élt egri polgár, 81 éves. — Sinczky Lajos állami végrehajtó, 30 éves, Váczon. — Margitay Lajos földbirtokos, a szabadságharczban honvéd-főhadnagy, Margitay Tihamér festőművész édes atyja, s Margitay Dezső iró és Margitay Gyula képviselő testvérbátyja, Ujfehértón.

Özv. faészi Ányos Farkasné szül. Rosos Mária, 79 éves, Veszprémben, s hült tetemeit a kardosréti családi sirboltban helyezték el. — Nádosy Gyuláné szül. Fábry Izabella, 30 éves, Losonczon. — Gáhl Nándorné szül. Keller Róza, postaigazgatósági titkár, — néhai Keller Ulrik svájczi konzul leánya, 27 éves, Budapesten. — Dorcsak Imréné szül. Némethy Ida a váczi kir. adópénztárnok neje, 34 éves. — Mátéh Lajosné szül. Serdült Julianna, 40 éves, N.-Váradon. — Glück Adolfné szül. Sütz Julianna, 62-ik évében Butyinban. — Kanyóné szül. Csordás Mária, 67 éves, Baján. — Ramnicher Emilia, 18 éves, Nagyszebenben. — Bikfalvy Ferenczné szül. Sebes Hermin, 34 éves, Zilahon. — Illésy Antónia urhölgy, b. Podmaniczky László nagynénje, 90 éves, Veszprémben.

SZERKESZTŐI MODANIVALÓ.

B.-Gyarmat. F. P. «Sándor Mátyás» külön kötetben is meg fog jelenni. — **Sz. I.** Megkaptuk, s magánlevélben tudatni fogjuk sorsáról. Attól tartunk, hogy terjedelme, melyet még nem számíthattunk ki elég pontosan, fog akadályul szolgálni a közlésben.

H. J. A vallomás elég csinos, bár különösebb értéke nincs. A másik — soká függőben tart a *miért*-tel, de a megoldás oly köznapi, hogy teljesség-gel nem elégít ki.

Nem közölhetők. A hűség áldozata. — Vigasz. Láttam hullani. — Veszedelmes tréfa. — Barátság és szerelem. — Az elpáholt legény.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Nap		Katholikus es protestans		Görög-Orosz	Izraelita
13	V	C Pünkösd vas.	C Pünkösd vas.	1 E J. P. v.	10
14	H	Pünkösd hétfő	Pünkösd hétfő	2 Pünkösd hét.	11
15	K	Crescentia	Krescen.	3 Paula sz.	12 Nathan
16	S	R. F. hv. Kánt †	Jusztina	4 Matrofán	13
17	C	Peregrin vt.	Folkmár	5 Marczián	14
18	P	Mark. M. vtk. †	Gyárfás	6 Thekla	15 M. gy.
19	S	Gy., Prót. vt. †	Szilvér	7 Theo. pk. vt.	16 S. Bch.

Holdváltozásai: Ⓝ Holdtölte 16-án, 2 óra 55 pk. d. u.

SAKKJATÉK.

1387. számu feladvány. Klett Fülöptől.

Sötét.

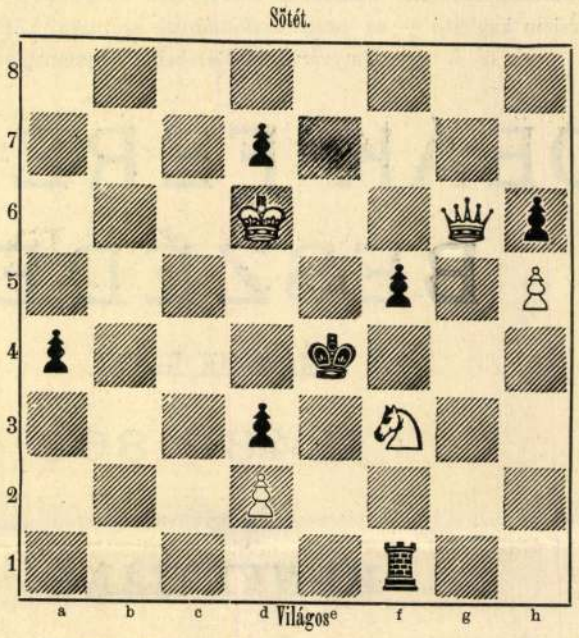

Világos indúl s az ötödik lépésre mattot mond.

Az 1381. sz. feladvány megfejtése.

Pradignat E.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Hd4—c2 --- --- ---	Fd2—c1: (a)
2. Vg7—a1 --- ---	t. sz.
3. Va1—a8 v. F v. H mattot ad.	
a.	
1. --- --- --- --- ---	Kd5—e4 (b)
2. Vg7—e5 --- ---	K — üt.
3. Hd7—f6 matt.	
b.	
1. --- --- --- --- ---	F7—f6
2. Hd7—b6 † --- ---	t. sz.
3. Vg7—e7—d7 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. Andorfi Sándor. — Kovács J. — *Az Erkel-sakktársaság nevében:* Exner Kornél. — *Tarnóczon:* Németh Péter. — *A pesti sakk-kör.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

TARTALOM.

Szöveg: Krisztus Pilátus előtt. — Aldások. (Költemény.) Győry Vilmostól. — Az erdélyi sátoros czigányok keresztelési és temetkezési szokásai. Dr. Wislocki Henriktől. — A szórakozottság statisztikája. V. S. — Sándor Mátyás. Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — Lángnyelvek. — Pünkösd hava. — Sioux indiánok. — A «Magyar művészek» albumából. — Deliannisz otthon. — Az állatok hangja. — Az idei párisi Salonból. — Fáy András néhány levele. Berta Sándortól. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár.

Képek: Krisztus alakja Munkácsytól. — A sioux-indiánok életéből. 14 kép: 1. Sioux-indián főnök családja körében. 2. Indián anya és gyermeke. 3. Sioux-csecsemők pólyáikban, a fára aggatva. 4. Függő bölcső. 5. Gyermekkosár. 6. Felserdült indián ficzkó, hátán halat czipelve. 7. Komancse-indiánok bölcsője. 8. Bella-bella-indiánok bölcsője. 9. Ráolvasás beteg gyermekre. 10. Ferdefejü bölcsője. 11. Ferdefejü csecsemő. 12. Vesszőfonatu bölcsőpólya. 13. Gyermekpólya szijazattal. 14. Nyári pólya ernyővel ellátva. — A Dunapart. Bruck Lajos festménye után. A «Magyar művészek» czimű vállalatból. — Deliannisz, a volt görög kormányelnök otthon: A miniszter fogad. — Sándor Mátyás. (Három képpel.) — Domenichino «János evangelistája.» Müller V. metszete. — Ujonczozás. Ebner Lajostól. A «Magyar művészek» czimű vállalatból. — Parasztgazda. Bruck Lajostól. A «Magyar művészek» czimű vállalatból. — A Comedie Francaise nézőtere egy «première» felvonásköze alatt Dantan festménye az 1886-iki párisi Salonban. — Jób barátai. Bramtot festménye az 1886-diki párisi Salonban.

Fekete Satin merveilleux (egészen selyem), **méterje frt 1.15** egész frt 6.45 (16 különböző minőségben) szállit egyes öltönyökre, valamint egész végben vámmentesen a házhoz szállit **Henneberg G.** (cs. és k. udv. szállitó) selyemgyári raktára **Zürichben.** Minták postafordultával. Levéldij 10 kr.

Többet nem lehet kivánni. Csermő. Aradmegye. Becses küldeményére van szerencsém önnel tudatni, hogy az öntől kapott Brandt R. gyógyszerész-féle svájczi labdacsokat már elfogyasztottam s istennek hála egészségemet visszanyertem. Már két évig szenvedtem makacs székrekedésben s a svájczi labdacsok 4 hónapi használata után egészen jól vagyok. Labdacsait legjobb meggyőződéssel ajánlani fogom minden barátomnak s ismerőseimnek. Rosenberg Mór.

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

XIV. évfolyam. 38. szám.

1903

MARGITTAY TIHAMÉR ÉS NEJE.

BERLITZ

Erzsébet-körút 15.

NYELVISKOLA

felnőttek részére.

FORDITÁSOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal

URANOS-KÉK

Ruhamosáshoz a legjobb kéklő-szer!

Mindenütt kapható!

Hochsinger Testvérek vegy. gyára

Budapest, VI., Rózsa-u. 85.

Pénzkölcsön mindennemű kisebb, nagyobb sorsjegyekre olcsóbban mint bárhol.

Vidéki megbizások nagy pontossággal teljesittetnek.

Zálogban levő sorsjegyeket saját pénzünkkel váltjuk ki és azokra nagyobb és olcsóbb kölcsönt adunk, vagy megvesszük a sorsjegyeket a **teljes napi áron** és visszaeladjuk **ugyanazokat** csekély havi részletfizetésre, a különbözetet pedig kész- y beküldését.

KHÁZA

ut 2. sz.

NEUMAN LÁSZLÓ CZÉG

BUDAPEST, KALVIN-TÉR 2. ÉS 3.

tisztelettel értesiti a „HÉT“ előfizető urhölgyeit, hogy **ruhaszövet-osztályának** alább felsorolt ujdonságai teljes számban raktárra érkeztek, valamint remek kivitelü elegáns ruharajzokat és szabásmintákat tartalmazó **divatlapja,** továbbá az izlésteljes és óriási ruhakelmeválasztékot magában foglaló **mintagyüjteménye** már elkészült, mely két utóbbit, ha ezt tőle kérik, **ingyen és bérmentve** bárkinek szivesen megküldi. — A szükséges minták meghozatalát könnyüvé teendő, a czég mintagyüjteményét csoportokra osztotta, hogy az urhölgyek kizárólag ama csoportokat kérhessék, a melyekre szükségük van és igy a fölösleges minták beküldése elkerülhető legyen.

NEUMAN LÁSZLÓ CZÉG TELJES RUHAKELME-MINTAGYÜJTEMÉNYÉNEK CSOPORTJAI:

1 CSOPORT. **Kosztümkelmék.** Fekete és szines **drapamazon** (selyemcsoportok),
Coachmen mellé kivitelekben,
Kis koczkás angol kelmék,
Cybeline pointille (beszövött pettyekkel).
Cybeline moucherte (elmosódott szinárnyalatokkal),
Cybeline ecosse (kék és zöld kompozició),
Peau de souris (egész rövidszálu, selyemfényü),
Molesquin (habos felületü cybeline).
Angol kelmék beszövött szines selyem-effektusokkal.

2. CSOPORT. Látogató és utczai ruhák elkészitésére a raktár **összes egyszin kelméi:**
Női posztó minőségek,
Camgarn minőségek,
Cheviot marine,
Egyszin, rövid szálu cybeline,
Mohair minőségek.

3. CSOPORT. **Korcsolyaruhák elkészitésére:**
Angora minőségek,
Skót kelmék, tizféle kivitelben.

4. CSOPORT. **Használati straparuhák elkészitésére, főleg jutányos vételek:**
120 cm. sz. **cybeline** 1 kor. 90 fill.,
120 cm sz. **skót cybeline** 2 kor. 30 fill.,
120 cm. sz. **angol kelme** beszövött szines effektusokkal 1 kor. 90 fill. és 2 kor. 30 fill.
120 cm. sz. **tiroli és zsolnai loden** minden szinben 1 kor. 90 fill. és 2 kor. 10 fill.,
120 cm. sz. **Mohair kreppe,** minden szinben 1 kor. 70 fill. és ezeken kivül még **45 különféle minőség.**

5. CSOPORT. **Fekete ruhakelméket tartalmazó teljes gyüjtemény.**

6. CSOPORT. **A krém és tegethof kelméket tartalmazó teljes gyüjtemény.**

7. CSOPORT. **Ruhaaljak elkészitéséhez megfelelő különleges minőségek.**

8. CSOPORT. **A bluz-kelméket tartalmazó teljes gyüjtemény:** mintázott és **bordürös gyapjuflanellek,** koczkás és mintázott **mouline-kelmék, mosó-bársonyok** és egyéb megkapó ujdonságok.

9. CSOPORT. A téli **mosó-flanell, barhet,** tenniszkelmék és egyéb mosható kelmék **teljes mintagyüjteménye.**

10. CSOPORT. **A fehérnemü-osztály végből** vágott vászon-mintagyüjteménye.

Előfizető urhölgyeink azonban nemcsak egyes csoportok megküldését, hanem a teljes gyüjteményt is kérhetik, mely esetben azt Neuman ur egy postacsomagban bérmentesen juttatja az érdeklődők birtokába.

adna alaprajzot, hogyan kellene verset vagy egy drámát megirni. Az ön terve különben (eltekintve a művészi kiviteltől) már eredetileg is belső ellenmondásokban szenved. Pl. a vezérek korabeli képek keretéül akarja a megyék czimereit; de hisz a vezérek korában még sem megyék, sem czimerek nem voltak. Aztán mit keresne a *magyar* történelmet szemléltető képeken a puskapor vagy betük feltalálása, meg Amerika felfedezése?

B—i József. Versei közt egyet sem találtunk használhatót. Népies hang, mely a prózai laposssággal határos, költői tartalom nélkül nem sokat ér.

A politikai kémek. Érdekes közlemény; legközelebb adni fogjuk.

SAKKJÁTÉK.

1177-ik számu feladvány. Fähndrich Hugó-tól.

Sötét.

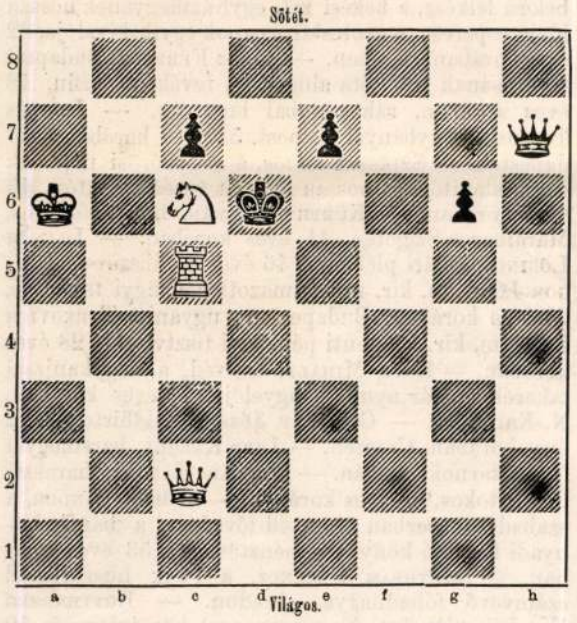

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1172. sz. feladvány megfejtése,

Eichstädt H.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Ff3—g4 †	Kf5—e4 (a)
2. Ve1—e2:	Hc1—e2:
3. He5—c4	Ke4—d3:
4. Fg4—f5 mat.	

a

1.	Kf5—f6: (b)
2. Ve1—f2 †	K t. sz.
3. Vf2—f7 † stb.	

b.

1.	Kf5—e5:
2. Ve1—c3 † stb.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp Józs. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H. *Karczagon* Bányai Lajos. *A pesti sakk-kör.*

Hibaigazitás: A 1174. sz. feladványban a sötét huszár **e2**-ről **f3**-ra helyezendő.

A bécsi nemzetközi nagy sakk-torna, mely már május 10-ke óta folyt, f. hó 21-én csak részben döntetett el. Egész határozottsággal csupán a 3-ik és 6-ik dij iteltetett oda, az előbbi *Mason*-nak, az utóbbi *Blackburne*-nak. A 4-ik és 5-ik dijért *Mackenzie*- és *Zuckertort*-nak még egyszer kell küzdeniök. *Zuckertort*, mint a ki az első három dij nyerői ellenében legtöbb sikerrel küzdött, megnyerte a különdijat. Az 1-sö és 2-dik dijért alkalmasint még egyszer harczra kerül a dolog *Steinitz* és *Winaver* között. *Steinitz* 24-gyel áll *Winaver* 23 ½ ellenében, de *Winaver*-nek még egy bevégezetlen játszmája van *Weisz*-szal; ha ezt megnyeri *Winaver*, övé a császárdij 24 ½ egységgel, ha pedig döntetlen marad a játszma (a mi valószinü), akkor ujabb mérkőzés lesz *Steinitz*-el. A dijak következők: 1-sö dij: (Császár dij) 2000 frt o. é. és 1000 frank. 2-ik dij: 2500 frank. 3-ik dij: 1200 frank. 4-ik dij: 800 frank. 5-ik dij: 600 frank. 6-ik dij: 400 frank. Különdij: 800 frank.

Tartalom.

Szöveg: Szarvas az erdőben. — Az egyszeregy. Költemény. *Dalmady Győzőtől.* — Az őrtüz mellől. Apró kalandok. Egy angol katona elbeszélése után. III. A zafir. *K. T. K.-tól.* — Garibaldi temetése. — Egy fedél alatt. Angol regény. Irta Payn Jakab. — Uti képek Kis-Oroszországból. VIII. A pusztán. *Tissot-tól.* — Egyveleg. — Rákóczi emléke. — Egy dél-afrikai utazó élményeiből. — A ruthén fölségárulók. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Szarvas az erdőben. Báró Orczy Béla rajza. — Serpa Pinto délafrikai utazásából: 1. Kaffrek és boérok a Pretoria környékéről. 2. Átkelés a Ntuani folyón. 3. Drakensberg szorosánál. 4. Ágost letérdepelt előtte. — Garibaldi temetése Kaprera szigetén: 1. A holttest a ravatalon. 2. Kaprera a temetés napján. — Képek Kis-Oroszországból. (4 kép.) — Rákóczi-emlékek. (3 kép.) — A ruthén fölségárulási pör fővádlottjai: 1. Dobrzánszky Adolf. 2. Naumovicz Iván. 3. Ploszczanszki Venedikt.

HETI NAPTÁR. Jun. hó.

Nap		Katholikus és protestans		Görög-Orosz	Izraelita
25	V	A 4 Febrón. sz.v.	A 3 Elog, Febr.	13 C 4 Aquil. vt.	8 Morob.
26	H	Ján. és Pál vtk.	Jeremiás	14 Elizeus pr.	9
27	K	László m. kir.	László, m. k., F.	15 Amosz prof.	10 Abigail
28	S	Leo pápa †	Leo, Arszlán	16 Tikon	11
29	C	**Sz. P. és Pál ap.**	Pét. és Pál ap.	17 Man., Sz., Iz.	12
30	P	Pál apost. eml	Pál emléke	18 Lorencz	13
1	S	Theodorik	Theopolt	19 Judás apost.	14 S. Kor.

Hold változásai. ☽ Holdtölte 1-én 7 óra 27 perczk. reggel.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér. 6. sz.)

KÖSZVÉNYESEKNEK.
Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállitónak Korneuburgban.

Örömmel tudósitom Önt, hogy **kitünő készitményét, a „köszvényfolyadékot“ hosszabb idő óta** több betegemnél **sok eredménynyel** alkalmaztam. Mindenkor **biztosan ható szernek** bizonyult a legkülönbözőbb **köszvényes és csúzos bajoknál,** s igy azt minden ily bajban szenvedőknek a **legjobban ajánlhatom.**

Bécs, 1880. szept. 25.

Wittek A.,
gyak. orvos és hasonszenvész.

Kapható minden gyógyszertárban. Főraktár: a kerületi gyógyszertár, Korneuburgban.

Több orvosi szaklap és számos gyakorló orvos megegyező véleménye és itélete szerint a Brandt Richárd által készitett **svájczi labdacsok** az azokkal tett legkiterjedtebb kisérletek folytán egyik legmegbizhatóbb szernek bizonyultak az emésztési zavarokban s azok következményeiként föllépő betegségekben, ugymint: székrekedés, fölfuvódások, étvágytalanság, fejfájás, vértolulás, szivdobogás, máj- és epe-bajok, aranyér, vérszegénység (sápkór) stb., a legfényesebb sikertől kisérve. Továbbá azon nagy előnynyel is birnak számos hasonló szer fölött, hogy enyhe hatásuak, a beteg szerveket nem teszik pettyhüdtté, hanem azokat erősitik, s határozottan ártalmatlanok. Olcsó áruk lehetővé teszi, hogy a kevésbbé tehetősek is használhassák. A valódi svájczi labdacsok pléh szelenczében vannak 150 labdacscsal, 70 krért; kisebb kisérleti dobozok 50 labdacscsal 25 krért; melyek ragjegyül a Brandt Richard névvonásával ellátott fehér svájczi keresztet vörös mezőn viselik magukon, s a legtöbb gyógyszertárban készletben is vannak, s ugyanott a kimeritő leirás is az orvosi itéletekkel és leirásokkal ingyen kapható.

Budapesten: főletét egész Magyarország számára: Török József gyógyszert., király-utcza 12; Debreczen: dr. Róthschneck gyógyszert.; Gyöngyös: Vozary gyógyszert.; Jászberény: Merkl gyógyszert.; Kaposvár: Babochay gyógyszert.; Kassa: Hegedüs gyógyszert.; Kecskemét: Katona gyógyszert.; Kolozsvár: Wolf gyógyszert.; Komárom: Kirchner gyógyszert.; M.-Vásárhely: Bernady gyógyszert.; Miskolcz: Szabó Gyula gyógyszert.; Nagy-Kanizsa: Belus gyógyszert.; Nagy-Várad: Nyiry G. gyógyszert.; Nyitra: Tambor gyógyszert.; Pozsony: Pisztóry gyógyszert.; Szatmár: minden gyógyszertárban; Szeged: Harcz gyógyszert.; Székesfehérvár: Dieballa gyógyszert.; Ujvidék: Grossinger gyógyszert.; Vácz: Radulesca gyógyszert.; Versecz: Bienerth G. fűszerker.; Zombor: Alexiewicz J. gyógyszert.; Szepes-Szombat: Greb gyógyszert.; és Magyarország minden más jónevű gyógyszertárában.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS!

Tisztelt Reakció és Közvélemény!
Talmud zsidók és Talmi magyarok!

Ihol az ország saktere, a ki a Sándor-utczai zsinagógában véreteket veszi!

Ez az az Ignatieff, a ki a muszkazsidókat nem engedi magyar alattvalókká lenni, hanem a magyarokból csinál muszka alattvalókat.

Ez a Tisza-eszlári Khagálmán! Hunczutkái a mamelukocskák.

Az ellen csak egy Alliance van: az Istóké. A magyarok istene nevében, sorakozzatok Istók zászlaja alá, ha nem akartok Istóczy zászlónyelére kerülni!

Bolond Istók.

A «Bolond Istók» a legnagyobb magyar élczlap, megjelenik minden **szombaton**, a legdiszesebb kiállitásban, számos képpel, gazdag tartalommal.

Előfizetési feltételek:

jul.-szept. évnegyedre 2 frt, jul.-decz. félévre 4 frt.

Előfizetések legczélszerübben postautalványnyal a «Bolond Istók» kiadó-hivatalába küldendők, Budapest, kerepesi-út 12.

Egy hatszor hasábzott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdij külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

Selyem-kelmék

(közvetlenül, árusitók nélkül.)

Fekete, fehér és színes selyematlas ok,	frt 0.75	egész	frt 8.50	méterje.
Fekete selyem faille és tafota	« 1.05	«	« 8.40	«
Fekete selyem levantines	« 1.70	«	« 8.50	«
Satin Luxor és merveilleux				
Színes faille és tafota	« 1.30	«	« 4.85	«
Fehér faille és tafota	« 1.30	«	« 8.50	«
Csikos és koczkás selyemkelmék	« 1.05	«	« 3.60	«
Színes és fekete moirée	« 1.45	«	« 8.80	«
Fekete egész selyem damast	« 2.25	«	« 8.50	«

Szállitás egy ruhára való vagy egész végben, fuvar- és vámdijmentesen a házba. Minták postafordultával. Levéldij a Schweizba: 10 kr. 356

Zürich (Schweiz). **HENNEBERG G.**
selyemkelme-gyári raktár.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

ILLEMTAN. A TÁRSADALMI ILLEMSZABÁLYOK KÉZIKÖNYVE.
Mme. D'Alq és Ebhardt Ferencz munkái után irta
K.-BENICZKY IRMA. *Ára füzve 40 kr.*

Szerencse fel! Braunschweigba!

Az állam részéről biztositott és 6 osztályba sorozott ***93. Braunschweigi herczegségi országos lotteria*** a játszóra nézve előnyösen van berendezve, menyben **100,000** sorsjegyet s mégis **50,000** nyereményt tartalmaz, a sorsjegyek felének tehát nyerniök kell. Az ezen sorsjátékban kisorsolás alá kerülő ***sok és nagy nyeremény*** felsorolását nem engedi a tér, ellenben minden megrendelő — meggyőződés végett egy ***hivatalos*** sorsjátéktervet kap. 617

Az I. osztály ez év julius 13. 14-én bizonyosan megtörténik, melyre én ***valódi eredeti sorsjegyeket,*** az összeg előleges beküldése v. utánvét mellett szállitok.

I osztályu ¼ sorsj. 2 frt 48 kr.
I. « ½ « 4 « 95 «
I. « 1 « 9 « 90 «
(bélyeggel együtt.)

Tervek, valamint hivatalos nyeremeny-lajstromok pontosan küldetnek.

Louis Königsdorf,
a braunschweigi országos sorsjáték főgyüjtője,
Braunschweig, Gausst. 29.

TRIESZTI KIÁLLITÁSI LOTTERIA.

1000 nyeremény 213,550 frt értékben.

Első főnyeremény aranyban vagy készpénz o. é. **50,000** frtban.
Második főnyeremény aranyb. vagy készpénz o. é. **20,000** frtban.

Továbbá különféle nyeremények **10,000,** aztán **5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50** és **25** forintjával.

612

Minden sorsjegy csak 50 krajczár.

Sorsjegyek kaphatók minden váltó-üzletben, cs. kir. dohánytőzsdében, lotto-gyüjtődékben, stb. stb. az osztr.-magy. birodalomban és a *trieszti kiállitás* **sorsolási osztályánál** (Piazza Grande Nro 2.) Triestben, **ehhez tessék fordulni mindazoknak, kik sorsjegyek elárusitásával óhajtanak foglalkozni**

szobáról felvett fénykép után Pállik Béla festőnk egy nagyobb festményt készit.

Kriza-ünnepély. A kolozsvári unitárius főtanoda ifjusága Kriza Jánosnak, a székely népballadák összegyüjtőjének nagy-ajtai szülőházát emléktáblával jelöli meg. Az ünnepélyes leleplezés julius hó 30-án lesz s abban a főtanodai igazgatóság, az egyházi tanács is részt vesz. Az emléktáblára Nagy Lajos tanár ir emléksorokat. Az ünnepély alkalmából a rendező bizottság diszes emléklapot fog kiadni, mely Kriza nehány kiadatlan költeményét s életrajzát is közli.

A szombathelyi püspöki székre *Königmayer* Károly kanonokot és országos képviselőt emlegetik, a vasvári káptalan tagját, ki egykor gr. Batthyány Lajos miniszterelnök bizalmát birván, a későbbi rendszer alatt az előmenetel bezárult előtte.

Bertha Sándor hazánkfia érdekes franczia nyelvü előadást tartott közelebb Párisban, a Rudy-teremben (rue Royale, Conférences a vingt langues), hol felváltva husz különböző nyelven szoktak felolvasni s melyben azelőtt két héttel Bertha Sándor magyar nyelven is értekezett a magyar irodalomról. A jelen alkalommal a magyar zenét választotta tárgyul, melyről mint szakember sok érdekeset mondott, előadva a magyar zene eredetét, történetét és sajátos vonásait, mindezt igen szép, választékos franczia nyelven. A nagyszámu közönség élénk tetszésnyilvánitásokkal kisérte előadását. Szavaihoz illusztráczióval szolgált a Putnoky czigányquartettje, melynek kitünő játéka még emelte az előadás hatását, melyről párisi lapok, jelesen a Moniteur Universel, nagy elismeréssel nyilatkoznak. Az ilyen irányu előadásoknak hazánk, nemzeti irodalmunk és művészetünk népszerüsitése érdekében csak örülni lehet.

Magyar távirati iroda. A magyar hirlapirodalom fejlődését mutatja, hogy most már önálló magyar távirati iroda is lesz Budapesten a jövő hótól kezdve. Eddig ugyanis a budapesti hirlapok mindig a bécsi Correspondenz Bureau utján kapták táviratikat, még pedig — a legutóbbi éveket kivéve — németül. Tehát e tekintetben egészen Bécsre volt utalva a magyar hirlapirodalom. Az önálló magyar távirati irodára *Maszák* Hugó és *Egyesy* kaptak engedélyt.

Kirándulás az Al-Dunán. Az irók és művészek társasága a jövő hóban kirándulást rendez az Al-Dunán egész a romániai határig.

Jul. 17-én esti 9 órakor indulnak külön gőzhajóval; reggel 5 órakor érkeznek *Bajára*, honnan csakhamar tova mennek, ugy hogy 18-án d. u. 4 órakor már Ujvidéken lehessenek, hol esti 9 órakor hangversenyt rendeznek; éjjel tova mennek, s julius 19 én reggel 6 órakor Belgrádnál kötnek ki; 10 órakor visszatérés Zimonyba, 12 órakor megérkezés Pancsovára, délután az uj telepitvényes községek megtekintése; 6 órakor tovább utazás; éjjelre megállapodás Baziás mellett. Julius 20-án reggel 5 órakor indulás Orsovára, hová 10 órakor érnek, aztán a Vaskapun keresztül Turn-Szeverinig folytatják az utat, s d. u. 5 órakor vissza Orsovára, kirándulás Ada-Kale szigetére s a korona-kápolnához. Ezzel megválnak a gőzhajótól. Julius 21-én vasuton mennek a Herkulesfürdőbe, hol este hangversenyt tartanak; jul. 22 én reggel 7 órakor indulás külön vonaton Temesvárra, megérkezés délben, este pedig hangverseny. Julius 23-án délben Szegedre érnek, este hangverseny; jul. 24-én 9 órakor Kecskeméten lesznek, onnan délután jönnek el, rövid ideig Nagy-Kőrösön is időznek s onnan egyenesen Budapestre. A kiránduláson csak az irók és művészek társaságának tagjai vehetnek részt. Az utazási költségek dija 22 frt. A hangversenyeket mindenütt helybeli jótékony czélra rendezik. A kirándulás iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

A tisza-eszlári eset az izgalmak és az izgalomhajhászás gazdag forrásává lett, mióta — e hó 18-án — egy holttestet fogtak ki Tisza-Dadánál, melyről kiderült, hogy semmi esetre sem lehet az eltünt Solymosi Eszter, de a ruha rajta csakugyan a kutatott leányé. Ebben a rejtélynek egy ujabb bonyodalma mutatkozik, melyről nem lehet még tudni, hogy szálai hol gyökereznek. Annál fantasztikusabb módon kutatják a lapok, s annál nagyobb gyanuval magyarázgatják Tisza-Eszlár környékén, ugy hogy az izgatottság napról napra növekszik, s a hatóság intézkedett, hogy idegen emberek csak alispáni engedélylyel mehessenek Eszlár környékére. A törvényszék az ujabb fordulat következtében tovább folytatja a nyomozásokat, s keresteti azokat a halászokat, kik a holttestet a vizben megtalálták

Egy drágakő hazánkban. Krenner József, a muzeum ásványtani osztályának tudós őre arra az érdekes fölfedezésre jött, hogy az ugynevezett rézsmaragd (aschirit vagy *dyoptas*), melyből az oroszok drága amuletteket és ékszereket viselnek, hazánkban is megvan, a biharmegyei Rézbányán. Eddig csak a kirgiz pusztákon, továbbá az Ural és Altai közt a az Altynszu folyó mellett találták. Krenner a rézsmaragdot a harm nczas és negyvenes években kiásott érczdarabokban találta meg, egészen élénk, gyönyörü zöld kristályokban.

A „Jogtudományi Közlöny“ junius 23-iki (25-iki) száma következő tartalommal jelent meg:

A magyar ügyvédség reformjához. Dr. *Dell' Adami Rezső* budapesti ügyvédtől. — Házasságkötés egyházi és polgári jog szerint. Közönséges egyházi és hazai kutfők nyomán. Dr. *Kováts Gyula* budapesti ügyvédtől. — Törvénykezési Szemle: Mily joglépéseket tehet a zárlat által jogaiban sértett harmadik személy? *Pap Sándor* nagy-atádi ügyvédtől és *Teleszky Istvántól*. — Egy teljesülési döntvény. B. F. től. — A végrehajtási törvény 168-dik §-ához. *Domitius Labeo-tól*. Melléklet: Curiai határozatok. — Esküdtszéki levelek. — Különfélék.

Előfizetési fölhivás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése junius hó végével lejár, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megujitására, nehogy a lap küldésében fönnakadás álljon be.

Lapunk előfizetési ára:

Félévre:

A Vasárnapi Ujság ... frt 4.—
A Vasárnapi Ujság a „*Világkrónikával*“ együtt ... „ 5.—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... „ 6.—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „*Világkrónikával*“ együtt ... „ 7.—

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság ... frt 2.—
A Vasárnapi Ujság a „*Világkrónikával*“ együtt ... „ 2 50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok ... „ 3.—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „*Világkrónikával*“ együtt ... „ 3 50

☞ A **Politikai Ujdonságok** terjedelmét ujabban „*Magyar Gazda*“ czim alatt két-hetenkint megjelenő **képes gazdasági melléklappal** bővitettük. ■

A **„Világkrónika“** szintén **bővitett terjedelemben** jelen meg, hogy állandóan **nagyobb elbeszéléseket és regényeket** is nyujthasson olvasóinak. Igy a mult év egész folyamán keresztül közölte **Verne** Gyula a kitünő franczia iró „Jangada, nyolczszáz mértföld az Amazonon“ czimü érdekfeszitő regényét 50 képpel illusztrálva, s a jelen évi folyamban közli ugyancsak Vernének legujabb illusztrált regényét «A Robinsonok iskolája» czimmel.— A **Világkrónika** ezen felül, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészitője, a hazai és külföldi **átalánosabb érdekü eseményeket**, az azokban kiválóan szereplő **személyiségeket népszerü** nyelven irt magyarázatokkal kisért **képekben** mutatja be; közöl **tájekoztató czikkeket, utirajzokat, nép és tájismertetéseket, szemléltető jelentéseket**, a hazai és külföldi közérdekü mozzanatokról, találmányokról fölfedezésekről, ugy szintén **mulattató apróbb közleményeket, közhasznu tudnivalókat** stb.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok
kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utcza 4. sz. a.)

A Franklin-társulat hirlap-kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utcza 4. sz.) megrendelhető:

„Képes Néplap és Politikai Hiradó“

a legolcsóbb ujság a magyar nép számára.

A Képes Néplap félévre ... 1 frt.
A Képes Néplap a Világkrónikával együtt ... 2 frt.

Baltistani katona. (A «Világkrónikából.)

A „Világkrónika“ legujabb számai következő tartalommal jelentek meg:

25. szám: A Robinsonok iskolája. Verne Gyula regénye. (Képpel.) — Garibaldi bevonulása Nápolyba. — A zsidóüldözések történetéből. (3 képpel.)— Garibaldi az olasz és magyar dalban. — Garibaldiról.

26. szám: A Robinsonok iskolája. Verne Gyula regénye. (Képpel.) — A lázadás vége. — II. Rákóczi Ferencz és anyja (Két képpel.) — Panaszos ének 1797-ből. — Egy fegyenczteleр története. — Fenyegetett lőporraktár. — Látogatás Csetevájónál. (Képpel.) — Ruha adja a tekintélyt.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Hajnal Ábel, békési lelkész, a békési ref. egyházmegyének hosszu ideig esperese, a protestáns papok egyik kiválója, 82 éves korában, Békésen. — Koncz Ferencz, Budapest fővárosának 1868 óta alügyésze, tevékeny férfiu, 48 éves korában, rákos-csabai birtokán. — Lukáts Tivadar, nagybányai prépost, 54 éves korában, Budapesten. — Szikszay Lajos, a nagykőrösi népbank egyik alapitója és hosszu időn át vezérigazgatója, 45 éves korában. — Kürthy Kálmán, honvédfőorvos, Máramaros-Szigeten, 41 éves korában. — Lausch Lőrincz, szaári plébános, 46 éves korában. — Dragon János, m. kir. nyugalmazott pénzügyi tanácsos, 68 éves korában, Budapesten; ugyanitt Tarkovich Béla, m. kir. központi pénzügyi tisztviselő, 28 éves korában. — Koch Mihály, ügyvéd, a nagykanizsai takarékpénztár nyug. felügyelője, 73 éves korában, N.-Kanizsán. — Csilléry József, földbirtokos, 72 éves korában, Czeczén. — Lipp Károly, barsmegyei főpénztárnok, Léván. — Polgár Károly, haraszti földbirtokos, 66 éves korában. — Török Sándor, a szabadságharczban honvéd-fővadász, a bánffy-hunyadi kaszinó könyv- és pénztárnoka, 53 éves korában. — Muthsam Ferencz, a 14-ik huszárezred számvevő főhadnagya, Aradon. — Luttenberg Flóris, széleskuti (Sopronmegye) községjegyző, 59 éves korában. — Szilly Alajos, kolozsvári képzett kereskedő, Lindewieseben. — Pándy János, nagykőrösi földbirtokos fia, 23 éves korában. — Papp Flórián, okleveles gyógyszerész, M.-Szigeten. — Könczöl Dániel, törvényszéki irodaigazgató, 69 éves korában, Szegzárdon. — Muskó Gábor, a szegedi királyi ügyész három éves fiacskája. — Myskovsky Jenő, Myskovsky Viktor tanár s ismert iró legkisebb fia, Kassán. — Huszka András, hivatalnok, 54 éves, Dunaiszky Ede, iparos, 48 éves, Kemény György, gazdag magánzó, 72 éves korában, Budapesten. — Tiller Nándor, nyug. tábornok, 64 éves korában, Pozsonyban. — Csermena Péter, temesvár, nyug. főkapitány, Buziáson.

Özv. Bezerédi Lászlóné szül. Verebi Végh Angela, a fővárosban tisztelt urnő, 56 éves korában s holttestét a kámi sirboltba szállitották. — Gróf Cziráky Antalné szül. gr. Esterházy Alice, csillagkeresztes hölgy, 32 éves korában, Budapesten; holttestét a fehérmegyei Börgöndre szállitották. Özv. Kelcz Gyuláné szül. Szmrecsányi Zsófia, széleskörü rokonság tagja, 42 éves korában, Budapesten. — Özv. b. Babarczy Kálmánné szül. Forgách Matild grófnő, Sopronban. — Hellvig Sándorné szül. Beck Katalin, a körmöczi bányahivatal főnökének neje. — Margitay Margit, Margitay Dezső ismert iró és Tihamér festő nővére, kit a családon kivül jegyese is gyászol. — Turcsa Jánosné szül. Kopár Margit, 86 éves korában, Szamosujváron. — — Kiss Károlyné szül. Plachy Ágnes, a Buda melletti Mány ref. lelkészének 58 éves neje. — Dávid Zsigmondné szül. Gál Ilka, 22 éves korában, Aljárán, Erdélyben. — Szappanos Gáborné szül. Knezovics Julia, mérnök neje, Solton. — Reiss Nándorné szül. Korb Anna, vasuti tisztviselő neje, 39 éves korában. — Terray Béláné szül. Kiss Ida, 27 korában, Dobsinán. — Kató Mihályné szül. Salamon Jozefa, 41 éves korában, Debreczenben. — Kernhoffer Lőrinczné, szül. Welter Mária, gazdag iparos neje, 49 éves korában, Budapesten. — Csuthy Amália, Csuthy Zsigmond ref. lelkész leánya, Kajdacson. — Matus Irma, 16 éves korában, Budapesten.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Némi észrevételek L—w két költeményének fordítására. Érdekkel olvastuk e — mint hiszszük — nyilvánosságra nem is szánt, legtöbbnyire helyes — észrevételeket. Fájdalom, hogy az első költemény fordítója nincs már köztünk, hogy vele közölhetnők. A másikkal, alkalmilag közölni fogjuk. A magunk részéről csak annyit jegyzünk meg, hogy oly műfordítást alig tartunk lehetségesnek, mely ily finom s ily szigoru igényeknek minden pontban megfeleljen.

A szerelem édes csókja. Hogyan képzeli azt, hogy a lány rózsa-ajka «mint a villám ugy olvadt rá csókot hintő ajkaira»? Hogy *olvad rá* a villám az által ért tárgyra? Ilyen képtelen kép több is van a különben is tartalmatlan s csak áradozásban gazdag költeményben.

Dalünnepen. A költemény nem emelkedik fölül az iskolai szinvonalon. Közlését nem látjuk *lapunkban* indokoltnak.

M. Nem rajzoló embernek rajzot tervezni; nagyon bajos dolog. Épen olyan, mintha nem poéta ember arra

Margitay Tihamér

P. L. A Műcsarnok
érdekei Kiállításából.
Vas. Ujs. 1896. 544,
547. l.

Margitay Tihamér : Párbaj után.

AMADEI ANNA GRÓFNŐ.

6.

Temetőben.

A sok utca névváltoztatása miatt, mi
194
III-ik bővít
A könyv tartalmazza, amit
Padlások lo
Mindenkinek fo
EGYSZ
Legújabb!
Összeá
TŐRŐK
tűzoltó tör
és Budapest Székesfőváros
A könyv ára vászon

AMADEI ANNA GRÓFNÉ KÖLTEMÉNYEIRŐL.

1566. Margitay Tihamér.

Sz. Jenkén 1861 november 27-én

A nagyszebeni csata (vázlat).

A kép az 1849 március 11-diki csatának azt a mozzanatát ábrázolja, midőn Bem lelkesült székelyeinek kis része, az út melletti dombra, hol, a megkoszorúzott feszület közelében, az oroszok egyik kartácsa egy ágyút semmisit meg, ágyúkat vonszol fel, hogy a szebeni hid elleni rohamban kivegye a maga részét. A háttérben balról Nagy Szeben és azon túl, a Kárpátok lánczolata, a Negoj- és Surul-csúcs környékével. Közvetlenül alatta és körülötte a támadó honvédek füst fellegei szállnak föl. Az előtérben balról egy lovas és két gyalogos tiszt vezetése alatt két ágyút iparkodnak a vitézek a kellő helyre vinni; jobbról pedig a [illegible] csúszott ágyú körül, mely két honvédet temetett maga alá, elesettek tetemei fekszenek és többen hanyatlanak megsebesülten hátra. Köztük van a vezénylő tiszt is, ki jobb kezében kardot tart és baljával fejéhez kap. A feszület léczkeritésénél a vezető lovas-parancsnok paripája visszarettenve ágaskodik. Előtte a kürtös terült el a földön, mögötte tüzérek is segédkeznek a munkában és az ágyúkat gyalogság követi. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 100: 140 cm.

Vétetett 1898: I. 12-én a 82406/ sz. rendelettel. (33/98.). 500 frtra.

vételár elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98.).

Az elszámolás elfogadtatott 1898: III. 13-án a 2469 szvsz. alatt (114/98).

L. a Tiszánál 1902: VI. 29-diki 148. számában a muzeumi képsár gyarapodása cz. közlemény a 4. oldalon.

Vid. Muz.

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a bihar-megyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet muzeumának (154/902)

182

1506. Margitay Tihamér:
(Sz. Jenke, Ungh. Megye, 1861. november 27.)

Párbaj után.

E kép a párbaj szerencsétlen kimeneteléről érkezett hir hatását tünteti fel. A drága szönyegekkel bevont terem közepén az asztalnál egy fiatal ember (Wagner Ferencz épitész) és egy uszályos sárga selyemruhát viselő hölgy (Rosenthál Gizella) olvassa a levelet, a mit a szék támláját fogó leány (Rosenthál Roza) nagy fiegyelemmel hallgat. Balról a megszomorodott szülők vannak. Az atya (Károlyi) fejét megtámasztva zokog, az anya (Mandelné) pedig a térdeire borul leányát vigasztalja. Jobbról az öreg szolga (Margittai Dezső) törli könnyeit. A diszes teritővel letakart asztalon iratokat, könyveket és dombormüves kancsót látunk. Körülötte különböző székek állnak. A háttérben a szekrény párkányán tálat, vázát, serleget és poharat helyeztek el. Alól balra a mester jelzése ez: Margitay. 1896. Budapest.

Vászon, méretei 206:370 cm.
Vétetett 1896: X. 8-án 5000 frton.
Az 1897: III. 29-én kiadatott 19989/97 rendelet értelmében (134/97)
Elszámoltatott 1897: II. 2-án (134/97, 80/97, 339/96., 382/96.)
Az elszámolás elfogadtatott 1897: III. 25-én a 13050 sz. leirattal. (123/97).
Szeged sz. kir. városnak 1897: XI. 26-án adatott át. (442/97), mit 1897: XII. 21-én 78684 sz. a. tudomásul vett a miniszter (470/97, 38/98)
Az 1897: III. 30-diki 19650 sz. leirattal (130/97) az 1897. évi müncheni nemzetközi kiállitásra adatott ki (393/97), honnan 1897: XI. 13-án érkezett vissza (415/97), mit a miniszter 78683/97 sz. alatt 1897: XII. 21-én vett tudomásul. (469/97)

Küldött

dülteri.

az 55291. sz. rendelettel

Vid. Mur

Az 1887: III. 25-én kelt 13050 sz. leirattal a vidéki Muzeumok részére vásárolt képek közé soroztatott (123/97)

Margitay 40 × 58½ Aquarell-Facs.
Der erste Patient 1746 Első beteg Le premier client

Zemplényi 27½ × 16½ Heliogr.
833 Virágárus leány
Blumenverkäuferin La fleuriste

Margitay 46 × 67 Aquarell-Facs.
271 Duzzogó huszár
Der schmollende Huszár Le hussard boudeur

Pap 33½ × 47½ Heliogr.
857 1848-iki emlékek
Vom Kriegschauplatze Nouvelles de la guerre

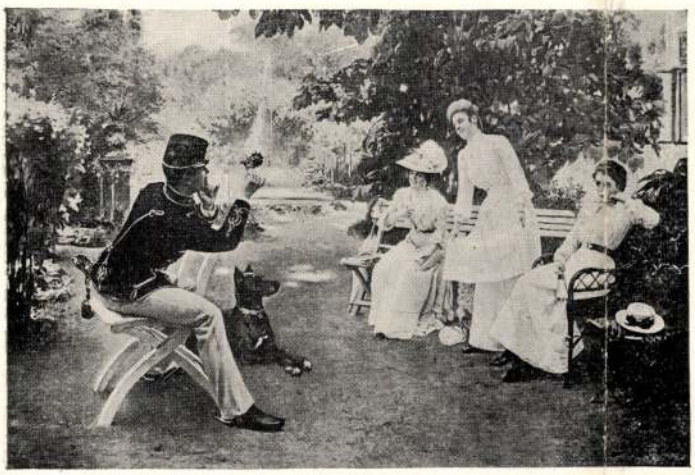

Skuteczky 62 × 90 Aquarell-Facs.
Der moderne Paris 267 A modern Paris Le jugement de Paris

Zemplényi 42 × 37 Heliogr.
Mittag 1748 Ebéd Midi

Spányik 46½ × 30 Heliogr.-Facs.

456 Frou-frou

Margitay 40 × 58½ Aquarell-Facs.

1746 Vesztett játszma

Verlorene Schachpartie Partie d'échec

Thorma 22 × 22 Heliogr.

798 Szeptember végén

Heisse Liebe L'Amour

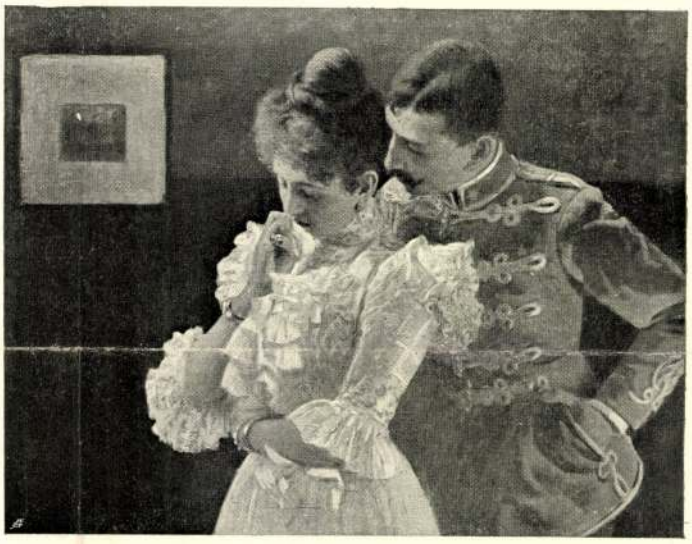

Margitay 46 × 47 Aquarell-Facs.

270 Valamit sugok magának

Liebeserklärung Déclaration d'amour

Rippl-Rónai 34½ × 45 Litogr.

1745 Lugasban

In der Laube Dans la tonnelle

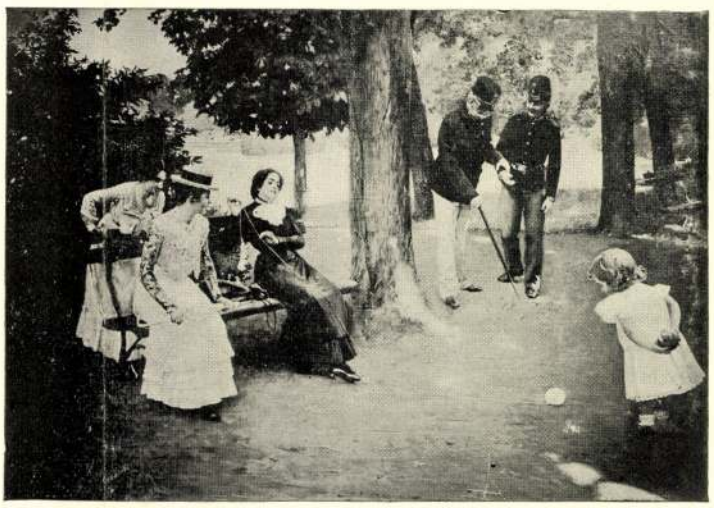

Skuteczky 62 × 90 Aquarell.-Facs.

268 A modern Odysseus

Der moderne Odysseus L'Odyssé moderne

Margitay Tihamér

K

A műcsarnok érmei és dijai. A műcsarnok kiállításának juryje decz. 7-ikén döntött a kitüntetendő művek fölött.

Először is a Trefort miniszter által alapított két *aranyérem* oda itélése fölött határozott. Ez érmeket az állam adja, s a kiállításon legjelesebbnek elismert hazai és illetőleg külföldi műnek kitüntetésére szolgálnak. A magyar művésznek szánt aranyéremmel a pályabiróság titkos szavazás utján ritka egyértelműséggel az összes nyolcz szavazattal *Feszty Árpád* «*Kesergő asszonyok Krisztus sirjánál*» czimű festményét, a külföldi művésznek rendelt aranyéremmel pedig *Dawant Albert* «*Hajótöröttek mentése*» czimű festményét szintén nyolcz szavazattal találta kitüntetésre legméltóbbnak. Tehát egyhangulag hozta az itéletet, s Feszty szép műve itt is azzal a ritka egyértelmű méltánylással találkozott, melylyel a sajtó és a közönség fogadta. Dawant képe a modern franczia festészet egyik legjelesebb műve, s a franczia kormány vette meg, és ennek szivességéből jutott el hozzánk is a kiállításra.

Az *ezer forintos társulati dij* odaitélésénél a pályabiróság szavazatai már megoszlottak, a mennyiben *Spányi* Bélának «*Oszi reggel*» czimü tájképére 5 szavazat esett, 3 ellenében, melyek arra szólottak, hogy a társulat dija is Feszty Árpád művének kitüntetésére szolgáljon. Az *ezer forintos Rökk Szilárd jutalom* pályázati feltételei szerint, csak az arra bejelentett művek voltak figyelembe vehetők. Az összesen 16 pályamü közül a pályabiróság az ezer forintos jutalmat négy szavazattal *Róna* Józsefnek itélte meg «*A megszorult faun*» czimü szobormüvéért; két szavazat Pállik Bélának «Juhok és bárányok az akolban» czimü festményére esett, egy szavazat pedig a dijnak ki nem adására s a jövő évben ujra kitüzése mellett szólt. Végül a *Ráth-féle 300 forintos dij* került sorra, mely ez évben történelmi vagy életkép dijazására volt kitüzve; a pályabiróságban megejtett titkos szavazásnak eredménye az volt, hogy az összes 5 szavazat *Margitay* Tihamér «*Mézes hetek*» czimü képének kitüntetésére esett.

Keresztény

(1.

Rohr

Margitay Tihamér

Az ellenállhatatlan

Műcs őszi kiáll. ... Vas. Ujs. 1926. 44.sz. 713.l.

Margitay Tihamér

1

Lykaeum 1896-1914

63, 64. 1.

Margitay Tihamér

Rózsa M.: Margitay Tihamér művei. Bp. 1903. Nemzeti Szalon.

Kiállítási katalógus előszava.

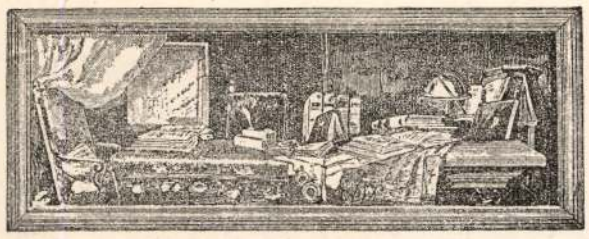

IRODALOM.

Akadémiai tagválasztások. Az Akadémiában 6 rendes és 23 levelező tagot választanak az idén. A tagajánlások e hó 28-ig nyujtandók be a főtitkárhoz. Az ügyrend 2. §-a értelmében az I. oszt. *A)* nyelvtudományi alosztályában 1 rendes és 2 levelező tag, *B)* széptudományi alosztályában 1 levelező tag, a II. oszt. *A)* bölcs. és társad. alosztályában 1 rendes és 8 levelező tag, *B)* történettud. alosztályában 1 levelező tag, a III. osztályban 2 tiszteletbeli tag, a III. oszt. *A)* mat. és fiz. alosztályában 2 rendes és 7 levelező tag, *B)* természetrajzi osztályában 2 rendes és 4 levelező tag választható legfeljebb.

A Magy. Tudományos Akadémia I. nyelv- és széptudományi osztálya február 5-én, hétfőn délután 5 órakor ülést tartott, melynek tárgyai a következők voltak: 1. *Simonyi* Zsigmond r. t.: »Esemény az altaji nyelvészet terén.« 2. *Munkácsi* Bernát l. t.: »A magyar fémnevek őstörténeti tanulságai.« 3. *Hegedüs* István mint vendég: »Lucretius Carus.«

A Kisfaludy-Társaság ez idei nagygyülése, mely február 11-én d. e. 10 órakor lesz az Akadémia dísztermében, igen érdekes lesz. Ezen az ülésen mutatják be Csiky Gergely márvány-mellszobrát, melyet Zala György már átadott a társaságnak. Ez alkalommal Vadnai Károly Csiky fölött emlékbeszédet fog mondani. A nagygyülés többi tárgya lesz Gyulai Pál elnöki beszédén és Beöthy Zsolt titkári jelentésén kivül a Herczeg Ferencz ez alkalomra irt elbeszélése, Kozma Andor szatirája és Vargha Gyula hazafias elégiája.

A Kisfaludy-Társaság szerdán d. u. 5 órakor zárt ülést tartott, melyen a lejárt pályázatok sorsa fölött döntöttek. Az Arany János életirására kitűzött pályadíjat nem adják ki, a Somogyi-félét sem, mely dialógra volt kitűzve. Kiadják ellenben a Magyarország népszerű történetére kitűzött pályadíjat, továbbá a milléniumi ódára kitűzött jutalmat. Uj jutalomtételeknek a következőket tűzte ki a társaság: I. Kivántatik: a magyar honfoglalás mondáinak és költői feldolgozásának kritikai és történeti ismertetése. Jutalma: 500 frt. Határidő: 1895. okt. 31. II. Kivántatik a magyar dráma története 1849-től. Jutalma: 500 frt. Határidő: 1896. okt. 31. Az ülés végén *Beöthy* Zsolt inditványt terjesztett elő *Jósika* Miklós születése századik évfordulójának megünneplése tárgyában; azután a vasárnapi nagygyülés programmját állapították meg.

Benedek Elek, a magyar mese- és mondavilágnak ez idő szerint tán legalaposabb ismerője, *Magyar Mese- és Mondavilág* czímen az *Athenaeum* kiadásában képes füzetes vállalatot indít, melynek czélja, hogy az összes magyar meséket, mondákat közkinccsé tegye. Benedek neve elég garanczia arra, hogy az új vállalat megfelel czéljának. A munka mintegy 5 kötetre terjed, egy-egy kötet tíz 25 kros füzettel. Az értékes munkát szivesen ajánljuk.

A Szabad Lyceum irodalom-történelmi és művészeti osztálya az állami felső leányiskolában február 15-től április végéig minden kedden és csülörtökön délután 5—7 óráig tartja előadásait. Az előadások a következők: 1. Bevezetés az irodalomba, előadja Erdélyi P. dr. febr. 15., 20-án. 2. Kisfaludy Károly, előadja: Szigetváry I. dr. márcz. 6., 8., 13-án. 3. Vörösmarty Mihály, előadja: Lenkei Henrik márcz. 29., ápr. 3-án. 4. Petőfi és Arany, előadja: Koltai A. V. dr. ápr. 17., 19., 24., 26. — 5. Göthe és Schiller, előadja: Heinrich K. ápr. 19., 24., 26-án. — 6. Magyarország történelme Mária Teréziától a mai napig, előadják: Marczaly H. dr., Alexander B. dr., Varga O. febr. 22., 27., márcz. 1., 6., 8., 13., 15., 27. — 7. Az angol forradalom, előadja: Hofer K. márcz. 29., ápr. 3., 10., 12-én. — 8. A művészet történelméből, előadja: Pasteiner Gyula dr. febr. 15., 20., 22., 27., márcz. 1. — 9. A színész alkotása, előadja: Császár I. ápr. 12., 17-én. — 10. Az újabb magyar festők, előadja: Keszler J. márcz. 15., 27-én. — 11. A filharmoniai hangversenyek, előadja: Major I. Gy., Dunkl Norbert közreműködésével ápr. 5., 10-én. Az érdeklődők kéretnek, jegyeztessék magukat elő az előadásokra Jámbor Gyula műegyetemi titkárnál (Muzeumkörut 6. sz.), hogy az előadások hallgatósága lehetőleg biztosítva legyen. Az előadásokon azonban előjegyzés nélkül is részt lehet venni.

Magyar műkincsek. A millénium alkalmára a Magyar Műbarátok Köre nagy díszmunkát fog kiadni, mely egyike lesz az ünnep legszebb maradandó emlékeinek. A mű terve, hogy a mai tudomány állásának megfelelően ugyan, de a nagyközönségnek szánt modorban s a jelenlegi sokszorosító művészetek minden ágának felhasználásával mutattassanak be az ország területén levő magyar és magyar történeti vonatkozású műkincsek közül a legszebbek, még pedig a képzőművészetek és műipar összes ágaiból válogatva. A kör elnökeinek kérelmére a király megengedte, hogy az uralkodóház birtokában levő magyar és magyar történeti vonatkozású műemlékeket is fölvehesse a kör kiadványa keretébe s egyszersmind az előbb származó költségtöbbletet is engedélyezte. Ezzel a mű a hazánkban megjelent legnagyobb kiadványok egyike lesz. A mozgalom élén Dessewffy Aurelné, Csáky Albinné, Károlyi Alajosné, Wenckheim Frigyesné, Zichy Nep. Jánosné grófnők állanak, a kiknek buzgalmából aláírások utján a mű kiadásának költségeire már közel százezer korona áll rendelkezésre. A mű szerkesztésére a kör külön bizottságot küldött ki Csáky Albinné grófné elnöklete alatt s melynek tagjai: Emich Gusztáv, Szana Tamás, Feszty Árpád, Szendrey János és Radisics Jenő. Az egész mű öt nagyformátumú kötetből fog állani, melyből az egyik kötet a bécsi udvari gyüjtemények anyagát tartalmazza. Az első kötet a folyó év karácsonyára jelenik meg, az utolsó 1897-ben. Minden kötethez 15 ivnyi szöveget csatolnak, melyet a 17-ik századbeli Bocskay-kódexből vett betükkel nyomnak s több száz önálló műlappal gazdagítják a művet, melyeket lehetőleg magyar művészek készítnek. A külföld számára a magyarral egyidejűleg külön franczia kiadás jelenik meg.

Az 1848—49 iki magyar szabadságharcz története czímű illusztrált vállalatból most jelent meg az V-ik füzet. Szerző e füzetben a pozsonyi országgyülés működésének kapcsán azt a küzdelmet festi, a mely az 1848. márczius 15-iki vívmányokhoz vitte a liberális eszmékért hevülő nemzetet. Egyuttal belefog »A népakarat diadala« czímű harmadik fejezetbe, melyben a bécsi titkos kamarillával ismerteti meg az olvasót. Szerző e füzetben irja meg Kossuth tömör életrajzát is 1848-ig. Számos, eddig fel nem használt új adat teszi érdekessé ezt a füzetet is. A füzet képei: Apponyi György gr., A pozsonyi primási palota, Szőgyény Marich László, Jelenetek Kossuth Lajos életéből, Az ország területén osztozkodó nemzetiségek. Az 1848—49-iki magyar honvéd lovasság felszerelése és fegyverzete. A szeretkezők. Az 1848—49-iki magyar guerilla-csapatok felszerelése és azok fegyverzete. Az országos küldöttség fogadtatása V. Ferdinánd által. A bécsi kamarilla, — mind olyanok, melyek eddigelé még sehol sem jelentek meg. Becsüket nemcsak a művészi kivitel emeli, hanem az is, hogy egykorúak. Ára füzetenkint 30 krajczár. Előfizetéseket még elfogad a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedés Budapesten, VI. Andrássy-út 21. sz. alatt egy hóra 60 krajczár, egy negyedévre 1 forint 80 kr., egy félévre 3 frt 60 kr., egy egész évre 7 forint 20 krajczár.

Megjelent és szerkesztőségünkhöz beküldetett: *A Dugonics-Társaság évkönyve* 1893-ra. Összeállította *Békefi* Antal főtitkár. Jónevű íróktól hoz szép irodalmi, tudományos dolgozatokat, azonkivül a titkári jelentést a társaság mult évi tevékenységéről. — *A jó társaság modora.* Hasznos illemtan, élvezhető modorban adja elő a társaság illembeli követelményeit. Ára kötve 2 frt 50 kr, kiadta az *Athenaeum*.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET.

József főherczeg adománya. József főherczeg ő Fensége ezer forintot adományozott az országos zene- és színművészeti akadémiáknak, a nevezett intézetek igazgatóságának belátására bízva, hogy az adományösszeget, vagy annak kamatait mint segélyt, vagy ösztöndíjat oszsza ki az arra érdemes növendékek között.

A nemzeti szinházban *Kisfaludy* Károly születésének évfordulója alkalmából *A hűség próbája* s *A pártütők* czímű vígjátékot adták hétfőn este. A publikum azzal rótta le kegyeletének adóját a költő emlékezete iránt, hogy egészen megtöltötte a szinházat.

Új operai igazgatótanácsos. Zichy intendáns az eltávozott *Vécsey* báró helyébe revisnyei *Reviczky* Károly nyugalmazott honvédezredest nevezte ki igazgatótanácsosnak az operához. Ez állást azért is kellett gyorsan betölteni, mert az intendáns legközelebb egészségi okokból távol lesz a fővárostól s igy intendánsi minőségében helyettesről kellett gondoskodnia. Az uj igazgatótanácsost szerdán délelőtt mutatták be a személyzetnek. Ugyanakkor gratuláltak az operisták az intendánsnak a kitüntetéséhez.

A kisértet, *Szigeti* József nagyhatású szindarabja fog e hó 27-én a m. kir. operában szinre kerülni, a nemzeti szinház nyugdijintézete javára. A darab főbb szerepeit *Helvey* Laura, *Csillag* Teréz, *Szigeti* Imre, *Gabányi, Zilahy* játszák. Különös érdeket kölcsönöz az előadásnak, hogy *Csillag* Teréz *egypár szép dalt fog énekelni* s ezúttal először lép fel énekes szerepben.

»Az asszony verve jó.« Lukácsy Sándor uj népszinműve szombaton, e hó 10-én került bemutatóra a népszinházban. A főszerepeket Blaha Lujza asszony, P. Lukács Juliska, Csongori Mariska, Siposné, Szirmai, Solymosi, Kassai, Németh, Horváth Vincze, Szabó Antal, Kiss Mihály, Lubinszky, Ujvári és Fenyéri játszották.

Baross Gábor szobra. A Baross Gábor szoboremlékére hirdetett pályázat a jövő héten, február 15-én jár le. A pályázatban való részvételre nagyban készülnek a magyar szobrászok. A legtöbbje már el is készítette a mintát. Az Országos Képzőművészeti Társulat a biráló bizottságba *Zala* György és *Bezerédj* Gyula szobrászokat küldte ki, mint a kik a pályázatba nem vesznek részt.

Rákosi Szidi színésziskolája. Szerdán délután házi vizsgálat volt *Rákosi* Szidi asszony magán-színésziskolájában. Első és másodéves növendékeket láttunk drámában és operettben; az eredmény igazán meglepő. A növendékek természetességre törekszenek s beszédükön s járásukon meglátszik a helyes iskola. Előadták a *Szerelem iskolájá*nak IV. felvonását, *Sapphon*ak II. és III. felvonását, továbbá egyes jeleneteket a *Szultán, Ripp van Winkle, Madarász, Szép Heléna* és *Kis herczeg* operettekből. Valamennyi rész a hallgatóságban igen jó impressziót keltett az iskoláról. A növendékek közül tehetségesnek mutatkoznak: *Csetényi* B. drámai hősnő, *Inkei* Gizella (szubrette, kellemes hanggal), *Ledovszky* Gizella, *Rambovszki* Mariska, *Holló* Etelka, *Kövér* Helén és *Raskó* Géza, a ki tudvalevőleg már a népszinházhoz van szerződtetve s ma az előbbkelő drámai előadásban mutatott figyelemre méltó haladást.

Munkácsy Honfoglalása. *Munkácsy* Mihálynak az uj országház részére készített remekművét, a *Honfoglalást* már becsomagolták s közelebb megérkezik a fővárosba. A nagyszerű kép a főrendi ház termében lesz kiállítva, a hol e miatt a napokban meg is kezdik a rendezkedéseket. A termet villamos ívlámpákkal látják el.

Nemzeti szalon. *Margitay* Tihamér elnök és *Kacziány* Ödön jegyző egy művész-értekezlet megbízásából nyomatott programmot küldtek szét, melyben *Nemzeti szalon* czímen uj egyesületnek csinálnak propagandát. Ez magyar képzőművészek és műpártolók egyesülete lenne. Az egyesület tervezői abból indulnak ki, hogy a magyar művészet elismerése és szeretete azért nem ment még át a magyar társadalom vérébe, mert nem voltak megfelelő orgánumok, melyek a társadalom lelkéhez foraszszák a magyar művészetet. Ebből a czélból óhajtják megalkotni a magyar művészek s műpártolók egyesületét, mely a már meglevő Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak lenne — nem versenytársa, hanem kiegészítése. Czélja az egyesületnek: a festészet, rajzoló művészet, képmetszés, sokszorosítás, szobrászat, szobrászati művek sokszorosításának emelése, egyrészről a hasonló természetű külföldi termékek lehető kiszorításával, másrészről az anyagi pártolással. Eszközei lesznek: Budapesten állandó művásárcsarnok létesítése; műtárlatok rendezése az ország (esetleg külföld) nagyobb városaiban; eredeti képek, szobrok sokszorosítása; művészi termékek kisorsolása; művészi menetek, estélyek, ünnepségek rendezése; művészeti szakközlöny alapítása; megrendelések közvetítése; műtermékek megvétele s azok értékesítése; ösztön- és pályadíjak alapítása segély és előleg nyújtása, hogy a művész már megkezdett művészeti produktumát befejezhesse; a művészi nyugdíjalap gyarapítása; művészi otthon-berendezések, a hol a tagok barátságos érintkezésre összegyűlhetnek. Az egyesület tervezői a társadalom érdeklődését és jóakaratú támogatását kérik törekvésük megvalósításához. Azoknak, a kik be akarnak lépni az egyesületbe, nyomtatott nyilatkozatot küldenek kitöltés czéljából. Az alapítótagsági díj 200 forint, a rendes tagé évi 12 forint. A kitöltött nyilatkozatok legkésőbb e hó 24-éig *Margitay* Tihamér czímére (Budapest, Baross-utcza 79.) küldendők.

Egy bécsi festő halála. *Ellinger* tanár, a híres festő, meghalt. Az elhúnyt tagja volt a bécsi képzőművészeti akadémiának, élénk részt vett a képzőművészeti társulat kiállításain és egyáltalában mindenütt jó hírnévnek örvendett.

ZENE

Tanulók monstre-hangversenye. Az április hónapban tartandó ifjúsági monstre-hangverseny nagyszabású arányokat ölt. Hasonló hangversenyt rendezett a középiskolai tanáregyesület már 1885-ben, mikor művészeti esemény gyanánt üdvözölték, ritka volt és fényes eredménye miatt. A mostani még impozánsabbnak igérkezik. Akkor 620 volt az énekesek száma, most 800-nál több énekes fog kiállni a versenytérre. Az óriási énekkarban 12 középiskola énekesei fognak közreműködni. Már megindúltak Harrach József tanár vezetése alatt az együttes próbák is, úgy, hogy már e hó közepén meg fogják tarthatni az első teljes együttes próbát.

Thoman István hangversenye pénteken este fél 8 órakor volt a Vigadó kistermében. Műsora a következő: I. a) *Bach:* Preludium és fuga (F-moll), b) *Mozart:* Ábránd (D-moll), c) *Schumann:* Faschingsschwank; II. Dalok, énekli *Nikisch* Arturné; III. *Chopin:* Impromptu (Cis-moll), Nocturne (F-dur) Gyászinduló, Barcarolle; IV. Dalok, énekli *Nikischné;* V. a) *Liszt*: Polonaise, b) *Kovács:* Két mazurka, c) *Török:* Tempo di Minuetto, d) *Liszt:* XII. rapszodia.

A Liszt Ferencz-Társaság ez évi közgyülését márczius 4-én, díszközgyülését pedig márczius 11-én tartja meg a fővárosi Vigadóban.

DIVAT

Páris, február 6.

A farsangi szezón végét járja már, hanem azért még mindig kifogyhatatlan új és új divatokban, elegáns, ízléses toilettekben. Nagyon kedvelt és szép forma az, a mit mostanság látunk piknikeken, házi-estélyeken. Rövid derék, dudoros, egészen kurta ujjakkal, mérsékelt decolletage-zsal. — A harangszabású, síma aljat hímzett betétek díszítik; gyöngydíszítés a túlnyomó a vállaknál, a derékon s az aljon is. Hosszú, könyökön felülérő keztyű egészíti ki a választékos öltözéket. Utczai toilettenek igen szép az a sötét selyem derék, prémes gallérral, a könyökig dudoros ujjakkal, csipkebetéttel, melyhez egészen síma, egyszerű aljat viselnek, elül csipkerátéttel. Az egyszerűség különben is egyre hódít s a finom ízlés mindjobban kiküszöböli a divat kinövéseit. Fiatal lányoknak különösen nagyon ajánlhatom azt az egyszerű és mégis választékos, előkelő toilettet, a mit harmadik képemen mutatok be. Semmi fölösleges díszítés, semmi kirívó az egész öltözetben; egyszerű, de nemes harmónikus viselet. A színekben is a józan mérsékleté még az elsőség. A téli szezón kedvencz színe, a zöld már ugyan ingadozni érezheti trónját, de helyét nem foglalta el még semmi uralkodó szín. Diszkrét, ha tán világos is, de nem kirívó színek járják most; a feltünő tarkaságra sohase jártak kedvezőtlenebb idők, mint ma. És éppen ezért megnyugodva nézhetünk a közelgő tavaszi szezón elé. Új formákat látunk majd eleget, de bízhatunk benne, hogy a mai ízléses irányból divatunk egy ideig nem fog kizökkenni.

Louise

MDK

Margitay Tihamér

Csevegés

Első szerelem

Mücs. Őszi kiáll. ... Vas. Ujs. 1886. 44.sz.713.l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922

Tanulmányfej, of.

" "

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 25 l.

MDK

Margitay Tihanér

Az első váltó

A féltékeny

A Bücs. téli kiáll. Vas. Ujs. 1892. 90.sz. 849.o.

mdk

Margittay Tilamér

Vesztett játszma e. Akvarell-fasc.

40 x 38 1/2

Valamit sugok magának e. Akvarell-Fasc.

reprodukciók. 46 x 47

Horváth Zoltán: Magyar századfordulő.

240-241. l között

mdk

Margittay Tilamér festőm.

Bemzur Mesteriskolájan tanult

Horvátt Zoltán: Magyar századforduló 1961.

232. l

mdk

Margittay Tihamér és Neogrády Antal festőművészek

Az ly Sdők két legjelentősebb illusztrátora

Horváth Zoltán: Magyar századfordulós 170

MDK

Margitay Tihamér

Mézeshetek

A műcsarnok érmei és díjai. Vas. Ujs. 1889. 826.1

MDK

Margitay Tihamér

A 48-49-iki szabadságharcz /nagyszebeni csata/. /Két szinvázlat/.

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec. 6.1.

Margitai Tihamér MDK

A levél, repr.

Vasárnapi Ujság 1907. 312-313.o.

MDK

Margitay Tihamér, festö

1859-1922.

A gavallér. Fa. 22x17 cm.

Ernst Muzeum XLIII.aukciója.1929.Kat. 26.1.

MDK

Margitay Tihamér

Tanulmányfej, of.

" "

" "

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 16 l.

MDK

Margitai Tihamér

Már késő, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.
11.l.

MDK

Margitay Tihamér

Tanulmányfej, of.

Tiltott gyümölcs, of.

Képkiállítási Kalauz. Kolozsvár, 1883. 10. l.

MDK

Margitay Tihamér, festö
1859- 1922

Zongoránál. Olf.v. Jelz.l.j."Margitay".

Nemz.Szal. Müv.Egy.-Székfv.Kpt. és Tört.Muz uj szerzemények. 1937/38. 1939.máj.-jun.

Margittay Tihamér

Féltékenység

Micsarnok 1939.
Derü a müvészetben kiáll.

Margitay Tihamér NDK

Mézeshetek, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Margittay Tihamér MDK

Az ellenállhatatlan

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Egy csókot!, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Margitay Tihamér MDK

Dekameron, olf.

Mücsarnok 1883. őszi kiáll. II.

MDK

Margitay Tihamér, festőm.
sz.1861

Kihallgatásra várakozók. Vászon.
23x39

Ernst Muz. aukc. XVI. 1921. Kat. 38.1.

Margitay Tihamér MDK

Didó kétségbeesése Aeneas távozta után, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Csevegés. olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat.

Margitay Tihamér MDK

József nádor arcképe, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Margitay Tihamér

„Az ellenállhatatlan" c képe szerepel a „Magyar tájés ~~[illegible]~~ életkép" kiállításon a Műcsarnok-ban (emlitve)

Nemzeti Ujság 1927 I. 14

Margitay Tihamér

„Az elcenállhatatlan" c. festménye nagyon a „hogy gondolja és tájképfestéket" c. kiállítóban a Műcsarnokban

Pesti Hirlap 1927 I. 13

Margitai

bezerjel a magyar táj és népélet
c. kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság, 1926, XI. 14.

Margitay Tihamér

Postatakarékpénztár aukcióján az árverési csarnokban képei szerepeltek.

MH.930.III.30.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"A kosár" c. müve, mely a mult évi őszi tárlat "legnépszerübb festményei" közé tartozott, a Képzőművészeti Társulat Albumát disziti. Irodalom és Müvészet c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 189o. márc. 2. XII. évf. 9. sz. 144. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Hol volt, hol nem volt" c. és a "Falu bolondja" c. festményén dolgozik, mint a lap "Irodalom és Müvészet" c. rovata közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1884. juni. 29.
VI. évf. 4o. sz. 639. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

A müvész tiz kisebb festményen dolgozik, melyeketv József nádor arczképével és "Mikulás" c. festmé yével együtt az őszi mütárlaton fog bemutatni, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat irja.

Képes Családi Lapok, Bp. 1884. szept. 7.
VI. évf. 5o. sz. 799. lap

M.D.K.

Margittay Tihamér

Genreképeivel szerepel a Mücsarnok most megnyilt karácsonyi kiállitásán, -közli a Képzőmüvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. dec. 27.
VIII. évf. 14. sz. 223. lap

MDK

Margitay Tihamér

Szabad Müvészet 1955. 8.sz. 388.o.

MDK

Margittay Tihamér

Beck O. Fülöp: Emlékezései. Bp. 1957.

283.l.

Margitay Tihamér

Képe az aukción -

Perneczky Géza: „Egy meghasonlott tudósító beszélgetése önmagával."

Magyar Nemzet, 1967. XII. 15. 5. o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD
Salgótarján

1969 NOV 27.

1021

Margitay Tihamér

110 éve, 1859. november 27-én született Margitay Tihamér festő. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti Főiskola korai elődje. Kompozíciós képességét a müncheni akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életkép festője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Társulati-díj, Ráth-díj — az úgynevezett szalon-zsánerképekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon, a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irányzat képviselőjének helyt adott, ellentétben a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Leghíresebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi, az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette meg a festőművészeti alkotásokat.

Röpl

Az S

Az S[illegible] röplabdaegyüttese nemzetközi női ifjúsági tornán szerepel Besztercebányán december 12—14-én. Ezért a bajnokság befejeződése után a csapat nem tért pihenőre, és

Tóth András vezetésével h
két alkalommal edzenek.
turné után a játékosok
hónap pihenőt kapnak, m
január végén kezdik az a
pozást az áprilisban kezdő
új bajnokságra.

Sorokban

Az asztalitenisz NB III. Márton-csoportjának utolsó fordulójában játszották le az SBTC—SKSE városi rangadót. Fej-fej melletti küzdelem

Salgótarjánban a JTS. A n
vezett együttesek: Kister
nyei gimn., Pásztói gim
Nagybátonyi ITSK, Nagyb
tonyi Bányász

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

Margitay Tihamér

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

magasabb [illegible]
ött lesz.

1029

MA 110 ÉVE,

1859. november 27-én született Margitay Tihamér festő. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti Főiskola korai elődje. Kompozíciós képességét a müncheni akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életképfestője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Társulati-díj, Ráth-díj — az úgynevezett szalon zsánerképekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irányzat képviselőjének helyt adott, ellentétben a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Leghíresebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi; az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette meg a festőművészeti alkotásokat.

termelőüzemek tsz-ek, kisipari fogyasztási é értékesítő szövetkezetek stb kulturális alapjukból évent meghatározott összeggel hoz zájárulhatnak a területükö működő állami kulturális in tézmény fenntartásához. Az in tézményeket a helyi tanácsol működtetik. 1969-ben kiegészí tették a közös fenntartás lehe tőségét. Eszerint a mezőgazda sági termelőszövetkezetek sajá kezelésükbe is vehetik a fal művelődési otthonát, klubjá stb. (A tanács felügyeleti jog ez esetben is változatlanul ér vényben marad.)

Miért szükséges a közös fenntartás?

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

Győr

1969 NOV 27

órakor.

★

110 ÉVE, 1859. november 27-én született

Margitay Tihamér

festő. Tanulmányait a budapesti mintarajz-iskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti Főiskola elődje. Kompozíciós képességét a müncheni akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életkép festője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Társulati-díj, Ráth-díj — az úgynevezett szalonzsánerképekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irányzat képviselőjének helyt adott, elsősorban a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Leghíresebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi, az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette meg a festőművészeti alkotásokat.

★

jér. Veszprém és Vas megye élcsapatainak fiataljaiból alakulna ki a bajnokság mezőnye. Így megközelítőleg azonos játékerőt képviselő gárdák mérkőznének, s az ott szereplő játékosok fejlődése jobban biztosított lenne, mint a jelenlegi viszonyok között.

— *Ez a rendszer kétségtelen sportbeli siker mellett nagyobb anyagi megterhelést jelent az egyesületeknek. Vállalják ezt az érdekelt sportkörök?*

— Részletekbe menően nem tárgyaltunk még az egyesületekkel, de vélemé-

Margitay Tihamér

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1969 NOV 27

MA

1969. NOVEMBER 27., CSÜTÖRTÖK
Virgil napja

A Nap kel 7 óra 05 perckor, és nyugszik 15 óra 58 perckor. A Hold kel 18 óra 21 perckor, és nyugszik 10 óra 35 perckor.

SZÁZTÍZ ÉVE,

1859. november 27-én született Margitay Tihamér festő. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti Főiskola korai elődje. Kompozíciós képességét a müncheni akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életképfestője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Társulati-díj, Ráth-díj — az úgynevezett [illegible] ér-ké-

pekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon, a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irányzat képviselőjének helyt adott, illentétben a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Leghíresebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi, az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette meg a festőművészeti alkotásokat.

ESŐ SZÉL, FUTÓ HAVAZÁS

du. 12 órakor lesz a vásárhelyi
római katolikus temetőben. A
gyászoló család. H. 12 929

Fájdalomtól megtört szívvel
adatjuk, hogy a szeretett férj,
desapa, testvér és rokon, BA-
IK ANTAL 47 éves korában
ragikus körülmények között
lhunyt. Temetése ma de. 11
rakor lesz a makói újvárosi
eformátus temető ravatalozójá-
ól. A gyászoló család, Makó,
lmási u. 8. M. 39 869

7

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1984 NOV 27

Margitay T. Károly

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

A szalonzsáner mestere

110 ÉVE,

1859. november 27-én született Margitay Tihamér festő. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti FőiSKola korai elődje. Kompozíciós képességét a münchemi akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életkép festője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Társulati díj, Ráth díj —, az úgynevezett szalonzsáner képekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon, a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irányzat képviselőjének helyt adott, ellentétben a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Legismertebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi; az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette meg a festőművészeti alkotásokat.

Óriáskígyó-bébi

Jó egészségben három óriás kígyó-bébi érkezett a Budapesti Állatkertbe a drezdai Állatkertből. Mivel a fiatal állatok igen érzékenyek a hidegre, az útra gondosan szigetelt dobozba csomagolták, itthon pedig azonnal meleg terráriumba helyezték őket. Nyomban megkezdték a lakmározást kedvenc csemegéjükből, a fehér egérből, amelyből tovább ra sem lesz hiány, mert százszámra szaporítják az Állatkertben.

Margitay Tihamér
Jestő.

K. V. 6/1899. és 7/1899. és 60/1899.
1898. dec. 31. és jan. 5. és (I. 19.)

Festészet
„Rontó Pál históriája"
c. kép.

(Margitay Tihamér-
tól).

K. T. 6/1899. és 7/1899.
1899. dec. 31. és 1899. jan. 5.

Festészet.
„Stefi bácsi" c. kép.

(Margitay Vihamér-
tól).

Vs. V. 6/1899. és 7/1899.
1898. dec. 31. és 1899. jan. 5.

Festészet.
„Szociális mozgalom"
c. kép.

(Margitay Tihamér-tól).

Kr. V. 6/1899. és 7/1899.
1898. dec. 31. és 1899. jan. 5.

Festészet.

„Hol volt, hol nem volt"

c. kép.

(Margitay Tihamér-

tól)

K. T. 6/1899. és 7/1899. és 60/1899.

1898. dec. 31. és 1899. jan. 5.

és (i. jan. 19.

Festészet.
„Huszár őrszem" c. kép.

(Mangitay Tihamér-tól)

Kr. T. 6/1899. és 7/1899.
1898. dec. 31. és 1899. jan. 5.

Festészet.
„A kis diplomata"
c. kép.
(Mangitay Tihamér-
tól).

K. V. 6/1899. és 7/1899.
1898. dec. 31. és 1899. jan. 5.

Margitay Tihamér
Zestő.

K. T. 727/1899.

1899. (é. dec. 7.)

Festészet.

„Mésalliance" c. kép.

(Margitay Tihamér-
tól).

K. V. 727/1899.
(é. dec. 7.)

Művészetsociologia.

Margitay Tihamér segélyügye.

Vr. T. 785/1899.

(1899. i. dec. 18.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
Veszprém

1969 NOV 27

A NAP KEL 7,05, NYUGSZIK 15,58 ÓRAKOR.

A HOLD KEL 18,21, NYUGSZIK 10,35 ÓRAKOR.

110 ÉVE,

1859. november 27-én született Margitay Tihamér festő. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában kezdte, ez volt a mai Képzőművészeti Főiskola korai elődje. Kompozíciós képességét a müncheni akadémián fejlesztette tovább. Működésének kezdeti szakaszában a történelmi kompozíciók érdekelték és foglalkoztatták. Érettebb korában inkább az őt körülvevő jelenségek ragadták meg. Ezután már inkább életképeket és anekdotikus műveket alkotott. Korának igen népszerű életkép festője volt. Legtöbb hivatalos elismerést — Tárlati-díj, Ráth-díj — az úgynevezett szalonzsáner-képekért kapta. Műveiből külön kiállítást is rendezett a Nemzeti Szalon a század elején. Ez a művészeti egyesület a maga korában minden művészi irány képviselőjének helyt adott, ellentétben a Műcsarnok konzervatív irányzatával. Leghíresebb képei a Kosár, A ligetben, a Stefi bácsi, az utóbbi két mű anekdotázó életkép. Alkotásainak az adott a maga korában jelentőséget, hogy széles rétegekkel kedveltette még a festőművészeti alkotásokat.

Nagy Tamás

ıs küzdelmet hozott két NB.
rangadója. Mindkét csatársor
lövés egyik részről sem sike-
i készülő Hlavay és Egyházi
klözi el a labdát. Háttérben a
ı az üresen maradt hálót.
Vegyész 0:0.

(Foto: Vida András)

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Dupla vagy semmi" c. genre-képet fest a Mücsarnok tavaszi tárlatára, -adja hirül az Irodalom és Müvészet c. rovat.

Képes Családi Lapok. Bp. 1883. márc. 4. 23. sz. 367. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Arckép" c. müvét emliti a Hónapról-hónapra c. rovat az Eggenberger-könyvkereskedésben rendezett kiállitásról.

Magyar Salon, Bp. 1905. május hó, 42. kötet 732. lap

M.D.K.

Margittay Tihamér

Mesterházy Kálmán és Tölgyessy Arthur a Hortobágy pusztáját festik le, -közli "Fővárosi Hirek" c. rovat "Tájképfestők versenye" cimmel.
A képeket Székesfehérvárott mutatják be és Debrecen város kérelmére ott is kiállitják müveiket.

Képes Családi Lapok, Bp. 1882. május 21.
4. évf. 34. sz. 542. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

Székesfehérváron rendezik meg az első vidéki képkiállitást, melyről az "Irodalom és Müvészet c. rovat "A vidéki képkiállitások" cimmel számol be és felsorolja a rendező bizottság tagjainak nevét, akik között szerepel a müvész, s a tárlaton is részt vesz müveivel.

Képes Családi Lapok, Bp. 1882. május 7.
4. évf. 32. sz. 5lo. lap

M.D.K.

Margittay Tihamér

"Megtérés" c. képén kivül két női arcképet fest,-adja hirül az "Irodalom és Müvészet" c. rovat.
A festmények a Mücsarnok őszi tárlatán szerepelnek.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. juli. 3o.
4. évf. 44. sz. 7o1. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

Dr. Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában egy teljes oldalon irja le a müvész képét, amely egy családi jelenetet ábrázol és igen nagyra értékeli.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér,festő

Bencur mesteriskolájának növendéke volt.Az ő akademizmusát követte.506.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és a film.Minerva.1960.Budapest

Margittay Tihamér

festőművész

Jubiláris kiállitás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

Margitay Tihamér MDK

Dekameron, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. I.

Margitay Tihamér

Éljen!, olf.

Műcsarnok 1883. Őszi kiáll. I.

Margitay Tihamér

MDK

Egy csókot!, olf.

Miscellanok 1883. őszi kiáll. I.

Margitay Tihamér

MDK

Szerelmi dal, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. I.

Margitay Tihamér MDK

Első szerelem. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. I. sorozat

Margitay Tihamér MDK

Hosszu percek, olf.

Mücsarnok 1884. őszi kiáll.

Margitay Tihamér MDK

- Engesztelés, olf.

Műcsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

Margitay Tihamér MDK

Római dáridó, olf.

Mücsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

Margitay Tihamér MDK

Engesztelés, olf.

Mücsarnok 1881. ápr.1.

Margitay Tihamér MDK

Római dáridó, olf.

Mücsarnok 1881. ápr.1.

Margitay Tihamér MDK

Megtérés, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Már késő, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

MDK

Margitay Tihamér festőm.

egy római lakomát festett.

A Münchenben élő fiatal magyar festőkről....
Vas. Ujs. 1880. 456.l.

Margitay Tihamér

Szerepelt a „Derű a művészetben" c. kiállításon.

NU 1939. III. 25.

Margitay Tihamér

MDK

Megtérés, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiállí.
második sorozat

MDK

Margitay T.

Képkiállitások megnyitása. Vas. Ujs. 1898. 45. évf. 897.l.

Margitay Tihamér MDK

Oltár előtt, olf.

Mücsarnok 1889/90. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Mézes hetek, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

A kosár, repr.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Margitay Tihamér MDK

A kosár, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Margitay Tihamér MDK

Az utolsó próba, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

MDK

Margitay Tihamér, festö
1859 - 1922

Fiuarckép. Jelzve. Olf.
31 x 26 cm.
Keresztelö elött. Jelezve lent balra. Olf.
57 x 9o cm.

Almásy - Teleki. XI. 1943. Kat. 18.1.

MDK

Margitay Ernő dr.

1910-19. magy.népmüvészet

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 45.l.

Mak

Margitai Tihamér

A duzzogó bowjai c. Kepe

reprodukció

Csori Lajos: Küzdelem a Grecs ellen
Népszínvelés 1963. 3.11 59. L

mdk

Margitay Tihamér

Teli tárlaton kiállított festmenyiből reprodukciót hoz az Ország-Világ Karácsonyi szama

½ Karácsonyi és ujévi könyvpiac
a Pestm. H. Karácsonyi mellékletében 3. l
Pestm. Hirlap 1892. 33. sz. dec 25.

molk

Margitay Tihamér

Utolsó zerelem" c. képe az Ujdők
első "zámában

/. Ujdők
Pest megyei Hirlap. 1894, 66. sz 4. l

Margitay Tihamér MDK

A jó partie, repr.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Margitay Tihamér MDK

A jó partie, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Margittay Tihamér, festöm

1859-1922.

583. Tájkép vadásszal. l. Olf. 33x49. J.l.b.
584. Nö virágokkal. Olf. 96x65 J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.rk.sz. 68. aukció. 28.l.

MD K

Margittay Tihamér, festöm.

574. Isten hozott. Olf. 4ox57 J.l.b.

Árv. Csarn. 1932. I.rk. á. 3o.l.

Ol. sz. márc

Margitay Tihamér MDK

Első szerelem, repr.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Margitay Tihamér MDK

Csevegés, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Margitay Tihamér MDK

Első szerelem. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

Margitay Tihamér MDK

Az ellenállhatatlan. olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat.

M.D.K.

Margittay Tihamér festőművész

"Egyetértés"-e az 1889-i parisi kiáll.-on.

Salamon Ö.: Levelek a párisi kiállitásról.

Vasárnapi Ujság 1889.26.évf. 21.sz. 339.o.

MDK

Margitay Tihamér

"Hazafelé" c.képe a Nemzeti Szalon tav.kiall.-a

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiall.

Masárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 215.o.

MARGITAY TIHAMÉR

540. A Martyr. Olajfestm.vázlat.
541. Kiváncsi dryádok. Olajf.

Képzőm.Társ.1903/4.téli kiáll.kat. 54.oldal.

Margitay Tihamér MDK

Csak nevét említi a XIX. sz. végén, a "legkiválóbbak" között.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.
79.l.

Margitay Tihamér

MDK

Duzzogás, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyíregyházi kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Bucsuzó diák, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Margitay Tihamér (1859-1922)

A Döbrentei tér este.
Oljf.60x47.2 vászon.Ltsz:5009.Sign.

Zongoránál.
Oljf.30x40 vászon.Ltsz:4273.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK.

Margitay Tihamér festő:

" Párbaj után" /kép/

Közleményei Az OM.Képz.Társ. 1894.

MDK

Margittay Tihamér, festőm.

Festése nem ábrázol, hanem regél. Tipusok helyett tipusok világfelfogását jeleniti meg.

Ger Lon Mod fest./Nem Genthon?/ 46.l. nincs évsz.stb.

Margitay Tihamér MDK

Látogatás, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Margitay Tihamér MDK

A mama névnapja, olf.
Ligetben, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Margitay Tihamér

M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" cimmel ir a tárlatról, s kiemeli a müvész alkotásait, amelyeket a kiállitás értékei közé sorol.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap

Margitay Tihamár

A müvész neve szerepel abban a felsorolásban, amelyről az "Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" számol be a "Mindenféle" c. rovatban.
Az 1891-évi kiállitások müvészeinek nevei mellett bemutatja alkotásaikat is.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap.

Margitay Tihamér

MDK

Zrinyi Miklós a költő felolvassa "Szigetvár veszedelmi" cimü költeményét bajtársai előtt, vázlat

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Margitay Tihamér MDK

II. Lajos holt testét viszik a cselepatakból, vázlat

Műcsarnok 1883 őszi kiáll. II.

Margitay Tihamér MDK

Szerelmi dal. olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

Margitay Tihamér MDK

Éljen! , olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. II.

MARGITAY TIHAMÉR

540. A Martyr. Olajfestmény-vázlat
541. Kiváncsi dryádok. Olajf.

MARGITAY TIHAMÉR

81. Didó kétségbeesése Aeneas távozta után. Olajf.

1885.orsz.kiáll.kat. 45.oldal.

M.D.K.

Margittay Tihamér festőművész.

Mélynyomás, fénykép után.

Panoráma. Bécs. 1922.márc.12. 11.sz. 5.p.

M.D.K.

MARGITAY Tihamér Bertő

(1859 - 1922)

„Az elutasított udvarló"

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-194.

Bp. 1958. 220. e

MDK

Margitay Tihamér

Tájkép vadásszal, of.

Szembekötősdi, of.

Dandy, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept. 50.l.

MDK

Margitay Tihamér

Micsarnok 1898. 67.l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.
1859-1922

Isten hozott.	Olf.	56x40.	J.l.b.
Pezsgözö nö.	Olf.	44x32.	J.l.b.
Tanulmányfej.	Olf.	42x27.	J.l.b.

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 95.szám. 22.1.

MDK

Margitay Tihamér, festőm.

Idyll. Olf.

OMKT ált. rend. Kolozsvári Képkiáll. 1890. ápr. Kat. 20. l.

MDK

Margitay Tihamér, festäm.
1859-1922

Kihallgatáson. Olf. Jélz.

Szerelmesek. " "

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. 29.l.

Margitay Tihamér MDK

Az "Ő" egészségére, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

A féltékeny, repr.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Váljunk el!, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Az Ő egészségére, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

Az első beteg, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

Enyelgés, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

A féltékeny, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér

Az első váltó, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.
1861-1922

Az udvarlók. Jel.l.b.: Margitay. Lem.papir.
7ox98
Boldogság · Jel.l.j.: Margitay. Vászon. 16x18

Ernst Múz. aukciója. XXVIII. 1924. Kat. 32.l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

Idyll. Olf.

OMKT ált.rend. Brassói Képkiáll. 1896.máj. Kat. 25. old.

Margitay Tihamér MDK

Mézes hetek, repr.

Mücsarnok 1889/9o téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Vetélytársak, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

A vigjáték vége, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Volt-e szerelmes? olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér, Vágó Pál és Roskovics Ignác

Közös kőképtervük. A junius 8-iki diszmenet megörökitése.

Vas. Ujs. 1896. 500.l.

MDK

Margittay Tihamér, festőm.

Az ő egészségére. / a szerény papéra/. Repr.

Az 1894-96 évek tárlatairól .
Pesti Hirlap nagy naptára az 1930. évre.
4oo.l.

MDK

Margitay Tihamér

Vasárnapi Ujság 1903. 37. sz. 611.l.

Margitay T.

a münchoni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1879.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Margittay [ ], festő MDh

Az előkelő Kontka család nem bírta megbocsátani „az elsugaszkodott családtagnak" azt, hogy nem olyasféle bájos és érzelmes képeket festett mint „Margittay vagy Aggházy.

Kellér Andor: Csontváry és az „égi szónat"

3.

ESTI HIRLAP

Bp. 1963. nov. 13.

cs. D. K.

MARGITAY Tihamér festő

(1859-1922)

Novellisztikus mesélőkedvvel elő-adott képek

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 218,

Margitay Tihamér
festő

1859–1922 Polgári tárgyú festményei.

„A elutasított udvarló".

A magyarországi műv. tört. I. 422.
Corvina 1978.

Margittay Tihamér

festőművész

Nemzeti Szalon a 40 éves jubilirás kiállitása. Ennek kapcsán megemlékezik a Szalon megalakitását megelőző azon beszélgetésről, amelyet a Herlicska féle vendéglőben folytatott egy kisebb művésztársaság, köztük a művész is. Az alakuló közgyülésen alelnökké választották.

Nemzeti Ujság
1935.I.6.

Margitay Tihamér

Dr. Nyáry Sándor: „Utógondolatok" cimmel ir a Mücsarnok téli kiállitásáról, s kiemeli "a külföldön is melegen felkarolt és szeretett genrefestő"-t, akinek megemliti: "Vetélytársak", Volt-e szerelmes?" és "A vigjáték vége" c. festményeit.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. febr. 1.
XIII. évf. 5. sz. 68-7o. lap

Margitay Tihamér

Festményeit a nagyvárosi életből meriti, -irja Romhányi Sándor: "Mükiállitások" c. kritikájában és az "Első beteg" c. müvét a kiállitás egyik leghatásosabb alkotásának tartja, s mellette megemliti még "Enyelgés" c. képét is.

A müvek a Szalonban rendezett tárlaton szerepelnek.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

önálló gyüjt.kiáll. keretében mutatkozott be.
1903.

A Nemz.Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

MDK

Margitay Tihamér

Mésalliance. Olajfm.

Képzőm. Társ. 1899-1900-téli kiáll. 24. l.

Margitay Tihamér MDK

Az ellenállhatatlan, ölf.

Mlcsarnok 1927 Magyar táj- és életkép Kiáll.

Margittay Tihamér MDK

Az ellenállhatatlan, repr.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

MDK

Margitay Tihamér (1861-)

Férfi tanulmányfej. Jelzés lent jobbra: Margitay. (A lap hátan még egy férfitanulmány.) Rajz. 17.5x9.

A visszautasitott kérő. Jelzés lent balra Margitay. Lemezpapir. 39x66.

Ernst Múzeum aukciói. XVII. 27.1.

Margitay Tihamér MDK

Mézeshetek, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Enyelgés, repr.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

Utolsó szerelem, repr.

Miesarnok 1894/95. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

Utolsó szerelem, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér

"Mésalliance" c.kép repr.

Képzőm.Társ. 1899-1900.téli kiall.

Margitay Tihamér MDK

Suszterinas, olf.

Mücsarnok 1927- táj- és életképkiállitás

MDK

Margitay Tihamér

A fétékeny c. műve. Képzőm.Társ.műlapja 1894.

SzmKT 50 154.1.

MDK

Margitay Tihamér

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub. kiállításán. Két képével pályázott a Munkácsy-díjért, az egyik "Első szerelem", a másik "Ellenállhatatlan" c.

Cikk: A Műcsarnok jub. kiáll.

Vas.Ujs. 1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Margitay Tihamér

A Döbrentei tér este, o.

Zongoránál, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

MDK

Margitay Tihamér

Megtérő

A műcsarnok kiállítása. Vas. Ujs. 1882. 688.l.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"A mese" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1884. aug. 1. I. kötet. 329. lap

MDK

Margittay Tihamér
neve emlitve

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967. aug.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Kényes kérdés" és "Kérő a zárdában" c. festményeit bemutatja a lap.
Repr.-ók.

Magyar Salon, Bp. 1895./ápr./23. kötet.
143, 144. lap

M.D.K.

Margitay

Hevesi Sándor: "Képek, szobrok, rajzok"
c .-az ezredéves kiállitásról szóló- cikkében
iġa, hogy a müvész több munkájával szerepel
a kiállitáson.

Magyar Salon, Bp. 1896. juni. hó. 25. kötet
546-568. lap

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Soror Angela" c. szénvázlatát bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897.
28. kötet. a 225. lap előtti oldalon.

Margitay Tihamér

A ligetben. (repr.)

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat K., 605 l. ill.

470. l.

MDK

Margitay Tihamér

B.P.L.: Derü a müvészetben. Nemzeti Ujság
1939. márc. 25. 23.l.

M.D.K.

Margitay Tihamér /1859-1922/

393. A nagyszebeni csata./Vázlat/Olajf. 100 x 140, vászon.

Háborus műtárgyveszteség- jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 45. l.

M.D.K.

Margitay Tihamér /1859-1922/

506. A Döbrentei tér este. Olajf. 60x47.2 vászon.
507. Zongoránál. Olajf. 30x40 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 36. l.

MDK

Margitay Tihamér, festö
1859-1922

A gavallér. Fa.

Egnet Muzeum aukciói.45.sz. Bp.1929. Kat. 26.1.

M.D.K.

Margitay [Tihamér], festő

Egy pozsonyi család otthonában lévő képéről emlités történik

Grailich Elsa: Pressburger Interieurs. Bratislava-Pressburg 1930. 19. old.

MDK

Margitay Tihamér, festö
1859-1922

Nöi képmás. Jelzett. Olf.
Várakozás. " "

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt. 4. rk.sz.
37.1.

MDK

Margitay Tihamér, 1861--

Férfi tanulmányfej

Ernst Múz. 13-14. sukc. 1920. 24. 1.

MDK

Margitay Tihamér, 1861--

A levél

A megzavart esküvő

Az utolsó próba

"Kedves egészségére"

Ernst Muz. 23. suke. 1923.

37.1.

Margitay Tihamér MDK

Hazafelé, olf.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Margitay Tihamér

Socialis mozgalom, olf.

Rontó Pál históriája, olf.

Mészárnok 1898/99. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Mésailliance, olf.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Pistike boldogsága, olf.

Stefi bácsi buja, olf.

A kis diplomata, olf.

Hol volt, hol nem volt, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér

Művével szerepelt a Nemzeti Szalon 1897.nov. 8-iki kiállitáson.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.
1859-1922

Az egyetértés. Olf. Jelz.

Kandalló elött. " "

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.mk.sz. 44.l.

Margitay Tihamér MDK

Mésalliance, repr.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Margitay Tihamér

Szeptember végén

Pukk.: Téli tárlat. A Hét 1903. II. félév.
752-753.l.

MDK

Margittay festöm.
1859

Gyenge képecskével szerepel.

Kemle Béla: A Föv.Képtár uj szerzeményeinek kiáll.-a.
Művészet. 1939.IV.évf.27.sz. 69-70.oldal.

MDK

Margitay Tihamér

Hazafelé, of.

Mücsarnok 1904/5. téli kiáll. kat. 52.l.

MDK

Margitay Tihamér

A kis diplomata. ○lajf.
Hol volt, hol nem volt. ○lajf.

KMT 1898/99. téli kiáll. 30.l.

MDK

Margitay Tihamér

Pistike boldogsága.Olajf.
Stefi bácsi búja.Olajf.

KMT 1898/99.téli kiáll.29.1.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.
1859-1922

Kihallgatáson. Olf. Jelz.

Árv. Csarn. 1937. okt. 83. sz./Árv. Közl. rk. sz./ 30. l.

MDK

Margitay Tihamér

A történelmi disznenet. Vas. Ujs. 1895. 431.l.

Margitay Tihamér

MDK

Párbaj után, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Kosár, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Margitay Tihamér MOK

Párbaj után, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Utolsó szerelem, olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Hol volt, hol nem volt, repr.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll .

MDK

Margitay Tihamér

Vasárnapi Ujság 189o. 798.l.

MDK

Margitay Tihamér

"Utolsó szerelem" c. képével elnyerte a társulati 2000 forintos dijat.

Cikk: A műcsarnok arany érmei és dijai.

Vas.Ujs.1895. 42.évf. 28.1.

M.D.K.

Margitay Tihamér

Nyerte el a kétezer forintos társulati dijat, irja E,Gy.: "Készülő szobrok" c. beszámolójában, de nem jegyzi meg, hogy müvész milyen müvével kapta meg a dijat.

Magyar Salon, Bp. 1895. Julius hó. 23. kötet 791-799. lap

MDK

1894. Margitay Tihamér, festöm.
szül.1861.

4000 koronás társulati-dijat kapta:

19. Utolsó szerelem. Olf.

Képzömüv. Társ. SzmKT. 5e-127.e.

MDK

Margitay Tihamér

Utolsó szerelem, repr.,Társulati dij

SzmKT. 5o-155.l.

MDK

Margitay Tihamér

Kosár,repr.,Társulati dij

SzmKT. 50.-155.l.

MDK

Margittay Tihamér

Müvészet 1939. IV. évf. 27. sz. 7o.l.

Margitta Trhanier
festő

M.D.K.

Méltatás.

Farkas Zoltán: Rippl Rónai József centenáriuma
Művészet, 1961. szeptember — 3 l.

M.D.H.

Margitay Tihamér (szül.1861)

600 frtos első társulati-díjat kapott, 1888-ban
"Kosár" c. olajfm.-ért.

Szm KT 50-125.1.

MDK

Margittay Tihamér

Művészet 1938. III. 22. sz. 150.l.

MDK

Margittay Tihamér

Rozsnyay Kálmán: Atya és fiu tragédiája. Pérely. 9o-1o2.l.

MDK

Margittay Tihamér

A 2000 frtos tarsulati nagy dijat Margittay Tihamér "Utolsó szerelem" c. műve kapta. A lap közli a művész fényképét.

Cikk: A szalon dijai.

Uj Idők, 1895. I. 4.sz. 67.l.

Margitay Tihamér MDK

Méhesshetek, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

MDK

Margitay Tihamér

Vöröshaju nő

"Kedves egészségére", of.

Ernst Muzeum aukciói XXIII. sz. 28.1.

MDK

Margitay Tihamér

Az ellenállhatatlan, of.

M.táj- és életképkiáll. Műcs. 19.2o.sz.
1927.jan.

MDK

Margitay Tihamér

Suszterinas, of.

M. táj. és életképkiáll. 19-2o. sz. Mücs. 1927. jan.

MDK

Margitay Tihamér

Utolsó szerelem, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50 - 133.l.

MDK

Margitay Tihamér

Mézeshetek, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50 - 133.l.

MDK

Margitay Tihamér

A legszebb magyar képek. A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1932. máj. 8. 19. sz.

MDK

Margitay Tihamér

Szana Tamás: Magyar képek az őszi kiállitáson.
Magyar Salon 1888. 278.l.

MDK

Margittay Tihamér

Az ő egészségére, repr.

1894-96 évek tárlatairól. P.H. 1930. évi naptára.

MDK

Margittay Tihamér

Az ellenállhatatlan

Mézeshetek

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 4o6.l.

MDK

Margittay Tihamér

A jó parthie

A kosár

Kézdi-Kovács L.: A 80-as évek festészete és szobrászata. P.H. 1928 évi naptára. 406.l.

Margitay Tihamér MDK

Szeptember végén, olf.

Elhagyottak, olf.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Érdekes olvasmány, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

A Martyr, olf.

Kíváncsi dryádok, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Szeptember végén, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Margitay Tihamér

MDK

Látogatás a babánál, olf.

Fürdés előtt, olf.

Füstkarikák, olf.

Tanulmányfej, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Margitay Tihamér MDK

Az ellenállhatatlan

Mücsarnok 19o2.
A bpi. Orvosszövetség Mükiállitása

Margitay Tihamér

MDK

Jó tanács

Műcsarnok 1902.

A bpi. Orvosegyetség Műkiállitása

Margitay Tihamér MDK

A bor philosophiája

Műcsarnok 1902.

A bpi. Orvosszövetség Műkiállitása

MDK

Margitay Tihamér, festőm.

522. Kandallónál. Repr.

Műcsarnok. 1908/9. Téli nemzetk.kiáll. Kat.

MDK

Margitay Tihamér, festőm.

643. A bor philosophiája.

Ücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat.

Margitay Tihamér, festőm.

Kosár. 1888. - 600 Ft-os társulati dij.

Mézes hetek. 1889. - Ráth György-féle 300 Ft-os dij.

Műcs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 16.1.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

AAfélitékeny. 1892. - Társulati 3oo ft-os mülap-dij.

Utolsó szerelem. 1894. - 2ooo ft-os társulati dij.

Mücs. -OMKT Tavaszi kiállitás. 19oo. Kat. 16.1.

MDK

Margitay Tihamér, festőm.

181. Jó tanács.

Műcs. - A bp.-i Orvosszövetség Mű-kiállitása. 1902.
Kat. 20.l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

2o2. Az ellenállhatatlan.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása.1902.
Kat. 21.1.

Margitay Tihamér, festöm. MDK

123. Socialis mozgalom. Olf.

124. Rontó Pál historiája. "

KMT.1898/99. téli kiáll. Kat. 27.

MDK

Margitay Tihamér

Mézeshetek, of.

Benczur Gyula és a nitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 9.l.

MDK

Margitay Tihamér

Utolsó szerelem, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Mücsarnok 1921. 1o.l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

elsö
1888. 600 ft-os társulati dij: Kosár.

1889. Ráth György-féle 300 ft-os dij:
Mézeshetek.

OMKT-Vándorkiállitások. 1910. szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sóváujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 66. l.

MDK

Margitay Tihamér, festöm.

1892. Társulati 300 ft-os mülapdij:
A féltékeny.
1894. 2000 ft-os társulati dij: Utolsó szerelem.

OMKT-Vándorkiállitások. 1910. szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, Sóváujhely, Debrecen, Györgyös.
Kat. 66.1.

MNK

Margitay Tihamér

A műcsarnok 1894 évi tárlaton a királyi magánpénztár megvásárolta Utolsó szerelem, c. olajfestményét.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-155. l.

MDK

Margitay Tihamér

A kosár. Festette Margitay Tihamér. Rézre metszette Doby Jenő. Az Orsz. Magy. Képzőm. Tasr. műlapja 1890-ben.

SzmKT 50 154.1.

MDK

Margitay Tihamér

K-n Ö-n.: A Nemzeti Szalon első kiáll. Vasárnapi Ujság 1894. 751-752.l.

MDK

Margitay Tihamér

Parasztember, of.

Kis madarász, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Margitay Tihamér

Fürdés után, of.

Helyszerzőnél, of.

A dúzzogó ~~xxxxxxx~~ huszár, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Margitay Tihamér

Szinház után, of.

Fürdés előtt, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

Margitay Tihamér

MDK

Kandallónál, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MDK

Margitay Tihamér

Kandallónál, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 58.l.

MDK

Margitay Tihamér

A Képzőművészeti Társulat. Vas. Ujs. 1894. 41.évf. 236.l.

MDK

Margitay Tihamér

A mücsarnok őszi kiáll. Vas. Ujs. 1886. 649.l.

MDK

Margitay Tihamér

Orsz. Magyar Képzőm. Társ. téli kiáll. Vasárnapi Ujság 1892. 828,829.l.

MDK

Margitay Tihamér

Hol volt, hol nem volt, repr.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat.

Margitay Tihamér

Két genre képe jelent meg az Új Idők 1898 szeptemberi számában.

(említve)

Pestmegyei Hírlap, 1898 41. szám, 8. lap

MDK

Margitay Tihamér

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

MDK

Margitay Tihamér

Képei a Nemzeti Szalon karacsonyi művasaran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

Margitay Tihamér

A téli tarlaton egyik legújabb festménye "Az utolsó szerelem".

Kacziány Ödön: Strobl Alajos műtermében.

Vas.Ujs.1894. 41.évf.51.sz.861.1.

MDK

Margitay Tihamér

A vesztett játszma. Margitay Tihamér festménye. Repr.

Vas.Ujs.1898. 45.évf. 772.l.

Margitay Tihamér MDK

Kandallónál, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Margitay Tiha

sok éven át Ugr
ten lakott.

Ugro. 462. l

Méltóság

Bátor vagyok
lásának
önteger
1.) A gyula
helyreállít
2.) A kolos
kolostor ép
jelenleg fix

Margitay Tihamér festő

Művészet, II., 1903. 357-58.

Művészeti irodalom.

Margittay Tihamér festő

Műbarát, 1922. II. 69. o.

Halálozások.

Jbl

Táblakép, Megtérés Margitay Tihamértől

Budapesti Hirlap, 1882, X. 21.

290. n. 1. o. Berényi László: A mütárlat (tárca)

festmény Margitúrytól. Lepel vázosi m.

Magyar Minerva IV. 1904-ki

P65-

Margitay Tihamér, festő

Művészet, II., 1903. 334.

Műtárlatok.

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. dec.22.10.
Képkiállitás Debrecenben

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1883. jan. 13.
A vidéki képkiállitáshoz

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1883. aug. 17. 11

Művészeti hír

Kiállitások
Margitay Tihamér kiállitása, 1903.
Budapest

Művészet, II., 1903. 357-58.

Művészeti irodalom.

Kiállitások
a Nemzeti Szalon Margitay kiállitása,
Budapest, 19o3-o4 körül

Müvészet, III., 19o4. 80-85.

Lázár Béla: A Nemzeti Szalon története

Kiállitások
Margitay Tihamér külön kiállitása,
Nemzeti Szalon, 19o3.

Művészet, II., 19o3. 334.

Műtárlatok.

Margitay 1 festmeiye
szepedi vaiosi mus.

Magyar Minerva III-1903-04.
656 l.

Táblakép Megtérés Margitas M

Filamértól

Budapesti Kisl. 1882. VII. 16

194 n. 3. o. (h. ed. k.)

Táblakép. „Dekameron," Margittay

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10.

Prém József: Az ördi mit Eiállítás

Tablakep, pikáns női arcok és

vagyatok Margitag Tihamortól

Budapesti Hirlap. 1882 VII. 16.

194. n-3.o. (Tf. és M)

Táblakép, Római dáridó Jbl

Margitay Tihamértól

Budapesti Hilap. 1882, IV. 16

104. n. h. o. (Szes M.)

Táblakép. „II. dajos holttestét
vizsik a Sele-patakból"
Margittay

Pesti Hirlap. 1883. nov. 24. 1

Prém József: Mj kiállítás a
Műcsarnokban

~~Plasztika.~~ ~~Patak Jenő~~

Táblalép. „Az ellenállhatatlan",
Margitay

Pesti Hírlap. 1886. nov. 12. 4-5

Prém József: A jubiláris tárlat

Táblakép: „József nádor arcképe."
Margittay

Pesti Hirlap. 1884. jun. 19. 1

Margittay Tihanémál

M Ü V É S Z E T
X.évf.1911.
143.

Péczely

M a r g i t a y T i h a m é r :

Utolsó szerelem

Olajfestmény,

Társulati dij,1894.

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911.
138.

Péczely

M a r g i t a y T i h a m é r :

Kosár

Olajfestmény

Társulati dij 1888.

MDK

Margitay Tihamér

Margitay-kiállitás. Vasárnapi Ujság 1903.
611.l.

Margitay Tihamér.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1903-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Margittay Tihamér

Székely Bertalan tanitványai között. Vas. Ujs. 1910. 36. sz. 748.l.

Margitay Tihamér.

A 80-as évek elején Münchenből hazatért.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Margitay Tihamér

A Műcsarnok 1889 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Mézes hetek, c. olajfm.-t.

Cikk: Vasárlások az orsz.nagy.képzőm.társ. kiáll.-ből.

Szm KT 50-132. l.

Margitay Tihamér

Vázlatai, a Szépműv.Múz.uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

P.H.931.V.30.

Margitay Tihamér

Vérlaktai, a Szépmíves.Műv.ny grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatójára.

P.H. 931.V.30.

Margitay Tihamér.

1894-ben megalakult Nemzeti Szalon művész-elnöknek választja meg.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Margitay Tihamér

Tolnai Lajos: Egy magyar festőről: Margitay Tihamér.

Pesti Napló 1888.

Közelebbi adat nincs

Szinnyei magyar Irok. XIV K 248. l.

./. 256

Karolinen
Nobodor
Vänl

Margittay Tihamér

l.

Szabad Művészet

1949. 11–12. sz.

477. l

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1883. szept. 6. 11

Margittay Tihamér „Már késő"
c. történeti festményét....

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1883. okt. 10

Prém József: Az ősi mutiállítás

Margitthay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1883. nov. 24.1

Páros József: Mj kiállítás a Műcsarnokban

~~Plasztika~~.

P~~ztak Jenő~~.

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1883. dec. 19. 3

A karácsonyi kiállítás dec. 18-án...

Margitay Tihamér
festő

Népszava 1922. febr. 28. 6. o.
Margitay Tihamér temetése

Margitay Tihamér festő

Répcsorsva 1922. febr. 25. 5. ó.

Margitay Tihamér meghalt.

Margittay Tihamér
festő

Népszava 1922. febr. 24. 6. o.

Margittay Tihamér önarcképes
kiállítása

Margitay Tihamér festő

Kat. Hemle, 1894. 110.-119.o.

p.: Képkiállitásunk... etc.

Jbl

Kurgyilag Tihamér festő

Budapest Hilap 1882. IV. 16

104 n. 4. o. (Sp. és Kn.)

Margitas Tihamér festő

Budapesti Hilapi 1882. VII. 16.

194. sz. 3. o. (Sz-és M.)

Margitay Tihamér festő. Jbl

Budapest. Nitlap. 1882, VII. 15.

193.n-3.o. (Cf. ák.

Margitay Tihamér, festő

Budapesti Hirlap, 1882, X. 21.

290. n. 1. o. - Berényi László: A mű-

tárlat (tárca)

Margitay

Magyar Minerva. V. 1904-ii
855 l.

Margitay Tihamér festő.

Budapesti Szemle, 1890.

LXI. 149.–160. l. Pasteiner Gyula:

a képzőművészet téli tárlata.

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. dec.27. 11.
A vidéki képkiállitáshoz

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 14.11.

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 7. 14.
A vidéki képkiállitás

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 6. tárca
Porzsolt Kálmán: Képkiállitás
Székesfehérváron

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap, 1882. okt. 22. 9.
Porzsolt Kálmán: A mücsarnok
őszi kiállitása

Margitay festö.

Pesti Hirlap. 1882. aug. 8. 2-mell. 1. l.

Margitay Tihamér festö.

Pesti Hirlap.1882.aug.2.1-mell.3.1.

Margitay Tihamér.festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.17. 4.l.

Matgitay Tihamér festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.15.1-mell.2.1.

Margitay festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.8.3.1.

Margitay festö.

Pesti Hirlap. 1882. jun. 21. 1-mell. 1. l.

Margitay Tihamér festö.

Pesti Hirlap.1882.jul.1.2-mell.1.1.

Margitay festö.

Pesti Hirlap. 1882. máj. 27. 4. l.

Margitay festő.

Pesti Hirlap. 1882. máj. 13. 1-mell. 3. l.

Margitay Tihamér festö.

Pesti Hirlap.1882.máj.10.1-mell.2.l.

Margitay festö.

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 29. 4. l.

Margitay festö.

Pesti Hirlap.1882.ápr.25. 3.l.

Margitay Tihamér.

Pesti Hirlap. 1882. ápr. 24. 4. l.

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1881. jun. 28. 5.

Az ottlandó Kiépcsarnok

Margitay Kolo
1 kępe Vašové museum Nepal

Magyar Minerva III. 1903-04.
656 l.

Margitay Tosti
(kiejed. vaiszi mus.) 1 kép

Magyar Minerva II. 1901-02
439-42. l.

Margitay Tihamér festő

Budapesti Szemle, 1889.

LVII. 126–137. l. Pasteiner Gyula:
A képzőmüv. Társ. őszi Tárlata.

Margitay (Tihamér)

festő"

Budapesti Szemle, 1883.

XXXIII. 152.-163. l. Angelos:

Az ősi művészetről.

Margittay Tihamér fertő

Pesti Hirlap. 1884. jun. 19. 1

Margittay Tihamérnál

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1885. máj. 10. 9-11

Radó Antal: Festőszetünk a kiállitásban

Margittay Tihamér Sejtő

Pesti Hirlap. 1881. nov. 9. 5.

ösztöndíjak magyar művészek

részére

Margitay Tihamér festő

Budapesti Szemle CCLIV. 1939.
237-247. 461 Ervin: Képző-
művészet

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1884. szept. 24. 4

A mutermekből

Margittay Tihamér

Pesti Hirlap. 1885. jul. 5. 11

Festőművészek Köréből

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1880. nov. 30. 3.

a képzőművészeti társulatból

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1880. dec. 10. 4.

A Mücsarnokból

Margittay — /Tikarnér/, festő

„Utolsó próba"

Iperműrészet 1895-ben 65. l.

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1882. apr. 16. 3.

Margittay Tihamér „Rónai dáridó" c. ...

Margittay Tihamér festő

Pesti Hilap. 1881. febr. 6. 4.

A képáncsarcskort már bezendem

tik....

Margittay Tihamér fejtő

Pesti Hirlap. 1881. márc. 24.3.

a képzőművészeti társulat

tavaszi kiállítására....

Tomcsányi dasztó mubarát

Pesti Hirlap. 1882. apr. 16. 3.

Margittay Tihamér „Római dáridó"...

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1881. dec. 25. 3.

A Mátyás-ok Kassácsonyi kiállítása

még....

Margittay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1882. márc. 12. 3.

A mutternek bül

Margitay Tihamér festő

Pesti Hirlap. 1880. jul. 9. 3.

A müncheni fiatal magyar festőkről...

Margitay Tihamér

K Lást

Szabad Müveszet

1955. 8. n. 388. l.

[illegible]

M.D.K.

Margitai

Müveivel szerepel azon a kiállitáson, melyről
Murányi Iván: Téli Tárlat cimmel ir.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő melléklet-
ben.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Első beteg" c. művét hozza a lap a 2. sz. 26. lapján.
Dr. Nemere István: "A reprodukció művészete" cimmel beszámol arról, hogy a Könyves Kálmán Mükiadó váll. neves művészek alkotásairól repr.-ókat készit. Ezek között szerepel fenti mü is.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. jan. 3. 26. évf. 1. sz. 15. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Vesztett játszma", "A kosár" és "Oltár előtt"
c. müveinek repr.-óit hozza a lap.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. jan. 17.
26. évf. 3. sz. 47, 49. 53. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"Utolsó szerelem" c. festményével elnyerte a kétezer forintos dijat, -adja hirül "A HÉT TÜKRE" c. rovat.

Fenti képet a Téli Tárlaton a király megvásárolta magán-képtára számára, közli a fenti rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. jan. 13.
17. évf. 3. sz. 47. lap
" " 5. " 78. lap " " 27.

Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Margitay Tihamér

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat a Nemzeti Salonban rendezi meg téli/kiállítását. /nemzetközi/
A művész a kiállitási bizottság tagja, müveivel szerepel a kiállitáson.

A Hét Tükre c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. nov. 25.
16. évf. 48. sz.

M.D.K.

Margitay Tihamér

"A harmadik termet dominálja finomnál-finomabb riparográfiával", -irja Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. okt. 16.
26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Margitay Tihamér

Arcképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy müvésztársaival együtt megalapitották a Nemzeti Szalon Magyar Képzőművészek és Müpártolók Egyesületé"-t, közli a Képeink c. rovat "A Nemzeti Szalon tizéves jubileuma" cimmel.

Az Egyesület alapitásának dátuma: 1894. márc. 12.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. ápr. 1o. 26. évf. 15. sz. 26o, 274. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Margitay Tihamér

Vidor Marczi: "Egy asszony" c. könyvének cimlapját készitette a müvész, -közli az "Irodalom" c. rovat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 15.
XXV. évf. 46. sz. 824. lap

		Kikiáltási ár pengőben
403.	—, Fekvő női akt. Olajfestmény. 50×75. (Jelzett.)	176.—
404.	—, Szénaboglyák. Olajfestmény. 16—25. (Jelzett.)	24.—
405.	MANNFELD, BERNHARD, Köln. Rézkarc. 95×75	20.—
406.	MAILE, GEORGE (1800—1842), DUBUFE, CLAUDE MARIE (1790—1864) UTÁN, Az érzés. Mezzotinto. 39×29	5.—
407.	marothi MAJOR JENŐ, Balaton. Pasztell. 37×53. (Jelzett.)	80.—
408.	MARGITAY TIHAMÉR (1859—1922), Női képmás. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	40.—
409.	MÁRK LAJOS, Nő rózsákkal. Olajfestmény. 180×100. (Jelzett.)	85.—
410.	—, Piroshajú nő. Színezett tollrajz. 11×9	7.—
411.	—, Fényes Adolf karikatúrája. Színes rajz	8.—
412.	—, Mihalik Dániel karikatúrája. Színes rajz. 14×9	8.—
413.	—, Szép fej. Tollrajz. 9×15	8.—
414.	—, Pezsgő. Tollrajz. 14×9	10.—
415.	—, Leány bundában. Tintarajz. 15×9. (Jelzett.)	10.—
416.	MÁRTON FERENC (1884—1940), Ülő férfi. Ceruzarajz. 29×20. (Jelzett.)	20.—
417.	MATTHES, PAUL, Templom. Rézkarc. 14×10	5.—
418.	MAURIN, ANTOINE (1793—1860), Az autóverseny. Színes aquatinta. 24×52	6.—
419.	—, Autóverseny. Színes aquatinta. 25×52	6.—
420.	—, Korzó. Színes aquatinta. 37×52	6.—
421.	MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ BÁRÓ (1859—1919), Tájkép. Színezett rajz. 28×37	30.—
422.	—, Tájkép. Olajfestmény. 37×50. (Jelzett.)	250.—
423.	—, Tábori konyha. Tempera. 43×58. (Jelzett.) *(Illusztrálva a VII. táblán.)*	160.—
424.	MENDLIK OSZKÁR, Háborgó tenger. Olajfestmény. 12×20	60.—
425.	MÉRŐ ISTVÁN, Tájkép. Olajfestmény. 11×18. (Jelzett.)	30.—
426.	—, Tenger. Olajfestmény. 30×37. (Jelzett.)	40.—
427.	—, Tengeri táj. Olajfestmény. 20×30. (Jelzett.)	30.—
428.	—, Száraz a pálma. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	60.—
429.	MERÉSZ GYULA, Menyecske. Olajfestmény. 58×46. (Jelzett.)	50.—
430.	MEZEI LAJOS (1820—1880), Golgota. Olajfestmény. 118×75. (Jelzett.)	150.—
431.	MIHALIK DÁNIEL (1869—1910), Tehenek. Tusrajz. 8×15	12.—
432.	—, Zöld táj. Színes ceruzarajz. 9×15	10.—
433.	—, Piros táj. Színes ceruzarajz. 16×8. (Jelzett.)	10.—

Kikiáltási ár pengőben

434. MIKLÓSSY ÖDÖN, A voksom díja. Színes rajz. 23×13. (Jelzett.) . . . . . 8.—

435. MOLNÁR C. PÁL, Fekvő női akt. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.) . . . . . 43.—

436. MOLNÁR JÓZSEF (1821—1899), Hegyvidék. Olajfestmény. 74×100. (Jelzett.) . . . . . 350.—
(Illusztrálva a III. táblán.)

437. MONNIER, HENRI BONAVENTURE (1805—1877), Az öregség. Színezett kőrajz. 20×24 . . 10.—

438. MÜHLBECK KÁROLY, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című könyvéhez. Tusrajz. 11×15. (Jelzett.) . . . . . 5.—

439. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című könyvéhez. Tusrajz. 11×15. (Jelzett.) . . 4.—

440. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című könyvéhez. Tusrajz. 15×11. (Jelzett.) . . 5.—

441. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című művéhez. Tusrajz. 15×11. (Jelzett.) . . . 4.—

442. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című művéhez. Tusrajz. 10×17. (Jelzett.) . . . 5.—

443. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című művéhez. Két tusrajz egy keretben. 16×11. (Jelzett.) . . . . . 7.—

444. —, Könyvillusztráció, Gárdonyi, Göre Gábor című művéhez. Színezett tollrajz. 14×10. (Jelzett.) . . . . . 8.—

445. MÜLLER LEOPOLD KARL (1834—1892), Férfi tanulmány. Olajfestmény. 65×53. (Jelzett.) . . 50.—

446. NÁDLER RÓBERT (1858—1938), Parkrészlet. Olajfestmény. 25×32. (Jelzett.) . . . . . 40.—

447. NAGY ZSIGMOND (1872—1932), Hazafelé. Színes rajz. 14×10. (Jelzett.) . . . . . 16.—

448. —, Jézus. Színes kréta. 13×8. (Jelzett.) . . . 12.—

449. NAGY BALOGH JÁNOS, Lejtős út. Olajfestmény. 32×47 . . . . . 40.—

450. NECK, JAN VAN (1636—1714), Diana a fürdőben. Olajfestmény. 82×76. (Jelzett.) (Sérült.) . 580.—

451. NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Korcsma előtt. Olajfestmény. 100×75 . . . . 150.—

452. NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Páva és pulykák. Olajfestmény. 85×110 . . . 200.—

453. NÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1600 KÖRÜL, A világ megváltása. Olajfestmény. 55×70 . . . . . 250.—

454. NÉMETALFÖLDI FESTMÉNY, 1600 KÖRÜL, Ó-testamentumi jelenet. Olajfestmény. 85×120 . 300.—

455. NÉMET MŰVÉSZ, XV. SZÁZAD VÉGE, Olasz és Portugál városok látképei. Kétoldalas színezett fametszet. 43×31 . . . . . 16.—

		Kikiáltási ár pengőben
456.	NÉMET FESTŐ, XVII. SZÁZAD, Női képmás. Olajtestmény. 70×55	160.—
457.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Olvasó szerzetes. Olajtestmény. 45×60	350.—
458.	NÉMET FESTŐ, XVIII SZÁZAD, Készülődés a kilovaglásho.z. Olajtestmény. 45×57	150.—
459.	NÉMET FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Csendélet. Olajtestmény. 85×120	250.—
460.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Mulandóság. Víztestmény. 27×24	20.—
461.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Madárcsendélet. Olajfestmény. 22×31	56.—
462.	NÉMET FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Madárcsendélet. Olajfestmény. 22×31	56.—
463.	NEOGRÁDY ANTAL, Hegyi patak. Vízfestmény. 40×58	50.—
464.	—, Tájkép vadásszal. Vízfestmény. 28×38. (Jelzett.)	30.—
465.	—, Téli táj. Gouache. 30×22. (Jelzett.)	35.—
466.	—, Téli táj vadászokkal. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	50.—
467.	—, Tájkép. Olajfestmény. 70×55. (Jelzett.)	70.—
468.	—, Erdő széle. Vízfestmény. 30×40. (Jelzett.)	40.—
469.	NYILASSY SÁNDOR (1873—1934), Tanya. Olajfestmény. 60×75. (Jelzett.)	180.—
470.	—, Anya gyermekével. Olajfestmény. 92×73. (Jelzett.)	200.—
471.	OLGYAY FERENC (1872—1939), Tájkép. Olajfestmény. 40×45. (Jelzett.)	40.—
472.	Tájkép. Olajfestmény. 55×68. (Jelzett.)	120.—
473.	—, Tájkép patakkal. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	60.—
474.	OLOFSSON, GUSZTÁV, Női képmás. Szénrajz. 55×40. (Jelzett.)	35.—
475.	ORBÁN DEZSŐ, Tájkép. Pasztell. 48×63. (Jelzett.)	25.—
477.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Ámor és Psyche. Olajfestmény. 80×67	60.—
478.	OSZTRÁK FESTŐ, XIX. SZÁZAD, Jelenet a tiroli szabadságharcból. Olajfestmény. 57×72	40.—
479.	OSZTRÁK MŰVÉSZ, XIX. SZÁZAD, Zöldruhás nő. Elefántcsontra festett miniatür	80.—
480.	PAÁL LÁSZLÓ (1846—1879), Erdőrészlet. Olajfestmény. 52×62. (Jelzett.)	400.—
481.	PACZKA FERENCNÉ, Anya gyermekével. Algrafia. 37×28	5.—
482.	PÁLDY ZOLTÁN, Fekvő női akt. Pasztell. 34×69. (Jelzett.)	35.—

		Kikiáltási ár pengőben
483.	PÁLLIK BÉLA (1845—1908), Versenyparipa. Olajfestmény. 46×60. (Jelzett.)	118.—
484.	—, Versenyparipa kastély előtt. Olajfestmény. 127×95. (Jelzett.) (Sérült.)	280.—
	(Illusztrálva a VI. táblán.)	
485.	PÁLLYA CELESTIN, Mennyezet vázlat. Tollrajz. 14×10	8.—
486.	—, Tanulmányok egy mennyezethez. Tollrajz. 8×19	7.—
487.	— Vásár. Olajfestmény. 13×18. (Jelzett.) . .	20.—
488.	—, Vásár. Olajfestmény. 18×32. (Jelzett.) . .	30.—
489.	—, Rákospalotai piac. Olajfestmény. 20×34. (Jelzett.)	30.—
490.	—, Tájkép. Olajfestmény. 11×22. (Jelzett.) . .	50.—
491.	PANN ABEL. A bűnbeesés. Szines kőrajz. 40×26	2.—
492.	PAP EMIL, Piac. Olajfestmény. 22×28. (Jelzett.)	40.—
493.	—, Menyecske. Olajfestmény. (Jelzett.) . . .	40.—
494.	PAROBEK ALAJOS, Fürdőző nők. Olajfestmény. 85×65. (Jelzett.)	60.—
495.	—, Álló női akt. Szépia. 28×20. (Jelzett.) . .	5.—
496.	PATKÓ KÁROLY, Niobe. Rézkarc. 40×48. (Jelzett.)	6.—
497.	—, Cigányok. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	53.—
498.	—, A Duna Zebegénynél. Olajfestmény. 95×100. (Jelzett.)	64.—
499.	PAYNE, ALBERT HEINRICH, VIDAL, VINCENT (1811—1887) UTÁN, Lord Byron gyermekkorában. Színezett acélmetszet. 20×16 . .	5.—
500.	PENTELEI MOLNÁR JÁNOS (1878—1924), Csendélet. Olajfestmény. 80×75. (Jelzett.) . .	180.—
501.	PERLMUTTER IZSÁK (1866—1932), Merengés. Rézkarc. 42×33	7.—
502.	PETTENKOFEN, AUGUST VON (1822—1889), A szürke ló. Olajfestmény. 12×16. (Jelzett.) . .	250.—
503.	PICHLER JÓZSEF, Tájkép. Vízfestmény. 23×30. (Jelzett.)	16.—
504.	POLL HUGÓ (1867—1931), Női képmás. Pasztell. (Jelzett.)	24.—
505.	—, Strandon. Pasztell. 40×53. (Jelzett.) . . .	90.—
506.	—, Lagunák. Pasztell. 30×20	40.—
507.	PÓLY TIBOR (1886—1937), Parkrészlet. Olajfestmény. 80×65. (Jelzett.)	80.—
508.	—, Férfi tanulmányfej. Krétarajz. 27×20. (Jelzett.)	5.—
509.	PONGRÁCZ SAROLTA BÁRÓNŐ, Virágcsendélet. Olajfestmény. 63×50. (Jelzett.)	48.—
510.	PÓR BERTALAN, Önarckép. Olajfestmény. 65×53	90.—

		Kikiáltási ár pengőben
511.	POPPER ALAJOS, Quvodlibet. Vízfestmény .	15.—
512.	PÖRGE GERGELY (1858—1930), A hős halála. Olajfestmény. 32×42. (Jelzett.)	11.—
513.	—, Havas út. Olajfestmény. 48×47. (Jelzett.) .	27.—
514.	—, Tanya télen. Olajfestmény. 19×29. (Jelzett.)	19.—
515.	—, Hortobágyi részlet. Vízfestmény. 11×15. (Jelzett.)	15.—
516.	—, Naplemente. Olajfestmény. 23×29. (Jelzett.)	12.—
517.	—, Újpesti vásár. Ceruzarajz. 20×30. (Jelzett.)	4.—
518.	PRÉVOSTI, CH., Tenger. Olajfestmény. 60×90. (Jelzett.)	80.—
519.	PRIHODA ISTVÁN, Három kisleány. Rézkarc. 30×38	8.—
520.	—, GLATZ OSZKÁR UTÁN, Fonó nő. Rézkarc. 47×32	8.—
521.	—, Fekvő női akt. Rézkarc. 34×40	5.—
522.	—, A forrás. Rézkarc. 44×33	5.—
523.	— Diana vadászaton. Rézkarc. 35×47 . . .	5.—
524.	—, Ádám és Éva. Rézkarc. 39×27	6.—
525.	—, Mária Immaculata. Rézkarc. 40×30 . . .	4.—
526.	—, Olvasó férfi. Ceruzarajz. 34×29. (Jelzett.) .	5.—
527.	—, Könyöklő nő. Rézkarc. 35×25	5.—
528.	—, Magyar Mannheimer Gusztáv (1859—1937) után, Séta. Rézkarc. 34×24	5.—
529.	—, Diana vadászaton. Rézkarc. 28×38 . . .	5.—
530.	—, Diana vadászaton. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.)	17.—
531.	—, Szabadban. Olajfestmény. 38×48. (Jelzett.) .	17.—
532.	—, Öt fej. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.) . .	17.—
533.	—, Páholyban. Olajfestmény. 40×48. (Jelzett.) .	17.—
534.	—, Mulatozók. Olajfestmény. 50×60. (Jelzett.) .	43.—
535.	—, Víg társaság. Színezett rézkarc. 58×60 . .	14.—
536.	—, Sokácok. Színezett rézkarc. 57×44 . . .	12.—
537.	—, A kulisszák mögött. Színezett rézkarc. 58×43	14.—
538.	PRÓNAI STIFFEL ANTAL, Hegyvidék. Olajfestmény. 75×115	23.—
539.	PUGH, Greenwich park. Rézkarc. 20×26 . .	4.—
540.	RAINERNÉ ISTVÁNFFY GABRIELLA, Oroszlánkölykök. Olajfestmény. 38×78. (Jelzett.) . .	45.—
541.	—, Kutyafej. Kréta. 24×26. (Jelzett.) . . .	16.—
542.	RAKSSÁNYI DEZSŐ, Anya gyermekével és galambokkal. Olajfestmény. 68×50. (Jelzett.) .	60.—
543.	RÁKOSI UITZ JÁNOS, Utcarészlet télen. Rézkarc. 35×23	3.—
544.	REMBRAND, HARMENS VAN RIJN (1606—1669) UTÁN, A művész bátyja. Olajfestmény. 64×47	90.—

		Kikiáltási ár pengőben
545.	REYNOLDS, SAMUEL WILLIAM (1773—1835), DUBUFE, CLAUDE MARIE (1790—1864) UTÁN, A hallás. Mezzotintó. 39×29	5.—
546.	RIEPENHAUSEN JOHANNES (1789—1860), A levél. Szépia. 22×32. (Jelzett.)	6.—
547.	RIPPL RÓNAI JÓZSEF (1861—1927), Női akt. Olajfestmény. 50×50. (Jelzett.)	180.—
548.	RODE, CHRISTIAN BERNHARD (1725—1797), Tibiás meggyógyítása. Rézkarc. 15×20 . . .	8.—
549.	ROERTTGE, A. M., Holland városrészlet. Rézkarc. 38×48	5.—
550.	ROHBOCK LUDWIG FÉLE RAJZOK UTÁN, Erdélyi várak és városok látképe. Acélmetszet. 10 darab	16.—
551.	ROMÁN GYÖRGY, Vajda Hunyad vára. Pasztell. 45×62. (Jelzett.)	20.—
552.	ROMBAUER JÁMOS (JOHANN) (1782—1849), Férfi képmás. Olajfestmény. 68×52. (Jelzett.) .	160.—
553.	ROMEK ÁRPÁD, Csendélet. Olajfestmény. 70×60. (Jelzett.)	50.—
554.	ROSENMAYER FERENC (1864—1912), Vásár. Olajfestmény. 14×22. (Jelzett.)	30.—
555.	ROSSETTI, GABRIEL CHARLES DANTE (1828—1882). Kalitkás nő. Tollrajz. 15×12 . . .	16.—
556.	ROTTMANN MOZART, Gyöngysor. Olajfestmény. 100×120. (Jelzett.)	107.—
557.	—, Szalmakalapos nő. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	40.—
558.	RUBOVITS MÁRK, Balaton partján. Olajfestmény. 21×26. (Jelzett.)	30.—
559.	—, Karikatúra. Tusrajz. 15×14. (Jelzett.) . .	5.—
560.	—, Séta a mezőn. Olajfestmény. 27×21. (Jelzett.)	20.—
561.	RUDNAY GYULA, Önarckép. Olajfestmény. 45×40. (Jelzett.)	350.—
562.	—, Interieur. Olajfestmény. 70×55	500.—
563.	—, Női arckép. Olajfestmény. 60×42. (Jelzett.)	500.—
564.	—, Önarckép. Olajfestmény. 45×40. (Jelzett.) .	350.—
565.	—, Kompozició. Olajfestmény. 42×56. (Jelzett.) .	350.—
566.	—, Erdőrészlet. Olajfestmény. 48×60. (Jelzett.) .	500.—
567.	—, Lakoma. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.) . .	600.—
568.	RUGENDAS, GEORG PHILIPP (1666—1742), Lovasok. Olajfestmény. 18×28	75.—
569.	RUGENDAS, JOHANN MORITZ (1802—1858), Bar sur Aube melletti ütközet 1814-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
570.	RUGENDAS, JOHANN LORENZ (1775—1826), A tudelai ütközet 1808-ban. Színezett aquatinta. 47×59	40.—

	Kikiáltási ár pengőben
571. —, Regensburg bevétele 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
572. —, A francia hadsereg visszavonulása Moszkvából. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
573. —, Vandamme fogságba ejtése a culmi csatában 1813-ban. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
574. —, UTÁN KÖPFER, Sarragossa ostroma 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
575. —, A hanaui ütközet. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
576. —, A népek csatája Lipcsénél 1813-ban. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
577. —, Átkelés a Dunán Bécsnél 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
578. —, Jelenet a népek csatája-ból, 1813-ban. (Schwarzenberg herceg hirül hozza a győzelmet.) Színezett aquatinta. 47×59	40.—
579. —, A cs. k. osztrák hadsereg bevonulása Nápolyba 1815-ben. Színezett aquatinta. 47×59 . .	40.—
580. —, Moszkva égése 1812-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
581. —, A znaimi csata 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
582. —, ÁDÁM, ALBRECHT (1782—1862) UTÁN, Az ebersbergi ütközet 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
583. —, Az arcisi csata 1814-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
584. —, Landshout visszavétele 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
585. —, A wagrami ütközet 1809-ben. Színezett aquatinta. 47×59	40.—
586. SANSON, F., WOODVARD, GEORG M. (1760—1809) UTÁN, Politikai karikatúra. Színes rézkarc. 27×22	8.—
587. SANTI, PIETRO, Theodorick síremléke Ravennában. Rézkarc. 25×23	5.—
588. SCHÜTZ, Körmenet. Olajfestmény. 24×31. (Jelzett.)	20.—
589. SEITZ, GEORG (1810—1870), Gyümölcscsendélet. Olajfestmény. 53×68. (Jelzett.)	40.—
590. SILIGAY FERENC (1873—1924), Tóparti részlet. Olajfestmény. 50×67. (Jelzett.)	48.—
591. SPANRAFT ÁGOSTON, Keleti városrészlet. Vízfestmény. 44×63. (Jelzett.)	25.—
592. SPANYIK KORNÉL, Szabadban. Olajfestmény. 22×32 (Jelzett.)	60.—
593. SPANYOL FESTŐ, XVIII. SZÁZAD, Szent József Jézussal. Olajfestmény. 86×74	107.—

		Kikiáltási ár pengőben
594.	STEIN JÁNOS GÁBOR, Vénus tükör előtt. Olajfestmény. 18×43. (Jelzett.)	20.—
595.	—, Fekvő női akt. Olajfestmény. 65×113. (Jelzett.)	80.—
596.	STETKA GYULA (1855—1925), Szent Péter. Olajfestmény. 28×12. (Jelzett.)	48.—
597.	—, Furulyázó férfi. Olajfestmény. 68×53. (Jelzett.)	90.—
598.	STOLP, Hegyi tó. Olajfestmény. 20×30. (Jelzett.)	30.—
599.	STROY, MICHAEL (1803—1871), Férfi képmás. Olajfestmény. 102×82. (Jelzett.) (Sérült.)	80.—
600.	SUNTACH ANTONIO (1744—1828), Az ostendei kikötő. Színezett rézmetszet. 17×23	5.—
601.	SZABÓ KÁLMÁN (GÁBORJÁNI), Perugia. Fametszet. 33×24	5.—
602.	SZAMOSSY ELEK (1826—1888), Starhemberg Ernő herceg képmása. Olajfestmény. 128×100. (Jelzett.)	60.—
603.	SZÁRNYAY ANTAL (XIX. SZÁZAD ELEJE), LENCSÓ MIHÁLY UTÁN, Magyar törvényhatósági címerlap. Színezett metszet. 58×70	35.—
604.	SZÉKELY BERTALAN (1835—1910), Alkonyat. Olajfestmény. 32×42	200.—
605.	SZEPESI KUSZKA JENŐ (1885—1936), Magas Tátra. Olajfestmény. 100×150. (Jelzett.)	100.—
606.	—, Tájkép. Olajfestmény. 73×100	80.—
607.	SZŐNYI ISTVÁN, Tanulmányfej. Tusrajz. 30×23. (Jelzett.)	6.—
608.	—, Merengés. Tempera. 72×92. (Jelzett.)	200.—
609.	—, Földmunkások. Vízfestmény. 38×53	60.—
610.	SZÜLE PÉTER, Utcai harmonikás Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.)	140.—
611.	—, Ecce-Homo. Olajfestmény. 60×54. (Jelzett.)	91.—
612.	SZVETENEY GYÖRGY, Háborgó tenger. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	90.—
613.	TELCS EDE, Tésasszony. Színes rajz. 14×10. (Jelzett.)	16.—
614.	—, Éjjeli séta. Színes rajz. 15×9. (Jelzett.)	16.—
615.	TEUCHERT KÁROLY (1886—1926), Fekvő női akt. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	45.—
616.	—, A fővezér. Színezett tusrajz. 28×24. (Jelzett.)	20.—
617.	THEER, ALBERT (1815—1902), Hamlet. Olajfestmény. 53×41. (Jelzett.)	100.—
618.	THORMA JÁNOS (1870—1937), Fürdő nő. Olajfestmény. 70×42. (Jelzett.)	500.—
619.	—, Kertészleány. Olajfestmény. 65×52. (Jelzett.)	500.—
620.	THORMÁNÉ, KISS MARGIT, Golgota. Pasztell. 73×100. (Jelzett.)	100.—

		Kikiáltási ár pengőben
621.	TOHSIN, Konstantinápoly holdvilágnál. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	40.—
622.	TÖLGYESSY ARTUR (1853—1920), Alkony. Olajfestmény. 58×81. (Jelzett.)	130.—
623.	TOLNAI ÁKOS, Balaton partján. Olajfestmény. 53×33. (Jelzett.)	32.—
624.	TORNAI GYULA (1861—1928), Lelkiismeretfurdalás. Olajfestmény. 112×136. (Jelzett.)	192.—
625.	—, Hindu kézimunkázó nő. Olajfestmény.. 40×45. (Jelzett.)	225.—
626.	TORNYA GYULA festő, erdélyi vázlatkönyve. 48 oldal ceruzarajz és aquarell	20.—
627.	TOROCZKAY OSZWALD, Virágos udvar. Olajfestmény. 45×49. (Jelzett.)	20.—
628.	TÖRÖK EDE, Női képmás. Olajfestmény. 65×50. (Jelzett.)	48.—
629.	TOTH B. LÁSZLÓ, Makkszedők. Tempera. 33×66. (Jelzett.)	45.—
630.	—, Faluvége. Tempera. 40×49. (Jelzett.)	45.—
631.	—, Falurészlet. Tempera. 50×60. (Jelzett.)	45.—
632.	—, Falusi utca. Tempera. 40×49. (Jelzett.)	45.—
633.	—, Halászbárkák. Tempera. 39×48. (Jelzett.)	36.—
634.	—, Virágcsendélet. Tempera. 48×38. (Jelzett.)	40.—
635.	TULL ÖDÖN (1870—1911), Városrészlet. Vízfestmény. 50×35. (Jelzett.)	60.—
636.	UDVARY PÁL, Cirkusz. Olajfestmény. 70×80. (Jelzett.)	40.—
637.	UHER ARISZTID, Koldus. Olajfestmény. 140×150. (Jelzett.)	96.—
638.	UITZ BÉLA, Kézápolás. Rézkarc. 39×28	4.—
639.	—, Női képmás. Szénrajz. 50×42	32.—
640.	—, Női tanulmány. Színes tus. 70×50	32.—
641.	UJHÁZY FERENC (1827—1921), Tájkép. Olajfestmény. 15×23. (Jelzett.)	30.—
642.	VADÁSZ MIKLÓS (1881—1927), Kiss József arcképe. Rézkarc. 36×31	6.—
643.	—, Iványi Jenő színművész képmása. Ceruzarajz. 28×22 (Jelzett.)	25.—
644.	VÁGÓ PÁL (1854—1928), Női tanulmány. Olajfestmény. 50×33. (Jelzett.)	120.—
645.	VAHOT IMRE, gr. Széchenyi István képmása. Kőrajz. 31×23	8.—
646.	VAJDA ZSIGMOND (1859—1931), Tavasz. Olajfestmény. 157×70. (Jelzett.)	40.—
647.	—, A nagybányai templom oltárképe. Tempera. 105×63. (Sérült.)	10.—
648.	—, Ábrándozás az erdőben. Olajfestmény. 46×28. Jelzett.)	30.—

		Kikiáltási ár pengőben
649.	—, Halászó Ámor. Olajfestmény. 80×60. (Jelzett.)	60.—
650.	VASS ELEMÉR, Csendélet. Olajfestmény. 40×50. (Jelzett.)	64.—
651.	—, Párizsi utcarészlet. Színes kőrajz. 24×32	5.—
652.	—, Alvó nő, Színezett kőrajz. 42×33	10.—
653.	VASZARY JÁNOS (1867—1939), Cirkusz. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	256.—
654.	—, Körmenet. Olajfestmény. 43×54. (Jelzett.)	150.—
655.	—, Sárga vitorlás. Olajfestmény. 55×80. (Jelzett.)	90.—
655/a.	—, Strand. Olajfestmény. 46×62. (Jelzett.)	200.—
656.	—, Tájkép. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	350.—
657.	VEIT RUDOLF, Fiesole. Rézkarc. 32×17	3.—
658.	VERESS ZOLTÁN, A Grosglockner csúcsa. Vízfestmény. 32×24. (Jelzett.)	12.—
659.	—, Puttok. Olajfestmény. 12×17. (Jelzett.)	30.—
660.	—, Kézimunkázó asszonyok. Olajfestmény. 35×53. (Jelzett.)	25.—
661.	—, Tűzmellett melegedő gyermekek. Olajfestmény. 50×40. (Jelzett.)	45.—
662.	VIDOVSZKY BÉLA, Hálás hallgatóság. Olajfestmény. 115×130. (Jelzett.)	80.—
663.	—, Tájkép. Olajfestmény. 70×90. (Jelzett.)	120.—
664.	VIETH, FRIEDRICH LUDWIG (?), Két gyermek képmása. Miniatür	70.—
665.	VISKY JÁNOS, Legelő kecskék. Olajfestmény. 80×100. (Jelzett.)	40.—
666.	VÖRÖS GÉZA, Szent Ferenc predikál a madaraknak. Tempera. 120×90. (Jelzett.)	170.—
667.	WARGHA B., A jó bor. Olajfestmény. 44×30. (Jelzett.)	25.—
668.	WATHOUSER, Lovascsata. Olajfestmény. 90×130. (Jelzett.)	160.—
669.	WEBER, P., Kolostori jelenet. Vízfestmény. 26×36. (Jelzett.)	10.—
670.	WOELFJLE, J., ADAM, FRANZ (1815—1886) UTÁN, Angol telivérek. Kőrajz. 50×60	12.—
671.	WURSTER, P., Berchtesgeden látképe. Acélmetszet. 20×25	2.—
672.	ZÁDOR ISTVÁN, Egér. Rézkarc. 29×35	8.—
673.	—, Tájkép. Olajfestmény. 17×20. (Jelzett.)	30.—
674.	ZEMLÉNYI TIVADAR (1864—1917), Tanulmányok. Ceruzarajz. 20×16. (Jelzett.)	4.80
675.	ZICHY MIHÁLY (1735—1797), Petőfi illusztráció. Tollrajz. 25×18	66.—
676.	—, Petőfi illusztráció. Tollrajz. 25×18	40.—
677.	—, Miss Mary. Színezett rajz. 33×25. (Jelzett.)	120.—
678.	—, Hungaria. Tollrajz. 9×9	16.—
679.	ZÜGEL HEINRICH (XIX. SZÁZAD), Tehén. Olajfestmény. 55×65. (Jelzett.)	113.—

MDK

Margitay Tihamér

Féltékeny, festm.

Az első váltó, "

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

83o l.

Margitay Tihamér festő M.D.K.

Benczur tanítványa volt.

Kampus, hagy. műv. Bp. 1960 506

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Zrínyi a költő felolvasása"

„II. Lajos csele pátakbóli kazavitele"

c. várlatai a KT-nál, 1885.

MDK-A-1-1/1440.

MDK

Margitay Tihamér, festö.
/1859-1922/.

"S zeptember végén". Jelezve. Karton.

Ernst Muzeum aukciói. 52.sz. II. rész.
1935.nov. - Képek. Kat. 13.l.

MDK

Margitay Tihamér festő

„József nádor" c képe (Műegyetem tulajdona)

1885-ös KT-kiállításon

MDK-A-1-1/1448

MDK

Margitay Tihamér festő

„Dido" c. képe országos kiállításon szerepelt,
~~majd~~ innen a MT-hoz került
1881.

MDK-A-I-1/1493

MDK

Margitay Tihamér festő

„A látogatás", képét vételre kínálja

KTmk. 1884.

MDK-A-I-1/1356.

MDK

Margitay Tihamér fordó

„A mama névnapja" c hépít Darázsi

Albert vette meg. 1884.

MDK-A-I-1/1391.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Látogatás" c. képét eladta. (KT-nek?)

1884.

MDK-A-I-1/1364.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Fellegek"
„Elfogyott a nóta"
„Hosszu percek"
„Ligetben" a képeit küldi KT-kiállitásra
1884.

MDK-A-I-1/1387.

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Méres hetek"

„Oltár előtt" c képei párisi tárlat után

KT-tárlaton. 1889.

MDK-A-I-1/2562.

MDK

Margitay Tihamér fertő

KT hőveteli „Kosár" c képének sokszorosítási díját, mivel a jogot átadta M.T. más folyóiratoknak is.

MDK-A-1-1/2590

MDK

Margitay Tihamér festő

„Oltár előtt" c képe a londoni Continental

Galleryben 1890.

MDK-A-I-1/2708.

MDK

Margitay Tihamér fejtő

„Mézeshetek" c hépét eladásra kínálja

a KT-nak. 1889.

MDK-A-I-1/2591.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Méreshetek" c. képét KT-tárlatra

a király megvette. 1888.

MDK-A-1-1/2598.

MDK

Margitay Tihamér festő
„Mérés hetek" c. képével 300-Ft-os Ráth díjat
nyert. 1889.

MDK-A-1-1/2618.

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Pinike" c képét KT-hosszolárou Matilde Medetz

nyertc. 1889.

MDK-A-I-1/2666.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Anfelthős"
„A gólya"
a képei KT-nál 1890.

MDK-A-I 1/2808.

MDK

Margitay Tihamér festő

„A vízjáték vége"
„Vetélytársak"
„Volt-e már nevelnes" c képei KT téli tárlatán 1890.

MDK-A-I-1/2778.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Vetély társak" c képét elnyerte. 1890.

MDK-A-1-1/2785.

MDK

Margittay Tihamér festő
„Szalonbetyárok" c képére ár ajánlatot tettek.
1891.

MDK-A-I-1/3001.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Gondtalan" c képét ~~fel~~ megvették 1891.

(KT téli tárlat)

MDK-A-I-1/3012.

MDK

Margitay Tihamér festő

„A gólya"
„Anfalthős" c képét eladta. 1890.

MDK-A-I - 1/2828.

MDK

Mergitzy Tihamér festő

„Kosár" c képe berlini kiállításon 1891.

MDK-A-1-1/2873.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Váljunk el"
„Az Ő egészségére" c képeit KT-tár-
latra jelenti be. 1891.

MDK-A-I-1/2965.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Anarchista" c képét KT kisorsolja 1892.

MDK-A-I-1/3039.

MDK

Margitay Tihamér, festő. 1859-1922.

Ismerkedés. Vákon.

Jelezve.

Ernst Anz. aukc. 54. r. - Kiáll. 1936 nov. 22-29.

Jegyz. 15. l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Szerelmespár, o.vázl.

Magy. rajz 55 éve, Szépm.Muz. kiáll. 1940. jan.
14 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Reggeli a parkban, of.

Duzzogás, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 25 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Fiu képmás, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 28 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Kihallgatáson, of.

Árverési Közl. 1938. 3.sz.rk. 23 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Ellenállhatatlan gavallér, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz.

21 l.

MDK

Margittai Tihamér fertő

„Váljunk el?"
„Novicius"
„A cigaretta" c képzett kt téli társlatra
jelenti: 1891.

MDK-A I - 1/2943.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Duzzogás, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

2o l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Mézeshetek, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
31 l.

Tarr László dr. /Monor
szeti iró, a Corvina k
ján József fametszetü
mányt, amely angol

MDK

Margitay Tihamér festő

„Már kérő" c képét Dornis Lahol (?) Debre-
ceube nállitatta. 1872.

MDK-A-1-1/1071.

MDK

Margitey Tihamér Jutó

KT-tárlatra küldött 3 képével (1886. ősén)

pályázik a Munkácsy-díjra.

MDK-A-I-1/1665.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Az ellenállhatatlan" c. képét KT öni

Szerkesztőre küldi. (II. rovszat, 1886.)

MDK-A-I-1/1663.

WDK

MDK

Margitay Tihamér fertő

(Dobsina, 1886.)

„Bébi örömre" c képét a stryji tűzkárosultak javára ajánlja fel.

MDK-A-I-1/1613

MDK

Margitay Tihamér festő
„Megtérés" c képét Tina Kálmán nyeri
KT-sorsolásun 1885.

MDK-A-I-c/1518.

MDK

Margitay Tihamér futó

„Korhely"

„Elfogyott a nóta" c. kézzel KT karácsonyi

tárlatán megvenik. 1886.

MDK-A-I-1/1836.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Korhely" és

„Elfogyott a kóta" c képeit KT tárlatón

Kállay Gyula veki meg. 1886.

MDK-A-I-1/1810.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Crevegés"
„Első nevelem"
„Az ellenállhatatlan" c képei KT-tárlatom 1886.

MDK-A-I-1/1790

MDK

Margitay Tihamér festő

„Tükör előtt" c képét KT hovázacsonyi tárlatán

eladja. 1886.

MDK-A-I-1/1780.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Első élveret" c. képét KT-tárlatom elvegyi.

1886

MDK-A-I-1/1777

MDK

Margitay Tihamér festő
„Első puska" c képét KT-kiállításon (1886)

Wellisch Alfréd vette meg 1886.

MDK-A-L-1/1760.

MDK

Margitay Tihamér Jertő

„Ellenállhatatlan" c lépet KT öni tárlatán

megvenik. 1886.

MDK-A-L-1/1694.

MDK

Margitay Tihamér futó

„Léggotton" a hajnál KT-tárlaton Koller...?

verni mag. 1887.

MDK-A-I-1/1962.

MDK

Margitay Tihamér Jertő

„Légyotton"
„A jó parthie" c képeit KT-Ďbi Sárlatra
(salon-genre) küldi, 1887.

MDK-A-I-1/1918.

MDK

Margitay Tihamér Jutó

„Ellenállhatatlan" c. képét (Gschwindt-család tulajdona) a bécsi kiállítás küldi, 1882.

MDK ~~A-1~~-1/2162

MDK

Margitay Tihamér festő

„Tűhőr előtt" c képét Kemény Kálmánné

veni meg 1884.

MDK-A-1-1/1251.

MDK

Margittay Tákamár fertő
„Éljen" c képét Rákóczi Jenő akarja
megvenni 1884.

MDK-A-I-1/1226

MDK

Margitay Tihamér festő

„Bébé"
„Tükör előtt
„Hol a gunár?"
„Hopp" c képeit küldi KT-kiállítása
1883

MDK-A-1-1/1203.

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Egy csókot" c képét megvenik. 1883.

MDK.-A -1- 1/1197.

MDK

Margitay Tihamér fertő
„Éljen" c hepét Rákóci Szenőné vette meg. 1884.

MDK-A-I-1/1088.

MDK

Margitay Tihamér festő

„A mama névnapja" c képét megvették.
1884.

MDK-A-1-1/1353.

MDK

Mergitny Tihamér fertő
„Korhely" c kézét el akarja adni.
1884.

Eladja, a KT (?) megvette.

MDK-A-I-1/1343. és 1349.

MDK

Margitay Pikarnár fertő

„Megtérés" c képét Zichy Jenő Mérnöky Géza „Szent Iváni táj" c képcért cserébe átveni. 1884

MDK-A-I-1/1308.

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Hol a gunár?" és „Hopp!" c képeit

kéri a KT-tól. 1884.

MDK-A- I-1/1290.

MDK

Margittai Tihamér, festő

160. Huszárvér. Of.
202. Deákszerelem. "

A Szegedi Képzőmův. Egy. műkiáll. – Szeged. 1907. III.

Kat. 13, 14. l.

MDK

Margitay Tihamér festő
1882. „Megtérés" c képét a KT-nek eladja.

MDK-A-I-1/1057.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Kosár" c. képét Dalby Jenő választotta 1883.

MDK A-1 – 1/2430.

MDK

Margitay Tihamér fertő

„Falun gavallér"
„Élet örömre"
„Próba előtt" c képei KT-tárlaton 1888

MDK-A-I- 1/2410.

MDK

Margitay Pakamér fertő

„Kosár" c képének sokszorosítási jogát eladja a KT-nek
1888.

MDK-A-I-1/2354.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Kosár" c. képét KT 600 Ftos díjjal jutalmazva

I. díj. 1988.

MDK-A-L-1/2345

MDK

Margitay Tihamér festő

„Valginh el" c képét vételre ajánlja

1891.

MDK A-1-1/2075.

M.D.K.

Margittay Tihamér
festő

Méltatás.

Cipka Péter: A műveltség minőségéért — 5 lap.
Élet és Irodalom, 1960. szept. 16.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922

Az ellenállhatatlan tüzér, of

Csókolódzó pár, of.

Szomoru hir, of.

Árv. Csarnok 1o4.aukc. 1942. máj. 1o. 1.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922

A levél, fm.

Ernst Muz. 44/b. sukc. 2o l.

MDK

Margitay Tihamér, 1861-

Vöröshaju nő, festm.

"Kedves egészségére", festm.

Ernst Mus. 22. aukc. 28 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922

Női képmás, of.

Két nő, "

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

27 l.

MDK

Margittay Tihamér, 1859-1922.

Festőművészek képmásai, cer. 2 lap

Önarckép, toll.

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939.

jan. 38 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Szerelmesek, of.

Árv. Csarnok, 194o. jun. 94.sz. 31 l.

MNK

Margittay

Fürdő nő, bronz

Árv. Közl. 1939. 5.rk.ss. 92.sukc.

42. l.

MDK

Margitay Tihamér, 1-sö éves

A kiállitáson a figurális rajz és festés szakmájából munkáival részt vett.

"Egyház és Iskola." Az országos mintarajztanoda. kiáll
Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

MDK

Margittay Tihamér, sz. 1859

Incselkedés, of.

Női tanulmányfej, of.

M. Studio 2. sorc. 1921. 19 l.

MDK

Margittay Tihamér

Önarckép. Graf.

Az Önarckép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

24 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922,

Kihallgatáson, olaj

Az ellenállhatatlan, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

1.

27

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Kettesben, festm.

Ernst Múz. Isk. nők. 1935. márc.
13 1.

MDK

Margittay Tihamér

Műcs. őszi kiáll. Vas, Ujs. 1884, 46.sz. 741 l.

Veszprém

Lenin-liget 5. Bakony Múzeum, alakul
mai kövek. Nagydémi apolló és Lares
töredékek. Balácai római mozaik /fác
mény /kb. looo darab/. A jutasi avar
székesegyházból, XI. század. I. Endr
bronz corpus. Madonna, ólom zarándok
budai palotájából. Apostolok, 4 domb
Szivós János pohara, 1625. Habán tán
/ládák/. Urkúti üvegcsillár, XVIII.
lop Papkesziből, 1782. Keramika, /fő
Férfiarckép. Borsos József: Az özveg
1825/. Ligeti Antal: Sziklás hegyi r
retü/. Szoldatics Ferenc 5 képe. Me
mazásu Csikász Imre sok szobra.

/Dornyay Béla: Bakony. Bp. 1929, 22-
románkori emlékei. Bp. 1938, 12, 163
CCXXX, CCLVIII. tábla/

M. D. K.

MARGITTAY Tihamér testő

Párbaj után (Munkácsy-kalás

V. ö. Pillanatnyi tekintetés

Liegvári 1958. 262.

Margitay Tihamér
festő

M.D.K.

Ursonnáró társaság.

Biraukció 1957. Budapest.

21 l.

Margitay Tihamér festő M.D.K.

Életképei jelentősek

Grigler Ignác: Művelődéstörténet. Bp.
1902 197

MDK

Margitay Tihamér

nevének említése

(1859-1922)
Miskolcon 1943-ban képmúv.
Museum kiállításán szereplő képe:
„Stefi bácsi". Olaj lemezpapiron.
50.5 × 35.5 cm. Vétel 1898. Ltsz. 1673.

Csánky Dénes: A magyar festészet mesterei.
(Kiáll. kat.) Miskolc 1943. 10. l.

Margitay Tihamér MDK

Nevének emlitése az 191o-es évek mücsarnoki müvészei között.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 29. l.

MDK

Marhitay Tihamér, 1859-1922.

Ellenállhatatlan gavallér, of.

Duzzogás, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

25 l.

MDK

Marhitay Tihamér, 1859-1922.

Ismerkedés, of.

Kihallgatáson, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

25 l.

MDK

Margitay Tihamér

Mézeshetek, olaj

Felvinczi Takács Zs: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 65 l.

Margitay Tihamér

Mérnöktek, olaj.

MDK

Margitay Tihamér

Utolsó szerelem, olaj

Pelvinczi Takács Z: Benczúr és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 66 l.

Margiday Tibaudr

Utolsó szerelem, olaj

MDK

Margitai Tihamér festőmüv.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 21 l.

MDK

Margitay Tihamér, festő.

Kosár. 1888. 600 frtos I. társ. díj.

Mézeshetek. 1889. Ráth Gy-f. 300 frtos díj.

A féltékeny. 1892. Társ. 300 frtos műlapdíj.

Utolsó szerelem. 1894. 2000 frtos társ. díj.

OMKT. – Vánd. kiáll. 1910 szept. 8. – dec. 27-ig.

Kitünt. műv. lajstr. – Hornyánszky V. kny.

66. l.

MDK,

Mrigitzy Tihamér fotó

„Decameron" c képét 1887. KT-rovsolásban Dávidai

Sándor nyeri.

MDK-A-1-1/2120.

MDK.

Margitay Tihamér Sertő

Müncheni kiállítása

„Az Alexandrkatalan"

„Az utolsó próba" c bécsi kiállítása

is nagyobb képeit jelenti be. 1888.

MDK-A-1-1/2187

MDK

Margitay Tihamér, „Jestő".

A Hoppon maradt menyasszony. Bf. -

Nemz. Kal. - Karács. Kiáll. 1898-99 dec. 16 - jan. 20. - Fm.

Margitay Tihamér festőmüv sz
Párbaj után, olajf.
A Szegedi-városi muzeum festményeinek és szobrainak jegyzéke

(P.

Szám: 155081/1910.
V - a.

J Ó V Á H A

Budapest,

(P.H.)

L: Erdélyi
Ö: Fehér.

Margittay Tihamér
Vasárnap délután, olaj

Szent-György-Céh XLVI. művészeti aukciója. A Gyűjtő.
I. évf. 2.sz. 4 l.

óta: Krisztus szineváltozása/
odalhoz épitett kolostorral, a város
ület északnyugati végénél áll. Környé-
itás a déli és délkeleti oldal körül.
-ban, vagy néhány évvel később tele-
János pápa Széchenyi Tamáshoz intézett
-én kelt pápai engedélye alapján, s
ik és kolostoruk felépitéséhez. A temp-
század műformáit mutatják. 1466-ban
gével a templomot ujjáépitették. II.
ei apátnak, gondoskodjék a kolostor
rzetesek 1467-ben elüzték. A ferencesek
ak 1544-ban menekültek el a törökök e-
szatértek. 1719-ben a helységban tűz
grongálta. Az 1789-179o-es Canonica
igen régi, a hajó pedig 1696-ban épült.
ölbing János budai épitész és Kayr Má-
25-én szentelték fel. Ekkor kilenc ol-
őoltár, Szt.Anna, Boldogságos Szüz Mária
ya és Nep.Szt.János /ma Szt.József/ oltá-
a Szentkereszt és Boldogságos Sz.Mária

Margitay Tihamér
Isten hozott, olaj
Komoly kérdés, olaj
Gólyakadét, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 2, 7 1.

ortok állanak, bújik meg a kisméretü
két erős-kiugró oldaltoronnyal. Az é-
ella, amit sétautak kereteznek. A déli
k egyenes ut, mely egy hárompilléres,
n kétoldalt régi körfal indul. A kapu
a földszintes egykori ispánlakások.
arkán vaskos torony.
et téglánya lapu, 3 ablakos a rövid, 4
a. Középrizalitos homlokzat, a sarkon
a egy fogadószobával. Földszint: aaa-a-
izaliton ajtókkal /A/. A középső ajtó
ok. Az egész épület körül lábazat,
ablakkeretsor, rózsaszinü. A két eme-
tja el, és főpárkány zárja le.

Margitay Tihamér

† 1922

A Múbarát 1922.

69

Louis de Bourbon Condé Rejre.

643. Nicolas Largillière.

Margitay Tihamér

364 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Őszszel a kertünkben. Olajfestmény. Eladó.

365 **Szenes Fülöp.** Kertben. Olajfest. Eladó.

366 **Szenes Fülöp.** Számadó juhász. Olajfest. Eladó.

367 **Szenes Fülöp.** Női arckép. Olajf. Magántulajdon.

368 **Szenes Fülöp.** Férfi arckép. Olajfestmény. Morelli tanár tulajd.

369 **Szenes Fülöp.** Női arckép. Olajfest. Magántulajdon.

370 **Szenes Fülöp.** Mea culpa. Olajfestmény. Eladó.

*371 **Szenes Fülöp.** Női arckép. Olajfest. Magántulajdon.

372 **Szenes Fülöp.** Ifjú-arckép. Olajfest. Magántulajdon.

373 **Szenes Fülöp.** Férfi arckép. Olajf. F. G. tulajdona.

374 **Margitay Tihamér.** Látogatás a babánál. Olajfestmény. Eladó.

375 **Margitay Tihamér.** Fürdés előtt. Olajfest. Eladó.

376 **Margitay Tihamér.** Füstkarikák. Olajfest. Eladó.

377 **Margitay Tihamér.** Tanulmányfej. Olajfest. Eladó.

*378 **Margitay Tihamér.** Szeptember végén. Olajfestmény. Eladó.

379 **Margitay Tihamér.** Elhagyottak. Olajfest. Eladó.

380 **Karlovszky Bertalan.** Női fej. Olajfest Magánt.

381 **Karlovszky Bertalan.** Arckép. Olajfest. Magánt.

382 **Karlovszky Bertalan.** Arckép. Olajfest Magánt.

383 **Margitay Tihamér.** Érdekes olvasmány. Olajfest. Eladó.

384 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Zivatar a Balatonon. Olajfestmény. Eladó.

385 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Pilis vidéke. Olajfestmény. Eladó.

386 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** A volt Markóutca Budapest. Olajfestmény. Eladó.

387 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Borongós őszi hangulat. Olajfestmény. Eladó.

KMT 1903/4. téli kiáll

*340 **Poll Hugó.** Vizsga. Pastel. Eladó.

341 **Poll Hugó.** Felvonó a Károly-aknában. Pastel. Eladó.

342 **Poll Hugó.** Borús idő. Pastel. Eladó.

343 **Poll Hugó.** Üveggyári híd. Pastel. Eladó.

344 **Poll Hugó.** Baglyasi dombok. Pastel. Eladó.

345 **Poll Hugó.** Károlyakna. Pastel. Eladó.

346 **Poll Hugó.** Balaton. Pastel. Eladó.

347 **Poll Hugó.** Somoskő. Pastel. Eladó.

348 **Poll Hugó.** Kút. Pastel. Eladó.

349 **Poll Hugó.** Zánkai templom. Pastel. Eladó.

350 **Poll Hugó.** Falurészlet. Olajfestmény. Eladó.

351 **Poll Hugó.** Mocsaras táj. Pastel. Eladó.

352 **Udvary Géza.** Toldy Miklós. Olajvázlat. Eladó.

353 **Udvary Géza.** IV. Béla menekülése. Olajvázlat. Eladó.

354 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Jesi vidékéről (olasz). Olajfestmény. Eladó.

355 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Erdőrészlet Siófokon. Olajfestmény. Eladó.

356 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Nyári felhők. Olajfestmény. Eladó.

357 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Balaton. Olajfestmény. Eladó.

358 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Utca Icicin. Olajfestmény. Eladó.

359 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Chioggiai halászbárkák Lovránában. Olajfestmény. Eladó.

360 **Bruck Miksa.** Bártfai konyha. Olajfestmény. Eladó.

*361 **László Fülöp E.** Báró Gerliczy Ferencné arcképe. Olajf. Magántulajdon.

362 **Bruck Miksa.** Bártfai pitvar. Olajfestmény. Eladó.

363 **Magyar-Mannheimer Gusztáv.** Felhőtanulmány Balaton vidékén. Olajfestmény. Eladó.

Margitay Tihamér

522. Margitay Tihamér: Kandallónál.

Képrőm Társ. 1908/9 téli Éiall
dat.

139. Stetka Gyula: Arckép.

Margitay Tihamér

378. Margitay Tihamér: Szeptember végén.

Képzőm. Tais. 1903/4
téli kiáll. Sat

73. Magyar-Mannheimer Gusztáv: Tavasz Olaszországban.

Margitay Tihamér

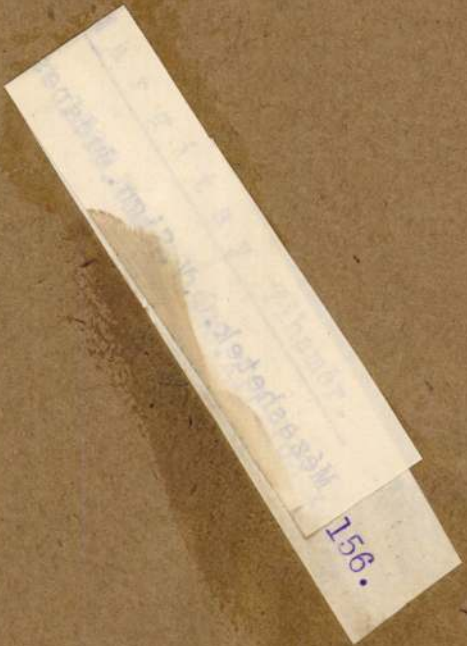

Margitay Tihamér

A feltékeny c. festmé-
nye után készült
műlapot adta ki a
Műcsarnok.

Vas. Ujs. 1897. 28. l.
(A Műcsarnokból.)

BUDAPEST
959 JUIN 28 7

Margitay Tihamér

Szerelmes versek c-
képezik repr-
Vas. Ujs. 1904. 15. sz.

ALAPITÁSI ÉV: 1835. TELEFON: 187-330

TH. LAUFFER
Buchhandlung und Antiquariat
BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 11.
GEGRÜNDET: 1835. POSTFACH 311.

Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula urnak

Budapest XI.
Lágymányosi ut 16

Margitay Tihamér

Irod

Vas. Ujs. 1904. 501. l.

(Magyar művészek Londonban.)

Kismarton

233

Margitay Tihamér

Vas. Lap. 1887. 792. l.

kevesebb honvédelmi ereje; a gondvisel
miatt megbénult gyermekek, nem hog
mére, hasznára, sőt terhére válnak az á
és községnek;

— a magokra hagyott, vagy épen bez
mek gyufajátékából eredő tűzveszély, cs
nyarán *fél milliónál nagyobb értékű*
emésztett fel;

— s végre, mi legfőbb, az elhagyott
mekekek kész zsákmányai az erkölcsi rc
és műveletlenségnek, holott a megóvotta
képeznék egy újabb míveltető korszakn
közei az államnyelv elterjesztésének.

Ezek szerint mi lehet a magyar ki
jövője, eszményképe?

Az, hogy a mennyire emberileg
Magyarország földén gondviseletlens
egyetlen gyermek se pusztuljon el, és
eszményt, ha teljesen el nem érjük is, o
meg fogjuk közelíteni, arról biztosíta
lyunknak a nemzet iránt tanusított atya
és szeretete, s kormányunknak, hat
nak és az egész magyar társadalomna
iránt feltámadt meleg érdeklődése, mely
bizvást számithat nemzeti életünknek e

Plán Jenő 16-ik tanév zeneiskola

XI., VERPELÉTI-U. 5. (Horthy Miklós-körtér — Elöljáróság mellett)
TELEFON: 258–124. — Értekezés naponta 3 órától.

TANSZAKOK: zongora, hegedű, gordonka, ének, zeneszerzés, (3 hónapos) hangszernélküli „Zenei játékos iskola" (zenei-óvóda).

KITŰNŐ, OKLEVELES TANERŐK!!

A beirások augusztus 28-án kezdődnek — a tanitás szeptember 4-én. Bár évközben is veszünk fel növendékeket, — szeptemberben beiratkozóknak lényeges kedvezményt biztositunk.

TANDIJAK:

Zongora, hegedű havi 13, 16, 23 P. (4-es, 3-as, 2-es csop.)
Gordonka, ének, zeneszerzés havi – 17, 24 P. (– 3-as, 2-es csop.)
„Zenei játékos iskola" havi 6.— P. Beirási dij 10.— P.

Foglalkozunk: gyermekek (6 éves kortól), felnőttek, kezdők, haladók, zenekedvelők és hivatásra készülők tanitásával. Előkészités a Zeneművészeti Főiskolára. — Mindenkit szeretettel és lelkiismerettel tanitunk.

Ingyenes tehetségvizsgálat, megbeszélés a beirásokkal egyidőben, **naponta 3—4 óráig (telefon: 258–124).**

PLÁN JENŐ okl. zenetanár, áll. eng. zeneiskola, XI., Verpeléti-u. 5.

Margitay Tihamér

Vas. Ujs. 1894. 128. l.

Nemzeti szalon. Magyar festők, szobrászok és műpártolók új egyesületet szerveznek «Nemzeti szalon» czímen. Az alakulás előkészítésére megalakult a bizottság is, melynek elnöke *Margitay* Tihamér, jegyzője *Kacziány* Ödön, kik felhivást intéztek a közönséghez.

Az egyesület tervezői abból indulnak ki, hogy a magyar művészet elismerése és szeretete azért nem ment még át a magyar társadalom vérébe, mert nem voltak megfelelő organumok. Ebből a czélból óhajtják megalkotni a magyar művészek és műpártolók egyesületét, mely a már meglevő «Országos magyar képzőművészeti társulatnak» lenne kiegészítése. Czélja az egyesületnek: a festészet, rajzoló művészet, képmetszés, sokszorosítás, szobrászat, szobrászati művek sokszorosításának emelése, egyrészről a hasonló természetű külföldi termékek lehető kiszorításával, másrészről az anyagi pártolással. Eszközei lesznek: Budapesten állandó művásárcsarnok létesítése; műtárlatok rendezése az ország (esetleg külföld) nagyobb városaiban; eredeti képek, szobrok sokszorosítása; művészi termékek kisorsolása; művészi menetek, estélyek rendezése; művészeti szakközlöny alapítása; megrendelések közvetítése; műtermékek megvétele s azok értékesítése; ösztönés pályadíjak alapítása; segély és előleg nyujtása, hogy a művész már megkezdett művészi produktumát befejezhesse; a művé-

tása. Azoknak, a kik be akarnak lépni az egyesületbe, nyomtatott nyilatkozatot küldenek kitöltés czéljából. Az alapító tagsági díj 200 forint, a rendes tagé évi 12 forint. A kitöltött nyilatkozatok legkésőbb e hó 24-éig *Margitay Tihamér* czímére (Budapest, Baross-utcza 79. sz.) küldendők.

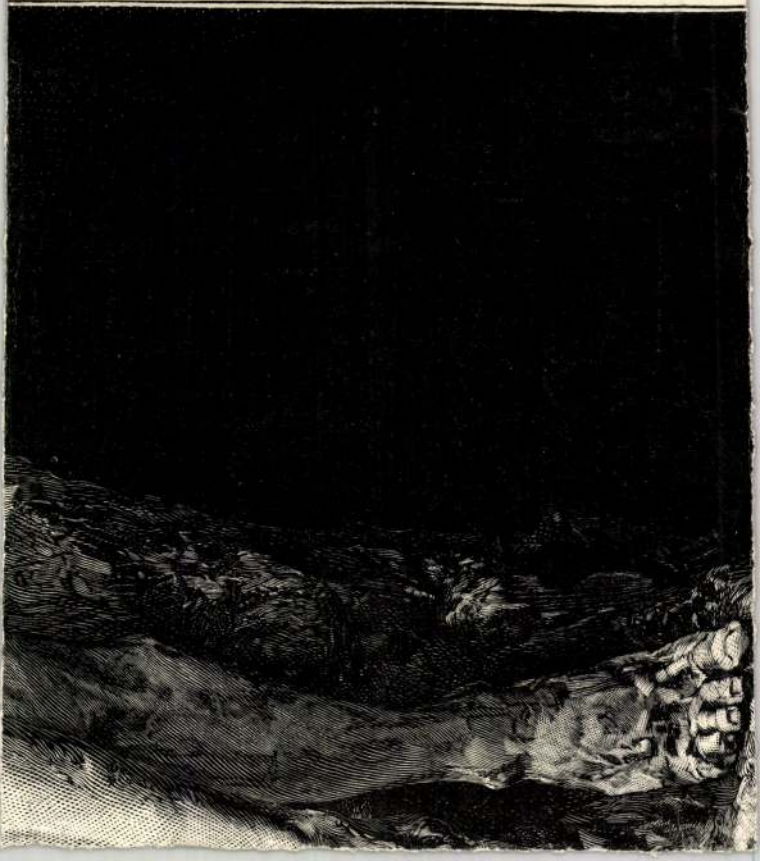

Margitay Tihamér

Kacziány Ödön: Magyar festőművészek. Vas. Ujs. 1894 819. l.

MARGITAY TIHAMÉR.

Nem egy nagy művészről irja a műtörténelem, hogy soká kellett keresnie, míg végre megtalálta az irányt, melyre úgy szólván rátermett s melyben boldogulnia és előre haladnia megadatott.

Azok, kik figyelemmel kisérték Margitay Tihamér művészi pályáját s azt a folytonos küzdést szemlélték, melyben edződött, míg végre megtalálta valódi irányát, igazat adnak az előbb elmondottaknak. Bár mindenik irányban, a melyben megpróbálkozott, bizonyos sikert birt fölmutatni, de az általános, ellenállhatatlan, széles körü nagy sikereket a salon-genreben aratta. Ki ne emlékeznék az «*Ellenállhatatlan*» fényes sikerére. Mint egy úton-útfélen eldalolt s nagy kedveltségü zenedarab, úgy jelent meg Margitay ez alkotása mindenütt. Képes lapok hasábjain, kirakatokban, mindenütt szemlélhettük. S azóta a kedves alkotásoknak egész sorozata jelöli művészi pályáját.

Margitay Tihamér ősrégi nemes család sarja. 1860-ban született, Debreczenben tanult s iskolái végeztével a mintarajztanodában mint művésznövendék Székely tanár tanitványa lett. Több dij elnyerése után Münchenbe ment, hol a képzőművészeti akadémián szorgalmasan ta-

hullámlyozott. Majd hosszabb időre Olaszországba utazott, honnan számos művét küldötte haza kiállítás végett. Az 1885-iki országos kiállításon «*Dido*» című nagy, történeti festménye keltett figyelmet ügyes tekhnikájával, széles ecsetkezelésével és erőteljes színhatásával. Majd az «*Ellenállhatatlan*» nyitotta meg sorát ama kedves, a nagy közönség által is annyira szeretett műveknek, melyek gyors egymásutánban kerültek ki műterméből. A siker lánczolatának egy-egy szemét képezi mindenik. Legyenek, bár futólagosan, megnevezve: «*A jó parthie*», «*A kosár*», «*Oltár előtt*», «*Mézes hetek*», «*A vigjáték vége*», «*Aszfaltbetyár*», «*Próba előtt*». Mindezek kis része azon alkotásoknak, melyek a művész nevét úgy itthon, mint a külföldön ösmertté tették.

Kacziány Ödön.

Margitay Tihamér

illusztrációi az alábbi
munkán.

Vas. Ujs. 1904. 423. l.
(Mikszáth K.: Az én
kortársaim.)

TELEFON 5-51.

ACS FERENC

VASKERESKEDÉSE

SZÉKESFEHÉRVÁR, BOLDOGASSZONY (HAL)-TÉR 12.

TELEFON 5-51.

T.

Müemlékek Országos Bizottsága

Budapest

IX. Rákos u. 1a

Margitay Tihamér

Vészi vek a kolozsvári Matyás-nobor zsűrijében, mint a Képzőművészeti Társulat kiküldötte.

Vas. Ujs. 1894.
340. l. (A Kolozsvári Matyás-nobor.)

Margitay Tihamér

röd

Vas. Ujs. 1887. 800. 1.

Bp. Wurm – udvar

1871.

Margitay Tihamér

Irod

Szana Tamás:

Bem és Petőfi.

Vas. Ujs. 1898. 178 l.

ígos

Draskóczy István

f.s.lelkész Urnak,

BUDAPEST.

XI., Györök-u.24.

MDK

Margitay Tihamér

Magyar festők a müncheni kiállitáson. VU. 1888.
XXXV. évf. 23.sz. 385 l.

Margitay Tihamér

szül. Jenkén (Ung m)
1859. nov. 27. ref.
Debrecenben 6 gimnázium-
mot végzett.
1876/7 I. 5. félévé
a bpesti muntarajztanodában.
1876/7 II. vendéglatogató

Margitay Tihamér

1903. gyűjt. Eiak-
Nemzeti palon

MDK

Margitay Tihamér. 1859-1922.

Audencia előtt

Nagyapai intelmek

"Szeptember végén"

A regős, of.

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 21 l.

Margitay Tihamér festő M.D.K.

Nőrőskaju nő jelenve karton 32×46 cm

Kedves egénségére " vászon 50×62

Enyedy Lukács és neje hagyatéka - Bp. 1923
28

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Enyelgés, festm.

Ernst Muz. 42. aukc. 1929. máj.

12 l.

M. D. K.

MARGITAY Tihamér festő

Didó kétségbeesése Aeneas távozta után

Bvák. Tárgymut. Bp. 1885. 45. l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

A kis árva, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 27 l.

MDK

Margitay Tihamér

Tinike, of.

Képzőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

12 l.

MDK

Margitay Tihamér

Vasárnapon, of.

Képeőmüv. Társ. kiáll. Arad, 1889.

8 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

Az ellenállhatatlan, of.

Kihallgatáson, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

25 l.

MDK

Margitay Tihamér, 1859-1922.

A gavallér, of.

A lump. of.

Tavasz, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

25 l.

MDK

MDK

Margittay Tihamér, 1859-1922.

Kihallgatáson, of.

Ellenállhatatlan gavallér, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.

25 l.

MDK

Margittay Tihamér, 1859-1922.

A gavallér, of.

A lump, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.

25 l.

MDK

Margittay Tihamér, 1859-1922.

Ismerkedés, of.

Az ellenállhatatlan, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.

25 l.

MDK

Margitay Tihamér

Pistike boldogsága, of.

Műcsarnok, 1899. 3.sz. 41 l.

MOK

Margittay Tihamér, 1861-1922.

A jó bor

Ernst Mus. 29.sukc. 1924. 31 l.

MDK

Margittay Tihamér, 1861-1922.

Tanulmány

A levél

Ernst Muz. 29.aukc. 1924. 31 l.

MDK

Margitay Tihamér, festö.
1859-1922

Tréfás olvasmány. Of.

gr. Almásy -Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942 máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat.23.l. aukció

Margittay Tihamér
festő

M.D.K.

"Ellenállhatatlan" ficsúrokat készít.

Bodnár Éva: Tornyai János
M.M.M. Évkönyve 1952, 202 l.

M. D. K.

MARGITAY Tihamér festő

Már késő 1882

Megtérés

Farkas Munkószt. 461,

M-D K.

MARGITAY Tihamér Jestő

Az ellenállhatatlan

Első szerelem

Csevegés

Farkas Munkószt. 463,

Margittay Tihamér
Huszárvér, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc. 13 l.

Margittay Tihamér

Diákszerelem, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1917. márc.

14 l.

Margitay Tihamér, 1859-o922
Virágnyelv, olaj
Nagyapa mesél, "

N.Szal. III. auko. 1924. 9 l.

Margittay Tihamér
Hazafelé

Az 1904-iki téli tárlat. 14 l.

Margitay Tihamér
Szeptember, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállításán, 1906. 6 1.

íprajzi tárgyakat, himzéseket, kerámiát
staurálására költött. A gazdag nagyvá-
övid időt, néhány hónapot töltött. Gyűj-
nárium rektora, a papnövendékek okulá-
llitotta fel. Egy részét még életében
eti Múzeumnak adományozta, megmaradt
e értelmében az esztergomi Keresztény
lágháboru után. Ipolyi gyűjteménye
, elsősorban a középkori magyar tábla-
sorozatával, s teljesebbé teszi a mú-
a nagyértékű gobelinek és szőnye-
ó által. Marastoni, Orlai-Petrich,
ások műveivel pedig a képtár nagyobb
dik felének hazai festészetéről.
, ugyancsak az első világháboru után,
sztény Muzeumba. Az Ausztriába elszár-
rlo-Capece család gyérebb képeiből
Bécsben, nagy szakértelemmel gyűjtött
családi képek nem birnak különösebb

MDK

Margitay Tihamér festő

1881. „Vásárosztás"(?) c képét jelenti be a KT-kiállításra

MDK-A-I-1/957.

M. D. K.

MARGITTAY Tihamér festő

Művészet. 1955. 1/9.

Végvári Lajos: Tíz év kiállításai 81. l.

Margittay Tihamér festő M.D.K.

1899 ben Fadrun János egykori napheggi műtermében telepedett meg. Magához vette a gyermek Fáy Dersőt három nyáron keresztül, rajzolni tanította.
1915 ben ismét együtt dolgoznak.

Élek A: Fáy Derső a festő és illusztrátor. Bp 1929, 7, 8 pl

M.O.K.

Margitay Tihamér festő

A volt Fadrus műterem bérlője a Naphegy oldalán

Beck Ö. Fülöp Emlékezései Bp. 1957 283-284.

Margittay Tihamér MDK

1859-1922

Korszerü festő volt a századvégi pletykasajtó mértéke szerint, stb..

Művészetének általános jellemzése.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.Bp.1959.9-lo.l.

MARGITAY Tihamér festő

SÁRMÁNY Ilona: Hevesi Lajos táreái a magyar festészetről az 1888-1896 közötti időszakban. = Ars Hungarica, XVIII. évf. 2. sz. 1990 237.p.

MDK Zirkx

Margittay Tihamér

Elek A: A magy. táj- és genrefestés loo eszt.
Nyugat, 1927, febr. 1. 285-9 l.

MARGITAY TIHAMÉR festő

91 9. 41

Új Művészet

MDK

Margitay Tihamér festőművész.

a képzőműv. tanács uj tagja

Vállalkozók Közl. 1908. dec. 9. 8 l.

MDK

Margitay Tihamér

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Római dáridó" c. képét a KT-tól vásárolta 1881.

MDK-A-1-1/938.

Margitay Tihamér

Vas. Ujs. 1894. 44. l.

Uj művész-egyesület Budapesten. Művészek és műbarátok e hó 12-ikén tanácskozást tartottak *Margitay* Tihamér festőművész elnöklete alatt, s elhatározták «*Magyar művészek és műpártolók egyesületének*» alapítását, s az alapszabályok elkészítésére bizottságot választottak. A magyar művészek és a műpártoló közönség egyesülésének eszméje, a művészek kiállításai az ország nagyobb városaiban, valamint a külföldön rendezendő vándorkiállítások terve is benne van az elfogadott programmban.

Margitay Tihamér

Vas. Ujs. 1894. 825. l.

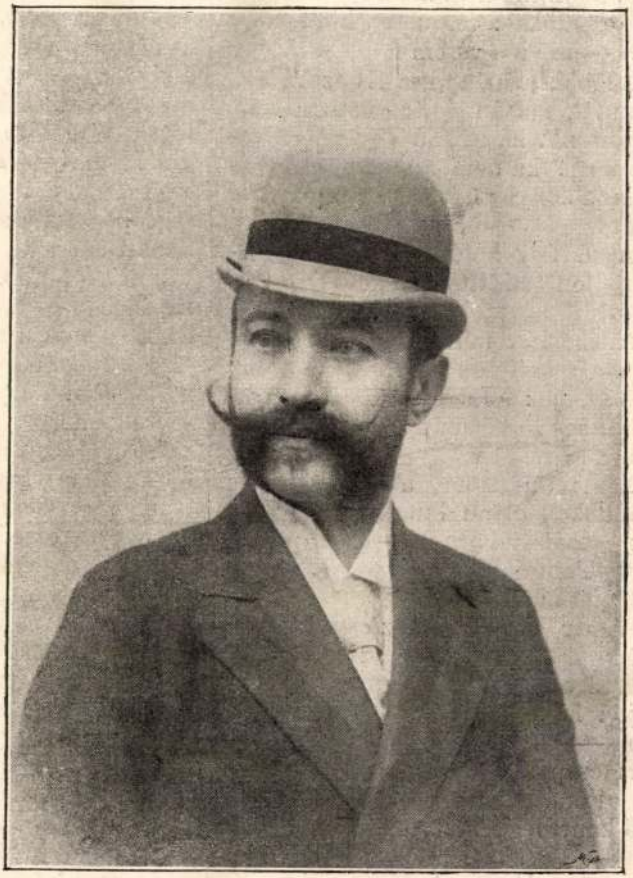

MARGITAY TIHAMÉR. Halácsy fényképe után.

ÚJVÉSZEK.

P 3

(3)

Templom - a pltpl

12-13

25 ábra

Margitay Tihamér

Szinnyomatú képek. A Légrády testvérek műintézete jeles festőink művei közül gyakran készít színes nyomásban másolatokat. Újabban *Margitay* Tihamér két életképe jelent meg nálok: «*Az Ő egészségére*» és «*Leánynéző a zárdában*», a két vidám és elmés kép, melyeket lapunk is bemutat. Marastoni József készítette a találó másolatokat szines nyomás alá. A rajz és szinek jól adják vissza az eredetit s erős versenyt csinálnak a külföldi szines nyomású képeknek, melyekkel annyira elárasztanak bennünket. A közönség habozás nélkül választhatja a hazai dolgot, mely legalább is van olyan, mint a külföldi s ezenkivül nem idegen, hanem tökéletesen oda illik a szobák diszítésére. A két kép teljesen párja egymásnak; nagyságuk 70—100 cm. Egynek ára 10 frt, a hozzá való keretek pedig 6—20 frt közt váltakoznak.

Vas. Ujs. 1894. 869. l.

MŰVÉSZEK NÉVSORA.

Margitay Tihamér

MARGITAY TIHAMÉR, az életképek jeles festője, érdekes új művel jelenik meg a mostani téli kiállításon. Szinei gazdagságban sokat nyertek s képének hatását nagyban növelik. Ezúttal a családi élet egy drámai jelenetét festette meg nagy művészi sikerrel. A kitagadott leány, a kit csábítója utóbb feleségül vett, tér haza a család fejétől bocsánatot kérni. A családfő előtt térdelő fiatal asszony a drámai jelenet fő alakja, de a művész a kép komor hatásainak enyhítésére előtérbe helyezi a kis csecsemőt, kit a család többi tagjai ragyogó örömmel dédelgetnek, mint békeangyalt, a kinek kedvéért apa és anya megbocsát. A bonyodalmas jelenetet Margitay a kép hangulatainak különböző elosztásával, művészi kézzel rendezte.

Paur Gerá.
A téli kiállítás a Műcsarnokban. Vas. Ujs
1899. 871. l.

Margitay Tihamér

NYOMTATVÁNY

Vas. Ujs. 1892. 50 sz

Margitay Tihamér: *A féltékeny.*

HIVÓ

DEZSŐ

ŰVÉSZ

LITÁSÁRA

DURAY TIBOR

VÉSZEK

LÁSZLÓ

MŰVÉSZ

KIÁLLITÁSÁRA

ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

RA 1 PENGŐ

MUTATÓJÁNAK

ÉR

A BETLÉRI KASTÉLY FŐHOMLOKZATA.

sokára megered a zaj. Az éjszakában pedig tovább hallatszik a «*Marblehead*» szócsöve, át, a többi hajókhoz.

— «*Hallo! «St.-Paul» there?*» . . . A kérdés és felelet csak töredezve hallatszik felénk, a hangok azonban tovább szólanak, hajóról-hajóra, — két percz után már ujra zsibong a mozgalom mindenütt: álmos képpel bukik fel a mélység ajtain a sok felköltött matróz.

Az altisztek éles sípjainak hangja felsikit a csöndben, mire glédában állanak a sorok; — a parancsnok pedig egy kézmozdulattal határt szab a tömeg sorában s rövid parancscsal adja tudtul a kiválasztottaknak: — «*készülődj!*»

Három aczélcsónak már a vizen lebeg. — Még öt percz, mialatt a beszállás gyorsan megesik, — s rendben minden: egy-egy csónak élén a kiküldött tisztek: *O'Mally*, *Hoopes* és *Powell* hadnagyok.

A többiek alhatják az igazak álmát, — fekhelyére azonban senki vissza nem tér.

A három csónak megindul. Zajtalan csapódnak az evezők a vizbe: gyakorlott matrózkezek nesztelen remekelése ez. A többi hajókról is megindulnak a segédcsapatok, valamennyi csónak egyesül egy pontban, — aztán már csak

tette az amerikai csapatoknak Kuba partját elérhetni. A körülzárt sziget erődeit látszólagos ostromba fogták a csatahajók ütegei, hogy elvonják figyelmöket a lakatlan partokon történő behatolásról. Tizenötezer embert sikerült így partra tenni. Döntő ütközetre a szárazföldön nem került a sor. Az amerikai hadosztály 22. és 71. ezredei csak az erdők sűrűiben s a hegyek szakadékai közt verték fel a spanyolok bujkáló csapatait, kik részint éhségtől üzetve, részint a gyűlölet hangjára hallgatva, árulókká lettek s elszökdöstek ezredeiktől, hogy egyesüljenek a felkelőkkel, vagy saját kezökre dolgozzanak az általános zürzavarban.

A kubaiak közt kitört az éhség. A spanyol rablók garázdálkodása következtében már a háború kitörésekor beütött közéjök a nyomor. Ruházatuk elrongyolódva, gyomruk üresen, — mi sem természetesebb, minthogy elpártoltak, letépték vállaikról a király czímerét s foglyokul ajánlkoztak *Shafter* tábornoknak, a hol legalább nem kell éhezniök.

Don Pascual Cervera y Topete spanyol admirális bujkálódásáról különféle hirek szivárogtak felénk. A hirek azonban ellentmondtak

Margitay Tihamér: *Rontó Pál históriája.*

íme ő maga is milliomos, a kormányzósága pedig dicsekedhetik vele, hogy titkos szolgálatokra és hadifegyverekre rengeteg összegeket gyűjt s e mellett oly gazdag, hogy a tanács egyik tagja csak nem régiben azt a javaslatot tette, mindegyikük kapjon évenként 12,000 forintnyi fizetést csekély kárpótlásul azért a nehéz munkájukért, hogy valami újabb adónemet kitalálnak. Lehet, hogy ez a kitünő s csakugyan okos és élelmes elnök sohase hallotta hirét az Eureka Stockade-nak.

Míg Ausztrália egyéb gyarmatainak lakossága százezrekkel szaporodott, *nyugati Ausztrália* egészen néptelen maradt, miután mindenki egészen elhagyatottnak és terméketlennek vélte. De azért 1891-ben itt is találtak aranyat s ide is elkezdődött, a vizhiány s a szállítási nehézségek ellenére is, a bevándorlás, s Coolgardie és Kalgoorlie sokat igérő vidéke is fölfedeztetett.

A nép alig ért rá, hogy a Londonderry tárna hirhedt csődjét kiheverje, már is hire támadt, hogy az értékes ércz nagy mennyiségben ott található *brit Kolumbia* legéjszakibb részében is. Eleinte azonban kevés figyelmet fordítottak, keveset hederítettek ez új aranymezőre, miután *nyugati Ausztrália* még egyre szemet szúrt; de az utolsó hónapokban a hirlapok csodás, mesés összegekről beszélnek, melyeket egy-két napi munka után *Klondike* vidéke nyújt, s az eredmény az, a mi volt a világ teremtése óta: hogy ezren és ezren elhagyják hazájukat s utaznak, vándorolnak, ezer és ezer mérföld távolságra, havas, veszélyes jégmezőkön végig; csákányokkal vágván maguknak lépcsőt a jégbe, hogy elérjék ezt a mindig és mindig óhajtott kincset: az aranyat, mely hatalommal, jólléttel, gazdagsággal kecsegteti boldog birtokosait.

Varjas Károly.

BLANCO TÁBORNAGY, KUBA ÚJ FŐKORMÁNYZÓJA.

Évek óta tart már a kubai fölkelők szabadságharcza, s habár a hadi szerencse nagyon váltakozó s a csatározás többnyire guerillahadjárat jellegű, kétségtelen, hogy a hosszas háború Spanyolországnak már is nagyon nagy kárára van. Leghiresebb hadvezére, Martinez Campos, tehetetlen volt a kezdetben kicsinyelt fölkelőkkel szemben, az utána odaküldött Weyler tábornokot is kénytelenek voltak visszahivni, mert bár másfél éven át erélyesen, sőt nem ritkán kegyetlenül lépett fel, maradandó sikereket alig tudott kivivni. A spanyoloknak méltó okuk van az aggodalomra. A kubai felkelésben megsebesültek közül több mint 30,000 katona van jelenleg is a spanyol kórházakban, a háboru havonként 40—45 millió pesetába kerül, holott az állam havi bevétele összesen csak 65 millió s ezért a katonák és tisztviselők fizetéséből már eddig is 300 millió pesetát nem tudtak kifizetni, úgy hogy a kubai felkelés miatt az anyaország tönkremenésétől lehet tartani.

Az új Sagasta kormány e szomorú helyzetben október 4-én, tehát rögtön uralomra jutása után, a lehető legelőzékenyebb föltételeket ajánlotta meg a fölkelőknek, a gyülölt Weylert visszahivták, állítólag törvényszék elé állítják s helyére új főkormányzóul Penna-Plata marquist *Blanco y Arenas B.* tábornagyot és szenatort küldték ki, kinek arczképét most bemutatjuk. Ez a férfiú nem rég már hasonló állásban működött a Philippini-szigeteken s szintén sikerrel, mivel a Mindanaóban 1894 május havában kitört fölkelést 1895 márczius 11-én Marahuit mellett kivivott győzelmével leverte; ámbár a később, 1896 augusztus havában Manillában újból kitört forradalmat már nem győzhette le.

Blanco kiáltványai a felkelőkhöz és a katonákhoz nagyon vérmes reményre mutatnak; úgy látszik, maga is meg van győződve arról, mit a Kubába érkezése után küldött táviratában kifejez, hogy a béke rövid idő mulva helyre fog állani. Különösen bizik abban, hogy a spanyol kormány kész a kubaiaknak a spanyol fenhatóság elismerése fejében önálló parlamentet és miniszteriumot adni s e mellett teljes amnestiát. Reménye azonban aligha valósul; mert a felkelő vezérek, Gomez és Garcia, határozottan ragaszkodnak Kuba teljes függetlenségéhez. De a legnagyobb baj az, hogy most már az amerikai Egyesült-Államok kormánya csaknem nyiltan pártolja a kubai fölkelőket s általában

BLANCO TÁBORNAGY, KUBA ÚJ FŐKORMÁNYZÓJA.

állandóan mennek onnan hajók Kubába, fegyvereket, élelmiszereket sőt önkénteseket is vivén a fölkelők számára. Valószinű, hogy az élelmes yankeek most már elérkezettnek tartják az időt a szép sziget bekebelezésére. Rövid idő mulva nézetök szerint teljesen kimerül a spanyolok ereje, a kubaiak pedig, ha kivivják a függetlenségüket, sokkal gyengébbek lesznek, mint hogy a hatalmas szomszéddal szemben függetlenségüket sokáig megőrizhessék. Egyelőre az amerikaiaknak az is előny, hogy egy európai hatalmat Monroe tanának értelmében ismét kiszorítanak Amerikából s épen azt, mely egykor leghatalmasabb volt az új világban.

EGY MULT SZÁZADI NAGY TŰZVÉSZ.

A londoni City pusztulása óriásnak tünhetik fel a mai tűzrendészeti viszonyok fejlettsége mellett, de ha a legborzasztóbb elemi csapás, az emberi szorgalom alkotásait iszonyú erővel dúló tűz igazi veszedelméről akarunk képet alkotni, ne az újabb idők példáihoz forduljunk, hanem lapozzunk az elmúlt századok krónikáiban. Csak akkor lehet fogalmunk annak a borzasztó pusztításnak egész mértékéről, melyet a tűz fékevesztett eleme bocsátott az emberi védekezés tehetetlenségére.

Egy igen ritka régi nyomtatvány, mely 1761-ben Pozsonyban nyomatott, szívfacsaró képét rajzolja annak a tűzvésznek, mely abban az időben Beszterczebánya városát irtotta ki a föld szinéről. Nem a csapás hatását mérlegeli a leirás szerzője, a jámbor predikátor Adami Jakab, csak tényeket sorol fel röviden s futólag, de abból, a mit előad, meggyőződhetünk, hogy az 1761-iki beszterczebányai tűzvész, az emberiség legnagyobb katasztrófái között foglal helyet. Beszterczebányát nem egyszer sujtotta tűzcsapás azelőtt sem. Már az úrnak 1500-adik évében, virágvasárnap előtti csütörtökön úgyszólva az egész várost a tűz martalékává tette. A levéltár maga is becses régi okmányaival együtt a tűz áldozatává esett. Százöt évvel később a Bocskay-féle zavarok idejében az egyesült hajduk, törökök és tatárok kalandoztak a város kapujáig, be akartak törni azon, de ellenállásra találtak, mire április 16-án éjféltájban fölgyújtották úgy a rézolvasztó hutát, mint a pénzverdét s ezáltal az egész város lángba borult úgy, hogy mintegy száz emberélet is odaveszett s a Felső- és Új-utczán kivül minden elhamvadt. Épen maradt azonban a vár főtemplomaival és épületeivel s ezek szolgáltak a sorsüldözött lakosságnak is ideiglenes menedékhelyül.

Mindez azonban semmi sem volt ahhoz a rettenetes tűzvészhez képest, mely a múlt században, 1761-ben hamvasztotta el földig a hires bányavárost, s melynek pusztításai minden képzeletet felülmúlnak. Augusztus 3-dikáról 4-dikére virradó éjjel a várostól jó negyedórányira fekvő császári-királyi rézverdében ütött ki a tűz, s az épület a mellette fekvő műhelylyel együtt nem sokára tetőtől talpig lángokban állott.

Hetek óta nem esett eső, minden száraz volt, s a csűrök és istállók telve az épen befejezett aratás dús termésével és takarmányával. Erős éjszaki szél járult ehhez, mely egész éjen át fújt a délire fekvő városra s mint egy tűzfolyót hajtotta maga előtt a sziporkázó szikrákat és lángoszlopokat.

Mindjárt keletkezése idején két irányba ágazott szét a tűz. Jobbról a kohónál fekvő házakat s az ezüst kapu felé eső kertek között emelkedő majorokat támadta meg; balról a külvárosra nyiló egész utcza meggyúladt s minden porrá égett, csak a lutheránus imaház, iskola és lelkészlak, a felső ispotály-malom, a Szeleczky-ház és a Moller-csűr maradtak épen, habár nem egészen sértetlenül.

Két óra felé már a tűz átcsapott az Alsó-utczában fekvő Gundi házba, hova az izzó lángtengerben álló majoroktól hajtotta a szél. Alig félórával rá a lángok a külvárosból a város belsejében fekvő Fürdő-utczára s a paplak mögött álló házakra is átterjedtek s ezzel a rémület általános lett.

Nagy szerencsétlenségre ekkor a szél megfordult s kevéssel 3 óra előtt nyugatról keletre kezdett fújni. Most már nemcsak az Alsó-utcza s a körútnak kelet felé eső része, az egész jezsuitakollégiummal, de maga a vár is templomaival, épületeivel, erős harangozó-tornyával s a főtemplom előtt álló magas Péter-Pál toronynyal együtt lángtengerbe borúlt.

Ezek után többé nem volt megakadályozható természetesen, hogy a kollegium szomszédságában fekvő Garami- és Új-utczára, s másfelől a várba torkoló Felső-utczára is át ne harapózzon a pusztító elem. De a dühöngő vésznek még a város déli falai sem vetettek határt, hanem túlcsapott azokon s mivel a szél ismét éjszakról kezdett fujni, a Garami külvárosból is nem sokára hamu lett. Sőt meggyuladtak itt-ott a Garamon túl, félórányira fekvő magas erdőségek is.

Még csak a körútnak a császári ház felőli része s a város tornya maradtak sértetlen. Mikor azonban ez utóbbin ötöt ütött az óra, abban a pillanatban ez is tüzet fogott s ép úgy a másik oldalon még fennálló házak s pár pillanat múlva csak a csupasz falak meredeztek az égnek.

Első álmukból riadtak fel a boldogtalan lakosok s ijedtségükben azt sem tudták, mihez fogjanak. Mindenki csak saját menekülésére gondolt s a mezők megteltek jajveszékelőkkel. A kik ellenben kőből épült házaikban biztak, azok a legnagyobb veszélynek tették ki magokat, sokan vesztek el, fulladtak meg, égtek oda, vagy a romok alá temetkeztek. Mert az izzó hőség és a gomolygó füst mindenen keresztülhatolt, ugy, hogy a hajlékaikban maradtak is alig menthették meg életöket s később veszedelmes szem- és főfájásoknak, tüdőgyuladásnak s más nyavalyának lőnek áldozatai.

A magistratus egyik tagja által készített hivatalos becslés szerint a kár a két millió forintot meghaladta. Leégett a város diszét képező vár, drága épületeivel, bástyáival. Az 1255-ben góth stylben épült s a XV. században gyönyörüen restaurált és kibővített német plebánia-templom, ritka műkincseivel, drága rézzel födött szentélyével s magas Péter-Pál tornyával. Azután a szentély egész szélességében és magasságában elhelyezett góth izlésü díszes czédrusfaoltár; a boltozatig érő, tiszta kőből faragott oszlopzatos, szobrokkal és áttört czirádákkal diszített ritka szép tabernaculum, a zengzetes szavú, nagy mestertől épített, huszonkét mutatiós orgona; egy másik kisebb, a falon magasan függő, továbbá az összes mellékoltárok, szószékek, padok, szőnyegek s minden ékessége a templomnak. A remek szentségből, s a szentelt ostyákkal a főoltáron aranyozott tabernaculumban álló kehelyből alig maradt fél fontnyi ezüst. A 300 ember befogadására alkalmas nagy kőkarzat összeroskadt, csak az ősrégi, gyöngyökkel s drágakövekkel kirakott miseöltönyöket lehetett életveszély közt megmenteni a sekrestyéből, mikor annak erősen megvasalt ajtója is égni kezdett.

A szintén nagy és szép tót templomnak csak fedele égett le teljesen, ellenben a tanácsházban egész a tanácsteremig pusztított a tűz s a levéltárban négy nap mulva tört ki a lappangó szikra s kevés hija volt, hogy az összes okiratokat meg nem semmisitette.

A vár bejáratánál álló s a város hatósága alá tartozó tömör harangtoronyból csak a puszta falak maradtak, s országszerte hires harangja, a pompásan harmonizáló medián és speciál harangokkal, az estharanggal s két kisebb haranggal, valamint a nagy órával és a hozzátartozó csengetyűkkel együtt teljesen összeolvadt. Még a hátramaradt ércz egy részét is fölemésztette a tűz.

Használhatlanná vált a várban fekvő szertár is, hét mozsárágyujával és egyéb fölszereléseivel. Összes helyiségei, boltjai, melyeket a drabantok és toronyőrök laktak, elpusztultak.

Ugyanily sors érte a város felső kapujánál fekvő s a szentlélekről nevezett két tót és német templomot. Az első kapunál levő Szent Erzsébet- és ispotály-templom ugyan belül sértetlen maradt, de fedelük és szép fatornyuk, az órával és két kisebb haranggal együtt odaveszett. Ép úgy a hozzájok tartozó kétemeletes ház, a Beszterczebányán épült, öt kőre járó ispotály-malom, összes fa-szerkezeteivel, s maga a felső kapunál épült, 24 személyre berendezett, kamarákkal, éléstárakkal, pajtákkal ellátott kórház is.

Egyéb épületek közt megsemmisült a Garami kapuig kinyuló terjedelmes és magas jezsuita kollegium minden melléképületeivel. A tűz behatolt a szobákba s minden ablakot rámástól együtt összetört. A refectoriumban egy kép, egy ablak, szekrény, asztalnemű, pohár vagy kés sem maradt meg, még a kiterített padlószőnyeg sem. Sok száz mérő gabna, zab és más eleség vált pillanat alatt hamuvá.

Jelentékeny volt a kár a kincstári épületekben is. A nagy sörház, az istálló épületek, a rézhámor, öt öntő-kemenczéjével, a királyi vashámor, nagy réz-raktárával, a főhivatalnoki épület, a kovácsok és más munkások épületei, a műhelyek, a nagy bánya-kötelek, melyek mindenike 150 frtnál többe került, martalékául estek a katasztrófának. Nem különben a fiscus háza, melyben Schwingheim főhadbiztos lakott, a város falain körülvivő födött palánkok, a faraktár és a többi.

Magánház 266 égett le porig. A tűz behatolt a szobákba, a bútort, arany- és ezüstneműt, ékszereket, órákat, ércz- és vasedényeket, könyveket, iratokat, ruhát, szerszámot, kereskedők árúit, élelmi szereket, mindent megemésztett. Az összes behordott gabona, valami száz szekér széna, megszámlálhatatlan marha és baromfi, sőt a városon kívűl eső virágos, gyümölcsös és konyhakertek is áldozatúl estek. Nemcsak a háztulajdonosok, de négyszáz lakó is egész vagyonát, betevő falatját vesztette.

Rettenetesen jellemző részlet, hogy az iszonyú hőség, még az utczák porát is fölszívta s a nyilt utczán sem lehetett a hőség miatt tartózkodni, s még nem szóltunk a 127 odaveszett emberéletről, kiket, egy koporsóban 4—5-önként, minden czeremonia nélkül takarítottak el; köztük előkelő polgárok, mint Sztraka János tanácsos, Zapf Mihály kereskedő, Sonntag János mészáros, Schades lakatos, stb. valamennyi feleségestől égett vagy fuladt meg. Kmetoviczi Jánost boltjában temették el az összeomlott falak.

Háromszázöt ház pusztult el e rémületes katasztrófában; s a mi megmaradt, az a felső és alsó Ezüst-utcza 36 háza volt, továbbá 51 az alsó, és 22 a felső külvárosban. *rnd.*

egész hónapon át a vizben ülnek s a mellett óvatosságból követ kötnek magukra, hogy alvásuk közben a viz el ne vigye őket. Egy fürdőtulajdonos, ki már 72 éves, sokszor egész télen át ki sem jő a vizből.

* **A szőkehaju emberek** fején egy német statisztikus számítása szerint átlag 150 ezer hajszál van. A fekete emberek hajszála vastagabb s ezért ezek száma legfeljebb 100.000.

* **A legfehérebb város** Cadix, mely a tengerről nézve óriási olvadt jéghegyhez hasonlít s ily alakjában a tenger és égboltozat kék szine mellett valóban bűbájos képet nyujt.

* **A veloczipéd hódítása.** Francziaországban a veloczipédre külön adót vetnek s azért itt pontosan lehet megtudni számukat, mig más országokban csak becslésről lehet szó. 1889-ben Francziaországban 50 ezer veloczipéd volt, 1893-ban 119 ezer s 1896 elején 160 ezer, ugy hogy 1000 lakosra már négy veloczipéd jut. Legkevesebb (7) van Korzika szigetén, legtöbb (25 ezer) Párisban. A veloczipédek 20-ad részének tulajdonosa nő.

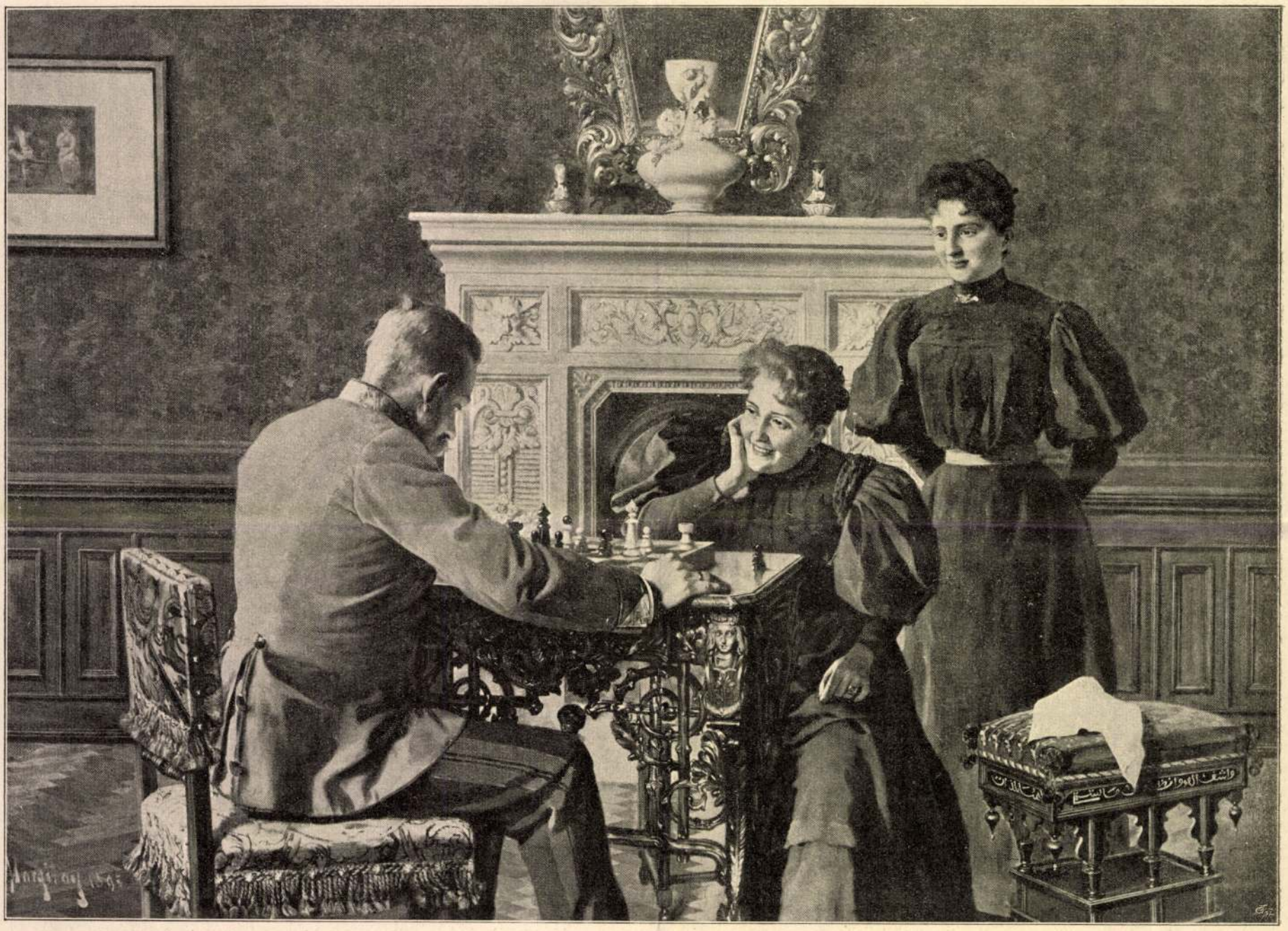

AZ ELVESZTETT PARTIE. — Margitay Tihamér festménye. A Rudolf-emlékalbumból.

EGYVELEG.

* **Az orvosok életkora** állandóan növekedik. Egy statisztikus számítása szerint a 16-ik században átlag 36½ évig éltek az orvosok, a 17-dikben 45⅔ évig, a mult században 49⅔ évig, ma már 56 év az átlagos életkoruk.

* **Szenvedélyes fürdőzők** a japánok. Némely félreeső meleg fürdőben akadnak oly emberek, kik

* **A dán királyné**, ki már régen szenved gégebajban, csaknem teljesen süket. Leánya, a walesi herczegnő, szintén örökölte a bajt s ma már annyira süket, hogy fülébe kell kiáltani, sőt a leánya, Maud herczegnő is nagyot hall.

* **Japánban** csak 18 évvel ezelőtt jelent meg az első hirlap, ma már 575 napi és hetilap van, köztök 35 jogi, 35 orvosi szaklap s 111 ismeretterjesztő közlöny.

* **Érdekes bazárt** rendeztek jótékony czélra az új-yerseyi hölgyek. A belépő dij fejében frissítőket ingyen adnak; ezen kívül a magános férfiaknak felszólítás után keztyűiket s harisnyáikat ott a bazárban javítják ki. A bevétel igen nagy volt.

* **Kizárólag patkányfogással foglalkozik** már 35 éve egy ember Párisban, ki ezért a várostól rendes fizetést kap. A patkányokat kezével fogja meg s egy részüket eladja olyan embereknek, kik patkányok viadalában gyönyörködnek.

* **A gyémánt ékszereket** már nagyon közönségeseknek tartják az amerikai milliomosok s helyettük kevéssé használt drágaköveket viselnek, leginkább a türkiszt.

két hagymát kivájva és sóval megtöltve asztalra tesznek. Minden hagyma egy-egy hónapnak felel meg s e szerint, a mint a só másnap reggelig elolvad, vagy megmarad, az a hónap nedves vagy száraz lesz. Rokonjellegű a boros palaczkokkal való jövendölés. Ha egy szinültig borral töltött pohár karácsony estétől másnap reggelig, habár hozzá sem nyulnak, kiömlik ; a következő évben bő aratás lesz. Természetes, hogy a hagyma minősége, a bor hőmérséklete, stb., az ily jövendöléseknél nagyon lényeges tényező, de azért hivő lélek akad elég s a karácsonyi áhitatos és kegyeletes ünnepek hatása alatt jövőre is lesz elég ember, ki e szent estéket a jövendő megismerésére különösen alkalmasaknak fogja találni.

SZŰCS PALI SZERENCSÉJE. — MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYE MIKSZÁTH KÁLMÁN ELBESZÉLÉSÉHEZ.

A «*Jó palóczok*»-nak a Légrády-testvéreknél most megjelent díszkiadásából.

EGYVELEG.

* **Az állatok járása.** A medve, zsiraf, elefánt és teve minden lépésnél felváltva, két egy oldalon eső lábaikat mozgatják. Rendesen azonban az állatok diagonalis mozgásokat tesznek, ugy hogy egyik oldalu első lábuk mozgásával együttesen a másik oldalon levő hátsó láb mozog s azután a másik kettő, Különösen észrevehető ez a legelő ökröknél s a macskáknál, ha mozdulataikat felülről nézzük. Ennek a mozdulatnak megfelel a testnek a hátgerincz irányában futó mozgása s hasonló az angolnának uszásához.

* **Az álmatlanság ellen** egy franczia tanár azt ajánlja, hogy a beteg komlóval telt párnát használjon, mely az álmatlanságot és az élénk álmokat is megszünteti.

* **Egy millió ember** keresi meg kenyerét jelenleg az éjszak-amerikai Egyesült-államokban a vasutaknál.

* **Halászat mérges fával.** A Csendes-tenger némely szigetein «halméreg»-nek nevezett fadarabokat dobnak a vizbe s a halak ezután kábultan jutnak a felszinre, ugy, hogy kézzel meg lehet őket fogni. Rane dorpáti tanár kisérletei szerint ez a méreg a csukát kivéve minden halra hat, továbbá a pióczákra, békákra, macskákra és tengeri nyulakra, az idegrendszert és hátgerinczet támadván meg, de nem a szivverést és vérkeringést. A madaraknak nem árt.

* **A golyók hatása.** Az 1870—71-ki nagy német-franczia háboruban a németek körülbelől 30 millió puskagolyót és 362.000 ágyugolyót lőttek ki. Az elesett francziák száma mintegy 35.000 s igy, ha az ágyugolyókat nem számitjuk, 800—900 puskagolyóra jutott egy haláleset.

* **A felkunkoritott orru czipők** divatja igen régi. Angliában II. Rikhárd király idejében oly óriási hosszu orru czipőket hordottak, hogy aranylánczokkal kellett a végét a harisnyához kötni. A bolond divatot IV. Eduárd törvény által szüntette meg. Francziaországban a hasonló divatot Szép Fülöp szabályozta oly módon, hogy csak a királyi vérből származó herczegek viselhettek oly hosszu orru czipőket, mely, ha az illető viselő lehajolt, orra hegyéig érhetett. A nemesek czipőinek orra legfelebb két láb, a polgáriaké egy láb hosszu lehetett.

* **A kopenhágai rendőri szabályok** szerint mindenkit, ki az utczán részegen fekszik, kocsin kell haza szállítani s a költségeket annak a korcsmárosnak kell megtériteni, a hol az illető legutoljára ivott.

* **Valóságos fehér hollót** lőttek Stájerországban St.-Bartholoma a. d. Liboch nevű községben. Kezdetben azt hitték, hogy egy fehér galamb keveredett a hollók közé. A ritka állatnak csak a melle fekete szinű.

rózsák» egy serdülő leány ártatlan kaczérkodása, ki eldobva sarlóját, a vad rózsa-bokorról tépett virággal ékesíti fejét.

«A kihallgatás» hőse is egy fiatal, szép paraszt leány, a mint zavartan áll birái előtt. A községházának egyszerű szobája látszik, a leterített hosszú asztallal, melynek komor jelentőségét a középen elhelyezett feszület adja meg. A falon a király arczképe és közönséges fali óra. Az asztal körül elhelyezett székeken a falusi törvénytevők, összesen kettő. Ezek mellékes alakok a képen. Az egyik háttal ül és irja a leány vallomását, a másik — a jegyző — hivatalos szigorral tekint a leányra és kérdéseket intéz hozzá. Mért idézték hihallgatásra, mi lehet a bűne — nem tudjuk. A leány megilletődése azonban mesterileg van visszaadva. Szemét lesüti, arczán nagy a zavar. De annyi fiatalos báj, annyi kellem szól ez alakról, hogy a ki látja, hiszi ártatlanságát. Talán szívét érinti a kihallgatás, valakiről kell tanuskodnia, a ki kedves neki, a kinek neve hallatára lángba borul arcza.

A történetet magát fölösleges kutatni, hőse — ez a szép, sokat mondó leány — elég maga is, hogy a kép azonnal megragadja a figyelmet. A ki ennyi erővel, ily kifejezőn fest, a ki az érzést ily biztosan és megnyerőn tolmácsolja, elsőrangú művész.

PARNELL BUKÁSA.

A szerencsétlen ireknek, kik a hatalmas angol nemzettel másfélszázados élet-halál harczot folytatnak szabadságuk kivívásáért, a jelen század első felében tüneményszerű szónoki tehetsége által világhírre emelkedett O'Connel óta nem volt oly buzgó s oly tehetséges vezérök, mint *Parnell*, kit Irland koronázatlan királyának nevezett el a közvélemény. Maguk az angolok kénytelenek voltak elismerni ennek a férfiúnak rendkívüli szervező tehetségét és ritka erélyét. Az általa létesített földliga magában Irlandban a szó szoros értelmében társadalmi forradalmat idézett elő, melyet az angolok túlsúlya csak elnyomni tudott, de lecsillapítani nem. S az az elkeseredett harcz, melyet e férfiú életre keltett, s melynek az Egyesült-államokban betelepedett ireket is megnyerte, megdöbbentette az angol államférfiakat, s nem kisebb ember, mint az Angliát több izben csaknem korlátlanul kormányzó *Gladstone* lépett a komoly alkudozások terére, egész határozottan proponálva azt, hogy Irlandnak adjanak külön autonomiát, körülbelül hasonlót ahhoz, a minőt a horvátok a mi hazánkban élveznek. Az agg államférfi nézetét a büszke angol faj nem tette ugyan magáévá, sőt *Gladstone*-nak épen e miatt vissza kellett lépnie a kormány vezetésétől, de *Parnell* dicsőségét, hogy ennyi eredményt is ki tudott vívni, nem vonta kétségbe senki, s ez még inkább növelte népszerűségét.

S most ez a kiváló szónok és pártvezér megbukott. A földliga elnyomatása alkalmával őt is meg akarták semmisiteni. Hosszabb ideig fogságban is tartották, de nem árthattak neki. Később a «Times» nagy feltünést keltő pert indított ellene, melyben az irlandi alkirály és titkár meggyilkolásának értelmi szerzőségével vádolta. A közvélemény *Parnellt* már-már elejtette, s ime kisült, hogy a vád valódi alapja egy fölbérelt hamis tanú nyilatkozata volt, s a pártvezér ereje ezáltal nagyobb lett, mint volt előbb. — S ime most mégis megbukott, nem politikai okok miatt, nem gyilkosságban való részvét vád alapján, hanem magánéletére vonatkozó egy olyan per következtében, melyhez Parnellnek, a nyilvános életben szereplő férfiunak, semmi köze sem volt. Viszonya volt egy férjes nővel, a férj válópört indított házastársi hűtlenség czímén, a vád igaznak bizonyult s a bíróság a házasságot felbontotta. Sok más országban talán csak néhány hétig tartó országos botrány és pletykatárgy volna ez az egész ügy, melynek azonban a pártvezér politikai szereplésére közvetlen hatása nem lenne. De Angliában szigorúbb az effélék iránt a közvélemény. Hiszen még csak pár évvel ez előtt is egy kétségtelenül tehetséges államférfiunak, Dilkenek, a nyilvános szereplése ment tönkre hasonló előzmények miatt. A közvélemény — Parnell számos politikai ellenfelének ravaszsága által szítva — hangosan követelte Parnellnek, a közélet emberének, is megbüntetését, s maga az agg Gladstone, az egykori szövetséges, nyilvánosan követelte, hogy Parnell tétessék le a vezéri helyről, melyet az irlandi képviselők között elfoglalt.

Heteken keresztül tartott a forrongás maguk az ir képviselők, részben Parnellnek elkeseredett ellenségei között, a kik közé tartozott *O'Shea* is, a megcsalt és vádló férj. Az általuk tartott gyülekezések nagyobb részt a londoni parlamentház egyik tanácskozó-termében tartattak, és az ir képviselők egy ily összejövetelét ábrázolja mellékelt képünk is, a november 25-én tartott első ilyen gyülést, melyen — elég sajátságosan — maga Parnell is nemcsak hogy jelen volt, de még ő maga elnökölt is. *Gladstone* vádjait főkép *Mc. Carthy* Justin támogatta, de ez alkalommal eredmény nélkül. *Parnell* hevesen és határozottan védte magát, kimondotta, hogy küzdeni fog mind halálig s helyét nem hagyja el. És az értekezlet csakugyan ismét pártvezérének választotta. A szavazás kézfölemeléssel történt, a mi rendkívül eleven jelenetet mutatott, mint képünkön is látható, melyen az irlandi párt vezérférfiai közül többnek az arczképe is látható, kiknek egy részét névről már nálunk is ismerik a szorgalmasabb ujságolvasók.

Parnellt ekkor, mint mondtuk, újra pártvezérnek választották. De a nyugtalanság azért tovább tartott, *Parnell* nyilatkozatai sok helyett szültek rossz vért és kellemetlenségeket. Újabb és újabb értekezletek voltak, melyben *Mc. Carthy*-n kivül *Sexton* és mások is erősen megtámadták a pártvezért, azután *Nolan* képviselő javaslatára magukat az irhoni választó testületeket szavaztatták meg, a hol szintén megoszlottak a vélemények. Az eredmény az lett, hogy decz. 7-ikén az ir nemzeti párt kettészakadt, egy része megmaradt hiven *Parnell* mellett, de a nagy többség elszakadt tőle s *Mc. Carthy*-t választotta vezérének.

Parnell, a nagytekintélyű pártvezér, tehát tényleg megbukott s nagyon kérdéses, vajjon e bukása után fölemelkedik-e még újból s lesz-e oly nagy tekintélye, mint előbb.

JÖVENDÖLGETÉSEK KARÁCSONY TÁJÁN.

A téli napfordulat, midőn a leghosszabb éjszakákat lassanként a rövid nappalnak alig észrevehető gyarapodása váltja föl, a legtöbb félművelt ősnépnél szent tisztelet tárgya volt, mint a természet újjászületésének jelképe. S ez a tisztelet nagyban hozzájárult hogy a karácsony ünnepe, mely ugyanezen időre esik, fényesebbé és általánosabbá lett, mint a többi egyházi ünnepek. A keresztény szellem azért nem is ölte ki az ünnepből a régi pogány szertartásokat, hanem egy részöket, mint pl. az áldozat lángjának emlékezetére földiszített karácsonyfát, egészen keresztényjellegűvé tette, a többi pedig mint babonás szokás maradt fenn. Legelterjedtebb a babonás szokások között, legalább Európában, a karácsony tájén nagy számmal fölmerülő jövendölgetések szokása. Az őshit szerint a napfordulatkor 12 éjjelen át különös erővel működnek a természet feletti erők s az embernek ilyenkor módja van jövőjét megtudni, ha ugyan e kérdést helyesen teszi fel.

Régebben maguk a természet erői adták meg a kérdésekre a feleletet: a karácsony éjén dühöngő vihar, a fák rügyezése, az állatok állítólagos megszólalása s más rendkivüli körülmények. De kisérleteket is lehetett, az embernek tenni. Ha fehér kendőre egy csomó bükkfa pálczikát dobtak, azokból betűfélék alakultak, melyeknek a pap vagy jós magyarázatát is tudta adni. Régebben ily módon döntöttek a béke és háboru avagy egyes emberek élete és halála fölött; ma csak ártatlan családi játék az egész, melynél főkép a jövendő házastárs nevét próbálgatják kibetűzni a fiatalok. Néha a háziállatok veszik át a jövendölő szerepét. Jámbor sváb falusi leányok ugy karácsony táján kézrekeritenek egy liba-gunárt, gondosan bekötözik szemeit s körbe fogózva ének mellett forognak körötte. A kit a gunár legelőször megcsíp, az lesz köztök a legelső menyasszony. A Rajna mellett fekete tyúkot altatnak el karácsony előző csütörtökön s párosával körbe ülve veszik azt körül. Ha a tyúk felébred és elfut, az a pár, mely mellett kifutott, még abban az évben házas pár lesz. Bukovinában karácsony körül kis kalácsokat sütnek a leányok, mindegyiket erősen megzsirozzák s külön jegygyel ellátva alacsony padra teszik. Ekkor beeresztik a házi kutyát s a melyik kalácsot az elkapja, annak a sütője lesz legelőször menyasszony.

Némelyik e szokások közül Európa nagy részében elterjedt. Ilyen például az *uszó gyertyák* jövendölése. Karácsony táján esténként 3–4 leány titokban félrehuzódik egy oldalszobába, a hol meg nem leshetik őket. Megtöltenek egy nagy tálat vizzel s minden leány égő viaszgyertyát tesz belé. A kinek a gyertyája legelőször borul fel, annak szive legelőbb lesz rabbá s vőlegénye csakhamar megjelen. Némely helyeken a viaszgyertyákat dijóhéjakra erősítik. Sokszor egy leány három égő gyertyát is tesz a vizbe egyik kedvesét, másik önmagát, harmadik a papot jelenti. Ha kedvese gyertyája az övével összejő, menyasszony lesz, s ha a pap lángjával is találkoznak, csakhamar meglesz a lakodalom. Más esetben nincs kilátás a boldogságra. Ha a leány több imádója közül nem tud választani, mindeniknek külön uszó gyertyát szentel s az lesz vőlegénye, a kinek gyertyájával leghamarább találkozik az övé.

Sajátságos a tiroli karácsonyi játék: «Föld, kenyér és rongy». Nagyon komolyan játszszák és sokan hisznek benne. Az asztalra három megfordított cserepet helyeznek, az egyik alatt egy kis föld, a másik alatt kenyérdarab, a harmadik alatt rongydarabok vannak. Ki az elsőt választja, egy év alatt föld alá jut, ki a másodikat, az vagyonossá lesz, ki a harmadikat, koldussá.

Igen elterjedt karácsonyi és szilveszternapi jövendölési mód nálunk is az *ólomöntés*. Vaskanálban gyertya fölött vagy a kályha csőben vagy a tűzhely parazsán megolvasztanak egy kis ólmot, azt kulcsnyiláson át vizes tálba öntik. A minő alakot itt az ólom nyer, abból lesz meglátható a leendő férj mestersége, foglalkozása vagy pedig magának az illetőnek a sorsa. Kötél, gyalu, olló, ár, különféle mesterembert, répa földművest, hajó tengerészt jelent s a képzeletnek elég tágas tere van a hasonlóság kitalálására, néha-néha tojást is öntenek a vizbe s az így képződött alakokból következtetnek a jövőre. De nemcsak a nősülésre ad ez utasitást. Sok kis répa pénzt, kocsi utazást, koporsó halált jelenthet stb.

Nem kevésbbé gyakoriak a *dobó játékok*, melyek közt legtöbbnyire a czipő dobást s az almahéj dobását gyakorolják. Háttal állva az ajtónak a szoba közepén áll a jövendőt kutató leány s társai három negyedrész körben veszik körül, ugy, hogy csak az ajtó felé szabad a tér. A leány most egyik czipőjét saját feje fölött hátra dobja. Ha a czipő orra az ajtó felé esik, egy év alatt férjhez megy, de ha sarka van abban az irányban, még otthon marad. Ha a czipő talpára esik, mindenben szerencsés lesz, ha oldalra, sok baja történhetik. Az almahéj dobásához szükséges, hogy az almát hosszu szalagalakban ugy hámozzák körül, hogy a héj egy darabban maradjon. Ezt is a fejen át dobják hátrafelé. A leesett héja földön elterülve valami betüre emlékeztető alakot mutat s ez a betü a leendő vőlegény nevének a kezdő betüje. Csehországban e helyett az ABC összes betüit felirják az ajtóra s a leány bekötött szemmel újjával böki meg vőlegénye nevének kezdőbetüjét.

A jövendölések azonban nemcsak a leendő vőlegény neve kezdőbetüjére és foglalkozási módjára adnak felvilágosítást; van mód arra is, hogy megtudják, szép vagy rut, görbe vagy egyenes, gazdag vagy szegény lesz-e a vőlegény. Ha a leány éjjel 12 és 1 óra közt a fáspinczébe megy s elfordított arczczal, hallgatva, találomra kihuz egy fadarabot s az egyenes és karcsú: a vőlegény is erős szép ifju lesz; ha rövid és vaskos, a vőlegény nem lesz óriás, de nem is lesz beteges; ha görcsös vagy elágazó, akkor valami hibája lesz a hátgerinczében. Ugyanily módon egyszerre egy kötővel is föl lehet a leánynak a fából hozni s ha a fák száma páros, vőlegénye jó termetü lesz, különben görbe. Egy csomó buza szem megszámolása által is megtudható ez a dolog.

Még a családos embereknek is módjuk van a szentéjjelek alatt valamit megtudni a jövőből. Ha régi családi tyúszűvel annyi sóhalmocskát raknak az asztalra, a hány tagja a családnak van s e csomók közül karácsony estéjén egy összeomlik, az illető családtagnak egy év alatt meg kell halnia.

A következő év időjárására nézve nagyon elterjedt kutató-eszköz az, hogy karácsony estéjén tizen-

Margitay Tihamér

XXXI -

Ernst Muzeum aukcioi

Margitay Tihamér (1861—1922.)

322. NŐI KÉPMÁS (Damenbildnis). Jelzés lent balra (Bezeichnet links unten): Margitay Pest 1888. Fa (Holz). 39 × 31 cm.

fa, egyajtós, tükrös hátlappal. XIX. sz. — Kleine

bbi vörösmustrás bársonykárpitozással. Olasz, XVIII.
üsse und Samtüberzug. Italienisch, XVIII. Jh.

os lábbal. Biedermejer. — Nähtischchen, Nussholz.

ét bakos lábbal. Biedermeier. — Nähtischchen, Kir-

res szárral. Neobarokk — Kleiner Tisch, Nussholz-

ppolyfa, négy hajlott ujabb lábbal. Biedermeier. —
el. Biedermeier.

kk. — Psiché. Nussholz. Neobarock.

ső felületén gazdag szines faberakással. A két ajtó-
Orfeusz az állatokkal, a középfülke ajtaján Lót és
ek. A felnyiló fedőn tulipános és gyümölcsös kartus-
ülső felülete a XVIII. században fekete lakkboritást
rakkal. Ez időből származik a faragott és aranyozott
net, 1600 k. — Kabinettschrank, die innere Fläche
ie äussere Wandung wurde im XVIII. Jh. mit Lack,
rzogen. Süddeutsch, um 1600. Illusztr. XXXI. tábl.

313. OVALIS SZELEN

RUNDE DOSE, S
Miniaturbild. Frau

Margitay Tihamér

Árverési Csarnok Rt. aukció

31. sz. 1926 febr.
32. sz. 1926. ápr.
34. sz. 1926. okt.
36. sz. 1927. febr.
37. sz. 1927 márc.
39 sz. 1927. okt.

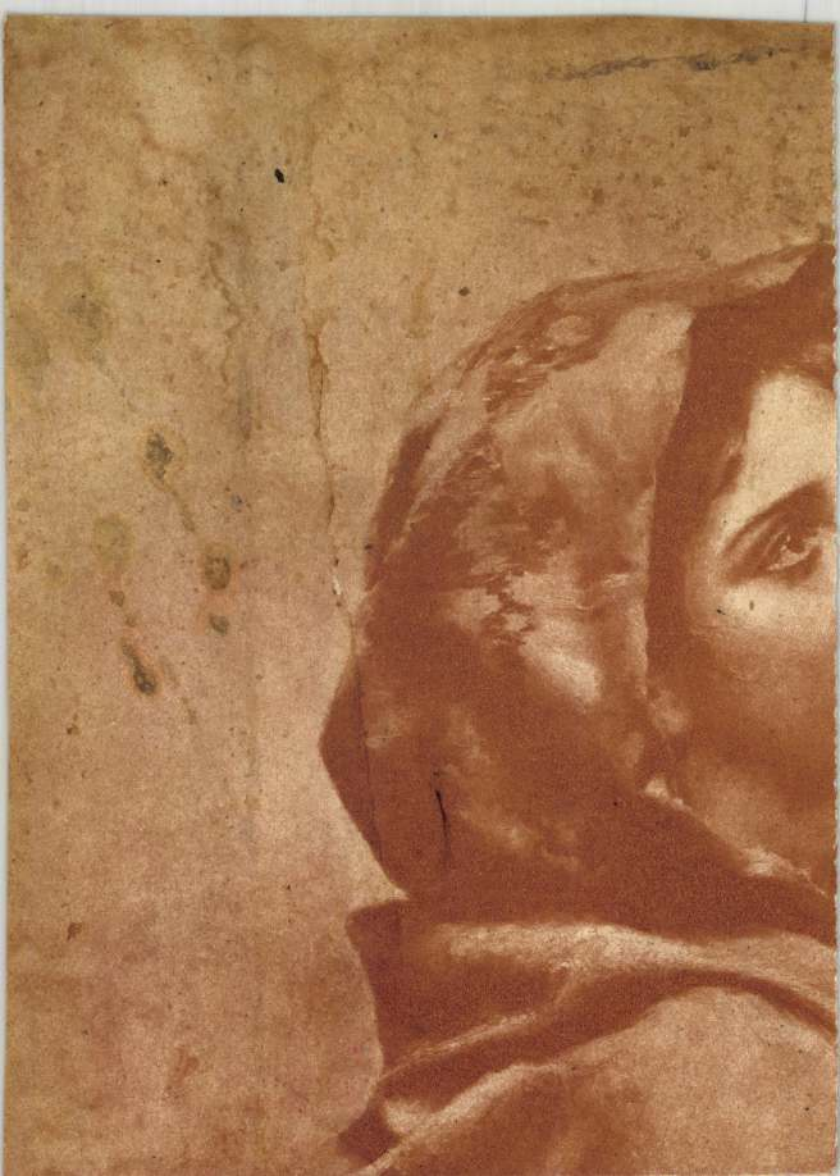

Margitay Tihamér

ired
v
Din Paris
28 l.

Margitay Tihamér

Koppmagyar 150 éve

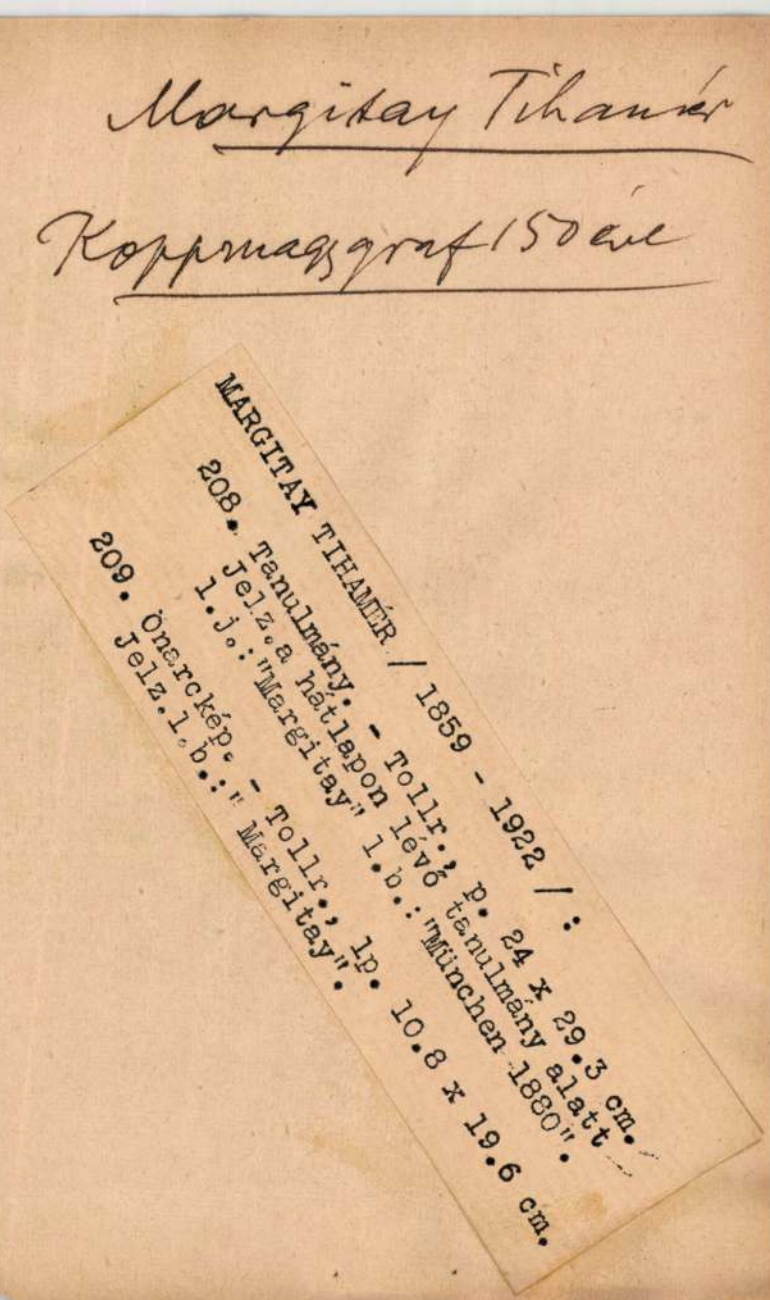

gróf HADIK MÁRIA / 1790 - ? /

50. Vadászzsákmány. - Olajf.,v.méret 39.5 x 37 cm. Jelz.l.j."Marie Hadik 1838".

HEGEDÜS LÁSZLÓ / 1870 - 1911 / :

51. Krisztus a keresztfán. - Olajf.,v.méret 203 x 262 cm. Jelz.nélk.

HEINRICH EDE / 1819 - 1885 / :

52. Fáy András. - Krétarajz,p.méret 11.5 x 15.5 cm. Jelz. nélk.

53. Férfi arckép. - Olajf.,v.méret 55.5 x 68 cm. Jelz.j. HE monogramm "86".

Margitay Tihamér

95. Enyelgés. olaj.

Ernst Múzeum aukciói

95

mit gelbem Damast überzogen. Neo

1684. KONZOLASZTAL, tükörrel, fehér r

s aranyozott, Louis XVI., Louis XV. diszitéssel, Boucher-
n gyermekalak, ülésén állatalakok. Francia, Louis
vergoldet, mit Louis XVI. und Louis XV. Dekor. Mit
ranzösisch, Louis Philippe. Illustr. XL. tábla.

t, Louis XVI. diszitéssel és virágos diszü gobelin kár-
– Zwei Kanapee, geschnitzt, vergoldet, mit Louis XVI.
isch, Stil Louis XVI.

kással. Bidermeyer. — Zwei Betten, Nussholz, mit

s, fiókkal. Magyar, Bidermeyer. — Niedriger Schrank
h, Biedermeyer.

meyer. — Zweitüriger Schrank, Nussholz. Biedermeyer.

bal. Bidermeyer. — Ovaler Tisch, Nussholz, mit leier-

faragott és aranyozott fa, piros kárpitozással. Olasz,
hle, geschnitzt, vergoldet, mit roter Tapezierung. Italie-

s részben aranyozott empire diszitéssel, sávos selyem-
k, egy asztal. Magyar, empire. — Salongarnitur, mit
mpiredekor und gestreiftem Seidenbrokat überzogen.
. Ungarisch, empire.

MARGITAY TIHAMÉR / 1859 - 1922 / :

117. Cigarettázó fiu. - Olajf.,fa, méret 30 x 39.5 cm.Jelz.l.b."Margittay".

118. A kikosarazott kérő. - Olajf.,v.méret 170 x 116 cm.Jelz.l.j."Margitay Budapest 1890".
/Káldi Jenő m.kir.korm.főtanácsos ajándéka/.

119. Önarckép. - Tollrajz,p.méret 24.5 x 29.6 cm.Jelz.l.j."Margitay"; b."München 1880".

120 Virradat. - Olajf.,v.méret 44.5 x 64 cm. Jelz.l.j. "Margitay".

Margitay Tihamér

Kopp 1939/40. szerem. I.

Margitay Tihamér

1888. őszi kiáll. II. sor.: Az utolsó próba, olajf.
– A kosár, olajf.

Margitay Tihamér

Az ellenállhatatlan,
repr. 282. l.
A Kosár 283. l.
Aszfaltbetyár 284. l.

Szana Szárév

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Margitay Tihamér

Środ

Z

Csanky Miskolc

MARGITAY TIHAMÉR (1859—1922).

103. *Szerelmespár.* Vázlat a művész egyik festményéhez. Jelezve: Margittay. — Olajvázlat kartonra.

16

Szépm. Muz. graf. o. 61. kiáll.
(1931) Uj szerem.

VI.

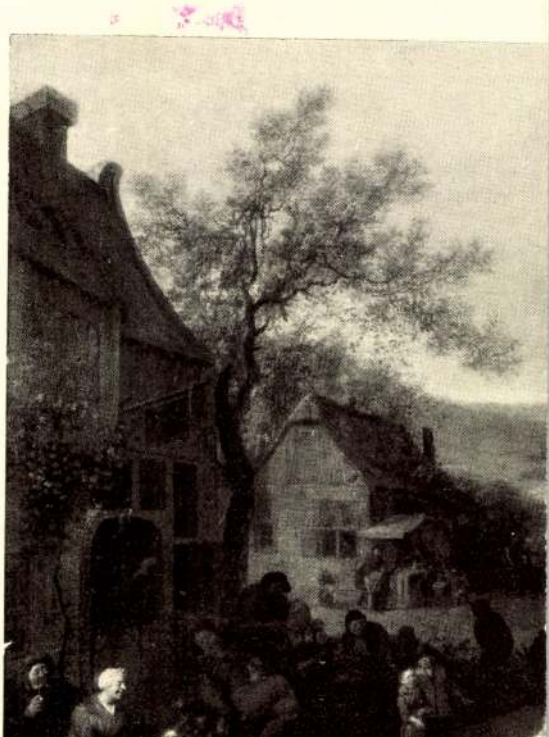

Mangitay Tihamér

lada
2

Szépm. Muz. graf. o.
45 kiáll. (1922)
113 n.

A kiállítást rendezték:

BARANSKI E. LÁSZLÓ

Margitay Tihamér

Koll. kiáll. a
Nemzeti Szalonban
1903.

megvan Könyvtáram-
ban, Gutenberg-Tok

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGTESÜLET

1936. OKTÓBER 1-TŐL 12-IG

Margitay Tihamér

Jestő

1885. Budapest.

1. Didó kétségbeesése Aeneas távozta után. Olaff. 2000 frt.

Budapesti orsz. ált. Kiállítás. A képzőművészeti csoport képes ~~Kiáll~~ tárgymutatója Budapest 1885.

Francesco da Tolentino:

Krisztus a keresztfán:

A keresztfához támaszt
~~ki~~ jobb kezével Krisztus jobbja
melyhyel Krisztus testet ~~van~~ (
~~lyen~~ Nikodémus megy fölfele
~~Kr~~ Krisztus jobbján, Gesztas és ba
Trosco, méretei 66:4
~~Testette: Francesco~~

Ára ~~xxx~~ 3s

Ltsza 10

6

Mind kettejök
L ~~A elöbbinek~~ testét fehér kendőve
és lábaik kötéllel ⊥ ~~kötvek~~ meg; ~~az~~ Jism
~~ha feje mögé volna vetve~~.

⊥ kötözte kössze

Margitay Tihamér

1884 Budapest.

1. Hosszupercek. Olajf. 200 ft.
2. A Korhely. Olajf. 150 ft
3. A mama névnapja. Olajf 200 ft
4. Ligetben. Olajf 250 ft
5. Látogatás. Olajf 300 ft
6. József nádor arcképe. A József műegyetem tulajd

Képes tárgymutató az a m. Képzőművészeti társulat 1884 évi őszi kiállitásához. Bpest 1884.

Margitay Tihamér

Ernst Múzeum aukciói.

XIII–XIV (1920) 276 o.

Margitay Tihamér

l.

Ernst Muzeum aukció

XXXII. 262. n

263. n

Lacher, Karl II. 170.

Margitay Tihamér

Az ellenállhatatlan c.
képes regr.

Domanovszky Sándor
Magyar művelődéstört.
V. k. Bp. é. n. 278. l.

Margittay Tihamér

önarckepe, tusrajz

Petr E M magyarművész-
arcképek

6. l -

Relkovics Mátyás Antal

Csaknem térdig, kissé jobb
ruhában vall ábrázolva. Mögö
könyvekkel látható. A háttér
Felirata a kép alatt:

Mathias Antoine
Premier Lieutena
le Comte de Mercy
Né 6 Janvier
Rézmetszet, méretei 15·8:

Ltn. 14/33
Szakd. 61-914
510-914-1

Margittay Tihamér

vrd

Közlerkiáll

133. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Margitay Tihamér

1888. Budapest. ~~312~~ 317.
1. Az utolsó próba. Olajf
2. A Kosár. Olajf.

Őszi kiállítás II. 1888.

1889. Bpest. ~~121~~. ~~366~~.
1. Mezes hetek. Olajf
2. Oltár előtt. Olajf

Téli kiállítás 1889/90.

1890. Budapest.
(22) Vetéltársak. Olajf.
(36) A vigjáték vége. Olajf.
(322) Volte-szelmes? Olajf.
magánitel.

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.
(109) „Váljunk el"! Olajf.
(375) Az „Ő" egerségére. "

Téli kiállítás 1891/92

1892. Budapest.
(326) A féltékeny. Olajf.
(365) Az első váltó "

Téli kiállítás 1892/93

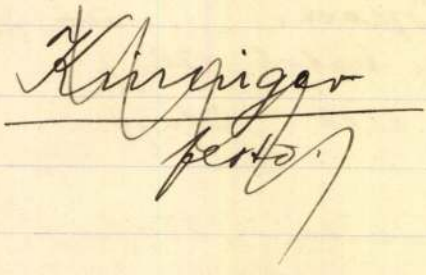

Margitay Tihamér

Párbaj után c.
kéje a szegedi
vasúti múzeum-
ban

Kul Szeged
487. l.

Allami osztondijasok:
Alaya Kálmán (1011 Budapest

volt. Ennek keretében feldolgozta a pannóniai vértanúk római translatiójának problematikáját. Többek között sikerült megállapítania, hogy a San Sebastiano-katakombában lévő, úgynevezett Quirinus-mauzóleumot az V. század elején Rómába menekült pannóniai keresztények rendezték be Quirinus mártír tiszteletére. P. I. Kirsch felfogásával szemben arra az eredményre jutott, hogy az Anastasia-kultusz az V. század első felében már meggyökeresedett Rómában. Végigjárta a múzeumokat és a rómavárosi katakombákat s az utóbbiak közül behatóan tanulmányozta a zsidó és gnosztikus katakombákat. Anyagot gyüjtött a pannóniai gnosztikus-marcionista kereszténység emlékeinek feldolgozásához. A Deutsches Archeologisches Institut, a Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana és a Campo Santo könyvtáraiban kibővítette Pannónia egyháztörténetéről, valamint Photinos sirmiumi püspökről készülő munkáinak irodalmát. A Vatikáni Levéltárban a pannóniai mártírakták és Victorinus poebovici püspök apocalypsis-kommentárjának szövegeit nézte át. Összeállította a Diocletianus-féle üldözés Pannóniára vonatkozó forrásanyagát. Ezek kritikai vizsgálata után Dufoureqkel és I. Zeillerrel ellentétben arra az eredményre jutott, hogy Irenaeus, Follio és Quirinus vértanúk passiói mai alakjukban a IV. század végén Pannó-

Margitay Tihamér

(vattinai)

Verseczváti (bronzkori telep

VIII. 196.

l. Kelp

93. l.
180. l.

Bakai György, ö. 1600 - 1611.
Bakalovits Ferenc, ö. 1795.
Bakos Pál, é. 1642.
Bakos Tibor, f. 1868 —.
Bakotić Fulgene, sz. † 1795.
Baksay Antal, f. 1835 - 1855.
Baky Albert, f. 1868 —.
Balassa Ferenc, f. 1794 - 1844.
Balásfi Bálint, ö. 1603 - 1630.
Balásfi Gergely, ö. 1570.
Balássy Gergely, ö. 1569 - 1573.
Balázs, f. 1397. Kassa.
Balázs, é. 1442. Körmöcbánya.
Balázs, kf. 1453. Kolozsvár.
Balázs, pv. 1461 - 5. Kassa.
Balázs, pv. 1478 - 1486. Nagyszeben.
Balázs, é. XV. Nagyszeben.
B. [illegible] é. 1485. Kassa.

Margitay Tihamér

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1881. tavaszi kiáll.: Római dáridó, olajf. – Vásárosztás, olajf., 300 ft. – Engesztelés, olajf., 500 ft.

1882. őszi kiáll.: Megtérés, olajf., 1500 ft. – Már késő, olajf., 1000 frank.

1883. őszi kiáll.: Éljen!, olajf., 250 ft. – Dekameron, olajf., 600 ft. – Szerelmi dal, olajf., 200 ft. – Egy csókot!, olajf., 250 ft. – II. Lajos holt testét visik a Csele-patakból, vázlat. – Zrínyi Miklós a költő felolvassa „Szigetvár veszedelme" cz. költeményét bajtársai előtt, vázlat.

1884. őszi kiáll.: Hosszú porcrek, olajf., 200 ft. – A korhely, olajf., 150 ft. – A mama névnapja, olajf., 200 ft. – Ligetben, olajf., 250 ft. – Látogatás, olajf., 300 ft. – József nádor arczképe, olajf., a József-műegyetem tulajd.

1885. ors2. ált. kiáll.: Dido kétségbeesése Aeneas távozása után, olajf., 2000 ft.

1886. őszi kiáll.: Első szerelem, olajf., 600 ft. – Csevegés, olajf., 600 ft. – Az ellenállhatatlan, olajf., 800 ft.

1887. őszi kiáll. (I. sor.): Légyotton, olajf., 300 ft. – II. sor.: A jó partie, olajf., 1000 ft.

Margitay Tihamér

1859-1922.

Erőd

Kozaky István

A haláltánczok

története. III. r.

Bibliotheca Humanitatis Historica VII.

Bp. 1941. 246, 247, 266. l.

72. tábla

Ur

Szabó Erzsi 153.0
87.5
240.5

Gangel Jutit 153.000

1071
306
1131

Pálinkás visszad

Margitay Tihamér

l.

Művészi Ipar

1893. 56. l

arzk.

Reichenhaller Josef / III. 145.

Margitay Tihamer

1882. Uj Fehértó. (Szabolcsmegye)

(16) Megtérés. Olajf. 1500 ft

Őszi kiállítás 1882. I sor. és II sor

---

(249) Már késő. Olajf. 1000 frank.

Őszi kiállítás 1882. II sor

1883. Budapest.

(93) Éljen! Olajf. 250 f.

(97) Dekameron. Olajf. 600 f.

(127) Szerelmi dal. " 200 f

(156) Egy csókot! " 250 f

Őszi kiállítás 1883. I sor.

---

(231) II. Lajós holt testét viszik a Csepatakból. Vázlat.

(236) Zrinyi Miklós a költő felolvassa „Szigetvár veszedelme" c. költemeget bajtársai előtt. Vázlat –

Őszi kiállítás 1883. II sor.

Márgitay Tihamér

Kisebb köz

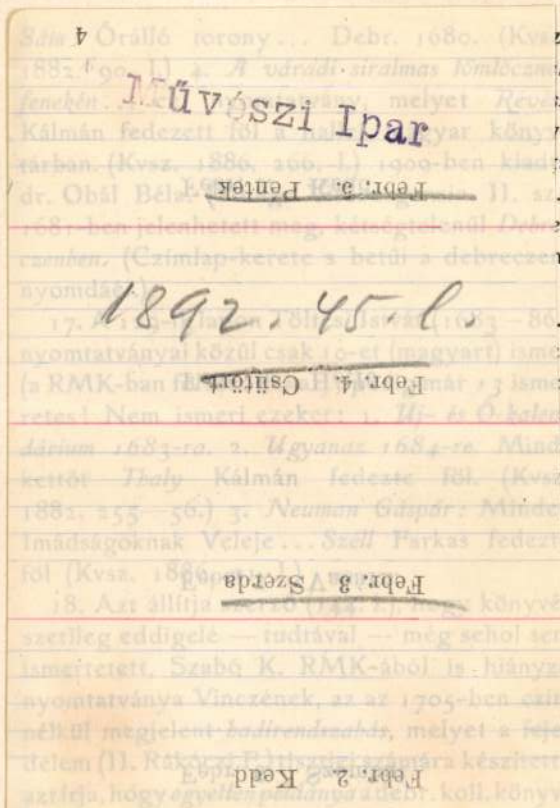

évvel ezelőtt ismeretes volt, a Nemzeti Múzeum példányának leírásából (Kvsz. 1879. 32. l.)

dék legértékesebb darabjai a következők: 1. *A kéziratok közül: Arany János*nak *Tompa Mihály*hoz írott egy levele. *Tompa* «*Olajág*» című műve kéziratának nyolcz első ívrét levele; 67 levele *Szentpétery* Sámuelhez (legjobb barátjához), 17 levele *Orbán* Ferenczhez, egy *Erdélyi* Jánoshoz; *Szentpétery* négy levele *Tompá*hoz; *Erdélyi* János egy levele *Tompá*hoz, kettő *Szentpétery*hez; *Tompa* Mihályné (Zsoldos Emilia) 11 levele *Szentpétery* Sámuelhez; *Makay* Dániel ungvári ref. lelkész egy levele *Szentpétery*hez és «*Tompa költői életének első kezdő jelenete*» czimű kézirata; *Szabó* Károly két levele *Szentpétery*hez, II. *A nyomtatványok között: Bornemisza* Péter. *Komáromi Csipkés* György, *Sélyei B.* István, *Szőllősi* Mihály, *Felvinczi* Sándor, *Csuzi Cs.* Jakab, *Szepsi Korocz* György, *Szatmár-Németi* Mihály, *Drégelypalánkai* János, *Czeglédi* István, *Debreczeni* János, *Gyulai* Mihály, *Hodosi* Sámuel, *Szenczi Molnár* Albert, *Samorjai* János, *Huszti* István, *Nógrádi* Mátyás, *Alvinczi* Péter, *Debreczeni Ember* Pál, *Pósaházi* János, *Lisznyai* Pál, *Szatmár-Németi* Sámuel, *Tofeus* Mihály, *Nánási L.* István, *Apafi* (Vendelimus) művei, továbbá *Sárospataki Confessio, Canones* ecclesiastici, *Cynosura, Énekeskönyv* (1685.), *Articuli* ecclesiastici (1709.), összesen

Margitay Tihamér

(Elemérnek testvé nedve)

Mill. nag. érem!

Közlezrkiàll

1266 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

Margitay Tihamér

XXV. aukcio.

A Gyüjtő 1915, 212.

117. MARGITAY TIHAMÉR:
Kandalló mellett, 70 × 100 . . 700

Apostas, r. h.

34

mindnyájunk ellen bármikor tetszés szerint vál
valamint leköt..... úgy alólirott egyenes adós
leges jelzálogul bárhol található ingatlan vagyo

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ingatlant és annak tartozékait és haszonvéte

.....

..... korona kölcsöntőke, ennek mai naptó
korona költség biztositéki erejéig egyenlő elsőb

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ében is feltétlenül tartozásom és járulékaimnak
ugy, hogy azok fölött sem most, sem a jövőben

ből egyedül e tartozásom és járulékait meg-
azonban, hogy a hitelező szövetkezet köteles
dő leszámolásig a $\frac{\text{törzsrészeim}}{\text{üzletrészeim}}$ után teljesitett be-
ek egészben, vagy részben való kielégitésére

-os kamatot és.....%-os kezelési, valamint az
.....havonként előre megfizet..... és a kamat
dőközben tartozásom biztositására szolgáló és
om, a kölcsön.....hó.....ig a

ek eleget nem teszek, vagy, b) $\frac{\text{törzsrészeimre}}{\text{üzletrészeimre}}$ az alap-
fizetném, c) avagy az alapszabályok által előirt
t nem tennék, vagy d) amennyiben ellenem,
kielégitési végrehajtás rendeltetnék el, e) továbbá
ensége, vagy pedig f) elhalálozásom, vagy bár-
a akár saját, akár készfizetői kezeseim vala-
az igazgatóság ama fölszólitásának, hogy további
evélben meghatározott időn belül eleget nem

Margitay Tihamér

Perálltörtképes

208, 526.1

358. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

S. Barkóczy László esztergomi utónémája.

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Másolta:

Margitay Tihamér

Perállag. III.

1487. P.

996. **Talpas tálka,**

füllel, kemény cserép, festetlen. Holics, XIX. sz. e
Holics, Anfang XIX. Jahrhundert.

997. **Kávéskanna,**

fedővel, fajánsz, festetlen. Holics, XVIII. sz. —
XVIII. Jahrhundert.

998. **Tejeskanna,**

fajánsz, kék vonaldíszítéssel. Holics, XVIII. sz.
Holics, Ende XVIII. Jahrhundert.

999. **Kis korsó,**

fajánsz, színes virágszálakkal. Holics, XVIII. s
zweigen. Holics, XVIII. Jahrhundert.

1000. **Tejeskanna,**

keménycserép, festetlen. Holics, XIX. sz. e. —
XIX. Jahrhundert.

1001. **Szappantartó,**

fajánsz, festetlen. Holics, XVIII. sz. — SEIFE

1002. **Levesestál,**

fajánsz, kerek, bíborvörös virágszálakkal és képzel
SUPPENTERRINE, Fayence, rund, mit staffie
XVIII. Jahrhundert.

1003. **Kanna,**

fajánsz, sisakalakú, festetlen. Holics, XVIII. sz. —

1004. **Kanna,**

keménycserép, képzelt szépia-tájképpel. Holics
staffierter Landschaft in Sepiamalerei. Holics, A

1005. **Sótartó,**

fajánsz, bőségszarut tartó gyermek, zöld és bíborv
in Form eines Füllhornes, das von einem Kinde

Margitay Tihamér

Thieme Becker

XXIV. 89. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Margitay Tihamér

művei

Nemzeti Salon

1903

Fő. Kép

Margitay Tihamér

Cod

Szana Szárév

281, 282. l.

Marcell p. vt.

Csütörtök

17

Antal ap.

Péntek

18

Piroska sz. vt.

Szombat

19

B. Margit

Nap kelte 7 ó. 41 p. — Nyugta 16 ó. 40 p.
Holdtölte 16 ó. 44 p.

1935 • 3. hét **Január** I. hó • 31 nap

naptár

Sebat

V	9	
H	10	
K	11	
S	12	
C	13	Sob. b.
P	14	
S	15	S. B.

Margitay Tihamér

Irod.
2

Az Ujság. 1922.
febr. 25. (Margitay
Tihamér meghals. —
febr. 26. (Margitay
Tihamér.)

1904. XII. 9.

Szeged

Szabályzatok és nyilvántartási nyomtatványok

(979/1904.)

Margitay Tihamér

Nyíd

Dívald 1927

176. l.

VÁRMEGYEI SZOCIOGRAFIÁ

Budapest, VIII., Rökk S

Telefon: 13o-6

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

. . . . . Dr. Sze

Kiadóvállalatunk

kont ad ki.-

Feltétlenül suly

a velünk szoros kapcsolatban áll

nyaink szerkesztőbizottságainak

Margitay Tihamér

wąd

A Ujság 1922. febr. 24.

(M. T. festőnnivész öngyilkosságot kisérelt meg.)

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

741. XXX. Török Ignácz.

látható, kissé fordulva

Mellig, balra néz. Keblét
kete, szeme sötétbarna, bajusza őszbe
alatt ingének állógallérja látszik,

Vászon, méretei 63.5: 52,2
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az XXXX 1896: IV.

904.V.4.

Margitay Tihamér

(1859–1922)

írói

Életutolsó

48. l.

4238. Andrea

Sz. 1483 körü

Mária a gyermek Jé

Egy hegyes vidéknek terében látjuk a térdre ereszke Madonnát, a ki előtt fejjel és aki kezeit széttárva nézi fátyolt, vállravetett kék palá visel; Jézus jobb kezét ki ajkához emelte és keresztbe János pedig, kinek testét te kodik és jobb kezével Máriá néző két szőke gyermeknek balról város bontakozik ki, n ház felé kanyarodó úton, k messze tőlök egy kutya sz

Fa, méretei 113·5 : 76·5 értéke 35000 K. — Néhai gró november 14-én (1429–908). hagyására vonatkozó adatokat Bejelentetett 1913 márczius 1

Kifüggesztésére vonatkoz ban. 1913 : 101. *Andrea Sal* gyermek Jézussal és ker. szt.

Jegyzet. Az e festményre

a) a törzsleltárban (192 *di Leonardo (Andrea Salain* Hand breitend. Ölgemälde, im goldet, mit braunen Holzarab Bild mehrmals gesprungen (G

b) a leltári kivonatban *di Leonardo (Andrea Salaino)* kind und heil. Johannes. Lo (Grosses Vorzimmer);

c) a hagyományi jegyzék *Salaino (Salario):* Madonna

d) az átvételi okmányban *(Salario):* Madonna a gyermek 77·5 cm.

Hagy. 1912
Pálffy

Bajban vannak az uj mozisok

Nem birják a nagy dijakat, adókat, üzemi kölcsönöket és rossz üzletmenetet

— *Az Est tudósitójától* —

A moziszakmában ismét riadalom van. Mert *bajban van a legtöbb uj mozis*, minden tekintet nélkül arra, hogy nagy mozit vagy kis mozit kapott-e az állam jóvoltából? A napokban már *gyülést is tartottak* és ezen a gyülésen már elhangzottak olyan kijelentések, hogy *ha nem lép közbe segitő kézzel az állam*, a legrövidebb időn belül

30—40 mozgószinház kénytelen lesz üzemét beszüntetni.

A moziszakma egyik régi vezéremberénél érdeklődtünk a hir valódisága iránt.

— Nem 30—40 mozgószinház lesz kénytelen üzemét beszüntetni, — mondotta — hanem *jóval több ennél*, sőt merem állitani, hogy ha hamarosan nem történik valami változás, a jövő ősszel az ujjainkon számolhatjuk össze, hány mozi maradt meg a jelenleg müködők közül? Annak idején, a mikor a Tomcsányi-féle rendelet készült, figyelmeztettük a kormányt és a szakköröket ezekre a fenyegető veszélyekre. Igen könnyü volt a helyzettel ismerős embernek, hogy előre lássa, mi fog bekövetkezni. Abban a pillanatban, a mikor a régi tulajdonostól elvették a moziját, a háztulajdonosnak megszünt szerződési kötelezettsége a helyiség eddigi bérlőjével szemben és jogával élve az uj tulajdonosnak az

eddiginek három-négyszeresére emelte a házbért.

— A berendezést vagy átadta drága pénzen a régi tulajdonos, vagy pedig, mint a legtöbb esetben, csak az üres falakat bocsátotta az uj jogositott rendelkezésére, a ki azután tetemes költséggel, a melyet többnyire nem a sajátjából fedezett, *kénytelen volt az egész helyiséget ujra berendezni*. A mostani gazdasági helyzet közepette az ilyen uj berendezés a legtöbb helyen *milliós befektetéseket igényelt* és a kik nem rendelkeztek megfelelő tőkével az uj tulajdonosok közül, kénytelenek voltak meglehetős *sulyos feltételek mellett bankkölcsönöket felvenni*, a melynek terheit most nyögik,

— Hozzájárul mindehhez az általános drágulás és mérhetetlenül sulyos terheket rónak az uj tulajdonosokra

a megnövekedett adók és hatósági dijak.

— Tetézi a bajokat, hogy az uj mozisok jóformán kivétel nélkül nem a szakmából kerültek ki s nem értik ezt a mesterséget.

— Mi figyelmeztettük annak idején az igazságügyminisztert és mindaz, a mit előre megjósoltunk, pontról-pontra bekövetkezik. Az uj mozitulajdonosok most nemcsak azt akarják, hogy az állam engedjen el bizonyos terheket, vagy legalább is egy időre

mentse fel őket az adók és illetékek fizetése alól,

de még *kamatmentes állami kölcsön kiutalását is kérik*, mert e nélkül képtelenek az üzemet tovább fentartani. Nem szabad elfelejteni, hogy az uj mozisok *már eddig is kaptak állami kölcsönöket*, mert a Nemzeti Hitelintézet, a mely annak idején az Angol-Magyar Filmipari Részvénytársaság érdekeltségének nagy részét átvette, *állami pénzből* folyósitott az uj mozisok részére kisebb-nagyobb kölcsönöket. Az uj mozik mostoha helyzete

sulyos katasztrófával fenyegeti az egész magyar filmipart.

— A legtöbb nagy film külföldről kerül az országba és a kölcsönző vállalkozónak még a legegyszerübb darabok is *három-négyszázezer koronájába kerülnek*. Üzemi költségei mellett a filmkölcsönző legalább ezt az összeget akarja kihozni a kölcsöndijakból, de nincs ma Budapesten olyan mozi, a mely a forgalmából egymaga tudná fedezni ezt az összeget. Mert erősen *meg is csappant a mozik bevétele*.

— Meg kell jegyeznem, hogy ez nemcsak Budapesten van igy, a *helyzet ugyan az vidéken is*.

E közlések után magunk is meg akartunk győződni az uj mozik jelenlegi helyzetéről. Tegnap este több kisebb mozgószinházat jártunk végig. Mindenütt szomoruság és panasz.

Kisebb-nagyobb eltérésekkel ugyanez a panasz mindenütt. Az Erzsébet-körut és Dob-utca sarkán lévő *Vesta-mozi* jelenleg a jóslásairól ismert *Bellaágh* Lászlóné tulajdona. Az üzemet rokona és társa, *Némethy* Károly vezeti, a ki a következőket mondotta *Az Est* munkatársának:

— Nagyon örülök, hogy a sajtó kezd foglalkozni az uj mozik szomoru helyzetével. Én több évi távollét után az őszszel tértem vissza Amerikából, a hol virágzó reprodukciós vállalatom van. Mikor megérkeztem Amerikából, rokonom, Bellaághné már átvette a mozi bérletét, sőt még mielőtt megnyitotta volna, már elköltötte rá a Nemzeti Hitelintézettől kapott 600.000 koronás kölcsönét, valamint a saját és rokonai által összeadott *több mint egy milliót*. A mozi tehát passzivával kezdte meg müködését. A régi tulajdonos csak *az üres falakat adta át, a mi igen természetes*. Én magam sem tennék másként, ha egyszerüen igy egy rendelettel megfosztanának sok évi munkálkodásom gyümölcsétől.

— A berendezés és felszerelés a régi tulajdonos számára természetesen már nem volt tehertétel, az elmult jó esztendők alatt régen leirta már a befektetett tőkét és meg tudott élni a jövedelméből. Bellaághné azonban már *sulyos tehertétellel kezdte meg az üzemet*, mikor társul szegődtem hozzá. Épen ma állitom össze számadásaimat, a melyekből kiderült, hogy augusztus elsejétől kezdve a sajátomból mintegy 1,200.000 koronát fektettem az üzletbe. Eddig tehát

közel három millió korona fekszik a Vesta-moziban,

a melynek bevétele azonban távolról sem áll arányban ezzel a beektetéssel.

— Csupán *rendőri dijak* fejében, azért, hogy naponkint két rendőr teljesit szolgálatot a szinházban, egy hónapra 19.000 koronát kell fizetnünk. A bruttó bevételnek 10 százalékát *vigalmi adó* címen kell lefizetni, ezenkivül ugyancsak

a bruttó bevételnek 5 százaléka a Keresztény Nemzeti Liga jótékonysági alapjára megy.

Ha mindehhez hozzávesszük még az *üzemi költségeket, a megdrágult villamos áramot*, az egyre emelkedő *munkabéreket*, nem lehet csodálni, hogy a mozi nemcsak hogy semmit sem jövedelmez, de még a Nemzeti Hitelintézetnek sem tudjuk fizetni már hónapok óta a kamatokat.

— Hallottam arról, hogy az uj mozitulajdonosok egy része minap tartott gyülésükön elhatározta, hogy *kamatmentes kölcsönt kér az államtól és az adók és illetékek elengedését vagy redukálását követeli*. Én a magam részéről, bár érdekelt vagyok, egyáltalában

nem tudom helyeselni ezt a gondolatot,

mert hiszen képtelenség azt kivánni, hogy az állam a mai viszonyok között eddigi biztos és a budzsébe beállitott jövedelmeiről mondjon le. Hogy mi lesz a többi mozival, nem tudom, de az bizonyos, hogy *én nem vagyok hajlandó belefektetni több pénzt ebbe a halott üzletbe*.

Fél évvel a megváltásnak hirdetett Tomcsányi-féle mozirendelet életbeléptetése után ilyen helyzetben vannak a budapesti mozgóképszinházak.

A miniszterianács holnap dönt a cukorárakról

A cukorgyárak 100 milliós tartalékát ármérséklésre használja fel a kormány

— *Az Est tudósitójától* —

A *Közélelmezési Tanács* ipari bizottsága dr. *Bud* János államtitkár elnöklésével tegnapi ülésén foglalkozott az idei cukor árának a megállapitásával. A határozat holnap kerül a minisztertanács elé. A gazdák által követelt répaár megadása esetén a cukor termelési ára *60—70 korona lenne*, a mihez még *39 korona kincstári részesedés*, valamint *a fuvarköltségek és a kereskedelem haszna is hozzászámitódnék*. A Közélelmezési Tanács azt kereste, hogyan lehetne mérsékelni a gazdák követelését és mindenekelőtt a 10 koronás prémiumot 6 koronára szoritotta le.

Megállapitotta a Közélelmezési Tanács, hogy *a cukorgyárosoknak 100 millió korona tartalékjuk van*, a mit az idén gyüjtöttek össze; ugyanis a kormány *a mult évben 2 korona kiviteli illetéket engedélyezett nekik* arra az esetre, ha az exportnál veszteség érné őket. Minthogy import-tilalom volt és kivitelre sem került sor és mivel *a világparitás 14 koronával magasabb a belföldi cukornál*, a Közélelmezési Tanács szakbizottsága arra az álláspontra helyezkedett, *hogy a 100 millió koronás rizikótételt a magyar fogyasztók fizették meg, ennélfogva a 100 milliót az idei cukorár mérséklésére fogják felhasználni*.

A cukorgyárak ezenkivül *hét koronára menő kockázati dijat kivánnak megállapitani* a valuta és a világpiaci konjunkturák kedvezőtlen eshetőségeinek elhárítására. A Közélelmezési Tanács szakbizottsága *ezt nem engedélyezte* és csak igen alacsony rizikós dij megállapitását javasolja a minisztertanácsnak, de azzal a kikötéssel, hogy *ezt is tartalékolni kell és a mennyiben nem következnek be a felhasználása, ugy a jövő évi cukorárak mérséklésére fogják fordítani*. Általában a gazdák és a gyárosok részéről rendkivüli követeléseket támasztottak és *a Közélelmezési Tanács helyesléssel vette tudomásul, hogy a kormány beavatkozott*.

Lloyd George és Poincaré holnap találkozik Boulogneban

A találkozás helyét az utolsó percig titkolták
Az olasz kormány hozzájárult a genuai konferencia elhalasztásához

Páris, február 24
(Havas-ügynökség)

Poincaré és Lloyd George szombaton találkozik Boulogneban.

Páris, február 24
(Az Est rendes tudósitójának telefonjelentése Berlinen át)

A mai reggeli lapok nem tudnak eligazodni rajta, hogy hol fog találkozni *Lloyd George Poincaréval*. Az az egy bizonyos, hogy a brit miniszterelnök sir Henry *Hankey* magántitkárral *holnap, szombaton reggel utazik el Londonból*, de hivatalos jelentések nem árulják el, hol lesz az összejövetel, *Calaisban*-e vagy *Boulogneban*.

A *Petit Parisien* tudni véli, hogy *Lloyd George* holnap reggel a menetrend szerint induló gőzös fedélzetén kel át a csatornán, *déli 12 órára Calaisban lesz*, az ottani vasutállomáson fog reggelizni, aztán *vonaton utazik tovább Boulogne felé*. Poincaré szintén holnap utazik el. Vele lesz Possetti della *Rocca* és tolmácsként *Camerynk*. A francia miniszterelnök déli 12 órakor *Boulogneban fog reggelizni és automobilon megy tovább Calais felé*. Ebből a két utitervből a *Petit Parisien* azt következteti, hogy

Lloyd George és Poincaré minden valószinüség szerint Calais és Boulogne között fog találkozni, tehát bizonyára Paris-Plage-ban.

Azt is ujságolja ez a lap, hogy a *tanácskozás legfőljebb három óráig fog tartani*, azután *Lloyd George* visszautazik Boulogneba és este hét órakor ujból a menetrend szerint induló hajóval tér vissza Londonba. *Poincaré* esti hat órakor száll vonatra s esti kilenc órakor már Párisban lesz.

A találkozás helyének titkát nagyon jól megőrizték. Annyi bizonyos, hogy egyetlen ma reggeli párisi lap sem tud kombinációnál egyebet olvasói elé tálalni. A *Matin* majdnem pontról-pontra ugyanazt a programot közli, mint a *Petit Parisien*, csak Paris-Plage nem fordul elő a tudósitásban. Az *Echo du Nord* az egyetlen, a mely teljes határozottsággal irja, hogy

a két miniszterelnök Boulogneban az alprefektura üléstermében fog találkozni.

A miniszterelnökök tanácskozásának tárgyáról a *Matin* közöl egyetmást. Nagyjában arról lesz szó, — irja, hogy

az entente kormányai között megegyezést hozzanak létre a genuai konferencia programja, a meghivandó államok névsora és az értekezletről kiküszöbölendő problémák körül.

Nem fog különösebb *nehézséget okozni az orosz kérdés, sem Németország meghivása, mert e részben az entente szakértőbizottságai már találtak a megegyezésre alkalmas alapot*. Természetesen az is el fog dőlni a két miniszterelnök konferenciáján, hogy *mikor legyen nemzetközi értekezlet*. U.

Félhivatalos olasz jelentés a konferencia elhalasztásáról

Róma, február 24

A *Stefani-ügynökség* a következő hirt közli: A tartós kormányválság miatt az olasz kormány nem volt abban a helyzetben, hogy változatlanul betartsa a genuai értekezlet összehivásának időpontját, a melyet a legfelső tanács cannesi értekezletén március 8-ában állapitottak meg. Az olasz kormány ezért szükségesnek látta, hogy *fontolóra vegye az értekezlet rövid elhalasztását és ezt a határozatát hörtávirat utján tudatta az értekezletre meghivott kormányokkal*. Ugyanakkor érintkezésbe lépett a szövetséges kormányokkal, hogy velük egyetértésben állapitsa meg az értekezlet összehivásának uj időpontját. Az értekezlet előkészületei természetesen megszakitás nélkül folynak tovább.

Műfogakat 112 K-ig, brilliánst, aranynat, ezüstöt a legmagasabb napi áron vesz Komor Hugó, IX., Ferenc-körut 1. sz. (Boráros-tér sarkán)

Harc az egészségért

Vita a Salvarsanról

Berlin, február 24
(Az Est tudósitójától)

Németország mindig előljárt abban a küzdelemben, a melyet a különböző társadalmak az egészséges emberért és az egészséges utódokért folytattak. Most, hogy a német köztársaság lassankint berendezkedik és szilárdabb alapokra helyezkedik, ismét intenzivebben látott hozzá e harchoz. Egyszerre két fronton fogott hozzá. Az egyiken *a nemi betegségek ellen szállott sikra* törvényalkotásokkal, a másikon pedig annak a gyógyszernek a kereséséhez fogott, a mely ezt a betegséget csirájában kiirtani tudja.

A nemi betegségek ellen való törvényjavaslat az orvosok és társadalomtudósok hosszu tanulmányának az eredménye. A javaslat, a mely most került a birodalmi gyülés elé, mindenekelőtt megállapitja, mely betegségek azok, a melyeket e megjelölésen érteni kell. Aztán kimondja, hogy *mindenki, a ki e betegségek valamelyikében szenved, hatósági eszközökkel*

rákényszeritheto, hogy valamelyik német orvossal gyógyittassa magát.

Ha a rendőrhatóság előtt valaki abba a gyanuba keveredik, hogy beteg, a hatóságnak joga van hozzá, hogy az illetőt *akár erőszakkal megvizsgáltassa*. A törvény *háromesztendei börtönnel* sujtja azt, a ki *betegsége ellenére nem él a legszigorubb önmegtartóztatásban*. Ezt a büntetést még *jegyespárokra* és *házasfelekre* is alkalmazni lehet, de csak abban az esetben, ha *valamelyik fél feljelentést tesz*. Gyógyitani csak orvosnak szabad. Távolról, levél vagy telefon utján nem szabad senkit sem gyógykezelni. A törvény ezenkivül még több, az erkölcsrendészetre vonatkozó intézkedést is tartalmaz.

— Nem állitom azt, — mondotta a belügyminiszter, mielőtt a törvényjavaslatot a birodalmi gyülés elé terjesztette — hogy ez a javaslat, ha törvénynyé válik, *végezni fog tudni azzal a kórral, a mely nemzetünk testén rágódik*. A ki csak valamicskét is konyit a dologhoz, ilyet nem is tételezhet fel, de azt igenis mondom, hogy

éles eszköz lesz az egészségért való küzdelemben.

Gondoskodni fogunk róla, hogy minden egyes szakaszát szigoruan végrehajtsák. Hatóságokat és orvosokat egyaránt *apostoli buzgóságra fogok serkenteni*, mert ő tőlük függ, hogy a törvény holt betü ne maradjon...

Ugyanakkor, a mikor ez az egész német birodalom területére kiterjedő törvényjavaslat a parlament elé kerül, a berlini orvostársaság ismét behatóan *megvitatta a Salvarsan hatóerejét*. A Salvarsanról tudvalevően már régóta áll a vita. Annyi valószinünek látszik, hogy

nem az a csodaszer,

a minek feltalálója, *Ehrlich* Pál megjósolta. Az orvosokat különösen az nyugatalanitotta, hogy a salvarsan-kezelés nyomán halálesetek is voltak. Igaz, a halálesetek száma igen *csekély százalékot tett ki*, de ez a csekély százalék is nagy óvatosságra intett.

— Az én véleményem az — mondotta *Arndt* tanár — hogy a Salvarsan alkalmazásával végtelenül óvatosan járjunk el. *Az uj és teljesen ártalmatlan preparátum előállításával éppen most foglalkoznak.* Addig, mig ezt a tökéletes gyógyszert el nem készitik, a mostani Salvarsant csak akkor alkalmazzuk, ha *a betegeket végtelen körültekintéssel kiválogattuk*. A kölni klinikán egy bizottság megállapitotta, hogy 225.780 Salvarsan-befecskendezés nyomán *12 haláleset* volt. A Salvarsannál nem lehet egy ugynevezett legnagyobb dózist megállapitani.

Heffter tanár szerint a Salvarsan nyomán azért támad annyi baj, mert ez a szer gyakran *nem tiszta* és nem megfelelő anyagból van összetéve, ezért szükséges, a mint azt Frankfurtban megteszik, mielőtt a szert alkalmazzák, hogy

egereken és patkányokon próbálják ki.

— Végtelenül nehéz — fejtette ki *Lubarsch* tanár — a Salvarsan alkalmazása után beállott betegségek *igazi* okát kimutatni. Legtöbbször az *agyban* és a *májban* találunk elváltozásokat. Mindent összevéve arra az eredményre jutottam, hogy ezt a szert nem szabad sematikusan minden betegbe befecskendezni. *Csak bizonyos, igen nagy gonddal kiválogatott betegek alkalmasak arra, hogy Salvarsannal gyógyitsák őket, de még ezeknek is csak végtelen nagy óvatossággal adható.* Természetesen, ez nem azt jelenti, hogy a Salvarsantól végképpen elforduljunk. Bizonyos, hogy ha ezt a preparátumot megjavitják, még nagy hasznát vehetjük.

Igen érdekes szempontra mutatott rá a hires *Wassermann* professzor. Az ő nézete szerint a legtöbb nehézség magának a lues betegségnek a jellegében van.

Ennek a betegségnek az összes élettani tulajdonságait eddig még nem deritették ki.

Igen valószinü, hogy a betegek azért reagálnak különbözőképpen a Salvansanra, mert *a testüket maró betegség jellege nem tökéletesen egyforma*. A Salvarsan több káros következményét a beteg különleges fizikumára is visszavezetni.

A tudományos vitában az a nézet kerekedett felül, hogy az emberiség nemsokára *ismerni fogja azt a szert, a melylyel a kórt okozó bacillusokat teljes sikerrel meg lehet támadni.*

VIGSZINHÁZ

Szombaton, február 25-én
este 10 órai kezdettel
Osztrigás Mici
Este 7 órai kezdettel
A sárga kesztyü

Állásközvetités!

Akinek üzletében, irodájában, gazdaságában, gyárában intelligens személyzetre van szüksége, egy-két apró hirdetésre, melyet a

Pesti Naplóban

közzétesz, (lehetőleg cimével ellátva) annyi ajánlkozót kap, hogy a megüresedett állást megfelelően betöltheti. Mert a *Pesti Naplót naponkint sok tizezer ember olvassa* s ezek közötti mindig akad olyan, aki állást keres vagy állását felcserélni óhajtja

Miért hallgat Vázsonyi Jenő volt máv. elnök az államvasuti tarifaemelésről

— Levél a szerkesztőhöz —

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Abban az országban, a hol újabban *a hajduk a legjobb harangöntők* és a hol mindenki harangöntőhajdunak képzeli magát, miért éppen hozzám fordul vasuti szakkérdésben; a *vasutashoz?* Abban az országban, a hol a közönséget és a sajtót közelebbről érdekli *a közuti* vasut tarifaemelése, mint az *államvasutaké*, miért bántja önt az a csekélység, hogy négy milliárddal akarja a Máv. bevételeit szaporitani.

Nem! Tisztelt szerkesztő ur! Eszem ágában sincs a falra borsót hányni, nincs is hozzá iparengedélyem. — Én mögöttem nincsen semmiféle társadalmi szervezet, még csak képviselő sem voltam, még csak jelölt sem leszek, milyen jogon beszéljek én?

Mert az államvasutaknak elnöke voltam? Ugyan kérem! Régen volt. Azok az urak, a kik akkor állitólagos szakértelmemet áradozó levelekben és élőszóval dicsérték és előszobámban settenkedve vártak tőlem egyet-mást, ma már jól tudják, hogy másfelé kell orientálódniok és másutt kell a — szakértelmet is keresniök.

Ezért van azonban t. szerkesztő ur éppen önnek joga, hogy hozzám forduljon. A mig hatalmon voltam, sohasem láttam önt a tolongók között. Felelnem kell tehát a kérdésére.

Mi a véleményem a tarifaemelésről? Majd ha az államvasutak pénzügyi gazdálkodásáról látom a számadatokat, akkor beszélhetünk e kérdésről. Mert az, a mit a vasut gazdálkodásáról itt is, amott is, nagyon hangosan vagy félhangosan beszélnek, az nem elég annak megitélésére: nem lehetne-e a tarifaemelés mértékét más gazdasági intézkedésekkel csökkenteni. Nem szót, nem betüket, hanem számokat kellene látnunk a helyzet megitélésére.

Bizalmi alapon ezt a kérdést elbirálni nem lehet. »Kétszer annyi a kiadás, mint a bevétel, emeljük fel tehát a tarifákat a deficit eltüntetésére.« Ezen az uton soha, de soha megállás nincsen.

Rövid válaszom tehát, hogy a vasut pénzügyi, üzleti gazdálkodásának ismerete nélkül a tarifaemelés mértékének jogosságához nem szólhatok hozzá. Innen messziről még arról sem beszélhetek, elmegy-e a vasut üzemi kiadásainál a takarékosság legvégső határáig. Egy árva szót se *a beszerzési árakról*, hisz elég haragost szereztem magamnak annak idején az árak leszoritásával. A háboru tartama alatt *békeáron* beszerzett szén még most is égeti a szíveket. A távolból itéletet mondani nem lehet, gyógyitani még kevésbé, mert a távollevőnek soha sincs igaza.

Már hosszu idő óta fojtom magamba például azt a tanácsot, hogy épitsünk a vagonlakóknak *kerékpélküli házakat*, hiszen naponként egy frank tizenöt centimeot fizet a vasut egy kölcsönkocsiért *sajat* értékben, a mi 4000 kocsit véve alapul, több mint hatszázezer korona napi kiadást vagy elmaradt bevételt jelentett hosszu ideig és több százezer koronát jelent ma is.

De akaratlanul is belemélyedek a dologba. Nem folytatom tovább. Hagyjon meg engem. t. szerkesztő ur könyveim és emlékeim között és ne ráncigáljon ki a kurzusra. Hadd gondoljak e vigasztalan napokban arra, hogy nem töltöttem meddőn hosszu közhivatalnoki pályámat. Oly jól esik például, ha *a vasut elektrifikálásáról* olvasok, nem bánom azt sem, ha nem is emlitik, hogy én teremtettem meg az államvasutak elektrifikálási osztályát. A jóléti kérdésekről olvasgatva, elvonulnak a szemem előtt azok *a szociális intézkedések*, a melyekkel a vasutasok javát akartam szolgálni. Eszembe jut mint vásároltattam meg az abonyi-utcai zsidógimnázium hatalmas épületét potom áron *vasuti internátus* céljaira, nem gondolva arra, hogy annak a gyönyörü épületnek sem fogják megbocsátani — zsidó eredetét. Az internátus ma sincsen meg, a *vételi szerződést megsemmisitették* — az eladók örömére. De háuy szegény vidéki vasutas sirathatja ezt a gazdaságos intézkedést.

Istenem! Ha el akarják mindazt pusztitani, a mit kezdeményeztem, akkor — de ne tessék ezt hivalkodásnak venni — sokan munkájukból, mások szórakozásaikból este sötétben bandukolhatnak haza, mert t. i. én alkalmaztattam *Budapest utcáin a gázkandeláberek helyett a házak falára a villamos világitó testeket*, még a forradalom előtt, előrelátva a cseh gázszén elmaradását. Vagy verjék tönkre a kezdésemre megindult *tözegakciót*. (Pardon, már erre nézve tettek lépéseket!)

Olvasgatom a »Naplószerü feljegyzések«-et, a melyek a forradalom után készültek a Máv. történeti csoportjában. Alig szól egyébről ez a mü, mint arról a mentési munkáról, a mit derék társaimnak a vasuti kocsik és mozdonyoknak a betóduló ellenséges csapatok elől való elvonásával és a Dunántulon való elhelyezésével végeztünk. Ezt is el kell felejteni. A *megmentett kocsik*, mozdonyok ügyis — ki tudja — merre járnak már Romániában. Erről azonban már igazán ne beszéljünk, pedig *ennek is van némi köze a tarifaemeléshez.*

Üdvözlettel hive
Budapest, 1922 február 23.

Vázsonyi Jenő.

Margitay Tihamér ma délelőtt meghalt

— Az Est tudósitójától —

Tegnap reggel szállitották be a Rókus-kórházba *Margitay* Tihamért, a tragikus sorsu müvészt, a kinek a gondok és nélkülözések revolvert adtak a kezébe. A kórházban *Hültl* Hümér főorvos kezelte a sulyosan sebesült festőművészt. Tegnap egész nap eszméletlenül feküdt Margitay Tihamér a kórház első emeletén, a 33. számu kórteremben. Állapota egész nap rendkivül sulyos volt. A golyó átfúrta a koponyacsontot és az agyvelőben akadt meg. Hültl Hümér este aggodalommal mondta az ujságiróknak, hogy állapota nagyon komoly.

Egész éjjel nem tért magához és nem lett jobban a müvész. Állapota ma reggel is változatlanul sulyos volt, olyan sulyos, hogy operációs beavatkozással nem is merték megpróbálni a golyó eltávolitását. Mindent megkiséreltek, hogy megmentsék a tragikus végzetü müvészt, de minden igyekezet hiábavaló volt. Ma délelőtt féltizenegy órakor *Margitay* Tihamér meghalt a kórházban a nélkül, hogy eszméletét egy percre is visszanyerte volna. Hültl Hümér ma is egész nap az ágya mellett állott és mellette volt a halál percében is.

Margitay Tihamér 63 éves volt és sok sikerrel koszoruzott pálya után végződött élete ma a kórházi ágyon. Temetéséről még nem történt intézkedés. Valószinüleg a magyar müvészek fognak gondoskodni méltó temetéséről.

URANOS a legjobb **KÉKITÓ**
»Uranosgyár«, Budapest, VII. ker., Peterdy-utca 13. sz.

Meglévő iparvállalathoz vagy földbérletihez
társulna 3-4 millió koronával
nőtlen fiatalember.
Csak feltétlenül szakértelemmel biró urak irjanak kimeritően »Vállalkozás 78542« sz. a. Schwarz József hirdetési irodájába, VI., Andrássy-ut 7. sz.

Sárcipő hócipő kaphatóés **javitható**
Neumann Géza, VI. ker., Nagymező-utca 44. sz.

A belügyi kormány mérsékletet ajánl az Ébredőknek

A vasárnapi Ébredő-nagygyülés és az uj plakát

(*A Magyarország tudósitójától.*) *Ma reggelre az Ébredő Magyarok Egyesületének ujabb plakátja jelent meg a főváros utcáin.* A plakát tipográfiája, szövege miben sem különbözik az eddig megjelent ébredő-plakátoktól és a hangja sem más, mint a főváros közönsége az Ébredők plakátjaitól már megszokott. A választási küzdelmek idején az ilyen plakátok azonban mégis nagyobb izgalmat keltenek és semmiesetre sem szolgálják a választások előkészületének idejére megkivánt nyugalom ügyét.

Az Ébredők plakátja — értesülésünk szerint — bizonyos preventiv intézkedésekre késztette a belügyi kormányzatot. Tudomásunk van róla, hogy

az Ébredők elnökségét ma figyelmeztették arra, hogy az ilyen és az ehhez hasonló plakátok kiragasztása alkalmas a közrend megbontására. Azok terjesztése a közrend szempontjából aggályos. Felhivták a figyelmüket arra is, hogy ismétlődés esetén kénytelen lesz a kormány a megfelelő lépéseket megtenni.

Ami a plakátok eltávolitását illeti, arra nézve a belügyi kormánynak addig nincs ingerenciája, amig az ügyészség nem tesz inditványt ilyen irányban. Az ügyészség a kifüggesztési engedélyt — értesülésünk szerint — megadta, igy annak eltávolitása rendőri közegeknek nem áll módjukban. Az igazságügyminiszter azonban természetesen utasithatja az ügyészséget megfelelő intézkedésekre.

Az Ébredők vasárnapi nagygyülése ügyében is figyelmeztetést kapott az egyesület vezetősége.

Hogy milyen hatást váltott ki az Ébredők között a belügyi kormányzat figyelmeztetése, arról nincs információnk.

Képviselőjelölések

A képviselőjelölésekről ma a következő hirek érkeztek be hozzánk:

Eltérően az eddigi tervektől, a Kisgazdapárt hivatalos jelöltjeinek első turnusát csak kedden közli a nyilvánossággal. A párt keddi intézőbizottsági ülésén fognak ugyanis még bizonyos tisztázásra váró kérdéseket megbeszélni.

Kutkafalvy Miklós, a Kereszténypárt volt tagja, *Sátoraljaujhelyen* lép fel. Ma kilépett a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjából és elhatározása szerint nem csatlakozik egy párthoz sem. Állásfoglalásában ugyanis az a körülmény vezeti, hogy a rutén kérdés és az integritás szempontjából nem akar a pártok közötti mély ellentétek közé sodródni.

Kunszentmártonban Kuna P. András eddigi képviselővel szemben a Kereszténypárt jelöltet állit. A Kereszténypárt ezenfelül *Jákóhalmán, Jászapátiban* és *Mezőturon* is belemegy a választási küzdelembe.

Őriszentpéteren Csukás Endre egységespárti jelölttel szemben kereszténypárti programmal *Markó* István lép fel, pártonkivüli liberális programmal pedig *Beck* Lajos dr.

Makón eddig a következő jelöltek neve van forgalomban: *Epstein* János függetlenségi 48-as programmal lép fel, *Papp* József épitőmester pártonkivüli programmal, *Teszling* József kereszténypárti programmal és végül *Nyéky* József, a kerület volt képviselője, kisgazdapárti programmal.

Nagylakon Kardos Noéval, a kerület volt képviselőjével szemben ellenjelöltként fellép és részt vesz a választási küzdelemben *Urbanics* Kálmán főszolgabiró és *Könyves*-Kolonics József ügyvéd.

Szolnokon Lippich István volt főispán lép fel kereszténypárti programmal.

Karcagon Csontos Imrével szemben ugyancsak kisgazdapárti programmal *Surgoth* Gyula volt táblabiró, ügyvéd lép fel.

Kunhegyesen Paczek Gézának *Borbély* György kamarás, volt főszolgabiró lesz az ellenjelöltje.

Az uj lóversenypályát nem nyitják meg az idén

Az épületeiben lakó menekülteket nem tudják másutt elhelyezni

(*A Magyarország tudósitójától.*) Hirt adott a *Magyarország* annak idején azokról a tárgyalásokról, amelyek *a Lovaregylet és a főváros között* megindultak abból a célból, hogy a főváros helyezze el másutt a Lovaregylet liget-telki dülőben levő pályáján emelt uj és modern épületekbe beköltözött menekülteket. Ennek ellenében a *Lovaregylet kötelezte volna magát arra, hogy az uj lóversenyteret, amely a Kerepesi-ut mentén fekszik, vagy még az idén, vagy legkésőbb a jövő évben megnyitja és a megillető jelentékeny jövedelmet biztositja abból a fővárosnak.* A tárgyalások hosszu ideje huzódnak már és közben felmerült olyan megoldási terv is, hogy a menekülteket a Zita-kórház fel nem használt és e célra átalakitott pavillonjaiban helyezik el. *Ez a terv azonban meghiusult,* mert — amint ismeretes — a Zita-kórházat csaknem teljes egészében felhasználják.

A tárgyalások most megakadtak, mert

a Lovaregylet maga kérte a főváros illetékes ügyosztályát, hogy az ügyet egyelőre vegyék le a napirendről.

Az eddigi tervek szerint ugyanis a menekültek elhelyezése végett emelendő épületek költségének hatvan százaléka a Lovaregyletet, 30 százaléka az államot és 10 százaléka a fővárost terhelné s a Lovaregylet igazgatósága még nem döntött arról, hogy ilyen nagy költség mellett érdemes-e az uj pálya megnyitását siettetni. *125 család elhelyezéséről van szó, akik egy-kétszoba-konyhás lakásra tarthatnak igényt.* A mostani telepen lévő iskolákat *természetesen nem kellene elhelyezni.* Az épitésre eddig csak egy telek jött szóba a Visegrádi-utcában, azonban — mint emlitettük — a költségeknek a Lovaregyletre eső nagy százaléka egyelőre visszariasztotta az igazgatóságot az épitéstől. *A főváros tehát most levette ezt a kérdést a napirendről* mindaddig, amig a Lovaregylet ujból nem nyilatkozik.

Hallerék ellenzékben

Andrássy, Ugron, Haller a munkapárt térhóditását látja — Andrássy „Bethlennek gratulál, a kisgazdákat nem sajnálja"

(*A Magyarország tudósitójától.*) Az *Egységes Párt* tegnap esti értekezletéről az ellenzéken egyöntetüen az a vélemény, hogy ami tegnap a Kisgazdapártban történt, az

Bethlen István teljes felülkerekedése nagyatádi Szabó Istvánon, illetve a Kisgazdapárt eredeti magván.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának (Haller-csoport) felfogását informátorunk a következőkben ismertette előttünk:

— Elejétől kezdve az volt a véleményünk, s most erről meg is győződtünk, hogy *Bethlen István taktikája a Munkapárt visszahozására és életrekeltésére irányul. Hogy az Egységes Párt elnökségében és intézőbizottságában volt munkapártiak is lesznek és a Kisgazdapártot nem az eredeti kisgazdák, hanem azok a képviselők képviselik, akik csak később tapadtak a párthoz, ez bizonyitja azt, hogy a régi Munkapártot akarják visszahozni.* Amennyiben a választás az egész vonalon nem lesz titkos, ugy

a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja, amelynek a titkosság programja egyik kardinális pontja, ellenzékbe megy,

mert annak idején minden keresztény politikust ezzel a programmal választottak meg. *A nemzetgyülés mint a nemzet szuverénitásának megtestesülése 90—95 százalékban a titkosság mellett foglal állást, a kormány ezzel szemben mégis a nyilt szavazás álláspontjára helyezkedik, ugy a pártnak erkölcsileg lehetetlen a kormányt tovább támogatnia. A párt miniszter-tagjai közül Hegyeshalmy és Bernolák valószinüleg otthagyják tárcájukat, mert ők ma is a titkosság hivei.*

A *Kisgazdapárt* tegnapi értekezletén történtekkel kapcsolatban

Andrássy Gyula grófot

a következő nyilatkozatot tette munkatársunk előtt:

— Ölelkeznek, le azt hiszem, a belső érzés nem valami meleg és őszinte. *A bizalmatlanság kisugárzik Nagyatádi minden egyes szavából,* amikor folyton hangsulyozza, hogy ha magyar ember magyar embernek kezet ad, akkor feltételezni kell azt, hogy őszinték egymás iránt.

— *Bethlennek különben gratulálhatok, mert célját a Kisgazdapárttal elérte.* Előbb más metódusokkal akart boldogulni: *a Kisgazdapártot a Kereszténypárttal és legitimistákkal akarta legyürni s midőn ez nem ment, felbiztatta őket, hogy ráiuk akarja épiteni Magyarországot. Most csakugyan épit a Kisgazdapártra egy olyan munkapárti várat, amely alatt össze fog roskadni a szegény kisgazdapárti fundamentum.* A kisgazdák magukhoz fognak ugyan térni, de már késő lesz. A magam részéről *nem sajnálom őket,* mert én sohasem voltam a Kisgazdapártnak, mint olyannak barátja és azt tartottam, hogy mindig nagy baj volt az, hogy külön párttá alakultak. *Csak örülök, hogy ha most véglegesen a munkapárti fegyelem alá kerülve, elveszitik eddigi ambiciójukat.*

Haller István

a Keerszénypárt vezére, a tegnap esti egységes párti értekezleten a következő rövid kijelentést tette:

— *Családi örömöket nem szokás megrontani.*

A Demokrata-Párt elnöke,

Ugron Gábor

a következőket mondotta:

— *Nagyatádi Szabó Istvánon már nem is csodálkozom, de csodálkozom az embereken. Természetes, hogy ami tegnap történt, az nem más, mint a régi Munkapárt felélesztése, csak azt nem tudom, hogy ezek a liberális gondolkozásu emberek, hogyan támogathatják a kormányt, amelynek belügyminisztere eltüri az olyan plakátot, mint amilyen ma is megjelent.*

A *Független Kisgazda- és Polgári Párton* azt mondják, hogy ami tegnap az egységes pártban történt, *az a kisgazdapárti program egyenes elárulása.*

Korai volna nagyobb fagykárról beszélni

Az őszi vetések a tél hátrányos kihatásait könnyen kiheverik

(*A Magyarország tudósitójától.*) Az őszi vetések állapotáról a *Magyarország* munkatársának *illetékes helyen* a következőket mondották:

A meleg esők után beállott nagy hidegekre és az ország nagy részein a hótakaró hiányára való tekintettel sokfelé *kedvezőtlenül itélik meg az őszi vetések állapotát* és erre vonatkozóan igen *pesszimisztikus hirek jelentek meg.* Bizonyos, hogy a sürün változó, szeszélyes időjárás és a nagy fagyok erősen megviselték az amugy is sok helyen rossz munkával földbe került és későn kikelt őszi vetéseket, főleg ott, ahol a legutóbbi nagy fagyok idején nem védte hótakaró, de *az idei kenyérterméstől még korai volna kedvezőtlen véleményt mondani.* Tapasztalás szerint ugyanis az őszi vetések megfelelő időjárás esetén *a tél hátrányos kihatásait könnyen kiheverik.*

A héten *több nagy uradalomban kisérleteket végeztek* a még ki nem kelt és sokáig hótakaró nélkül sinylődött buzavetéssel, hogy megtudják, milyen nagy a károsodás. Egyes buzatáblákból jó félnégyszögméter nagyságu darabot emeltek ki olyan vastag földréteggel, hogy a gyökereket meg ne sértsék. Ezeket a földdarabokat meleg istállókban, üvegházakban helyezték el, ahol néhány nap mulva *a buza csirázásnak és gyors fejlődésnek indult és a sorok kifogástalanul mutatkoztak.* Pedig azokon a buzatáblákon, ahol ezek a buzaföldkockák voltak, heteken keresztül viz állott, ami később jégpáncéllá fagyott. A buzaszemek mégis megtartották csirázóképességüket, illetve a már kikelt növények nem mentek tönkre.

Korai volna tehát még óriási fagykárról beszélni.

BENZ autók érkeztek
Gizella-tér 1.
Telefon: 140—70

Vasárnap délután temetik
Margitay Tihamért a Mücsarnokból

Hültl Hümér tanár az öngyilkos festőművész haláláról — Margitay utolsó évei és küzködései

(A Magyarország tudósitójától.) Margitay Tihamér festőművész, aki tegnap reggel hét órakor József-utcai lakásán halántékon lőtte magát, *ma délelőtt 10 órakor meghalt a Rókus-kórházban. Sebesüléséről és haláláról*

Hültl Hümér dr. sebésztanár

a következőket volt szives mondani a *Magyarország* munkatársának:

— A golyó átfurta a halántékcsontot és bennrekedt az agyvelőben. Eszméletlenül hozták ide a Rókusba és

eszméletét egy pillanatra sem nyerte vissza.

Nem operáltuk meg. *Légzése óráról-órára rosszabbodott és délelőtt 10 órakor minden megrázkódtatás nélkül elhunyt.* Fájdalmai egyáltalán nem voltak, *az eszméletlenségből átzökkent a halálba.*

— Öngyilkossága minden kétségen felüll áll s igy voltaképpen el lehetne tekinteni *felboncolásától.* A törvényes rendelkezések azonban előirják az öngyilkosság utján elhunytaknak a törvényszéki orvostani intézetbe szállitását és felboncoltatását. Ez meg is fog történni, hacsak *a család beadvánnyal nem fordul a rendőrséghez s a boncolás mellőzését* nem kéri.

Margitay Tihamér halála *széles körben kelt általános részvétet.* Müvészete, az ő könnyed, vidám és napfényes müvészete ugyan már régen elvirágzott, de *rokonszenves, uri és büszke egyéniségének emlékét* minden ismerőse a szivébe zárta. A század fordulóján kezdett rosszra fordulni az ő sorsa s egyre sulyosabb és sulyosabb napokat élt át. Elvesztette önbizalmát és lelki erejét, a népszerütlenség és a nyomor felőrölte. *Nyomorát uri előkelőséggel titkolta s csak a Képzőmüvészeti Társulattól fogadott el segélyeket.* De utóbb már ezt a társulatot is csak ritkán kereste fel, ugy érezte, hogy tullépte a mértéket, pedig 2—3000 korona mindig várt itt reá. Azonkivül apróbb képeket festegetett, többnyire jelentéktelen giccseket, amelyekben önmagát ismételgette fáradó kézzel és amelyeket *potom áron hordtak szét a rázudult üzgynökök.* Barátainak, akik felkeresték és munkára ösztönözték s azzal biztatták, hogy képeit el fogják helyezni, állandóan azt válaszolta:

— *Nem tudok már dolgozni, lelkileg teljesen össze vagyok törve.*

Végül már alsó fehérneműje is alig volt. Lelki összeroppanásában *állandóan attól félt, hogy megvakul.* Hályog kezdődött a szemén s barátai hiába hivatkoztak Szinnyei-Merse Pál és Roskovics „Náci" példájára, akiket Grosz tanár megoperált s akik erősebb szemüveg segitségével teljesen visszanyerték látásukat és munkaerejüket, lelki összetörtségében mindezt *nem hitte el.* Roncsá vált életének, amely valaha, a nyolcvanas és kilencvenes években a dicsőség, a népszerüség, az uri élet, a szeretet és barátság tavaszi napfényében ragyogott, végül is egy revolverlövéssel vetett véget.

Miután semmiféle vagyon, érték nem maradt hátra utána, *temetéséről a Képzőmüvészeti Társulat gondoskodik. Vasárnap délután négy órakor fogja eltemettetni a Társulat a városligeti Mücsarnokból.*

A berlini taposómalom
A hatnapos kerékpárverseny

Berlin, február 23.

(A Magyarország tudósitójától.) Negyedik napja tart már a nagy kerékpárverseny a sportpalotában. Por és füstfelhő homályositja el az ivlámpák fényét. Zürzavaros mozgás a százhatvan méter hosszu elipszis alaku fapályán, óriási közönség a tribünökön, mindenfelé izgatott emberek, rekedten kiabáló nézők, oxidált haju asszonyok, mélyen dekoltált bar-leányok, pezsgős poharak a könyöklőkön.

Száz órán át tapossák már gépiesen a pedált azok a versenyzők, akik hat országból seregeltek Berlinbe. *Tizenhárom pár küzd a győzelemért,* órákon át mennek közömbös libasorban, hogy aztán pisztolylövésre *mintegy megvadultan törjenek* előre. Ilyenkor kezdődik az élethalál harc a *pontokért.* Ezek a „spurtok" hoznak csak életet a hatnapos kerékpáros versenybe, amely iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg Berlinben. Ezek azonban alig tartanak öt-hat percig és ujra ólomsulyu unalom nehezedik a tribünökre.

A *„bekörözés"* a hatnapos verseny egyetlen müvészete. *Akinek sikerül, megnyeri a versenyt és ezzel a 100.000 márkás dijat.* De mindenki sasszemmel ügyel a mezőnyben. Ha valamelyik hirtelen előreszökken, egyszerre macskaháttal görbülnek a gép fölé és megkezdődik a vad kergetőzés, amig az előretörőt el nem fogják.

Tizenhárom sziues dresszbe öltözött versenyző száguld a szük körben: az elképzelhető legtarkább társaság. Mint röpködő szinfoltok táncolnak a tribün előtt: fehér és lila, fekete és kék, vörös és kénsárga, világoszöld és barna egymás mellett hosszu sorban. A legnagyobb pártja a rezedaszinbe öltözött berlini *Lemanovnak* van. Az egész tribün tombol, ha az egyik spurtban győz. Komor feketeséggel tüntet a hamburgi *Saldow,* aki társával, *Bauerrel* eddig a legtöbb pontot szerezte. Aggodalmasan figyelik a vörössapkás *Kaufmann* világbajnokot, *Svájc* képviselőjét és a meglepetés moraja zudul fel, mikor a kanárisárga *Spencer, Kanada* reprezentánsa egymásután három nagy dijat nyer meg 20.000 márka értékben.

Hangos fütty hallatszik a karzatról és utána ijedt kiáltás: Előre! Kitört valaki, féltik a Lemanovot. Aztán viharos taps hangzik, pohárcsörgés, a nézők kényelmesen hátradőlnek, a kedvenc a frontba szökken.

A nézőtér is érdekes. A pálya mellett olyan, mint a legelőkelőbb bar. Az asztalok mellett alaposan kifestett hébék, fiatalok, vörőshajuak, ragyogószemüek, a keblük és a válluk födetlen. A bar-italok tömege fogy itt el. Az emeleti barban a pezsgő és a — *külföldi valuta* uralkodik. Itt találkoznak a külföldi követségek diplomatái és tisztjei. Itt a bar-hölgyek is estélyi öltözékben forgolódnak aranyhajjal, karminpiros ajakkal.

És csak éjszaka telnek meg a tribünök, mig nappal csönd borul a hatnapos taposómalomra. Nappal még spurtok sincsenek, sem bukások. Olyan „ügyesen" rendezik a versenyt, hogy *az idegrázó bukások, tömeges karambolok is éjszaka történnek. Néha hat-hét ember hever egy rakáson, idegrohamot kapnak a nézők* — de felharsan a katonazene, az indulót már vele énekli a karzat, néhány pillanat multán beugranak a kidőlt versenyzők párjai: zavartalanul folytatódik a nagy mérkőzés.

Kereskedőknek
portál, belső berendezés és egyéb asztalos munkákra tervokat és költségvetést dijtalanul készit szakszerü és modern kivitelben
SCHWARTZ MÓR asztalosárugyára
Városi iroda: VIII., Szigony-utca 25. Telefon: József 24-00

Brilliánsi ékszert, aranyat, ezüstöt még mindig a legmagasabb árban vesz Schiffer, IV. ker. Kecskeméti-utca 11. sz. Telefon: József 104-38

Wágner-operák
hanglemezen ismét kaphatók:
WÁGNER
hangszeráruházában csakis József-körut 10.
Fényképes lemezmüsor ingyen!

Higanyt drágán veszek!
Grosz Antal, József-körut 23. fölemelet

Angyalok utcája

Regény

Irta: FODOR LÁSZLÓ 47

Lent a kapuban már várt rám Grieselboth. Futólépésben indultunk a küzdelem felé. A Szent Háromság-téren már feltárult előttünk az utcai harc minden borzalma. Orditozó csoportok rohantak a hid felé, ugyanazon az uton pedig csapatok tódultak visszafelé. A falak mellett sebesültek tántorogtak, néhányan odarogytak a liceum lépcsős feljárójára, a két kőoroszlán közé. Egy-egy eltévedt golyó süvitett el mellettünk és belecsapódott a falba, vagy szétzuzta valamelyik lámpás üvegét. A folyó tulsó partján lángragyult néhány öreg ház és a tüz itt már szinte nappali világosságot árasztott. A hidon orditás, jajveszékelés, hörgés hallatszott. A tulsó parton azon a helyen, ahol Bálint hadnagy átengedett bennünket a városba, hatalmas barrikád emelkedett. Szekerek torlódtak egymás fölé, a harc hevében torlaszul használták fel a gyümölcsárusok és lepénysütők bódéit, a szétroncsolt faépületek gerendái mereven nyultak az ég felé. A tüzvonalban néhány döglött ló hevert. A torlaszok közé beékelődve emberi holttestek néztek meredt szemmel az ég felé. A vértesek a Takácsok utcájában találtak fedezetet és onnan tüzeltek felénk. Néha egy ember fölkiáltott és kinyujtott teste leesett a barrikádról. A pokoli sortüz közepette mi a hid egy kőoszlopa mögé huzódtunk és onnan sütögettük pisztolyainkat. Tóbiás föl és alá futkosott a barrikádon és mindenütt jelen volt, ahol lanyhulást érzett. A süvegét golyó vitte el és felkötött karjából patakzott a vér. De azért egy pillanatig nem maradt nyugton.

A hid előtti térség a legszomorubb pusztulás képét mutatta. Az öreg patika rózsafabutorai lángban állottak, a szines üveggömbök szétpattantak a forróságtól és a csiszolt ablakok cserepekbe törve ott hevertek a véráztatta földön. A golyók darazsak módjára zümmögtek és a halottak száma egyre nőtt. De a vértesek azért mégsem tudták elfoglalni a barrikádot. Egyszerre a Takácsok utcájának torkolatánál fehér zászló tünt fel. Egy vértestiszt közeledett a torlasz felé. Tóbiás beszüntette a tüzelést és leugrott a barrikád elé. A vértestiszt odalépett hozzá és néhány szót váltott vele. Tóbiás visszaugrott a torlaszra, Grieselbothhoz futott és jelentette:

— A bástyákat tüzérség szállotta meg. Ha egy félóra mulva nem adjuk meg magunkat, ágyuzni fogják a barrikádokat.

Egy küldönc lóra kapva, Vinczent Mátyáshoz nyargalt. Néhány perc mulva már vissza is jött a parancs:

— A barrikádokat utolsó lehelletig tartani kell. A Szent Háromság-téren torlaszt kell emelni, s ha az első vonalba betörtek, oda kell visszavonulni. Utcáról-utcára folytatjuk a harcot.

Tóbiás intett és a következő pillanatban sortüz dördült el. A vértesek válaszoltak rá, Tóbiás fejéhez kapott és legurult a torlaszról. Hatalmas alakja kinyult, holtan feküdt a kövön. A golyók már valósággal kaszáltak. S mig az emberek egymásután hullottak el, a Szent Háromság-téren egyre magasabbra emelkedett az uj barrikád. Egyszerre tompa dörrenés hangzott a bástyák felől. Egy golyó a torlasz kellő közepére csapott és szétvetette az egész tákolmányt. Grieselboth támolygva hátrált a robbanástól és eltünt a Szent Háromság-tér irányában. Én a kőhid megremegő korlátjába kapaszkodva helyemen maradtam. De a vértesek orditozva közeledtek és megjelentek a roncsok tetején. Menekülnöm kellett. Még csak annyi időm maradt, hogy átvessem magam a korláton. Hosszunak tünő, hüvös zuhanással a folyóba hulltam. Rövidesen felbukkantam a viz szinére. A folyón békesség uralkodott és én teljes erőmmel a parti füzek felé usztam. A hársfasornál érkeztem szárazra, ott ahol este még Möve Károly urral sétáltam. Csurom vizesen futottam hazafelé. Mire visszatértem, az öreg ház már hangos volt. Emberek futottak, ajtókat csapkodtak, a kézilámpások fénye kupalaku sugárkévékben táncolt a falon. Az öreg kut káváján, ahol Zsuzsannát először megpillantottam, sebesültek ültek. A nyomda ajtaja nyitva volt, néhányan ott feküdtek hordágyakon. Mikor a lakásba felfutottam, Grieselboth már ott volt és valósággal könyörgött Vinczent Mátyásnak, hogy meneküljön. Egy rejtett, erdei kunyhóban már mindent elkészitettek, hogy a vésnök biztos rejtekhelyet találjon. De Vinczent Mátyás kurtán válaszolt:

— A Szent Háromság-téren még áll a barrikád. Maradok!

Az udvarról jajgatás hallatszott, néhány ujabb sebesültet hoztak.

— Ezeket vigyétek az erdei kunyhóba — mondta a vésnök. — Fogassatok be a szekerekbe.

Grieselboth lefutott az udvarra. Röviddel ezután már szekérre rakták a sebesülteket és a fáradt lovak az erdő felé vágtattak. Nyomukban a visszavonuló, menekülő tömeg. Ebben a pillanatban hirtelen eszembe villant Wurzl Lőrinc. Szörnyü sejtésem támadt, dobogó szivvel rohantam a konyhába és izgatottan nyitottam be a kis kamrába, ahol a rendőrügynök betegágya állott. Hátrahökkentem, Wurzl Lőrinc nem volt sehol. A nagy izgalomban megfeledkeztünk róla és a spicli egy alkalmas pillanatban megszökött. Berohantam Vinczent Mátyáshoz.

— Jó uram! — kiáltottam felé könyörgő hangon — meneküljön, Wurzl Lőrinc megszökött. Mihelyt áttörték a vonalunkat, első dolga lesz, hogy idehozza a katonákat.

De Vinczent Mátyás rendületlen maradt. A katonák még mindig nem tudtak behatolni a Szent Háromság-térre. — Menekülni még van időnk.

Alig hogy befejezte szavait, felpattant az ajtó és Bus Péter tajtékzó szájjal bezuhant a szobába. *(Folyt. köv.)*

Margittay Tihamér öngyilkossági kísérlete

A nyomoruság adta kezébe a revolvert

— *Az Est tudósitójától* —

Margittay Tihamér, az ismert festőművész, ma reggel öngyilkosságot kisérelt meg, a mely azonban nem sikerült. Margittay nagy nyomoruságban élt, rendkivül büszke ember volt és rokonaitól semmiféle támogatást nem akart elfogadni.

Egyszerü lakásban lakott a József-utca 61. szám alatt és ma reggel hét órakor a szomszédai *tompa revolverlövésre lettek figyelmessé.* Ajtaját zárva és egy faékkel eltorlaszolva találták.

Mikor az ajtót betörték, *Margittayt egy székben ülve eszméletlenül találták.* Halántékon akarta magát lőni, azonban keze reszketett s *a golyó a halántékától körülbelül két ujjnyira a koponyacsontot érte,* a melyről szerencsésen lecsuszott, ugy hogy a mentők szerint, a kik Margittayt a Rókusba szállitották, Margittay *állapota sulyos, de nem életveszélyes.*

Tettének oka az anyagi bajokon kivül az, hogy *gyógyithatatlan beteg* volt és *a szemét féltette.* Éppen tegnap határozta el bátyjával együtt, hogy a Grosz-klinikán *megoperáltatja magát,* azonban ugy látszik, *félt az operációtól és ezért követte el a tettét.*

Tartott a tőzsde

— *Az Est tudósitójától* —

A forgalom aránytalanul megcsökkent és nagyrészt ez volt az oka annak, hogy az alacsonyabb zürichi koronaárjegyzést az értékpapirpiac nem vette tekintetbe, csak az arbitrázs-papirokban idézett elő változást.

A forgalom a kuliszban volt aránylag még a legélénkebb, miután itt jegyzik azoknak a részvényeknek a legnagyobb részét, a melyeket a bécsi tőzsdén vásárolnak. A bécsi tőzsdéről érkezett jelentés szerint az irányzat ott javuló és különösen a magyar papirokkal szemben erős a bizakodás, éppen ezért ezeket a részvényeket itt is erősebben vásárolták emelkedő árak mellett, kivéve a Magyar Hitelt, a melyben a zárlatig nem volt üzlet. *Osztrák Hitel* 30, *Angol-Magyar Bank* 10, *Olasz Bank* 5, *Salgó* 150, *Rima* 90, *Délivasut* 65, *Államvasut* 100 koronával drágult.

A *korlátpiacon* tartott irányzat mellett a forgalom szintén csekélyebb, mint az előző napokon. *Az árfolyamok javarésze lemorzsolódott,* csak egyes speciális értékekkel szemben mutatkozott ma is érdeklődés.

A *pénzintézeti* részvények közül a *Földhitel Bank* 100, a *Városi Bank* 15 koronával drágább ma, mint tegnap.

A *malompiac* gyöngén indult. *Konkordia* 90, az *Első Budapesti* 50 koronával magasabb árfolyamon indult, mint tegnap. A tőzsdeidő második felében a többi malomrészvényekben is volt üzlet a tegnapi árfolyamon, a forgalom azonban nem öltött nagyobb méreteket.

A *papiac* volt a mai tőzsde leghübb tükre, mert mig egyes értékekkel szemben az érdeklődés nagyobb volt és ezeket a részvényeket magasabb áron is vásárolták, addig más értékeket jelentékenyen olcsóbb áron lehetett csak elhelyezni. Drágult a *Brassói,* az *Egyesült Fa* és a *Nasici,* jelentékenyen csökkent azonban *a Lichtig, a mely 460 koronáig csuszott vissza* és az *Országos Fa,* melynek legalacsonyabb árfolyama 870 korona volt.

A *bánya és téglagyári* értékek piaca *elhanyagolt* volt, csak három részvényben mutatkozott erős üzlet és pedig a *Kohóban,* az *Általános Kőszénben* és a *Szászváriban.* Ezek ára valamivel felül mozgott a tegnapi nivón.

A *vasmüvek és gépgyárak* piacán *Csáky* 55 koronával magasabban indult a tegnapinál, de később nemcsak az árnyereség veszett el, hanem ahhoz még 5 korona ujabb veszteség is járult. A többi vasérték ára tartott, kivéve a Lángot, a mely 75 koronával olcsóbb, mint tegnap.

A *különféle ipari vállalatok* piacán is csökkent a forgalom, az irányzat itt sem volt egységes. *Papir, Részvénysör, Spódium, Mütrágya, Cukor, Ostermelő* és *Gumi* magasabban indult, mint tegnap, az árnyereség azonban zárlatig elveszett. Erősebb árveszteséget azonban ezek a részvények nem szenvedtek. *Izzó* 75, *Klotild* 75 koronával olcsóbbodott.

Hajózási értékekben nem volt üzlet.

A *valutapiacon* a korona zürichi két és félpontos áresése, különösen a megnyitáskor, erősen éreztette hatását. Azok a magas árfolyamok azonban, a melyek a reggeli magánforgalomban különösen dollárban és márkában előfordultak, a hivatalos forgalom alatt nem kerültek felszinre. *Napoleon* 70, *francia frank* 100, *márka* 16, *lira* 75, az *osztrák korona 1 ponttal* magasabban indult, mint tegnap, zárlatig azonban az árnyereség egyrésze elveszett. Javult a bécsi kifizetés.

A *nemesfémek piacán* az üzlet csendesebb, csak az ezüst forintos iránt volt érdeklődés. A korona 46—47, ezüst forintos 114—117, husz koronás magyar arany 2630 korona.

Előfordult kötések:

Kulisszapapirok: Osztrák hitel 740—80, Angol-magyar 795—85, Leszámitoló 805, Olaszbank 305—02, Jelzálogbank 290, Hazai bank 625, Salgó 5700—850, Rima 2460—550, Közuti 870—900, Déli 1795—35, Államvasut 4925—5075.

Pénzintézetek és biztositók: Bosnyák agrár 825, Ingatlanbank 1050, Forgalmi 480—70, Földhitelbank 2800—775, Kereskedelmi hitelintézet 440, Városi bank 700—15, Általános takarék 1000.

Malmok: Borsod-Miskolci 3500—50, Concordia 2300, Első budapesti gőzmalom 6075—6000, Gizella 2450—500, Hungária 2550, Viktória 7700.

Bányák és téglagyárak: Kohó 5725—75, István tégla 675, Általános kőszén 11700—850, Észak-magyarországi 4200—300, Szászvári 4900—25.

Vasmüvek és gépgyárak: Kóburg 2500—450, Csáky 950—890, Fegyver 4900—850, Ganz-Danubius 39000, Ganz villamossági 6550—600, Láng 1305, Lipták 522—504, Motor 800, Roessemann 1400, Schlick 1120—060, Wörner 610—600.

Faipari vállalatok: Brassói 4325, Egyesült fa 415—30, Kronberger 945, Lignum 3225—300, Erdő 740—30, Nemzeti fa 2800, Nasici 18.800—550, Lichtig 550—460, Országos fa 965—870, Szlavóniai 1430—360, Viktória butor 480—60, Zabolai erdő 1675—600.

Különfélék: Baróti 1020, Danica 2775—2800, Izzó 5700—650, Papir 2825—775, Részvénysör 8400—450, Spódium 2550—2600, Gschwindt 6950—7050, Mütrágya 4550, Juta 900, Karton 2650, Klotild 3275, Cukor 20.500—200, Lámpa 3125, Ostermelő 830—800, Gumi 2810, Olajmüvek 2375—400, Phöbus 740, Telefon 4200, Tröszt 2210—160.

Valuták: Napoleon 2650—30, angol font 3050, dollár 695—87, francia frank 63.25—63, lengyel márka 19⅛—19⅞, márka 3.38—3.36, lira 34.25—34.12½, osztrák korona 11.25—11⅛, rubel 50—49.50, lei 5.23—5.19, szokol 12.56—12.46, dinár 8.40—8.45.

Devizák: London 3060—3055, Berlin 3.30—3.27½, Milano 34⅞—34.50, Páris 63.50—63.25, Prága 12.55—12.50, Zürich 135.75—136, Bécs 11⅛—11, Zágráb 2.14—2.15.

Árutőzsde

A *gabonapiac* a tőzsdeidő első részében teljesen *üzlettelen* volt, miután kenyérmagvak iránt egyáltalán nincsen érdeklődés. A budapesti malomkoncentráció teljesen beszüntette a buza és rozs vásárlását, miután a külföldi piacokon a liszteladás ujabb nehézségekbe ütközik.

A dunántuli és pestmegyei *buza* névleges ára 2525—35 K, a rozs ugyancsak teljesen üzlettelen. A *terményczikkek* ára nagyrészt változatlan. *Zabot* 1725 K-ás áron kináltak a feladóállomásról, mig budapesti paritásban 1750 K-ért.

A *morzsolt tengeri* ára 2200 K feladóállomásról. *Árpa* iránt változatlan az érdeklődés. A *köles* irányzata tartott és 1875 K feladóállomásról. A *liszt- és őrleménypiacon* változatlanok az árak. A *korpa* budapesti paritásban zsákkal együtt 1325 K száz kilogramonkint.

Marhavásár

A mai marhavásárra a felhajtás *3500* darab. *Az irányzat igen vontatott, lanyha,* általában *5—8 korona az áresés.*

Sertésvásár

A mai *felhajtás 1600* darab. A vásár *változatlan árak* mellett lanyha.

Bécsi értéktőzsde

Bécs, február 23

(Megnyitás.) Értékpapirok: Osztrák Hitel 7630, Magyar Hitel 18100, Államvasut 49000, Délivasut 16600, Rima 25400, Salgó 54000, Anglo 17200, Bankverein 6550—75, Depositenbank 3870, Länderbank 20500, Union 5975—50, Zsivno 46100, 3 százalékos Déli 18600—19600, Siemens 11500—300, Alpesi 59000—61000, Krupp 33300—500, Skoda 48100, Osztrák Hofherr 7000, Ruston 31000. Irányzat: Javuló.

Kifizetések: Budapest 900, Prága 11200, Zágráb 1950, Varsó 163, Olaszország 310000, Bukarest 4700, London 27400, Newyork 6225, Páris 56500, Svájc 122000, Berlin 2925, Hollandia 240000.

Zürichi deviza-árfolyamok

Budapest: 0.72.5

Zürich, február 23

(Megnyitás.) Budapest 0.72.5 (tegnapi záróárfolyam 0.75), Berlin 2.35 (2.33), Newyork 510 (510), London —— (2244), Páris —.— (46.30), Milano 25.60 (25.30), Prága 9.30 (9.35), Varsó 0.14 (0.14), Bécs 0.10 (0.11), osztrák lebélyegzett 0.09 (0.09).

A londoni ujjáépitő bizottság ma tárgyal a német kiküldöttekkel

London, február 23

(Az Est rendes tudósitójának telefonjelentése Párison és Berlinen át)

Tegnap két ülést tartott lord *Inverforth* elnöklete alatt az a bizottság, a mely Európa ujjáteremtése céljából nemeztközi pénzügyi konzorcium megalakitásáról tanácskozik. Az ülés mind a két izben *zárt volt és hivatalos közlést sem adtak ki róla.* Köztudomásra jutott, hogy a bizottság *már ma meg fogja hallgatni a német kormány kiküldöttét, Bergmann* volt államtitkárt és *Kempner* titkos tanácsost, a német Káli-szindikátus elnökét, *utánuk pedig a dániai szakértőket.* A nemzetközi konzorcium megalakitása a jogviszony kérdésének bonyolultsága miatt nagyon nehéz, a mennyiben a résztvevő állam pénzügyi csoportjainak a létesitendő anyaintézethez kell állaniok és *ezek az akadályok egyelőre áthidalhatatlanoknak látszanak.* Az angol kereskedelmi törvény rendelkezései elvben eltérők a Code Napoleontól, a mely a kontinensen általában kötelező s a jogászszakértők, a kik a pénzügyi konzorcium alapszabályain dolgoznak, ezeket az eltéréseket igyekeznek kiegyenliteni. U.

— **A gőzfavágó munkások sztrájkja.** Egyes gőzfürész-vállalatok munkásai négy nap óta sztrájkban állnak. A sztrájkmozgalom béremelés következtében tört ki. Tegnap délben a gőzfürészvállalatok tulajdonosai és az alkalmazottak között már megindultak a tárgyalások, eredményt azonban nem sikerült elérni. A sztrájkolók száma *ezren felül van.*

A főkapitányságon *Az Est* munkatársa kérdést intézett *Andrejka* főkapitányhelyetteshez, a politikai osztály vezetőjéhez, a ki kijelentette, hogy tudomása van a sztrájkmozgalomról, azonban *ennek semmi politikai háttere nincs, mindössze bérmozgalom,* melyet valószinüleg a gőzfürésztelepek tulajdonosai és munkásai egymás között intéznek el. Eddig még senkisem fordult a rendőrséghez közvetitésért a sztrájk ügyében.

— **Uj kivándorlási hajóstársaság Magyarországon.** A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A belügyminiszter engedélyt adott a »United Staates« newyorki gőzhajóstársaságnak arra, hogy *Brémából,* illetve *Cherbourgból Amerikába* és *Kanadába* magyar kivándorlókat szállithasson. A társaság teljesjogu magyarországi képviselője *Marx* János nyugalmazott máv. elnök lesz. Ez az engedély a többi hajóstársaságnak adott engedélyt nem érinti.

— **Egy cigányzenész titokzatos halála.** A Kistemplom-utca 10. számu házban a szombatról vasárnapra virradó éjjel meghalt *Bartók* József cigányzenész. Halála után a lakók sugdosni kezdtek, hogy Bartók nem természetes halállal halt meg. A rendőrorvos a temetés előtt megvizsgálta a holttetemet, melynek *fején mély szurást talált.* A rendőrorvos véleménye szerint valószinüleg ez okozta a cigányzenész halálát. A rendőrség megállapitotta, hogy a 16-ról 17-ére virradó hajnalban bérkocsi állott meg a Kistemplom-utca 10. számu ház előtt és valószinüen azon érkezett lakására Bartók József, a ki előzőleg a rózsa-utcai Bathyány-kávéházban volt.

A rendőrségnek az a gyanuja, hogy ott verekedés történt és ott kapta Bartók a fejszurást. Ugy látszik, hogy ezután kocsiba tuszkolták, a mely hazaszállitotta lakására.

Mivel semmi pozitiv adat nincs a rendőrség birtokában, ezuton kéri azt a bérkocsist, a ki a 16-áról 17-ére virradó hajnalban Bartókot kistemplom-utcai lakására szállitotta, valamint mindazokat, a kiknek a rózsa-utcai verekedésben részük volt, hogy jelentkezzenek a főkapitányságon. Igy talán sikerül világosságot deriteni a cigányzenész halálára.

— **A szerbek lebontatják a zentai épülőben levő katolikus templomot.** A zentai katolikusok nyolc év előtt elhatározták, hogy templomot épitenek és az épités a háboru végéig annyira előrehaladt, hogy *a falak elkészültek.* A szerb megszállás után a városi tanácsnak *schogysem tetszett, hogy a hatalmas katolikus templom a kis görögkeleti templom előtt emelkedjék* és az ügyet a belgrádi minisztériumhoz vitték. A minisztérium kényesnek találta a kérdést s nem is döntött benne. A város erre azt határozta, hogy *azon a helyen,* a hol a katolikus templom áll, *nem engedi meg az épités befejezését.* Ezért elrendeli a templom falainak lebontását, *az anyagot a saját költségén elszállittatja* és a később kiszemelendő helyen a saját költségén ujra felállittatja. A zentai és a délvidéki katolikusok körében *óriási felháborodást* keltett ez a határozat.

— **Elfogott éjszakai garázdálkodó.** Tegnap éjjel a Szondy-utcában *Vintermanzel* Kálmán ékszerész botránnyt okozott, sőt Browning-pisztolyából *két lövést is leadott.* Az ott szolgálatot teljesitő rendőr igazolásra szólitotta, majd lefegyverezte és az éjszakai garázdálkodót előállitotta a főkapitányságra.

Hatványok, gyökök, logaritmusok, körkerületek és szögfüggvények táblázata

Összeállitotta: Barna Gábor okl. gépészmérnök. Ára 25 korona. Kapható »Az Est« könyvkereskedésében, VII. ker., Erzsébet-körut 18—20. sz.

Kiadótulajdonos: Az Est lapkiadó r.-t.
Igazgató: Sebestyén Arnold.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner Ignác.

— **Utcák névcseréje.** A *Heltai Ferenc*-utca tegnaptól kezdve a *Keleti Károly*-utca nevet vette fel. A régi táblákat leszedték, lomtárba vitték, helyükbe az ujonnan megrendelt táblák kerültek. Az ilyesmi nyilvánvalóan nem márholnapra termett könnyed ötletből fakad; egy alaposan megfontolt kompozició ez, melyet uralmon levő városatyáink bizonyára hosszasan megtárgyaltak mint ragyogó ötletet és diadalmasan hajtották végre a rendszer ékes jelképezésére. Ha ugyanennyi buzgalommal és energiával lendült volna neki a fővárosi vezetőség közjóléti, városfejlesztési, nyomorenyhitési és egyéb fontos teendőiben, talán szemünkbe sem ötlött volna ez a táblacsere. *Keleti* Károly nagy érdemeket szerzett, kiváló polgára volt fővárosunknak, megérdemli, hogy emlékét utcatáblával örökitse meg a főváros; de annyi közömbös cimü utcája van Budapestnek, a mely Keleti Károly nevét viselhetné, hogy szegénységi bizonyitványnak tartjuk, ha a főváros egyik volt főpolgármesterének nevét törlik erre a célra. Azért csupán, mert egy más politikai felfogást képviselt. A világ egyetlen nagy városában sem tesznek ilyet. Most, a mikor ezer gond tépi az ország szivét, a fővárosi lakosság nyomorban tesped, tisztelt városatyáink örömrepesve táblákat szegeznek a házak kapuira.

— **Anatole France a brutális nyerserő ellen.** *Párisból* irják, hogy Anatole *France* a Jogvédő Liga gyülésén nagy beszédet mondott.

— Külügyi politikánkat — szólt többek között — sürübb felhő boritja, mint valaha és ez méltán nyugtalanitja a felvilágosodott elméket. A felvilágosodott elmék azonban kisebbségben vannak és *az ország engedelmesen türi, hogy vezessék.* A sajtó éppen ugy, mint a háboru idején, a minisztériumba megy a jelszóért és *a kéziratát a cenzurának nyujtja oda.* Egy intelligens parlament engedi, hogy a kormány az erőszak politikáját kövesse. Ez az erőszak bizony néha nagy gyengeségről tesz tanuságot. Látjuk most is, hogy mily hiába való módon kérkedik erejével szövetségesével szemben. Mily ostobaság, mily elvakultság! *Erővel semmit sem lehet elérni, ha az a dolgok rendjével kerül szembe.* Elfelejtik, hogy nem élünk többé a megaranyozott győzelem idejében. Az utolsó háboru kimeritette Európát. *Ez a háboru az államok romjain széditő magánvagyonokat teremtett, de már ezek is kezdenek összeomlani.* Méltán lehet kérdezni, nem vagyunk-e tanui a tőkésrendszer pusztulásának?...

Ezután arról *az esztelen politikáról beszélt, a mely Németországot minden áron koldusbotra akarja juttatni.* Aztán igy folytatja:

— Nem azt mondom honfitársaimnak, hogy ne gyülöljenek és felejtsenek el mindent; ismerem az emberi természetet annyira, hogy az ily felszólitás hatástalanságáról meg legyek győződve. De azt igen is kiáltom, *legyetek okosak és legyetek békeszeretők.* Ne támaszkodjatok tovább *a brutális nyers erőre*, mert ez titeket éppen ugy tönkretesz, mint azt, a kivel szemben alkalmazzátok. Franciák! ne törekedjetek egy ma már lehetetlenségszámba menő hegemóniára. Ne álmodjatok győzelemről és hóditásokról. Ne irigyeljétek a nagy Anglia sorsát, *nem irigylésre méltó* az. Legyetek *mérsékeltek*, mert létünkről van szó. Hiszen az általános szenvedés közepette talán Franciaország sorsa a legtürhetőbb.

— *Nálunk nincs nyomoruság, de körül vagyunk véve nyomoruságtól.* Ez a nyomor minden nap uj területekre teszi a lábát s *közeledik felénk és bennünket is elárasztással fenyeget.* Csak egy eszközzel hárithatjuk el a közelgő veszedelmet — a *békével*, az igazi békével, nem a papirosra irt mondatokkal, hanem *a szivekben lakozó békességgel.* Az isten szerelmére, ha valóban a világ első nemzete akarunk lenni, *szerezzük meg ezt az elsőséget az ész és a bölcsesség által!* Akarjuk csak azt, a mi lehetséges, a mi jó, egy nyugodalmas pillantással fogjuk össze az egész emberi nemet és legyünk, *Goethe* szavai szerint, jó európaiak...

— **Olcsó ruhaszövetet kapnak a köztisztviselők feleségei, vagy gyermekei.** A hivatalos lap mai száma a pénzügyminiszter rendeletét közli, a mely a közalkalmazottak hozzátartozói részére engedélyez olcsó ruhaszövetet. Kiemeli a rendelet, hogy miután a közalkalmazottak a saját személyük részére már kaptak olcsó szövetet, ezt kizárólag hozzátartozóik számára, még pedig feleségük, vagy 12 évesnél idősebb gyermekeik részére kapják. A női ruhára való olcsó ruhaszövetre igényjogosultak 3.6 méter, a fiuruhára jogosultak 2.8 méter gyapjuszövetet kapnak. A fiuruhaszövet ára béléssel, a női ruhaszöveté bélésanyag nélkül 450 korona. Az összes ruhaszövetek azonos minőségü különböző szinü és mintáju tiszta gyapjuszövetek lesznek.

— **Lehet irni az orosz hadifogságból hazatérőknek.** Rózsaszinü levelezőlap érkezett ma *Az Esthez.* Bélyeg nincs rajta, helyette postakürt és fölötte a magyar szent korona disziti, két fillér volt az ára valamikor, a mikor még aggódó szivvel vártuk, reszkető gonddal őriztük az ilyen rózsaszinü üzeneteket, a tábori levelezőlapokat. A háboru kitörése után nyolc esztendővel már csak egy helyen vannak használatban a tábori levelezőlapok: a csóti hadifogolytáborban, onnan küldte ezt is egy orosz rabságból hazatért vitéz a következő szöveggel: »Nagyon kérem *Az Est*-et, tegye közzé, hogy az orosz fogságból hazatérők részére lehet levelet irni erre a cimre: *Internationales Roter Kreutz Durchgangslager, Riga.* Hadifoglyok hozzátartozói ne mulasszák el, irjanak a hazatérőknek, mert nagy örömet szerezhetnek ezzel és megszabaditják őket a bizonytalanságtól.« Szivesen teszünk eleget a kérésnek és továbbitjuk a csóti tábor lakójának üzenetét.

— **Öngyilkosságok Berlinben a nyomoruság miatt.** *Berlini* tudósitónk táviratozza: Az ijesztő drágaság naponta jelentkezik a rendőrség és a mentőegyesület napi beszámolóiban. Tegnap megint *sok öngyilkosság történt* s minden esetben az volt az ok, hogy *családok éhinségbe jutottak.* Egy munkás, a ki kereset nélkül lézengett, megölte feleségét és négyhetes gyermekét, aztán végzett önmagával is. Hátrahagyott levelében megirta, hogy nem tudja nézni övéinek nélkülözését. Egy özvegyasszony 19 éves leányával s annak apró gyermekével együtt akart a halálba menni. A szomszédok észrevették, hogy a lakásból gáz szivárog ki, rájuk törték az ajtót és a két aszszonyt még sikerült megmenteni, a gyermek már meghalt. Itt is az éhség volt a kétségbeesés oka. Világitó-gázzal ölte meg magát egy 80 éves magános nyugdijas is. Azt irta utolsó soraiban, hogy kenyérre sem tellett szegényes nyugdijából.

— **Az ellopott hagyaték.** Dr. *Schwarcz* Dezső feljelentést tett a rendőrségen, hogy özv. *Popper* Dávidné Csanádi-utca 18. számu házban levő lakásának szekrényéből ismeretlen tettesek azalatt, mig Popperné beteg volt, *100.000 korona értékü fehérnemüt elloptak.* A lopásnak a hozzátartozók csak Popperné halála után jöttek nyomára. A rendőrség a nyomozást megindította.

SPORT

× **Friedrich István vállalja a Labdarugó Szövetség elnöki tisztségét.** Ma este tartja első ülését az MLSz jelölő bizottsága, a mely — a mint értesülünk — abban a helyzetben lesz, hogy *Friedrich* Istvánt elnöknek jelölheti. A volt miniszterelnök ugyanis ma délután négy órára magához kérette dr. *Csányi* József társelnököt, *Malaky* Mihályt (FTC), dr. *Mamusich* Mihályt (MAC) és dr. *Fodor* Henriket (MTK), hogy közölje velük azt az elhatározását, hogy a fölajánlott elnöki tisztséget elfogadja.

× **Vohlarik haza jön.** A Csehországba költözött és a »Sparta« szineiben versenyző *Vohlarik Vörös* Vince sportkarrierjét figyelemmel kisérték a magyar sportkörök, mert biztak abban, hogy az itthon rendkivül kedvelt atlétát nem vesztette el végképpen a magyar sport. Mindenki örvendett tehát, mikor *Vohlarik, a magyar atlétika neveltje 4 p. 2 mp. hihetetlenül jó idő alatt futotta Antwerpenben az 1500 métert.* S csakugyan már a jövő hónapban valóra válik a már huzamosabb ideje terjesztett hir: Vohlarik, a ki a jövő hónapban Bécsben megnősül, haza jön s már a *magyar mezei futóbajnokságban starthoz áll*, ha az *Atléta Szövetség* nem emel kifogást az indulása ellen. Annyi bizonyos, hogy — mint klubjának, az MTE-nek irta — *cseh színekben nem versenyez többet.*

× **Ström uj világrekordja.** Krisztiániából táviratozzák, hogy a korcsolyázás világbajnokságában győztes Ström (Norvégia) 8 p. 26.5 mp.-cel uj világrekordot teremtett 5000 méterre. Az 500 méteres futamot R. Larsen (Norvégia) nyerte meg 43.6 mp. norvég rekord alatt, Thunberg (44.1 mp.) és O. Larsen (45.1 mp.) előtt. Ström Harald 45.2 mp.-cel negyedik.

× **Az UTE csatársora.** Évek óta először történik, hogy Ujpest csatársora kompletten állhat ki matchelni. Vasárnap ugyanis a *Paulusz, Kósa, Priboj, Schaller, Szidon* csatársor indul rohamra a TTC kapuja ellen. A ritka eseményt Paulusz meggyógyulása tette lehetővé. A hat hónapig beteg volt jobbszélső kitünő formát mutatott a tréningen. A teljes gyógyulás utjára lépett Knoll, az UTK kitünő kapusa is. Lábsérülése már annyira javult, hogy tréningbe kezdett.

× **Belgium engeszteleheticlen.** Genfből táviratozzák: A belga szövetség értesitette a svájci szövetséget, hogy lemondja a május 16-ra Lausanneba kitüzött Belgium—Svájc-matchet, ha Svájc csapata március 26-án kiáll Frankfurtban Németország csapata ellen. A svájci szövetség hiven elveihez, hogy a sportot távol kell tartani a politikától, ragaszkodik a német mérkőzéshez s ehhez az elhatározáshoz csatlakozott a francia Svájc is, a honnan szintén válogattak játékost a németek elleni csapatba.

× **A deficit réme.** Az *Atléta Szövetség* március 22-én tartja a közgyülését, a melyen beterjesztik az 1922. évre szóló költségvetést is. Szomoru perspektivát rajzol a MASz erre az évre, mert pontosan 403.000 korona *deficitet irányoz elő*, a mi igazán vigasztalan pénzügyi helyzetre vall. A deficit jórészét a svéd—magyar atletikai mérkőzés okozza, mert a svéd atléták lehozatala rendkivül sokba kerül s arra nem lehet, de nem is szabad számitani, hogy a svédek nem kérik majd költségeik megtérítését. A deficittől csak a Testnevelési Tanácstól remélt félmilliós segély szabadithatja meg a MASz-t.

× **»Vihar egy pohár vizben.«** Nagy kavarodást csinált a birkózó-sportban a kedd estére tervezett pótválogatás meghiusulása. *Zólyomi* (MTK) és *Ruzicska* (MAC) nem akartak indulni, mire a küzdeni vágyó *Endrédy* és *Keresztes* (Husiparos) kiküldetésétől is eltekintett a *Birkózó Szövetség.* Ez és ennyi történt tulajdonképpen és pedig végeredményében nagyon helyesen, mert a mint az MBSz egyik vezetője találóan mondta, a kiöregedett bajnokok *már* és a tehetséges, de kezdő fiatalok *még* nem valók a stockholmi világbajnoki versenyre. *Endrédy Gábor egyébként mégis kijut Stockholmba*, mert egyesülete, a Husiparosok Sportklubja a maga költségén kiküldi. Ez is helyes cselekedet, mert Endrédy ha győzni nem is fog, de annál többet lát, tapasztal és tanul majd.

× **Csehország nem játszik Franciaországgal.** Prágából jelentik: A cseh szövetség az idő rövidsége miatt nem fogadta el Franciaország február 28-ra szóló meghivását. A cseh csapat február 26-án Milanóban mérkőzik s március 12-én mint Prága csapata Brüsszelben játszik a belga főváros csapatával.

× **Jó csapattal startol a VAC.** A *Vivó- és Atlétikai Club* csapata talán az egyetlen, a mely a legjobb embereivel kezdi meg vasárnap a bajnoki küzdelmet. A *Schlosser* Imre kezére bizott csapatban ujra a hat hónap óta Miskolcon katonáskodó *Klopfer* Sándor játszik balszélsőt, a mi gólokkal javitja meg a csatársort. A csapat igy áll föl: Ceisler—Singer, Weisz—Móra, Weisz II, Hermann—Boros, Breuer, Grosz, Köves, Klopfer. — Ceisler kapust már a legközelebb *Fischer* Lajos, a volt II. osztályu válogatott kapus váltja föl, ha az MLSz igazolja a VAC részére.

× **A berlini hatnapos kerékpáros verseny.** Berlinből jelentik: Ötvenöt óra után 1708 kilométer volt a megtett ut. Vezet a Saldow—Bauer pár 95 ponttal a Spenzer—Ross-pár 93 pontja ellen. Pawke, a kitünő Schrage párja elbukott és a kulcscsontját törte. Kaufmann, a svájci világbajnok szintén megsérült és föladta a versenyt.

— **Ausztria csapata.** Bécsből jelentik: Dél-Németország ellen a következő csapat áll ki vasárnap Nürnbergben: Jancsik WAF—Teufel WSC, Blum Vienna—Plank WSC, Kurz Vienna, Geyer Amateure—Kück Amateure, Uridil Rapid, Kuthan Rapid, Fischera WAF, Cutti Amateure, Teufel, Jancsik és Plank válogatása nagy meglepetés.

× **Hollandia meghivja a magyar csapatot.** *Amsterdanból* jelentik: A nemzetközi footballszövetség kongresszusával kapcsolatosan football-tornát rendeznek szeptemberben Amszterdamban, a melyre más hat nemzet mellett a magyar csapatot is meghivják. A football-tornán, melynek dija az »Európa footballbajnoka« cim lesz, nyolc csapat vesz részt s a költséget a hollandi szövetség viseli. Németországot nem hivják meg.

PARISIEN GRILL
a »Blaha Lujza Szinház« épületében
Esténkint a fényes februári müsorban fellépnek:
Balog Böske—Gallai
2 Frisco
Barossia Björnson Comp.
Jazz-Band Tony-val
Kezdete este 10 órakor
Elsőrangu ételek
Kitünő italok
Asztalrendelési telefon: 120—77

Kereskedőktől és magánfelektől Aranyért 212-410 K-ig
Ezüstért 7-12 K-ig, platináért, brilliánsért mindenkinél többet fizetnek Gellért Testv., VI., Eötvös-utca 6

Hálószobákat
ebédlőket, uriszobákat, szalon- és klubgarnitúrákat, konyha- és előszobaberendezéseket legmérsékeltebb árban szállit:
Sándor Ignác butoráruháza, Dessewffy-utca 18

Lugkő 128 fokos
felaprítva, 100 kilogramos szállitóképes vashordókban raktárról azonnal kapható
kilogramonként
98.— koronáért
Mundus vegyipari és fűszerkereskedelmi társaság
Budapest, Király-utca 43. Telefon József 128—25. Sürgönycim: Fleiffürst Budapest

Hamisfog 112 kor.-ig
Brilliáns, aranyért minden hirdetett árnál sokkal többet fizet: Lemmel Leó, Dob-utca 47. szám.

Wágner-operák
hanglemezen
ismét kaphatók:
WÁGNER
hangszerárutházában:
csakis József-körut 15.
Fényképes lemezmüsor ingyen!!!

Hétfőn este a Nemzeti Szinházban elvesztettem egy brilliáns fülbevalót. Kérem a becsületes megtalálót magas jutalom ellenében cimemre: VI., Vörösmarty-utca 36. sz., III. em. 11. ajtóttami.

Figyelmeztetés
Mindenki behozhatatlan kárt okoz magának, ha brilliánst, aranyat, ezüstöt, platinát, gyöngyöt, ékszert elad és nem fordul Fischer Testvérek céghez, Baross-u. 57

Csiszolókorongokat
az összes iparágak részére szállit. Hámozógépek smirgli köpenyeinek javitását és ujonnan való bélelését elvállalja: Varga Ottó Lajos csiszolóárugyár, Budapest, IX. ker., Koppány-utca 13—15. Telefon: József 52-11

Margitay Tihamér Bpest

Mücsarnok

1893/94. téli kiáll.

1894/95. téli kiáll.

1896. mill. kiáll.

1898/99. téli kiáll.

1899/1900. téli kiáll.

1902. Bpesti Orvosszövetség mükiáll

1903-4. téli kiáll. 202, 643

374-379, 383, 540, 541.

1904-5. téli kiáll. 542 Ugyest.

Albrecht, ügyvéd V. 143. — János, bank. kir. főigazgató IV. 129, IX. 89, X. 127. — Karl, bankár II. 234.

Margitay Tihamér

Képei a

Képzőművészeti

Műcsarnokban

Ferdinand, III - ik V. 215.

Margitay Tihamér

Singer Künstlerlex

III. 107. l.

Gallok IV. 156, 157.

Margitay Tihamér

Műcsarnok

1908-9. téli kiáll. - 522

Zichy Péter gr.:

Derékon, alól, szem kö
öldöke s szeme barna s arcz
hegedüt tart, melynek hurj
vart nyakkendője fehér, ing
zsinórzáfú dolmánya s kab
gyertya ellenőn innen lévő A
szöveggel

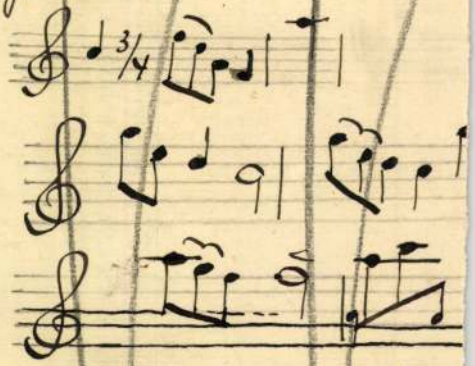

s jobbra homokköből diszedény

Olajfestés vászonra, m

Al. Képt. 157.

Margitay Tihamér

önarckép

Tört. Képes

Margitay Tihamér

A ligetben c. képe
repr.

Albuma A nyolcvanéves
Pesti Napló ajándék —
~~19~~ 1850–1930. 40. l.

Világos.

Az előtérben látjuk a
zépütt ~~[illegible]~~ aron, földszint
hegyek között ⊻ pedig vár romjai tünne

Czeruzajrajz, mér. 16.

Szn. 2
476-9

1378. Margitay Tihamér.

Sz. Jenkén 1861 november 27-én.

Önarczkép.

A derékig látható művész kissé jobbrafordultan, karbatett kezekkel és szembe nézve van ábrázolva. Feje kopasz, haja rövid, szemöldöke és hegyesre pödrött bajusza barna, szakálla leberetvált. Öltözete: ing lehajtott gallérral és gombos kézelővel, egyelejű szürke kabát bő ujjakkal, csomóra kötött piros nyakkendő és kivágott mellény. Jelzése alól balra: »*Margitay*«.

Vászon, méretei 74·4 : 50·7 cm. — Lelt. sz. 1378. — Vétetett a magyar művészek arczképcsarnoka részére az 1912 október 20-iki felterjesztés (2000–912) és az 1912 november 6-iki 149151 sz. leirat (2195–912) alapján 1000 K-án. — Kifizettetett 1912 november 23-án. — Elszámoltatott 1912 deczember 6-án (2281–912).

1904. 95

2507. Margitay Tihamér:
Sz. Jenkén, Unghmegyében 1861. november 27-én.

Virradat.

Az ~~kép az~~ emberiség kálváriáját ábrázolja ~~kép~~ az előtérben koronával, palástban és jobbkezében jogarral ábrázolt Caesarral, ~~[illegible]~~ kerekek diadalszekerét a rabszolga nép vonja a Szabadság ébredő napja felé. A kocsit különböző rangú és rendü világi és egyházi férfiak és nők veszik körül. Az egyháziak, kik mögött ~~egy~~ kardjára támaszkodó fejedelmi alak áll két hivével, ~~egy~~ kereszt és ~~egy~~ könyvből olvasó bibornok körül csoportosulnak, míg a világiakból, a kocsin innen, ~~[illegible]~~ az apáczák, ~~[illegible]~~ az előkelő hölgy, a feleségét vezető marquis és ~~[illegible]~~ a kis leány előtt, tilinkóval a Zenészet, ecsettel a Festészet és lyrával a Költészet halad. A középtérben ~~[illegible]~~ a lobogóval ~~[illegible]~~ kivonult különféle nemzetiségü haderők élén a franczia, a török és ~~egy~~ lovas oligarcha képében a magyar vezér bontakozik ki. Felettök a Háború pusztító szelleme látható piros ruhában és kinyujtott kezeiben pallossal; ~~[illegible]~~ a szenvedő nép felett pedig, a melyre ~~[illegible]~~ több, korbácsot tartó, római harczos vigyáz, a Béke és Reménység ~~géniusa~~ lebeg. A háttér hegyes vidék várral. Az égbolton jobbról ~~[illegible]~~ felkelő nap ragyog. Jelzése alól balra: Margitay 1903.

Vászon, méretei 250: 500 cm.-

Vétetett az 1903: X. 23-iki 78087 (748-903), illetőleg az 1904: I. 5-iki 96184 ex 903 sz. leirattal 16000 Kán (5-904). Elszámoltatott 1904: III. 8-án (194-904). — Az elszámolást elfogadta az 1904: VII. 22-én kelt 11586 szv sz. leirat (552-904).

904: IV. 28.

78087-903 -
96182-903

Margitai Tihamér, festő-
művész I. 131

Muz. és Kvt. Ért.

97

1903 III. 6. Ors. Tanácsnak. Az eperjesi ág. ev. kollégium könyvtárának állami segélyezésére vonatkozó feltételek közöltetnek, az igazgató-választmánnyal. (588/1903)

1673. Margitay Tihamér. St. Jenken 18 bi november 27-én.

Stefi bácsi.

A kert kőkeritése előtt, ~~széken~~ széken ül a gondolatokba ~~el~~merült és térdig ábrázolt Stefi bácsi, ki egymásra tett kezeivel kampós botjára támaszkodik. Oldalt elválasztott haja, lelógó bajusza és álla körüli gyér szakálla őszbe borult. Ingének gallérja lehajtott, kézelői látszanak, foltozott sötét kabátjának bal zsebéből kék kendő lóg ki, kivágott mellénye és pantallója szürke. Jelzése balról a keritésen: Margitay.

Carton, méretei 50.5:35.5 cm.
Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. rendelettel 350 frtért.
Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).
Az elszámolás tudomásul vétetett 1899: V. 25-én a 29855 sz. alatt. (277/99).

904: IV. 30.

Margitay Tihamér

Laid
2

Vaskp 1903. 603 l.

Margitay Tuhuer

Szod

Vasy karasoji
mellékl.
1903, 28 l.
Szpiet-

2827

6. Margitay Tihamér.

(Sz. Jenkén 1859. november 27-én.)

A féltékeny.

Az erdei út mentén, egy padon, szőke leány ül és szemeit lesütve s kezeit ölében tartva, mosolyog a hallgatja a melléje letelepedett udvarló szavait, ki jobb lábát keresztbe tette, keztyűs bal kezét zsebébe akasztotta s másik kezével beszédét kisérő mozdulatokat tesz. Jobbra, a külön széken egy kalapos hölgy foglalt helyet és mérges pillantásokat vet a vetélytársnőre, mi közben zsebkendővel törülgeti magát. Öltözete: a vallomást hallgatónak rózsaszinű magas ruha alján fodrokkal; az ifjúnak, ki fekete szalagos szürke kalapját és benne egyik keztyűjét a padra tette, álló gallérú ing, fekete kabát virággal a gomblyukban és kendővel a zsebben, fehér mellény, világos-szürke nadrág és kivágott czipő csokorra kötött szalaggal; a féltékenykedőnek, ki bal kezében összecsukott legyezőt tart, virágokkal diszített halvány-kék kalap és ruha, meg csatos öv a derékon. A háttérben fák díszlenek, a melyek alatt sárgult levelek hevernek. Jelzése alól balra: »*Margitay 1892.*«

Vászon, méretei 87 : 137 cm. — 1893: III. 207. — 1894: III. 36. — 1895: III. 6. — 1896: III. 6. — 1897: III. 6. — 1898: III. 6.

Vétetett 1893-ban. — Lisza 424.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

-- 1900: III. 6. -- 1901: III. 6. -- 1903: III. 6. -- 1904: III. 6.

Vét. 1893. jan 4.

188

Margitta T

Az utolsó próba.
rep. műmelléklete
Ornaj vilaj 1892
cit

Margitay Tihamér

Irod

Vas. Ujs 1898. 770 l.

Epiettel.

Margitay Tihamer

Nád

Z

Kétéletkép Margi-
tay Tihamertől.

Vasvár 1894.

863-864 l. 2

Nagyvel.

Margitay Tihamér

wód

A jó parthie. M. T.
festmeje. Var Typ 1895.
4–5. l. hejjel.
(fametsz. repr.)

Margit ay Tihanyi

lind

Vas 2 p 1898.

178 l

Margitay Tihamer

Brod

Paur 894 C

Margitay Tihamér

Művészeti lexikon

477. l

Műszarnok

1927. magyar Táj. és élet. kiáll.

47. 485

Földtani intézet III. 238.

Margitai Tihamer

wod

Ost Verlag, 1898.
7351.

Margitay Tihamer

wod

Prem Ionef. Or.

szág Vilag 1887.

206 l. Képekkel

s a mivesz avezk.

Magitay Tchaer

Mésalliance c. Egie repr.
Vas Zyp 1899. 868 l

Maryśka T.

wod

Z

Vas Zy. 1859. 871

Margitay T.

Crod

Vas Zpr 905. 452

Magistay T.

wod

Vas Zyo 1889. 322l

Margitta

1889. pars. világiali.

elismerő okirat.

vas. typ.
1889. 652 l.

Margitay Tihamér

wod

Rudnyanszky Emila

L. Magyar Szalon

VI. 1886-7. 483-488

arcvkép s Egyéttel

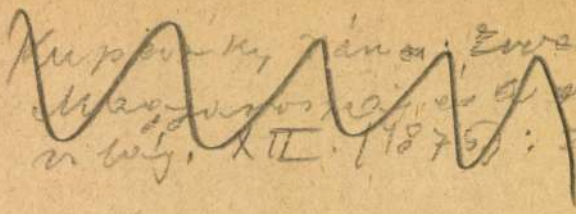

Magitay Tihar

Lord

Feketo. 24–28 l
arcskeppel

Margitay Tihámér, festő; szül. 1861 november 27-én Jenkén.

Margitay Tihamér (irodalom)

Budapesti Napló 1903 máj. 24. (M. T. új képe.) —

Margitay Tuhang

Lood

Vas Up 1903.611.l

Margitay Tihamer

IROD.

Iz. E. - Nemzeti-
halom. M. Ge-
niusz 1854 II

46 stim arcdep.

Margitay

Önarockép. rejz.

Ernst

Margitay Tihamér

last

Igmándi Mihály. Ma-
gyar szellemi élet. Bpest
1892. 133–138 l.
A mindszenti arcztepével

Margitay Tihamér

laid selyés elektrony

arvonyi stb.

Vas. Ujs

1889. 86 i. l.

Morgittay T.

Oltár elött. repr.
Vasly 1889.
856-7 l.

Magitay

A Kosár. fam.
repr.
Vas Ty 1889.
728-729 l.

Margitta Tihanes

[illegible]

[illegible]

Van. Up 1894.

751. l.

hangon Miklós a leánytól, miközben panamája alól fürkésző pillantást vetett reá.

Jolán vértelen arczán bágyadt mosoly rebbent keresztül.

— A hogy magának kellemesebb, Zsengeri.

Fejét, a mint egész este tette, kissé félrefordította, úgy, hogy a panamás gavallér, ép úgy, mint az egész vacsoraidő alatt, a leány jobb arczának csak szélső vonásait láthatta. Jobb szemével azonban a holdfényben annyit is láthatott Miklós úr, mintha hamiskásan hunyorított volna a szavához.

— Jössz? — sürgette féllábát az első kocsikerék küllőjére téve a Siposdy fiú. — Én a bakra ülök a kocsis mellé, ti pedig Jolánnal kényelmesen elhelyezkedhettek az ülésen. No ugorj fel, Jolán!

A vékony leány fején rózsaszínszalagos nagy szalmakalapjával, szögletes vállán kis koczkás gallérral, feltoppant a hintóba. Zsengeri gyorsan melléje telepedett az ülés bal oldalán.

— Elkisérem, — mondta vidáman, — hadd beszélgetek még egy kicsit magával.

És a bőrülésen bizalmasan megszorította a leány kezét. A bátya már fent ült a bakon; a kocsis csettintett s a hintó puha zökkenéssel kanyarodott ki a fürdőtelepről.

Furcsa pár volt bizony ez a hintóban. Alig négy órával ezelőtt látták meg egymást s máris egymás kezét szorongatták. A vacsoránál ösmerkedtek össze és Zsengeri, a kit a budapesti zsúrozó lányok már eléggé óvatossá, sőt gyanakodóvá tettek a modern házasélet csábításaival szemben, ezelőtt az egyszerű, naiv, szerény, falusi birtokos-leány előtt — lehet, hogy a meleg nyári est, vagy a hideg pezsgő is okozta — váratlanul kapitulált. A hogy az asztalnál ott ült Jolánnak balján és beszélgetés közben rá-rá pillantott halovány arczára, az Isten tudja, hogy micsoda, de valami úgy belemosolygott erről az igénytelen arczról a szivébe.

— Ilyen lányok nincsenek Budapesten, gondolta magában egymás után többször is a fővárosi gavallér, miközben szomszédjának hol a zavart pirulását nézte, hol pedig egyik-másik az udvarlásba. Később, a mikor már megkezdődött a koczintgatás, a belterjes gazdaság képe

A hintó megállt s az árok széléről az öreg Siposdy lépett a kocsihoz. Nem tudott aludni,

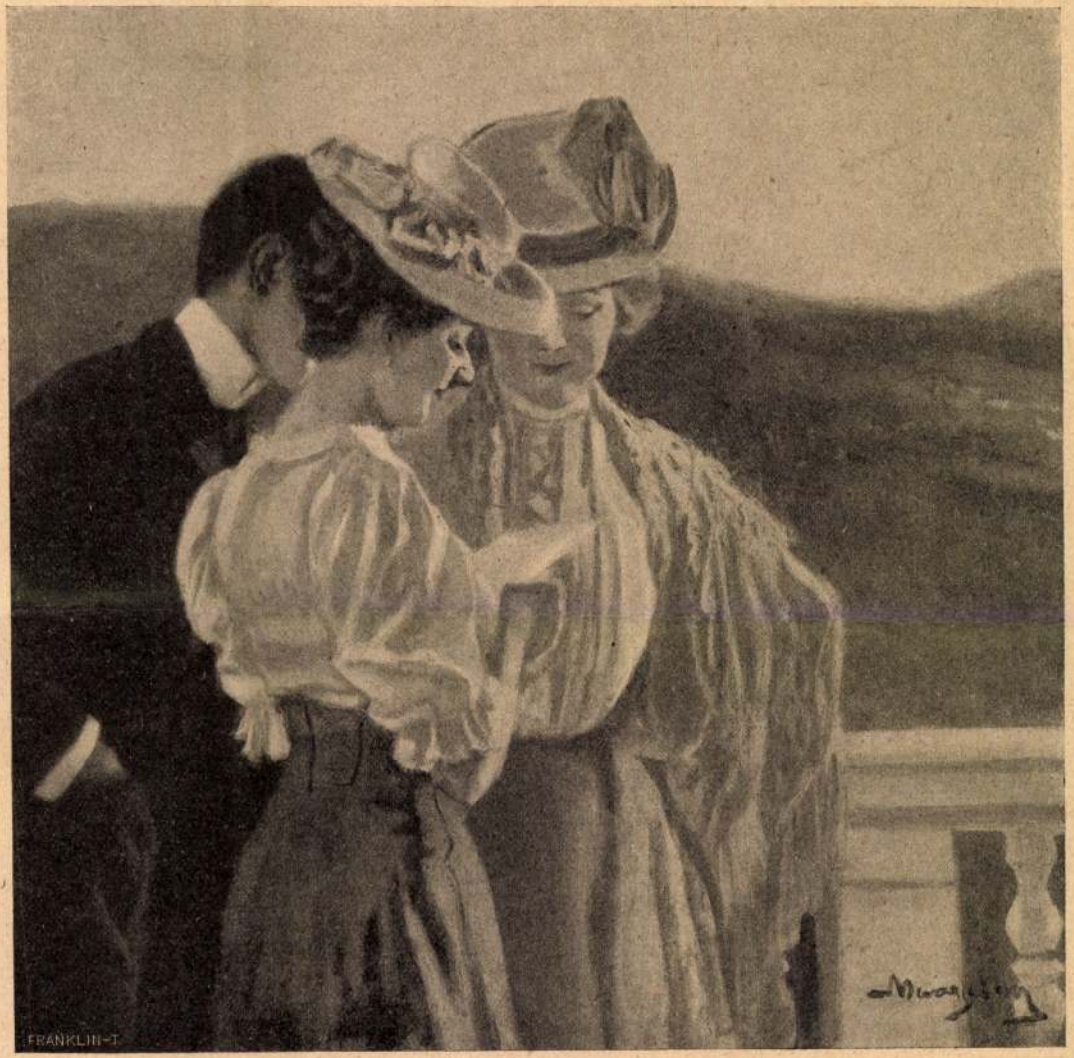

Margitai Tihamér: A levél.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

Vas. Ujs. 1907. 31/2 l.

ból azonban nem lehet kosztot lizetni Stromm apónál; ezzel tisztában volt Miska s a temetésről visszamenve Losonczra, azzal az elhatározással állított be a műhelybe, a hol az öreg Stromm dolgozgatott, hogy az új helyzet szerint helyezkedik el a világban.

— Stromm úr, — mondta, noha eddigelé bácsinak szokta nevezni, — szüleim meghaltak és nem maradt utánok semmi vagyon.

— Hallottam, édes fiam, — sajnálkozott a derék mester.

— Ebből aztán az következik Stromm úr, hogy nem birom tovább fizetni az ellátást.

— Ej, ne törődj te az ilyenekkel! A hol két paniperda jóllakik, ott a harmadik nebuló se pusztul éhen.

— Nem kell nekem kegyelemkenyér, Stromm úr, — vágott közbe a fiú keményen, — köszönöm alásan a jó szivét, de nem kell.

— Ejnye, forgós adta! — csodálkozott a jó ember, és a szemöldei felszaladtak a homlokára, — hát mi a mennydörgős fityfene kell?

— Eddig én fizettem önnek, most már azt akarom, hogy ön fizessen nekem.

— Hogy-hogy, barátja az erénynek? (Stromm úr nagy előszeretettel tanúlta el az ilyen diákkiszólásokat.)

— Hát úgy értem a dolgot, hogy én évekig nézegettem itt a műhelyben, hogy faragják önök a pipákat és mikép metszik, otthon aztán a vakáczióban én is próbáltam a faragást és azt hiszem, hogy hasznomat veheti.

— Ugyan ne izélj, te bolond!

De a fiú addig erősködött, addig követelt, engedjen hát neki a szerszámaival itt a műhelyben egy pipát csinálni, s olyan határozott, imponáló volt a föllépése, hogy az öreg Stromm nem volt képes megtagadni a kivánságát.

— Jó no, bánja a szösz, ronts hát el egy

hogy addig-szánt, szánt a hiruk, míg a Nagy István uram fülébe is eljutott s elcsalta a legényt magához Pestre.

Nemsokára odakerültek a pajtások is. Az ifjú Strommot, a kit időközben katonaiskolába adtak volt, oda nevezték ki hadnagynak, Velkovics Gyuri pedig orvosnövendék lett s ismét együtt lakott Tóth Miskával a Frühjahrsfeld-utczai szobácskában. Csodálatos, hogy sem a nyalka huszárhadnagy, sem az Alma Mater «gólyája» nem resteltek a mesterlegénynyel barátkozni, ebben az időpontban lévén az ifjúság a legzöldebb; sőt bizonyos fokig tekintély volt Miska, a ki imponált nekik és a kire hallgattak. Megszokták fölényét még az iskolai padokban.

Megy az idő, forog a világ, kopik az ember. Egy nap, mikor Gyuri másodéves medikus volt, letette a kanalat meg a varrótűt örökre Velkovics Dávid uram is (Velkovicsné már korábban elhalt), s minthogy egy kis leányka is maradt (Fruzina), Gyuri taníttatására nem jutott pénz.

Gyuri végszorultságában egy Bécsben lakó rokonához, anyja testvéréhez, dr. Protokhoz fordult egy szép, érzelmes levéllel, anyagi támogatásért, mert a szülői házban gyakran hallott meséket a vagyonos orvosról, kinek tele van a szobája megrendelőkkel és a ki hallani se akar nővéréről, a szegény szűcsnéről, gőgje, vagy talán fösvénysége miatt. Dr. Protok nem is válaszolt a levélre, a mi roppant kétségbeejtette Gyurit, de Tóth Miska megvigasztalta:

— Ne félj, kenyeres. Ha minden gát szakad, itt vagyok én. Megosztom veled a keresményemet. Mindenképen el kell végezned az egyetemet.

S azontúl búcsút mondott az irodalmi műveknek, a szellemi szórakozásnak. Ő fizette a

volt a bánatával, úgy érezte, hogy ezentúl már nincsen életczélja.

Gyuri szavának állt, szorgalmasan irogatott grófjáról (valami Plechnitz őrgrófról) és életfolyásáról, hol innen, hol onnan, Európa különböző klimatikus helyeiről, sóhajtozván leveleiben, hogy már szeretne egy kis töltöttkáposztát enni (ez a fényes hôtelek kosztja ellen irányúlt), vagy hogy már nagyon vágyik egy kis békakuruttyolást hallani . . . Ezt részint a hangversenyek iránti csömör fokozta, mert a beteg gróffal minden hangversenyre el kellett mennie, a zene csillapítólag hatván idegeire, de mutatkozott ebben honvágy is, mert a József-városrészben még akkor sok volt a békákkal benépesített pocsolya s esténkint ugyancsak hangos volt az a vidék, a hol Miska lakott.

Úgy vagy egy évig még csak volt némi humor a leveleiben. Néha valami pajkos kalandról is megemlékezett. Vidor életkedv bugyborékolt némely megjegyzéséből. Hova-tovább azonban rövidebbek és kedvetlenebbek lettek a levelei. Látszott, hogy únja már a dolgot. Egyszer ki is fakadt: «Úgy látszik, — irja, — kettőnk közül én vagyok a nagyobb bolond, mert ő bolond észszel bolond és nem tudja, hogy bolond, míg én józan észszel lánczoltam magamat egy bolondhoz és jól tudom, hogy az őrültség.»

(Folytatása következik.)

A KÉTARCZÚ LEÁNY.

Elbeszélés. — Irta **Zsoldos László.**

Éjfélre járhatott az idő. A czigány letette a vonót; a kis fürdővendéglő terraszán oszlóban volt a társaság. A hold szinte melegen tekintett le a csillagos, juliusi égboltozatról s ezüstös köpönyeget vetett a vidám csevegés közt lassan távozó vendégekre.

Margittay Tihamér, 1859-1922

Az egyetértés, olaj

Kandalló előtt, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk. sz.

44 1.

MDK

Margittay Tihamér

Kézdi-Kovács:
A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895.I. 17.sz. 322 l.

Margittay Tihamér Jestő

Magyar Nemzet VII. 1957 jan 4.

MDK

Margitay Tihamér

Hol volt, hol nem volt! levlap

Mücsarnok. 1899. 17.sz. Magyar müvészet - levelezőlapokon. 263 l.

Margitay Tihamér

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 183. l.

MDK

Margitay Tihamér festő

„Római dáridó" c képe KT-nél

MDK-A-I-1/1025.

Margitay Tihamér

A képzőművészeti társulat szines műlapja. A képzőművészeti társulat szines műlapot ád évenkint tagjainak. Az idei műlap *Margittay* Tihamérnak a téli kiállításon látható volt «*Féltékeny*» czimű életképének másolata lesz.

Vas. Ujs. 1893. 132. l

Margitay Tihamér

Az ellenálhatatlan
c. kópe repr.

KMTárs 1927 táj- és
életk. kiáll. kat.

MARGITAY TIHAMÉR: AZ ELLENÁLLHATATLAN

MÉSZÖLY GÉZA: FALUVÉGE

MARGITAY TIHAMÉR, ELSŐ SZERELEM.

KMTárs. 1886. őszi kiáll
II. sorozat.

Margitay Tihamér

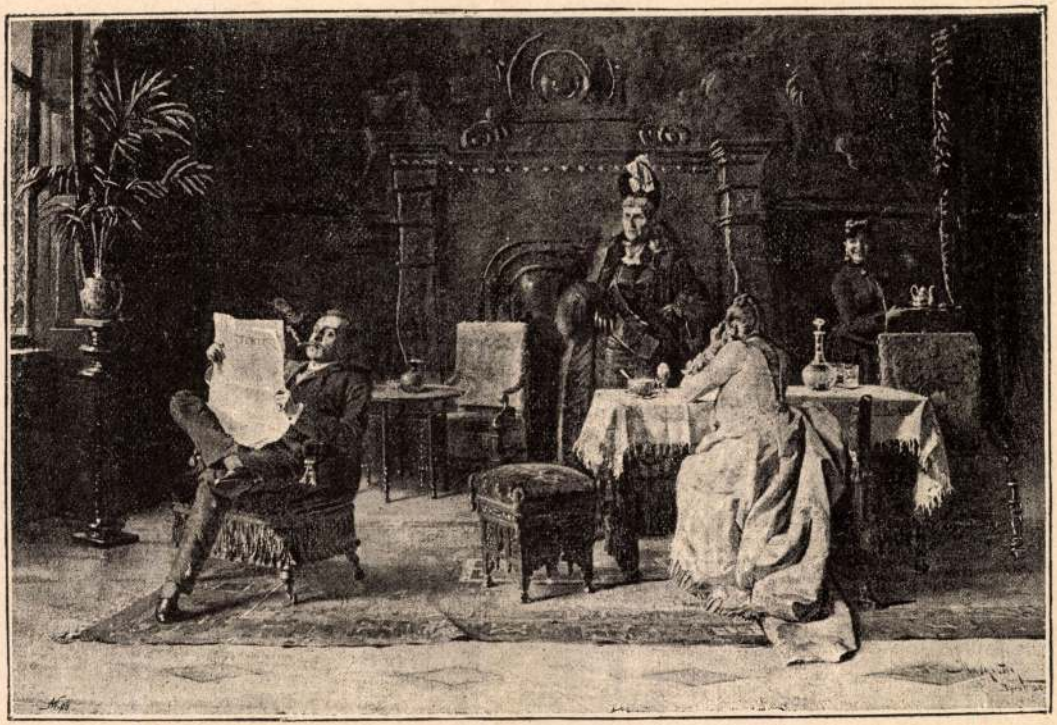

MARGITAY TIHAMÉR. MÉZES HETEK.

KMTárs. 1889/90. Téli kiáll.

Margitay Tihamér

Margittay Tihamér

A nagyszebeni csata
1849. márc. 11-én
Fenti rajzvázlata
vezér.

Jó Br Rá

208. l.

T Á S

kalmazottairól, akik burgonyára
nak

Margitay Tihamér

A fogoly halála

c. kéje repr.

Szépm. Mur.-Évk

X. u. XI. tábla

NYOMDA
T. 6.

UDAPEST

Margitay Tihanór

l.

Szépm. Muz. Évk

IX. 275. l.

318

Henrik 57

Károly nápolyi király 12
a királyné 16
or vajda 139
or, Cselen fia 86
eno di Padova 125
, Mastino della 14, 15, 45
eidnitzi Anna 33, 38, 41, 68, 69*, 02
lek Frigyes 92
sd, keresztelő medence 118; XIII. tábla 4. kép
ecbányai ötvösök: Parvus, Bertold, Dietrich, Petrus, Hannus, ilge 167
eczbányai Wolfhardt ötvös 167
yén Mihály 61
id apát 63—64, 108; XIV. tábla 2. kép
- pecsétje 127, 63*
nbria 14
n dominikánus 48
vára 98
ó vára 99
rja, r. kat. templom, pacifikálé 6, 167

— — Nagy Lajos síremléke 109, 110*, 111*, 155
Szent Ágnes 111
Szent Anna 103
Szent Antal remete 130
Szent Brigitta 62
Szent Bonaventura 74
Szent Domonkos 79
Szent Dorottya 131; XXXIX. tábla
Szent Erzsébet 12, 69, 70, 79, 103, 111, 112
Szent Ferenc 73, 74, 111
Szent Gellért 140, 141
— — ezüstkoporsója 12
Szent György 54, 114, 117, 118—124, 125, 134, 136, 145
— — lovagrend 55, 57, 58
— — pecsétje 57*, 121
Szent Imre 66, 70, 79, 120, 140, 141, 168, 169; XXXVI. tábla
Szent István 14, 37, 38, 39, 43, 54, 66, 70, 79, 80, 120, 142*, 143, 145, 168, 169, 170
Szent Jakab compostellai 19, 21
Szent János 55
Szent János, keresztelő 103, 111, 124, 125, 170

tábla 2. kép
Tamás váci kanonok 32,
Tamás székesfehérvári prépost 39
Tarantoi Lajos 56
Tari Lőrinc 72
Tatárlaki Konrád 78
Telegdi Csanád 18, 28, 38, 41, 63, 64, 65, 66, 86, 87, 132, 134
Telegdi Tamás 63, 65
Temlius Tamás 80, 82
Thomasius Péter 48
Tinghi, Matteo 29
Tommaso da Modena 34, 129
Torna, r. kat. templom
— — Tornai János sírköve 105; XI. tábla 1. kép
Tornagörgő, r. kat. templom
— — Bebek György sírköve 106; XI. tábla 2. kép
Törcsvár 98
Trencsén 114
Treviso 129

Udine 15
Újbánya pecsétnyomója 18*, 126, 128
Újlaki Kont Miklós 25, 64, 86
Újlaki Tóth Lőrinc 25, 49

Margitay Tihamér

Mův. Kronika

1904. 8 n. 6. l.

Tek.

Nagy

SINGER VÁRRÓGÉP
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Számla-szám: 164762.

A folyó évi aug.1.én *n es*
havi részlet
P 16.
*összegben nálunk eddig nem folyt be. Fel kell kérni eleget tenni szivesked*jék/jenek.

*Az általunk vevőinknek előzékenységből engec azon a feltevésen alapszik, hogy vevőink az elválla tesznek. Ujból felkérjük tehát, hogy a hátralékos ö postatakarékpénztári számlánkra lefizetni szivesked*jék/jer *pénztári befizetőlapot felhasználni.*

Postaküldeményeknél és leveleknél sziveskedjék a fenti számla-számra hivatkozni.

1 befizetési lap.

Form. 1. 5. 31.

Margittay Tihamér MDK

Féltékenység

Műcsarnok 1939 Derű a művészetben kiáll.

Margitay Tihamér

Szíhely Bertalan tanítványa volt.

Szíhely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál.-és bev.: Makay Lajos.) Bp. 1962. Képzőműv. Alap Kiadója. - 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai) - 201. l.

MDK

Margittay Tihamér

A nagyszebeni csata, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952.

Margitay Tihamér

l.

Szépm. Muz. Erk.

X. 207. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **JÚLIUS** 29. hét

11 Vasárnap		I. Pius *Lili*
12 Hétfő		G. János *Izabella*
13 Kedd		Anaklét *Jenő*
14 Szerda		Bonavent. *Eörs*
15 Csütörtök		Henrik *Henrik*
16 Péntek		Kárm. B. A. *Valter*
17 Szombat		Elek *Elek*

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA — FESTETTE MARGITTAY TIHAMÉR

FŐLOLVASÓ

A világon talán sehol sem látszik olyan zavarta annak ez a szabadság, a meggyőződés szabadsága, s ez a kulturális követelmény, a meggyőződés szükségességének követelménye, mint — a magyar képzőművészetben. Sehol sincs akkora becsülete a művészi meggyőződéshez való jognak, mint nálunk. Még a közvélemény is respektálja. És respektálja azért, mert azok, akik nálunk meggyőződésformálók és közhangulatalakítók, a képzőművészetre még eddig nem igen vetettek ügyet.

A magyar művészetnek valóságos szerencséje az, hogy azok a hatalmak még nem fordultak feléje. Pedig máskülönben nagy baja neki az, hogy a közélet hatalmasai, a politikusok, idegenül néznek reája. De csakis művészeink anyagi boldogulásának és társadalmi érvényesülésének szempontjából baj. Magának a művészi szabadságnak, a művészi meggyőződés korlátlanságának s a művészi küzdelem tisztán művészi voltának szempontjából az az idegenség, az a nembánomság áldás. Mert egyszer-kétszer megesett, hogy a közmeggyőződés hatalmas mesterei, a közhangulatok mesteri irányítói, a közgondolkozás formálói, akik nemcsak megszabják az útját, a tartalmát, hanem egyúttal ki is szabják azokat a büntetéseket, amelyekkel a másvéleményűeket meggyőződésükhöz való ragaszkodásukért sujtani kell: szemet vetettek a művészetre, véleményt proklamáltak róla és lesujtottak a művészi meggyőződésre. — A rombolásnak milyen ijedelmes képei vetődtek a falra ettől a megnyilatkozásuktól! Ezek az ijedelmes képek a magyar művészet szabadságának szinte a végnapjait ábrázolták. A kesergő művészt ábrázolták, amint a szabad meggyőződés romjain siránkozik. Jó szerencse, hogy ez a siránkozás csak falra festett képnek maradt. Nem valósult meg. Mielőtt még a komoly rombadőlés igazán megkezdődhetett volna, a politikusok abbahagyták a művészet országába való kalandozásukat. S a közvéleményt elkerülte az a métely, amely arra nógatta

HÉT NAP TÖRTÉNELEM

NOVEMBER
Szerda
27
É. Mária

81 évvel ezelőtt, 1859-ben született Ung megyében Margitay Tihamér festőművész. A müncheni akadémián tanult s így, az ott uralkodó stílusnak megfelelően, eleinte történelmi képeket festett. Amikor aztán hazakerült, az úgynevezett „szalónzsáner-képfestésnek" lett a megalapítója: a magyar dzsentri- és katonatiszti világ kedvenc témáit dolgozta fel könnyed, behízelgő modorban. A századvég egyik legtöbbet jutalmazott magyar festője volt. Művei egy egész kort fejeznek ki.

Margitay Tihamér

Tolnai Világlapja 1940. 48. sz.

Margitay Tihamér

MARGITAY TIHAMÉR a legnépszerűbb magyar festők egyike. A magyar szalonéletből vett derült és drámai tárgyú alkotásai széles körökben ismertté tették művészi hirnevét. A mostani kiállításon hat képpel vesz részt, melyeknek tárgyait mind a szabad természetből vette. Kedves jeleneteket ábrázol a gyermekek vidám életéből. Legsikerültebb műve azonban valamennyi között a «Rontó Pál históriája» czimű, melyet lapunk mai számában is bemutatunk. Margitay művészetével a «Vasárnapi Ujság» 1889 évi 52-ik száma külön is foglalkozott; ugyanott közölve életrajzi adatait is. Mostani képein művészetének új irányban való törekvése tűnik fel; a szabad természet friss szineinek visszatükröztetését kisérli meg sikerrel minden képén.

MARGITAY TIHAMÉR.

VASÁRNAPI UJSÁG.

1898. 873. 8940

Margitay Tihamér

2 kopie repr.

Mün. Krónika

1904. 9. 24.

8, 9. l.

Tisztelettel

Winkle Nándor.

96500 KERTÉSZ JÓZSEF. BUDAPEST. 109072

mindenki hintón és ezekért a mulasztásokért, mégse bünteti az embereket se az aradi biróság, se más biróság. Vannak anyák mások is, nemcsak szinésznők, akiknek az elfoglaltsága még nagyobb, a kik még kevesebbet vannak és lehetnek a gyermekük mellett, vannak, a kiket kora reggeltől késő estig távol tart az otthonuktól a kenyérkeresés kötelessége: de sohase olvastam azért, hogy e miatt a biróság az anyai érzés örömének, diszének és tisztességének elvesztésére itélte volna őket. Arról se tudok, hogy volnának kivételes törvények, amelyek a szinésznőt bizonyos legszentebb, legnagyobb és legmélyebb emberi érzések örömétől eltiltanák. Nem tudok olyan törvényről, amely a szinésznőnek megtiltaná, hogy férjhez menjen, megtiltaná, hogy anyává legyen, annál kevésbbé olyanról, amely, ha anyává lett, megtiltaná, hogy anya is legyen. Ettől a jogtól, örömtől, disztől, boldogságtól minden emberi érzés és gondolkodás szerint egyesegyedül ő maga foszthatja meg magát, ha kijelenti, hogy — nem kér belőle. Egyedül ő és senki más, aminthogy nincs a világon senki, a ki az ő gyermekének az édesanyja lehetne, egyedül és csakis ő maga. Elvenni a gyermeket az anyjától annyi, mint elvenni az anyját a gyermektől: kinek lehet joga igy sujtani egy gyermeket?

* * *

△ **Erkölcs és artisták.** Onnan tudhatod, jámbor Marslakó, hogy a földön erkölcsös emberek laknak, hogy, akivel csak szóba állsz, a másikat lenézi az erkölcstelensége miatt. A tisztességes asszony a tisztességes asszonyt, a tisztességtelen asszony a tisztességtelen lányt, a tisztességtelen lány a pénzért vétkezőt, a pénzért vétkező a nyilvánosan vétkezőt, a nyilvánosan vétkező az utczasarkon állót. Ez is lenézi a . . . de erről már nem lehet beszélni. Ugyanigy vagyunk a társadalmi erkölcscsel is, a füszeres lenézi a szinészt, a szinész lenézi az artistát, az artista eddig a legbecsületesebb ember volt, mert azt mondta: egye meg a fene az erkölcsöt. S most ime, az artista, legalább a magyar artista, akit a boldog és pogány isten czigányának hittem, morális álláspontra helyezkedett és okvetetlenül különb akar lenni valakinél. Ez a valaki pedig a kávéházi kolleganő, akit a kávés arra kényszerit, hogy a vendégek közé elegyedjen. A szegény szivesebben menne haza harisnyát kötni, de a kávés, a lelketlen kávés, nem törődve az angyali lény házias hajlamaival, ott tartja, azt akarja, hogy léha fiatal emberekkel mulasson, türje azok bizalmasságát és igya azok pezsgőjét; és az artista egyesület a főkapitányhoz rimánkodik az artista erkölcs ilyetén elnyomása ellen. Hiába, mihelyest valakinek alapszabályai vannak, mindjárt nyárspolgárnak érzi magát.

Müvészet.

Margittay.

Ha az ember a Nemzeti Szalonban Margittay Tihamér kiállitásán végigmegy, nem tud elzárkózni a művészet egyik legrejtelmesebb kérdése, a *látás* elől. Lehet különben, hogy végtelenül egyszerü a dolog, s nem egyéb, mint az intellektus kérdése. Aminek a feszegetését egy művész sem tarthatja magára nézve kinosnak, mert voltak a művészetnek héroszai, akik 40, 50 sőt 60 éves korukban értek el művészetük delelőjére. Kétségtelen, hogy a látás, mint érzékelés, mindig ugyanaz marad. Ép szemmel vagy pápaszem segitségével minden művész mindig egyformán lát, ugy 20, mint 60 éves korában. Csakhogy mig az egyiknek a kifejezésmódja és technikája mindvégig egyforma marad élete alkonyáig, mely utolsó esetben kiri a környezetéből antikvált, petrifikált modora által, addig a másik művész megtagadja az egész multját, uj kifejezési módokat sajátit el, s teljesen uj fölfogással teljesen uj témákat dolgozik fel. Vagyis, voltaképpen az agyával lát a művész. De mig az egyiknek az agya mindig egyformán dolgozza föl azt, amit a szeme, mint érzékszerv közvetit, addig a másiké időnként másformán. Az egyiknek a psychéje nem fejlődésképes, a tárgyaknak mindig a szolgailag hü reprodukálását, minden legaprólékosabb részletüknek a megörökitését tartja fontosnak; a másiknál ellenben idővel hatalmasan dolgozik a kiválasztás, s bár fizikai szeme mindig egyformán lát, lassanként elhagyja a részleteket, mindjobban a lényegre, az általános benyomásra fektet sulyt, s ehhez képest külső kifejezésmódja is megváltozik. Elmossa a kontúrokat, masszákat alkalmaz, egységes tónusra és ugynevezett valeurre törekszik, hódol hangulatainak, s ehhez képest tompitja vagy tulozza azokat a szineket, amiket a természetben lát. A fejlődésre képes művészi léleknél hozzájárul ehhez az is, hogy a természet és emberi élet jelenségei közül az ephemer, lényegtelen témák helyett lassanként sokkal mélyebb hatásu témákra tér át.

Margittay ez utóbbi szerencsés művészek közé tartozik. Kiállitása végtelenül jóleső meglepetés a közönségnek, s dokumentuma annak, hogy a művész még soha oly fiatal, oly sokat igérő nem volt, mint most. Egészen uj életet kezdő művész áll előttünk, aki most csak előlegképpen dokumentálja azt, hogy nagy forradalom ment végbe a lelkében, hogy más a fölfogása, más az ambiciója, más az egész művészi hitvallása, mint ezelőtt tizenöt évvel, s a legalaposabb reményt nyujtja nekünk, hogy ez az átalakulás, amihez alig volt még példa a magyar művészet történetében, remek alkotások csiráit rejti a méhében.

Hogy annál könnyebben distingválhassunk, a tárlatán ott szerepelnek kétségbeejtően sivár routinu régebbi alkotásai is, vagy eredetiben, vagy fotografiában. Ott figurál például a »hires« *Ellenállhatlan,* annyi hentesnek és egyéb nyárspolgárnak még most is a kedvencze, s ott szerepel *A kosár,* valamikor »egyik legjobb alkotása a magyar művészetnek«, most pedig bántó anakronizmusok a művész legujabb művei közt, melyek már teljesen modern szellemet lehelnek. Többnyire apró kis képek, s már méret tekintetében is elütők a művésznek régebbi öles vásznaitól, a kvalitásról nem is szólván, mert minőség dolgában ez uj kis alkotások mellett eltörpülnek a 15—20 évvel ezelőtt kelt nagy kompozicziók, a művésznek hires szalonzsánerei, melyeket a közönség valamikor reveláczió gyanánt csodált.

Itt van például a 16. számu, az *Őszi alkonyat,* továbbá az *Őszi verőfény* (53.) bájos sárgás tónusával, a *Holdas udvar* (66.), a *Holdvilágos városrészlet,* hihetetlenül finom bágyadt szineivel (68.), s az *Esti csillag* (71.), egy gyönyörü kis poéma. Szándékosan csoportositottuk együvé apró tájképeit, hogy ezekkel is jelezzük a művész lelkében végbement nagy változást. Ami örökszép, ami igazán maradandó hatást keltő a művészetben, azt végre meglátta, miután elfordult a társadalom mesterkélt világának senyvedt alakjaitól. És mit szóljunk apró figurális alakjairól, amelyek közül sokat *(Gerjedelem,* 81., *Csábitás,* 67., *Az első csók,* 65., *A harmat születése,* 117., *Készülő vihar,* 108., *Kiváncsi driádok,* 107.) semmiféle műfajba sem lehet besorozni, mert nem egyebek művészi szösszenetnél, ködszerü impressziónál, a fantázia játékánál, de több energia, több impetus, több üdeség és művészi tudás van bennük, mint összes régebbi nagy vásznaiban! És mit szóljunk a 46—49. számuakról? Az a pótfal, ahol ez a négy kis kép lóg, clouja az egész tárlatnak s dokumentuma az uj Margittaynak, aki ezekkel föltünést kelthetne akármelyik külföldi nemzetközi tárlaton. Hogy az izük kissé angolos, ez ismét csak annak bizonyitéka, hogy Margittay lelke most sokkal szenzitivebb, mint azelőtt s nem maradtak rá hatás nélkül a nagy külföldi példák.

A tárlatnak két legkiválóbb darabja a *Szeptember*

A Hét 1903. II. félév

végén (118.) és *A virradat* (1.). Az előbbi művészi kvalitásainál, a másik méreteinél és ambiciójánál fogva. Az előbbi minden tekintetben remekmű s valóságos apotheosisa a csóknak, mit egy szerelmes pár vált egymással bánatos őszi alkonyon. Nem sablonos, nem akármilyen és akármelyik csók ez, hanem vagy a legelső, vagy a legutolsó. A másik nagy kép ellen már több rendbeli kifogást lehetne tenni. Legelső sorban azt, hogy még nem teljesen uj alkotás, ha dátumára nézve az is; összekötő kapcsul szolgál Margittay régi és uj művészete közt, megvan még benne itt-ott a kompozicziò gyötrelmessége s itt-ott még kolonczként lógnak rajta a mult kifejezésmódjának hagyományai. E kifogásokat azonban inkább hallgassuk el, nehogy megzavarjuk azt az örömöt, melyet az uj Margittay szerzett nekünk csodálatosan átalakuló művészetével.

Y.

IRODALOM.

A ghetto a modern irodalomban.

Több mint száz évvel a franczia forradalom után, amely először kezdte lerombolni a ghetto falait, a ghetto problemája még mindig elevenen aktuális és a modern világirodalom sokrétü kérdései közt lépten-nyomon találkozunk vele. Hiszen a legmodernebb irodalom termékei közé tartoznak az angol *Zangwill* Izrael ghetto-novellái, new-yorki Morris *Rosenfeld* »Songs from the ghetto«-ja és a hollandiai *Heijermans* »Ghetto« czimü drámája, hogy a sionista poétákról és a német »Jungjuden« almanach-köréről ne is szóljak.

Aki ezt a modern ghetto-irodalmat figyelmesen vizsgálja, érdekes változást fog tapasztalni. Egész sor költőre és iróra fog találni, akik a »ghetto világát« a modern pszichológus szemével, az ember-megismerés művészetével festik. Ez az irodalom már be van kapcsolva a nagy világliteratura áramlásába. Az a különös apologetikus, olykor glorifikáló hang, amely romantikus érzelgősségével kifelé a philantropismusra apellált, befelé a hithüséget dicsőitette, egészen megszünt, vagy legalább is a heti orgánumok tárczarovatára redukálódott.

A Zangwill irodalma például már nem felekezeti propaganda, vagy védőbeszéd, hanem általános emberi literatura, amelynek tárgya a londoni zsidóság. Ez korántsem jelent annyit, hogy hősei kaftánba bujt novellahősök, mert Zangwill, aki egyszersmind kiváló kulturhisztorikus, sokkal mélyebben belelát emberei lelkébe, hogysem modern lelki vázakra ghettobeli kellékeket akasszon. Epp a régibb speczifikus zsidó irodalomnak volt az a hibája — mindig tiszteletreméltó kivételekre is kell gondolni — hogy Makkabeusai a Racine kothurnusos hőseire emlékeztettek, középkori mártirjai irodalmi sablónok voltak, ujkori hőseinek konturjai pedig az akkor divatos regényekből voltak kivágva. Zangwill embereket lát, embereket rajzol.

Morris *Rosenfeld* költészete óriási sugárral szökik fel azok közül a jámbor kis zötyögő versek közül, amiket szintén az alkalom, a heti felekezeti szépirodalom szült. Megbámulták benne a virtuózitást, amelylyel a lengyel-német zsargont olyan nuanceokra képesiti, amikre hihetőleg csak kiképzett kulturnyelvek alkalmasak. Tudtommal ennek a zsargonnak Oroszországban szépirodalma is van (csak Gordon J. L.-re hivatkozom), ugy, hogy Rosenfeld Oroszországból New-Yorkba nem rudimentär nyelvet vitt magával. Azt hiszem, hogy ennek a nyelvnek is olyan sorsa van, mint némely zsidó családnak: például a két Darmesteternek, a két franczia tudósnak az apja szegény könyvkötő-segéd volt, de őseik közt harmincz tudós rabbi van.

Ilyen periódikus előkelőséggel nem lehet csodálni, hogy Morris Rosenfeld, a new-yorki szabólegény a ghetto nyelvén olyan mély gondolatokat fakaszt lyrájáról, amik valamikor Ibn Gabirolt, Jehuda Halévyt, Maimonideszt ihlették. Aki oly költeményeket tud szárnyra bocsátani, mint Rosenfeldnek az a búgó dala, amely az »ebige Garnischt« megrenditő akkordjával végződik, az istenadta nagy költő, akit a legnagyobbak közt illet meg a hely. Egy régi fájdalom is folyton fölzokog a Rosenfeld hárfáján, amelylyel szimbolikusan diszitették költeményeinek czimlapját. Ezt a fájdalmat már Juda Halévy is megénekelte: »Nyugaton van a testem, a lelkem keleten . . .« De a Rosenfeld keletje nem a libanoni czédrus vidékén van, hanem szük ghetto-sikátorban, a hideg orosz ég alatt, amelynek mostohaságához szülőfölde szeretete, gyermekkora emléke füzik a szabad Amerikából. Még ott sem tudja elfelejteni az érzéketlen rögöt, amelynek porában egykor játszadozott . . .

A hármas skatulyázásnak: epikus (Zangwill), lirikus (Rosenfeld) véletlenül kedvez a harmadik költő, Heijermans is (a drámairó), akinek »Ghetto« czimü szinművét szintén e szerény irodalmi szemle tárgyává akarjuk tenni.

Mégis a »Ghetto« dráma egészen elüt a Zangwill és a Rosenfeld merőben költői irányától. A »Ghetto« már vita-munka, szocziális problémaként tárgyalja a ghettot, még pedig azzal a merészséggel, amit Heijermans »Remény« czimü hollandiai halásztragédiájából ismerünk. Heijermans már nem valamely specziális ghetto világát festi; az ő drámájában a ghetto csak olyan szimbólum, mint másik művében az »Op Hoop van Zegen« hajó.

A dráma meséje: Szachel, egy öreg világtalan zsibárus már évek óta vakon él kis boltjában valamelyik — akármelyik ghettoban. A szerencsétlen emberek keserüségével nem bizik már senki fiában, még a saját fiában, Ráfaelben sem. Ráfael már nem a ghetto világából való: semmiféle kereskedő hajlam nincs benne, néha órákhosszat elmereng az édesanyja sirján és titokban keresztény leányt szeret. Ennek a leánynak Róza a neve és szolgáló az öreg Szachel házában. Becsületes, dolgos leány, aki igazán szereti Ráfaelt és szerelme kedveért eltüri Szachel öreges rigolyáit.

Áronnak, egy másik ghettobeli kereskedőnek, van egy leánya, a szépséges Rebeka, aki már Ráfaelnak van szánva. Az öreg Szachel kevesli ugyan a leány hozományát, de azért hajlik az alkura. Rebeka megbeszélés szerint elmegy a Szachel házába, de rémes felfedezésre jut: Ráfaelt rajtakapja amint Rózát ölelgeti. Igy derül ki Ráfael szerelme, amit Szachel már régóta sejtett.

Most már az egész atyafiság rajta van, hogy Ráfaelt eltéritsék hóbortos szándékától, mert feleségül akarja venni a keresztény szolgálót. Még a rabbit is segitségül hivják, hogy Ráfaelt visszanyerjék a ghettonak. Hasztalan. Ráfael lelkében már egészen kiközösitette magát abból a világból, ahol született.

A rokonok erre Rózát próbálják szép szóval, fenyegetéssel, erőszakkal, sőt pénzzel eltéritени szerelmétől. A leányt ezek az emberek, akik azt hiszik, hogy egy magasabb eszméért cselekesznek, valóságos lelki torturával kergetik a halálba. Még azt is elhitetik a leánynyal, hogy Ráfael tud a pénz felkinálásáról.

— Esküdj meg rá — mondja Róza a vak Szachelhez — esküdj meg az ajtófélfádon lévő tizparancsolatra.

Szachel (igy szól a drámairó utasitása) futólag rá-teszi a kezét a mezuzére és szól:

— Esküszöm . . . Esküszöm . . . És most takarodj . . . A pénzt megkaphatod . . . A pénzt . . .

A leány egyenesen a szennyes vizbe rohan, amely a ghetto utczáján szomoruan folydogál. Mire Ráfael hazajön, már csak arról értesül, hogy Róza belefulladt a

Margittay

l.

Lykanemzromantika
212. l.

Margittay Tihamér

U 2887

íród

Esti Kurir.

1933. okt. 18. (Két anzony harca az öngyilkossá lett Margittay Tihamér festőművész hagyatéka körül.)

Margitay Tihamér

---

művei.

Budapest,
1903.
A nemzeti szalon kiadása.

---

megvan könyvtáramban
A művész életrajzával egyidejűleg
dolgozandó fel

ZEK LEXIKONA

ni.

szigorúan tudományos munka meg-
mértékben támogatni kívánjuk, ezen-
életrajzi adatait a mellékelt íven fel-
borítékban a szerkesztőség címére

később 1908 évi aug hó 31-ig.
semmiféle előfizetési kötelezettséggel
művészeti irodalom érdekében is kérve,

ló tisztelettel
8 június hó.

KÉPZŐMŰVÉSZETI
IGAZGATÓSÁGA

KTOR, BUDAPEST.

Margittay Tihamér

Gerő Ödön, Londen Elek

Modern magyar festő-
művészek. Budapest. é. n.
46. l,

Felolvasó" c. kópe rep.
10. l

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Margitay Tihamér

1877/8. I. II. szakosztály
szül. Jenkén (Ung m.) 1859 nov.
vz. ref. Debrecenben 6 gimn.
Festész növendék.

1877/8. II. vendéglátogató
1878/9. I. vendéglátogató
ösztöndíjas művésznövendék
1878/9. II. vendéglátogató

Metalkastelli cs. és kir. 25. gyalogezred
13. század népkat.
VI. 225.

Margitay Tihamér

A Bem-Petőfi Eor-
képen fenti art a jelene-
tet festi, amint Petőfi
lóhátról üdvözli a hires
11-ik honvéd zászlóaljat
vitérségéért, továbbá a
szebeni kőhidnál folyta-
tott utolsó csatározást.

Vas. Ujs. 1897. 237. l.
(A szabadságharc
körképe.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

ÁPRILIS

30 nap — 15. hét

10 Vasárnap	
11 Hétfő	
12 Kedd	
13 Szerda	
14 Csütörtök	
15 Péntek	
16 Szombat	

Margitay Tihamér

festő

irod

Rózsa Miklós dr.: Margitay Tihamér élete és művészete. ~~(Nemzeti Szalon katalogusa~~ Budapest 1903. (Nemzeti Szalon kiadv.)

Kollektiv kiállítása a Nemzeti Szalonban 1903-ban. A katalogus terjedelmes bevezetése a fenti cikk. Ebből:

M. ~~a~~ Nemzeti Szalon egyik alapítója és első alelnöke volt.

A többi s.monca.

Ez alkalommal kiállított jelentékenyebb művei:

Virradat (nagyszabásu kompozíció) Az ellenállhatatlan (első nagyszabású műve, melyel hirnevét megalapította, Nero (rajz, melyel 1880-ban Münchenben első díjat nyert az akadémiai Compositions Verein-ben), Darius Codomannus halála (rajz, melyel a münchenni akadémiai első díjat nyert) fordits.

A kosár (a művész 1888-ban
első ízben nyerte el vele a
társulati nagydíjat)
öttesen ki volt állítva
146 műve.

Nagyváradi Külvárosi vidéki népkert.
III. 178.

Margitay Tihamér

Mérnökök olaj

Budapest székesfőv. tulajd.

miniature festésű kézirat

Akantisz Viktor tól

36/29.

Margitay Tihamér

festő

ivod

Krück II. 209. l.

Vallás- és Közokt. minisztérium III. 168, 169,
170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178.
179.

Margittay Tihamér

MDK

Az ellenállhatatlan

Micsarnok 1939 Dorú a művésszetben kiáll.

Margitay Tihamér

Erzsébet Kelcsi 1893

446. l.

Marcel Aubert cité Van

permettez renouveler i
Budapest 23-27 avril b

A Nemzeti Szalon őszi tárlatából

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITAY TIHAMÉR: JÓ BARÁTOK

vörösszőrü volt és kevésbe múlt, hogy hangosan el nem nevettem magamat, amikor észrevettem a megdöbbentő hasonlatosságot az ember és az állat között.

— Hallja, barátom, mért nem felel, ha keresztény ember szól magához? — kérdeztem.

— Eredj a pokolba! — morogta mély basszus hangon a vörös ember. Azzal kiugrott a bárkából és a faképnél hagyott minket. Ez volt első találkozásunk signor Nicoloval.

Félórával később benyitottam a vityillójába. Nicolo ott kuporodott a kutyája mellett és pipázott. Most meg éppen kacagtató volt a hasonlatosság az ember és az állat közt.

— Hoztam, egy kis dohányt, — mondtam nyugodtan.

Ő némán és zavarosan tekintett rám. Kivette kezemből a dohányt és a szalma alá tette.

Én a kunyhó tetején függő besózott halakat néztem.

— Van erre sok scombri? — kérdeztem.

— Egy sincs! Egy sincs! — mondta Nicolo, izgatott hangon. — Mért kell nektek a szegény ember hala?

— Nem akarom ingyen. Azt akarom, hogy fogjál nekem vacsorára scombrit és aztán megveszem tőled.

— Pénzen? — kérdezte.

— Pénzt is adok, de ha eljösz a hajómra, adok vörös bort is egy üveggel.

— Nem megyek a hajódra, mert asszony van veletek.

— Nincs a mi hajónkon asszony, a konyhánkban is ember főz.

— Minden fehér hajón van asszony! — mondta mély meggyőződés hangján a vörös ember.

— Félsz az asszonyoktól? — kérdeztem nevetve.

A vadember arca eltorzult.

— Zsákba kell őket varrni mind, aztán bele a tengerbe! Ismerem őket mind, a szőkéket Hamburgban, a fehérfoguakat Palermóban, a dióbarnatestüeket Ceylon szigetén . . . Amíg pénzed van, nevetnek rád. Kaláris, szalag, cifra toll kell nekik . . . Az egyiknek ez kell, a másiknak az, de mindegyiknek kell valami . . . Megeszik a pénzedet, a házadat, megeszik a földedet. Az utolsó téged esz meg . . .

— Veled jól elbánhattak! — mondtam. — Hát az micsoda ott?

Ócska gitár függött a falon, a hangszernek nem volt már húrja.

Nicolo azonban nem válaszolt a kérdésemre, hanem odaszólt a kutyájának:

— Gyere, Koló, scombrit fogunk!

E pillanatban odajött a kis keresztfiam is. A varjuszemü tüstént észrevett egy szokatlanul nagy gyöngykagylót a kunyhó sarkában.

— De szép kagyló! Vegyük meg!

— Nem adom! — morogta haragosan a vörös ember.

Uj Idők 1904-5. XI. 2 sz.

Ezzel véget ért a látogatásunk. Mi a hajónkra vonultunk, mivel azonban szélcsend támadt, elhatároztuk, hogy itt fogunk éjszakázni. Egész estig láttuk a vörösember bárkáját a sziget déli csúcsán. Ott horgászott, a kutyája meg nézte. Alkonyatkor odajött a Sirályhoz és jókora csomó scombrit dobott a hátsó födélzetre. Rá akartam venni, hogy jöjjön a hajónkra, de ő mérgesen rázta a fejét. Valami pénzt adtam neki és két üveg vörösbort. Nem köszönte meg, hanem mindjárt az evezői után kapott.

Este, amikor a scombriból készült halászlét ettük, a vörösemberről beszélgettünk. A keresztfiam, aki mostanában olvasta Jules Verne Nemo kapitányának a történetét, a maga eszejárása szerint iparkodott megfejteni signor Nicolo rejtélyét.

— Lehet, hogy ő is valami tengerentúli fejedelem volt, akitől az angolok elrabolták az országát. Az angolok roppant önzők és minden országot el akarnak rabolni. És lehet, hogy signor Nicolo most csak tetteti magát, mintha eszelős volna, hogy gyanút ne keltsen, de egyszer majd bosszút fog állani az angolokon . . .

Nem mondtam meg a fiunak, hogy signor Nicolót egy más hatalom tette tönkre, amely még Nagy-Britanniánál is erősebb és önzőbb. Később arról tanakodtunk, hogy mit csinálhat signor Nicolo télen, amikor a tenger járhatatlan a bóra miatt és jeges szél fütyül a szellős kunyhójába. Ettől a képtől szinte megborzadtunk. A gyerek indítványára beleegyeztem, hogy egyik meleg pokrócunkkal megajándékozzuk Nicolót.

A pokrócot egyébként nemrégiben leöntöttük petroleummal, azóta mindig ott függött az árboc drótkötelein. Föltehettük azonban, hogy a vadember orra nem nagyon érzékeny.

Vacsora után Beppo a gyerekkel partra evezett és a fiu elvitte a pokrócot a vörös ember kunyhójába. Nem találta azonban otthon és azért letette ajándékát az ajtó elé.

Korán hajnalban felvontuk az összes vitorlákat és jó széllel útra keltünk Sali felé. A fiu csak később kelt föl. Mialatt a hajó orrán mászkált, egyszerre elkiáltotta magát meglepetésében.

— Nézze, bácsi, milyen gyönyörü nagy kagyló!

A födélzeten egy óriás gyöngykagyló feküdt. Senki sem tudta, hogyan kerülhetett oda.

— Ez ugyanaz a kagyló, amelyet tegnap a vadember odujában láttunk.

Igen, ugyanaz a kagyló volt. Bizonyos, hogy a vörös ember hozta el éjnek idején. Bevallom, ez a kis kaland szinte meghatott . . .

*

Korán reggel most megint magunk előtt láttuk St.-Nicolót, a szél azonban megtréfált minket, teljesen elüit és amikor végre evezve a magános kis szigetre vergődtünk, már alkonyodni kezdett. Mi már akkor kikészítettük az ajándékokat, amelyeket a vadembernek szántunk. Két nagy csomag dohányt, egy pipát, három üveg olcsó olasz bort és egy meleg matrózinget. A holmit a csónakba raktuk, a gyerek aztán nekifeküdt az evezőknek és hamarosan partra vitt. Amikor fölértünk a hegyre, odalenn már árnyékba borult a keskeny völgy. A Nicolo kunyhója azonban nem volt sehol. A fügefák is eltüntek. Valaki, akinek fára volt szüksége, kivághatta őket.

— Nézzük meg a barlangot, ott van-e még a bárka?

A bárka nem volt ott. Kedvetlenül és kissé elszomorodva néztünk össze. Úgy látszik, a szegény Nicolo elunta a remete életet és elköltözött a szigetéről. A gyerek egyszerre fölemelte a kezét.

— Nézze bácsi!

A sziklák közt egy jókora állat csontváza feküdt. A hangyák szépen kikészítették, ragyogott mint az elefántcsont. Kutya csontváza volt. Bizonyára a szegény Kolóé, a vadember kutyájáé. . .

Tíz lépéssel odább meghökkenve állottunk meg egy karsztlyuk előtt. Odalenn, a kráteralaku nyilás talpán, kis fakeresztet láttunk, egy kétméternyi hosszu darabon meg sorba rakott fehér kövek feküdtek. Semmi kétség, ez sír. Még pedig szegény signor Nicoló sirja. Más halottat nem hoznak erre a magányos szigetre. . . Valószinü, hogy tavaszszal, amikor megint halászok kezdtek erre járni, halva találták a vadembert és megtették neki az utólsó felebaráti szolgálatot, tisztességes sírt ásva neki. A viskója deszkáit és a fügefáit elvitték a szegény emberek, mint örökségüket, mert ezen a kopár vidéken érték minden faforgács.

Ott álltunk most ketten, signor Nicoló sírja előtt. Én a dohányt és a pipát fogtam, a gyerek a borosüveget és a gyapotinget tartotta a kezében.

A fakereszten túl, messzire künn a tenger láthatárán, óriás, vérvörös golyóként hanyatlott alá a nap. Egy vékony, fekete felhősáv elmetszette a tüzes gömb alsó szélét. Valahol a közelben egy láthatatlan sirály hallatta furcsán kacagó hangját. Soha életemben nem láttam még helyet, amely annyira az elhagyatottság benyomását tette volna, mint az a hely.

— Tudja mit, bácsi, szólalt meg a gyerek. — Tegyünk le mindent, amit elhoztunk, ide a sírra.

— Nem bánom. Legalább láthatják a halászok, ha megint erre jönnek, hogy signor Nicolonak is voltak barátai.

NAPPALI KOMÉDIA

Regény

Irta ZÖLDI MÁRTON Folytatás

— Mit használ, ha én is elkeseredem. Csak a hangomnak ártanék vele. S ha nem lenne hangom, nagyon nyomorúságos életet élnék melletted. Ezt tudhatod. Próbáltuk két hónapig. Nincs kedvem megint heringet vacsorálni.

Parker Alfréd jó ideig nem válaszolt. Annak a tehetetlen dühnek, amely lelkében forrt, nem mert kifejezést adni. Tudta, hogy ezt a nőt, akihez végzetes szenvedélyel ragaszkodik, csak akkor csatolhatja magához, ha vagyont szerez.

Négy év óta minden gondolata abban a sorvasztó vágyban összpontosult: vagyont szerezni. Éjeket virrasztott s koholt terveket. Tetszetős, nagyigéretü terveket. De mihelyt közelebbről megvizsgálta azokat, észrevette, hogy valamennyinek valami organikus hibája van, hogy nem életképesek. Ez napról-napra elkeserítette. Mert neki nem okozott örömet a pénz, de tudta, hogy annak a szőke, ártatlanarcu leánynak a vonzalmát csak pénzzel tarthatja meg. Sok pénzzel sokáig. Talán örökre . . .

Ez a gondolat kegyetlenül kínozta. Feneketlen gyűlölettel nézte azokat az embereket, akiknek ujjukat sem kellett mozdítani, hogy nagy vagyon birtokosai legyenek. S mindamellett ez a vadindulatu, lobogószenvedélyü ember sohasem gondolt arra, hogy bűn árán szerezzen pénzt. Nem mintha a büntetéstől remegett volna. Parker Alfréd merész, dacos, elszánt ember volt, aki egy más, egy régibb korszakban, úgy lehet hőstetteket követett volna el, aki oly könnyen tudta volna kockáztatni életét, mint az antik hősök bármelyike. És neki most fotografálni kellett, hogy jövedelemre tegyen szert. Haraggal, kétségbeeséssel a lelkében nyájas arcot mutatni és nyájas arcot kérni . . .

Az az emlékeztetés a heringes vacsorákra oly dühbe hozta, hogy egész teste megremegett. Heidel Berta nem

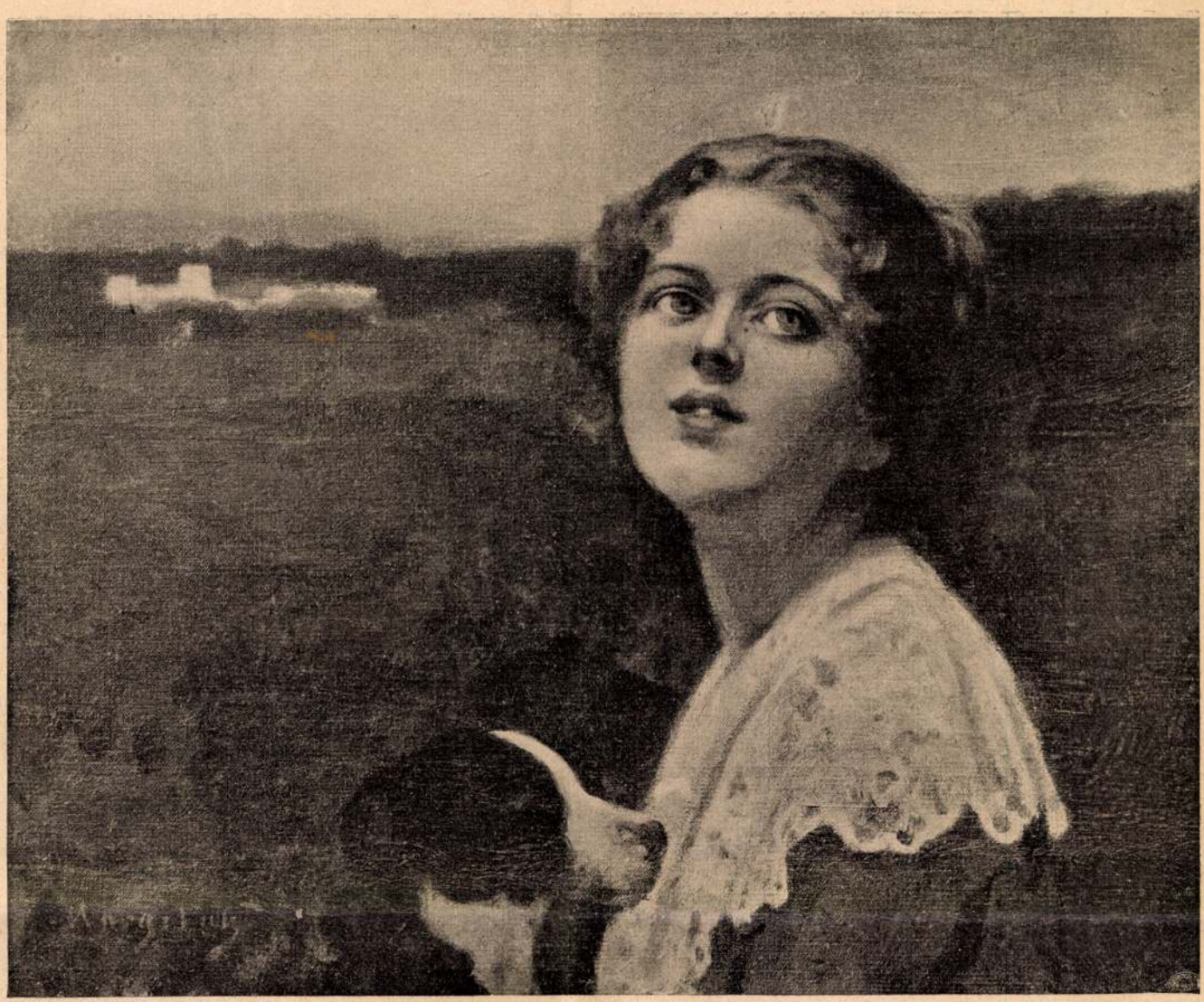

A Nemzeti Szalon őszi tárlatából

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITAY TIHAMÉR: JÓ BARÁTOK

vörösszőrű volt és kevésbe múlt, hogy hangosan el nem nevettem magamat, amikor észrevettem a megdöbbentő hasonlatosságot az ember és az állat között.

— Hallja, barátom, mért nem felel, ha keresztény ember szól magához? — kérdeztem.

— Eredj a pokolba! — morogta mély basszus hangon a vörös ember. Azzal kiugrott a bárkából és a faképnél hagyott minket. Ez volt első találkozásunk signor Nicoloval.

Félórával később benyitottam a vityillójába. Nicolo ott kuporodott a kutyája mellett és pipázott. Most meg éppen kacagtató volt a hasonlatosság az ember és az állat közt.

— Hoztam, egy kis dohányt, — mondtam nyugodtan.

Ő némán és zavarosan tekintett rám. Kivette kezemből a dohányt és a szalma alá tette.

Én a kunyhó tetején függő besózott halakat néztem.

— Van erre sok scombri? — kérdeztem.

— Egy sincs! Egy sincs! — mondta Nicolo, izgatott hangon. — Mért kell nektek a szegény ember hala?

— Nem akarom ingyen. Azt akarom, hogy fogjál nekem vacsorára scombrit és aztán megveszem tőled.

— Pénzen? — kérdezte.

— Pénzt is adok, de ha eljösz a hajómra, adok vörös bort is egy üveggel.

— Nem megyek a hajódra, mert asszony van veletek.

— Nincs a mi hajónkon asszony, a konyhánkban is ember főz.

— Minden fehér hajón van asszony! — mondta mély meggyőződés hangján a vörös ember.

— Félsz az asszonyoktól? — kérdeztem nevetve.

A vadember arca eltorzult.

— Zsákba kell őket varrni mind, aztán bele a tengerbe! Ismerem őket mind, a szőkéket Hamburgban, a fehérfoguakat Palermóban, a dióbarnatestüeket Ceylon szigetén . . . Amíg pénzed van, nevetnek rád. Kaláris, szalag, cifra toll kell nekik . . . Az egyiknek ez kell, a másiknak az, de mindegyiknek kell valami . . . Megeszik a pénzedet, a házadat, megeszik a földedet. Az utolsó téged esz meg . . .

— Veled jól elbánhattak! — mondtam. — Hát az micsoda ott?

Ócska gitár függött a falon, a hangszernek nem volt már húrja.

Nicolo azonban nem válaszolt a kérdésemre, hanem odaszólt a kutyájának:

— Gyere, Koló, scombrit fogunk!

E pillanatban odajött a kis keresztfiam is. A varjuszemü tüstént észrevett egy szokatlanul nagy gyöngykagylót a kunyhó sarkában.

— De szép kagyló! Vegyük meg!

— Nem adom! — morogta haragosan a vörös ember.

Uj Idők 1904. X. 92 n

Ezzel véget ért a látogatásunk. Mi a hajónkra vonultunk, mivel azonban szélcsend támadt, elhatároztuk, hogy itt fogunk éjszakázni. Egész estig láttuk a vörösember bárkáját a sziget déli csúcsán. Ott horgászott, a kutyája meg nézte. Alkonyatkor odajött a Sirályhoz és jókora csomó scombrit dobott a hátsó födélzetre. Rá akartam venni, hogy jöjjön a hajónkra, de ő mérgesen rázta a fejét. Valami pénzt adtam neki és két üveg vörösbort. Nem köszönte meg, hanem mindjárt az evezői után kapott.

Este, amikor a scombriból készült halászlét ettük, a vörösemberről beszélgettünk. A keresztfiam, aki mostanában olvasta Jules Verne Nemo kapitányának a történetét, a maga eszejárása szerint iparkodott megfejteni signor Nicolo rejtélyét.

— Lehet, hogy ő is valami tengerentúli fejedelem volt, akitől az angolok elrabolták az országát. Az angolok roppant önzők és minden országot el akarnak rabolni. És lehet, hogy signor Nicolo most csak tetteti magát, mintha eszelős volna, hogy gyanút ne keltsen, de egyszer majd bosszút fog állani az angolokon . . .

Nem mondtam meg a fiunak, hogy signor Nicolót egy más hatalom tette tönkre, amely még Nagy-Britanniánál is erősebb és önzőbb. Később arról tanakodtunk, hogy mit csinálhat signor Nicolo télen, amikor a tenger járhatatlan a bóra miatt és jeges szél fütyül a szellős kunyhójába. Ettől a képtől szinte megborzadtunk. A gyerek indítványára beleegyeztem, hogy egyik meleg pokrócunkkal megajándékozzuk Nicolót.

A pokrócot egyébként nemrégiben leöntöttük petroleummal, azóta mindig ott függött az árboc drótkötelein. Föltehettük azonban, hogy a vadember orra nem nagyon érzékeny.

Vacsora után Beppo a gyerekkel partra evezett és a fiu elvitte a pokrócot a vörös ember kunyhójába. Nem találta azonban otthon és azért letette ajándékát az ajtó elé.

Korán hajnalban felvontuk az összes vitorlákat és jó széllel útra keltünk Sali felé. A fiu csak később kelt föl. Mialatt a hajó orrán mászkált, egyszerre elkiáltotta magát meglepetésében.

— Nézze, bácsi, milyen gyönyörü nagy kagyló!

A födélzeten egy óriás gyöngykagyló feküdt. Senki sem tudta, hogyan kerülhetett oda.

— Ez ugyanaz a kagyló, amelyet tegnap a vadember odujában láttunk.

Igen, ugyanaz a kagyló volt. Bizonyos, hogy a vörös ember hozta el éjnek idején. Bevallom, ez a kis kaland szinte meghatott . . .

*

Korán reggel most megint magunk előtt láttuk St.-Nicolót, a szél azonban megtréfált minket, teljesen elült és amikor végre evezve a magános kis szigetre vergődtünk, már alkonyodni kezdett. Mi már akkor kikészítettük az ajándékokat, amelyeket a vadembernek szántunk. Két nagy csomag dohányt, egy pipát, három üveg olcsó olasz bort és egy meleg matrózinget. A holmit a csónakba raktuk, a gyerek aztán nekifeküdt az evezőknek és hamarosan partra vitt. Amikor fölértünk a hegyre, odalenn már árnyékba borult a keskeny völgy. A Nicolo kunyhója azonban nem volt sehol. A fügefák is eltüntek. Valaki, akinek fára volt szüksége, kivághatta őket.

— Nézzük meg a barlangot, ott van-e még a bárka?

A bárka nem volt ott. Kedvetlenül és kissé elszomorodva néztünk össze. Úgy látszik, a szegény Nicolo elunta a remete életet és elköltözött a szigetéről. A gyerek egyszerre fölemelte a kezét.

— Nézze bácsi!

A sziklák közt egy jókora állat csontváza feküdt. A hangyák szépen kikészítették, ragyogott mint az elefántcsont. Kutya csontváza volt. Bizonyára a szegény Kolóé, a vadember kutyájáé. . .

Tíz lépéssel odább meghökkenve állottunk meg egy karsztlyuk előtt. Odalenn, a kráteralaku nyilás talpán, kis fakeresztet láttunk, egy kétméternyi hosszu darabon meg sorba rakott fehér kövek feküdtek. Semmi kétség, ez sír. Még pedig szegény signor Nicoló sirja. Más halottat nem hoznak erre a magányos szigetre... Valószinü, hogy tavaszszal, amikor megint halászok kezdtek erre járni, halva találták a vadembert és megtették neki az utólsó felebaráti szolgálatot, tisztességes sírt ásva neki. A viskója deszkáit és a fügefáit elvitték a szegény emberek, mint örökségüket, mert ezen a kopár vidéken érték minden faforgács.

Ott álltunk most ketten, signor Nicoló sírja előtt. Én a dohányt és a pipát fogtam, a gyerek a borosüveget és a gyapotinget tartotta a kezében.

A fakereszten túl, messzire künn a tenger láthatárán, óriás, vérvörös golyóként hanyatlott alá a nap. Egy vékony, fekete felhősáv elmetszette a tüzes gömb alsó szélét. Valahol a közelben egy láthatatlan sirály hallatta furcsán kacagó hangját. Soha életemben nem láttam még helyet, amely annyira az elhagyatottság benyomását tette volna, mint az a hely.

— Tudja mit, bácsi, szólalt meg a gyerek. — Tegyünk le mindent, amit elhoztunk, ide a sírra.

— Nem bánom. Legalább láthatják a halászok, ha megint erre jönnek, hogy signor Nicolonak is voltak barátai.

NAPPALI KOMÉDIA

Regény

Irta ZÖLDI MÁRTON — Folytatás

— Mit használ, ha én is elkeseredem. Csak a hangomnak ártanék vele. S ha nem lenne hangom, nagyon nyomorúságos életet élnék melletted. Ezt tudhatod. Próbáltuk két hónapig. Nincs kedvem megint heringet vacsorálni.

Parker Alfréd jó ideig nem válaszolt. Annak a tehetetlen dühnek, amely lelkében forrt, nem mert kifejezést adni. Tudta, hogy ezt a nőt, akihez végzetes szenvedélyel ragaszkodik, csak akkor csatolhatja magához, ha vagyont szerez.

Négy év óta minden gondolata abban a sorvasztó vágyban összpontosult: vagyont szerezni. Éjeket virrasztott s koholt terveket. Tetszetős, nagyigéretü terveket. De mihelyt közelebbről megvizsgálta azokat, észrevette, hogy valamennyinek valami organikus hibája van, hogy nem életképesek. Ez napról-napra elkeserítette. Mert neki nem okozott örömet a pénz, de tudta, hogy annak a szőke, ártatlanarcu leánynak a vonzalmát csak pénzzel tarthatja meg. Sok pénzzel sokáig. Talán örökre . . .

Ez a gondolat kegyetlenül kínozta. Feneketlen gyűlölettel nézte azokat az embereket, akiknek ujjukat sem kellett mozdítani, hogy nagy vagyon birtokosai legyenek. S mindamellett ez a vadindulatu, lobogószenvedélyü ember sohasem gondolt arra, hogy bűn árán szerezzen pénzt. Nem mintha a büntetéstől remegett volna. Parker Alfréd merész, dacos, elszánt ember volt, aki egy más, egy régibb korszakban, úgy lehet hőstetteket követett volna el, aki oly könnyen tudta volna kockáztatni életét, mint az antik hősök bármelyike. És neki most fotografálni kellett, hogy jövedelemre tegyen szert. Haraggal, kétségbeeséssel a lelkében nyájas arcot mutatni és nyájas arcot kérni . . .

Az az emlékeztetés a heringes vacsorákra oly dühbe hozta, hogy egész teste megremegett. Heidel Berta nem

vette észre. Vagy nem akarta észrevenni. Ebben a csodásan romlott lélekben nem közönséges vakmerőség is lakott.

A perron lassan megtelt színészekkel. Barna igazgató a kis Kornéliát vezette kézen. Borossa báró néhány huszártiszt társaságában várta a nagy művészt. A vonat késése miatt hosszabb ideig kellett várakozniok. Parker Alfréd bement a váróterembe, s Heidel Berta kelletlenül követte. Jobb szeretett volna künn maradni a perronon, s részt venni Dénes Gyula fogadtatásában. Parker csak akkor jött ki újra, amikor a vonat berobogott az állomásra. Heidel Berta megmutatta neki Borossa bárót.

— Látod, ez az, akiről beszéltem, aki úgy érdeklődik a hangom iránt.

Parker csak lopva nézte meg a bárót.

— Mi közöm hozzá? — mondotta idegesen.

— Te nem vagy okos, Alfréd. Te mindjárt rosszra gondolsz. Esküszöm, hogy nincs igazad.

— Lehet, hogy még nincs, — mondotta Parker erőltetett mosolylyal.

— Csacsi vagy . . . Látod, most száll ki Dénes Gyula, a híres művész. Nem szép ember, de érdekes arc, ugy-e?

— Lehet.

— Nohát szervusz, te most beszállsz.

— Igen.

— Látod, szeretnélek megcsókolni, de nem illik itt. Minthogy primadonna vagyok.

— Vigyáznod kell a külszínre . . . Isten áldjon meg.

Sóhajtott, aztán kezet fogott és beült a vasuti kocsiba. Heidel Berta sietve otthagyta. Vissza se nézett többet. Odament Dénes Gyulához, s üdvözölte. A nagy művész úgy fogadta a hódolatot, mint egy fejedelem. Azaz több izléssel, tapintattal. Mindenkivel kezet fogott, s ügyesen helyezett el egy csomó bókot. Aztán magához szoritotta hugát, Kornéliát, s többé nem törődött hódolóival. Csak amikor Borossa bárót az ajtóban észrevette, állott meg.

— Ön is eljött? Nagyon kedves. Remélem, együtt vacsorázunk?

— Mindenesetre.

Az elinduló vonat ablakából Parker Alfréd látta, hogy Heidel Berta valósággal odatolakodik Borossa báróhoz, s a karjába csimpaszkodik. Arca eltorzult a dühtől . . .

— Bestia! — mormogta a fogai között.

III.

A nagy vidéki metropolis színházi vendéglőjének éttermében két huszárkapitány ült egy asztalnál. Söröztek. Az egyik, akinek kampós orra alatt szőke, torzonborz szakál békétlenkedett, fölvetette a kérdést:

— Tehát te, a századparancsnok, sem tudod igazi okát annak, hogy miért vált meg Borossa báró a hadseregtől?

A másik, alacsony, tömzsi, bronz arcszínü huszárkapitány, flegmatikus arckifejezéssel válaszolt:

— Semmit sem tudok. Ez a báró valami szabálytalan alakulat. Nincs mértékem reá. Senkire sem formál. Mindenben kifogástalan és mégis . . .

— Mégis, ugy-e?

— Igen, mégis. Mintha valami deffektusa lenne, de nem tudom meghatározni. Nem kártyázik, nem udvarol, nem iszik, nem csinál adósságot, még csak nem is verekszik. A cimboraságában van valami tartózkodó, hideg vonás. A szolgálatban pontos, lelkiismeretes, pedig látszott rajta, hogy nem szereti a katonai szolgálatot.

A kampósorru huszártiszt vállát vonogatta:

— Nem szerette? Nincs is benne szeretni való. Minden évben ujoncokkal, remondákkal vesződni. Szidni és szidatni, ez az egész. Mindenesetre sajnálom, hogy itthagyott bennünket. Ő volt az egyetlen ember, akire vakon lehetett számítani.

— Az igaz, — hagyta helyben a bronz arcszínü kapitány.

— Ha teszem, — folytatta a kampósorru, — elköltöttem volna a század zsoldját, egész nyugodtan odamehettem volna a báróhoz. Csak annyit kellett volna mondanom: báró, baj van, adj annyit és ennyit. Ő nyomban kivette volna a tárcáját. Az ilyen emberért kár. Azt hallottam különben, hogy külföldre megy. Utazni akar . . .

— Valami baja van annak a fiunak, — ismételte a tömzsi, flegmatikus kapitány. Azt hiszem, mégis asszony van a dologban.

— Igen, szinésznőről beszélnek, arról a szőke énekesnőről. De nem, tegnap együtt vacsoráztunk. Olyan közömbös, olyan udvarias volt vele, mint a kantinos kisasszonynyal, vagy mint a törzsorvos feleségével, aki ugyancsak bolondul utána.

A másik asztalhoz e közben két ember telepedett le. Az egyik a pödröttbajuszu sugó, Csapó Kajetán, akinek válláról hosszu, sötétkék karbonári köpenyeg lógott le. A köpenyeg messziről elárulta kefeletlenségét. Friss és régi sárfoltfröcscsek s különböző színü pecsétfoltok tarkáztak. A másik egy vén kórista volt. Kövér, pufók ember, jámbor, ijedős arccal.

Csapó Kajetán bort rendelt. Töltött és koccintott.

— Tudod, hogy az éjjel itthagylak benneteket?

— Tudom, — mondotta a vén kórista, — sajnálunk mindnyájan.

— Hát aztán? — mondta a mord ember. — Mit nekem a ti sajnálkozástok? Semmi. Láttad, hogy Dénes Gyula a nyakamba borult, megölelt. Láttad, ugy-e?

— Láttam.

— És hogy kérlelt, — folytatta a sugó kérkedően. — Dénes Gyula a legnagyobb hisztrió ezen a rongyos sártekén. Kérlelt, rimánkodott, hallottad, ugy-e?

— Hallottam.

— És mégsem maradok. Az erkölcs nem brinza, arra nem alkuszunk. Ezt te nem érted. Te csak fizikai életet élsz. Engem az a leány megbecstelenített . . . Érted!

— De Kajetán . . .

— Hallgass! Igyál. Mit tudsz te a becsületről. Egy jó vacsoráért áruba bocsátanád minden erkölcsi javadat. Nem is ér többet, de arról nem tehetsz, ilyen vagy. Igyál és hallgass.

Koccintottak. A sugó büszke arckifejezéssel szögezte lábát a szék támlájának, úgy ült, mint valami színpadi király a kasirozott trónon.

— Mit gondolsz, — kérdezte rövid szünet után, — megmerné-e csalni egy lovasbetyárt a felesége?

— Nem hinném, — mondotta a vén kórista.

— Mit gondolsz, el merik csábítani egy lovasbetyár leányát?

— Azt hiszem, nem merik.

Csapó Kajetán az asztalra csapott. A pincér oda szaladt.

— Parancsolni tetszik.

A sugó sandán nézett végig a feszesen álló pincéren, s a fogai közt mormogta:

— Ez is alázatosabban hajlítaná szolgaderekát, ha lovasbetyárokat szolgálna ki.

Aztán kifizette a bor árát és távozott. Az ajtóban elbúcsuzott a kóristától.

— Szervusz! Az én sarkantyúm pöngését se hallja többet Milánó.

Ezt a Szökött katonából citálta. A kórista kissé izgatottan kérdezte:

— Kajetán, mit üzensz a lányodnak?

— Semmit. Nincs szerencsém azt az úrinőt ösmerni. Jó éjtszakát!

Megpödörte a bajuszát és távozott. A köpenyeg szélét szinpadiasan dobta át a vállán.

Alig tíz perc múlva Dénes Gyula, Barna Gusztáv

A Nemzeti Szalon őszi tárlatából — A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITAY TIHAMÉR: UZSONNAKÖZBEN

és Borossa Ince báró társaságában lépett a terembe. A pincértől a pödröttbajszu sugó után kérdezősködött.

— Az imént távozott. Egy liter bort ivott meg másodmagával.

— Azt nem látjuk többé. Ösmerem, — mondotta az igazgató szomoru arckifejezéssel.

Aztán letelepedtek egy asztalhoz, s beszélgetni kezdtek. Borossa báró alig vett részt a társalgásban, de látszott, hogy örömmel hallgatja Dénes Gyulát, a híres művészt. A hideg, olajszínü arca egészen átmelegedett. Pedig a nagy művész közömbös napi kérdésekről beszélt: hogy milyen nehezen tudott kétnapi szabadságot kapni, hogy mennyire el van foglalva. De mindenáron látni akarta sógorát és hugát.

— Aztán, mondotta tréfás emfázissal, egy kis vidéki babérra is szomjuhoztam. Legközelebb operettben lépek föl újra, mint hajdan. Olyan jól fog esni kissé slendriánkodni. Higyjétek el, a színpadi slendriánságnak megvan a maga létjogosultsága.

— Lehet, — hagyta helyben a direktor, — az bizonyos, hogy nekünk a vidéken fölkopna az állunk, ha komikusaink a jóizlés határai között mozognának.

Uj Idők 1904. X. 42-n.

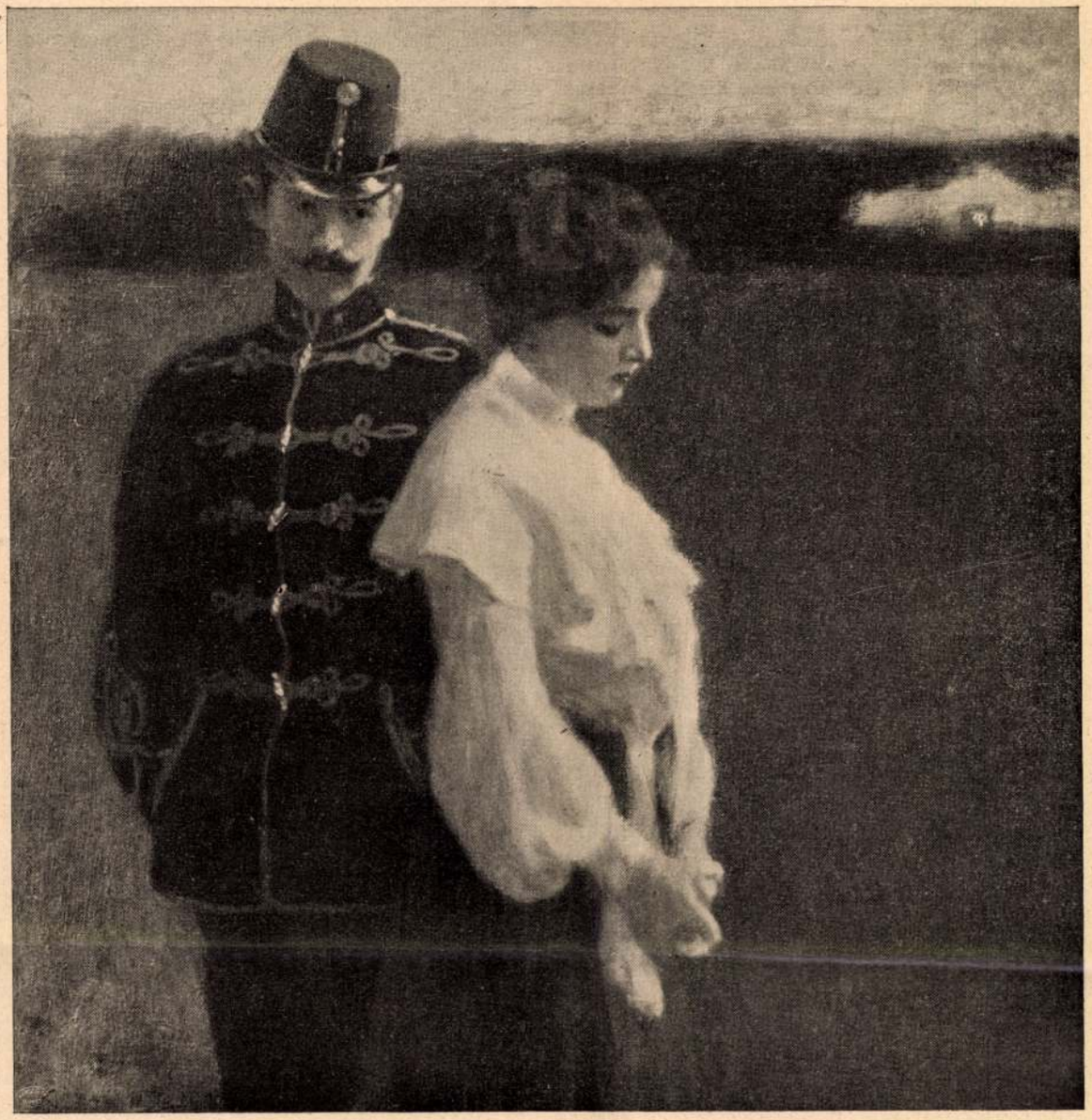

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITTAY TIHAMÉR: LEMONDÁS

Olyasforma, mintha egy antik szobor röhögne. Csak legalább Gyula lenne itt, hogy elbeszélném neki, ami szívemen van. Hogy tud az hallgatni . . . Esküszöm, a hallgatásában is megindító művészet van. Nem vetted észre? Csak figyeld meg. Leül és hallgat. Csak hallgat! De hogy hallgat!

— Hát ugyan hogyan hallgat? — kérdezte Kornélia ingerkedve.

— Hogyan? . . . Jupiterre, azt nem lehet megmagyarázni. Azt hallani kell.

— Hallani?

— Igenis hallani. Mert az ő hallgatása beszédes, kifejező, megragadó . . . De most sietek borotválkozni. A földesúri méltósághoz nem illik a kiütköző tüske. Noblesse oblige. Iszom egy pohár bort, hogy kijózanodjam.

Vette a kalapját és rágyújtott kedves dalára a Szevillai borbélyból:

Mert a ki sok bort iszik,
Az eszét eltemeti . . .

Még aznap szétajándékozta az összes parókákat, felkötő szakálokat, spanyol ingeket, lovagszárakat, sarkantyukat és sárgacsizmákat a színtársulat tagjai között.

— Gyerekek, — mondotta. — osztozzatok meg a királyságomon! Nincs több. A legszebb királyleány sem adhat több diakulum flastromot, mint amennyije van. En mától kezdve hatökrös nábob vagyok.

És titokzatosan énekelni kezdte az „Álarcos bál"-ból az ösmert kórust:

Hahaha! Hahaha!
Lesz mit nevetni a városba . . .

VII.

Két év telt el . . . Minden arra mutatott, hogy a cseresi uradalom kastélyában boldog emberek laknak. A legboldogabb Tarassay Kálmán volt. Ez a félig tudós, félig művész-ember sohasem érzett annyi élet- és munkakedvet, mint amióta megnősült. Minden reggel három vidám arc köszöntötte: felesége, nővére és apósa. Az utóbbi többnyire énekelve. Karcos, rongált baritonjával minden reggel kiforszirozta Fausztnak tenorszólamát: „Légy üdvöz, tisztaság hajléka!" s néha félóráig recsitative beszélte el fantasztikus álmait.

A fiatal férj az utóbbi három hónapot Galiciában töltötte, ahol néhány nagy kaszárnya építését vállalta el. Utána két hétig az isztriai parton is időzött. A háztartás művészetébe a volt primadonnát sógornője, Vilma vezette be. Vilma két évvel idősebb volt, mint Kornélia, huszonnégyéves. Nem volt szép leány, de értelmes arca, karcsu, elegáns termete s az az őszinte nyájasság, amely sötét

Uj Idők, 1904. X. 45 sz.

Margitay Tihamér

szürke szemeiből áradt, kedves, rokonszenves teremtést mutattak. A két fiatal sógornő hamar és igazán megszerette egymást, bár természetük nagy ellentéteket mutatott.

Vilma egészen passziv természet volt, aki úgy fogta föl az életet, hogy annak kell történni, amit felőle a legközelebbi rokonok határoznak. Nagynénjének Antalváry főispánnénak, föltétlen hatalma volt fölötte, mint minden erőszakosabb természetnek a gyöngédebb lélek fölött.

A főispánné minden évben háromszor-négyszer ellátogatott a cseresi kastélyba. Két-három hétig időzött ott. Mindig nagy udvar kisérte. Azok, akik kegyétől függtek, hivatalnokok, képviselőjelöltek, kincstári bérlők. Célja volt Vilmát férjhezadni, lehetőleg előkelő emberhez.

Minden évnegyedben volt néhány új férjjelölt. A legutolsó és a leghatározottabb férjelölt Borossa Imre báró volt, aki nemrégiben örökölt egy távoli rokona után, hír szerint, igen tekintélyes vagyont. Az is hallatszott, hogy a bárónak az adósságai is tekintélyesek. De a család, amely Erdélyből származott, kétségkívül a legtekintélyesebbek egyike volt egész Biharban és Temesben.

Ezt a házasságot, amint már tudjuk, Kornélia ellenezte a leghevesebben.

Az öreg komikus, a naiv vén gyerek, nem értette, mért oly gyülöletes Kornélia előtt Borossa báró.

— Édes Nellim, — mondotta, neki egy alkalommal, — a fiatal uraknak megvan az a rossz tulajdonságuk, hogy roppant egyformák. Különösen azok, akik színház körül settenkednek. Ha az egyik csóka, bizonyos lehetsz, hogy a másik varju. A különbség csak a tollazatban van, de ami a csőrüket illeti...

A bárót már csak hónapok választották el a negyvenedik évétől. Azóta hogy Stuttgartban utoljára találkoztunk vele, fekete hajába a halánték körül néhány ősz hajszál tolakodott. Az örökölt birtok alig két óra járásnyira feküdt a cseresi kastélytól. Mióta a főispánné ujabban a kastély vendége volt, mindennap átlátogatott, többnyire lóháton.

Vilmának tetszett a báró. Készséggel nyugodott bele abba a gondolatba, hogy felesége lesz. Ő sem tudta megérteni Kornéliának ideges ellenszenvét. Nem is kereste az okát. Általában a házassági ügyet Amália tántira, a főispánnéra bízta. Tudta, hogy nagybátyja, a kúriai bíró, nem avatkozik ezekbe az ügyekbe. Bátyja, Kalmán, még kevésbbé. Nem értette, hogy miképp lehet az, hogy Amália néni és Kornélia oly ellentétesen itéli meg a bárót. Mert Kornélia nem titkolta ellenszenvét. Csak néhány nap előtt véletlenül fültanuja volt egy heves párbeszédnek, mely nagynénje és sógornője között zajlott le a park szélén, a Maros partján. Hallotta, hogy a báróról van szó. Sógornője ez alkalommal szokatlanul erős kifejezéseket használt.

Vilmát nagy nyugtalanság fogta el. Tudta, hogy Kornélia nyílt, egyenes lélek. Nagy, komoly oka lehet tehát, hogy a bárót gyülölje. Igyekezett szokása ellenére energikus lenni. Fölkereste Kálmánt, s elmondta neki a park szélén lezajlott jelenetet.

Kálmán csodálkozva hallgatta hugát. Alig tudta megérteni, hogy miről van szó. Ez az erőseszü, nagykészültségü teknikus, aki hegyeket repesztett, zuhatagokat hidait át, érzelmi dolgokban gyönge, bátortalan volt. Fölkelt a dolgozó asztalától, amelyen egy tervrajz befejezésével foglalkozott. Igyekezett hugát megnyugtatni.

— Lehetetlen! Kornélia azt mondta volna, hogy a báró nyomorult ember? Teringettét, ez erős kifejezés. Én a bárót a magam részéről honett gavallérnak ismerem. Tudom, hogy nagyon sokoldalu, mivelt ember. Azaz, megállj, őszintébb leszek, nagyon jól én sem ismerem. Talán kétszer beszéltem vele. Egyszer Olaszországban. Hm! Nyomorult... Mért mondja és honnan tudja Kornélia, ha csakugyan az lenne? És Amália néni rajong érte. Eppen tegnap mondta Kellemetlen ellentétek. Lehet, hogy Kornélia túlszigoruan itéli meg. Vettem észre, hogy ki nem állhatja.

Nem folytatta tovább, mert apósa, az öreg Könyves lépett be. Kálmán nem hagyta szóhoz jutni.

— Jó, hogy jön, kedves apuskám, ön fel fog bennünket világosítani minden irányban.

— Pardon, — kiáltotta az öreg a leghevesebb gesztusok kiséretében, — nem vagyok beszámítható állapotban. Az öröm tébolya környékez! Magamon és magunkon kivül vagyok. Jutalomjátékom van a nézőtér teljes kivilágításával. Több, theatre parée! Minden jegy eladva! Itt a távirat! Gyula az éjjel megérkezik. — Gyula, Dénes Gyula! A gyorsvonattal jön. Vagyis egyelőre kengyelfutók, heroldok és apródok nélkül... Irigylem a konduktort!

Oly hadarva beszélt, hogy a lélegzete elállt. A hírnek különben Kálmán is megörült.

— Brávó, — mondotta — azonnal intézkedem, hogy kocsi menjen elébe. Magam is fölülök a kocsira. Ez derék! Hogy fog örülni Kornélia!

— Tudja már?

— Nem tudja, — válaszolta az öreg titokzatosan, nyakát a válla közé húzva. — Pszt, tudják hol van Kornélia? A rajcsi-tanyán. Az öreg Tarassayval, a kúriai bíróval kocsikázott ki, a méltóságos úrral. Talán öt perccel előbb, mint a távirat oda érkezett. Fogalmam sincs, hogy mit keresnek a rajcsi tanyán együtt?

— Nekem sincs, — mondotta Kálmán, — de az mellékes. Elég, ha ők tudják. Csak nem leszek féltékeny a nagybátyámra.

— Miért ne! — mondta az öreg Könyves, akinek mozgékony arca sugárzott az örömtől. Az bizonyos, — folytatta, — hogy Gyulát nem eresztjük el egyhamar. Vakációja egy hónap mulva jár le. Ah, ha itt töltené ezt a hónapot!

A vén kómikus Vilmához fordult.

— Hát Vilma, maga nem is örül?

— De igen, Antal bácsi.

— Látta-e már Dénes Gyulát játszani? Mert tetszik tudni a színpadon kivül nem sokat számít. Csak úgy jár-kel, mint más ember. Nincs semmi különös a viselkedésén, modorán. Keveset beszél, csak nézeget és mosolyog. Éppen úgy, mint a legközönségesebb ember. Szóba áll a színlaphordóval, a garderob-szabóval, előre köszön mindenkinek. Roppant szimpla fráternek látszik... De a színpadon, ah, a színpadon!

— Láttam, — mondotta Vilma.

— Úgy, igen, látta? Melyik szerepében?

— Legutóbb don Cézárban.

Az öreg komikus diadalmasan kiegyenesedett.

— Ugy-e, hogy milyen don Cézár! Emlékszik, amikor a korcsmából kidobják, vagy amikor a kövér kapitányt leszúrja... De az semmi, hanem amikor a király elé áll s azt mondja: „Én don Cézár de Bazán, caraffai gróf vagyok!" Akkor oly grandiózus, amilyen csak Apolló tudna lenni huszárkapitányi uniformisban. Mindenki elhiszi neki, hogy joga van föltett kalappal beszélni a királylyal. Pedig az apja egyszerü kántortanító volt. És a fia... Nem különös ez? De mindegy, a fő, hogy még az éjjel itt lesz, hogy keblemre ölelhetem! A halhatatlan istenekre, kezdem irigyelni önmagamat!

Hirtelen a vejéhez fordult:

— Hát mi is az, kérem, amiben nekem fölvilágosítással kellene szolgálnom?

— Igen, kedves apám, — mondta Kálmán, — a dolog nem túlságosan komoly, de mégis... Ismeri ön Borossa bárót?

Az öreg komikus kissé elfintorította az arcát, aztán nagyot fujt,

vette észre. Vagy nem akarta észrevenni. Ebben a csodásan romlott lélekben nem közönséges vakmerőség is lakott.

A perron lassan megtelt szinészekkel. Barna igazgató a kis Kornéliát vezette kézen. Borossa báró néhány huszártiszt társaságában várta a nagy művészt. A vonat késése miatt hosszabb ideig kellett várakozniok. Parker Alfréd bement a váróterembe, s Heidel Berta kelletlenül követte. Jobb szeretett volna künn maradni a perronon, s részt venni Dénes Gyula fogadtatásában. Parker csak akkor jött ki újra, amikor a vonat berobogott az állomásra. Heidel Berta megmutatta neki Borossa bárót.

— Látod, ez az, akiről beszéltem, aki úgy érdeklődik a hangom iránt.

Parker csak lopva nézte meg a bárót.

— Mi közöm hozzá? — mondotta idegesen.

— Te nem vagy okos, Alfréd. Te mindjárt rosszra gondolsz. Esküszöm, hogy nincs igazad.

— Lehet, hogy még nincs, — mondotta Parker erőltetett mosolylyal.

— Csacsi vagy . . . Látod, most száll ki Dénes Gyula, a híres művész. Nem szép ember, de érdekes arc, ugy-e?

— Lehet.

— Nohát szervusz, te most beszállsz.

— Igen.

— Látod, szeretnélek megcsókolni, de nem illik itt. Minthogy primadonna vagyok.

— Vigyáznod kell a külszínre . . . Isten áldjon meg.

Sóhajtott, aztán kezet fogott és beült a vasuti kocsiba. Heidel Berta sietve otthagyta. Vissza se nézett többet. Odament Dénes Gyulához, s üdvözölte. A nagy művész úgy fogadta a hódolatot, mint egy fejedelem. Azaz több izléssel, tapintattal. Mindenkivel kezet fogott, s ügyesen helyezett el egy csomó bókot. Aztán magához szorította hugát, Kornéliát, s többé nem törődött hódolóival. Csak amikor Borossa bárót az ajtóban észrevette, állott meg.

— Ön is eljött? Nagyon kedves. Remélem, együtt vacsorázunk?

— Mindenesetre.

Az elinduló vonat ablakából Parker Alfréd látta, hogy Heidel Berta valósággal odatolakodik Borossa báróhoz, s a karjába csimpaszkodik. Arca eltorzult a dühtől . . .

— Bestia! — mormogta a fogai között.

III.

A nagy vidéki metropolis színházi vendéglőjének éttermében két huszárkapitány ült egy asztalnál. Söröztek. Az egyik, akinek kampós orra alatt szőke, torzonborz szakál békétlenkedett, fölvetette a kérdést:

— Tehát te, a századparancsnok, sem tudod igazi okát annak, hogy miért vált meg Borossa báró a hadseregtől?

A másik, alacsony, tömzsi, bronz arcszínü huszárkapitány, flegmatikus arckifejezéssel válaszolt:

— Semmit sem tudok. Ez a báró valami szabálytalan alakulat. Nincs mértékem reá. Senkire sem formál. Mindenben kifogástalan és mégis . . .

— Mégis, ugy-e?

— Igen, mégis. Mintha valami deffektusa lenne, de nem tudom meghatározni. Nem kártyázik, nem udvarol, nem iszik, nem csinál adósságot, még csak nem is verekszik. A cimboraságában van valami tartózkodó, hideg vonás. A szolgálatban pontos, lelkiismeretes, pedig látszott rajta, hogy nem szereti a katonai szolgálatot.

A kampósorru huszártiszt vállát vonogatta:

— Nem szerette? Nincs is benne szeretni való. Minden évben ujoncokkal, remondákkal vesződni. Szidni és szidatni, ez az egész. Mindenesetre sajnálom, hogy itthagyott bennünket. Ő volt az egyetlen ember, akire vakon lehetett számítani.

— Az igaz, — hagyta helyben a bronz arcszínü kapitány.

— Ha teszem, — folytatta a kampósorru, — elköltöttem volna a század zsoldját, egész nyugodtan odamehettem volna a bárohoz. Csak annyit kellett volna mondanom: báró, baj van, adj annyit és ennyit. Ő nyomban kivette volna a tárcáját. Az ilyen emberért kár. Azt hallottam különben, hogy külföldre megy. Utazni akar . . .

— Valami baja van annak a fiunak, — ismételte a tömzsi, flegmatikus kapitány. Azt hiszem, mégis asszony van a dologban.

— Igen, szinésznőről beszélnek, arról a szőke énekesnőről. De nem, tegnap együtt vacsoráztunk. Olyan közömbös, olyan udvarias volt vele, mint a kantinos kisasszonynyal, vagy mint a törzsorvos feleségével, aki ugyancsak bolondul utána.

A másik asztalhoz e közben két ember telepedett le. Az egyik a pödröttbajuszu sugó, Csapó Kajetán, akinek válláról hosszu, sötétkék karbonári köpenyeg lógott le. A köpenyeg messziről elárulta keféletlenségét. Friss és régi sárfoltfröcscsek s különböző színü pecsétfoltok tarkáztak. A másik egy vén kórista volt. Kövér, pufók ember, jámbor, ijedős arccal.

Csapó Kajetán bort rendelt. Töltött és koccintott.

— Tudod, hogy az éjjel itthagylak benneteket?

— Tudom, — mondotta a vén kórista, — sajnálunk mindnyájan.

— Hát aztán? — mondta a mord ember. — Mit nekem a ti sajnálkozástok? Semmi. Láttad, hogy Dénes Gyula a nyakamba borult, megölelt. Láttad, ugy-e?

— Láttam.

— És hogy kérlelt, — folytatta a sugó kérkedően. — Dénes Gyula a legnagyobb hisztrió ezen a rongyos sártekén. Kérlelt, rimánkodott, hallottad, ugy-e?

— Hallottam.

— És mégsem maradok. Az erkölcs nem brinza, arra nem alkuszunk. Ezt te nem érted. Te csak fizikai életet élsz. Engem az a leány megbecstelenített . . . Érted!

— De Kajetán . . .

— Hallgass! Igyál. Mit tudsz te a becsületről. Egy jó vacsoráért áruba bocsátanád minden erkölcsi javadat. Nem is ér többet, de arról nem tehetsz, ilyen vagy. Igyál és hallgass.

Koccintottak. A sugó büszke arckifejezéssel szögezte lábát a szék támlájának, úgy ült, mint valami színpadi király a kasirozott trónon.

— Mit gondolsz, — kérdezte rövid szünet után, — megmerné-e csalni egy lovasbetyárt a felesége?

— Nem hinném, — mondotta a vén kórista.

— Mit gondolsz, el merik csábítani egy lovasbetyár leányát?

— Azt hiszem, nem merik.

Csapó Kajetán az asztalra csapott. A pincér oda szaladt.

— Parancsolni tetszik.

A sugó sandán nézett végig a feszesen álló pincéren, s a fogai közt mormogta:

— Ez is alázatosabban hajlítaná szolgaderekát, ha lovasbetyárokat szolgálna ki.

Aztán kifizette a bor árát és távozott. Az ajtóban elbúcsuzott a kóristától.

— Szervusz! Az én sarkantyúm pöngését se hallja többet Milánó.

Ezt a Szökött katonából citálta. A kórista kissé izgatottan kérdezte:

— Kajetán, mit üzensz a lányodnak?

— Semmit. Nincs szerencsém azt az úrinőt ösmerni. Jó éjtszakát!

Megpödörte a bajuszát és távozott. A köpenyeg szélét szinpadiasan dobta át a vállán.

Alig tíz perc múlva Dénes Gyula, Barna Gusztáv

A Nemzeti Szalon őszi tárlatából

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITAY TIHAMÉR: UZSONNAKÖZBEN

és Borossa Ince báró társaságában lépett a terembe. A pincértől a pödröttbajszu sugó után kérdezősködött.

— Az imént távozott. Egy liter bort ivott meg másodmagával.

— Azt nem látjuk többé. Ösmerem, — mondotta az igazgató szomoru arckifejezéssel.

Aztán letelepedtek egy asztalhoz, s beszélgetni kezdtek. Borossa báró alig vett részt a társalgásban, de látszott, hogy örömmel hallgatja Dénes Gyulát, a híres művészt. A hideg, olajszínü arca egészen átmelegedett. Pedig a nagy művész közömbös napi kérdésekről beszélt: hogy milyen nehezen tudott kétnapi szabadságot kapni, hogy mennyire el van foglalva. De mindenáron látni akarta sógorát és hugát.

— Aztán, mondotta tréfás emfázissal, egy kis vidéki babérra is szomjuhoztam. Legközelebb operettben lépek föl újra, mint hajdan. Olyan jól fog esni kissé slendriánkodni. Higyjétek el, a színpadi slendriánságnak megvan a maga létjogosultsága.

— Lehet, — hagyta helyben a direktor, — az bizonyos, hogy nekünk a vidéken fölkopna az állunk, ha komikusaink a jóizlés határai között mozognának.

Margittay Tihamér

Lásd teljes élet-
rajzát

Vas. Nyp 1892-3

XVIII. 170. l.

Margitay Tihamér

Vas. Ujs. 1891. 49. sz.

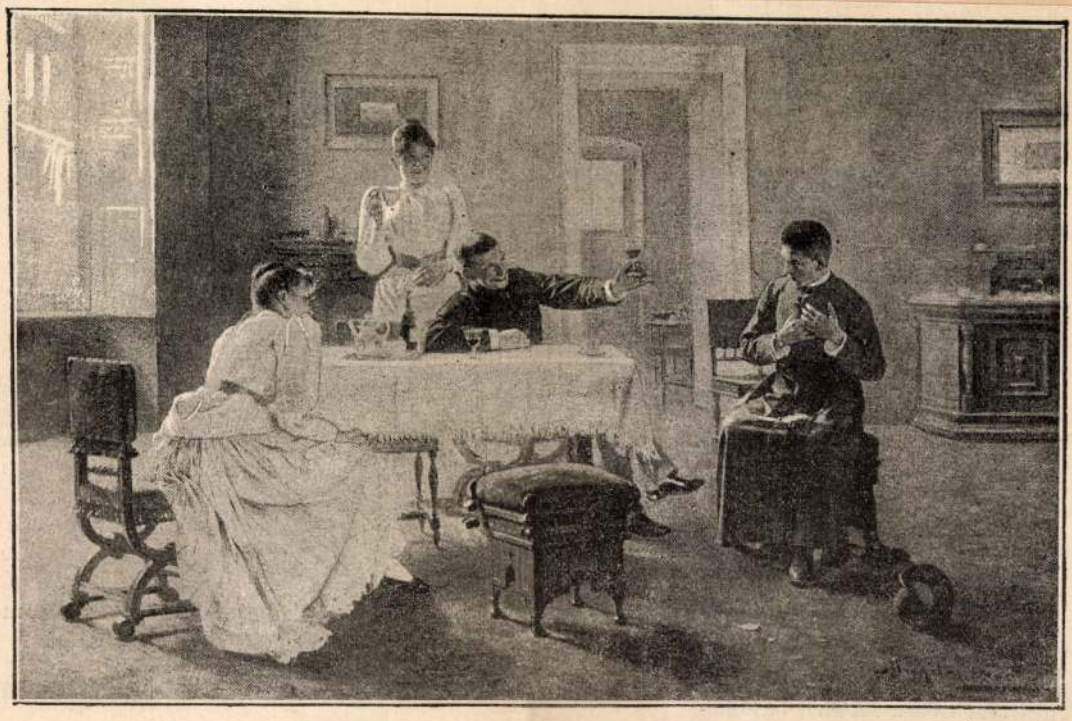

Margitay Tihamér: *Az «ő» egészségére.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRS[illegible]LAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

NEI
TEA
fa Telefon: 18-59-39

mányban, sem a politikában. Ké
totta érveit s azonnal csatarendbe
a mint az ellenfél jelt adott magár
adta föl állításait, és soha ki nem n
látott, sokat észrevett, és ha tévede
tudományban, ez abból magyará
sokszor kevésből is sokat magyaráz

A homályos és megfejtésre váró
annál nagyobb csoportja tárult el
mosabbat ölelt föl ifjú kora óta, s
sebb térre vitte munkásságát. És m
tudomány mérhetetlen körében fo
tartotta a szoros kapcsolatot azza
melynek művelése mintegy neki v
a gondviseléstől: másfelől életéne
midőn ifjú álmainak és törekvésein
görög irodalom nemesítő iránya m
síkra szállania, tudásának összes er
sülésének mintegy utolsó hevével
kormány és az országgyülés többsé
ellen, hogy, mint ötven évvel az e
hirdesse a görög irodalom tanulm
szükségét s az újabbkori polgáros
rendkívüli hatását.

Ez volt utolsó nagyobb műve, m

kiván most bennünket és megkegyelmez nekünk az osztrák, de jó volna most otthon lenni» — rimánkodott a 48-as Romhányi. No csak türjünk hát, majd haza jutunk valaha.

Szobánkba érkezvén lefeküdtem, de sokáig nem tudtam elaludni. Álmomban otthon voltam apám és testvéreim előtt, a szomszédok is megjöttek. Bámulták piros bő bugyogómat, fehér hosszu gamáslimat. Őszbe csavarodott franczia tanárom is eljött és azzal kezdett faggatni, lefordítottam-e már La Fontaine-nak «Le renard ayant la queue coupee» (Levágott farku róka) czimű költeményét? Erre aztán a verejték ütött ki homlokomon. Szegény jó hugom fezemet levette s a homlokomat fehér kendővel törülte meg. A szomszéd kis Mariskája is megjött, ölembe ült és a kardommal játszott. Az öcsémnek a piros vállrojtom tetszett meg. Apám csókolgatott. «Fiam, maradj, ne menj vissza Algirba, sokat kesereg-tünk miattad, ládd, én már öreg és törődött vagyok» — rimánkodott a szegény. «Hisz mi már szabadok vagyunk, visszaadták alkotmányunkat; oh maradj — maradj itt!» «Nem apám — mennem kell, — a kötelesség hív.» Erre oly általános jajgatás lett, hogy felébredtem. Jajgatott is ám valaki, de örömében, ez Szabó Bandi volt. Szabónak is érkezett levele, de ezt a napos sergeant a reggeli riadónál adta át.

A levél Mariettától jött. Az áldott jó leány Szabót még mindig oly hévvel szerette, mint a mikor Astiban volt. Sokat, igen sokat gondolt reá. Kérte, hogy mentül többet irjon. Alig várja a három évi «engagement» leteltét, hogy kedves Bandiját láthassa. Mamája egy kis vagyonkát örökölt, megélnek abból.

«Tehát neked nincs szándékod haza menni?» kérdém Bandit. «Nincs, — válaszolá ő, — hisz otthon senkim sincs, az egyedüli lény, ki szeret, Marietta.» «Én haza megyek, — mondám, — van szerető szülém, és vannak szerető testvéreim. Az Isten segedelmével leszolgálom a hátralevő afrikai éveket.» Tehát bátran előre az uj világrésznek.

A négy légióbeli zászlóalj St.-Florentben sereglett össze az algiriai utra. Két nagy hajóra szálltunk. Az idő reggeli elindulásunkkor kedvező volt ugyan, de délután oly vihar keletkezett, hogy dióhéjként dobált hajónk minden perczben az összezuzás veszedelmének volt kitéve. Kénytelenek voltunk a fedélzet alá menekülni. Két napi vihar után az orkán Málta sziget felé vetette hajónkat. Itt egy napra horgonyt is vetettünk.

Végre megcsendesedett a tenger, s folytattuk utunkat Afrika felé. Gyönyörű verőfényes délután érkeztünk meg a philippevillei * kikötőbe. Mire a hajóból kiszálltunk és a sátrakat felvertük, a nap már áldozófélben volt. Előttünk nagyszerü látvány tárult fel. A város előtt égbe magasló lombkoszoruzta pálmafák, a tavaszi pompában zöldelő kertek telve exotikus növényekkel, stylszerü paloták és szép házak a nap ezüst fényében uszó ablakokkal, aranyozott rácsu arabs házak, fenyőszálként kimagasló karcsu minarettek, a katholikus templom méltóságteljes tornyával, minden idegent elragad. Itt minden más, mint Európában.

Minden lépten-nyomon szokatlannal találkoztam. A kikötő partjain néhány kék bugyogóba bujtatott, térdig mezitlábos teherhordó beduin, azután néhány olasz lazzaroni, ismét egy büszkén lépdelő arab seik, 2—3, homlokig befátyolozott előkelő arabsnő, kezökben a mogyoró nagyságu olvasó füzérrel, hátuk mögött az aranyozott ruháju szerecsennel, megint egy rövid ingü arabs öszvérhajcsár, 10—15 egypupu teve szénaszekér módjára megrakva és egymáshoz füzve, elől a kolompos teve. A városban bennt előkelő franczia nők elegáns, némelyek azonban feltünő ruhákban, — a frankok (európai férfiak) a legujabb divat szerint öltözködve, egy csoport tunisi elég csinos, csak egykissé elhizott, szűk nadrágos zsidónő. Egy patriárkhális arabs bokáig érő hófehér ingben és burnusban, a fején lévő karima nélküli magas föveg finom szövettel körülövezve és teveszőrzsinórral körül kötve, azután egy arabs lóháton, veres bőrharisnya a lábán, a mire fekete bőrczipő van huzva. A nyereg hátsó része oly magas, hogy majd a lapoczkáig felnyul. Megint a köznépből egy fátyol nélküli asszony, öltözete két darab lepedőből áll, a derekán és a vállán összetüzve és elől gömbölyű tükröcskékkel megrakva. A fülében nagy karika fülbevalók, homloka tetovirozva, ujja, körmei veresre festve. Lábán fémből készült karikapereczek fityegnek. A hátán kecskebőrből készült tömlő, majd egy akó vizzel. Bár fiatal, még tán alig husz éves, de legalább is 40 évesneknéz ki, ott a nők korán virulnak, 13—14 éves korukban már férjhez is mennek, de már 20 éves korukban vén anyókák. A nehéz munka és a baromi bánásmód véniti meg őket, pedig fiatal korukban csinosak.

Tovább ballagván, a dobszó monoton kongása és egy furulya keserves kornyikálása érinti fülünket. A minaret előtti térségen dühösen veri két arabs a kezében lévő tamtam-dobot hozzá, egy kabyl egy nádból készült furulyán keserves egyhangu nótát fuj, de akkép, hogy furulyázás közben dünnyögő módon énekel is. Egy szálas legény a kiterített szalma-szőnyegre lép, ezen valami zöld-veres csikosra mázolt papiros van, — elhallgat a tamtam és a furulya — ő azután pálczával a kezében pityergő hangon magyaráz valamit s közben a piros-zöld csikos mázolásra mutat. (Nálunk is lehet ilyest látni, de csak verkli-szóval).

Az illető valami marabout vagy dervis. Mekkában járt a próféta sirjánál, most a kábáról (a mekkai szent sírról) tart magyarázatot azok részére, kik még Mekkában nem voltak. Az előadás után kis pénzmagot is gyüjt. Nagyobbrészt ebből él a szerencsétlen, — az arab és mohamedán lelkipásztorok igen szüken állanak a fix fizetés dolgában. A tulsó oldalon megint zene, de az is ilyen, tán még a nótája se különb. Ott egy *kafés* mór előtt szintén két tamtam-dobos, egy dünnyögő furulyás és egy kiterített szalmaszőnyeg. De ezen nem tartanak magyarázatokat, hanem egy pirosra kimázolt, felcziczomázott kabyl nő guggol, azaz guggolva tánczol akkép, hogy mig a test alsó része mozdulatlan marad, a test felső része lejti a tánczot, a feje felett lévő kezével pedig a zene üteme szerint veri a tamtamot. Ez a nemzeti ballet; szép gusztus kell hozzá.

Egyszerre valami éktelen siralmas hang szólal meg a magasból. Nini, az előbb látott magyarázó szálas legény a minarett-torony karzatára lépve, a világ négy oldalára hirdeti Allah és a próféta dicsőségét s a hivőket esti imára szólítja fel. Rekedj meg! gondoltam magamban, s megunván a sok jót, a sátortáborba ballagtam vissza, hol magyar társaimhoz szegődvén, Galambos papát kerestük fel. Sátra előtt kiterített pokróczán feküdt, agyag-pipáját szopogatva. Körülültük őt és vártuk a szép szót, de ő szótlan maradt. Szomoruságának okát kérdve, azt válaszolta, hogy ha Philippevillet látja, mindig szomoruság fogja el a szivét. Megjött azonban a jobb kedve, sőt az esti bor kiosztásánál ismét beszédes lett. Szabó legintimebb embere lévén, megkérte, hogy szomoruságának okát mondja el, miután mi ehhez nem vagyunk szokva. Erre azt dörögte vissza, hogy «hallgass, ne fecsegj!» Egy ideig hallgatott ő és hallgattunk mi is. Néhány percznyi hallgatás után kivette a pipáját szájából és letette, s a viaszkosbőr táskából egy adag primet (tekert dohányt, mit a tengerészek is használnak a skorbut ellen) vett és dugott a szájába, s nagyot sóhajtva igy szólt: «*No hát elmondom azt is, ne nyomja a lelkem.*» (Folyt. köv.)

* Philippeville Constantine tartományban fekszik.

ÁRPÁD-HÁZI KIRÁLYI HERCZEGEK A PORTUGAL TRÓNON.

A most uralkodó portugal királyi család a Braganza-ház férfi-ivadékai kihalásával köztudomásulag nő-ágon kapta a koronát. De a Braganza-ház is csak 1580-tól ült Portugalia trónján. A monarkhia megalapításától ez ideig terjedő időszakot az ugynevezett Burgundiai ház uralma tölti be, Henrik portugaliai gróf leszármazóiban. Azért «ugynevezett» — mert a história még nem döntötte el az első portugal dynastia genealogiáját s maig is nyilt problema gyanánt hagyta ránk, mely annyival közelebbről érdekelhet bennünket, mivel meglehetősen alapos föltevéseknek enged helyet arra nézve, hogy az első portugal király tulajdonképpen nem is burgundiai származásu, hanem *magyar királyi herczeg* lehetett.

A mit a portugal királyi ház ősének a mai Portugaliában való megtelepedéséről tudunk, mindössze annyi, hogy Henrik, a későbbi portugaliai gróf 1089 táján utazott Spanyolországba, hogy kardját felajánlja a mórok által szorongatott VI. Alfonz kasztiliai király védelmére. Részt vett többek közt Toledo ostromában is, mely majd 340 évig a mórok birtokában volt, s vitézsége jutalmául megnyerte Alfonz király törvénytelen ágyból származó leányának, Teréznek kezét, s vele a portugaliai grófságot. Ennek a Henrik portugaliai grófnak volt fia Alfonz Henrik, ki az uriquei diadalmas ütközet után a mór sereget tönkre téve, magát első portugal királynak kiáltotta ki.

De kérdés, honnan jött Henrik a kasztiliai király védelmére? Az egykoru kutfők vélemények erre nézve szerfelett ingatag alapokon állanak. Duardus portugal tudós 1603-ban megjelent «Hispania Ilustrata» czimű munkájában, felemlítve az eredetére vonatkozó bizonytalanságot, röviden a következő föltevéseket sorolja elő:

1., hogy Henrik Guido grófnak, Vilmos burgundiai gróf testvérének fia volt, s Besançonban született;

2., hogy a görög császároktól származott;

3., hogy valamelyik magyar királynak másodszülötte;

4., hogy lotharingiai származásu, és Bouilloni Gottfried legifjabb testvérétől, Vilmostól veszi eredetét.

Mellőzve itt azokat az érveket, melyeket Henrik idegen eredetének védelmére több-kevesebb alapossággal felhoztak a kutatók, csupán azokra terjeszkedünk ki, melyek az állitólagos magyar eredetet világitják meg. Ezek közé tartozik Resendius közlése, ki egy 1175-ben irt régi spanyol krónikát idéz Henrik magyar származásának bizonyitékául. Még fontosabb támaszt lel azonban a magyar eredet kérdése abban, hogy maga Didacus Sousa érsek, Henrik maradéka 1513-ban siremléket emeltetvén ősének, annak feliratában határozottan a magyar királyoktól való származására mutat rá e szavakkal: «Donno Henrico, Ungarorum regis filio.»

Csakhogy sajnos, egyik kutfő sem nevezi meg azt a magyar királyt, a kinek Henrik leszármazója lett volna s egyetlenegy említi anyját, mint Rajmund toulousei-i grófnak valamely magyar királyhoz nőül ment testvérét. Ez a körülmény méltán támaszt aggályokat Henrik magyarsága tagadóiban. Az idegen eredet mellett ellenben nyomós érveket szolgáltat még egy időközben napfényre jött krónika, melyet a fleury-i apátság valamely névtelen szerzetese irt, s melynek alapján 1612-ben Párisban Godefroy sok biztonsággal vélte következtethetni Henrik burgundiai eredetét.

Godefroy okoskodásai egyebek közt a heraldikát is segitségül hivják; tény, ugymond, hogy a portugal királyok czimerpajzsán liliomok vannak elhintve kék szinü mezőn, s ugy a liliom, mint a kék mező a franczia királyok véréből eredő herczegeknek kiváltsága. Csakhogy a franczia liliomok kérdése nagyon is homályos; ismeretes tény, hogy a franczia királyok a XII.

század előtt egyáltalán nem használtak czimereket s midőn Fülöp Ágost király először kezdette a ma liliomnak ismert czimertani jelvényt használni levelei pecsételésénél, azt ép ugy tartották méheknek, békáknak, félholdaknak, mint lándzsa-hegyeknek, vagy épen liliomoknak.

De még ha minden kétséget kizárólag liliomoknak ismernők is el a franczia czimerpajzs jelvényeit, be van bizonyítva, hogy a portugal czimer nem azonos ezekkel, mert nem liliomokat, hanem egy nagyobb kerek pajzsban foglalt öt kisebb pajzsot mutat: nem is Henrik portugal gróftól, hanem fiától, Alfonz Henriktől kapta eredetét, ki az általa legyőzött öt vezér emlékére vette be azokat czimerébe. Végül a kék mező sem kizárólagos jele a franczia eredetnek, mert ép ugy feltalálható a svéd, dán, brandenburgi, Poniatovszky, Barberini stb. czimerekben.

Mindezek tehát nem döntik meg feltétlenül a portugal királyi trón első ősének magyar leszármazását, bár nem is alkalmasok erősíteni azok védelmezésének álláspontját. Mindaddig pedig, mig ujabb adatok határozottabb világot nem vetnek a kérdés lényegébe, indokolva van a hazai történet szempontjából is vizsgálni egy ily leszármazás lehetőségét, habár annak csak feltételes értéke lenne is. Lássuk tehát futólag, kiktől származhatott Árpád-házi királyaink közül Henrik portugaliai gróf, ha ugyan egyáltalán tőlük származott.

Az 1828-dik évi «Tudományos Gyüjtemény» I. kötetében Holéczy Mihály szóba hozta Henriknek valamelyik magyar királyunktól való származását, s őt Péter király fiának gyanította. Ezzel ellentétben Horváth István, ugyancsak a «Tud. Gyüjtemény» 1829. évfolyama III. és IV. kötetében I. Gejza királyunkat jelöli olyannak, mint a kitől Henrik leszármazását vehette. Végül Luczenbacher János vette még behatóbb fejtegetés alá Henrik magyar eredetének elméletét, s nézete szintén Péter felé hajlik, azzal a hozzátétellel, hogy Henrik egy toulouse-i herczegnővel való viszonyának gyümölcse.

Minde feltevések erősen kihivták az ellenvélemények kritikáját, s érdemes régi tudósunk, Fehér György élesen kelt síkra Horváth és Luczenbacher állításai ellen, a nélkül azonban, hogy megdöntenie sikerült volna mindazokat az érveket, melyekre azok Henrik magyar származásának ha nem is valószinüségét, de mindenesetre *lehetőségét* épitették. A mi Péter királyt illeti, tény, hogy Thuróczy Képes krónikája sehol sem említi Péter feleséges voltát, s Pray György is kételkedik abban. De ezzel szemben nemcsak Hermannus Contractus egykoru iró, de az Esztergomban pappá szenteltetett prágai Cosmas is krónikájában s utána mások határozottan és világosan említik Péter nejét, sőt utóbbi egyenesen Péter második feleségéről, Judith, Bretislaus cseh fejedelem özvegyéről tesz említést, a kit kiüzettetése után már vakon vett nőül.

Fehér György nem hiszi Péternek sem első, sem második házasságát, de különösen azt tartja lehetetlennek, hogy Péternek még megvakittatása után is kedve jöhetett volna megházasodni, vagy Bretislaus özvegyének hozzámenni a vak és elrutított Péterhez. Helyesen hozza fel ennek czáfolatául Luczenbacher (Henrik portugaliai gróf magyar eredetének védelmeztetése, Pest, 1830. 82 l.), hogy a vakítás korántsem járt szükségkép eltorzitással, mert nem tolták ki valakinek a szemét, hanem a tüzes vas közeltartása által vagy más hasonló módon rontották el szemefényét. Nem lehetetlen, hogy Pétert is igy vakították meg, daczára annak, hogy a Képes krónika festője késsel szedeti ki szemét.

De nemcsak Pétert, Szent Istvánt, Aba Sámuelt, I. Gézát is említik a források, mint Henrik portugal grófnak lehető apját. Tekinteten kivül hagyva ezuttal a khronologia érveit, bizvást állithatni, hogy a Szent-Istvánra vonatkoztatott feltevés alig alapszik egyeben, mint Szent-István király egyetlen fiának, Imre herczegnek (Emericus) névcseréjén a Henricus, Hemericus névvel. A mi Aba Sámuelt illeti, nem szenved kétséget, hogy voltak fiai, mert a már említett Hermannus Contractus német krónikáson kivül számos kutfő adja elő, hogy a visszatért Péter Aba Sámuelt *feleségével és fiaival* fogatta el. S ha annak daczára még sem foghatjuk Aba Sámuelre, hogy Henrik portugaliai gróf apja lett volna, oka csak az, mert feleségét név és származás szerint ismerve, tudjuk, hogy ez nem Rajmund toulouse-i gróf testvére volt. De nem tudjuk ugyanezt sem Péter első feleségéről, sem I. Gézáéról, kinek pedig Álmos herczegen és Kálmán királyon kivül szintén voltak előttünk névleg nem ismert több férfi-gyermekei.

Ha tehát Henrik portugaliai gróf magyar származását lehetőnek tartjuk s elfogadottnak veszszük a krónikairó azon állitását, hogy anyja Rajmund toulouse-i gróf nőtestvére volt, nem kereshetjük apját másban, mint Péter vagy Géza királyainkban, mint kiknek nejét nem ismerve, föltehetjük, hogy Rajmund toulousei gróf huga is lehetett.

A mi Henrik portugaliai gróf idegenbe költözését illeti, nincs mit csodálkoznunk azon, mivel tudjuk, hogy a régi zavaros időkben nem első eset volt az, hogy valaki az üldözés elől hazáját elhagyja. Vegyük csak Álmos herczeg példáját, ki testvére, Kálmán király boszuja elől előbb Passauba, majd Lengyelországba futott, s ugyanő később II. István elől a görög birodalomban keresett s talált menedéket. Igy menekülhetett Henrik is, az esetben, ha toulouse-i grófnő volt anyja, toulouse-i rokonaihoz, s onnan később Portugaliába.

Igy állván a dolgok, ha az eddigi vizsgálódásokban nem találunk is pozitiv támaszpontot a portugal királyok ősének kétségtelen magyar eredetére, de viszont nem is láthatjuk kizárva annak lehetőségét. A további kutatások feladata végleg megoldani az érdekes történeti talányt, a mi, ha igaz, hogy az orsz. levéltárban még sok fontos felhasználatlan adat áll erre vonatkozólag rendelkezésre, nem is lehetetlen. △

A SVÁJCZI ALPOK RÉGEBBEN.

Nagyon sok csalódásnak van kitéve az, ki feltételezi, hogy a régi emberek is csak ugy éreztek, mint mi. Homér korában még nem ismerték a kék szint, a rómaiak előtt s később is figyelmen kivül hagyták az árva gyermeket, kinevetni való bolondnak tartották az őrültet s a társadalmi illem legegyszerűbb szabályai egész XIV. Lajos koráig nagyon szük körben tartattak meg. Ilyen uj keletü a hegyi vidékek szépségeinek elismerése is, melyről az ókori és középkori embernek jóformán sejtelme sem volt, a mint a mai félvad népek is csak félnek tőlök (vizesé-

A KOSÁR. — M

sektől, magas hegyektől, sürü erdőktől), de élvezni nem képesek.

Legélénkebb például szolgálhat erre a svájczi Alpok története, mely a világtörténelemben mintegy 2500 év óta oly gyakran említtetik s mindamellett ismeretlen volt. Hannibál nagy utja óta legalább egyesek s később csoportok, nagy számmal mentek át rajta s mindamellett senki sem ismerte közelebbről, mert félve mentek ez utra végrendeletük elkészitése után, minden hegységben gonosz szellemeket vagy csodálatos óriásokat gondoltak s a bennszülöttekkel alig érintkeztek.

Egy pár poéta, Gesner Konrád és Rebman, voltak az elsők, kik a havasok szépségét általában megemlítik, habár a sikságot ők is szebbnek tartják. De valószinü, hogy az ő dicséretük is

csak költői szólam volt s bizonyos, hogy a háboruskodások nem segítették elő az Alpok ismeretét és szeretetét. Irók, költők és művészek egyaránt lenézőleg beszélnek a havasi vidékekről. A tudós belga, Eremita Dániel azt irja a svájczi havasokról, hogy a lakosokat annyira állatokká teszi az itteni életmód, hogy még a beszélést is elfeledik. A svájczi eredetü Füssli lenézőleg szól a havasi völgyekről, hol csak rut hegyeket és kopár csucsokat lehet találni, de szép kerteket s szántóföldeket nem. Egy tudós még 1705-ben is szidja a havasi levegőt, mely a svájczi lakosokat egészségtelenekké, gorombákká és ostobákká teszi. A havasi levegő az oka szerinte a svájcziak honvágyának is, mert a büdös bankához hasondolog, hogy alig hiszszük el, hogy még csak száz éve annak, hogy ennek, s általában a havasi vidékeknek szépségét az emberek felismerni tanulták.

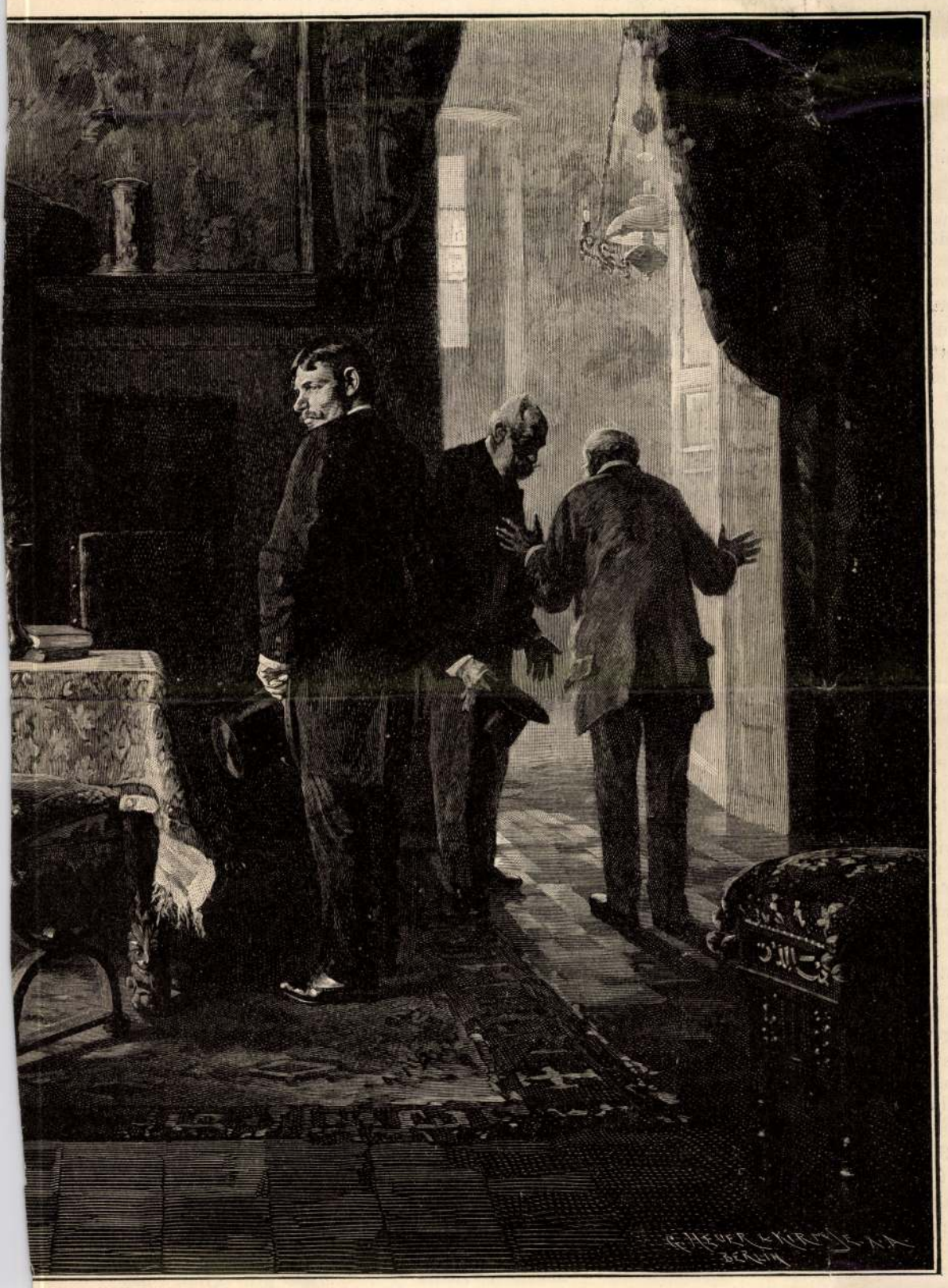

MÉR FESTMÉNYE. *Kozmata Ferencz* fényképe után.

lóan annyira hozzászoktak ehhez az egészségtelen vidékhez, hogy a tisztább és egészségesebb levegőt nem türhetik.

A legelső, kiről kimutatható, hogy az Alpesek szépségeiben komolyan gyönyörködött, Scheuchzer zürichi orvos volt, a mult század elején. Azóta mindinkább többen kezdték észrevenni, hogy ezek a havasok szépek, egyes kutató touristák is akadtak, bár előbb La Condaminenek Dél-Amerikában kellett a Kordillerák szépségeit feltárnia, mielőtt itt Európa közepén az Alpokat felismerték volna.

A forduló pontot az 1787-ik év képezi, a midőn a hires Saussure először hágott fel barometrummal kezében a Montblanc csucsára. A svájczi Alpok látogatottsága azóta évről-évre nagyobb lett s ma már annyira megszokott

SZÁZ ÉV ELŐTT.

— Emlékezések a franczia forradalomra. —

XVIII. **Mária Antoinette pöre.**

XVII. Lajos tehát *Simon* varga gyámsága alá jutott. Miféle sors jelölte ki épen Simon vargát a szerep vezetésére, erre nézve sok mindent mondanak, említik azt is, hogy *Robespierre* ekkép akarta magát a királynén megbosszulni, a miért az a törvényhozó gyülés idejében vonakodott őt a dauphin nevelőjévé kinevezni. De valószinübb, hogy *Simont* sokszor tapasztalt republikánus buzgalma és *Marat* pártfogása juttatta állásába, kinek szomszédságában is lakott. E mellett neje (második házassága) is kitüntette volt magát az augusztus 10-diki sebesültek ápolásában s ezért elismerő iratot is kapott.

Az ekkor 57 éves embert ekkép irják le: Magas, szikár termet, barna arczbőr, durva vonásokkal, hanggal és tekintettel, szemeit sürű kefeszerü szemöldök borították, fekete haja hosszan, borzasan csüngött alá. E marczona ember kegyetlenségeit a rábizott gyermekkel szemben akárhányszor nejének, egy közönséges paraszt-asszonynak kellett mérsékelnie. Es mégis, ha nem volt részeg, ha politikai dühe elhallgatott, nem volt hozzáférhetetlen a részvét szava előtt sem. Mutatja az, hogy mihelyt kicsikarta áldozatából a vallomást, melyre később térünk rá, attól fogva bánásmódja megváltozott és megszünt kinozni a gyermeket.

Két nap, két éjjel nem szünt meg a szegény gyermek anyja után sirni, miközben minden táplálékot visszautasított, a kenyér kivételével. Végre Simon annyira ráijesztett, hogy azontul piszszenni sem mert. De azért az első alkalommal, hogy a kertbe levitték, hangosan elkezdte anyját szólogatni s követelte kisérőitől, hogy mutassák meg neki azt a törvényt, mely anyjától távol lenni kényszeriti. Környezetének csak nagy bajjal sikerült elhallgattatni és a házba visszavinni.

Ettől fogva megkezdődött a sanyargatásnak, a porba alázásnak kiszámitott rendszere. Simon varga semmiben sem lelte nagyobb gyönyörüségét, mint ha a franczia királyok utolsó sarjával szolgáltatott fel asztalánál. Ha ittas volt, a mi sürün előfordult, kimerülésig verte. Egy nap pedig, mikor a gyermek nem eléggé sietett egy tállal, kevésbe mult, hogy szemét ki nem szurta egy villával.

Augusztus 9-ikén, a köztársaság kikiáltása napján, *Simon* hallván az ágyu örömlövését, igy szólt a gyermekhez: «Kiáltsd: Éljen a köztársaság!» A gyermek vonakodott, Simon elkezdett káromkodni és fenyegetőzni. De a gyermek-király állhatatos maradt. «Tegyen, a mit akar, — mondá — sohasem fogom ismételni e szavakat.» *Simon* föltette magában, hogy megtöri e daczot. Ettől fogva a legaljasabb foglalkozásokra szorította, mosogatni, söpörni kényszerítette, mint egy közönséges szolgálót.

Hajdan, a Merovingek korában egy királyfinak, herczegnek haját levágni a legmegalázóbb sértések közé tartozott; annyi volt, mint kitörülni őt a szabad emberek sorából, elvenni rangját, becsületét. XVI. Lajos fiának szőke fürtjei lehullottak Simon ollója alatt. Atyja halála óta viselt gyászát letétették vele, s durva posztó ruhát adtak rá, a sansculotte-ok phrygiai sapkájával. A gyermek nem akarta feltenni, de mit tehetett Simon bántalmazásai ellen! Az érzéketlen ember fejébe kényszerítette azt, s azután gunyosan felkiáltott: «No végre, Capet, jakobinus lettél!»

Mária Antoinette, ki tudva azt, hogy a gyermek néha a torony terraszán tesz sétát, ilyenkor egy a lépcsőre kitekintést nyujtó ajtó mögé állott, s órákig leste onnan szeretett gyermekét — nem volt értesülve Simon kegyetlen bánásmódjáról. Mekkora lehetett anyai szivének fájdalma és meglepetése, midőn leshelyéről megpillantotta fiát kivetkőzve gyászából, s fején a phrygiai sapkával. Csaknem egyidejüleg jött tudomására az is, hogy Simon sohasem beszél másképp, mint káromkodva gyermekéhez, hogy király-ellenes dalok éneklésére kényszeriti. «Fujd el a Marseillaise-t, — rivallt rá olykor az asszony, ki osztozott férje politikai exaltáczióiban — különben nem kapsz ebédet.» És a gyermek, csakhogy éhen ne veszszen, kénytelen volt a vargával és feleségével kórusban énekelni.

De Simon nem elégedett meg azzal, hogy kegyetlen bánásával kinozza a gyermeket, bele akarta oltani övéi gyülöletét is és hozzátartozói meggyalázását. A gyötrelmekben kimerült gyermek mindenre ráállott, csak egyre nem volt rávehető soha, hogy anyja emlékét megsértse. Midőn egy nap makacsul megtagadta a «Madame Veto» kezdetü gúnydal éneklését, a bortól, dühtől elvakított Simon egy tuskót ragadott fel, s ha a gyermek ügyesen ki nem kerüli, agyondobja.

A hirhedt *Chaumette* elkövette azt az embertelen tréfát, hogy a gyermeknek küldött játékok közé egyikét csempészte azoknak az apró nyaktilóknak, melyeket a mutatványos bódék az utczasarkokon a rendőrség parancsából müködtettek, hogy fenntartsák a népben a rémuralom kultuszát. Egy hatósági biztosnak volt annyi becsületérzése, hogy tűzre vetette a borzalmas játékszert, mielőtt rendeltetési helyére jutott volna.

Simonnak a párisi tanács 6000 livre évi fizetést rendelt, nejének pedig 4000-et. E gazdag javadalmazással azonban az a föltétel járt, hogy a börtönt soha semmi szin alatt el nem hagyják. Mikép öljék el tehát az időt és használják fel pénzöket? Nem találhattak egyébben szórako-

zást, mint az evés-ivásban. A királyi családot viszont a konvent *Mária Antoinette* haláláig államfoglyoknak tekintette, s majd oly bőséges asztallal látta el, mint a Tuilleriáké volt. A fennmaradt költségjegyzékekből kiderül, hogy p. o. csak 1790 augusztus és szeptember havában 23,237 livret költöttek a család étkezésére. *Simon* és neje ugyanazon lábon éltek, mint a kis herczeg, a mellett naponként három liternyi finom bort is kaptak asztalukra. Nem csoda, ha férfi és asszony reggeltől estig mámorosok voltak a lakmározástól.

A gyermek ki nem állhatta a bort, de *Simon* kényszerítette, hogy vele igyék, és mihelyt lerészegítette, a phrygiai sapkát fejébe nyomva, az ablakhoz vezette, hogy ott az őrség füle hallatára énekeltesse el vele szörnyü repertoir-ját. Ép olyan mértéktelenül etette is, úgy hogy nővére megjegyzi későbbi emlékirataiban, miképen ez életmód következtében kis öcscse rendkivül meghizott, a nélkül, hogy nőtt is volna. Végre komolyan megbetegedett a rendetlen életmódtól.

Igy vezette Simon az éhség, a szitok, a verés és a mámor segélyével odáig a gyermeket, hogy félelmes eszközül szolgáljon kezében a legrettentőbb és természetellenesebb vádra anyja ellen, a melyet a toll leirni undorodik.

Ma már kétségen felül áll, hogy Hébert ösztönzésére Simon volt az, a ki a fiatal XVII. Lajosba azt az irtózatos rágalmat beleverte anyja és nagynénje ellen, melynek értelmét, horderejét a nyolcz éves gyermek aligha tudta felfogni és a melyben azt a bélyeget sütötte az anya becsületére, hogy erkölcsi megrontásának volt okozója, s Oedipus szerepét játszatta vele magával szemben.

XVII. Lajos két életirója, *Simien-Despréaux* és *Eckart* előadása szerint Simon bőjtöltetéssel készítette elő a gyermeket e vallomása megtételére. Éhségtől elpilledve vezették az első kihallgatásra, mely *Pache, Hébert, Chaumette* stb. jelenlétében 1792 okt. 6-án történt. *Simon* kalácsot, gyümölcsöt, édes italokat tett az asztalra, melyekre a gyermek kétkedő, sovár szemeket vetett. De *Simon* bátorító intésére hozzálátott. Mikor aztán éhségét, szomját lecsillapította, hozzáfogtak a vallatáshoz, melynek végén a gyermek *kérdezetlenül* (!) illette nemcsak anyját, de Erzsébet nagynénjét is oly viszony rágalmával, a milyennel a római irók Nerót és Agrippinát vádolják.

Mária Antoinette szerencsére mit sem tudott az anyai szivét halálosan érintő csapás előkészületeiről, mivel már augusztus 2-án a Conciergeriebe szállitották át, de *Erzsébetet* és a kis királylányt másnap szembesitették vádlójukkal. Először *Teréz* herczegnőt hivták be. A több hónap óta elválva élt két testvér csókok közt borult egymás karjaiba, de *Simon* szétválasztotta őket. Azután megkezdték a kérdéseket a reszketve, pirulva álló gyermeklányhoz, ki mindenre tagadólag felelt.

Az angoulême-i herczegnő későbbi emlékiratai ekkép emlékeznek ez utálatos jelenetről:

«Chaumette, — ugymond — ezernyi rút dolog felől kérdezett ki, melyekkel anyámat és nagynénémet vádolták. Oly borzadály és méltatlankodás fogott el, hogy daczára a félelemnek, melyet éreztem, nem tartóztathattam magam kimondani, hogy ez gyalázat. Könnyeim daczára még tovább is faggattak. Vannak dolgok, melyeket nem értettem, de a miket értettem, oly rettenetesek voltak, hogy sirtam haragomban.»

Majd Erzsébet herczegnőre következett a kihallgatás sora, kinek minden feleletéből az ártatlanság fölénye és a megvetés méltósága tünt ki.

*

Hogy megértsük — nem! hogy magyarázat át sejtsük csak a rettenetes csapásnak, melylyel Mária Antoinetteben az anyai szív legérzékenyebb idegét akarták sujtani, vissza kell térnünk pörének előkészületeire, s a vád egész insczenálására, mely a Conciergeriebe való átszállítása napjától szünetlenül foglalkoztatta a terreur embereit.

«Kevéssel elszállíttatása után — irja naplójában az angoulême-i herczegnő,— anyám, hogy felölünk hirt halljon, izenni próbált hozzánk valamiért a mire szüksége volt, többek közt gyapotjáért, mert egy pár harisnyát akart kötni öcsém számára: mi elküldtünk minden selymet és gyapotot a mit találtunk, mert tudtuk, mennyire szeret foglalatoskodni, azelőtt szokása volt mindig dolgozni, kivéve a fogadás óráit. Igy aztán rengeteg sok kézimunkát készitett el, sőt egy szőnyeget is és egész halom mindenféle durva kötött harisnyát. Összeszedtünk tehát mindent, a mit tudtunk, de később megtudtuk, hogy semmit sem adtak belőle át, állítólag attól félve, nehogy a tűkkel bajt okozzon magának.»

E tényt megerősíti a királyné komornája, *Lamorlière Rosalie* is.

«A királyné — mondja — sok nélkülözést szenvedett. Megtagadtak tőle mindenféle tűt, pedig nagyon szerette a munkát és foglalkozást. Eszrevettem, hogy időnkint a falra szegzett vászon-kárpitból kihuzgálta a vastag szálakat, s a szálakból, melyeket keze kiegyenesített, igen szabatos csipkéket készített, melyekhez térde szolgált vánkosul s nehány gombostű horgolóul.»

«A Conciergerieba való megérkezése negyedik vagy ötödik napján— irja tovább *Lamorlière Rosalie* — a felügyelők elvették óráját, melyet Németországból hozott, mikor hozzánk jött trónörökösnének» — s hozzáteszi, hogy sokat sirt, mikor az arany órát átadta.

«Szerencsére a biztosok nem tudták, hogy egy igen drága tojásdad érmet hord nyakán. Ez az érem az ifju király hajfürtjét és képét tartalmazta, kis bőr tokba téve. A Templeból jöve, a királyné még két szép gyémántgyürüt és jegygyürüjét tartotta meg. E két gyémántgyürü, a nélkül, hogy tudta volna, némileg időtöltésül szolgált neki. Merengésbe merülten ülve, le- és felhuzta ujjára, egyik kezéből a másikba vette több izben is.»

A királynénak a Conciergerieba való átszállítása a mihamarábbi elitéltetésnek volt biztos jele. Sejtették ezt a szerencsétlen asszony nagy számmal levő titkos jóakarói s mindent elkövettek, hogy feltartsák a fenyegető végzetet. *Staël* asszony megirta névtelen röpiratát: «Reflexions sur le procès de la reine par une femme». (Egy asszony gondolatai a királyné pöréről), mely egy részvétre fogékony női szív nemes feldobbanásának legszebb tanuja.

«Bármely ország, bármely társadalmi rang női ti— igy aposztrofálja saját nemét, — hallgassatok azzal a megindulással, melyet én érezek. Mária Antoinette sorsa mindazt magában foglalja, a mi meghathatja sziveteket. Ha boldogok vagytok, ő is az volt; ha szenvedtek, az ő szivét egy év óta s még régebbtől fogva az élet minden kinja megtépdeste; ha szeretők vagytok, ha anyák vagytok, ő is lelke egész erejéből szeret, s az élet azzal a becscsel bir még előtte, melyet mindaddig megőriz, mig csak marad valami kedves előttünk.»

«A királyné elitéltetése hasztalan bűn volna, s annyival alávalóbb. Vagy a kegyetlenség szükségét, vagy a lelkifurdalás páni rettegését látnák benne . . . Ha a királyné elveszne, ha a fiatal gyermek, annyi balsors örököse, szerető anyja gondjait nélkülözve meghalna, annyival jobban ragaszkodnának ez üldözött család fenmaradó tagjaihoz, s a fejedelmi sarjak, kiket ma visszalöknek, még akkor is rokonszenvet keltenének, ha rajtok kivül más nem léteznék . . . Hozzátok fordulok, nők, kiket mindannyiatokat áldozatúl dobnak egy ily gyöngéd anyában . . . vége hatalmatoknak, ha a kegyetlenség uralkodik. Védjétek a királynét a természet minden fegyverével» stb.

De a szózat elhangzott a pusztaságban; a királyné megmentésére nem volt más mód, mint ha kiragadják hóhérai kezei közül. Ezt kiserelték meg legközelebbről.

Szept. 3-án egy *Rougeville* nevü nemesnek sikerült a Conciergeriebe bejutnia, mint egyszerü kiváncsinak, Michonis rendőrigazgató oltalma alatt. Véletlenség látszatával egy szegfüt ejtett el, melyet a királyné fölvett. A következő czédulát tartalmazta: «Embereim és pénz állanak rendelkezésére.» A királyné válaszul egy darabka papirosra tűvel e szavakat szurkálta: «Őriznek, senkivel sem beszélhetek, bizom önben, eljövök.» Ám egy őr észrevette a levelet, s magához véve, a fogházőr nejének adta át, ki viszont *Michonis* kezeihez juttatta. *Michonis*, nehogy elárulja bünrészességét, hallgatott; de a dolog mégis kitudódott, s e körülmény siettette a pör megkezdését. *Rougevillenak* sikerült ugyan elmenekülni, de a királyné helyzete ezáltal csak sulyosabbá vált. Magát *Richard* fogházőrt és nejét letartóztatva, bizonyos Lebeauval helyettesitették. Ez többé nem vette a dolgot olyan könnyedén, mint azt *Lamorlière Rosalie* följegyzéseiből tudjuk.

«A királynét, — irja ez, — mig Richard asszony volt mellette, gondosan, és merem mondani, megkülönböztetéssel szolgálták ki. A legjobbat vásárolták meg számára; a piaczon három-négy kofa, a kik ismerték a börtönőrt, sirva adta át számára a legfinomabb szárnyasokat és legszebb gyümölcsöket «A mi királynénknak» — mondogatták. Virág-kedvelése — saját vallomása szerint — valódi szenvedély volt nála. Eleinte időről-időre egy-egy csokrot tettünk kis tölgyfa-asztalára. De Lebeau nem engedte meg többé ezt a figyelmességet. Annyira félt tőlem megérkezése első napjaiban, hogy egy hét láb magas nagy spanyolfalat készíttetett, oly czélból, hogy elrejtse a foglyot szemem elől, ha kiszolgálni jövök őt. Ez a spanyolfal azonban nem jött használatba. Lebeau megelégedett azzal, melyet Richard asszony idejében adtunk a királynénak. Ez csak négy láb magas volt. Mintegy függöny gyanánt szolgált a királyné ágya előtt, s némileg elrejtette őt az őrök elől.»

A szökési terv fölfedezésére azonnal kutatást is rendeltek el a királyné szobájában; ékszereit, gyürüit, ezek közt egy «talizmán gyürüt», melyben hihetőleg méreg volt elrejtve s melytől csak nagy bajjal vált meg — elszedték tőle, kihuzták fiókjait, s mindent felforgattak. Azután is a nap és éj minden órájában be-betoppantak börtönébe, szünetlenül a fogház körül ólálkodtak, a kulcsár asztalánál étkeztek tizen-huszan egyszerre, csakhogy pillanatig se téveszszék szem elől a foglyot. Épitészek is jöttek, apróra megvizsgálták a falakat, rostélyokat, egyre azon töprengve, hogy «nem szabadulhat-e ki erre?» «vagy erre?»

«A mennyire szenvedett a királyné augusztus havában a hőségtől — folytatja Lamorlière Rosalie — ép annyit kellett szenvednie a hidegtől és nedvességtől október első két hetében. Szeliden panaszkodott e felől és én halálosan bántam, hogy nem enyhíthettem szenvedéseit. Sohasem adtak neki sem lámpát, sem gyertyát, mikor lefeküdt, rendesen nem világított neki egyéb, mint az udvarról besütő lámpa fénye.»

Ezzel egyidőben megkezdték a királyné kihallgatását is, melynek során a kérdések legfőkép két szempont körül forogtak; egyik az, hogy *Mária Antoinette*-et a köztársasági államforma elismerésére birják, a másik pedig, hogy férje politikája irányzásában való részességét megállapítsák. Egyik sem sikerült. A mi az elsőt illeti, a királyné ügyesen tért ki a fogások elől, a másodikra pedig a válasz változatlanul az volt, hogy mint nő engedelmességgel tartozott férje iránt, egyébiránt soha sem avatkozott a kormányzási ügyekbe.

Mindjobban kezdték belátni, hogy a vád megokolására aligha fog elegendő anyagot szolgáltatni a vizsgálat eddigi eredménye. *Fouquier Tinville* ismételten megsürgette az iratok áttételét, hogy a vádat megindíthassa, de bizonyitékok még mindig nem voltak. Ekkor és ezért történt, hogy a párisi hatóság, *Simonnal* és *Hébert*-tel egyetértőleg, azt a vádat költötte, melyről már fentebb megemlékeztünk.

Mihelyt a gyermek *XVII. Lajos* tanuvallomása biztosítva volt, nővére és nagynénje méltatlan visszautasítása daczára, azonnal hozzáfogtak a kihallgatás folytatásához. Október 12-én jelent meg *Mária Antoinette* másodizben a törvényszék előtt, melynek elnöke *Herman* volt. Nevét, korát, foglalkozását, lakhelyét kérdezte tőle.

Felelet: Osztrák lotharingiai Mária Antoinette-nek hivják, 35 éves, franczia király özvegye.

Kérdés: A forradalom előtt politikai érintkezésben állott Magyarország és Csehország királyával, s ez érintkezés ellenkezett Francziaország érdekeivel, mely jótéteivel elhalmozta.

Felelet: A cseh király fivére volt, csak baráti, nem pedig politikai érintkezésben állt vele s ha politikai természetü lett volna az érintkezés, az csak Francziaország javára válhatott volna, melyhez a család által, hová beleházasodott, tartozik.

Kérdés: Nem elégedve meg azzal, hogy rettentő módon szétzilálta Francziaország pénzügyeit, a nép verejtékének gyümölcseit, gyönyörhajhászata és cselszövényei kedvéért, egyetértőleg a becstelen miniszterekkel a császárnak (II. József) milliókat adott át, hogy azon nép ellen használja, mely táplálja.

Felelet: Soha. Tudja, hogy gyakran használták e vádat ellene, de sokkal jobban szerette férjét, hogy sem országa pénzét elfecsérelte volna, s fivérének nem volt szüksége Francziaország pénzére, s ugyanazon okokból, melyek Francziaországhoz csatolták, nem is adott volna.

Azután áttért a vizsgálat az augusztus 10-diki eseményekre, a királyság bukására, s végre a szökési tervekre.

Kérdés: 1789 okt. 4-én azt mondta ön, hogy örül október 1-ének, ama napnak, mely a testőrség és a flandriai ezred orgiájáról emlékezetes, kik mámoruk tulcsapongásában kifejezték hódolatukat a trón, és megvetésüket a nemzet iránt, s lábbal tiporták a nemzeti kokárdát, hogy feltüzzék a fehér kokárdát.

Felelet: Nem emlékszik, hogy ilyesmit mondott volna, de lehet, hogy mondta, miképen meg volt hatva az első érzelemtől, mely ez ünnepet betöltötte. A mi

KONSTANTINÁPOLYI KÉPEK.

A város képe. — A dolmabagcsei palota, a hol Vilmos német császár szállva volt.

Karcsu minaretek, az Aja-Szófia hatalmas kupolája, a Bosporus partján emelkedő építészeti remekművek egyrészről, a kikötő árboczerdeje, a föld kerekségének minden tájáról összejövő kereskedelmi forgalom, a perai pezsgő élet másrészről alkotják a részleteit ama festői képnek, melyet akár szemtanu, akár nem, Konstantinápolyról képzeletének szineivel önmagában létrehozat. Az a város, mely alig nehány évtizeddel a krimi háború előtt még szigoruan mohamedán szinezettel birt, ma már határozottan internáczionalis jellegre vall. A nyugati kultura szövétnekének vakító fényü sugarai áttörték az izlám tanai által az európai czivilizáczió behatása ellen szőtt ködfátyolt és az az átalakulás, mely a török társadalom minden rétegében végbement, a város külső képét is megváltoztatta. A muezzin csengő szózatába belevegyül a lóvonatú kocsi zaja és az igazhivők tömege ugyancsak tarka vegyületet képez a világ minden részéből összesereglett nemzetiségekkel.

A jelen század vallhatja büszkeséggel szülöttjének a fehér márványpaloták ama fényes sorát is, mely a Bosporus partját diszíti. Kétségkivül a legszebbek egyike a *Dolma Bagcse*, melyet méltán hasonlítanak a tengerből hófehér habbal kiemelkedő Aphroditéhez, mert az arányos méretü fehér márványremek, háttérben a keleti növényzet buja zöldjével, előtte a két világrészt összekötő tenger habjaival, csakugyan megérdemli az «isteni» jelzőt. Nem kis érdemére válik Szerkisznek, az örmény építésznek, hogy a tündéri fényt és a keleti pazar ízlést össze tudta egyeztetni a modern arkhitektura követelményeivel. Abdul Medsid szultán 1853-ban építtette e remekművet egy rombadőlt épület helyébe és valóban ez épületnek minden izén meglátszik fejedelmi származása. A 650 méter hosszu márvány-rakpart, mely illő alapja a fenséges épületnek, a gazdag ornamentikával diszített kapuk, az alabastromfalu fürdőtermek a maguk pompájában mind elhalaványulnak az impozáns királyi trónterem mellett, mely párját ritkítja egész Európában. Ha a palota többi részeiben a fényes pompa a főjellemvonás: e teremben az óriási méretek meglepők annál is inkább, mert diszítése és berendezése egyenes arányban áll nagyságával. Az, a ki e termet ismeri és méltányolni tudja, fogalmat szerezhet magának ama mesés gazdagságról, mely a kelet legnagyobb részében, sőt, mint látjuk, a «beteg ember» országában is feltalálható. E termet csak rendkivüli alkalmakkor használják, mint pl. Bairamvüli alkalmakkor vagy midőn 1877 márczius 19 én a török parlamentet megnyitották.

A dolma-bagcsei palotát Abdul Medsid szultánon kivül még Abdul Aziz választotta székhelyéül, azonban Törökország jelenlegi uralkodója, II. Abdul Hamid a magasabban fekvő Jildiz kioszkban lakik állandóan. Most, midőn Vilmos német császár Konstantinápolyt is meglátogatta, a szultán Dolma Bagcseban építtetett számára egy külön pavillont, melyben nehány napig lakott. S talán nem egyszer gondolta magában a németek hatalmas uralkodója a tündérszép vidék láttára: «Beh kár, hogy ezt a gyönyörü országot nemsokára a kozák paripák fogják tapodni!»

VÁMBÉRY RUSZTEM.

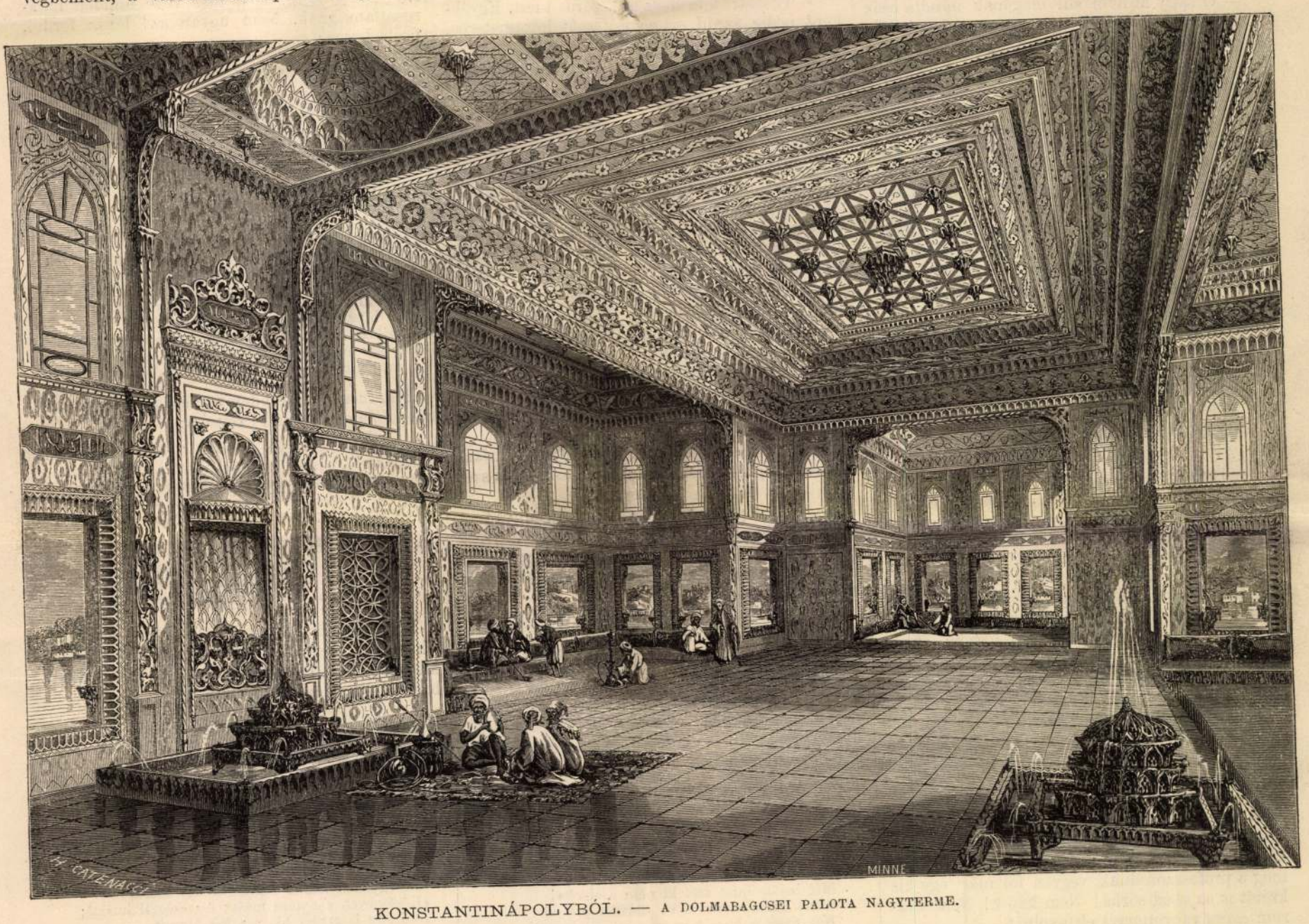

KONSTANTINÁPOLYBÓL. — A DOLMABAGCSEI PALOTA NAGYTERME.

A KOSÁR.

Margitay Tihamér festménye.

A társadalmi életben alig képzelhető kellemetlenebb valami, mint az ugynevezett «kosár». Kellemetlen annak, a ki kapja, kellemetlen annak, a ki adja, kellemetlen mindenkinek, a ki a kínos jelenetnek tanúja lenni kénytelen vagy az érdekelt felek valamelyikéhez tartozik, — kivéve természetesen valami titkos imádót, a kire nézve másnak a kikosarazása persze hogy végtelenül kellemes lehet.

Csakhogy az ilyen lappangó s a napvilágra nem merészkedő egyéniséget nem veheti szemügyre a művész, hogy vászonra vesse s képébe hatásos ellentétül beilleszthesse a többi szomoru alakok csoportjába, mint egyetlen örvendezőét. A képnek meg kell maradni a maga nyomasztó egyhanguságában s mégis inkább derüs, mint tragikus hangulatot keltenie. Bizony nem könnyü föladat.

Hanem Margitay Tihamérnak pompásan sikerült. Az országos képzőművészeti társaság tavali őszi tárlatán nem sok kép előtt álldogált annyi jóizün mosolygó ember, mint az ő kikosarozási jelenetet ábrázoló festménye előtt. Egyátalán nem birtak szánakozni a szerencsétlen kérő fájdalma fölött a kegyetlenek s egyátalán nem éreztek a makranczos kis kosárosztogató iránt boszankodást. Sőt ugy találták, hogy annak a kis fruskának tökéletesen igaza van, s az a fiatal uraság teljesen rászolgált, hogy lefőzettessék. A kis eladó számot vetett szivével s ugy találta, hogy az épenséggel nem vonzódik olyan érzelemmel a más különben, lehet, hogy igen derék, igen jeles férfiu iránt, hogy egész életére hozzá kösse a sorsát. Ha megtenné, vétene mind a kettejök boldogsága ellen s egy veszendő életboldogság megmentése mégis csak megérdemli, hogy az ember elviseljen nehány napi, vagy mondjuk, nehány heti kellemetlenséget érte.

A fiatal embernek pedig benőhetett volna már a feje lágya annyira, hogy mielőtt ily határozó lépést koczkáztat, előbb kellőleg tájékozza magát a helyzet felől. Nem tette a meggondolatlan, hanem berohant ajtóstól s még a tisztes papát is neki ugratta, hogy szószólója legyen.

Hát már most itt van a megérdemelt felsülés. A kérő apa igyekszik minél előbb künn teremni a küszöbön s zavartan fogadja az ajtóban a nagybácsi még zavartabb mentegetődzését. Maga a kérő még visszatekint, azért-e, hogy a végzetes elhatározásnak tán megváltoztatását reméli, vagy hogy mélységes méltatlankodásának adjon egy néma tekintettel kifejezést, — de bizony csak megismerni rajta, hogy ő kegyelme számára alaposan ki van adva az ut.

A mama, ki az előre megbeszélt ünnepies jelenethez ünneplőbe öltözött, összekulcsolja kezét s feddő tekintettel méri végig leányát, a ki «neki» most oly kellemetlenséget okozott. Az apa is meg van ütközve: egy ily «jó családból való,» jómódu és jóravaló fiatal embert igy viszszautasitani! Most már kompromittálva van mind a két familia, mit mond majd ehhez a világ!

A leány meg durczásan tekint maga elé. Sértettnek érzi magát. Mért csinálták az ő háta

mögött a számadást? Bizony megkímélhették volna ettől a kellemetlenségtől öt is, magokat is, meg — amazokat is. Ő nem tehetett másként, mint a hogy cselekedett.

Csak az a kis növendék leányka ott az asztal mögött nem érti a dolgot. Csak azt sejti, hogy valami nagyon komoly história lehet.

Margitay képe a legsikerültebb genre-képek közé tartozik. Oly kép, mely magától beszél s tiszta világosságba helyezi, a mit kifejezni akar. Jóizü humor ömlik el az egészen, nincs rajta semmi mesterkélt, hanem diszkrét kép, mely a mellett szolid szinekkel is van megfestve. Margitay az élet víg oldalait növekedő szerencsével, hatással festi, s a műcsarnok látogatói már jól ismerik.

EGY SZÓTALÁNY MEGFEJTÉSE.

— Maga mindent a körmire hágy égni. Mikor készül már az a beszély?

— Hagyd el feleség! Tudod, hogy mind a száz szememmel a gazdaság után kell látnom!

— Ó hogy ki nem sül magának mind a száz szeme! Husz zsákkal vettetett el és lett belőle ötven zsákkal. Husz a magra, husz vetőre, tíz kenyérnek.

— Tíz kenyérnek? Köszönd asszony, hogy nem a franczia forradalomban élsz, mert ezért a szóért mindkettőnket lefejeznének. Ott pompáznék a képünk a Vasárnapi Ujságban, a mint énekeljük a Marseillaise-t hátrakötött kezekkel. Tíz zsák kenyérnek való! Igazi túltengés a társadalmi állapotokban.

— No csak maga ne tengesse túl a kibuvó ajtait! Azóta két hónap mult el; az alatt nem csinált semmit, csak ült, napról napra!

— Ültem, asszonyom? Ültem? És kinek ültem, ha szabad kérdenem?

— Kétségkívül Aranynak. El is van találva pompásan. Hallja csak:

Mit ér az az ember, ki egész nap ásit,
Ülvén gondolatok heve záp-tojásit?...
Sok idejét tölti, soha ki nem költi...

— Festhette volna ezt Arany, ha maga nem ül neki? És mégis tagadja, hogy ült?

— Tagadom! Megbotránkoztatott lelkemnek egész teljességéből tagadom! Ültem! Hogy is ne? Hát nem jártam-e be fél Magyarországot alkalmas tárgyért? Nem futottam-e be a bérczes Erdélyt, a bús emlékü Aradot? Mindezt alkalmas tárgyért. Ilona királyné. Világosi felhők. Aradi szobrok. Tündér-ara. Láthatja, hogy tárgy van elég. De az ihletet nem lehet ám csak úgy találomra elővarázsolni! De azt hiszem, maga konspirált ellenem azzal a szerkesztővel. Maga olyan én mellettem, mint egy figyelő hadtest...

— Apám! kérek 25 krajczárt tussra!

Hálásan tekintettem a gyerekre, a ki jóakaratú semlegességéből segítségemre kimozdult és a figyelő hadtestet megállásra kényszerítette. Meg is köszöntem neki.

— Tussra? És huszonöt krajczárt? Fiam, te tusst eszel. Három hét alatt ez a negyedik huszonöt krajczár tussra, nem is számítva a sok kármin-tentát, a miben mosdani szoktál. Mondd meg a professzorodnak, vegyen fol már egy kis krétát is az ebéd-sorba! Nem kapsz! Nem akarom egész vagyonomat eltussolni!

— Jól van! majd csinálok bodza-bubúcsból! mormogta a gyerek.

Megszeppentem. A bodza-bubúcs legalább is öt forint árú kárt tesz a nadrágban. Ez drága experimentum lesz. Rettenetes kölyök! Wertheim-lakatokat készít bádogból. Az *ember* neki csak egy szabálytalan test, melynek köbtartalmát csak vízbefojtás útján lehet meghatározni. Kenyerét mértani idomokra szabdalja, a gombóczból hasábokat metél és czirczinussal bökdösi. Tegnap három jó selmeczi pipámat vettetett szét. Tele tömködte szénnel, hogy majd ő gázvilágítást rendez. Ha felnő, megépíti a Bábel-tornyot. Addig is pedig bubúcsból készít tusst. Nem jobb volna-e felvenni újra az elejtett témát?

Nem! oda nem térünk vissza. Inkább én szidjam a tékozló fiút, mint engem szidjon az asszony. Bubúcs! ez a szó eszembe juttatta az én hegyes-völgyes hazámat, mely annyiszor «ült» már nekem, s melynek jól talált arczképe most is ott függ szemben velem a falon. Ott mondják a bodzabogyót bubúcsnak. Ezt a hazát meg kell örökíteni, hogy névben éljen, ha nincs is már jelen! Mennyi szép név rejlik nevében!

— Fiu! pénzt tussra nem adok, hanem látod a falon azt a térképet? Micsoda megye az?

— Igenis... Dülény-vármegye... Rhombus.

— Igaz nevét mondd! No hát. A hány szót ki tudsz annak a hét betűjéből csereberélni, a nyi krajczár üti a markodat. Azon vehetsz bubúcsot.

A gyerek neki örült. Segítsége is akadt az őszi este semmittevő órájában. Fél óra mulva készen voltak vele. Hol az a negyven krajczár?

— Micsoda! Negyven krajczár? Ha ez úgy van, jövőre Dülény-vármegyét vetek búza helyett. Igazi bibliai termésem lesz. Némely terem négyven annyit, némely pedig száz annyit. De nini! maguk csaltak; maguk többször is használatossá tesznek egy olyan betűt, a mi az adott szóban csak egyszer van meg. Hát «Tolná»-ban benne van az «olló», vagy a «lottó»? «Nyitrá»-ban az «anya» vagy «Bars»-ban a «Barbar»? Hiszen így egy légiót lehetne kikonfundálni minden szóból. Nem úgy verik a czigányt. Fogtam a czeruzát és a bűnös szókat kitöröltem, hogy csak húsz maradt. Ne, itt a húsz krajczárod.

— Mit csináljak én húsz krajczárral?

— Veszesz rajta húsz krajczáros tusst. Egyébként pedig szedd ezt a húsz szót hexameterbe, megkapod érte az öt krajczárt is.

A gyerek mélyen sóhajtott. Milyen kár az, ha egy bölcs fiúnak poéta apja van!

— Az lehetetlen!

— Lehetetlen? Hoczczi azt a pennát!

Megindítottam a népfölkelést a húsz szó között. Kezdtek sorakozni zúgva, morogva. Taszigálták, harapdálták, rugdalták egymást. Elsők utolsókká, utolsók elsőkké lettek. Csorgott róluk az izzadság, míg rendbe jöttek, de rólam is ám. Végre ott álltak két sorban, mint az aszalt gomba a czérnán. No hallgasd!

A gyerek szája nyitva maradt, mikor felolvastam, azután azt kérdezte:

— Ugy-e apám, ez a gyökvonás?

— Lehet bíz' az fiam integrális kálkulus is, a ki nem tudja; de a ki tudja, annak csak annyi, mint a kétszer kettő. Szép-e?

— Ha megadod az öt krajczáromat, akkor megmondom.

Hogy ne adnám én meg egy kedvező kritikáért. Ne! A gyerek zsebre dugta a vasakat és szemembe nevetett.

— Egy csöppet sem szép. Nagyon csunya!

— Hát mért nem szép, te nihilista?

— Azért, mert úgy hangzik, mint egy törttel osztási feladvány s még sem ért belőle az ember semmit.

— Nem is ilyen Pirátának való. Majd megérti más!

Fogtam a művet és beküldöttem a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségének, következő levél mellett: «T. Szerkesztő Úr! Tudván, hogy jól felszerelt arzenáljából csakis a jó szórejtvények hiányoznak, van szerencsém egyet a javából beküldeni» stb.

Méltó, hogy mielőtt bele fuladna, még egyszer felbukkanjon a Lethe vizéből, némi igazítással:

Megye. Hét betűjét addig cserélgessed,
Rövid hangzóit is itt-ott ékezgessed,
Míg belőle husz szót ki nem ásol-vésel
S két hexameterbe nem szorítod préssel.
Köz főnév a husz közt van *egy káplár alja*,
Egy ellenben magát *melléknévnek* vallja.
Nemzet is *egy*, melyre a melléknév illik,
Folyóvíz is *egy*, mely a Dunába siklik.

Főméltóság is *egy*, mely zászlói alatt
Nem egyszer vezetett a törökre hadat,
Végre *négy községnév*, kettő a megyében,
Másik kettő pedig Fehérben, Zemplénben.

Egy szóból a *húsz* szót könnyű kibányásznod,
Két hexameterbe de nehéz lesz ráznod.
Ezt próbáld meg Viktor! ha jól össze-vésed,
Akkor mondhatod, hogy jól fogott a késed,

Br.

Br! Ez nem az én nevem, hanem az iszonyaté. Nem is én írtam alá, hanem a szerkesztő, — rettegvén azok miatt, a kik a megfejtéshez fognak.

Büszke voltam rá, mint a remekre szokás. Nincs az az atyamester, a ki hibát találjon benne. Nem többet ér ez holmi rosz beszélynél, a mi utoljára is hazugság? Nincsenek-e az öt forintot érő öles mázolások mellett tenyérnyi festmények, ezereket érők? No hát ilyen tenyérnyi Guido Reni az én szórejtvényem is.

Csak attól rettegtem, hogy nem fogják észrevenni. Mert sokszor ez a remekek sorsa.

Hála a hetes esőknek! Ezek mentettek meg a feledéstől. Míg másutt esernyő alatt szüreteltek, — méltó ezt is emlékezetbe hagyni, — addig *Philippopolis* és *Ichtyopolis*, borára kevély két város, várta míg belefárad az ég a harmatozásba, s a szüret örömei helyett – mint alább látni fogjuk, — ablakból nézi a kelletlen vendéget, vagy tanulmányra hajtja fürtös homlokát.

Így történt, hogy csakugyan találkozott atyamester, a ki észrevette a művet, s a műben a hibát is, s éles szeme felfedezvén a rejtekező irót, kérdést intéz bizonyos kétségek miatt. (Mert a rejtvény, első megjelenésekor — magam is beismerem — nem volt kellőleg körülírva.)

«Lánykáim kérdék: nem kell-e a *vármegye* szót is
«Tenni a név mellé, vagy csak a név maga kell?»

Hohó! Hát múzsák is vannak a játékban? Erre bővebb válasz illik. Feleltem rá rögtön:

«Csak maga a név kell, és hozzá *vármegye* semmi,
«Mert a húsz szónak muszaj a névből kiteremni,
«A ki pedig helyesen két hexameterbe sorozza,
«Szűzi halántékát szép rózsafüzér koszorúzza.»

Majd meglátom, tudnak-e a múzsák hexameterül? Azt hittem, most már vége minden határozatlanságnak. Nem ugyan az! Posta fordúl, posta hozza:

«Benn legyen a *megyenév* is a versben, vagy csak a húsz szó?
«(Vesd a 2-ik és 7-ik párverseket össze!)
«Válaszod add rögtön, mert estig még ide várom
«Ichtyopolisba». . . .

Igaz a! Ez a kétség is bennfoglaltatott az első megjelenéskor. Oszlassuk el ezt is. Ment a válasz ismét:

«Oedipus úrtól sem kívánt a sphynx lehetetlent:
«Én sem kívánok. Kimarad hát a megyenév, s csak
«A húsz ijja-fiát kell szednünk méreti ránczba.
«Mert könnyebb hat akó bort présleni három akósba,
«S egy kila búzával *tele* tölteni két kila zsákot,
«Mint huszonegyedikül a *megyét* iktatni a húszba.
«(A tribrachys másként sem igen szeret állni kötélnek.)
«Még így is kiszorúlt egy *indigenált szivar*, a mely
«A megfejtőnek honoráriumául adandó.»

Már most csak rendén van a dolog. Még aznap megkapom a semmítő végzést:

«Gyöngy Ida, szög Margit kettő (ezek egyike lányom),
«Hárman háromkép fejték, és mind helyesen meg.
«Így Abauj-Tornát, Baranyát, Besztercze-Naszódot
«Kapták, és Ábc során kaphatnak akárhányt. —
«Mely több megfejtést enged: *nem tiszta feladvány!*»

«Hogy lányaim ennyi fáradságot tőnek,
«Köszönd a három nap zuhogó esőnek,
«Mely a külső munkát tenni nem engedvén,
«Kiki asztalnál ült, s firkált kénye-kedvén.»

Nem tiszta feladvány? Hát én vagyok a thrák Thamirisz, hogy a múzsák így rám támadnak? Mérges lettem. Irtam rá egy mérges viszonválaszt bodza-bubúcsba mártott tollal:

«Hohenzollern-, Sigmaringen-Hechingennel,
«Orbai-, Kézdi-, Sepsi-, Kászon-, Csík-, Igennel,
«Külső-, Belső-, Közép-Szolnok-Dobokával,
«Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye homokával.

«Mit akartok Abauj-Torna-Beszterczével
«És a bennök rejlő egész A-B-C-vel?
«Az én *megyém* egy szóból áll, mindig egy volt,
«Nem kell annak bordure, zwickli, sem kerek folt.

«Ez egyetlen szóból szedjen ki egy tuczat
«Közfőnevet, s nyolcz mást; összeséggel huszat;
«Méretre is szedje Ida s a két Margit,
«Igy szent lesz a béke, különben meghar'gít.»

Ez volt a végszó. Utána mély hallgatás. Végre elérkezett a pályaművek felbontása, melyről van szerencsénk jelentésünket tisztelettel beterjeszteni:

A «V. U.» 39-ik számában hirdetett szórejtvényre beérkezett összesen 5 pályázat.

I. sz. *Barabásról* Varga József ekként fejti meg: Megyenév: *Baranyamegye*. Húsz szó alkotva belőle.

Rába, Magyar, Bán, Gyám, Anya, Rab, Megye, Báb, Ara, Bárány.
Bánya, Arany, Megy, *Nagy*, Gyár, *Bénye, Berény, Banya*, Nyár, Arny.

II. sz. *Pécsről* Szász Margit ekként fejti meg: Megye: *Besztercze-Naszód*. Húsz szó alkotva belőle:

Radna, Azar, bátor, Dán, Rába, tor, ész, *Aba, Tölcs*, tőr.
Nádor, eresz, retesz, ár, *tár*, dér, tér, óda, szeder, zár.

III. sz. *Budapestről:* Szász Margit: Megye: *Abauj-Torna*. Husz szó alkotva belőle:

Bán, buta, Aj, Aba, tót, ara, bojtorján, suba, *Torna, Rába*, bot, óra, bab, orr, báj, ár, báb, bor, baba, *Borró*.

MARGITAY TIHAMÉR: AZ ELLENÁLLHATATLAN.

Evk KMT. 1928.

archeológiai bizottságával kapcsolatban a magyarországi építészeti és egyéb műemlékek fenntartására fog létesülni.

A Lt. 10—1861. szám alatt *Feszl* Frigyes, *Weber* Antal és *Kauser* Lipót építészeknek az Akadémia épületének benyujtott öt tervére vonatkozó bírálatát találjuk, melyet a Társulat az Akadémia elnökségének megküldött. A zsűri tárgyilagos, szakszerű hozzászólása s egyben hazafias érzülete a közösen pályázó három magyar építész Henszlmann, Gerster, Frey terve mellett foglal állást, szemben az ugyancsak magyar Szkalniczky, valamint Ferstel (Bécs), Klenze (München) és Stühler (Berlin) pályázatával.

A Társulat 1861. június 1-én körlevélben fordult *a magyar klérushoz* (Lt. 11—1861. szám), amelyben felajánlja szolgálatait azokkal az ízléstelenségekkel szemben, melyek ellen már az 1857. évi esztergomi zsinat is panaszt emelt, «melyek újabb időben hazánk templomait az egyház méltóságának nevezetes kárára elárasztották». A Társulat szerepét e tekintetben a következőképpen képzeli el:

RÉTHY ISTVÁN: OTTHON.

Margittay Tihamér

1859–1922

l.

Ernst-Muzeumaukcioja I.

38 l.

Margitay Tihamér

Margitay Tihamér műveinek kiállítását ismertették a napilapok szept. 13-iki, az Alkotmány szept. 16. sz.

1903.

(Művészet 1903. 358. l.)

Margitay Tihamér

A ligetben, repr.

Pesti Napló, A 80 évs
— ajándék-al-
buma, 1850-1930

Margitay Tihamér

vrod

Benczúr kiáll.

21. l.

325 KOSZKOL Jenő. A lagunák Chioggiánál. Vízfestm. 150 frt.

326 KOSZKOL Jenő. Velencze a Giardinotól. Vízfestm. 150 frt.

327 BALLONÉ LUDMANN Paula. Gyümölcs csendélet. Vízfestmény. 70 frt.

328 STEIN János Gábor. Arczkép. Pastell. Szász Gerő úr tulajdona.

329 STEIN János Gábor. Shylok. Pastell. Mitterdorfer Gusztáv úr tulajdona.

Margitay T.

illustrálta Mikszáth

Zó palócok c.

Rozvej 1890.

836. l.

Vas Zsp 1890.

Margitay T.

Keinjes Kerdés, fam-
repr.
Vas. Zsp 1893. 9. l.

---

rod
Z

K. Keinjes Kerdés. Kejpel-
Vas. Zsp 1893. 9. l.

Margitay Tihamer

rod

Wáczy 1887

800 l.

40. Margitay Tihamér: Mésalliance.

118. Rippl-Rónai József. Öreg franczia nő.

Margitay Tihamér

h. Jenkén 1859. nov. 27.

1., A fölléken. „Margitay 1892" vászon, 87 X 137. Vétetett 1893-ban. M. N. Muz. Cat. 139. l.

tudja megérteni és méltatni, csak én. Ön mint átlagos asszony fog élni és meghalni, ha én meg nem nyitom a lelkét és napfényre nem hozom kincseit. Magától sohasem fog megnyílni, nem tud, mert a kulcs nálam van. Én magát teljesen ismerem, édes barátnőm, a lelke minden titkos zugát átkutattam már. Ez nem dicsekvés, mert más embert nem ismerek. Ha Pygmalion volnék és meg akarnám alkotni a nő szobrát, az ön képmását vésném márványba, még akkor is, ha sohasem találkoztunk volna egymással. Mert más nőt nem tudok elképzelni és megérteni . . .

Irma megpróbálta, hogy tréfára fordítsa a beszélgetésüket.

— Annyira ismer? Ez szó szerint veendő?

— Szó szerint! Ha üvegből volna a lelke, akkor sem olvashatnék jobban a gondolataiban.

— Nos, mondja meg, hogy mit gondolok most?

— E pillanatban ilyesmit gondol: Ezt a derék embert ostobává teszi az önhittsége. És: ha kettőnk között küzdelemre kerül a dolog, mégis ő lesz a vesztes! — Más szavakkal, de ilyesmit gondolt!

Jordán nevetett, majd így folytatta:

— Minden gondolatát ismerem. Még azokat is, amelyeket maga sem ismer, mert nem merte őket még végigondolni . . .

Irma kissé elpirult. Újabban, amióta gyakoriak lettek köztük az ilyen szócsaták, gyakran is szenvedett verességet. Azelőtt ő uralkodott Jordán fölött, minél jobban közeledtek azonban egymáshoz, annál inkább változott a helyzetük. Alantosból zsarnok lett. És Irma olykor maga is csodálatosnak találta, hogy a lelke nem lázong, hanem készségesen vállalja az igát. Később mégis úgy érezte, hogy jó volna kiköszörülni a csorbát és erőltetett önérzet hangján mondta:

— Ha minden titkomat tudja, akkor ugy-e bár, azt is tudja, hogy én soha, de soha sem leszek hűtelen a kötelességeimhez?

— Ha ezt nem tudnám, akkor nem is szeretném önt. Én nem a gyöngeségét szeretem, hanem az erejét . . . Az ereje: az egészséges ösztönei, a tisztasága és a lelki egyensúlya. Ha biztos volnék benne, hogy el tudnám csábítani, akkor nem is szeretném önt.

Irma valósággal megrémült attól, amit hallott. A kegyetlen biztosság, amelylyel barátja a leggyöngédebb természetü érzéseket eléje terítette és szétbontotta, mélyen elszomorította.

— Tisztán látom a jövőt is, — folytatta Jordán.

— A jövőmet épp úgy, mint a jelenemet, a kötelességem teljesítése fogja betölteni.

— Igaz, de ön ma nem tudja még, hogy miféle kötelességeket ruház önre a jövő.

— A kötelességeim mindig egyformák lesznek, úgy képzelem. Az uram és a gyermekem . . .

Jordán a szavába vágott.

— Nemcsak hitvesi, de emberi kötelességek is vannak. El tudom képzelni, hogy önt egy nap a kötelessége arra fogja szorítani, hogy elhagyja az urát és az enyém legyen. Ha méltatlan lesz önhöz az ura, ha tisztátalanná lesz a háza és bünné az ön élete ebben a házban, akkor ön meg fog róla emlékezni, hogy egész és emberi életet csak velem élhet, valamint az én életem is csak akkor lesz egész és emberi.

Folytatjuk

A Könyves Kálmán jogosításával

Festette Margittay Tihamér

Nyidők 1904. X. 17 2.

GOETHE KÖLTEMÉNYEIBŐL

Fordította: KOZMA ANDOR

ELŐHANG FAUST ELSŐ RÉSZÉHEZ

Közelgtek újra ingó alakok,
Kiket szemem már látni véle hajdan.
Rögzíthetek ma képet rólatok?
Megvan szivemben még a régi hajlam?
Felém tolultok! Ám jó, hassatok,
Köröttem bolygva ködös légi rajban;
Fölrázza keblem ifjúi merésre
Környékezéstek bűvös ihletése.

Ti véletek sok víg nap képe tér meg
És kedves árny is fölmerül nem egy.
S éled, mint hangja elhalt agg regének
Első szerelmi és baráti kegy.
Fájdalmam újul s régi panasz ébred,
Hogy éltünk útja tévelyg s szerte megy!
S a jókat hívom, kik velem örültek
S szerencse fogytán mellőlem kidültek.

Nem ők hallgatják már a folytatását,
Akiknek zöngtem kezdetén a dalt.
Szétporladott a környező barátság,
Az első visszhang, ah, az már kihalt.
Most ismeretlen tömeg tapsolását
Keltem talán, mint végső diadalt —
De mind, kinek a dalom tetszett régen,
Ha él is, bolyg már a földkerekségen.

S egy rég nem érzett vágy ragad meg engem
Ama komoly, halk szellemnép után.
E téveteg dalt alig súgva zengem,
Az Aéol-hárfán kél ily hang csupán.
Megrendülök, köny könyre gyűl szememben
S enyhít szelíden szívem borulán — —
Mi most enyém: azt látom tűnni messze
S való lesz nékem az, mi odaveszve.

A HŰ KIRÁLY

Thulnak volt egy királya
Ki sírig hű maradt.
Hagyott holt szépe rája
Egy arany poharat

Ő nem ismer drágábbat.
Más nem is kell neki,
Szeme is könybe lábad,
Mikor ürítgeti.

És, hogy halálra készül,
Sok vára birtoka,
Hadd jusson örök-részül,
Ám e pohár — soha!

Hol a tengerre nézve
Magaslik ősi vár,
Körötte sok vitéze,
Nagy tort űl a király.

S a vén ivó felálla,
Kiitta tűzborát
És ledobta az árba
Az arany poharát.

Még látta szállni mélyre
És telni, tünni ott —
Sötétség szállt szemére,
Ő többet nem ivott.

A RÉMKIRÁLY

Ki vágtat az éj vad vészein át?
Az apa, víve ölén a fiát.
Karjában a gyermek jó helyen ül,
Melengeti, bizton ölelve körül.

— Mért rejted az arcod oly félve, gyerek?
— Nem látod apám, hogy a rém közeleg?
A rém, a király, farkas, koronás . . .
— Egy ködgomoly az, fiu, semmi más.

„Jöszte velem te kicsinyke legény!
Játszom te veled majd szépeket én.
A parton sok tarka virág van ám
S aranyos köntöst ád az anyám."

— Apám, ah apám, nem hallod-e, nem,
Mit súgva igérget a rém nekem?
— Maradj fiam nyugton s ne félj,
Csak száraz gallyat ráz a szél.

„Finom fiúcska eljösz-e hát?
Lányaim szívesen várnak reád.
Éjente csapatjuk táncra kel
És lejtve, dudolva csicsígat el.

— Apám, ah apám s nem látod emitt,
E zord helyen, a rém lányait?
— Fiam, fiam, látom biz' azt,
Vén fűzfacsoport, ami megriaszt.

„Szeretlek, tetszik a termeted,
Ha nem jösz, viszlek — s jaj neked!" ..
— Apám, ah apám, a rémkirály
Most megragad engem, óh, beh fáj!

Az apa száguld és remeg,
Ölében úgy nyög a gyerek.
Nagy bajjal hazáig vágtatott —
S ölében a gyermek már halott.

A PATKÁNYIRTÓ

Én vagyok a nagy énekmondó,
A világlátott patkányrontó,
Ki most ez őshirű helyen,
Hol rászorultak, megjelen.
És patkány itt ha millió van,
S mégha görény is volna szóban:
A várost megtisztítom én,
Mind egytől-egyig tova mén.

No — és a vidám énekmondó
Biz' olykor-olykor gyermekrontó,
Ki szép mesét daloiva hoz
S a legvadabb is megjuhoz.
S ha van fiúcska még oly élénk
S ha van leányka még oly félénk:
Csak édes lantom pöngetem
S nyomomba tódul mind nekem.

S a sokban jártas énekmondó,
Ha úgy kerül, hát — nőszív-rontó,
Ki eddig még bármerre járt,
Tett mindenütt szivekbe' kárt.
S ha még oly jégcsap a kisasszony
S ha még oly gőgös is az assszony,
Epedve olvad mind ahány,
A dalnok bűvös lantszaván.

IGAZ GYÖNYÖR

Hiába vivod lánykebelnek
Érzelmeit kincscsel te ki;
Ajándokul kapd a szerelmet,
Hogy igazán örülj neki.
Kincscsel tömegnél sokra menni,
De szivet az el nem ragad.
Ha mégis, lányt akarsz te venni,
Eredj — s add érte tenmagad.

Bár szent kötés békóba nem ver,
Óh ifju, tarts magad határt.
Lehet nagyon szabad az ember,
De féktelenség mindig árt.
Csak egy lény gyujtson lángra téged
S ha szived tűzzel megtelék,
Úgy véle szemben gyöngédséged
Kötés híján is kötelék.

Érezz és válassz oly kebelt te,
Melyben viszontérzés fogan.
Legyen szép a lány teste, lelke,
Csak úgy lész boldog, mint magam.
Nekem, ki értem ezt a dolgot,
Ekként jutott egy drága kincs.
Páros frigyünk oly tiszta, boldog,
Papon kivül más hija nincs.

Csupán az én kedvemnek élve,
Ő egyedül értem kecses.
Magunk közt gyúl csak szenvedélyre,
Mások előtt szemérmetes.
Hogy tüzünk gyors kárát ne vallja,
Nem jogot ád, csupán kegyet —
S azt gyöngeségből sem pazalja,
Hogy érte mind' hálás legyek.

Már élvezem elégedetten,
Ha csak gyöngéden rám nevet;
Ha asztalánál ülve ketten,
A lábam zsámolya lehet;
Ha kezdett almáját id'adja,
Vagy italának a felét —
S lopott csók közben látni hagyja
Különben rejtett kebelét.

S ha múl beszéd közt csöndes óra
S ő szerelemről szól nekem,
Csak ajkán csüggök, várva szóra,
És csókra nem erőltetem.
Mily esze van!... hogy lelki bája
Mindegyre új: ebből ered.
Tökéletes, — nincs más hibája
Csak egy, hogy engemet szeret.

Lábához esném tiszteletből,
Keblére édes vágy miatt.
Lásd ifju s bölcsen tudd meg ebből,
Hogy igaz örömöt mi ad.
Ha majd az angyali zenéhez
Visz egykor tőle a halál:
A lelked változást nem érez,
Mert lenn is üdvözült valál.

Margitay Tihamér

Képzőm. Társulat.

II.

600 frtos első társulati-díj.

5. 1885. Roskovics Ignác (szül. 1854.). Pici piros alma. Olajf.
6. 1886. Bihari Sándor (szül. 1855., megh. 1906.). A biró előtt. Olajf.
7. 1887. Vágó Pál (szül. 1851.). Vonónégyes. Olajf.
8. 1888. Margitay Tihamér (szül. 1861.). Kosár. Olajf.

Szm KT 50 – 126 l.

AUGUSZTUS 31 nap — 1935

VASÁRNAP **11** K. Zsuzsanna Prot. Tibor	
HÉTFŐ **12** K. Klára sz. Prot. Klára	
KEDD **13** K. I. és Kasz. Prot. Ipoly	
SZERDA **14** K. Özséb vt. Prot. Özséb	
CSÜTÖRTÖK **15** K. Nagyb.-A. Prot. Mária	
PÉNTEK **16** K. Joakim P. Ábrahám	
SZOMBAT **17** K. Jácint hv. P. Anasztáz	33. hét. Izr. 18. S. Ekev 4. P.

Margitay Tihamér

MARGITAY TIHAMÉR: KOSÁR
TÁRSULATI DÍJ 1888.

Szm KTSz - 138.1.

VÁGÓ DÁL : VONÓNEGYES
TÁRSULATI DÍJ 1887

S. Beöthy Károly. Lány képe. Olaj.

Margitay Tihamér
SzmKT 50-143. l.

MARGITAY TIHAMÉR: UTOLSÓ SZERELEM
TÁRSULATI DÍJ 1894.

II. Külföldi művészektől.

1871.

1. Schleich Ed. Tavaszi táj. Olajf.
2. Hautsch Ant. Havasi táj. Olajf.
3. Closs. Részlet a Hadrián villából. Olajf.
4. Kappis Albert. Szüret a Rajna vidéken. Olajf.
5. Billet Eugen. Normandiai konyha. Olajf.
6. Wenglein Josef. Tájkép. Olajf.
7. Kubinszky. Tájkép. Olajf.

1872.

1. Voltz Friedrich. Állatcsoport. Olajf.
2. Hartmann J. Őszi tájkép. Olajf.
3. Tienhusen. Tengeri tej Cuxhafen mellett. Olajf.
4. Weber Paul. Julinyaj esőben. Olajf.

1874.

1. Canon Hans. Halvásár. Olajf.
2. Brissot. Legelő tehenekkel. Olajf.

1875.

1. Achenbach Oswald. Tájkép. Olajf.

1876.

1. Adam Fr. Sétálóvagyon előtt. Olajf.
2. Ten Kate Herm. Fenyi boldogság. Olajf.

MARGITAY TIHAMÉR, A FÉLTÉKENY.

Műcsarnok 1892/93. téli k.

Margitay Tihamér

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA — FESTETTE MARGITTAY TIHAMÉR

FÖLOLVASÓ

10

Gerlóczy Modest. 10. l.

A világon talán sehol sem látszik olyan zavartalannak ez a szabadság, a meggyőződés szabadsága, s ez a kulturális követelmény, a meggyőződés szükségességének követelménye, mint — a magyar képzőművészetben. Sehol sincs akkora becsülete a művészi meggyőződéshez való jognak, mint nálunk. Még a közvélemény is respektálja. És respektálja azért, mert azok, akik nálunk meggyőződésformálók és közhangulatalakítók, a képzőművészetre még eddig nem igen vetettek ügyet.

A magyar művészetnek valóságos szerencséje az, hogy azok a hatalmak még nem fordultak feléje. Pedig máskülönben nagy baja neki az, hogy a közélet hatalmasai, a politikusok, idegenül néznek reája. De csakis művészeink anyagi boldogulásának és társadalmi érvényesülésének szempontjából baj. Magának a művészi szabadságnak, a művészi meggyőződés korlátlanságának s a művészi küzdelem tisztán művészi voltának szempontjából az az idegenség, az a nembánomság áldás. Mert egyszer-kétszer megesett, hogy a közmeggyőződés hatalmas mesterei, a közhangulatok mesteri irányítói, a közgondolkozás formálói, akik nemcsak megszabják az útját, a tartalmát, hanem egyúttal ki is szabják azokat a büntetéseket, amelyekkel a másvéleményűeket meggyőződésükhöz való ragaszkodásukért sujtani kell: szemet vetettek a művészetre, véleményt proklamáltak róla és lesujtottak a művészi meggyőződésre. — A rombolásnak milyen ijedelmes képei vetődtek a falra ettől a megnyilatkozásuktól! Ezek az ijedelmes képek a magyar művészet szabadságának szinte a végnapjait ábrázolták. A kesergő művészt ábrázolták, amint a szabad meggyőződés romjain síránkozik. Jó szerencse, hogy ez a siránkozás csak falra festett képnek maradt. Nem valósult meg. Mielőtt még a komoly rombadőlés igazán megkezdődhetett volna, a politikusok abbahagyták a művészet országába való kalandozásukat. S a közvéleményt elkerülte az a métely, amely arra nógatta

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE.

Donáth Gyula szobormű-tervezete.

Maholnap két éve lesz, hogy jeles költőnk, *Vajda* János, lapunknak is évtizedeken át derék munkatársa a kerepesi-úti temetőben nyugszik. Elhúnyta után azonnal mozgalom indúlt meg, hogy sirja mennél méltóbb s maradandó emlékkel jelöltessék meg. Gyűjtést kezdtek a hírlapok, de az adakozások oly gyéren folytak, hogy az emlékállító bizottság az eszme megvalósítására döntő lépéseket mindeddig nem tehetett.

Az ügy azonban épen nem aludt el. Volt lelkes művész, a ki a gyűjtés eredményére való tekintet nélkül időt szakított magának, hogy a kegyeletünkre minden tekintetben érdemes költő siremlékéhez tervvázlatot készítsen. *Donáth* Gyula szobrászunk ez, a ki már számos sikerült siremléket alkotott nemcsak hazai jeleseink, hanem távol külföldi nevezetes emberek nyugvó helyére is.

Donáth Gyula, mint tervvázlatának lapunk mai számában bemutatott fényképi másolatáról látható, szépen fogta föl és oldotta meg föladatát. Költő emlékét akarván megörökíteni, a lantot választotta műve alapjául s azt úgy stilizálta, hogy 3·90 méterre tervezett magassága mellett sem úgy hat, mint valami óriási nagyítású hangszer, hanem mint a költészetnek kifejező jelképe, melyen csak a középtáját elfoglaló húrozat mutat a voltaképi lantra, míg az egyszerű, de szépen tagolt keret széles lapú oszloppá idomul. A húrozat alatt a költő mellképe látható arczképi hűséggel. Ettől oldalt a költészet nemtőjének bánatosan álló alakja simúl háttal az oszlophoz, balját könyökével a húrokra nyomva, annak jeléül, hogy a költő és lant örökre elnémúlt, mig leeresztett jobbjában alácsüngő babérágat tart. Az oszlop tetején, a lant két ága közt támadt hézagban eltikkadt szárnyait erőtlenül leeresztve s fejét hátára hajtva egy haldokló hattyú vonaglik, az alatta szabadon maradó siklapra pedig a költő utolsó verse, igazi hattyúdala lesz bevésve, mig a költő nevét a mellkép fölébe fogják kimetszeni. Igazi költői hangúlat ömlik el az egész emléken.

A tervvázlat 1/8 nagyságban készült el. A művész terve szerint maga az oszlop gránitból lesz faragva, míg a költő mellképe, a nemtő és a hattyú alakja bronzöntvény lesz.

Donáth Gyula díjtalanúl készítette a magában véve is értékes tervvázlatot, sőt utána járt, hogy a végleges emlékmű is a lehető legkevesebb költségbe kerüljön. Igy az öntvényekre nézve már kieszközölte, hogy a kivitelre vállalkozó öntőgyár csak a fölhasználandó anyag árát fogja megtéríttetni, a munkáért ellenben semmi dijat nem kiván.

Igy tehát ma annyira van az ügy, hogy az emlékmű alapmintája készen van s a kivitel kedvezményei is nagy részt biztosítvák; de az eddig begyűlt összeg még az igy fölmerülő költségek fedezésére sem elegendő. Ezért az emlékállító bizottság ismét az irodalompártoló magyar közönséghez fordúl, bizton remélvén, hogy az, nevezetesen pedig Vajda tisztelőinek áldozatkészsége lehetővé teszi, hogy a szép emlékmű mielőbb ékíthesse elhunyt jelesünk nyugvó helyét.

Adakozásokat lapunk szerkesztősége is elfogad, s a beérkező adományokat az Első Magyar Biztositó Társaság pénztárához juttatja, a mely társaság igazgatósága szives volt az e czélra begyülő adományok kezelését elvállalni.

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE. — Donáth Gyula szobormű-tervezete.

III. BÉLA KIRÁLY TEMETÉSE.

Megható gyászünnepélylyel folyt le október 21-dikén a budavári koronázási templomban III. *Béla* király és felesége, *Antiochiai Anna* temetése.

Az ünnepi gyászistentiszteletet, a melyre egybegyültek az ország nagyjai, az állami, főpapi és katonai méltóságok, *Vaszary* Kolos bíboros herczegprimás tartotta. A gyászmise után a bíboros főpap a szentély előtt fölállított ravatalhoz járult, a mely körül a cziszterczita rend tagjai állottak égő gyertyákkal és alabárdos koronaőrök fényes diszben.

A herczegprimás nyomában püspökök s a primás udvari papjai lépdeltek, továbbá *Vajda* Ödön zirczi főapát vezetése alatt a cziszterczita-rendű szerzetesek.

A papság után a ravatal köré gyültek a kormány tagjai, *Bánffy* Dezső báró miniszterelnök, *Wlassics* Gyula, *Dániel* Ernő, *Lukács* László és *Perczel* Dezső miniszterek s mellettük *Wekerle* Sándor, a közigazgatási biróság elnöke, katonai előkelőségek, udvari méltóságok, valamint a megjelent előkelő hölgyek, kik között első sorban voltak láthatók: báró *Bánffy* Dezsőné, báró *Dániel* Ernőné és *Wlassics* Gyuláné. Kivülök ott sorakoztak még teljes díszben a tábornoki, valamint a diplomácziai kar tagjai is. *Vaszary herczegprimás* aranyfüstölővel és szentelt viztartóval háromszor járta körül a ravatalt és beszentelte az Árpád-házi királyi pár koporsóit, a melyeket ezután cziszterczita-atyák vittek utolsó nyugvóhelyükre, a Szent Háromság-kápolnában épitett díszes szárkofágba.

A beszentelés alatt a kóruson fölzendültek Mosonyi «Liberá»-jának szivet megindító hangjai. A szertartásnak, — melyet egészében már múlt heti számunkban leirtunk, — ezt a megkapó részét, e történeti fontossággal biró jelenetet *Goró* Lajos rajzolóművészünk a helyszinén örökitette meg, s rajzán a megható szertartásnál részt vett, fent elősorolt előkelő személyiségek is felismerhetők.

Dr. MÜLLER HERMAN.

1866—1898.

Az egész művelt világ mély részvéte s a tudományos körök elismerése kisérte a messze távolból is azt a koporsót, melyet Bécsben október 24-ikén a kora reggeli órákban, még napfeljötte előtt kisértek ki a temetőbe és adtak át az örök nyugalomnak.

Dr. *Müller* Herman, a fiatal orvos, a kötelességtudásnak és tudományos kutatásnak esett áldozatúl. Öntudatosan, bátran húnyt el és megható példáját nyújtotta a halállal szemközt a rendületlen léleknek. A halálos betegség a legborzasztóbb volt, az indiai pestis, mely a bécsi közkórházban egy szolga vigyázatlanságából tört ki. Dr. Müller Herman, ki a pestis tanúlmányozására Kelet-Indiában járt, a szörnyű ragály bacillusaival Bécsben is folytatta a tudományos vizsgálódást. Laboratoriumának szolgája egyszerre gyanus betegségbe esett. Dr. Müller csakhamar fölismerte, hogy a szolga megkapta a pestist, s azonnal vállalkozott a szerencsétlen ember gyógyitására. A beteggel együtt különzáratta magát. A szolga meghalt, s Müller is október 21-ikén betegnek érezte magát, a ragályt ő is megkapta. Elzárt helyen őrködtek már ekkor az ápolónők és szolgák fölött, kik az elhúnyttal érintkeztek. A beteg Müller ezek gyógyitására is vállalkozott, s betegsége kezdetén teljesítette is ezt a kötelességet. De a vészes kór mindjobban hatalmába ejtette. Müller ekkor is, a mig eszméletén volt, följegyezte a magán tapasztalt jelenségeket és tüneteket. A szakértő pontosságával és szabatosságával irt föl mindent, hogy a tapasztalásnak és tudománynak szolgáljon. Nyugodt maradt, elbúcsúzott levélben övéitől, vigasztalta szüleit, testvéreit, s október 23-ikán hajnalban meghalt. A nagy megdöbbenés mellett, melyet Bécsben a pestis jelentkezése okozott, dr. Müller Herman halála a fájdalmas elismerés részvétével töltött el mindenkit.

Dr. *Müller Herman* Gráczban született, 1866 október 25-én. Apja az ottani egyetemi könyvtár hivatalnoka volt. Gráczban végezte tanulmányait is. Már 1892-ben a klinika belgyógyászati tanársegéde lett Münchenben. 1895-ben került Nothnagel tanár mellé a bécsi klinikára. Tavaly február 1-én Triesztből elindult az osztrák pestis-expediczióval Kelet-Indiába. Három hónapig maradt ott s ezalatt több mint ezer pestisbeteget vizsgált meg. A mint visszatért Bécsbe, megirta munkáját a pestisről, mely

legközelebb jelenik meg. Bombayban a pestis lényegére és előzetes óvóintézkedésekre vonatkozó tanulmányokat vezette, míg a gyógyító mód tanulmányozásában az expediczió többi tagjaival osztozott.

Dr. Müllert régtől fogva a kutatás vágya lelkesítette és már diákkorában távol tartotta magát a szórakozás minden nemétől, hogy tanulmányainak szentelhesse idejét. Ép ezért némi tekintetben különcznek is tartották.

Indiai tanulmányai, — a melyekkel annyira elfoglalta magát, hogy ezek alatt épen nem törődött a maga egészségével — megerősítették abban a meggyőződésében, hogy az indiai pestis nem mérgezheti meg a fehérbőrüeket, s halálmegvetéssel tette ki magát minden veszedelemnek. Bombayban és másutt, a pestis legundokabb tanyáin is fölkereste a betegeket és ügyet se vetve a maga életére, gyűjtötte az anyagot. Ugyanily keveset törődött a saját személyével a bécsi klinikán is. Gyakran vizsgált meg fertőzött betegeket, a nélkül, hogy elég figyelemmel lett volna az életét biztosító óvóintézkedésekkel. Müller minden idejét a pestis tanulmányozásának szentelte, mihelyt a klinikai napi szolgálataival végzett. A pestis ellen való szérumot akarta felfedezni.

Müller eddigi munkáiból több kötet jelent meg eddigelé, különösen a vér patológiájáról szóló művét tartják becsesnek. A modern klinikai megfigyelés és kutatás példájaként emlegetik Müllernek a hólyagos pestisről szóló munkáját, melyet eddig még csak néhány orvos ismer. Kézirata az osztrák tudományos akadémiánál van. Nagy tisztelet környezte a fiatal Müller doktort, mint tanárt is.

KÉT ÉLETKÉP.

Margitay Tihamértól.

A lakások diszítésénél egyre jobban kedveltek lesznek a színes nyomású képek, a melyeket eddig leginkább külföldi gyárak terjesztettek nálunk. Még pedig legtöbbször olyanokat, melyeknek tárgya idegen, s egy szempillantásra észre lehet venni, hogy mint kimustrált portékák kerültek hozzánk.

Mivel azonban a közönség a színes nyomásu képeket még úgy is keresi, elismerésre méltó az a vállalkozás, mely czéljául tűzte ki, hogy hazai tárgyu és hazai festőkkel való műveket sokszorosít. Külföldi czégek különben már évek előtt igyekeztek magyar festők műveinek másolatával megtartani magoknak magyarországi közönségüket. Ezek újabban előszeretettel válogattak *Margitay* Tihamér életképei közül, melyek a magyar társasélet egy-egy vidám jelenetét, vagy abba beilleszthető komikus alakot tüntetnek föl. A műcsarnok közönsége kedvvel nézi ezeket a szalonbeli hol tréfás, hol komikus, hol pedig parodizáló képeket s az elismerést a művész iránt a biráló-bizottságok is kifejezték a jutalmak odaitélésében.

Most egy magyar kiadó czég is Margitay életképeiből indított meg sorozatot szines nyomású másolatokban, s egyszerre kettőt adott ki. A «Könyves Kálmán» nyomdai és könyvkiadó részvénytársaság a népszerű festőnek két derült hangulatú képét «*A vesztett játszma*» és «*Az első beteg*» czímüeket adta ki jól sikerült színes nyomásban. Mindkettő ismeretes a műcsarnok korábbi kiállításaiból. Derült tárgyú, vidám képek. Az egyiken sakk-táblán megvert katona, kedves győző ellenféllel szemközt, a kinek diadalmas mosolya oly bőven kárpótolja a vereségért. A másik egy szeretetreméltó beteg, ki a fiatal orvosnak — úgy látszik — szivesen biztosítja az első gyógyítás sikerét.

A díszes aranyrámába s üveg alá foglalt képek darabja 17 frt. Megrendelhető a «Könyves Kálmán» kiadóhivatalában Budapesten, mely czélra alkalmasan használható a hirdetéseink közt található megrendelő szelvény.

BAKOS PÉTER.

1849—1898.

A magyar nyomdászatnak érdemes szakembere hunyt el közelebb, a ki saját erejéből egyik legtekintélyesebb sokszorosító-intézetünk, a «Franklin-Társulat» főhivatalnokává küzdötte föl magát, s a nyomdászat és nyomdászok

BAKOS PÉTER.

magyar szellemének kifejtésére és megizmosítására évek során át szóval és tollal sikeresen buzgólkodott. Nagy iskolákat nem végzett, de iskola volt neki pályája és az élet, melynek tudni és tanúlni valóit ritka szorgalommal és nagy sikerrel elsajátította, úgy, hogy szaktársai közt egyike volt a legalaposabb képzettségű férfiaknak.

Bakos Péter Budapesten született, 1849-ben. Alig másféléves korában atyja elhúnyván, nevelését, s iskoláztatását keresztapja, Németh Endre kir. tanácsos és iskolai igazgató vezette. Igen jó felfogású és jó tanuló volt. 1862 február 10-én 13½ éves korában az akkor még Landerer és Heckenast-féle nyomdába lépett be szedőtanoncznak és egészen haláláig ebben az intézetben működött, mely 1873 óta a «Franklin-Társulat» tulajdona.

Mint szedő évekig működött a «Vasárnapi Ujság»-nál; majd nyomdai korrektorrá léptették elő s e minőségében egyike volt a legügyesebbeknek. Utóbb fölebb emelkedett; tagja lett a nyomdavezetőségnek, s mint ilyen főhivatalnok is szives, barátságos volt a munkások irányában, kiket érdemük szerint megbecsült és szeretett. Hivatalában ő maga is nagyon rendes, pontos és mondhatni puritán becsületességével példaképe volt a hivatalnoki kötelességtudásnak. Szakértelme mellett különösen kivált finom és előzékeny modorával, rendkívül jó emlékező tehetségével és olvasottságával.

Fiatalabb korában a nyomdászok társadalmi mozgalmaiban, különösen a magyarosítás körül fejtett ki nagyobb tevékenységet, nemcsak társulati összejöveteleken, hanem alapos készültséggel írt czikkeivel is, a melyek legtöbbnyire a nyomdászok lapjában, a «Typographiá»-ban, annak alakulása idejében jelentek meg.

Az utóbbi időkben gyakran betegeskedett, lélekzési bajokban szenvedett; hanem azért ereje fogytáig szorgalmasan teljesítette hivatalos kötelességeit. Ez év junius havában azonban ágyba esett, melyet többé el sem hagyhatott, míg végre a halál e hó 21-ikén szenvedéseitől megváltotta.

Hogy milyen szeretettel és tisztelettel viseltettek irányában barátai és kartársai, mutatta az a nagy részvét, melylyel koporsóját a múlt vasárnap délután a kerepesi-úti temetőbe kikisérték.

GYORSAN SZERZETT VAGYONOK.

A hetvenes évek első felében Amerikában óriási arányban szaporodott a milliomosok száma, jobban, mint máskor félszázad alatt. De a hirtelen szerzett vagyon igen gyakran csakhamar oda lett, mert megtörtént oly eset is, hogy egy-egy részvény, melynek egy nap két dollár értéke volt, a következő nap már 2000 dollárt ért, és viszont.

1870 november havában a Cown Point bánya részvényeit még két dollárjával árulták, hat hónap mulva már 6000 dollár volt a börzei értéke. Egy sanfranciskói kereskedő nagy nehezen fogadott el akkor 100 ily részvényt 250 forintnyi adomány fejében s azt is elveszettnek hitte, de egy év mulva már majdnem másfélmillió forintot kapott érte. Az egyesült virginiai és kaliforniai bányák részvényei egy dollárról egyetlen év alatt 10,000 forintra emelkedtek.

Egy sanfranciskói lókupecz, Baldwin, az utóbbi részvényekből 900-at vett, darabját 30 krajczárjával. Kevéssel azután Ausztráliába utazott, részvényeiről meg is feledkezett s csak hazatérve tudta meg, hogy 750,000 forint tulajdonosa. A Belchi-részvény értéke 3 forintról egy hét alatt 150 forintra emelkedett. Ily körülmények között természetesen igen sok szegény emberből lett hirtelen nábob s a pompás paloták gombamódra szaporodtak.

Ekkor állott be 1875 augusztus havában a nagy krach. A részvények egy hét alatt csaknem értéktelenekké lettek s ezzel együtt igen sok ember tönkre ment és kénytelen volt régi foglalkozásához visszatérni, mikor még alig hogy megizlelte a milliomosság gyönyörét. Comstock, ki a világ leggazdagabb bányáját fedezte föl, oly kevésre becsülte azt, hogy részét nagy örömmel adta el 12,000 forintért, pedig a bánya hat hónap alatt 30 millió forintot jövedelmezett s a részvényesek 14 év alatt 300 milliónál többet kaptak osztalékul, s ebből Comstocknak, ha megtartja részét 70 millió jutott volna. Bánatában csakhamar el is húnyt. Ebből a bányából lett milliomossá többek közt Mackay, ki egy maga 80 milliót tett zsebre belőle.

Igen érdekes a Brooklyn-bánya története. 1878-ban azt hitték felőle, hogy már teljesen kimerült s ezért «megsózással», azaz arany s más értékes ásványok elszórása által igyekeztek vevőt hóditani. A vevő, Bradley, csakhamar észrevette a csalást, de azért még néhány hétig dolgozott a bányában, s csakhamar bámulatosan gazdag aranyérre talált, melyből több éven át havonként 10,000 forint haszna volt. Utóbb egy millióért adta el a bányát.

Néhány évvel ezelőtt egy Mooers nevű newyorki hirlapiró Los Angelos kopár vidékén lovának takarmányt keresve, aranybányára akadt. Ma milliomos és a kopár vidéken két tekintélyes város emelkedik. Ily esetek különben Amerikában is ritkán fordúlnak elő.

LÉVAY JÓZSEF KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Most megjelent kötetéből.

Mártonnap után.

Post Martinum novum vinum.

Mártonnap elmult, itt jön a tél,
Zúg már szele az ugaron:
Izleld az új bort tűzhelyednél,
Édes búsongó magyarom!
Derűs, avagy borús az égbolt,
S bár szenvedésed már elég volt,
Kétkedve nézed az időt,
Nem mersz remélni szebb jövőt.

Ragadj pohárt! locsold belőle
Hervadozó reményedet;
Talán erőt fog nyerni tőle
S virágot is hajt, úgy lehet.
Üzi holnapod aggodalmát
És megtanít becsülni a mát,
Mely, míg tőled el nem siet,
Minden kincsével a tied.

Lásd! a nem rég szürött italnak
Kinyílt már félig a szeme,
Nem csillog még, de már ma annak
Nem must, hanem bor a neve.
Csecsemő-póláit lerázva,
Ifjuságot öltött magára
S örömre vár, dallal kinál
Kis tűzhelyed szikráinál.

Ha ellaktad baráti körben
Márton lúdjának is torát,
Csorgasd utána még örömben
A vén idő ifjú borát;
Úgy sem soká lesz benne módod,
A végzet titkát meg nem óldod,
Utolsó tőkéd is kihal
S eltűnik a nektár-ital.

A hosszú őszi est unalmát
Dal, tréfa rövidítse meg:
András estéjén, mért ne hagynád
Lánykáid ólmot öntsenek.

ENYELGÉS.

A rajnai hadjáratban Desaix serege megingott az ellenséges ágyútűz előtt, már-már zavar támadt a katonák közt, a helyzet tarthatatlannak látszott. Egy tiszt odaszaladt Desaix tábornokhoz:

— Tábornok úr, fuvassunk-e visszavonulást?

— Igen, — felelt Desaix, — de az ellenség visszavonulóját.

A táborban egy tiszt borotválkozott sátrában s panaszkodott a társának, hogy milyen kényelmetlen igy borotválkozni, habverő tányér nélkül. Alig hogy ezt kiejti, a sátor előtt szétrobban egy bomba s egyik darabja egyenesen a sátorba röpül. A bajtárs fölveszi a bombadarabot és odanyújtja a borotválkozónak:

— Nesze, az osztrák küld egy habverő tányért.

Hasonló esete volt Junotnak, ki altiszt korában Napoleonnak, akkor még tábornoknak irnoka volt. Egyszer valami hivatalos iratot másolt, mikor a sátorba, egyenest elébe csap egy ágyúgolyó s telehányja porral Junot-t és iratait.

— Ezt már szeretem — morogta Junot — legalább nem kell port hinteni az irásra.

Napoleon hallotta ezt s annyira tetszett neki Junot hidegvérüsége, hogy másnap hadnagygyá léptette elő. Junot később Francziaország marsalja lett.

Napoleonról tömérdek ilyen anekdota maradt fel, melyek azt bizonyítják, hogy nem egyszer veszedelmes helyzetekből tudta magát egy jó ötlettel kivágni s ugyanezt a tulajdonságot katonáiban is sokra becsülte.

A jénai csata előtt való este sűrű sötétségben vizsgálta az előörsöket. Egy örs ráczélzott, mert ellenségnek nézte. Napoleon levetette magát a földre, a golyó nem talált. Napoleon felállt, az örs újra töltött és lőtt; a golyó füle mellett süvöltött el a hadvezérnek. Ezalatt odavágtattak a hadsegédek és rémüldözve világosították fel az őrt tévedéséről. Napoleon is oda ment és éktelenül leszidta a katonát:

— Micsoda? Te granátos vagy? Hát így lőnek a granátosok? Két lövésre se találtál el!

— Ne lett volna olyan sötét, — felelt a katona — úgy lelőttem volna felségedet, hogy meg se mukkan!

Megható jelenet folyt le 1809-ben, mikor a francziák öt napi makacs harcz után végre elfoglalták Regensburgot. Az egyik tábornok hadsegéde, egy kapitány odavágtat, jelenteni a császárnak a diadalt.

— Sire, győztünk. A granátosok a várfalon vannak . . .

— Jól van — felelt a császár, de ekkor meglátta, hogy a kapitány vérzik. — De ön . . .

— Nézze, felség, — folytatja a hadsegéd diadalmas örömmel — ott fönn vannak, zászlónk a várfokon leng . . .

— Igen, igen, — mond a császár, látva hogy a tiszt meginog lován, — de ön meg van sebesülve.

— Ime, felség, győzelem, az osztrák tüze elhallgat!

— De hisz ön sulyosan sebesült, — szól a császár türelmetlenül, látva, hogy a kapitány már-már leesik a lóról.

— Nem, Felség, *meg vagyok ölve* — felelt a tiszt és holtan hanyatlott le.

A francziák későbbi háborúiból is jegyzett fel a hagyomány egy sereg efféle adomát.

Bugeaud marsal is hires volt tréfáiról. Lyonban egyszer egy népzendülést kellett elnyomnia. A zendülők vezére egy egyenruhás tüzoltó volt.

— Hohó, tüzoltó — kiáltott neki a marsal a tömegre mutatva — teljesitsd kötelességedet, oltsd el ezt a tüzet, különben én kezdem!

A kabil hadjáratban Bugeaud egy csata vége felé meglátott egy vadászkatonát, a kinek nem volt sipkája. Rászólt:

— Hol a sipkád, atyafi?

— A csatában maradt.

— A jó vadász nem adja oda a sipkáját az araboknak.

— Nem is a sipkámat akarták, hanem a fejemet — felelt a vadász. — Hát mégis inkább a sipkát adtam oda.

— Jól van fiam, de napszurást kapsz hajadonfőtt. Nesze a csákóm.

— De hisz akkor ön kap napszúrást, tábornok, felelt húzódozva a katona.

Akkor egy csapat kabil jött rohamban feléjük.

— Látod azokat? — mondta a tábornok. — Fogd a csákómat, eredj oda és hozd el nekem az egyiknek burnuszát, (köpeny).

A katona szót fogadott s nemcsak a burnuszt hozta el, hanem a kabilok zászlóját is.

Pelissier tábornok, ki híres volt a hirtelen természetéről, szintén az afrikai hadjáratban összeveszett hadsegédével Cassaigne őrnagygyal. Éktelen dühében kezet emelt az őrnagyra. Ez erre, szintén magánkívül a dühtől ráfogja a tábornokra a pisztolyát és elsüti. A pisztoly csütörtököt mondott.

— Őrnagy — szólt erre teljes nyugalommal a tábornok — nyolcz napi áristomot kap, mert roszúl gondozta a fegyverét.

UTCZASARKI DANDY.

EGYVELEG.

* **Óriási új hajók.** Miután az éjszak-németországi «Lloyd» hajózási társulat gőzösei, nevezetesen a «Kaiser Wilhelm» az útat Hamburgból New-Yorkba öt nap és 11 óra alatt megteszik, az angol kormány arra határozta el magát, hogy a Cunard-féle társulatnak oly szubvencziót nyújt, mely a német vállalattal való versenyt lehetővé tegye. A Cunard-társulat most három 50 ezer lóerejű gőzöst építtet, melyek a «Kaiser Wilhelm» gyorsaságát háromszorosan túl haladják. Egy ily hajó hossza 228 méter, teljes kiállítása pedig 25 millió koronába kerül. A Cunard-társulat új hajóin a gépek körül alkalmazottak, valamint a fűtők száma 340 ember.

* **Női tüzoltók.** Dél-Amerika Armidale nevű városában az önkéntes tüzőrség nőkből áll. Parancsnokúl egy 22 éves hajadont választottak. Szakértők szerint az armidalei tüzőrség s ennek felszerelése párját ritkítja.

* **Francziaországban** az olyan szülők, a kiknek hét vagy több gyermekük van, földadót nem fizetnek. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a franczia képviselőház egyhangulag fogadta el.

* **Chicago városa területére** husz vasuti társulat vonalain naponta 15 ezer waggon különféle árú érkezik. Ezen óriási mennyiség 13 pályaudvarra érkezik s onnan részint a városba, részint pedig távolabb fekvő rendeltetési helyekre jut. A központi teherárú pályaudvar raktáraival 1500 holdnyi területet foglal el.

* **Vannak olyan állatok**, melyek vizet soha sem isznak, hanem e helyett a növényeken levő harmatot nyaldossák. A szabadon élő papagályokról mondják, hogy ötven évig sem isznak vizet, úgy szintén a vadonban tenyésző házi nyulak se. Ezek a füvön maradt harmattal oltják szomjukat. A répával hizlalt birkák is nagyon ritkán s akkor is kevés vizet isznak.

* **A világ legdrágább könyvét**, a Korán egyik másolatát ajándékozta nem régen az afghanisztáni emir a persa sahnak. A könyv vert aranytáblába van kötve, gyémánt, gyöngy és rubintokkal diszítve s értékét egymillió hatszázezer koronára becsülik.

* **Szökések az orosz hadseregből.** Az orosz szárazföldi hadseregben a mult év lefolyása alatt nem kevesebb, mint harmadfélezer katonát ítéltek el szökésért és szökési kisérletekért.

* **Khinában** a tanító naponta annyi krajczár fizetést kap, a hány gyermek az iskolában megjelenik.

AZ ELSŐ VÁLTÓ.

MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A KOSÁR. — MARGITAY THAMÉR FESTMÉNYE.

Más nap, lehiggadván salakja,
A vőlegény karcsú alakja,
Bizony tisztán ismerhető:
Pap, katona, szántó-vető.

És várj is, lass is jobb időket,
Nem álomban, de igazán,
Ébreszd a szunnyadó erőket
A merre jársz e szép hazán;
Vágyad mesés tündéri tájon
«Három tengerpartig» ne szálljon:
Siker csak szűk téren kisér,
A meddig verejtéked ér.

S míg így szeretteid körében
Az ifju bort izlelgeted.
Kivánd, hogy annak tűkörében
Önképét lássa nemzeted:
Túl esve zajló erjedésén,
Nemesbűljön mult szenvedésén,
Míg vele évről-évre nő
Az érték, a fény és erő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Új szépirodalmi művek. Az Athenaeum több eredeti és fordított szépirodalmi kötetet bocsátott közre egyszerre.

Ambrus Zoltántól tiz elbeszélést kapunk az egyik kötetben «*Pókháló kisasszony*» czimen. Ambrus Zoltán úgy mint kritikus és mint elbeszélő iró, kiváló helyet foglal el. Eszmei tartalomban, az előadás választékosságában nem sok iró verzenyez vele. Uj novellás kötetének egyes darabjaiban is mély a tartalom, finom és kifejező a rajz; az életet festi, a reálizmus nyersesége nélkül. A kötet ára 1 forint.

Önkéntes martirok, elbeszélések, irta *Gyarmathy* Zsigáné. A kedvelt irónőnek hat elbeszélése együtt: A gyermekbolond. — Az önkéntes mártir. — Kardos Jula. — A csodaszép karospad. — A gombok királya. — A pap barátja. Mindenik hőse a türő lelkek közül valók, kik zúgolódás nélkül viselik sorsukat és a kötelesség meg szeretet erősíti őket, s történetükben sok igazságot és megnyugtatót talál az olvasó. A kötet ára 1 frt.

A haldokló gladiátor, regény, irta *Abonyi* Árpád. Drámai tárgyat dolgozott föl e regényben a szerző a vivódó lélek bizalmatlanságát és gyötrelmét. A modern világ legnyughatatlanabb tipusa, az ideges, ingerlékeny és becsvágygyal telt művész a regény főalakja, egy fiatal szobrász, ki épen a haldokló gladiátor szobrát faragja, mikor kétség szállja meg lelkét, meghasonlik, nem bizik erejében. A szerelemben sem talált boldogságot, másik szerelemmel akarja magát kárpótolni, de a forró szerelmet viszonozni nem birja. Szobrával sincs megelégedve, az élettől pedig fél, hogy két boldogtalant egyesít. A csüggedés az öngyilkosságba kergeti. A regény a fiatal iró sok jó tulajdonságaival ismertet meg. Ára 1 frt.

A rátótiak, regény, irta *Papp* Dániel. Az ifjabb, de nem egészen a legifjabb irói gárdából való a szerző. Nevével sokszor találkozunk a lapokban már nehány év óta. «A rátótiak» első önálló munkája. Szatirikus és eleven rajza a kisvárosi félszegségeknek, a nagyképüsködő apró embereknek, kiket az érdek hajt, kik apró, hóbortos okoktól hajtatják magokat. A mai élet jól ismert körülményeit, alakjait hozza össze szatirájában az iró, ki elég komikummal is rendelkezik tárgyához, melyet jól megfigyelt. Ára 1 frt.

Franczia és magyar zsebszótár, tekintettel a két nyelv szólásaira, szerkesztette *Ujváry* Béla, állami főreáliskolai czímzetes igazgató. Kiadja az Athenaeum-társaság.

A szerző ismert nevű magyar iró, ki hosszú időt töltött Párisban, s intelligenciája és tanári tapasztalatai érzékével szerkesztette e szótárt. Nemcsak a szavak általános értelmét jegyzi föl, hanem azoknak ama szineit és formáit, melyeket a mondatban nyernek, vagyis vonatkozásaikat, átvitt jelentőségüket. A franczia nyelv sajátos fordulatait, finomságait, az egyes szavaknak a franczia észjárásba illeszkedését is feltünteti s igy jó kalauz gyanánt használhatják a franczia nyelv tanításánál és tanulásánál a könyvet. A szótárnak ezúttal a *franczia-magyar* része jelent meg, 421 sűrűn nyomott könyvben, vászonkötésben. Ára 1 frt.

A magyar tud. akadémia kiadványai. A *Nyelvtudományi Közlemények* legújabb füzete (az akadémia nyelvtudományi bizottságának megbizásából szerkeszti *Szinnyei* József) három nagyobb értekezést közöl: «Árja és kaukázusi elemek a finn-magyar nyelvekben» Munkácsi Bernáttól; «Állítmány és alany» Kalmár Elektől; «A gyöngyösi glosszák», Melich Jánostól; s ezenkívül kisebb közlemények Petz Gedeontól és Balassa Józseftől. A füzet ára 50 kr. — *Mathematikai és Természettudományi*

Angerer fényképe.

Dr. MÜLLER HERMAN.

Értesítő, a tud. akadémia III. osztályának folyóirata, szerkeszti König Gyula osztálytitkár. Az új füzet a III. osztályon tartott szaktudományi előadásokból Lenhossék Mihály székfoglalóját, s Farkas Gyula, Bugarszky István és Lieberman Leo, Árkövy József, Lengyel Béla, Bugarszky és Tangl Ferencz, valamint Lenard Fülöp értekezéseit adja. — Az egyes osztályokban tartott értekezésekből külön füzetekben legújabban a következőket adja közre az akadémia:

Emlékbeszéd Margó Tivadarról, Entz Gézától; ára 30 kr. *Emlékbeszéd Gneist Rudolfról*, Concha Győzőtől; ára 40 kr. *Egyiptologiai tanulmányok* a chronologia köréből, dr. Mahler Edétől; ára 15 kr. *A magyarok első hadjáratai Európában*, székfoglaló értekezés Mátyás Flóriántól, ára 30 kr. *Bölcs Leó császárnak* a «hadi taktikáról» szóló munkája, dr. Vári Rezsőtől; ára 80 kr. *Egy honfoglalás előtti* magyar hadjáratról Németországban, Mátyás Flóriántól; ára 30 kr. *Karai László budai prépost*, a könyvnyomtatás meghonosítója Magyarországon, Fraknói Vilmostól; ára 30 kr. *A szabad hajduk történetére* vonatkozó levéltári kutatások, Komáromy Andrástól; ára 80 kr.

Vasárnapi könyvtár, kiadja a Franklin-Társulat. Most megjelent füzetében egy nevezetes éjszaki utazás leírását közli: *Nansen utazása lábszánkón Grönlandon keresztül*, a hires utazó könyve után írta *Szívos* Béla. A kiknek nincsen alkalmuk Nansen könyvét megszerezni, vagy terjedelmes is számukra, azok Szívos jó magyarságu előadásában ismerkedhetnek vele és a benne található okulásokkal. A füzetet számos kép érdekesíti; ára 20 kr.

Sertéstenyésztés, irta Dely Mátyás állatorvos. Harmadik átdolgozott kiadás. «Falusi könyvtár» 6. füzet, a Franklin-Társulat kiadása. A népies nyelven megirt könyv tanulságos minden gazdára nézve. A szerző hosszas időkből való gyakorlata alatt szerzett tapasztalatai alapján és a szaktudomány kellő felhasználásával tárja a gazda elé a legszükségesebb ismereteket, útmutatásokat, mindenütt szem előtt tartván hazai viszonyainkat. A képekkel is illusztrált munka kimerítően leirja a tenyésztés, a hizlalás különböző módjait, a hús, szalonna, zsír legczélszerűbb kezelését, kolbász készítését, stb. Végül ismerteti a nevezetesebb sertésfajokat. A 118 oldalra terjedő kötet ára füzve 50 kr.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia október 24-iki ülésén báró *Eötvös* Loránd elnökölt s dr. *Thanhoffer* Lajos egyetemi tanár mondott beszédet az akadémia egyik hires külső tagjáról, Du-Bois Reymond Emil német tudósról, ki az élettan, vegytan, bölcsészet és történetirás terén munkálkodott fényes elmével, s művei a német tudomány kincsei. Berlinben született 1818-ban s 1896-ban hunyt el. Az emlékbeszéd meghallgatására *Wlassics* közoktatásügyi miniszter is megjelent. A tetszéssel hallgatott emlékbeszéd után megválasztották a beérkezett pályaművek biráló-bizottságait.

A Kisfaludy-társaság október 26-ikán tartotta havi ülését *Gyulai* Pál elnöklete alatt, nagy közönség előtt. Az *elnök* jelentette, hogy Arany László halála alkalmából részvétiratot intézett özvegyéhez, a ki erre meglátogatta a társaság elnökét s felajánlotta neki Arany János hires záros-könyvét a társaság emléktára részére. E könyv elsőben Gyulai Pál tulajdona volt, a ki Nádasdy Tamástól kapta azért, hogy ezentúl ebbe irja a verseit. «De Arany Jánosnak szebb irása volt — jegyezte meg az elnök — többet is irt, meg jobb verseket is, mint én, azért hát neki ajándékoztam e könyvet és ő azóta mind haláláig ebbe irta költeményeit». A társaság hálás köszönettel fogadja e becses ereklyét. *Beöthy* Zsolt titkár jelentette ezután, hogy dr. *Ritoók* Zsigmondné, szül. Tormay Mária 100 frttal az alapítók sorába lépett.

Vadnay Károly kezdte meg a felolvasások sorát, érdekesen emlékezvén meg Baross Gábor néhai kereskedelmi miniszterről, a kinek érczszobrát a jövő hónapban leplezik le. Vadnay többek között elmondta azt is, hogyan ragadt rá Barossra a «vasminiszter» elnevezés. Andrássy Manó gróf egyik parlamenti beszédében önmagára mondta: «Én vasember vagyok!» Andrássyt már a következő ülésen gúnyolták: «A vasember! A vasember!» A gróf erre kifakadt: «Igen is az vagyok, de csak azért neveztem el magamat annak, mert vannak vasbányáim és hámoraim. De a valódi *vasember* ott ül a miniszteri székben (itt *Baross*-ra mutatott), olyan erős, olyan kemény, olyan hasznos, mint a vas». Azóta nevezik Barosst vasminiszternek. Az éljenzéssel fogadott felolvasás után *Hegedüs* István mutatta be Janus Pannonius «Szelek versenye» latin költeményének művészi fordítását, a melyet szintén tetszés mellett hallgatott végig a közönség.

A felolvasó ülést *zárt ülés* követte. Ezen döntöttek a kérdés fölött, hogy a társaság tagjai közé nőket is lehet-e választani. A kérdés megvitatására még a mult évben bizottságot választottak, s ez most azt ajánlotta, hogy az alapszabályok eddigi intézkedése mellett maradjon a társaság és női tagokat ne válaszszon. A jelen volt 13 tag közül e véleményt 10 pártolta, s igy a társaság női irókat nem választ tagjai közé.

A magyar pedagógiai társaság e hó 15-diki ülésén az oktatásügy buzgó előmozditójának, néhai *Szathmáry* György miniszteri tanácsosnak emlékezetének áldozott. Az ülésen *Heinrich* Gusztáv elnökölt s ott volt *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter is. Az ülés megnyitása után az elnök fájdalmas szavakban emlékezett meg a királyné elhalálozásáról, mint a ki a magyar közművelődés őrangyala volt. Megemlítette aztán az elnök azt a veszteséget is, a mely a magyar nevelésügyet és a pedagógiai társaságot érte Klamarik János halálával. *Neményi* Imre emlékbeszédet tartott Szathmáry György felett, ki a magyar egységes népoktatás hive, teljes életében lelkes harczosa volt. A nemzetiségi mozgalmak ellenében magyar hazafiságtól áthatott hirlapi működést fejtett ki, mig hirlapiró volt, kivált a hunyadmegyei elolához hosodott magyarság visszahódítása érdekében. Szathmáry később is, miniszteri tanácsosi állásában, buzgó harczosa maradt a magyarságnak és a tanitásügynek. Az emlékbeszéd után *Geőcze* Sarolta számolt be, igen érdekesen, a külföldi tanulmányutjának eredményéről, melyet szintén nagy érdeklődéssel hallgattak.

Uránia-egyesület. Wlassics Gyula miniszter kezdeményezésére a tudományos ismeretek szemléltető népszerüsítése érdekében alakult *Uránia* tudományos szinház-egylet már nagy arányokban dolgozik azon, hogy a miniszter eszméjének megtestesítője legyen. Kedvező eredmény az is, hogy a tudomány-egyetem egyes fakultásai élénk érdeklődést tanusítanak az eszme iránt. Az egylet 25 szakosztályylyal alakult meg. Az egyes szakosztályokat most szervezik.

Az erdélyi magyar közművelődési egyesület közgyülése. Az E. M. K. E. november 20-án délelőtt tartja meg évi rendes közgyülését Kolozsvártt, a városháza nagytermében. A közgyülésen a többi közt az ötvenezer koronás *Erzsébet királyné* kisdedóvó alapítvány dolgában is nyujtanak be javaslatot, *Sándor* József alelnök-főtitkár pedig néhai Horváth Gyulának az E. M. K. E. alelnöki székében kifejtett működését fogja méltatni.

MI UJSÁG?

* **A «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségi irodája** ezelőtt fél évvel szállást volt kénytelen változtatni, mert azt az Egyetem-tér 6. sz. alatti gr. Andrássy-féle régi házat, a melyben 23 éven át volt elhelyezve, tulajdonosa lebontatta, hogy a helyén nyomban egész házsort emeltessen s új útczát nyittasson, mely az Egyetem-tért a Magyar-utczával kösse össze. Nehéz

A VESZTETT JÁTSZMA. — MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYE.

szívvel hagytuk el a régi megszokott fészket, s a közeli *Királyi Pál-utcza 4. sz.* alatti házba költöztünk át, melyben tulajdonosa Hoffmann Alfréd, lapunk régi barátja, készséggel adott számunkra ideiglenes hajlékot, két útczára néző házában, a mely új házába ő maga is akkor költözött be könyvkereskedésével, a több mint *száz év óta* a Ferenczieк-terén fenállott *Eggenberger*-féle könyvkereskedéssel, miután régi házuk a Belváros új rendezése folytán rohamosan történő rombolásoknak szintén áldozatául esett. Azon hat rövid hónap alatt, mióta a «*Vasárnapi Ujság*» szerkesztőségének 23 éves hajlékából, az Egyetem-térről ki kellett költöznie, teljesen megváltozott régi lakásunk egész környéke. Az említett új utcza már e nyár folyamán megnyílt s minthogy a Károlyi-palota és annak díszkertje mellett vezet el, a család egyik ősi birtokának, a szatmármegyei Kaplonynak a neve után *Kaplony-útcza* nevet kapott: az új útcza mentén pedig oly serényen folyt az építő munka, hogy ma már az ötödik és utolsó nagy bérpalota falai nőnek ki a földből, hogy még az idén ez is födél alá jusson. Mind az öt nagy és díszes házat gróf Andrássy Géza építtette. Ennek az új házsornak a Magyar-útcza felőli háromemeletes sarokháza és annak hasonló nagyságú belső szomszédja már a múlt telet is födél alatt töltötte: lakhatókká azonban csak most lettek. A mostani novemberi negyedben már megszállják a lakók. Mi is sietünk megszállani a sarokháznak a Károlyi-kertre néző egyik részét, hogy régi lakásunknak, ha nem is épen a helyére, de legalább a telkére tegyük vissza irodáinkat, hol némileg félre vonúlhatunk a városi zaj zúgó moraja elől. November 1-sejétől kezdve tehát újra régi, megszokott tanyánkon leszünk, csupán azzal a különbséggel, hogy az egyszerű ódon ház helyett új, kényelmes palotaszerű épület fogad be bennünket és hogy lakczímünk a régi «Egyetem-tér 6. sz.» helyett ezentúl «**Vasárnapi Ujság» szerkesztősége Budapest, IV. Kaplony-utcza 9. sz.** lesz.

*

A király Budapesten. Ő Felsége Gödöllőn pihen egész csöndben. Október 26-án reggel bejött Budapestre, átalános kihallgatást adott s délután harmadfél órakor visszatért Gödöllőre A közelebbi napokra a király leányainak, *Gizella* és *Mária Valéria* főherczegnőknek megérkezését várták. Mint Bécsből jelentik, a *hetzensdorfi* kastélyt, melyben hajdan Mária Terézia királynő lakott, most restaurálják és pedig Mária Valéria főherczegnő számára, ki a király óhajára ott fog tartózkodni, hogy schönbrunni időzése alatt mindig közelében lehessen.

III. Béla király és neje siremléke. A budai Mátyás-templom oldal-kápolnájában eltemetett III. Béla király és Anna királyné sirjára e hó 25-én tették föl a kőfödelet, melyre a királyi pár halotti nyugvó alakja van kifaragva életnagyságban. A két szobor pólai kőből készült. III. Béla királyt a 12 ik század viseletében és a Székes-Fehérváron talált jelvényekkel örökítették meg. A feje párnán nyugszik és a házi korona van rajta négy kereszttel. A ruha stilszerű és himzéssel ellátott. Nyakáról lánczon függ le az ereklye-tartó. Jobb kezében zarándokbot és balkezében a jogar. Baloldalán még a kard és jobb kezének második ujján a görög császártól kapott gyűrű látható. Lábainál egy oroszlán nyugszik, a bátorság jelképe. A szobor hoszsza 192 centiméter, a csontok szerint ez volt Béla király tényleges magassága. A királyné alakját szintén a talált csontok után a valóságnak megfelelően állapították meg. Hossza 150 centiméter. Feje szintén párnán pihen és rajta van a házi korona. Termetét stilszerű köpeny fedi, mely alatt himzésekkel ellátott bő női ruha van. Balkezében imakönyvet tart, jobbja pedig szivén nyugszik. Lábainál a hűséget jelképező kutya fekszik.

A király és felesége halotti ékszereit köztudomás szerint a csontokkal együtt a koporsókba zárták s csak hű másolataikat hagyták meg a későbbi tudományos buvárlatoknál való esetleges használat végett. E másolatokat azon a bibor-vánkoson, a melyen a temetés alkalmával voltak elhelyezve, átadták megőrzés végett a Nemzeti Muzeumnak, a hol a régiségtárban helyezik el.

József nádor családjának sirboltja. A budai királyi palota Szent Zsigmond kápolnájának sirboltjában nyugszanak József nádor családjának tagjai. Ide temették legutóbb *László* főherczeget. A sirboltot évente halottak napján szokták megnyitni a kegyeletes közönség előtt. A kripta az idén is nyitva lesz Mindenszentek és halottak napján s az ott levő oltárnál *Kanter* Károly királyi palotai plébános mond gyászmisét. Az idén a sirbolt nevezetes átalakuláson ment keresztül. A család ugyanis *László* főherczegnek diszes szárkofágot állíttatott, a mely *Strobl* Alajos szobrász műve. Az ódon sírboltot közelebb egészen átalakítják és falait márványlapokkal borítják.

«A gödöllői erdő». *Gödöllő* lakosságának az elhunyt királyné iránti kegyeletét mélyen meghatotta *Pósa* Lajosnak «A gödöllői erdő» czimű költeménye, melyet lapunk olvasói is jól ismernek. Elhatározták, hogy a költeményt márványba vésetik, s a gödöllői erdő egyik helyén, hol a királyné sokszor időzött, mint emléket állítják föl.

Halottak napja. A temetők szomorú ünnepe nagyvárosokban nemcsak a bánatos szívek kegyeletes napja, hanem számít rá sokféle üzlet, s napok előtt a kirakatok már megtelnek a sirok diszítésére való tárgyakkal, gyertyákkal, lámpákkal, mécsesekkel, fátyolokkal és koszorúk özönével. A sirra szánt virágoknak és koszorúknak külön piaczok nyílnak és ezer meg ezer kéz fonja és köti össze a virágokat. A temetők rendezésén és diszítésén százak dolgoznak. Egész bucsújárás van egy-egy temetőbe, különösen a kerepesi-úti sirkertbe, a hol nagy férfiaink és előkelő családok tagjai nyugosznak. Ujra hantolják a sirokat, friss virággal és koszorúkkal ékesítik a sirboltokat, sirlámpákat helyeznek el mindenfelé és a főváros megbizásából gyászpompával diszítik nemzeti jeleseink sirhelyeit, köztük Kossuth Lajos sirját, Deák Ferencz és Batthyány Lajos gróf mau-

AZ ELSŐ BETEG. — MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYE.

zoleumait és több más sirhelyet. Kegyeletes kezek dolgoznak irodalmi és művészi kitünőségeink sirjainak diszítésén is. Testületek és társulatok is nagyban készülődnek a halottak napján tartandó temetői gyászünnepélyekre.

Új államtitkár. A király, a személye körüli miniszterium államtitkárává *Széchenyi* Manó gróf czímzetes követségi tanácsost nevezte ki. Az új államtitkár Széchenyi Kálmán gróf és Grünne Karolina grófnő fia s 1858-ban született. Diplomácziai pályáját, mint a konstantinápolyi osztrák-magyar követség tiszteletbeli titkára kezdte, azután czímzetes követségi tanácsos lett.

Samassa érsek jubileuma. Samassa József dr. egri érsek huszonötéves érseki jubileumát október 27-ikén nagy ünnepélylyel ülték meg Egerben. A székesegyházban hálaadó istenitisztelet volt, a nagymisét és a tedeumot Szele Gábor püspök, érseki vikárius végezte. A káptalan és a papság főpásztorának arany emlékérmet adott át s egyuttal emlékiratban fejezte ki üdvözletét.

Házasság. *Horánszky* Lajos, a «Magyar agrár és járadékbank» pénztárfőnöke, Horánszky Nándor országgyülési képviselő fia, e hó 29-ikén este 6 órakor vezette oltárhoz a budavári Mátyás-templomban dr. babarczi *Schwartzer* Ottó egyetemi tanár és a magyar vörös-kereszt-egylet főgondnokhelyettesének leányát, *Pálmát*.

HALÁLOZÁSOK

HORVÁT BOLDIZSÁR, volt igazságügyminiszter, mint lapunk zártakor értesülünk, e hó 28-ikán délután 1 órakor hosszas szenvedés után 76 éves korában elhunyt. Közéletünk e kiváló nevezetességű férfiáról legközelebbi számunkban igyekszünk érdemeihez méltóan megemlékezni.

PÁPAY ISTVÁN, néhai belső titkos tanácsos, Ő Felsége kabinetirodája főnökének holttestét a mult esztendőben bekövetkezett halálakor a bécsi községi temetőben temették el. Özvegye azóta végkép Budapesten telepedett meg, s a király a budai várbazár-épületben ajánlott föl számára szállást. Az özvegynek elejétől fogva az volt az óhajtása, hogy boldogult férje hazai földben nyugodjék. Kivánsága most teljesült, mert a bécsi községtanács megengedte a holttest kiemelését, a főváros tanácsa pedig diszsirboltot jelölt ki a kerepesi-úti temetőben Pápay nyugvóhelyéül. A koporsót Bécsből Budapestre hozták, s egész csendben helyezték el a kriptában.

NAGY IVÁN, nagyérdemű tudósunk, a magyar tud. akadémia régi rendes tagjának halálát jelentik október 27-ikéről Horpácsról, a hol az utóbbi években visszavonultan élt. Az évtizedeken át oly buzgón működő iró és tudós utolsó munkája Nógrád-megye részletes ismertető leirása volt, melyet az «Osztrák-magyar monarkhia» számára irt. A halál 74 éves korában vetett véget munkás életének. Közelebb bővebben is megemlékezünk érdemeiről.

Özv. FODOR ANTALNÉ, szül. Pika Mária, földbirtokos özvegye, elhunyt Pécsett, október 9-én, 75 éves korában. Nagy család gyászolja a köztiszteletben állott, jólelkű, nemes szivű urnőt, fiai: *dr. Fodor József* a budapesti egyetem kitünő tanára, *Fodor László* földbirtokos, *Fodor Pál* ügyvéd; leányai: *Gizella*, dr. Antal Gyula budapesti egyetemi jogtanár neje, *Aranka*, dr. Lukács Adolf kolozsvári egyetemi tanár neje; továbbá 29 unoka és 19 dédunoka.

Elhunytak még a közelebbi napokban: VOLNY JÁNOS, kassai apátkanonok, 90 éves korában, Kassán. Jótékonysága, jószivűsége és áldozatkészsége miatt nagy tiszteletben állott. — PÁNICS LYUBOMIR, görög-keleti főesperes, szentszéki ülnök, Torontálmegye törvényhatósági bizottságának tagja, 72 éves korában, Nagy-Becskereken. — Nagyberivói BOÉR JÁNOS, 1848—49 es honvédhadnagy, Szolnok-Dobokamegye árvaszéki és a honvédegylet elnöke, életének 69-dik évében, Deésen. — Kőkeszi CSERNYUS LŐRINCZ, 1848—49-iki szabadságharczbeli főhadnagy, Ujfehértón élete 73-ik évében. — Dr. ENGEL ARMIN, 1848—49 iki honvédfőorvos, ki a szabadságharcz után Körmenden és Nagy-Kanizsán folytatta orvosi működését, a hetvenes évek végén azonban elvesztette szemevilágát Budapestre költözött, s itt érte a halál. — Id. ULRICH ISTVÁN, a Sarlós Boldogasszonyról nevezett római katholikus templom főkántora, életének 71-ik, hivataloskodásának 41-ik évében, Kun-Félegyházán. — ARLETH RADÓ, államvasuti főellenőr, 50 éves korában, Budapesten. — SZABÓ GÁBOR, volt 48—49-es honvédhadnagy, a dobozi református egyháznak 55 éven át működő rektortanitója, életének 82-ik évében, Dobozon. — SZABÓ KÁLMÁN, földbirtokos, 30 éves korában, Hevesen. — POLLÁGH JÁNOS JÓZSEF, tanitó Leibiczon, 60 esztendős korában. — Ifj. PODHORÁNYI GYULA, okleveles gazdász, dr. Podhorányi Gyula kassai itélőtáblai biró és neje Pruzsinszky Mária fia, 24 éves korában, Kassán.

LÁZÁR ELEMÉRNÉ, szül. Szánthó Kornélia, államvasuti felügyelő neje, 43 éves korában, Budapesten. — Özv. ILLÉSSY GYÖRGYNÉ, szül. Rácz Erzsébet, Debreczenben 61 esztendős korában. — SZIGETHY MIHÁLYNÉ, szül. Főző Ilonka, élete tavaszán, Kaposvártt.

SAKKJÁTÉK.

2084. számu feladvány. Nemo O.-tól és Erlin K.-tól.

(I. dijat nyert feladvány.)

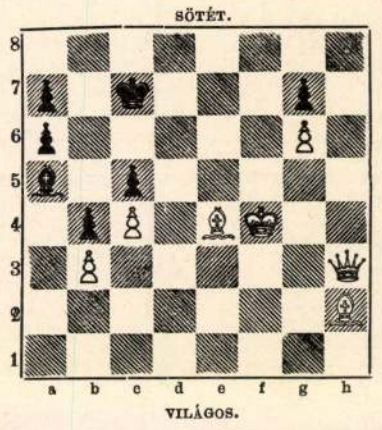

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

2085. számu feladvány Gray H.-tól.

♔ f2; ♕ f6; ♗ h7; — ♔ g4; ♟ g5.

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

Szerkesztői mondanivalók.

A kis árva. Könyez az ég. Ha szerző eltalálta volna az érzelmes, de a mellett naiv hangot, az első vers elég sikerült lett volna; de így, szintelen kifejezéseivel, kezdetleges verselésével gyönge kisérlet. A második még sokkal gyöngébb.

A Balaton tündére. Változások. Mindkettő elárulja a gyakorlott írót, de egyik sincs valódi

költői ihlettel írva. Az első pazarúl bánik a szóvirágokkal, de annál kevesebb benne a gondolat. Azt mondja a költő, hogy látta a Balaton tündérét, majd elmondja, milyen; de a következő két strófa is csak a szokott kérdéssel kezdődik s ép oly semmitmondó felelettel végződik, mint a többi. A második vers bágyadt, erőtlen, a refrain váltogató ismétlése a mesterkéltség bélyegét hordja magán.

A tengerparton. A búcsúszó. Közlésre az elsőt választottuk, csak egy szót kellene benne előbb kijavítani.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Némely ifjak, már akkor aratnak, midőn még mások szántanak.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Királyi Pál-utcza 4. sz.)

Gummiáruk, betegápolási czikkek *sérvkötők (óvszerek* F. Bergueránd párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők *Polgár Sándor* egyetemi kötszerésznél, Bpest, Erzsébet-körut 50. 6734

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által
a Lithion-forrás
Salvator
kitünő sikerrel rendelve lesz. 7523
Húgyhajtó hatású!
Kellemes izü! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Érdekes tudnivaló
Hölgyek részére,
hogy
a Sihulszky arczkenőcs és mosdóvize
az arczbőr kóros elváltozásánál, különösen szeplő, májfolt, pörzsének ellen a **leghatásosabb** szer. Az **eredeti** vóny a gyógyszertár egyedüli tulajdona.
Ára 70 kr. 7520
Sihulszky balzsámos növény-szappan
eltávolitja a bőrre lerakodó kórokozó anyagokat, melyek betegség folytán vagy a levegő porával a bőr légző mirigyeit a rendszeres működésben gátolják.
Ára 30 kr. — Kapható:
Szeloczky Géza gyógyszerésznél **Kassán.**

Tüdő **betegségek,** idült hurutok és tüdővész **gyógyitható** a teljesen ártalmatlan (törvényesen védett) **Glandulen** által, mely 0·25 gr. tablettákban tüdőmirigyekből (0·05 Glandulen, 0·20 tejczukor) állittatik elő.
Orvosi részről a tüdő-mirigy anyag mint a jelenleg létező legjobb szer ajánltatik a fenti betegségeknél. A ki már minden szert eredménytelenül használt, próbálja meg a Glandulent.
Dr. Dosing, Lieberose irja: Az ön Glandulenjének hatásával rendkivül meg vagyok elégedve. Az összes megbetegedési tünetek mulófelben vannak.
Dr. Heusmann, Cannes: Glandulen tüdővésznél és hurutnál kitünő gyógyszernek bizonyult és jelenleg ez tekinthető az egyetlen értékes szernek.
Ara 100 tablettánként 2 frt 75 kr., 50 tablettánként 1 frt 50 kr. Tessék világosan «Glandulen»-t kérni, minden más utánzat. A hol gyógyszertárakban nem kapható, tessék egyenesen dr. Hofmann utódai, **Meerane** 1/Sa. **vegyészeti gyárának** irni. Kimeritő brosürökat és értesitéseket orvosok és gyógyult betegek részéről kivánatra ingyen és bérmentve. 7722/b

Kitünő italok. **Hideg buffet.**
Kávéház megnyitás.
Van szerencsém a nagyérdemü közönség szives tudomására hozni, hogy
I. ker., Fehérvári-ut 32. sz.
alatt a gróf Hadik kaszárnya közelében, egy a mai kor igényeinek megfelelő, kényelmesen berendezett kávéházat nyitottam meg.
Vállalatom szives pártfogását valamint gyakori látogatását kérve vagyok kiváló tisztelettel
ZIDARITS ÖDÖN
kávéház tulajdonos.

CZERNY-féle
OSAN
Legjobb a szájnak és fogaknak.
Antiszeptikus, konserváló, tisztit, egészséges, kellemes és jóval fölülmulja az eddig ismert legjobb fogszereket.
OSAN-szájvíz üvegekben ára 88 kr.
OSAN-fogpor dobozokban ára 44 kr.
CZERNY-féle Keleti-
RÓZSATEJ
(Orientalische Rosenmilch.)
A legjobb és legegészségesebb szépitőszer. 1 üveg 1 frt, hozzávaló Balzsamin-szappan 20 kr.
CZERNY-FÉLE
Tanningene
a legjobb HAJFESTŐSZER sötétszőkére, barnára, és feketére. Ára 2 frt 50 kr.
Tévkényesen védve, tökéletlenül megvizsgálva, teljesen ártalmatlan.
ANTON J. CZERNY, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 6.
Budapesti főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Király-utcza 12. és Egger-féle Nádor-gyógytárban Váci-körut 17., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti cégek egyikéhez, vagy pedig közvetlenül a szállitóhoz, a Czerny-céghez intézendők. Prospektus ingyen.
KITÜNTETVE: London, Paris, Bécs, Brüssel, Kassa(kiegyezés) stb.

Mirtus
créme
azonnal bőr finomitó (zsirtalan és ártalmatlan) **arcz- és kézi créme** eltávolit minden **bőrhibát** tégely 1 frt.
3 kiállitási kitüntetés.
Hozzá **Pulcheradin** szsppan 40 kr, poudre 50 kr.
7872
Készíti, szétküldi az **Apostol gyógyszertár, Budapest József-körut 64 a.**

Arbenz-féle svájczi beretvák kicserélhető pengékkel, fölülmulhatatlan jóságuk-, finomságuk és megbizhatóságuknál fogva világhirüek. **Teljes jótállás** mellett kapható a gyárosnál és egész Ausztria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessék a védjegyre figyelni. **A. ARBENZ,** Jougne (Lausanne). 7752

Rumot,
finom likőröket
házi használatra hideg úton, minden készülék nélkül kitünő minőségben bárki előállithat.
Kezelési könyv és árlap ingyen. 7769
WATTERICH A.
BUDAPEST
Dohány-utcza 5. sz.
Alapittatott 1869.
Dugók, gummitömlők borkezelési czikkek.

Alapittatott 1820.
Uj üzlethelyiségemet
VI., Váczi-utcza 2. szám
(Városház-tér sarkán.)
a legmodernebb igényeknek megfelelően rendeztem be, raktáron tartom az összes e szakmába vágó árukat a legolcsóbbaktól a legfinomabbakig s különösen ajánlok:
szőnyegeket,
butorszöveteket,
csipke- és szövet-függönyöket,
lópokróczokat,
Flanell-takarókat, ágy- és asztal-teritőket,
ANGOL PLAIDEKET,
valódi szmirnai- és perzsa-szőnyegeket.
Azonkivül angol, franczia és keleti különlegességeket. 7812
Minden igen mérsékelt áron, nagy választékban.
JOANNOVITS DÖME
Budapest, IV., Váczi-utcza 2. sz.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort
vassal igyanak
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr.
Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.
Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák. Sokszor kitüntették, Minden gyógyszertárban kapni.

Kitüntetve az 1897-iki párisi iparkiállitáson.
Javitások olcsón elfogadtatnak.

FÖLDESY L.
puskamüves
BUDAPEST, Muzeum-körut 3. sz.
Kétcsövü Lefaucheux vadászfegyver **15 frt,** kétcsövü Lancaster hosszu kulcscsal **18 frt 50 kr,** kétcsövü Lancaster kakas közötti kulcscsal **23 frt 50 kr,** kétcsövü Lancaster kakas közötti kulcscsal, patkószeg damaszt csővel **34 frt,** kétcsövü Lancaster Pieper-féle **34 frt,** kétcsövü Lancaster Pieper-féle finom patkószeg damaszt csővel **48 frt,** Greener rendszerü kétcsövü Lancaster finom damaszt csővel **55 frt.** — **Régi fegyverek ujakkal kicseréltetnek. — Az összes vadászczikkek, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm.** 7772
Használt fegyverek mindig raktáron.

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló
BUTORCSARNOK
VIII., József-körut és Bérkocsis-utcza szegletén levő Sváb-féle házban
nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, dus választékban, kiváló minőségü butorokat,
ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.
Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készitő asztalos mestertől jó **butorokat jutányos áron** készen venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek saját házában levő állandó kiállitását is. 7883

Selyem báliszövetek
45 krtól 7537
14 frt 65 krig méterenként — saját gyáraimból —
valamint **fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.
Minták póstafordultával.
Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

Gergely Imre: Idyll.

— Miklós, — hangzott kissé kiáltva egy derűs férfihang — nagyszerű eszme! Gyere velünk! Haza kisérjük a hugomat a tanyára s aztán én visszahozlak kocsin a fürdőbe.

A sárga fedelű hintó már ott várakozott a terrasz alatt. A Siposdy fiú meg a huga és Miklós, egy panama-kalapos, nyurga, fővárosi legény, tanakodva álltak meg a kocsi mellett.

— Haza kisérjem, Jolán? — kérdezte suttogó hangon Miklós a leánytól, miközben panamája alól fürkésző pillantást vetett reá.

Jolán vértelen arczán bágyadt mosoly rebbent keresztül.

— A hogy magának kellemesebb, Zsengeri.

Fejét, a mint egész este tette, kissé félreforditotta, úgy, hogy a panamás gavallér, ép úgy, mint az egész vacsoraidő alatt, a leány jobb arczának csak szélső vonásait láthatta. Jobb szemével azonban a holdfényben annyit is láthatott Miklós úr, mintha hamiskásan hunyorított volna a szavához.

— Jössz? — sürgette féllábát az első kocsikerék küllőjére téve a Siposdy fiú. — Én a bakra ülök a kocsis mellé, ti pedig Jolánnal kényelmesen elhelyezkedhettek az ülésen. No ugorj fel, Jolán!

A vékony leány fején rózsaszínszalagos nagy szalmakalapjával, szögletes vállán kis koczkás gallérral, feltoppant a hintóba. Zsengeri gyorsan melléje telepedett az ülés bal oldalán.

— Elkisérem, — mondta vidáman, — hadd beszélgetek még egy kicsit magával.

És a bőrülésen bizalmasan megszorította a leány kezét. A bátya már fent ült a bakon; a kocsis csettintett s a hintó puha zökkenéssel kanyarodott ki a fürdőtelepről.

Furcsa pár volt bizony ez a hintóban. Alig négy órával ezelőtt látták meg egymást s máris egymás kezét szorongatták. A vacsoránál ösmerkedtek össze és Zsengeri, a kit a budapesti zsúrozó lányok már eléggé óvatossá, sőt gyanakodóvá tettek a modern házasélet csábításaival szemben, ezelőtt az egyszerű, naiv, szerény, falusi birtokos-leány előtt — lehet, hogy a meleg nyári est, vagy a hideg pezsgő is okozta — váratlanul kapitulált. A hogy az asztalnál ott ült Jolánnak balján és beszélgetés közben rá-rá pillantott halovány arczára, az Isten tudja, hogy micsoda, de valami úgy belemosolygott erről az igénytelen arczról a szivébe.

— Ilyen lányok nincsenek Budapesten, gondolta magában egymás után többször is a fővárosi gavallér, miközben szomszédjának hol a zavart pirulását nézte, hol pedig egyik-másik mondásának kedves tapasztalatlanságát csodálta.

Igaz, hogy a Siposdy birtok hozzávetőlegesen megért vagy négyszázezer koronát és a mikor Zsengeri ily rohamosan behódolt Jolánnak, abban az öreg Siposdy belterjes gazdálkodásának is alkalmasint oroszlánrésze volt; de hát ez az anyagias szempont legföljebb csak a vacsora elejének pezsgőmentes időszakában játszott bele az udvarlásba. Később, a mikor már megkezdődött a koczintgatás, a belterjes gazdaság képe lassan háttérbe szorult és helyét az egyre viduló Zsengeri szemében maga a leány foglalta el.

— Mi a nótája? — kérdezte Zsengeri a szomszédját s a következő pillanatban a primás csontos, füstös képe már ott vigyorgott a Siposdy leány háta mögött, a hogy sikongva szólt a fülébe a nóta:

«Ég a kunyhó, ropog a nád...»

... Most pedig, távol a czigánytól és távol a fürdőteleptől, a poros országúton, a csillagoktól sziporkázó mennyboltozat alatt, a hintóban valami egészen különös mámor szállta meg Zsengerit a leány oldalán.

— Gyönyörű házasság, — zsibongott egyre a fejében, mialatt kezét a kezében szorongatva, ezt suttogta a leány fülébe:

— Mondja csak, Jolán, eljönne-e feleségül hozzám?

A kocsi tompa dübörgéssel robogott keresztül egy rövid fahidon, a melynek íve alatt sűrű bokrokba takaródzva, álmodozón csobogott tova egy hegyi patak. A Siposdy fiú, a ki az egész idő alatt a világért hátra nem fordult volna, szájában vastag szivarral, mostanáig mereven és hallgatagon ült a bakon, a kocsis mellett. A mint azonban Zsengeri az említett kérdést intézte a hugához, a jó testvér, akárcsak valami titkos jeladásra, egyszerre teli torokkal belebőgött az éjtszakába:

— «Míg a barnát szorongatod,
Azt a szőkét elszalasztod.»

— Eljön? — ismételte hátul az ülésen Zsengeri, vasmarokkal szorítva Jolán kezecsuklóját.

Jolán zihálva felelt:

— Mért, mondja, mért kell magának minden áron elcsavarni egy szegény falusi kis lány fejét?

Zsengeri válasz helyett hatalmas csókot czuppantott a leány nyakára:

— Holnap megkérem a kezét, Jolán.

— Ohó! — hallatszott most egy dörgő férfihang az út mellől — Miska megállj!

Jolán ijedten bontakozott ki Zsengeri öleléséből:

— Jézus, a papa!

A hintó megállt s az árok széléről az öreg Siposdy lépett a kocsihoz. Nem tudott aludni,

Margitai Tihamér: A levél.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

vicsék) már nagyon öregek, nem pörlekednek senkivel, fiskálisra nincs szükségük, a helyett sokat betegeskednek, tehát doktorra van szükségük. De egy doktor mégis csak egy doktor, míg ellenben ha a Miska is doktor volna és valaki megbetegednék a két család közül, még konziliumot is lehetne tartani. Már pedig milyen szép és úrias dolog, mikor híre terjed a városkában, hogy Velkovics uram vagy Tóth uram fölött konziliumot tartottak ma a doktorok.

De biz ezzel se fegyverezte le a péket:

— Micsoda? — kiáltá és a félszemével a feleségére bandzsított, — hisz a doktornak kell a legtöbbet hazudni. És ez még a papénál is roszabb, mert soha se lehet rájönni.

Ebben az anyóka is osztozván, végre sok hánytorgatás, keresgélés után kikotorászták a mérnöki pályát, az egyedülit, a miben nem lehet hazudni.

Őszszel aztán a jövendőbeli inzsellér és doktor egy becsületes német származású pipametszőhöz, Stromm Adalberthez kerültek kosztba Losonczon. Stromm mesternek magának is volt egy tanuló fia, ifjabb Adalbert, a kivel a fiúk összepajtáskodtak. Őszinte, szinte megható barátság fejlődött ki köztük.

Kedves, könnyed, gondtalan évek következtek egész a rhetorikáig; gomboztak, labdáztak, pigéztek és egy kicsit tanúltak is; eminens azonban csak Miska volt közülök, kiről a professzor urak azt tartották, hogy nagy koponya és sokra viszi az életben, ha valahogy útközben el nem veri a ragya. Éles esze volt, daczos nyaka, józan itélete.

És csakugyan ő tört le legelőbb. Egy kis kolera szaladt végig az országon s apja, anyja meghalt váratlanúl, nem hagyván maguk után egyebet, csak jó emléket az ismerősöknél. Abból azonban nem lehet kosztot fizetni Stromm apónál; ezzel tisztában volt Miska s a temetésről visszamenve Losonczra, azzal az elhatározással állított be a műhelybe, a hol az öreg Stromm dolgozgatott, hogy az új helyzet szerint helyezkedik el a világban.

— Stromm úr, — mondta, noha eddigelé bácsinak szokta nevezni, — szüleim meghaltak és nem maradt utánok semmi vagyon.

— Hallottam, édes fiam, — sajnálkozott a derék mester.

— Ebből aztán az következik Stromm úr, hogy nem birom tovább fizetni az ellátást.

— Ej, ne törődj te az ilyenekkel! A hol két paniperda jóllakik, ott a harmadik nebuló se pusztul éhen.

— Nem kell nekem kegyelemkenyér, Stromm úr, — vágott közbe a fiú keményen, — köszönöm alásan a jó szivét, de nem kell.

— Ejnye, forgós adta! — csodálkozott a jó ember, és a szemöldei felszaladtak a homlokára, — hát mi a mennydörgős fityfene kell?

— Eddig én fizettem önnek, most már azt akarom, hogy ön fizessen nekem.

— Hogy-hogy, barátja az erénynek? (Stromm úr nagy előszeretettel tanúlta el az ilyen diákkiszólásokat.)

— Hát úgy értem a dolgot, hogy én évekig nézegettem itt a műhelyben, hogy faragják önök a pipákat és mikép metszik, otthon aztán a vakáczióban én is próbáltam a faragást és azt hiszem, hogy hasznomat veheti.

— Ugyan ne izélj, te bolond!

De a fiú addig erősködött, addig követelt, engedjen hát neki a szerszámaival itt a műhelyben egy pipát csinálni, s olyan határozott, imponáló volt a föllépése, hogy az öreg Stromm nem volt képes megtagadni a kívánságát.

— Jó no, bánja a szösz, ronts hát el egy darab tajtékot, ha már annyira rátérdepeltél a lelkemre.

Nevetett, hagyta, oda se nézett többé, méltóságán alul tartotta volna felülni, úgy vette, mint egy gyerekes szeszélyt s kiment inkább a kertbe a palántáit öntözni. Miska pedig egész délután dolgozott szorgalmasan, s mikor a mester este akaratlanúl odapillantott s meglátta egy makrapipának a kibontakozó nemes idomait, a finom vonalakat, a karcsú nyakat és a ráfaragott vizsla félig elkészült figyelő fejét, ijedten csapta össze a kezeit és megrázta a diákot.

— Vesd le hamar a csizmádat, hé, hadd nézem meg hamar, nincs-e lúdlábad, nem vagy-e maga az ördög? Mutasd csak ide azt a pipát!

Megnézegette, megforgatta, csóválta hozzá a fejét, dörzsölte a szemeit, nem álmodik-e, elimádkozott hamarjában egy hiszekegyet, keresztet vetett magára, aztán így szólt:

— No hát, fiam, te nagy talentum vagy. Vétek lett volna neked a könyvek közt megpenészedni. Itt maradsz a műhelyben s úgy lesz, a hogy te mondtad, most már én fizetek neked, de egyszersmind megmutogatok még egyet-mást.

Miska tehát fölvette a zöld köténYt, kimaradt az iskolából és ott dolgozgatott az öreg Stromm oldalán két-három évig. Mindjárt az első pipáját a híres Bornemissza csendbiztos vette meg a kirakatból, a mi nem csekély dicsőség volt. Mert a nagy csendbiztos, kinek halála után még sok évtized múlva is *bornemiszik*nek nevezték abban az egész országrészben a pandurokat, egyszersmind nagy pipaértő hírében állt s elég volt egy mestert kiemelni a homályból maga az a tény, hogy az ő szájában látták az alkotását.

Miska hova-tovább olyan pipákat készített, hogy addig-szállt, szállt a hirük, míg a Nagy István uram fülébe is eljutott s elcsalta a legényt magához Pestre.

Nemsokára odakerültek a pajtások is. Az ifjú Strommot, a kit időközben katonaiskolába adtak volt, oda nevezték ki hadnagynak, Velkovics Gyuri pedig orvosnövendék lett s ismét együtt lakott Tóth Miskával a Frühjahrsfeld-utczai szobácskában. Csodálatos, hogy sem a nyalka huszárhadnagy, sem az Alma Mater «gólyája» nem resteltek a mesterlegénynyel barátkozni, ebben az időpontban lévén az ifjúság a legzöldebb; sőt bizonyos fokig tekintély volt Miska, a ki imponált nekik és a kire hallgattak. Megszokták fölényét még az iskolai padokban.

Megy az idő, forog a világ, kopik az ember. Egy nap, mikor Gyuri másodéves medikus volt, letette a kanalat meg a varrótűt örökre Velkovics Dávid uram is (Velkovicsné már korábban elhalt), s minthogy egy kis leányka is maradt (Fruzina), Gyuri taníttatására nem jutott pénz.

Gyuri végszorúltságában egy Bécsben lakó rokonához, anyja testvéréhez, dr. Protokhoz fordult egy szép, érzelmes levéllel, anyagi támogatásért, mert a szülői házban gyakran hallott meséket a vagyonos orvosról, kinek tele van a szobája megrendelőkkel és a ki hallani se akar nővéréről, a szegény szűcsnéről, gőgje, vagy talán fösvénysége miatt. Dr. Protok nem is válaszolt a levélre, a mi roppant kétségbeejtette Gyurit, de Tóth Miska megvigasztalta:

— Ne félj, kenyeres. Ha minden gát szakad, itt vagyok én. Megosztom veled a keresményemet. Mindenképen el kell végezned az egyetemet.

S azontúl búcsút mondott az irodalmi műveknek, a szellemi szórakozásnak. Ő fizette a kosztot és a tandíjt Gyuriért, ő látta el apró kiadásait panasz nélkül, felhánytorgatás nélkül, gyöngéden, mintha csak a legtermészetesebb kötelességét teljesítené.

Így tartott egész két évig ez az apai szerep, nem kis erőfeszítéssel. Miska bizony, noha titkolta, sokszor nélkülözött, csakhogy a «student» ne szenvedjen hiányt semmiben. Mégis a student únta meg a helyzetet hamarabb.

Egy este, mikor Miska fáradtan hazajött, nem találta otthon a Gyurit, se a ládáját, csak egy levelét az asztalon.

«Kedves Miskám! Egy bolond mágnás paralyzis progressivába esett, a mi csinos kis szerencse rám nézve. Az egyetemen egy orvosnövendéket kerestek hozzátartozói, a ki állandóan mellette legyen, mint ápoló s kisérgesse Meránba, Monakóba és nem tudom én milyen fürdőkbe. A sallarium meglehetős, teljes ellátás a legfinomabb vendéglőkben, vele együtt, s havonkint jelentékeny összeg készpénz. Annyira megúntam már az okos embereket az egyetemen, hogy ennek a bolond embernek a társasága különös ingerrel bir rám nézve. Varietas delectat. Én hát elfogadtam ezt a majdnem kanonoki stallumot, mert nagyon bántott az is, hogy a te nyakadon élősködöm. Nem szóltam neked erről semmit, mert nem volt erőm tőled élőszóval elszakadni. Nem is szakadok én el soha, csak egy kicsit elmegyek s némi pénzt szedek össze, a melylyel aztán elvégzem az utolsó évet. Köszönöm neked az irántam való jókat, igérem továbbá, hogy sokszor foglak értesíteni hollétemről, helyzetemről és mihelyt lehet, visszatérek hozzád, stb.»

Miska megsemmisült, mintha valami nagy csapás zúzta volna össze. Egész éjjel idegesen járt szobájában föl s alá, a kezeit tördelve: «Mért tette azt, mért tette?» Szinte nevetséges volt a bánatával, úgy érezte, hogy ezentúl már nincsen életczélja.

Gyuri szavának állt, szorgalmasan irogatott grófjáról (valami Plechnitz őrgrófról) és életfolyásáról, hol innen, hol onnan, Európa különböző klimatikus helyeiről, sóhajtozván leveleiben, hogy már szeretne egy kis töltöttkáposztát enni (ez a fényes hôtelek kosztja ellen irányúlt), vagy hogy már nagyon vágyik egy kis békakuruttyolást hallani . . . Ezt részint a hangversenyek iránti csömör fokozta, mert a beteg gróffal minden hangversenyre el kellett mennie, a zene csillapítólag hatván idegeire, de mutatkozott ebben honvágy is, mert a József-városrészben még akkor sok volt a békákkal benépesített pocsolya s esténkint ugyancsak hangos volt az a vidék, a hol Miska lakott.

Úgy vagy egy évig még csak volt némi humor a leveleiben. Néha valami pajkos kalandról is megemlékezett. Vidor életkedv bugyborékolt némely megjegyzéséből. Hova-tovább azonban rövidebbek és kedvetlenebbek lettek a levelei. Látszott, hogy únja már a dolgot. Egyszer ki is fakadt: «Úgy látszik, — irja, — kettőnk közül én vagyok a nagyobb bolond, mert ő bolond észszel bolond és nem tudja, hogy bolond, míg én józan észszel lánczoltam magamat egy bolondhoz és jól tudom, hogy az őrültség.» (Folytatása következik.)

A KÉTARCZÚ LEÁNY.

Elbeszélés. — Irta **Zsoldos László.**

Éjfélre járhatott az idő. A czigány letette a vonót; a kis fürdővendéglő terraszán oszlóban volt a társaság. A hold szinte melegen tekintett le a csillagos, juliusi égboltozatról s ezüstös köpönyeget vetett a vidám csevegés közt lassan távozó vendégekre.

ÁRADÁS ÓBUDÁN.

ban főztek ki egy «szellemes» öreg úr közreműködésével. A czikk tartalma és következtetése a Bécsből sugó herczegnő és szellemes öreg úr segítségével aztán arra megy, hogy Szent István koronája hamis, a korona adományozásáról szóló II. Sylvester-féle bulla pedig szintén hamisítvány. Bonnefon közléseiből, következtetéseiből és argumentálásából kétségtelenül megállapítjuk a következőket. Dehogy is folyt ez a beszélgetés Bécsben, dehogy is járt Bonnefon valaha trónhoz közel álló herczegnők szalonjából, dehogy is hallotta ő ezt a beszélgetést akár herczegi, akár grófnői, akár szellemes öreg emberi ajakakról. Mindez ráfogás a könnyebben való megtéveszthetés kedvéért. Egyszerűen úgy történhetett a dolog, hogy Bonnefon-nak valamelyik magyar ismerőse megmutatta Karácsonyi János «Szent István király oklevelei» czímű 1891-ben megjelent könyvét, hozzátoldott még egy lexikoni leirást a magyar koronáról s Bonnefon az így megmarkolt olvasmányokhoz még hozzáragasztott herczegnőket, bécsi tudósítókat, legrégibb öregembereket s megcsinált egy olyan leleplezést, a mely soha sem volt az s nincs rajta semmi ugynevezett leplezhető ma sem.

Szent István király koronájáról köztudomású, hogy két részből áll: felsőből és alsóból s mindakettő különböző időben különböző adományozóktól jutott a magyar királyok birtokába. A felsőt *állítólag* II. Sylvester pápa ajándékozta, *állítólag* 1000 márczius 27-én. A história és az archeologia nem mond többet ma sem a korona eme részének eredetéről. A római eredet igazolására egyik-másik iró hivatkozik ugyan Sylvester bullájára, a Hartvik-féle Szent István-legendára, Thietmár merseburgi püspökre és a XII. századi szász évkönyvekre, melyekben a korona római eredetét bizonyító adatok találhatók, de ezek ellenére az objektiv historikusok nyilt kérdésnek tekintették ezt a kérdést, sőt az aggodalmasabbak még eldönthetőnek sem itélték. III. Incze pápa az első, ki 1209-ben világosan kimondja, hogy a magyar királyi korona a szentszéktől ered. Az archeologusok a két korona tudományos vizsgálata eredményében pedig kimondották, hogy feldolgozás tekintetében is két, egymástól elég távol eső időszak termékei, miután a felső (Sylvester-féle) rész gyarló ötvösműre mutat, melyben a zománczképek technikája és az ékkövek foglalata egyaránt kezdetleges. Az alsó korona tudvalevőleg Dukas Mihálytól származik, ki I. Géza királynak küldte ajándékba. A két korona később egybeforrasztva a királyi hatalom legfőbb jelvénye lett. Ezen a históriai tényen czáfolni való az adatok mai ismerete mellett nincs semmi, nem czáfol tehát Bonnefon sem, épen csak felpiszkálja a dolgot abban a reményben, hogy így is csinálhat kellemetlenségeket a nemzeti érzékenységnek. Az ő állitólagos műrégésze egyszerűen elmondta a Pulszky, Henszlman, Czobor, Ipolyi és mások észrevételeit s azt a látszatot adta ezzel a dolognak a magyar históriával nem ismerős francziák előtt, hogy most nagy leleplezést tett és világszenzácziót röpített szét az évtizedek óta tudott adatok értelmetlen összefűzésével.

A bécsi ál-herczegnők, ál-bárók és ál-tudósok műrégészeti plágiumai után Bonnefon kiadja magát még diplomatikusnak és kritizálja II. Sylvester pápa állítólagos bulláját. Tisztességes és tudományos lett volna — de egyben szenzáczió nélkül való, — eljárása, ha megjegyzi, hogy közel két század óta vitatják a magyar historikusok pro és kontra a bulla eredetét s alig van kiválóbb historikusunk, a ki valamelyik irányban nézetét eddig nem nyilvánította volna, a kérdés azért még mindig eldöntetlen. Kétségtelen azonban, hogy a bulla hitelességét számos körülmény gyanússá teszi. Ennek a nagyfontosságú okiratnak különben az a története, hogy *állítólag* Verancsics Antal volt esztergomi primás stb. fedezte volna fel 1550-ben, Dalmácziában, a traui székesegyház levéltárában. Általa jutott egy másolathoz Georgier Aanaz, kitől Levakovics Rafael szerzetes, ettől pedig Aldobrandi biboros, majd Inchoffer Menyhért kapta meg, az utóbbi aztán közzétette Magyarország egyháztörténetéről szóló 1644-ben megjelent művében. A bulla hitelességét először Schwartz Gottfried kifogásolta 1740-ben s utána többen, főként református irók, Décsy Sámuel, Budai Ezsaiás, Engel, Schwartner vitatták, míg Stilting, Kollár, Pálma, Katona és Pray eredetinek itélték. Később Kollár és Pray annyiban változtattak nézeteiken, hogy a bullát a maga egészében valódinak, de egyes helyeit másitottnak állitották. Érdekes ebben a vitás kérdésben még a Horváth Mihály, Ipolyi Arnold és Karácsonyi János véleménye. Horváth például így ir (Magyarország tört. 190—200 l.): «Eleve is határozottan kijelentjük, hogy bár e bullát, egészben véve, valósággal II. Sylvester pápa által irottnak tekintjük, annak egyes részeit azonban megmásitottnak, vagy miként diplomatikai műnyelven mondani szokták, interpoláltaknak tartjuk.» Meg is jelöli a szövegben azt a tizenhárom sort, mely gyanús előtte s melyekből egyes részeket előtte is, utána is sokan vitattak. Szalay László szintén hitelesnek tartotta a bullát, Mátyás Flórián interpoláltnak, Horváth Árpád eldönthetetlen értékűnek, Schönvitzky diplomatikailag hamisnak, tartalmára nézve azonban igaznak, Surányi igaznak, Ipolyi Arnold pedig feltétlenül eredetinek és igaznak s álláspontját a királyi koronáról szóló nagy munkájában bőven indokolni próbálja. Az ő felfogásával merőben ellentétes Karácsonyi Jánosnak e bulláról szóló önálló tanúlmánya. Karácsonyi figyelme három szempontra terjed a bulla birálatánál. Vizsgálja ugyanis a kor viszonyaival, az egykorú oklevelekkel és a későbbi oklevelek adataival való egyezését s tanúlmánya során azt állapitja meg, hogy a Sylvester-féle bulla nem egyezik az egykorú oklevelek formuláival és adataival, sőt mi több, azokkal határozott ellentétben áll és a hamisítás világos jelenetei mutatkoznak rajta.» Végül a tudományos terminologiában szokatlan temperamentummal és teremtettézéssel «bátran» kimondja, hogy a Sylvester-féle bulla «*czudar koholmány*». Bonnefon János hirlapgrófnak nem kellett sokat fáradoznia tehát leleplezéseinek egybehordásával, mert készen találta a bullára vonatkozó irodalmat mindama magyar, német és latin nyelvű könyvekben, melyek ezt a kérdést vitatták. Ezekből, ezeknek is csupán egyikéből kapott aztán valamelyik ismerőse segitségével olyan adatokat, melyeket komoly emberek tudományos czélból vizsgáltak, Bonnefon ellenben világszenzáczió csinálása okából kitrombitált. Ilyen kérdések vitatásánál természetesen sohasem lehet egy-egy iró nézetét vagy tanulmányát úgy tekinteni, mint egy megoldott problemára vonatkozó utolsó szót. Karácsonyival szemben is vannak még historikusok, kik a bullát csak *feltételesen* tartják «czudar koholmánynak» s bárha a Karácsonyi tanulmánya ennek az agyonvitatott kérdésnek egyik legfigyelemreméltóbb terméke, de nem az utolsó szó, mivel nem is lehet az. Az első okmány, melyről Verancsics állitólag másolatot készitett, titokzatos módon eltünt, tehát még az sem bizonyos, hogy a másolat hű mása volt az első okmánynak vagy önkényes átalakítás. De mindez végtére nem lényeges. Fontos azonban az, hogy ilyen kérdésekből félművelt és féllelkiismerettel biró emberek úgynevezett szenzáczióakat kapnak s e mellett elkövetik a legnagyobb tudományos szédelgést, mely egyedül adja számunkra azt a lehetőséget, hogy szakjellegű vitákat olcsó szenzáczióvá felfujjanak. Így tett a párisi hirlapgróf Bonnefon János is. Elhallgatván a forrást, honnan adatait plagizálta, előidézett egy szenzácziót, melyet ebben a formájában elolvastak, holott egyébként napirendre tértek volna felette, mert a közönségnek unalmas, a szakembereknek pedig érthetetlen okvetetlenkedés lett volna. *Zuboly.*

AZ ÖRDÖG.

— Molnár Ferencz vígjátéka a Vigszinházban, —

A legfiatalabb irói generáczióból, a mely most jár a harminczadik éve határán, erősen, markánsan válik ki *Molnár* Ferencz egyénisége. A csapat, a melylyel együtt indult a siker várának megostromlására, ma már mondhatni az ő csapatja, a fiatalság ő utána indul. Mint minden pregnáns egyéniség, ő is határozott ellenszenveket és még határozottabb rokonszenveket kelt, — egyszerre halljuk róla a föltétlen magasztalás és az epés támadás hangjait az irók között. A közönség talán kissé habozva nézett rá eddig, nem nyitotta meg azonnal számára a szivét. Most azonban egy szerencsés pillanatban összetalálkoztak, az iró meg a közönség a Vigszinházban, a fiatal iró új darabjának, «Az ördög»-nek előadásán.

Mert a közönség — legalább az a része, melynek véleményén a szindarabok sorsa el szokott dőlni, — ott volt ezen az előadáson a szinpadon, lelkében végigjátszotta maga is a darabot, — más szóval átengedte magát az iró vezetésének. A hogy a darabban az ördög vezeti a többi szereplőket, akaratuk ellenére, oda, a hova neki tetszik, — úgy vitte magával a nézőt az iró. Ez körülbelül a legnagyobb dolgok egyike az irodalomban: leigázni a közönséget, elismertetni vele az iró fölényét, hogy odaadja magát neki teljesen, az ő fejével gondolkozzon, az ő szivével érezzen.

Molnár nem az érzésével fogta meg az embereket, hanem az intelligenciájával. Ez az intelligenczia egyenesen megdöbbentő; itt van egy fiatal ember, fiatalabb majd mindnyájunknál és egy laboratóriumi mérleg pontosságával tudja lemérni az élet minden elemét, szenvedélyt, vágyat, akaratot, akaratnélküliséget, erkölcsöt és erkölcstelenséget. Megismeri a közöny mögött a lobogó lángokat, a szenvedélyes szavak és mozdulatok mögött a lelki hidegséget. Ő maga pedig mindig felülről nézi a világ dolgait, mint a marionett-rendező a bábjai játékát, csakhogy az ő marionettjei nem hagyományokban elsablonosodott bábuk, hanem eleven emberek, köz-

hát kijött kissé levegőzni a rétre. Haragosan mutatott Zsengerire és kérdőleg tekintett a leányára.

A Hold megvilágította az egész társaságot. A Siposdy gyerek megszeppenve szopogatta a szivarszipkát, a melyből a hirtelen megálláskor kipotytyant a szivar. A kocsis csöndes rezignáczióval fogta a gyeplőt. Zsengeri föl akart állni, hogy bemutatkozzék az öregnek és valamit hebegjen neki; a jobb kabátja ujja azonban szerencsétlenségére beleakadt volt a lány gallérján valami kapocsba és e miatt nem tudott fölemelkedni az ülésről. Jolán pedig, a ki a kabátujjtól szintén nem tudott mozogni, sápadt izgalommal mutatott Zsengerire:

— Papa, a vőlegényem.

*

Másnap, a mikor Zsengeri az érte küldött hintón kiment a fürdőről a tanyára, hogy annak rendje és módja szerint megkérje a Siposdy leány kezét, különös dolog történt.

A mint ugyanis a kocsi a lombok között bekanyarodott a tanyán Siposdyék portája elé, Zsengeri látja, hogy két fehérruhás leány jön sietve eléje. Az egyik szép, egészséges, karcsú; ezt nem ösmerte.

A másik nyurga, vézna és szögletes; ez volt Jolán, a menyasszonya. Vékony kezét nagykarimájú szalmakalapja elé tartva, úgy látszott, mintha mosolyogni akarna. Ám arczának csak a bal felén derengett a mosoly; jobb képe — óh, hogy erről az oldalról nem látta tegnap az arczát! — szomorú volt és félig lehunyt jobb szemével szinte torz módon hunyorgatott.

— Isten hozta nálunk Miklós, — nyujtotta eléje jobbját a két arczú menyasszony és a jó Isten tudja mért, de olyan szomorúan pislogott a szava mellé a jobb szemével.

Id. Vastagh György: Sok a jóból.

Zsengeri, a ki már leszállt a kocsiról, úgy állt ott egy helyben, mint a sóbálvány. Csupán tekintete révedezett hol a két arczú leányra, a kinek a pezsgő és a szerelmes nyári éj mámorában a vőlegénye lett, hol pedig a másikra, a kit Jolán most e szóval mutatott be neki:

— Gitta, a húgom.

Most Gitta nyujtotta feléje a kezét. Zsengeri, mint a ki álmából ébredt föl, összerezzent erre az érintésre.

— Nem is tudtam, — mondotta tompán Jolánnak, — hogy magának nővére is van.

Azután Gittához fordulva, szinte kétségbeesetten suttogta:

— Hát . . . hát maga mért nem volt ott tegnap?

Mintha csak ezt gondolta volna magában:

— Istenem, milyen másképen történhetett volna akkor minden.

Jolán pedig fél szemével boldogan mosolyogva suttogta a hugának:

— Tudod, mi nagyon szeretjük egymást.

II. SYLVESTER BULLÁJA ÉS A SZENT KORONA.

Veszekedő szavak és indulatos kifakadások kisérték, de egyebekben czáfolatlanul maradt az az apropó nélküli furcsa hirlapi czikk, melyben a minap egy nem épen szavahihető franczia iró II. Sylvester pápa 1000 márczius 27-éről keltezett bulláját és a magyar királyi korona eredetét szóvátette. Miért, kinek a megbizásából, kinek a kedvéért és micsoda szándékkal ment bele a szerencsétlen kezű franczia ebbe a «*leleplezés*»-be, nem tudjuk, de a dolog ismeretére némely előzmény megvilágositása immár elkerülhetetlen. A leleplezés irója Jean de Bonnefon, kinek neve szédelgéssel határos hirlapi czikkei révén vált hazánkban ismeretessé. Ő volt az, ki tavaly szenzácziós czikkeket közölt a párisi sajtóban a kiváló magyar arisztokrata, Hirlap gróffal folytatott beszélgetéséről s kinek ebbeli hazudozásain jókat nevetett a félvilág sajtója. A «Journal» április 2-iki czikkében Bonnefon János úr újra magyar tárgyu czikket irt leleplezési szándékkal s szenzáczióját úgy adja elő, mint a melyet egy előkelő, a trónhoz is közel álló bécsi herczegnő szalonjá-

K. Spányi Béla: Varjak.

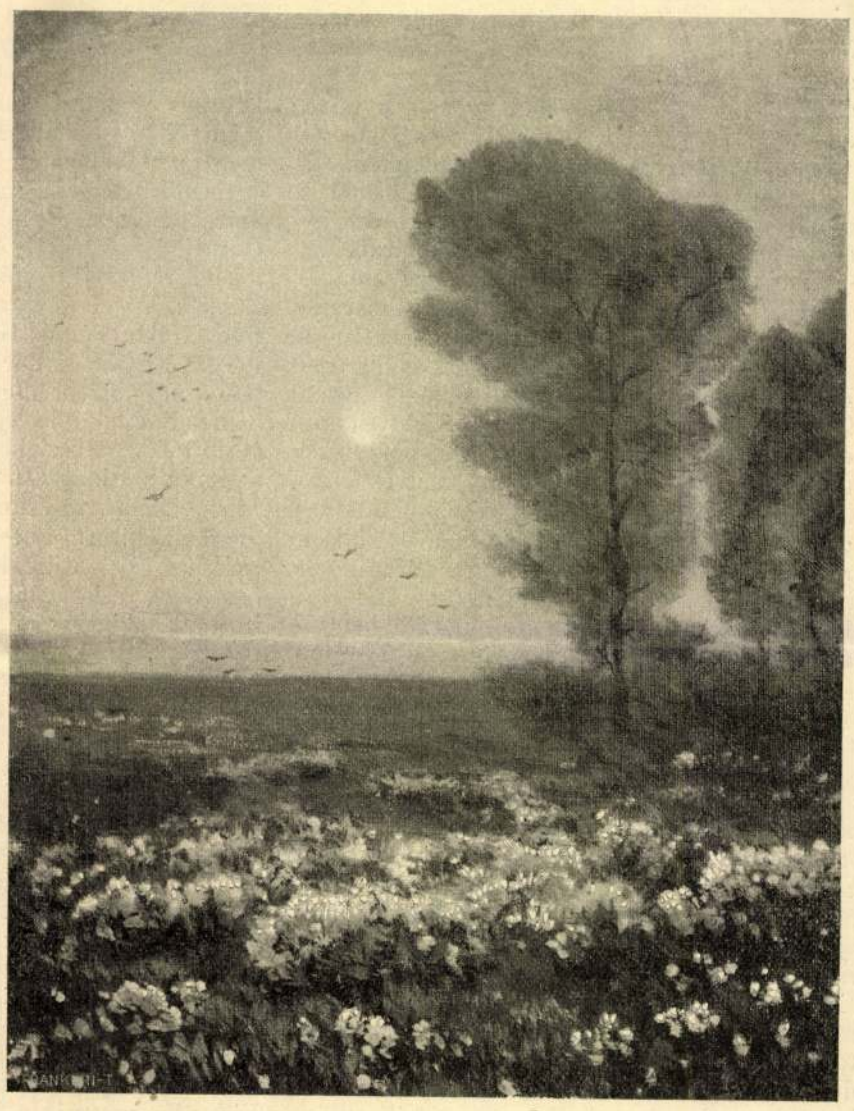

Tölgyessy Arthur: Lila virágok.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE.

Donáth Gyula szobormű-tervezete.

Maholnap két éve lesz, hogy jeles költőnk, *Vajda* János, lapunknak is évtizedeken át derék munkatársa a kerepesi-úti temetőben nyugszik. Elhúnyta után azonnal mozgalom indúlt meg, hogy sirja mennél méltóbb s maradandó emlékkel jelöltessék meg. Gyűjtést kezdtek a hírlapok, de az adakozások oly gyéren folytak, hogy az emlékállító bizottság az eszme megvalósítására döntő lépéseket mindeddig nem tehetett.

Az ügy azonban épen nem aludt el. Volt lelkes művész, a ki a gyűjtés eredményére való tekintet nélkül időt szakított magának, hogy a kegyeletünkre minden tekintetben érdemes költő siremlékéhez tervvázlatot készítsen. *Donáth* Gyula szobrászunk ez, a ki már számos sikerült siremléket alkotott nemcsak hazai jeleseink, hanem távol külföldi nevezetes emberek nyugvó helyére is.

Donáth Gyula, mint tervvázlatának lapunk mai számában bemutatott fényképi másolatáról látható, szépen fogta föl és oldotta meg föladatát. Költő emlékét akarván megörökíteni, a lantot választotta műve alapjául s azt úgy stilizálta, hogy 3·90 méterre tervezett magassága mellett sem úgy hat, mint valami óriási nagyítású hangszer, hanem mint a költészetnek kifejező jelképe, melyen csak a középtáját elfoglaló húrozat mutat a voltaképi lantra, míg az egyszerű, de szépen tagolt keret széles lapú oszloppá idomul. A húrozat alatt a költő mellképe látható arczképi hűséggel. Ettől oldalt a költészet nemtőjének bánatosan álló alakja simúl háttal az oszlophoz, balját könyökével a húrokra nyomva, annak jeléül, hogy a költő és lant örökre elnémúlt, mig leeresztett jobbjában alácsüngő babérágat tart. Az oszlop tetején, a lant két ága közt támadt hézagban eltikkadt szárnyait erőtlenül leeresztve s fejét hátára hajtva egy haldokló hattyú vonaglik, az alatta szabadon maradó siklapra pedig a költő utolsó verse, igazi hattyúdala lesz bevésve, mig a költő nevét a mellkép fölébe fogják kimetszeni. Igazi költői hangúlat ömlik el az egész emléken.

A tervvázlat 1/3 nagyságban készült el. A művész terve szerint maga az oszlop gránitból lesz faragva, míg a költő mellképe, a nemtő és a hattyú alakja bronzöntvény lesz.

Donáth Gyula díjtalanúl készítette a magában véve is értékes tervvázlatot, sőt utána járt, hogy a végleges emlékmű is a lehető legkevesebb költségbe kerüljön. Igy az öntvényekre nézve már kieszközölte, hogy a kivitelre vállalkozó öntőgyár csak a fölhasználandó anyag árát fogja megtéríttetni, a munkáért ellenben semmi díjat nem kiván.

Igy tehát ma annyira van az ügy, hogy az emlékmű alapmintája készen van s a kivitel kedvezményei is nagy részt biztosítvák; de az eddig begyűlt összeg még az igy fölmerülő költségek fedezésére sem elegendő. Ezért az emlékállító bizottság ismét az irodalompártoló magyar közönséghez fordúl, bizton remélvén, hogy az, nevezetesen pedig Vajda tisztelőinek áldozatkészsége lehetővé teszi, hogy a szép emlékmű mielőbb ékíthesse elhunyt jelesünk nyugvó helyét.

Adakozásokat lapunk szerkesztősége is elfogad, s a beérkező adományokat az Első Magyar Biztosító Társaság pénztárához juttatja, a mely társaság igazgatósága szives volt az e czélra begyülő adományok kezelését elvállalni.

VAJDA JÁNOS SIREMLÉKE. — Donáth Gyula szobormű-tervezete.

III. BÉLA KIRÁLY TEMETÉSE.

Megható gyászünnepélylyel folyt le október 21-dikén a budavári koronázási templomban III. *Béla* király és felesége, *Antiochiai Anna* temetése.

Az ünnepi gyászistentiszteletet, a melyre egybegyültek az ország nagyjai, az állami, főpapi és katonai méltóságok, *Vaszary* Kolos bíboros herczegprimás tartotta. A gyászmise után a bíboros főpap a szentély előtt fölállított ravatalhoz járult, a mely körül a cziszterczita rend tagjai állottak égő gyertyákkal és alabárdos koronaőrök fényes diszben.

A herczegprimás nyomában püspökök s a primás udvari papjai lépdeltek, továbbá *Vajda* Ödön zirczi főapát vezetése alatt a cziszterczita-rendű szerzetesek.

A papság után a ravatal köré gyültek a kormány tagjai, *Bánffy* Dezső báró miniszterelnök, *Wlassics* Gyula, *Dániel* Ernő, *Lukács* László és *Perczel* Dezső miniszterek s mellettük *Wekerle* Sándor, a közigazgatási biróság elnöke, katonai előkelőségek, udvari méltóságok, valamint a megjelent előkelő hölgyek, kik között első sorban voltak láthatók: báró *Bánffy* Dezsőné, báró *Dániel* Ernőné és *Wlassics* Gyuláné. Kivülök ott sorakoztak még teljes díszben a tábornoki, valamint a diplomácziai kar tagjai is. *Vaszary herczegprimás* aranyfüstölővel és szentelt viztartóval háromszor járta körül a ravatalt és beszentelte az Árpád-házi királyi pár koporsóit, a melyeket ezután cziszterczita-atyák vittek utolsó nyugvóhelyükre, a Szent Háromság-kápolnában épitett díszes szárkofágba.

A beszentelés alatt a kóruson fölzendűltek Mosonyi «Liberá»-jának szivet megindító hangjai. A szertartásnak, — melyet egészében már múlt heti számunkban leirtunk, — ezt a megkapó részét, e történeti fontossággal biró jelenetet *Goró* Lajos rajzolóművészünk a helyszinén örökítette meg, s rajzán a megható szertartásnál részt vett, fent elősorolt előkelő személyiségek is felismerhetők.

Dr. MÜLLER HERMAN.

1866—1898.

Az egész művelt világ mély részvéte s a tudományos körök elismerése kisérte a messze távolból is azt a koporsót, melyet Bécsben október 24-ikén a kora reggeli órákban, még napfeljötte előtt kisértek ki a temetőbe és adtak át az örök nyugalomnak.

Dr. *Müller* Herman, a fiatal orvos, a kötelességtudásnak és tudományos kutatásnak esett áldozatúl. Öntudatosan, bátran húnyt el és megható példáját nyújtotta a halállal szemközt a rendületlen léleknek. A halálos betegség a legborzasztóbb volt, az indiai pestis, mely a bécsi közkórházban egy szolga vigyázatlanságából tört ki. Dr. Müller Herman, ki a pestis tanúlmányozására Kelet-Indiában járt, a szörnyű ragály bacillusaival Bécsben is folytatta a tudományos vizsgálódást. Laboratoriumának szolgája egyszerre gyanus betegségbe esett. Dr. Müller csakhamar fölismerte, hogy a szolga megkapta a pestist, s azonnal vállalkozott a szerencsétlen ember gyógyítására. A beteggel együtt különzáratta magát. A szolga meghalt, s Müller is október 21-ikén betegnek érezte magát, a ragályt ő is megkapta. Elzárt helyen őrködtek már ekkor az ápolónők és szolgák fölött, kik az elhúnyttal érintkeztek. A beteg Müller ezek gyógyítására is vállalkozott, s betegsége kezdetén teljesitette is ezt a kötelességet. De a vészes kór mindjobban hatalmába ejtette. Müller ekkor is, a mig eszméletén volt, följegyezte a magán tapasztalt jelenségeket és tüneteket. A szakértő pontosságával és szabatosságával irt föl mindent, hogy a tapasztalásnak és tudománynak szolgáljon. Nyugodt maradt, elbúcsúzott levélben övéitől, vigasztalta szüleit, testvéreit, s október 23-ikán hajnalban meghalt. A nagy megdöbbenés mellett, melyet Bécsben a pestis jelentkezése okozott, dr. Müller Herman halála a fájdalmas elismerés részvétével töltött el mindenkit.

Dr. *Müller Herman* Gráczban született, 1866 október 25-én. Apja az ottani egyetemi könyvtár hivatalnoka volt. Gráczban végezte tanulmányait is. Már 1892-ben a klinika belgyógyászati tanársegéde lett Münchenben. 1895-ben került Nothnagel tanár mellé a bécsi klinikára. Tavaly február 1-én Triesztből elindult az osztrák pestis-expediczióval Kelet-Indiába. Három hónapig maradt ott s ezalatt több mint ezer pestisbeteget vizsgált meg. A mint visszatért Bécsbe, megirta munkáját a pestisről, mely

legközelebb jelenik meg. Bombayban a pestis lényegére és előzetes óvóintézkedésekre vonatkozó tanulmányokat vezette, míg a gyógyító mód tanulmányozásában az expediczió többi tagjaival osztozott.

Dr. Müllert régtől fogva a kutatás vágya lelkesítette és már diákkorában távol tartotta magát a szórakozás minden nemétől, hogy tanulmányainak szentelhesse idejét. Ép ezért némi tekintetben különcznek is tartották.

Indiai tanulmányai, — a melyekkel annyira elfoglalta magát, hogy ezek alatt épen nem törődött a maga egészségével — megerősítették abban a meggyőződésében, hogy az indiai pestis nem mérgezheti meg a fehérbőrüeket, s halálmegvetéssel tette ki magát minden veszedelemnek. Bombayban és másutt, a pestis legundokabb tanyáin is fölkereste a betegeket és ügyet se vetve a maga életére, gyűjtötte az anyagot. Ugyanily keveset törődött a saját személyével a bécsi klinikán is. Gyakran vizsgált meg fertőzött betegeket, a nélkül, hogy elég figyelemmel lett volna az életét biztosító óvóintézkedésekkel. Müller minden idejét a pestis tanulmányozásának szentelte, mihelyt a klinikai napi szolgálataival végzett. A pestis ellen való szérumot akarta felfedezni.

Müller eddigi munkáiból több kötet jelent meg eddigelé, különösen a vér patológiájáról szóló művét tartják becsesnek. A modern klinikai megfigyelés és kutatás példájaként emlegetik Müllernek a hólyagos pestisről szóló munkáját, melyet eddig még csak néhány orvos ismer. Kézirata az osztrák tudományos akadémiánál van. Nagy tisztelet környezte a fiatal Müller doktort, mint tanárt is.

KÉT ÉLETKÉP.

Margitay Tihamértól.

A lakások diszitésénél egyre jobban kedveltek lesznek a színes nyomású képek, a melyeket eddig leginkább külföldi gyárak terjesztettek nálunk. Még pedig legtöbbször olyanokat, melyeknek tárgya idegen, s egy szempillantásra észre lehet venni, hogy mint kimustrált portékák kerültek hozzánk.

Mivel azonban a közönség a színes nyomásu képeket még úgy is keresi, elismerésre méltó az a vállalkozás, mely czéljául tűzte ki, hogy hazai tárgyu és hazai festőkkel való műveket sokszorosit. Külföldi czégek különben már évek előtt igyekeztek magyar festők műveinek másolatával megtartani magoknak magyarországi közönségüket. Ezek újabban előszeretettel válogattak *Margitay* Tihamér életképei közül, melyek a magyar társasélet egy-egy vidám jelenetét, vagy abba beilleszthető komikus alakot tüntetnek föl. A műcsarnok közönsége kedvvel nézi ezeket a szalonbeli hol tréfás, hol komikus, hol pedig parodizáló képeket s az elismerést a művész iránt a biráló-bizottságok is kifejezték a jutalmak odaitélésében.

Most egy magyar kiadó czég is Margitay életképeiből indított meg sorozatot szines nyomású másolatokban, s egyszerre kettőt adott ki. A «Könyves Kálmán» nyomdai és könyvkiadó részvénytársaság a népszerű festőnek két derült hangulatú képét «*A vesztett játszma*» és «*Az első beteg*» czímüeket adta ki jól sikerült színes nyomásban. Mindkettő ismeretes a műcsarnok korábbi kiállításaiból. Derült tárgyú, vidám képek. Az egyiken sakk-táblán megvert katona, kedves győző ellenféllel szemközt, a kinek diadalmas mosolya oly bőven kárpótolja a vereségért. A másik egy szeretetreméltó beteg, ki a fiatal orvosnak — úgy látszik — szivesen biztosítja az első gyógyítás sikerét.

A díszes aranyrámába s üveg alá foglalt képek darabja 17 frt. Megrendelhető a «Könyves Kálmán» kiadóhivatalában Budapesten, mely czélra alkalmasan használható a hirdetéseink közt található megrendelő szelvény.

BAKOS PÉTER.

1849—1898.

A magyar nyomdászatnak érdemes szakembere húnyt el közelebb, a ki saját erejéből egyik legtekintélyesebb sokszorosító-intézetünk, a «Franklin-Társulat» főhivatalnokává küzdötte föl magát, s a nyomdászat és nyomdászok

BAKOS PÉTER.

magyar szellemének kifejtésére és megizmosítására évek során át szóval és tollal sikeresen buzgólkodott. Nagy iskolákat nem végzett, de iskola volt neki pályája és az élet, melynek tudni és tanúlni valóit ritka szorgalommal és nagy sikerrel elsajátította, úgy, hogy szaktársai közt egyike volt a legalaposabb képzettségű férfiaknak.

Bakos Péter Budapesten született, 1849-ben. Alig másféléves korában atyja elhúnyván, nevelését, s iskoláztatását keresztapja, Németh Endre kir. tanácsos és iskolai igazgató vezette. Igen jó felfogású és jó tanuló volt. 1862 február 10-én 13½ éves korában az akkor még Landerer és Heckenast-féle nyomdába lépett be szedőtanoncznak és egészen haláláig ebben az intézetben működött, mely 1873 óta a «Franklin-Társulat» tulajdona.

Mint szedő évekig működött a «Vasárnapi Ujság»-nál; majd nyomdai korrektorrá léptették elő s e minőségében egyike volt a legügyesebbeknek. Utóbb fölebb emelkedett; tagja lett a nyomdavezetőségnek, s mint ilyen főhivatalnok is szives, barátságos volt a munkások irányában, kiket érdemük szerint megbecsült és szeretett. Hivatalában ő maga is nagyon rendes, pontos és mondhatni puritán becsületességével példaképe volt a hivatalnoki kötelességtudásnak. Szakértelme mellett különösen kivált finom és előzékeny modorával, rendkívül jó emlékező tehetségével és olvasottságával.

Fiatalabb korában a nyomdászok társadalmi mozgalmaiban, különösen a magyarosítás körül fejtett ki nagyobb tevékenységet, nemcsak társulati összejöveteleken, hanem alapos készültséggel írt czikkeivel is, a melyek legtöbbnyire a nyomdászok lapjában, a «Typographiá»-ban, annak alakulása idejében jelentek meg.

Az utóbbi időkben gyakran betegeskedett, lélekzési bajokban szenvedett; hanem azért ereje fogytáig szorgalmasan teljesítette hivatalos kötelességeit. Ez év junius havában azonban ágyba esett, melyet többé el sem hagyhatott, míg végre a halál e hó 21-ikén szenvedéseitől megváltotta.

Hogy milyen szeretettel és tisztelettel viseltettek irányában barátai és kartársai, mutatta az a nagy részvét, melylyel koporsóját a múlt vasárnap délután a kerepesi-úti temetőbe kikisérték.

GYORSAN SZERZETT VAGYONOK.

A hetvenes évek első felében Amerikában óriási arányban szaporodott a milliomosok száma, jobban, mint máskor félszázad alatt. De a hirtelen szerzett vagyon igen gyakran csakhamar oda lett, mert megtörtént oly eset is, hogy egy-egy részvény, melynek egy nap két dollár értéke volt, a következő nap már 2000 dollárt ért, és viszont.

1870 november havában a Cown Point bánya részvényeit még két dollárjával árulták, hat hónap mulva már 6000 dollár volt a börzei értéke. Egy sanfranciskói kereskedő nagy nehezen fogadott el akkor 100 ily részvényt 250 forintnyi adomány fejében s azt is elveszettnek hitte, de egy év mulva már majdnem másfélmillió forintot kapott érte. Az egyesült virginiai és kaliforniai bányák részvényei egy dollárról egyetlen év alatt 10,000 forintra emelkedtek.

Egy sanfranciskói lókupecz, Baldwin, az utóbbi részvényekből 900-at vett, darabját 30 krajczárjával. Kevéssel azután Ausztráliába utazott, részvényeiről meg is feledkezett s csak hazatérve tudta meg, hogy 750,000 forint tulajdonosa. A Belchi-részvény értéke 3 forintról egy hét alatt 150 forintra emelkedett. Ily körülmények között természetesen igen sok szegény emberből lett hirtelen nábob s a pompás paloták gombamódra szaporodtak.

Ekkor állott be 1875 augusztus havában a nagy krach. A részvények egy hét alatt csaknem értéktelenekké lettek s ezzel együtt igen sok ember tönkre ment és kénytelen volt régi foglalkozásához visszatérni, mikor még alig hogy megizlelte a milliomosság gyönyörét. Comstock, ki a világ leggazdagabb bányáját fedezte föl, oly kevésre becsülte azt, hogy részét nagy örömmel adta el 12,000 forintért, pedig a bánya hat hónap alatt 30 millió forintot jövedelmezett s a részvényesek 14 év alatt 300 milliónál többet kaptak osztalékul, s ebből Comstocknak, ha megtartja részét 70 millió jutott volna. Bánatában csakhamar el is húnyt. Ebből a bányából lett milliomossá többek közt Mackay, ki egy maga 80 milliót tett zsebre belőle.

Igen érdekes a Brooklyn-bánya története. 1878-ban azt hitték felőle, hogy már teljesen kimerült s ezért «megsózással», azaz arany s más értékes ásványok elszórása által igyekeztek vevőt hódítani. A vevő, Bradley, csakhamar észrevette a csalást, de azért még néhány hétig dolgozott a bányában, s csakhamar bámulatosan gazdag aranyérre talált, melyből több éven át havonként 10,000 forint haszna volt. Utóbb egy millióért adta el a bányát.

Néhány évvel ezelőtt egy Mooers nevű newyorki hirlapiró Los Angelos kopár vidékén lovának takarmányt keresve, aranybányára akadt. Ma milliomos és a kopár vidéken két tekintélyes város emelkedik. Ily esetek különben Amerikában is ritkán fordúlnak elő.

LÉVAY JÓZSEF KÖLTEMÉNYEIBŐL.

Most megjelent kötetéből.

Mártonnap után.

Post Martinum novum vinum.

Mártonnap elmult, itt jön a tél,
Zúg már szele az ugaron:
Izleld az új bort tűzhelyednél,
Édes búsongó magyarom!
Derűs, avagy borús az égbolt,
S bár szenvedésed már elég volt,
Kétkedve nézed az időt,
Nem mersz remélni szebb jövőt.

Ragadj pohárt! locsold belőle
Hervadozó reményedet;
Talán erőt fog nyerni tőle
S virágot is hajt, úgy lehet.
Üzi holnapod aggodalmát
És megtanít becsülni a mát,
Mely, míg tőled el nem siet,
Minden kincsével a tied.

Lásd! a nem rég szürött italnak
Kinyílt már félig a szeme,
Nem csillog még, de már ma annak
Nem must, hanem bor a neve.
Csecsemő-póláit lerázva,
Ifjuságot öltött magára
S örömre vár, dallal kinál
Kis tűzhelyed szikráinál.

Ha ellaktad baráti körben
Márton lúdjának is torát,
Csorgasd utána még örömben
A vén idő ifjú borát;
Úgy sem soká lesz benne módod,
A végzet titkát meg nem óldod,
Utolsó tőkéd is kihal
S eltűnik a nektár-ital.

A hosszú őszi est unalmát
Dal, tréfa rövidítse meg:
András estéjén, mért ne hagynád
Lánykáid ólmot öntsenek.

— Talán egy kis mustárflastromot a nyakára.

— A vacsora félóra alatt meglesz, azt izeni a nagysága.

Addig is, hogy elüssük az időt, kimentünk az istállóba, hogy enni adjunk a lónak.

— Akárhogy tünődöm is, — mondotta az öreg, — de nem tudom kisütni, hol vagyunk.

— Nyilván eltévesztettük az útat, — feleltem én.

— Az meglehet, mert nem messze a nővérem házától elágazik az út.

Találtunk az istállóban szénát és zabot. Megetettük a lovunkat, a mely vígan nyerített, hogy meglátott minket.

A vacsorára a nappaliban terítettek, mert ott jó meleg volt. Az öreg asszony különben nem jött le, csak ketten voltunk az asztalnál. Vacsora után pedig egy kényelmes szobába vezetett a cseléd, a hol az ágyaink már meg voltak vetve.

Egy darabig még üldögéltünk a kályha mellett, keresve különös helyzetünk megoldását s aztán lefeküdtünk. A «doktor úr» még fölizent, hogy, ha szükség lenne rá az éjjel, csak hi-

— Nagyon jó terv, — feleltem. — Menjünk hát mielébb.

Irtam egy pár sort magaviseletünk magyarázatául s aztán, táskáinkkal a kezünkben a konyha felé mentünk.

Épen a bundámat öltöttem fel, a mikor Beamish bácsi fölkiáltott. Hátranéztem és egy női alakot láttam a konyhába belépni.

— Uram Isten, — suttogta Beamish bácsi, — a beteg!

A hölgy egyenesen felém tartott.

— Oh, doktor ur, — suttogta, — mennyire örülök, hogy lejutottam, mielőtt még önök eltávoztak volna!

Nagy zavaromban csak most ismertem meg, hogy hiszen nem más ez, mint az a hölgy, a kinek kedvéért tulajdonképen a Collingwoodék meghivását elfogadtam.

— Kitty! — kiáltottam — Burroughs kisasszony! hogy kerül ön ide?

— Ne kérdezősködjék most, hanem vigyenek el engem Collingwoodékhoz. Ugy-e, önök is oda igyekeznek? Siessünk, mielőtt még a néni fölébred!

Hogy apró lábai a hóban át ne nedvesedjenek, beültettük Miss Kittyt egy karosszékbe s úgy vittük a szánkóhoz. Egészen meg voltam zavarodva. Ezer kérdés tódult a nyelvemre, de nem jutottam hozzá, hogy csak egygyel is előálljak.

Óvatosan leszedtük a lószerszámról a csöngetyűket s aztán befogtunk.

— Jaj, de hogy fogunk itt elférni? — kiáltott Kitty — Hiszen a szánban csak két ülés van!

— Nohát majd mi ketten leülünk, a doktor meg elénkbe áll és hajt, — felelt Beamish bácsi. — Nem lesz ugyan valami kellemes helye a doktornak, de hát úgy segít magán az ember, a hogy tud.

Valahogy elhelyezkedtünk.

— Semmit sem gyülölök jobban, — morogta Beamish bácsi, — mint reggeli előtt utazni. Különösen szent karácsony napján, pedig sokáig kell a reggelire várnunk. No de majd csak eljutunk a nővéremhez, a ki önöket ép oly szivesen fogja látni, mint engem.

Miss Burroughs kissé furcsán nézett az öregre e szavak hallatára. Aztán hozzám fordult:

— Táskáinkkal kezünkben a konyha felé mentünk.

De bizony a Hóka csak nem mozdult.

— Nincs valami szer a gyógyszeres táskájában a mi megszelidítené? — kérdezte Beamish bácsi.

Ez a kérdés meglehetős furcsa volt, — de valóban, ha ismerem a makacsságát, neki is adhattam volna egy kis *sodium bromidot*, a mi segített volna rajta.

— Majd leszállok és elbánok vele — mondtam.

— Hiába minden, — magyarázta Miss Burroughs. — Beverheti a fejét, még se mozdul odább.

E pillanatban megzördült egy ablakszárny az emeleten s egy sovány, idősés nőalak jelent meg fölöttünk, szürke kendőben, nagy pápaszemmel az orrán.

— Úgylátszik, megrekedtek, — rikácsolta gúnyosan.

Nem felelt egyikünk sem. Nem tudom, hogy érezhették magukat Miss Burroughs és Beamish bácsi e pillanatban, de magamról éreztem, hogy

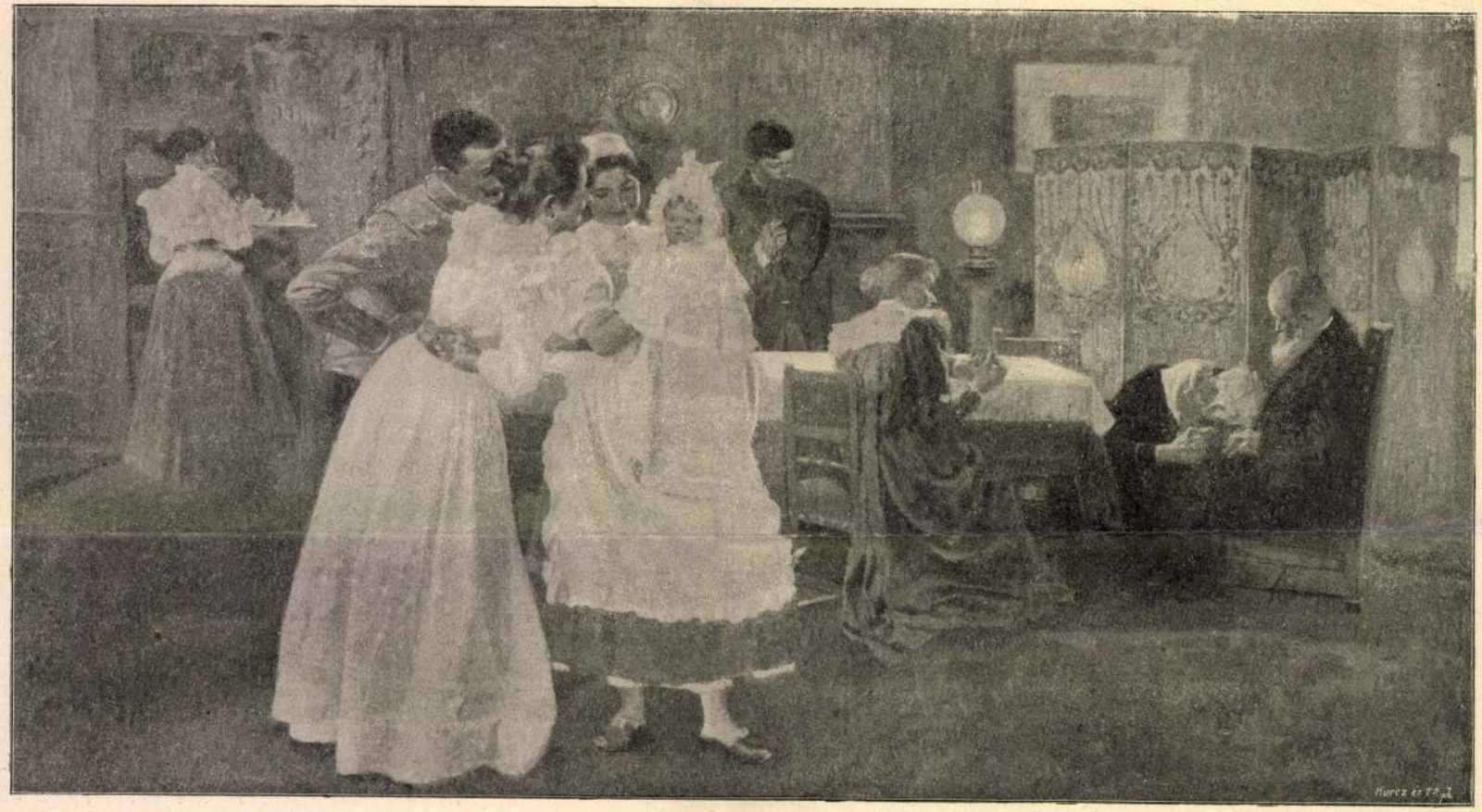

Margitay Tihamér: Mésalliance.

Az öreg asszony hallatlanná tette ezt a megjegyzést.

— És az a hamis doktor ott — nevetett kesernyésen. — No, ugyan jól érezheti magát most!

— Ifi'asszony, — felelt vissza Beamish bácsi, — nem vagyok én hamis doktor. Meg akartam én önnek magyarázni mindent, de ön, nénémasszony, nem hagyott szóhoz jutni. Azt nem is mondtam soha, hogy doktor vagyok, de azt mondom, hogy nagy kópé vagyok és ezt ön se tagadhatja, nénémasszony.

egy dolgot szeretnék tudni. Csakugyan férjhez akarsz menni ahhoz a lópokróczos doktorhoz?

Mint a bomba, úgy csapott közénk ez a kérdés. Én sohase beszéltem Kittynek házasságról. Szerettem őt, teljes szívemből, és reméltem, hogy ő is szeret. Épen az volt a szándékom, hogy mikor leteszszük útközben Beamish bácsit a nővérénél s magunk maradunk, meg fogom kérni a kezét.

Eleresztettem a gyeplőt — most már úgyse vehettem használ — és megfordúltam. Kitty

dezem . . . Oh, Kitty, ha nem mondja, hogy igen, soha többé nem lesz boldog napom . . .

Kitty belenézett egy pillanatig a szemembe és aztán így felelt:

— Határozott szándékom, hogy férjhez megyek hozzá.

Beamish bácsi egy fiatal siheder fürgeségével vetette le magáról a bundáját s beleugrott a magas hóba. Aztán levette kalapját és felénk fordult.

— Isten ugyse, — mondotta — nagy kópék maguk. Azt se láttam még, hogy valaki ily

Margitay Tihamér

Vas. Ujs. Karácsonyi albuma 1903. 28. l.

*

Margitay Tihamér már hosszabb idő óta úgy ismeretes, mint a mindennapi élet apró mozzanatainak szeretetreméltó festője. Figyelő szeme gyorsan fölfedezi az eredeti vagy tetszetős momentumokat, s a mit meglátott, sok frissességgel és közvetlenséggel tudja ábrázolni képein. A művész pályáján a legutóbbi időkben figyelemre méltó fordulat állott be. Míg előbb rendesen izlésesen butorozott szalonokban vezette elénk alakjait, újabban nagy előszeretettel keresi föl a szabad természetet, az erdők, kertek magányát, az apró boglyákkal behintett, letarolt mezőket. Művészete eként a tájkép változatosságával gazdagodott s maga Margitay alkalmat talált arra, hogy képein a plein air-festés nagy előnyeit is kizsákmányolhassa. És csakugyan, újabb képei nem csak színesebbek, de egyúttal életteljesebbek is, mióta a műterem sajátos homályából az Isten szabad ege alá vitte ki festőállványát. Újabb alkotásain többé nem tetszetős képeket látunk, hanem magát az igazságával és közvetlenségével ható életet. Ennek a korszaknak a termeléséből mutatunk be jelenleg egy igen tetszetős művet, melynek czime: «*A duzzogó huszár*». A festmény azt a gyorsan jövő és gyorsan elvonuló felleget mutatja, mely neheztelés képében szokott letelepülni a családi boldogság egére. Egy hadnagyocska, hihetőleg fiatal férj vagy vőlegény, hátat fordít szíve választottjának s elkedvetlenedve néz maga elé. Látjuk, hogy neheztel valamiért, de látjuk egyúttal azt is, hogy ez a kedélyhangulat nem tarthat sokáig, mert a bájos nő már hamiskásan mosolygó arczczal fordul feléje, mintha csak mondaná: Úgy, hát ez is ok a félreértésre? A művész helyes megfigyeléssel és sok közvetlenséggel leste el az életből ezt a nem épen szokatlan, s rendesen vidám kaczajban végződő jelenetet.

ÁR. — Bér Dezső rajza.

darabig vége az egreczérozásnak, a kemény szolgálatnak.

Legsűrűbben a «*sokadalom*» jelenti az országos vásárt, a mely még ma is ünnepnap számába megyen.

tetlenebbnek tűnik fel inden lehető alkalom- em lehetne azt mon- ember nem szeretné a szeretetben határo-

ott az irodája, üzlete, ügynöksége, ott fogad, ott írja a leveleit és — költeményeit, ott dolgozik, ott pihen és ott szórakozik. Ha tehát Budapesten csakugyan pinczér-sztrájk lenne, valósággal nem kevesebb, mint rendkívüli állapot követ-

Hogy milyen érző szívvel birt, az csak pár barátjaihoz intézett kesergő leveléből tűnik ki. De mi, családja, tudtuk, s láttuk, hogy neje, — a kit mindenek felett szeretett, a ki önfeláldozó iparkodással vigasztalta és csendesítette, — sem bírta őt elveszettnek hitt hazája szerencsétlensége miatti bánatában megnyugtatni. Nem kivánt élni, nem kivánt dolgozni, a mi azelőtt legfőbb öröme, boldogsága volt. Sokszor emlegette a halált, a mely, mint mondá, ha családja nem volna, boldogság lenne neki.

Mi, gyermekei példás házasságot láttunk szüleinknél: még vitatkozásra sem emlékezem közöttük. Osztoztak mindenben, örömben és fájdalomban egyaránt, s csak a halál választotta el őket egymástól, a mi, fájdalom, mindnyájunkra nézve nagyon korán következett be, de emléke megmaradt és élt közöttünk s élni fog halálomig előttem, a ki immár egyedül vagyok e földön közülök.

Ritka ember az, ki annyira nem hiú, mint ő volt. Munkáit például kevesebbre becsülte, mint mások. Barátai dicséretét legtöbbször jó indulatból eredőnek tartotta és lázas iparkodással igyekezett a «jónál» «jobbat» alkotni. Ha tehetséget látott, azt elősegíté, hogy kifejlődhessék, fiatal irótársait buzdította, az előtte tekintélyes irókat nagyrabecsülte, miről barátainak irt levelei tanuskodnak. De voltak ellenségei azok között, kik sokat tartottak saját irói tehetségükről, a mely véleményükben azonban ő nem osztozott.

Dr. Badics Ferencz nagy gondal megirt életrajzában hű és teljes képet nyújt jelleméről és nyilvános működéséről, én pedig szerény tollammal iparkodtam azt a Bajza Józsefet rajzolni, a kit a világ nem ismert, s a ki páratlan férj és a legjobb, legszeretőbb családatya volt.

KÉT NŐVÉR. Margitay Tihamér festménye.

GYÖNGY ÉS GYÖNGYHÁZ.

Egész a legújabb időkig azt hitték, hogy a gyöngy és a gyöngyház — a tenger mélyének e két értékes terméke — hasonló eredetű. Csak legújabban sikerült egy franczia tudósnak, Léon Diguetnek Kalifornia alsó partvidékén végzett kutatásaival kideriteni e nézet téves voltát. Az ő adatai alapján most ismeretessé vált, hogy a gyöngy és a gyöngyház teljesen különböző módon képződik.

A gyöngyház, mint bárki is könnyen meggyőződhetik róla, vékonyabb vagy vastagabb rétegekben befödi a kagyló belső felületét s így része van a kagyló alakulásában. Minden gyöngyházréteg nagy mennyiségű igen finom, hullámos hajlású mész-lemezkéből áll s felületének ez a sajátságos szerkezete s az egyes lemezek végtelen vékonysága az oka a gyöngyház változatos szinének. Maguk a lemezkék szintelenek, de a rájuk eső fehér fénysugarak fölbomlanak bennük s mint szines sugarak verődnek vissza.

Ezek a finom mészlemezek a kagyló testének természetes váladékai. Az iparban csak azokat a kagylóhéjakat lehet használni, melyeknek gyöngyház-rétege igen vastag s ez a tulajdonság legnagyobb mértékben az igazi gyöngykagylónál (meleagrina margaritifera) van meg, a mely az indiai oczeánban él, de egy vele rokon faj van az amerikai partvidékeken, nevezetesen Nyugat-Indiában is.

Megfigyelték, hogy ha a kagyló héja és testének burokja közé valami idegen tárgy kerül, a gyöngyházkiválasztás fokozott mértékben áll be, látták továbbá azt is, hogy ily esetben a gyöngyház lerakodott az idegen tárgy körül s így a gyöngyhöz teljesen hasonló képződmény keletkezett. Egyes esetekben a kagylóhéj megsértése is gyöngyképződéssel járt. E tapasztalatokból kiindúlva, a gyöngyhalászok régóta cselekszik már, hogy a kihalászott gyöngykagylókat több helyen átfúrják, vagy apró kövecskéket s egyéb hasonló tárgyakat dugdostak a kagyló héja és testének burokja közé abban a hitben, hogy ezzel gyöngyképzésre birják az állatot. Diguet megfigyelései azonban kideritik, hogy különbséget kell tenni az úgynevezett gyöngyház-gyöngy között, mely a fentebb leirt módon képződik, és a nemes keleti gyöngy között.

A gyöngyház-gyöngyöt úgy kell tekinteni, mint az állat rendes életműködésének a kagylótest izgatása folytán képződött termékét. Másképp áll a dolog a nemes gyöngygyel, a mely úgy tekintendő, mint beteges, az állat testének belsejében végbement elmeszesedés. Ilyen elmeszesedés az állat testének bármely részében állhat be, csodálatosképp azonban a test burkának külső részében sohasem képződik.

Az igazi gyöngy képződési folyamata meglehetős bonyolúlt. Az állat testének ama részében, a hol később a gyöngy képződik, először egy kis nedvvel telt hólyag keletkezik. Az ezen hólyagban levő feloldott szerves anyag mindinkább sürűsödik, egy darabig nyálkaszerű marad s az elmeszesedés előtt a conchiolinhoz, a héjat alkotó szerves anyaghoz hasonló anyaggá lesz. A sürűsödés megtörténte után az anyag számos, többé-kevésbbé szabályos, középpont körül elhelyezkedő rétegre oszlik. A rétegekre oszlás közben egyúttal egy mészoldat is hatol a gyöngybe, melyet a kagyló teste választ ki. Ha a gyöngyöt közepén szétvágjuk, meglát-hatjuk benne az egymáson nyugvó mészrétegeket, melyek vékony conchiolin-kérgek által vannak egymástól elválasztva.

A gyöngy közepén mindig kisebb-nagyobb ür van, melyben gyakran szerves anyagok, néha élősdi állatok maradványai találhatók. Ebből azt lehet következtetni, hogy ezek az élősdiek okozzák, a kagyló testébe jutva, a gyöngyképződést. A gyöngy egész fejlődése ideje alatt be van zárva a testnek üregébe, burkának fala azonban az elmeszesedés után oly vékonynyá lesz, hogy a gyöngyöt bármi csekély ok is kiugratja belőle.

A gyöngy keletkezése tehát ugyanolyan meszesedési folyamat eredménye, a milyet élősdiek

jelenlétekor más szervezeteknél is látunk. Így az emberi tüdőben is állhat be néha ily meszesedés, melylyel a szervezet a tuberkulózis baczillusai ellen védekezik.

ILIÁSZ.

XXII. Ének.

Homér nagy époszát Baksay Sándor magyar alexandrinekbe foglalva befejezte. Lapunk több ízben közlött e hősköltemény kitűnő fordításából mutatványokat, — az első éneket az 1877. évfolyam 45. számában. Most a teljesen befejezett s irodalmunkat igazán gazdagító műből közöljük a végkifejlődést tartalmazó XXII-ik éneket, mely Akhillesz és Hektor halálos viadalát, s ez utóbbinak elestét énekli meg. Akhillesz, ki Agamemnonnal összeperelvén hajóira vonúlt, és sok ideig tétlenül nézte a görögök folytonos vereségét, végre barátjának, Patroklosznak, ki Hektor kezétől elesett, halálát megboszulandó, a görögök élére áll, s a trójaiakat öldökölni kezdi. Polydamas, a trójaiak egyik bölcs vezére, idejében tanácsolta Hektornak a várba vonúlást. De Hektor büszkesége nem akart hátrálni. — Akhillesz szörnyű vérontást visz most végbe, öldökli, a kiket utól ér, s a megréműlt trójaiak a várba menekűlnek. De Hektor kint marad, hogy bevárja Akhilleszt s megküzdjön vele:

Akhillesz utána indula kevélyen;
Mint győztes paripa száll a pályatéren,
Elnyúlva a síkon, szekerét ragadja:
Úgy szedte a lábát Peleüsz magzatja.

Priamosz vén szeme látta meg elsőben,
A mint tündökölve ságúldt a mezőben,
Mint az égnek amaz őszi csillagzatja,
Mely a többi fölött fényét ragyogtatja,
Esteli fejéskor van emelkedőben.

Jajdúlt a vén ember, a fejét is verte,
Kezét fia felé zokogva emelte;
De Hektor ott maradt a kapuban állva,
Akhilleszt halálos ütközetre várva;
Szívreható szóval atyja úgy kérlelte:

«Hektor, kedves fiam, vigyázz; ha bevárod
Egy magad, társ nélkül, az lesz a halálod;
E gyilkos embernek leszesz áldozatja,
Mert erősebb nálad Peleüsz magzatja.
Bár az istenek is, mint én, úgy szeretnék,
Majd ebek és varjak hamar eltemetnék,
S enyhűlne szívemnek keserves bánatja.

Jőjj a falak közé, kedves fiam, térj meg,
Trójai népünket, asszonyinkat védd meg,
Ne maradj Akhillesz győzelmi díjába,
Drága életedet ne fogyasd hiába.

Végy legalább engem könyörületedbe,
Te szegény atyádnak jó tanácsit vedd be,
A kinek fejére késő vénségére
Oly keserves sorsot Zeüsz-isten mére.

Fiaim halálra, leányim rabságra,
Sok szép palotáim jutnak pusztaságra,
Kicsiny csecsemőim a földhöz paskolják,
Durva akhív kezek menyeim hurczolják.

Engem is levernek nyillal, kelevézzel,
Vénhedett fejem is nyomorúltúl vész el,
A magam ebei, magam kapujában,
A kik asztalomról éltek palotámban,
Felnyalják a vérem, megszaggatják testem,
S ismét elfeküsznek ajtóm előtt resten.

Mert szép a fiatal bajnoknak halála,
Szép holtan a földön, kit dárda talála:
De jaj az ősz fejnek, jaj az ősz szakálnak,
A kit útálatos ebek körülállnak,
Tisztes tetemeit undokítják, rágván:
Szegény halandóknak szívszaggató látvány!»

Igy sírt a vén ember könyörögve-kérve;
Siralmait Hektor nem vette szivére,
A csuda Akhillesz közeledtét várván,
Mint ölő méregtől habzó hegyi sárkány,
Gyilkos szeme pislog; összetekeredik,
A mint lyuka felé ember közeledik:
Úgy megáll most Hektor, oly haragot érez,
Paizsát támasztja bástya szegletéhez
S forrván nagy szívében, ekként epekedik:

«Jaj nekem, ha én most fal mögé szaladnék,
Polydamasz előtt meg nem maradhatnék,
Mert mikor Akhillesz harczolni kilépett,
Ő tanácsolta, hogy vezessem a népet
Éj oltalma alatt visszavonulásra,
Nem fogadtam meg, bár jó volt a tanácsa.

Most, hogy verve népem fejességem miatt,
Egész Trója, ember, asszony, mind rám riad,
Akármely hitvány is, vetheti szememre,
Elbiztam magamat, s ez lett veszedelme.

Igy szólnának akkor. Most hova kell lennem?
Legjobb Akhilleszszel ütközetre kelnem:
Vagy én ölöm őt meg, s úgy lesz haza-tértem,
Vagy dicsőségesen itt végezem éltem.

De hátha harcz nélkül előre lerakom
Köldökös paizsom, törhetlen sisakom,
Dárdámat a falnak szegezem tövébe,
Úgy megyek az erős bajnoknak elébe:

Ott Helenát, okát e duló csatáknak,
Visszaajánlanám király Atridáknak,
A kincset is mind, kit Alexander véle
Hajóin elhozott, mikor haza téte.

De nincs is most idő a beszélgetésre,
Mesebeli szirt és cser emlegetésre,
Mint a hogy fiatal leányok, legények,
Legények, leányok enyelgve beszélnek;
Jobb lesz ölre menni, vessünk neki véget,
Lássuk, kinek szánt ma Zeüsz dicsőséget.»

Így tünődött, várva, míg amaz közelgett,
Mint egy Aresz, fején ércz sisakja rengett,
Atyja kőrisrudját jobb vállán emelte,
Testét a ragyogó vért körülölelte,
Tűzként, kelő napként tündöklött, derengett.

Megreszketett Hektor, mihelyt észrevette,
Nem merte bevárni, megszaladt ijedten,
Futott a kapuktól; Akhillesz nyomába,
Üldözni kezdette, bírta könnyű lába.

Futottak a leshegy, s fige-erdő alatt,
A szekérúton, mely a fal mentén halad,
A két víztartóhoz onnét kikerültek
Kit Skamander kettős forrásai szültek.

Hát itt a nagy széles kőmedenczék álltak,
Trójai asszonyok, lyányok ide jártak
Fénylő ruháikat tisztázni, kimosni,
Mig az akhív nem jött partjait taposni.

Ide a két bajnok váltotta futásit,
Erős ki elől jár, erősebb a másik.
De nem ökörbőrnek, avagy áldomásnak
Kedvéért eredtek ők ilyen futásnak, —
— Mely emberi lábnak szokott pálya-bére, —
Futtatnak ők most a Hektor életére.

Mint érczkörmű lovak ha versenyre kelnek,
Végső tisztességén valamely embernek,
Megserkennek a czél közelébe érve,
Mert kondér, vagy szép lány lesz a pálya bére:
Olyan gyorsasággal a Priamosz várát
Három soron ezek futva körül járák.

Mint vadász-eb mikor szarvas-borjút kerget,
Fölveri fektéből, meghajt erdőt, berket,
Rémülve meglapul a gím egy bokorban,
De az eb nem tágít, szimatol, nyomon van:
Úgy szaladna Hektor, nagy Akhillesz előtt,
Úgy Akhillesz űzi, nem téveszti el őt.

Mikor negyedszer a forrásig kergette,
Arany mérő-fontját Zeüsz kézbe vette,
Egy-egy halál-koczkát tőn a serpenyőbe,
A két bajnok sorsa volt írva a kőbe,
A mint fölemelte, nagyot billent mindjárt,
Hektor napja hajlott, s le a poklokig szállt.

Most Hektortól búsan Phoebosz is elállott,
De kékszemü Pallasz Akhilleszhez szállott,
Közelítvén hozzá, ott termett előtte,
Peleüsz nagy fiát sebten így intette:

«Hatalmas Akhillesz, minden jót várhatunk,
Most már könnyű szerrel győzelmet aratunk,
Bármily harczszomjas is, Hektort megölhetjük,
Az akhív hajókhoz zsákmányúl vihetjük.

Nem szabadúl többé, nem bocsátjuk el őt,
Bármint nyög Apollo Zeüsz lába előtt;
De te most pihenj meg, és végy lélekzetet,
Én rábírom Hektort, álljon ütközetet!»

Szavait Akhillesz örömmel fogadta,
Kőrissén azonnal karjait nyugtatta,
Az istennő elszállt, Hektort felkereste,
— Déiphobosz vala érczes hangja, teste, —
Járúlván elébe ily szóval bíztatta:

«Testvérem, Akhillesz ugyan kerget téged,
Béfutod előtte az egész térséget;
Fordúlj vissza, várd be, álljunk szembe véle!»
Visszafelelt Hektor öcscse intelmére:

«Déiphobosz, minden testvéreim feleti
Eddig is legjobban téged szerettelek,
Még erősebb hozzád most ragaszkodásom,
Hogy ki mertél jönni, látván szorongásom,
Míg mások a falak mögé rejtőztenek!»

Vissza a kékszemű Athéne felelte:
«Bizony atyánk, anyánk térdeim ölelte,
Minden jó barátim kérve körülvettek,
Maradjak, ne menjek, (annyira féltettek)
De szivem miattad nagy bánat gyötörte.

Most kezdjük elszántan harczunk, meg is álljuk,
Jó kelevézünket ne igen sajnáljuk,
Lássuk meg, Akhillesz öl-e hát meg minket,
S viszi hajóira véres fegyvereinket,
Vagy pedig halálra őtet mi találjuk.

Így csalta meg Hektort Pallasz csalárdsággal; —
Mikor a két bajnok szembeszállt egymással,
A sisakos Hektor kezd szólni legottan:
«Nem futok Akhillesz, mint eddig futottam.

Háromszor én körül kerültem a várost,
Megállni se mertem, de bevárlak mármost;
Megküzdeni véled ég a vágy szívemben,
Én öllek meg téged, vagy te ölsz meg engem.

De istenek előtt elébb esküdjünk meg,
Ők legjobb tanúi, őrei eskünknek:
Ha nékem engedi Zeüsz elestedet,
Én meg nem gyalázom csúfosan testedet;
Fegyvereid híjján Akhívoknak adom,
Fogadd meg ezt te is, im én is fogadom!»

A gyorslábu bajnok felelt félen nézve:
Gonosz, ne hívj engem engesztelődésre;
Mint nincs egyessége farkasnak báránynyal,
Embernek kötése nincsen oroszlánnal,
Egyik a másiknak örök ellensége:

Ugy nem lehet az, hogy mi egymást keressük,
Magunkat egymáshoz esküvéssel kössük,
Mig valamelyőnknek nem patakzik vére
S a dühöngő Aresz jól nem lakik véle.»

Igy szólt s kelevézzét igen megcsóválta,
Nagy árnyékot vetve kiröpűlt a dárda,
Hektor, szemben állván, megbukott előtte,
Feje fölött járt át, földbe fúrt mögötte,
De Pallasz a földből hirtelen kikapta,
(Nem látta meg Hektor) megint kézhez adta.
Hektor Akhillesznek most visszadörögte:

«Most is elhibáztál; hiába hírleled,
Hogy az én sorsomról Zeüsz szólott veled;
Látom, tudsz beszélni, szavakkal játszani,
Bátorságomat, ha birnád, lankasztani;

KÉT TESTVÉR.

Margitay Tihamér festménye.

A modern salon-élet vidám ábrázolója régebben nem egyszer festett érzelmes jeleneteket is, így a csalódott szerető boszúját, a család kötelékéből magát kiszakító fiatal leány tragédiáját. Mostani képünk: a «*Két testvér*», szintén komolyabb jelenet ábrázolása. Révedező tekintettel borúl az asztalra a szerelmében csalódott fiatal leány s mellette testvére áll, kit nem érhet ilyen csapás, mert szivét az Úrnak szentelte, nem ismer, vagy nem akar ismerni földi szenvedélyeket. Az apácza (mert ő a másik testvér) vigasztalva öleli át a csüggedező, szomorú leányt, szeméből jóság és részvét sugárzik felénk. A két testvér ábrázolásában nyilatkozó finom ellentét képezi a Műcsarnok egyik kiállításából jól ismert festmény kiváló becsét.

terségesen is fölhasználni például a fényképezésnél, növénytermesztésnél és a gyógyításnál.

A gyógyításnál a napfénynek orvosságúl való alkalmazását első sorban a fényelemzés, a Bunsen és Kirchhoff által feltalált spectral analysis, tette lehetővé. Ez a találmány kimutatta, hogy az előttünk rendesen egyszínűnek látszó napsugár egész sereg színt tartalmaz, melyek között a főbbek: az ibolya-, indigó-kék, a zöld, sárga, narancs és piros, melyek szabályos rendben sorakoznak egymás mellé s közülök a két szélső határon mutatkozó színelemek, az ibolya és a piros, meg az azokon túl fekvő láthatatlan színek azok, melyeknek különös physikai vagy vegyi hatása van az emberi testre, valamint általában az élő szervezetre, s igy gyógyító hatásuk is lehet. A piros szín főkép a hőmérsékletet emeli, az ibolyaszín ellenben vegyi változásokat idéz elő. Öntudatosan és tervszerűleg felhasználva, mindkettőnek alkalmazása gyakorlati sikerrel járhat, különösen pedig a mikrobák ellen, melyeket egyes színek

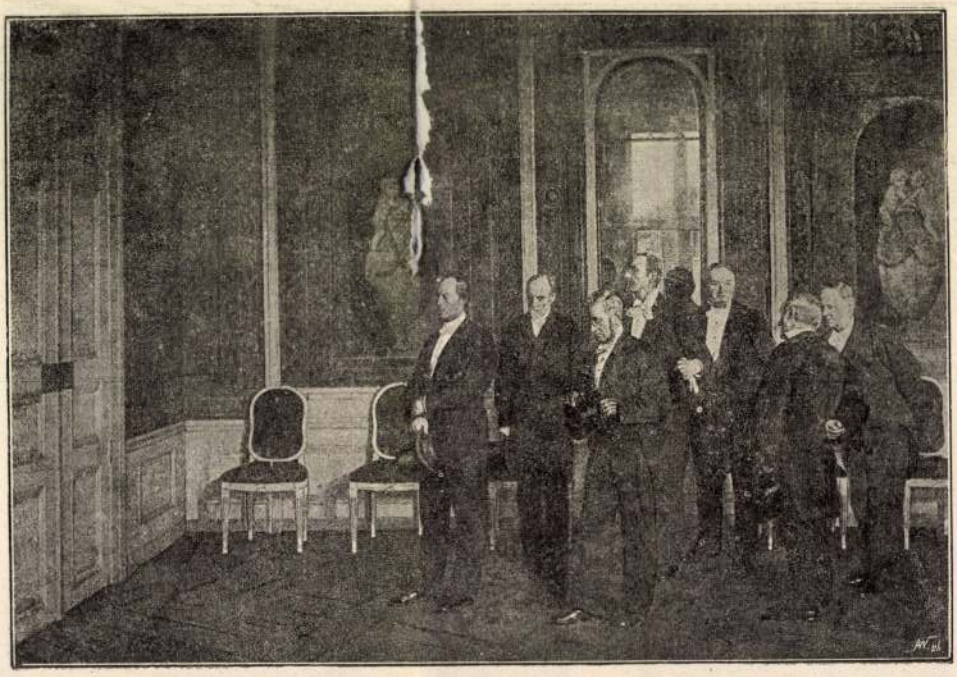

HELSTED AXEL. A küldöttség.

ABRY LÉON. «Kutyát festeni hálásabb mint embert.»

MARGITAY TIHAMÉR. Enyelgés

Közlemenyei, A. O. M. Képz. Tár
1894re.

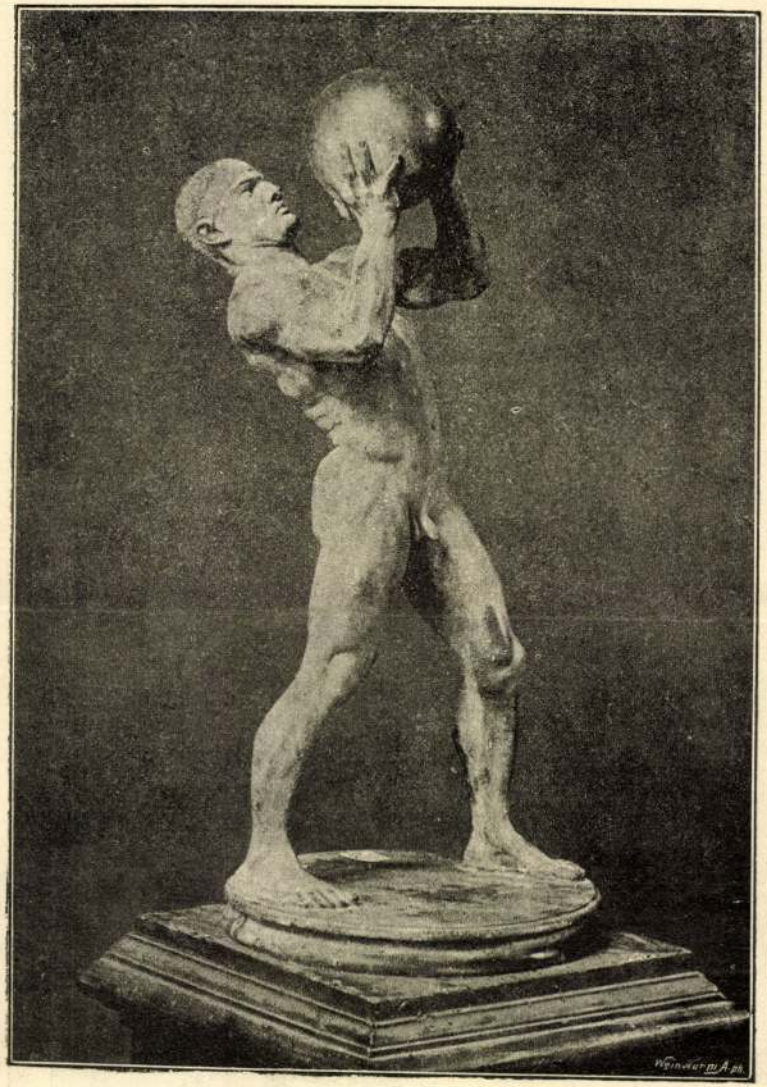

Stuck Franz. Atléta.

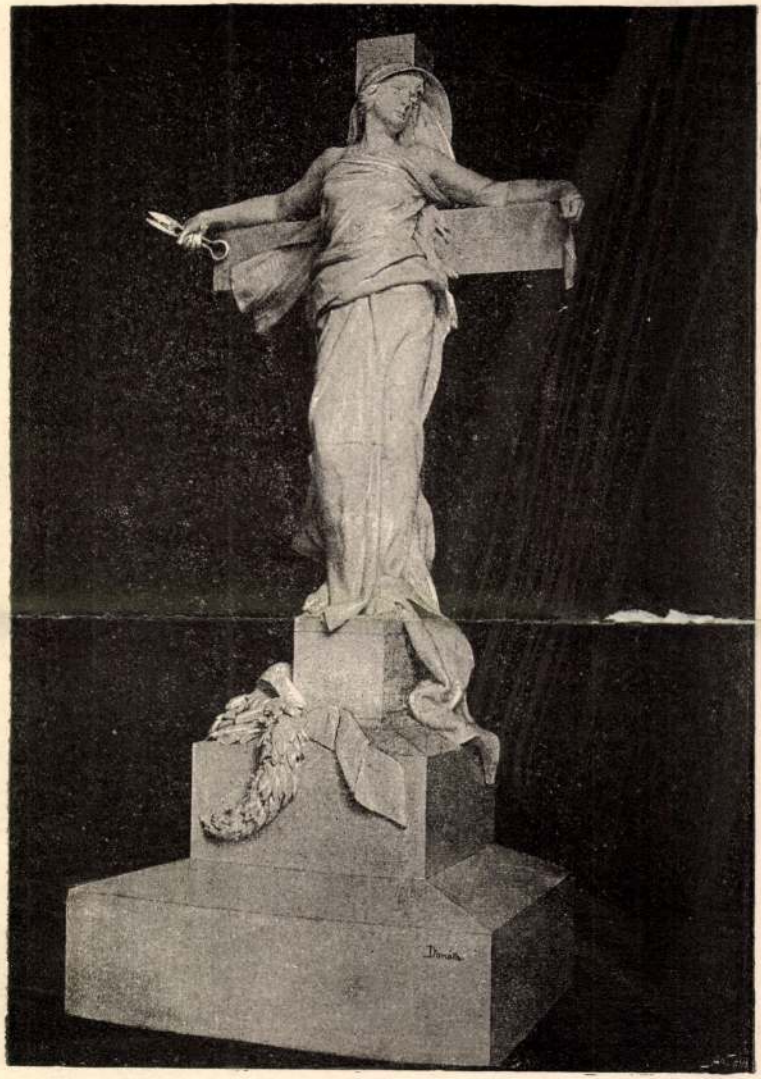

Donáth Gyula. Huszár Adolf síremléke

Margitay-kiállítás a Nemzeti Szalonban

MARGITAY TIHAMÉR: Tavasz

nagyon finom voltam hozzá mindig... De így jár, aki bízik!... De majd igazságot szolgáltatok én most!

A suszterke begombolta mellényét és haragudni próbált, de ez nem sikerült neki, inkább csak pihegett s úgy kapkodott, mint akit sodrába ragadt az ár.

A színész ajtaja felé emelgette az öklét:

— Csak az jöjjön haza! Majd számolunk, kérem szépen!

— Az én barátom, a színész? — kérdeztem, mert igen meglepett, hogy mit akar a suszterke számolni a színészszel.

— Igenis, kérem szépen, a színész! Ő!... Igenis, kérem szépen, a színész!

Mély sóhajtással beszélé el nekem tragédiájának teljes történetét a suszterke.

— A mult héten vettem észre, kérem szépen, hogy valami leli az asszonyt. Nem olyan volt mint máskor. Bomlasz te?! — mondok neki, szeliden, — tán az a színész csavarta el a fejedet?!... Mert láttam, hogy pislog a színészre és az nekem rosszul esett, kérem szépen! Az ember csak ember, nem tudtam szó nélkül megállni... De csak vártam. Hát tessék, nem a hírem-tudtom nélkül vitt be egy talpalást pénteken reggel a színésznek!?... Ez már sok, — gondoltam magamban, — ezért előveszlek asszony!... De csak vártam. Most még nem bántalak, — gondoltam, — csak egy kicsit rázörrentek... Nem szóltam neki egy kukkot se, csak ránéztem és megvicsorgattam a fogamat. Az ember, kérem szépen, úgy se ügyelhet eleget a becsületére a mai világban. Aszondja: „Tán megbolondultál?“... Erre én bennem is egyet fordult a természet, mert az ember csak ember, kérem szépen. Még neked áll föl-jebb, — gondoltam magamban, — elő azt a lábszíjjat! Szó ami szó, megfenyítettem az asszonyt. Aszondja: „Hát így!?“ — és fogta a batyuját és elment... Eredj a fenébe, — gondoltam magamban... Aztán vártam, hogy majd jön bocsánatot kérni. Péntek este: nem jön... Itt a szombat: az asszony nem jön... Hát ezt érdemeltem én tőle, tizenegy év után!? Egy rongyos színészért itt hágy engem?!... Pedig itt halt meg én nálam az unokaöcscse is, kérem szépen. Nem azért mondom, de kilenc forintos koszorut csináltattam a koporsójára, a temetést is én fizettem. Még két rátával máig adós vagyok... Aztán most tessék, csak veszi a batyuját és engem így itt hágy. Az ifijúr finom, tanult ember, az ifijur láthatja: hát illik így bánni én velem? Böcsületes eljárás ez, egy asszony részéről egy ember iránt, aki úgy bánt vele, mint én?!...

A suszterke feje egészen kicsi lett, olyan kicsi, mint egy aszalt körte és a szine is olyanforma volt.

Biztatta magát:

— Csak az a színész jöjjön haza, majd számolunk!

— Ugyan, — szóltam neki, — mit bolondul, barátom!? Maga az oka az egésznek, mit féltékenykedett!? Menjen, szépen keresse meg az asszonykát, kérjen tőle bocsánatot s hozza haza!

— De...

— Maga csak képzelődött. Derék, becsületes fehérnép az.

— Ugy-e, kérem szépen, derék, becsületes fehérnép?

— Világos.

A suszterke hálásan pislogott rám.

— Hát iszen, nem mondom, kérem szépen, de az embernek mégis a böcsület az első...

— Ne okoskodjék, hanem menjen!

— Csak az, kérem szépen, hogy már én hívtam, de aszondja: nem, ő én hozzám nem jön. Hasztalan rimánkodok neki.

— Álljon a sarkára! Ha a szép szó nem használ, parancsoljon neki! Az asszonynak az ura mellett a helye!

A suszterke szomoruan pislogott.

— Parancsolni, parancsolni . . . Én, tetszik tudni, mindig igen finom voltam hozzá, de az, kérem szépen, hogy nem igen voltunk még megesküdve . . . Sokba kerül az, tetszik tudni. Csak úgy voltunk mi együtt. Elég baj, mert most hogy parancsoljak neki!? . . . Így van a szegény ember az asszonynyal, kérem szépen. Én rám nem hallgat . . . De ha volna valaki, akinek szíve van és ha a lelkire beszélne, hogy jöjjön haza . . . Mert engem az eszem is elhágy, én nem tudom mit csinálok így?!... És mindennek ki az oka, kérem szépen? Az a szinész az oka! . . . De nem hagyom annyiba!! Csak kerüljön haza!

Így fenyegetőzött a suszterke, amikor nagy robajjal nyílott a kapu, megreszketett fundamentumáig a ház és földindulás, égszakadás: hazakerült barátom a szinész.

Jó kedve volt. Fütyörészett hegyesen.

A suszterke feje még kisebb lett...

És én még soha szomorúbbat, soha nevetségesebbet, soha kacagnivalóan meghatóbbat nem láttam, mint az a suszterke, amint görnyedten, alázatosan, lassan kullogott a szinész ajtaja elé, hogy most ő számoljon vele!

Kopogott.

— Búj be! — mennydörgött a szinész és jókedvüen bíztatta a suszterkét: — No atyafi, mi ujság?

A suszterke alázatosan elmondta, hogy mi ujság. (Abban a házban minden „áthallatszott".)

— Aztán mi közöm nekem ehhez, atyafi? — kérdezte barátom, a szinész.

— Az kérem szépen, — nyöszörgött a suszterke, — hogy engem az eszem is elhágy, én nem tudom mit csinálok így, ha csak valaki, akinek szíve van, a lelkire nem beszél neki, hogy jöjjön haza . . .

Barátom, a szinész nagyot kacagott a szerelmes suszterke kétségbeesésén és kegyesen szólott hozzá:

— Nem kell búsulni atyafi! Gombház, ha leszakad lesz más! Van asszony bőven.

— De, kérem szépen — —

— Csitt! akkor beszéljen, ha kérdi valaki.

— Csak az, kérem szépen — —

Barátom a szinész jó fiu volt: két színházjegyet adott a suszterkének:

— Fogja atyafi! Keresse meg az asszonyt s jöjjenek el ma este a színházba. Mondja meg neki, hogy máskor is lesz jegy. Én üzenem! . . . Szórakozás is kell az asszonynak, a sparherttakarítás nem elégíti ki a hölgyeket. Szaporán atyafi! szaporán!

Sohase gondoltam, hogy ilyen nagy filozófus legyen ez az én barátom, a szinész!

Mert az asszonyka csakugyan elment a suszterkével a színházba s másnap már odahaza takarította, könyökig kormosan, a sparhertet. A tábla a kapura volt fordítva és a „józanéletü és tisztességes házaspár" tovább is ott lakozott ama negyedik sarokban, a legkisebb sarokban.

És szép csöndesen tellett az ősz és utána tél lett.

Híres magyar cigányokról

Nagy versenyre kelnek mostanában a magyar cigánybandák: Dankó Pistának, aki mint nótaköltő a legkiválóbb volt közöttük, emléket akarnak állítani és egyszersmind töl akarják ujítani a magyar nóta aranykorát. Ahogy sikerülni fog elsőnek említett szándékuk, vajha sikerülne a másik is!

Magyar cigányt nem ritkán látni a magyar színpadon, de magyar cigánybandát nem éppen sűrűn. A színházi regula nagyon szigoru-e nékik, vagy más az oka, de annyi bizonyos, hogy jobbban érzik magukat a kávéházi levegőben, mint a teátrumban.

Most, hogy elhunyt bajtársuk síremlékének összemuzsikálására megszólaltatták a hegedűt, nem lesz tán

Margitay-kiállítás a Nemzeti Szalonban MARG

érdektelen, ha fölfrissítjük a régi nagy cigányok emlékét is . . .

Amikor a nagyságos fejedelem: II. Rákóczi Ferenc kibujdosott, elhallgatott hosszu időre a magyar nóta. A majtényi pacificatio után még a tárogatókat is tűzre hányták, mert kellemetlenül hangzott volna a bécsi udvar, meg a császár hívségére állott labanc urak fülébe az „Őszi harmat után" búbánatos melódiája. A mult század elején már a „Sárga csizmás Miska sárban jár" nótájára álltak be az inzurgensek, Győr után pedig azt fujták a trombitások: „Retirálj, retirálj, Komáromig meg se állj."

A huszas és harmincas években csak nemesi kuriákon húzta a cigány s óriási híre kerekedett annak, amikor a cigány-király, Bihari, 1814-ben, a bécsi kongresszus alkalmával koronás fők előtt is muzsikált a Burgban.

MARGITAY TIHAMÉR A MŰTERMÉBEN

Sorger fényképe

Ősz lett

Irta MALONYAY DEZSŐ

Legokosabb fa az akác. Józan, óvatos, kissé bizalmatlan, mint a sovány ember; vigyáz magára. Tavaszkor nem siet, őszkor hát tovább is él, mint a többi fa, — húsz esztendős koromban egy csöppet se szerettem az akácot, mivelhogy oly kevés benne a könnyelműség. De azért rákerül az ősz az akácra is...

Annak a háznak az udvarán, ahol húsz esztendős koromban laktam, egy ravasz vén akác állott. Valóságos agglegény. Ami kis nap jutott volna az udvarra, vagy az ablakainkba, azt mind elszedte előlünk. Az egész házban ő volt a legmegelégedettebb. Árnyékot a világért se adott volna, csak valami szomoru sötétséget s ősz végén telihintette bánattal az egész házat. Leszáradt leveleitől sárga lett a háztető, sárga az udvar; sárga levél hentergett a küszöbön. A nyikorgós falépcső is teli volt száradt levéllel, — minden sarokban halott akáclevél sárgállott.

Pedig hát úgyis csupa sarok volt az a kis ház, egy szigoru erkölcsü özvegyasszony, a Sárközi néni fázós formáju, jóindulatu háza. Mert igen: ahányszor kapu nyilott, ahányszor betett valamelyikünk egy ajtót, merő jóindulatból, hogy össze nem dült az a ház.

Az a nevezetessége is megvolt, hogy az utcakapun örökké ott lógott a táblácska: „Kiadó Lakás". — Sárközi néni pedig aláírta: „józanéletü és tisztességes házaspár számára". Egy hónapig a kapura volt fordítva az írás: olyankor valamely „józanéletü és tisztességes házaspár" lakozott a lakásban, — de a másik hónapban már ismét kifelé volt az írás: olyankor már nem lakozott a lakásban a „józanéletü és tisztességes házaspár".

A mult hónapban, — mielőtt ősz lett s még zöldelt az akác, — a kapura volt fordítva az írás.

Laktunk pedig akkor a sok sarokban négyen.

Barátom, a színész lakott a földszinten.

Hogy az a színész hogy csapkodta az ajtót!... Földindulás, hacsak egyet moccant s az özvegy nem győzött reszketni:

— Istenem, atyám, aki a mennyekben lakozol, még ránk dűlti egyszer ezt a házat!!

De a ház tartotta magát keményen. Pedig néha szavalt is barátom, a színész és én, az emeleten, igen sokszor osztoztam a velencei mór keservében, hallván:

> Isten veled már, harc vidám zaja,
> Holott a nagyravágyás szép erény!
> Isten veled már, tüsszögő lovam,
> Pergő dob, éles síp, vad harsonák,
> Királyi zászló, villogó acél,
> Fény, pompa, minden harci készület!
> S te szörnyü ágyú, —

(— Istenem, atyám, aki a mennyekben lakozol, még ránk dűlti egyszer azt a házat! — reszketett az özvegy.)

> — mely vad torkodon
> Az ég haragját durván dörgeted,
> Hallgass!... Othelló napja már lejárt!...

Óh! hogy zokogott ilyenkor barátom, a színész. És én is ökölbe szorított kézzel keseregtem az emeleten.

A negyedik sarokban, a legkisebb sarokban, egy káposztaszagu félsarokban, lent az udvaron lakott „a

Uj Idők 1903. II.

józanéletü és tisztességes házaspár", — egy suszterke, egy asszonykával.

Barátom, a színész, is foglalkoztatta a suszterkét, én is. Számunkra ő talpalt. A házbért is úgy talpalta le az özvegynek. E suszterke szüntelen talpalt és dirigálta az asszonykát is szüntelen, de halkan, mert „áthallatszik!"

Az, hogy abban a jóindulatu házban minden áthallatszott: Othello keserve, az özvegy reszketése, a suszterke káromkodásai nemkülönben.

Az asszonyka mindig sparhertet takarított.

Ahányszor csak találkoztunk az udvaron, — az akác sötétségében, — örökké kormos volt az asszonyka könyökig és nagyon szégyelte magát.

— Jesszusom! az ifijur! — sikoltott, amire az özvegy is kitekintett szigorúan. És a suszterke is kitekintett.

Így álltak a viszonyok, amikor ősz lett s mint már említettem: minden sarokban halott akáclevél sárgállott.

Történt, hogy egy este elfelejtettem kapukulcsot vinni magammal. Ez máskor is megesett, de csak köhögni kellett egyet a kapu előtt: a ház összerázkódott és az asszonyka szívesen nyitott kaput az embernek. Talán olyankor is kormos volt, de nem sikoltott.

Most hasztalan köhögtem . . .

Végre is az özvegy csoszogott a kapuhoz.

— Istenem, atyám, aki a mennyekben lakozol, ki az?

Jól kivallatott s miután meggyőződött, hogy én vagyok: elszánta magát és bebocsátott a házba, morogván:

— A józanéletü, tisztességes pártej éjfélkor már odahaza szokott lenni, nem mint az a szedett-vedett népség . . .

A kapun kifelé volt fordítva az írás . . .

A suszterék ajtaja előtt halommal hevert a sárga levél. A „józanéletü és tisztességes házaspár" nem töltötte a házban az éjszakát.

Ezért olyan mérges tehát az özvegy!

Másnap délelőtt előkerült a suszterke.

Az udvaron találkoztunk.

Ki volt gombolva a mellénye is, mintha nyár lett volna és nagyon meleg.

— Mi? Hát maguk hurcolkodnak?!

— Igenis, én eltávozom, — mondá a suszterke, mert ő szerette a választékos kifejezéseket, — az ég áldja meg az ifijurat!

— Hát az asszony?

— Ő engem elhagyott már, — mondá a suszterke. — Itt hagyott engem és eltávozott a világba.

Az ajtójuk nyitva volt. Feketén ásított a sparhert, amelyet oly szorgalmasan takarított az asszonyka. Néhány poros cipő és kaptafa hentergett az ablakdeszkán, a kredencen elmosatlanul állott néhány tányér. Az ablakfélfán üres a kalitka.

A suszterke az akáchoz támaszkodott, mint akit nagyon megvertek.

— Igen, — mondá, — ő engem elhagyott . . . Így árultak el engem, ifijur! . . . Megdöglött már a kanári madár is. Ezt érdemeltem én, annyi év után?! .. Ezt?!... Én, aki minden kívánságát teljesítettem neki! . . . Akiben becsület van, az fölfoghatja az én helyzetemet, mert én

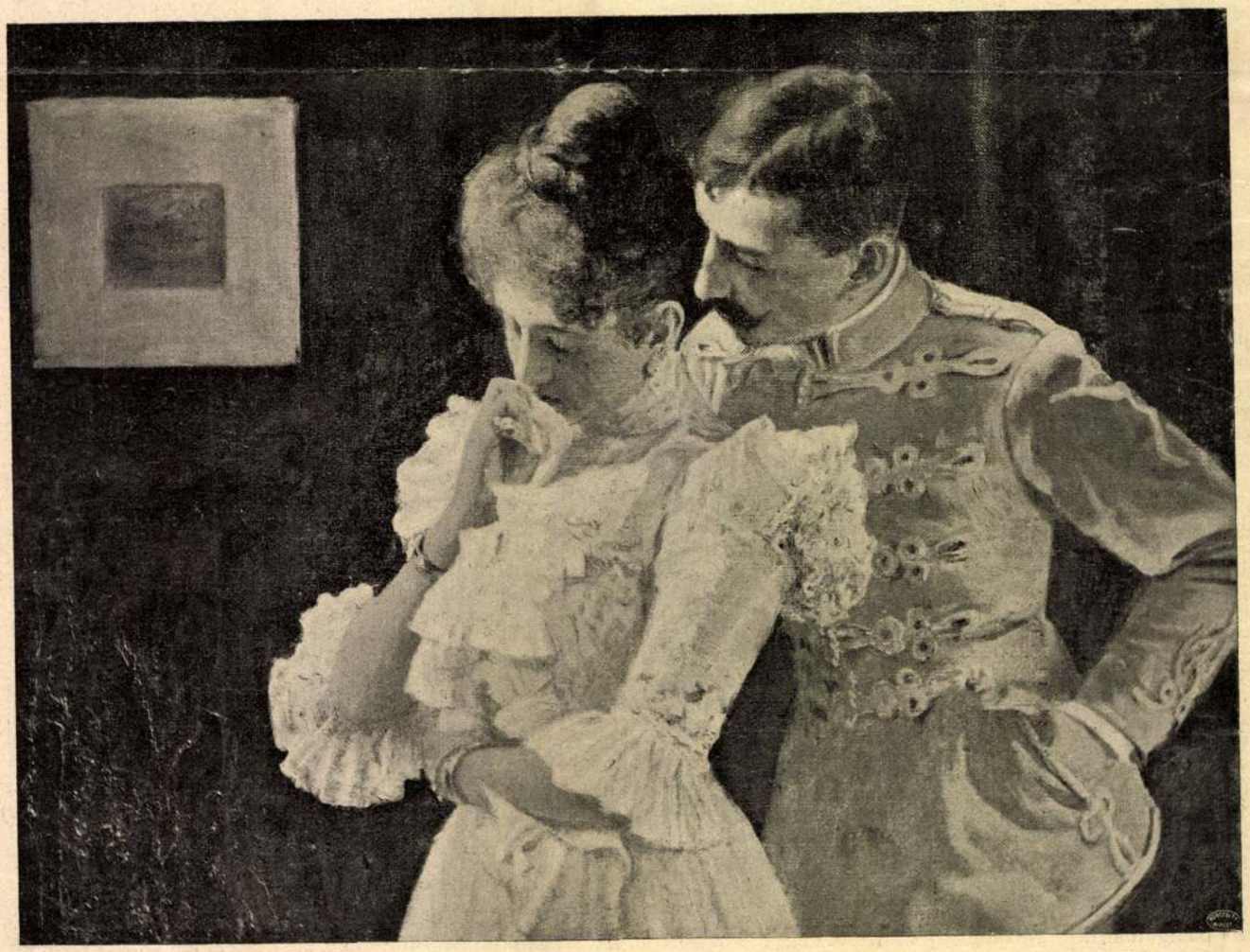

Margitay-kiallítás a Nemzeti Szalonban

MARGITAY TIHAMÉR: Valamit sugok magának . . .

azokban a tudomány, mint a fantázia — a Mars lakóit olyan lényeknek festi, akikben az élettel való súlyos küzdelem kiölte az érzést, de annál magasabbra fejlesztette az észt. Egy német regényíró — Kurt von Lasszvitz — ellenben olyan tökéletes lényeknek mutatja be őket, akikben az érzés megnemesedése lépést tartott az agyban rejlő tehetségek fokozodásával. Hogy kinek van igaza a kettő közül, majd csak akkor tudjuk meg, ha egyszer módunkban lesz, közvetlenül vagy közvetve érintkezni a Mars lakóival.

Egyelőre azonban hagyjuk ezt a rokonszenves égi testet s nézzük, mint és hogyan van lakhatóság dolgában a másik szomszédunk, a Vénusz. Annyi bizonyos, hogy télen jobb dolguk van az ott letelepedőknek, mert a Vénusz egy negyedrészszel közelebb esvén a naphoz, aránytalanul több meleget kap a földünknél. Ez a hőségfölösleg nagy baj volna a mi földi szervezetünkkel bíró lényekre: mert olyan szerves lény egyáltalában nincs minálunk, amely kibírná a 100 fok Reaumur meleget — a Vénuszon pedig ez l nne rendes körülmények között a minimális melegségi állapot. Igaz, hogy nincs kizárva olyan organizmusok létezése sem, amelyek a mondott hőfok mellett egészen jól érzik magukat, de azért nem szükséges mindjárt a Vénusz-lakókról ilyen szalamanderi életmódot föltételezni. Az a körülmény, hogy a Vénuszt örökké sűrű ködpárázat veszi körül, arra enged következtetni, hogy sok rajta a víz, sok a felhő a légkörében: s ez a kettő, mint már egyízben mondottuk, magába szívja a napból feléje áradó hőségnek tetemes részét. A természetnek mindent kiegyenlítő bölcsessége tehát gondoskodott róla, hogy a Vénuszon se éljenek örök gőzfürdőben az esetleg oda letelepedett lények, sőt ha mindent egybevetünk: az ottani melegségi skála nem sokban különbözik a mieinktől. S mivel vize is van, levegőben sem szenved hiányt, minden valószínűség amellett szól, hogy növényi és állati élete szépen fejlődött, körülbelül a kulturának ama fokáig, amelyhez minálunk is eliutottak.

A harmadik szomszédunk, Merkur, különös egy úr. Annyival közelebb esik a naphoz, hogy a hőmennyiség, amit tőle kap, hatszorta nagyobb, mint a földünké, azonfölül alig van atmoszférája, amely a hőség plusszát magába szívná. A Merkurbeli klima tehát olyan lehet, mint nálunk az olvasztókemence belseje. De az is bizonyos, hogy ez az égitest csak az egyik oldalát mutogatja a naprendszerünk királynőjének, a másikat örökös éjszaka bontia és örök hidegség veri nyügbe. A Merkurnak két polusa közül az egyik a jégvilágé, a másik a tűzvilágé s e kettőből kiinduló ellentétes áramok valahol az égitest közepén csakugyan létrehozhatnak egy olyan mérsékeltebb zonát, ahol megélhet talán szerves lény. Lehetséges, de nem valószínű.

Ezek a naphoz közeleső testek a mi naprendszerünkben. Róluk föltételezhető, hogy lakhatók. A Jupiter, a Neptun, az Uranus a messze, a fantáziának is utólérhetetlen távolban fekvő bolygók ellenben már csak nagyon csekély mértékben részesülnek a Nap melegének jótéteményében. Róluk tehát bizvás föltehető, hogy lakhatósága dolgában szóba sem kerülhetnek. Legalább is nem olyan lények számára, akiknek életföltételei hasonlítanak a földön élő emberek életföltételeihez.

A naprendszerünkön kívül eső égitestek tőlünk olyan óriási távolságra keringnek a világűrben, hogy tökéletesen lehetetlen azokat a lakhatóság szempontjából megfigyelni. Deha a természet működését megfigyeljük és látjuk, hogy hasonló körülmények között az élettani törvények is azonosok: nincs kizárva, sőt valószínű, hogy ama millió csillag között akad legalább egynéhány, amely főbb vonásaiban azonos a mi földünkkel. Azonos tehát lakhatóság dolgában is. Egy másik vagy harmadik naprendszernek is meglesz a maga „Földje" s azon valószínüleg élnek emberek, akik közül tán éppen most az egyik azon töri a fejét: hogy van-e szerves élet a többi égitesteken? *Igric*

—«»—

Margitay-kiállítás a Nemzeti Szalonban. Margitay Tihamér sok éven át dédelgetett kedvence volt a magyar közönségnek. Képei, amelyek többnyire elmés anekdotákat mutattak, divatosak voltak a szélesebb körökben s alighogy kiállításra kerültek, máris elkapkodták. Némelyik képtárgya szálló igévé is lett. Róla beszéltek a polgári zsúrokon, az arisztokrata szalonokban. Azután jött egy idő, amidőn a modern művészet heves küzdelmek közt utat tört magának nálunk is. Margitayról eleinte a kritika, később a közönség is megfeledkezett. És ő sem kereste fel többé a tárlatokat műveivel. Elvonult Felsőmagyarország egy nyugodalmas városába s ott nagyméretü kép festéséhez fogott. Ezalatt a hosszu idő alatt alig lehetett róla valamit hallani. Most egybegyűjtötte a legujabb műveit, amelyeket külön kiállításon mutat be a Nemzeti Szalonban. A kiállítás szombaton nyílik meg, e lap zárta után: a képeket még nem láttuk, de már módunkban van reprodukálni néhány új festmény fényképét, amelyek a Nemzeti Szalonban kiállított gyűjteményben szerepelnek.

—«»—

Bécike naplója

Májusba, kedden.

Tegnap este az Ilonka írt. Valami furcsa kis könyvbe írt. Fehér a táblája és gyönyörü aranybetűk vannak rajta. Az Ilonka meg piros volt és mosolygott. A kis könyvet beletette egy nagyba s az utóbbit mindig összecsapta, ha a mama bejött. Kérdem tőle:

— Ilonka, te írsz? Mit írsz?

Azt mondja Ilonka:

— Hagyj békén, tudsz is te ehhez, te kis csacsi!

Azt hiszi az Ilonka, hogy ő már nagy leány, mivelhogy a felsőbe jár. Pedig mégsem nagyleány, mert ő is rövid ruhát visel még. Nem is kap hosszút addig, amíg a Sárit férjhez nem adják. De mikor lesz az! A mama ma is panaszkodott, hogy rossz idők járnak, mert nem lehet ám egykönnyen férjhez adni a nagyleányokat.

Hát muszáj őket férjhez adni?

Elhatároztam, hogy én is naplóba írok. Hátha így hamarább lesz belőlem nagyleány?

Szerdán délután.

Nagyon kikaptam a mamától.

Azt mondta, kotnyeles kislány vagyok. Pedig semmi rosszat se csináltam. Csak

Kossak temesvári fényképész fölvétele

A délmagyarországi őszi hadgyakorlatok

A kolozsvári hadtest Paulis mellett rögtönzött hidon megy át a Maroson

A délmagyarországi őszi hadgyakorlatok — Kossak temesvári fényképész fölvétele

A második gyalogezred első és második zászlóalja tűzvonalban

megkérdeztem a Bandi bácsitól, férjhez megy-e majd nemsokára a Sári? Mert szeretné ő is, meg a mama is, meg az Ilonka is, mivelhogy az Ilonka már a Sári nyakára nőtt.

A Bandi bácsi nevetett, a Sári egészen vörös lett, a mama meg kitett a gyerekszobába és azt mondta, soha többet nem enged a nagyok közé.

Igazán furcsák ezek a nagy emberek.

Pénteken este.

A fiúk elmentek az erdőbe madárfészket szedni. Én hát lementem a kertbe, mert a lugas mellett van a cseresznyefa, a cseresznye már pirosas, én hát fölmentem a fára és ettem cseresznyét.

A cseresznyét szeretem, mert piros és édes, és fülönfüggőt is lehet belőle csinálni. Egyszer csak lenéztem a lugasba. A padon ült a Sári, mellette a Bandi bácsi. Olvastak egy képes könyvből. A könyv be volt csukva és mindaketten tartották. A Bandi bácsi nézte a Sárit, a Sári meg az asztalt.

Gondoltam, megijesztem őket és ledobtam a lapdát, amit a papa hozott. És egy nagyot kiáltottam: „Sári! Sári! Mit csinálsz? Olvasol? Mit olvasol Sári?“

Csakugyan megijedtek. A Bandi bácsi fölugrott, eleresztette a könyvet meg a Sári kezét, a Sári meg még jobban nézte az asztalt, meg a kezét, amit a Bandi bácsi tartott. Biztosan számolta hány ujja van.

A Sári megint tetszett nekem. Rásütött az arcára a nap és a haja göndör volt. A Bandi bácsinak is tetszett. A Bandi bácsit nem szeretem. Sohasem szól hozzám, legfeljebb így: „Nini! de gyönyörü pillangó repül ott. Nézze csak Bécike, milyen szép tarka szárnya van. Szaladjon hamar utána, fogja csak meg.“ Pedig nincs is ott pillangó, csak a Bandi bácsi mondja.

Hétfőn.

A papa tegnap este hazajött, hozott sok cukrot, megcsókolt és megparancsolta a dadának, hogy fektessen le. Én behunytam a szememet és hallgattam. A mama is megcsókolt, leült az asztalhoz és azt mondta a papának: „Alszik.“ Én hallgattam mit beszélnek, most a Sárit, meg a Bandi bácsit beszélték.

A papa nagyon haragudott, hogy a Bandi bácsi sohase lép föl komolyan és elrontja a Sári szerencséjét. Nem tudom, mit akar a papa, hisz a Bandi bácsi mindig komolyan beszél a mamával. Aztán meg hogy elrontja a szerencséjét... Hát olyan az, mint az óra, hogy el lehessen rontani?

A mama elkezdett sirni és azt mondta: „Muszáj a Bandi bácsit megszerezni Sárinak, mert nagyon jó párti.“ Ezt egyáltalán nem értem. Ekkor a mama behívta a Sárit. A Sári sírt, mert kikapott a papától. A papa meg haragudott, mert Sári azt mondta: „Szeretem Halmos Endrét és vagy annak a felesége leszek, vagy senkié.“ A papa rákiáltott: „De ha nem vesz el: hisz nem mer szembeszállni az anyjával, az a gőgös asszony meg sohase egyezik bele, hogy a felesége légy.“ Azután nem tudom mit csináltak, álmos voltam és elaludtam.

Szerdán.

A Sári mindig sír. A Bandi bácsi nem jön. A papa akarta így. A mama mérges. Az Ilonka is, én is.

Pénteken.

A mama megvert, mert azt kérdeztem, mi van hát a Bandi bácsival? Istenem! Most már én is sírok. A Sári odajött hozzám és csókolgatott és adott cukrot, meg vajaskenyeret. A szeme csupa vörös. A keresztmama el akarja vinni Pestre.

Szombaton.

A Sári már nem sír. Az este jött a Bandi bácsi a kertbe. A Sári is ott volt, meg én is. A mama nem. Mondta Sárinak ne sírjon, jó lesz minden, már nem haragszik az ő mamája. Azután megfogta a Sárit és megcsókalta. Jaj szegény Sárit de sajnáltam. Az a csúf Bandi bácsi hogy merte bántani, azzal a szurós nagybajuszával.

Hétfőn.

Ma kiszöktem a fiúk után a rétre tekézni. A mama megtudta és még se kaptam ki. Bizony nem! Mindenki csókol, az ölébe vesz, még a Bandi bácsi is. Most a Bandi bácsi itt van. Meg a mamája is. A Bandi bácsi elveszi a Sárit. Engem meg úgy hívnak, kis házasságközvetítő. Pedig semmit se csináltam. Csak kimentem játszani. De a Bandi bácsi mamája meglátott és bevitt egy nagy házba. Aztán adott sok mindent. Süteményt, cseresznyét, cukrot és játékot és azt kérdezte:

— Hogy hívnak kis baba?

Mondom neki:

— Bécike.

Azután az ölébe vett és azt kérdezte:

— Hát Bécike, mit csinálnak otthon?

— Sírnak.

— Miért sírnak?

— Mert a Sári nagyon szereti a Bandi bácsit, de a papa nem szereti.

— Miért nem szereti?

— Mert te rossz néni vagy, azt mondja ő, de én megmondom neki, hogy te jó vagy, te nem bántod a Sárit, mert szereti a Bandi bácsit, — ugy-e nem bántod?

— Nem, nem kicsikém. Hát még mit mondott a papa?

— A Sárinak mondta, hogy ne reméljen, mert te kegyetlen vagy néni. Te a szegény papát is bántottad, mert nem lettél a felesége. Pedig ő szeretett, csak szegény volt és nem volt pénze. Pedig most van ám neki. Tegnap is adott nekem egy krajcárt.

Ránézek a nénire, hát sír. Magához ölelt erősen és csókolt, pedig mondtam, hogy ne bántson, mert fáj. Azután fölugrott. Kiabált:

— Bandi! Bandi!

Azután bejön a Bandi bácsi, a néni meg beszélt neki sokat. Egyszer beszélt, egyszer meg sírt. Én egy szót sem értettem belőle. Azután a Bandi bácsi beszélt. Megölelte a nénit és mindaketten beszéltek. Engem meg fölkaptak, kocsira tettek, ölükbe vettek és mindig beszéltek. A néni beszélt is, sírt is, nevetett is. Most itt vannak. Mindenki örül. Ilonka is.

Föl is vette mindjárt a Sári ruháját. Éppen olyan benne, mint a Sári. Hát én vajjon az Ilon ruháját kapom?

A Kreishauptmann-System, az adminisztrátorok idejében aludt Magyarország. A nemes urakat csak a cigány ébresztgette néha. A betűnek igen, de a muzsikának nem parancsolt a mindenható kancellár: Metternich. Abban az időben termettek az igazán nagy cigányok.

Bihari után a debreceni Boka Károly, a nógrádi urak kedves Bunkója, a honti Sághi-Balogh Jancsi, a liptóiak Pityó Jóskája, meg a gömöriek Dombi Marcija, aki hosszu éveken át konvenciós cigánya volt a Draskóczyaknak. Nemkevésbbé jelesei voltak a magyar hegedünek Patikárius Ferke, meg a győrmegyei Farkas Miska, a régi víg balatonfüredi évadok kedvenc primása.

De a harmincas években is még leginkább csak hallgatót huzott a cigány. Csárdást nem táncoltak, csak Raststund alatt járta el a toborzót egy-egy ügyes táncos

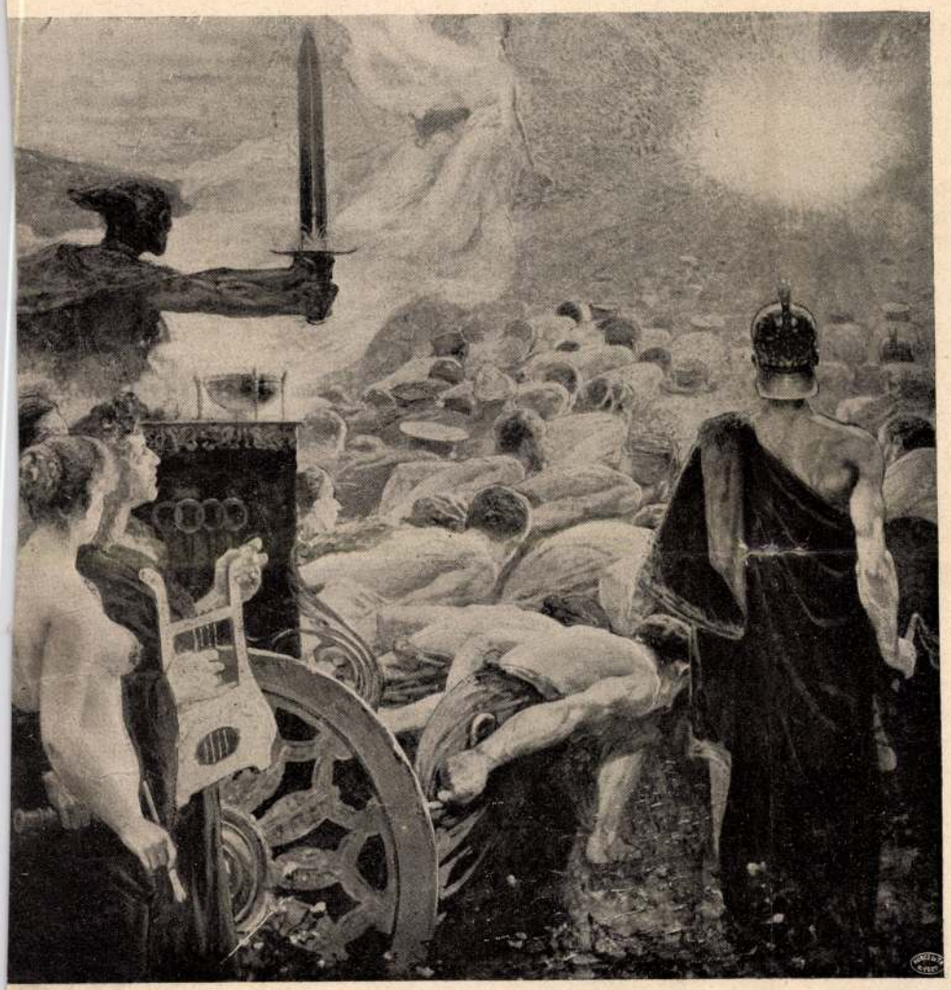

: Virradat

fiatalember. Ezek közt nagy hirre tett szert Pestmegyében Szeless Laci, Pesten, a városban, pedig Kostyál Dániel. A legjobb verbung-táncosok közé sorozták még jurista korában Jászay Pált, a későbbi jeles történetírót is.

Aminthogy a bálteremben, úgy a színpadon is csak elvétve hangzott magyar nóta. Déryné, az úttörők operaénekesnője énekelt itt-ott, Miskolcon, Kolozsvárott, Nagy-Váradon egy-egy magyar műdalt, meg előadták a magyar színjátszók „Béla futása“ hazai dalművet is, de igazi magyar nótának híre sem volt akkor. A negyvenes évek derekán, amikor Szigligeti megírta első népszínműveit, hangzott először népdal a színpad deszkáin. De Caux Mimi, korának nemcsak legbájosabb asszonya, de egyedüli igazi népdalénekesnője, aki nálunk ezt a műfajt tulajdonképpen megteremtette, énekelte az azóta is páratlan szép nótákat: „Jegenyefa tetejében . . .“ meg: „Mi füstölög ott a síkon távolban.“ Estéről-estére diadalt ült vele és Füredivel a népszínmű, amelynek női alakjait De Caux Mimi külföldre való távozása után Hegedüsné, legvégül pedig a páratlan Blaháné vették át. A negyvenes évektől kezdve a vidéki színpadokon is énekeltek magyar nótát, s érdekes, hogy egyízben, amikor Petőfi Debrecenben járt, az akkor már fölkapott fiatal költő tiszteletére, egyik dalát: „A virágnak megtiltani nem lehet“, Prielle Cornélia énekelte el.

A cigányok azonban egyelőre még csak a vendéglőkben muzsikáltak s legnagyobb divatjukat az ötvenes esztendőkben, a sírva-vigadás korában érték el. Akkor muzsikált Patikárius Ferkó a Komlóban, és egyre-másra Pestre költöztek a jobb bandák.

Külföldön Lóczi Jancsi járt legelőször. Bandájával még a régi vasuttalan világba ment ki s híres volt a negyvenes években az a külső országban járt zenekar, amelyet Dobozy Károly, vagyonos nemes úr vitt külföldre. Dobozy egyenruhát varratott cigányainak s mint kitünő hegedűs, személyesen állt be prímásnak. Az ötvenes években aztán Kálózdi Jancsi ment ki egy bandával Londonba s ott bejutva az udvarhoz is, több ízben játszott. Amerikában pedig Balázs Kálmán, majd a ceglédi kitünő cigány Farkas Sándor jártak elsőknek. Utolérhetetlen tűzzel játszott Sárközy Ferenc, s az udvarnál Budán ő huzott először magyar nótát. Néhai Erzsébet királyné azután többször hallgatta Rácz Palit meg Berkes Lajost is.

Cigányok a pesti Nemzeti Színház színpadán legelőször a negyvenes években játszottak. Valami jótékonycélu hangversenyen Nákó Kálmánné grófné játékát kisérték, aki maga is remekül tudott cigányosan zongorázni. Később, 1854-ben Salamon János bandája lépett itt föl, úgy elragadva a közönséget, hogy Vachot Imre valóságos ditirambusokat írt róla a Napkeletben. Vidéki színpadokon ugyancsak ez időtájt virágoztak a „dalidók“. Lisznyay Kálmán, Vachot Imre, Sárossy Gyula rendezték ezeket az ünnepeket, s abból állottak, hogy a nevezett költők saját verseiket szavalták, közben pedig egy-egy jelesebb banda játszott magyar nótákat.

Az 1863-iki inséget követő év telén a magyar főurak rendeztek műkedvelő előadásokat. Egyik estén Keglevichné, Batthyány Ilona grófnő énekelt magyar népdalokat s a grófnét Sárközy teljes zenekarával kisérte. Ebben az időszakban különben hazafias demonstrációk alkalmával is nagy kelete volt a cigányoknak, egyes nótákat meg éppen demonstrálásra használtak.

Igy, mikor az ötvenes években, a fiatal császár Magyarországon utazott, Rimaszombatba érve, a gömöri urak azzal tüntettek, hogy egyre mulattak, s hangosan dalolták a Kossuth-nótát. Persze az akkori szövegre: Müller Gyula nagy naptára . . . Egyik reggel aztán, valamelyik Szentmiklóssy fogadásból oda állt a szembe jövő uralkodó elébe s hangosan: adjon isten pálinkás jó reggel-t kivánt. A Bezirksvorstand halálra rémült, de a császár mosolyogva intett, hagynák a borközi állapotban lévő urat, sőt egy kicsit megis billentette a sapkáját.

Ritka virtuozitással játszott a szóló-cimbalmos Bertók

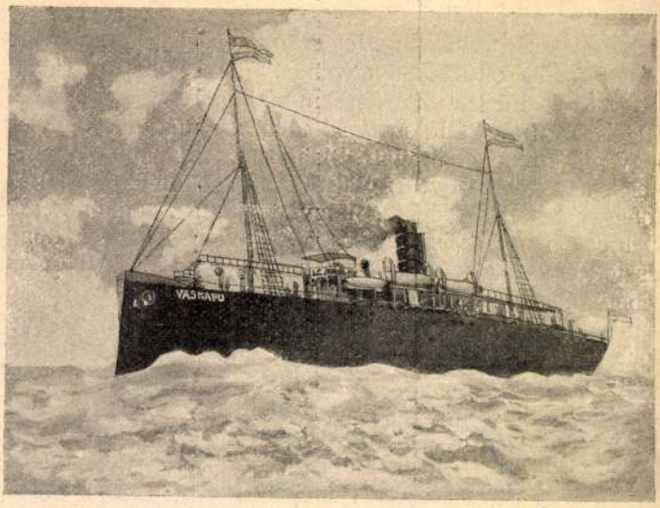

A „Vaskapu“ magyar gőzös, amelyet Burgasz közelében fölrobbantottak

Sándor. Kivált a régebbi ellenzéki képviselők mulattak nótái mellett szivesen s nagy mecenása volt a bőkezüségéről hires gavallér, Sembery István, aki akárhányszor százasokkal bélelte ki Bartók cimbalmát, s több szerzeményét, így a „Szliácsi emlék“-et is kiadatta. Könnyelmün szórta el azonban a pénzt a híres cimbalmos is, mint többnyire majd minden jó cigány, s akárhányszor megtörtént, hogy ha mulatni akartak az urak, előbb a zálogházból kellett kiváltani Bertók cimbalmát. Ez a jeles cimbalmos is játszott többizben színpadon, mint nemkevésbbé jeles epigonja, a Blaháné cimbalmosa, Lányi Géza.

Mindinkább megfogyatkoznak azonban a régi igazi cigányok. Megfogyatkoznak, az igaz, az urak is és nem nagyon feslik a bankó. Operát meg a Daisy-t húzza a cigány s a vacsoráló publikum egy hatost meg rézpénzt dob a tányérba, kedve sincs, pénze sincs már a magyarnak, talán csak a Bácskában, ahol aszondják, még ösmerik, mi az igazi vendéglátás, még tudnak mulatni.

VAVK

Van-e szerves élet az égitesteken?

Nem olyan nagy ideje még, hogy az égitestek lakhatóságának kérdését neves tudósok is humorosan tárgyalták. Akitől szabadulni óhajtottak, azt nem küldték egyenesen a pokolba, hanem kerülőúton vagy a Merkurra, vagy pedig a Neptunba, aszerint, hogy jobban szerette-e az illető a meleget vagy a hideget Hogy a világürben millió meg millió égitest kering s azok között számtalan akad, amely jóval nagyobb a mi földünknél, arról Kopernikus óta nemcsak a tudósok értesültek, hanem a laikusok is, de azért mégsem tudtak egészen megszabadulni attól az emberi hiuság sugalta fölfogástól, hogy a föld volna a világegyetemben a központ és minden, ami azonfölül létezik, kizárólag az emberek kényelmére teremtődött. A nap azért, hogy ne legyünk kénytelenek mindig csak lámpafény mellett mulatni, a hold és a csillagok, hogy éjjel se legyünk egészen sötétben, az üstökösök, hogy egy kis babonás, de jóhatásu emóciót okozzanak nekünk s a többi égitestek is, ki az egyik, ki a másik olyan okból, amely velünk kapcsolatos. Akik az égitestekkel mindennap foglalkoztak: az asztronómusok megmosolyogták ugyan ezt a fölfogást, de nem igen változtattak rajta, mivelhogy elenyésző kisebbségben voltak a többi emberiséggel szemben.

Ujabban azonban mégis terjed, bár lassan terjed az a fölfogás, hogy a mi földünk volna az a bizonyos „egy csepp“ az oceánban és akik rajta laknak, azok sem többek — a nagy mindenséghez arányítva — mint a vízcseppben nyüzsgő infuzoriák! Szörnyen lealázó egy tudat, de kijózanító és azért hasznos az igazi tudomány szempontjából.

Rájövünk lassanként arra, mily észellenes föltevés, azt hinni, hogy a millió égitest közül csak éppen a föld legyen lakható. Megbarátkozunk azzal a gondolattal, hogy másutt is vannak „felsőbb“ lények, sőt talán „felsőbbek“ is, mint mi vagyunk. Mert minél régibb keletü egy égitestnek kialakulása a káoszból, annál haladottabbak lehetnek a lények, amelyek lakják — föltéve, hogy az illető égitest nem jutott el odáig, ahol a kihülése folytán a szerves élet már megszünt rajta: mint például a holdon. S ez a következtetés, amely teljesen logikai, arra vitte a tudományt, hogy meghányja vesse az égitestek lakhatóságának kérdését. Nevezetesen azokét, amelyek ugyanahhoz a naprendszerhez tartoznak, mint a mi földünk.

Valahányszor a mienkhez rokon viszonyokat keresünk egy égitesten, figyelmünk elsősorban a Marsra terelődik. Róla tudjuk, hogy van atmoszferája, jóllehet kevésbbé sűrű, mint a mienk. Körülbelül olyan lehet, mint a Montblanc csúcsán: a földi embernek a mindennapi szükségletére nem éppen bőséges, de a megélhetésre elégséges. Analizálni még nem analizálta földi vegyész a Marsbeli levegőt, de valószinű, hogy abban is van éleny s még valami, ami hasonlít a mi vízpáránkhoz. Tehát akad a Marson víz, bár ebből is jóval kevesebb, mint a földön. Mivel pedig a levegő is, a vizből alakuló felhőpára is a nap által kibocsátott hőségnek egy tetemes részét magába szívja, a Marson, ahol kevesebb a levegő és a víz, jóval melegebb volna, mint nálunk, ha a naptól való távolság különbsége ezt ki nem egyenlítené, (mivelhogy a Mars körülbelül másfélszer távolabbra esik a földünknél.) Ahol pedig van atmoszfera, van víz és a hőség is megfelel a növényi életnek, semmi logikai ok nem szól az ellen, hogy az a terület lakható ne legyen.

Valószínü ugyan, hogy a Marson a növények kisebbek s hogy sokféleség dolgában sem vetélkedhetik a Mars növényvilága a földével, de viszont az sem lehetetlen, hogy azon a pirosragyogásu égitesten a kultura már sokkal jobban fölkarolta úgy a növényeket, mint az állatokat. — Nem éppen lehetetlen, hogy a röghöz nem kötött növények és szónokoló állatok is vannak már odafönn ...

Hogy milyen lehet ott maga az ember? Erre nézve nagyon eltérők a nézetek, nemcsak a tudósok, de még a regényirók között is. Wels, akinek tudományos regényeit ma az egész világon nagy érdeklődéssel olvassák — tán azért, mivel sokkal kevesebb

A délmagyarországi őszi hadgyakorlatok

Az ujfalusi gróf Zselénszky-kastély, amelyben Ferenc Ferdinánd királyi herceg trónörökös a hadgyakorlatok idején lakott

Őszinte emberek

A nagy tengerparti szálloda előcsarnoka. Az előcsarnokban fantasztikus alaku karosszékek állanak, szalmából font kis asztalokon pedig rengeteg angol és francia haviszemle, hetilap és másfajta ujság hever. A karosszékekben néhány német úr ül, igen rosszul szabott flanelöltönyökben. A flanelmellényt különben vastag aranylánccal díszítik. Ezek az urak berlini nagykereskedők. Folyvást elégedetlenek, folyvást panaszkodnak és sohasem adnak borravalót. A liftes fiu, akinek gyakran meg szokták a fülét húzni, keserü gyülölettel nézi őket a háttérből.

A liftes fiu most hirtelenül, mélyen lekapja a sipkáját, a német urak pedig egy pillanatra elhallgatnak. Lili kisasszony lejött a lépcsőn és átmegy az előcsarnokon. A német urak és a liftes fiu egyforma csodálkozással néznek utána.

LILI KISASSZONY (budapesti leány. Az édesanyjával van itt, az apja egy angol tengerparti fürdőbe ment, valószinüleg azért, mert a nyaralás igy mégis drágább egy kissé. Az apa különben országgyülési képviselő és egy véletlenül nem inkompatibilis, de nagy vállalat vezérigazgatója, amiért nagyon irigylik. Lili kisasszony az egyedüli leánya. Magas termete és gyönyörü kékesen-fekete haja van. Erről a hajról már több vers is jelent meg, nem nagyon jó versek, de Lili kisasszony mégis szivesen olvasta el őket. A fiatal hölgy ezeken a verseken kívül még néhány modern könyvet is olvasott, ezekből arra a meggyőződésre jutott, hogy misztikus lelke van és hogy ő tulajdonképpen rejtély. Ezzel a meggyőződéssel igen meg van elégedve. Most kilép a tengerpartra. Az első, akit megpillant, Kovásznai úr.)

KOVÁSZNAI (az államtudományok doktora és miniszteri fogalmazó. Állitólag van valami vagyona is. Irt egy könyvet a portugál szociálizmusról a XII-ik században, ezen a címen adja néha a tudóst is. Most egy újabb munkán dolgozik: a politikai antropologiát akarja népszerüsiteni. Mindennel foglalkozik és minden iránt érdeklődik. Lili kisasszonytól már két kosarat kapott, de azért nagyon barátságosan üdvözlik egymást).

KOVÁSZNAI (miután kezet fogtak, vár egy pillanatig).

LILI (jóakarattal nézi a gyerekeket, akik mellettük egy nagy homokpalotán dolgoznak).

KOVÁSZNAI (egy pillanat után). Nos?

LILI. Nos?

KOVÁSZNAI. Nem is csodálkozik azon, hogy itt lát?

LILI. Nem csodálkozom. Tavaly Trafoiban voltam, egy szép este hazajöttem és az első ember, akit a szálloda előtt megpillantottam, maga volt. Két év előtt a Semmeringen nyaraltam, amikor megérkezésünk után fölmentem a szobámba, a lépcsőn egy kellemes, régi ismerősöm jött le — Kovásznai Andor dr. Két esztendő emlékei annyira megedzették az idegeimet, hogy egészen természetesnek találom, hogy maga most itt van.

KOVÁSZNAI. Más szóval, meg van arról győződve, hogy én már a harmadik nyara, hogy maga után utazom.

LILI. Úgy van, már a harmadik nyara, hogy utánam utazik. De én nem veszem azt rossz néven magától.

KOVÁSZNAI (megemeli a sapkáját). Nagyon köszönöm. Eszerint kilátásom van arra, hogy nem lesz velem kellemetlenebb, mint tavaly és két év előtt.

LILI. Világért sem. Éppen úgy udvarolhat, mint tavaly és két év előtt. Hordozhatja a mama kabátkáját, veszekedhetik a kabinos emberrel, lefoglalhatja a tombolaasztalt és összeszidhatja a pincéreket, éppen úgy, mint tavaly és két év előtt. Sőt...

KOVÁSZNAI. Sőt meg is kérhetem a kezét és akkor ugyanazt a kosarat fogom megkapni, mint tavaly és két év előtt. Ezt akarta mondani ugy-e?

LILI (szárazan). Ezt.

KOVÁSZNAI. Biztos lehet abban, hogy a programot pontosan be fogom tartani.

LILI. Az egész programot, vagy csak az első részét?

KOVÁSZNAI. Természetesen, az egészet. (Szünet.)

LILI (szünet után). Mondja, Kovásznai, okos ember maga?

KOVÁSZNAI (vállat von). Sajnos, éppen ebben a kérdésben még nem tudtam magamnak elfogulatlan itéletet alkotni.

LILI. Hát majd én segitek. Az én elfogulatlan itéletem szerint maga tudniillik egy csöppet sem okos.

KOVÁSZNAI. Nem tartja ezt az itéletet kissé túlszigorúnak?

LILI. Aligha. És ha kivánja, mindjárt meg is fogom az itéletemet indokolni.

KOVÁSZNAI. Mivel azonban az indokolást sétaközben is elő lehet adni, talán jobb volna, ha föl és alá járnánk. A reggeli sétát kár volna elmulasztani.

LILI (megindul), Amint gondolja. (Szórakozottan.) Mit is akartam csak mondani?

KOVÁSZNAI. Indokolni akarta, hogy miért tart ostobának.

LILI. Igaz. Hát nézze csak Kovásznai, maga ugy-e szerelmes belém?

KOVÁSZNAI. Természetesen.

LILI. És azzal is tisztában van ugy-e, hogy ez a szerelem teljesen reménytelen.

KOVÁSZNAI (helyeslően bólint). Ezzel is teljesen tisztában vagyok.

LILI (kissé csodálkozva). No lássa, maga is teljesen tisztában van ezzel. Hát akkor ugyan minek nevezzem azt, amit folyvást csinál? Télen csak arra a bálra jár, amelyen én is ott vagyok. Verseket ir hozzám. Utánam utazik. És mindezt annyira feltünően, amennyire csak lehet. Hát nem látja be, hogy ezzel nevetségessé teszi magát? Hát nem kell azt mondanom, hogy maga egy csöppet sem okos?

KOVÁSZNAI (a botjával piszkálja a homokot).

LILI. Ugy-e, nem tud mit válaszolni? Ugy-e hallgat?

KIVÁNCSI. Hallgatok, mert gondolkozom.

LILI. Gondolkozik? Ugyan min?

KOVÁSZNAI. Hogy őszinte legyek-e?

LILI. Őszinte?

KOVÁSZNAI. Az ám őszinte. De nem tudom magamat elhatározni.

LILI. Olyan nehezére esik az őszinteség?

KOVÁSZNAI. Ahogy vesszük. A rendes őszinteség nem esnék nehezemre. De én éppen azon gondolkozom, hogy a szép nyári reggel és a kellemes találkozás örömére ne rendesen, de rendkivül őszinte legyek.

LILI. És szabad tudnom, hogy mi a különbség a rendes és a rendkivüli őszinteség között?

KOVÁSZNAI. Óriási különbség van a kettő között A rendes őszinteség ma, a mindennapi érintkezéseken, az, ami még nem is olyan régen, éppen az ellenkezője volt. Az emberek azelőtt a futólagos ismerőssel, az első találkozásnál beleburkolták magukat a társadalmi formákba. Beszéltek az időről, a művészetről és fölvetették a kérdést, hogy Arany volt-e a nagyobb költő, vagy Petőfi. A mellett biztosították egymást, hogy rendkivül örülnek a ritka szerencsének, hogy megismerkedtek és alig várják az alkalmat, hogy újra találkozhassanak. Ma már ez egészen másképpen van. Az őszinteség mindent pótol. Egy fiatal urat bemutatnak egy fiatal leánynak. Mindakettő azonnal őszinte egymáshoz és körülbelül ilyeneket mondanak: A fiatal úr (sajnálkozva) Maga igazán nagyon csinos. Kár, nagy kár. De hát nem lehet. Százezer forinton alul nem nősülhetek. Amire a fiatal hölgy barátságos mosolylyal helyet mutat maga mellett és azt válaszolja: Teljesen osztom a nézetét. Én sem mehetek férjhez egy kétezer forintos hivatalnokhoz. De azért igen jó barátok lehetünk. — És azután igen jó barátok lesznek.

LILI. A friss tengerparti levegő igen előnyösen hat előadási képességére. Ez tehát a rendes őszinteség. És milyen a rendkivüli?

KOVÁSZNAI. A rendkivüli? Az nem ilyen mulatságos. Azt nem szoktuk másoknak bemutatni, hanem megtartjuk magunknak.

LILI. Aha! Szabad folytatnom? Igen? Nos tehát, a rendkivüli őszinteség, az ugy-e benn lakik lelkünk belsejében. Amig kifelé adjuk a közönyöset, a cinikusat, egy belső hang megsúgja nekünk, hogy ez mind csak komédia. Amit mondunk és teszünk, ez mind hazugság. Mert mi tulajdonképpen nagy, nemes, ideális lelkek vagyunk. Vágyódunk a szépre és a nemesre. A mostoha viszonyok, fájdalom, arra kényszerítenek, hogy nagy hozomány után szaladjunk, de a jobbik „én" mitsem tud erről a hitvány, anyagi fölfogásról. A jobbik „én" nem a hozományban, hanem a madárdalban, a virágillatban és Heine verseiben gyönyörködik. De ezt a rendkivüli őszinteséget csak a magunk és olyanok számára tartogatjuk, akikre a rendes őszinteséggel nem lehet hatni.

KOVÁSZNAI (mindenre helyeslően bólongat). Bámulatos!

LILI. Nos, van kedve rendkivüli őszinteségével gyönyörködtetni?

KOVÁSZNAI. Igazán bámulatos. Éppen az ellenkezőt mondotta, mint amit én akartam.

LILI. Az ellenkezőt?

KOVÁSZNAI. Maga tudniillik nem tudta az én előbbi fölosztásomat teljesen megérteni. Amiket elmondott, az még mind a rendes őszinteséghez tartozik. Még csak nem is nagyon ritka. Blazirt és harmadéves jogászok így szoktak a társadalomtól megcsömörlött, tizenhét esztendős fiatal hölgyekkel mulatozni. Nem, kedves Lili nagyságom. A rendkivüli őszinteség egészen más. És, hogy lássa a különbséget, szolgálok majd egy kis kostolóval.

LILI. Halljuk! Halljuk!

Margitay-kiállitás a Nemzeti Szalonban

MARGITAY TIHAMÉR: SZEPTEMBER VÉGÉN

KOVÁSZNAI. Be fogom magának vallani, hogy tulajdonképpen miért járok maga után minden bálba, miért irok magához verseket és miért utazom maga után Trafoiba, a Semmeringre és Ostendébe.

LILI. Vallomás új formában?

KOVÁSZNAI. Új forma, vallomás nélkül. Tudom, hogy szerelmi vallomás délelőtt tizenegy órakor minden stílszerűség híján volna. De legyen nyugodt, nem következik vallomás. Mondottam, hogy rendkivül, sőt szokatlanul őszinte leszek. És éppen ezért nem is mondom, hogy halálosan szerelmes vagyok magába.

LILI. Tehát nem szeret. Ez az új forma?

KOVÁSZNAI. Valamint nem mondom azt sem, hogy tulajdonképpen nem is maga, hanem a pénze és az apja befolyása vonz.

LILI. Most is rendkivül őszinte?

KOVÁSZNAI. Most is. De hadd fejezzem be. Tudja, hogy miért szaladok maga után és teszem ki ezáltal magamat — saját szavai szerint — a nevetségnek? Nem fogja kitalálni. Hiuságból.

LILI. Hiuságból?

KOVÁSZNAI. Az ám, hiuságból. Ugy-e furcsa? Lássa, az én — csak a saját használatomra szánt — belső őszinteségem néha ilyeneket mond nekem: Édes barátom, Kovásznai Andor, te voltaképpen roppant hiu ember vagy. Ez a hiuság a te egyedüli igaz tulajdonságod, a többi mind csinált dolog. Nem vagy szerelmes, nem vagy hozományvadász, csak hiu vagy. Nem kell neked a leánynak sem a lelke, sem a teste, sem a pénze, sem a befolyása, neked egy érdekes szerelmi regény kell, amelyben tetszelegsz magadnak. És azért csinálod olyan feltünően, mert mások előtt is ezzel akarsz tetszelegni. Roppant érdekesnek találod magadat ebben a szerepben és azt hiszed, hogy mások is annak találnak.

LILI. És annak találják?

KOVÁSZNAI. Hogyne. A szerencsétlen szerelem mindig valami aureolafélét von a homlok köré. Az ismerősök vitatkoznak az esetről. Az egyik azt mondja, hogy hozományvadász vagyok, a másik úgy véli, hogy rendesen ugyanaz vagyok, de most kivételesen komolyan szeretek. Ebben a pillanatban összes pesti ismerőseim tudják, — hogy maga után utaztam és megbeszélik az ügyet. Az egyik rész lehetetlennek tartja, hogy megkapjam magát, a másik rész azt mondja, hogy semmi sem lehetetlen. Ha hazajövök, ismét az érdeklődés központja leszek. A rosszakarók gúnyosan célozgatnak, a jóakaróim pedig le akarnak beszélni erről az őrültségről.

LILI. Az őrültség persze én vagyok!

KOVÁSZNAI. Persze. Egyszóval, nincs okom panaszkodni. A hiúságom ki van elégítve és ezt ismét a belső, a rendkivüli őszinteség mondja nekem — és én voltaképpen nem is akarok egyebet.

LILI (megcsóválja a fejét). Tudja Kovásznai, én nem nagyon hiszek ebben a maga rendkivüli őszinteségében. Ez sem lesz különb és őszintébb a többinél, csak más a formája. Miután maga — kétségkivül igen kiváló — szivbeli s észbeli tulajdonságaival nem tudott szivemre és eszemre hatni, ujat próbál. A saját hiúságával akar az én hiuságomra hatni. De lássa, ez is régi módszer, ha jól emlékszem egy Moreto nevü spanyol költő darabot is irt róla.

KOVÁSZNAI. Jól emlékezik (gondolkozik egy pillanatra). Nini! Nem a kedves mamája jön ott szemben?

LILI (bólint). De csakugyan ő az. No jőjjön, a mama még talán csodálkozni is fog, hogy magát itt egyszerre viszontlátja. A mama tudniillik egy kicsit naiv. (A mama elé mennek.)

WOLFNER PÁL

Uj Idők 1903 II. 272. l.

«E levélke által értesültünk *Wyss* tábornok előremenetéről és ahhoz képest megtettük további intézkedéseinket.»

Eddig az emlékirat az esetről.

DUDÁS ÖDÖN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar tengerpartról diszszel kiállitott és jól irt ismertetés jelent meg dr. Kenedi Gézától ily czim alatt: «*A Quarnero, Fiume és Abbazzia*». A kötet 185 oldalra terjed, több illusztráczió is emeli élénk tartalmát, s térkép tünteti elő a Quarnerót. A magyar tengervidékről minduntalan sokat hallunk, egyre többen is látogatják, leirást azonban nem birtunk róla. Kenedi könyve kedvet tud ébreszteni e szép vidékre való utazáshoz, s egyszersmind utitársul kinálkozik azoknak, kik elmennek, elvezetve a legszebb helyekre, s megismertetve pontonként, történetével, lakóival, müvelődési viszonyaival, s átalában ama tudnivalókkal, melyekről tájékozást nyerve, az érdeklődés csak fokozódik. Az egész partrész életét lefesti, s Fiuméról egész hazafias melegséggel szól. Gyakorlati értéke mellett mint olvasmány is érdekes. A Fiuméba való utazással kezdi, s azután az átalánosb benyomásokat adja, majd a tenger sajátságairól, állatvilágáról, a halászatról, hajózásról ir vonzón. A Quarnero népének, viseletének, foglalkozásának, népköltészetének ismertetése után terjedelmesen irja meg a tudnivalókat Fiuméról, lakói müveltségéről, emlékeiről, kikötőjéről, kereskedelméről, történetéről; továbbá a magyar tengermellékről: Tersatto, Portore és Buccari, Zeng, Carlopago, s a tengermellék története következik. Abbazzia és az osztrák részekről szóló jegyzetek egészitik ki a kötetet, mely gr. Zichy Ágost fiumei kormányzónak van ajánlva, a Légrády-testvérek adták ki s ára 2 frt.

Alkibiadesz czimü öt felvonásos tragédia jelent meg Koroda Pál tehetséges fiatal költőtől. Az ó-kor ingatag jellemű, kalandokat kereső Alkibiadeszét a költők és drámairók átalában kegyelik. Koroda előszeretete annyira ment iránta, hogy a görög Don Juant egész könnyű szerrel festi, s férfias, elmés tulajdonait elég cserének tartja a jellemtelenségért, melyben drámai pályafutását feltünteti. Alkibiadesz a mint itt hazája ellen fordul és Spártával szövetkezik Athen ellen, nem a tragédia nehéz indulatu embere, hanem egy üres szivü, közönséges világfi (meglehet hogy ilyenre céloz benne a szerző), a ki sehogy sem tudja betölteni azt a helyet, melyet a költészet a tragikai alakoknak kijelöl. Ezt a hibát nem enyhiti a darab cselekvénye sem, mely tarka, de vékony s kevés benne az, a mi a szinpadon megtestesülhet és életet, érzelmet, képviselhet. A gondos és csinos nyelv legjobb részét teszi e műnek, mely mint könyv és olvasmány a tehetség elég figyelemreméltó sajátságaival bir. Ára 1 frt 50 kr.

Uj eredeti opera. Sárosi (Schauer) Ferencz, a nemzeti szinház karnagya, befejezte *Abencerage* czimü dalmüvét, melyet három évvel ezelőtt az «Atala» sikere után nála a nemzeti szinház igazgatósága megrendelt, s azt a napokban az igazgatóságnak átadta. Az opera 4 felvonásra terjed s szövegét Chateaubriand hasonló czimü elbeszélése után Bartók Lajos irta.

«A képzőművészet remekei» czimü diszes vállalatból a harmadik kötet hatodik füzete hagyta el a sajtót, öt képpel. Ezek: «Bacchus» szobormű; «Jupiter és Antiope», Tiziantól; «A szerelem kertjében», Rubenstől; «Jézus születése» Corregiotól; «Női arczkép», Van Dycktől. A Divald műintézete által műgonddal készitett képekhez Szendrei János irt most is kimeritő szöveget. A füzet ára 1 frt 20 kr.

Balaton-album. A Balaton-egylet, hogy a magyar tengert minél szélesebb körben ismeretessé tegye, Balaton-albumot fog kiadni, mely Weinwurm Antal fővárosi fényképész által felvett harmincz darab fényképet fog tartalmazni. E képekből a Balaton-egylet 500 példányt rendelt meg.

Kérelem az 1848-49-iki honvédtisztikarhoz. «A magyar hadsereg tisztikara 1848—1849» czimü munkám 14 évi folytonos adatgyüjtés mellett immár annyira haladt, hogy annak első kötetét a legközelebbi napokban sajó alá adom. E kötet Guyon, Kiss Pál tábornokok, Berzsek, Eszterházy gróf, Janik, Kosztolányi, Németh, Waldberg, Zámbelly ezredesek, Antos, Bozó, Sulyok alezredesek, Bethlen gróf, Demcsa, Gfeller, Kiss-Szecsey, Kovács Ernő, Margittay, Rezsny, Szilágyi stb. őrnagyok és pedig 2 tábornok, 7 ezredes, 3 alezredes, 26 őrnagy, 20 százados, 21 főhadnagy és 21 hadnagy, összesen tehát 100 tiszt élet- és működésrajzát, továbbá a 7-ik honvédzászlóalj és a 4-ik sz. Sándor orosz nagy herczeg nevét viselt huszárezred történetét s teljes tisztikarát foglalja magában. Hazai sajtónkban éveken át többször tett felkérésemet még egyszer bátor vagyok megujitani. A szabadságharcz életben levő törzs- és főtiszteit, az elhaltak rokonait s egyáltalán mindazokat, kik idevonatkozó adatokkal birnak, kérem, legyenek szivesek ezeket nekem mielőbb megküldeni. Pacsér (Bácsmegye), 1884 julius 2. *Dudás Ödön.*

Utmutató, a magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyvéből megjelent a julius-augusztusi kötet. Az utazási időszakban igen hasznos kalauz, mert minden legkisebb állomás menetrendje megvan benne, a fürdők rendkivüli menetrendjével együtt. Ára 50 kr.

Magyar könyvészet, jegyzéke az 1883-ban megjelent uj vagy ujolag kiadott magyar könyveknek és térképeknek, az alakok, lapszámok, megjelenési helyek, kiadók és árak fölemlitésével és tudományos szakmutatóval. A «Csak szorosan» könyvkereskedősegédek egylete megbizásából, a Magyar könyvkereskedők egylete részére összeállitották Koczányi Béla és Zunft Adolf. Főleg a könyvárusoknak nyujt tájékozást. Függelékül egész terjedelmében közli Szinnyei Józsefnek az 1884-iki magyar hirlapirodalomról oly gondosan készitett és lapunkban megjelent kimutatását. A könyv ára 1 frt.

Vidéki lapok. Veszprémben e hó 6-án *Veszprémi Közlöny* czim alatt Lévay Imre főgymnáziumi igazgató szerkesztésében katholikus hetilap indult meg. Ára egész évre 4 frt. — A «*Halasi Ujság*», melyet Korda Imre liczeumi tanár alapitott, s nagy gonddal, ügyesen szerkesztett több éven át, — pártolás hiányában megszünt.

Zeneművek. Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében «*Tizennégy eredeti népdal*» jelent meg Tompa Mihály költeményeire; énekhangra zongorakisérettel szerzé és id. Ábrányi Kornélnak ajánlja Hoós János zenetanár. Ára 1 frt 50 kr.

A népszinház ismét fölelevenité a Jules Verne regénye után készült «*Utazás a föld körül*» czimü látványosságot, mely az előbbi években már sok tele házat szerzett a szinháznak. E hó 11-én adták ujra, s ugy látszik, most is lesz vonzó ereje.

A budai szinkört a szebb idők beálltával most már többen látogatják. Csóka társulata pedig jó, összevágó előadásokról és tarka műsorról gondoskodik.

Képzőművészeti hirek. Feszty Árpád jeles fiatal képirónk két nagyobb képet fest Krisztus életéből. Egyik «Hazatérés a Golgotáról;» a másik az angyalt ábrázolja, ki Krisztus születését hirdeti a pásztoroknak. — *Margitay* Tihamér elkészült József nádor nagy arczképével, melyet a közoktatásügyi miniszter rendelt meg a műegyetem számára. A kép életnagy alakban tünteti föl az intézet első pártfogóját, a jászkun kapitányok egyenruhájában. Jó hatásu és művészi berendezéssel festett kép, s a művész sok nehézséget győzött le, mikor a nádorról fenmaradt gyarló festmények után ily életteljes és kifejező arczképet alkotott.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A középiskolai országos tanáregyesület közgyülése e hó 7-én nyilt meg, s az ország minden részéről nagy számmal érkeztek tanárok a gyülésre. Előtte való este a redoutban gyültek össze ismerkedésre, az üléseket pedig az állami felsőbb leányiskola termében tartották. Ez már a tizennyolczadik évi közgyülése volt az egyesületnek.

Berecz Antal, az állami felsőbb leányiskola igazgatója elnökölt, ki tiz év óta áll az egyesület élén, s megnyitó beszédében e tiz év történetének tanulságait és az iskolai ügy, valamint az egylet hatáskörének fejlődését sorolta föl. Saját czéljaiból pedig kiemelte azt a törekvését, hogy az egyesület ne képviselje sem az egyik, sem a másik jellegű tanintézetek különös érdekeit, hanem legyen az országos középiskolai tanügynek organuma, minden jól felfogott érdekeinek részrehajlatlan szószólója. Az utóbbi években középiskolai tanügyünk sokat fejlődött, sok fontos kérdés merült föl és az egylet mindannyiszor tevékeny részt vett a tárgyalásokban. Az elnök rámutatott az egyleti közlönyre, mely hű tükre a végzett munkának. A reáliskolák és gimnáziumok tanterve, a szolgálati utasitás, a középiskolai törvényjavaslat, az érettségi vizsgálatok uj szabályozása s az egyes fontosabb tanügyi kérdések élénken foglalkoztatták az egyletet. Meginditották az ifjusági iratokat, melyeknek munkatársaiul megnyerték Jókai Mórt, Szász Károlyt, Herman Ottót, Beöthy Zsoltot és több jeles tanférfiut. Az elnök beszéde végén köszönetet mondott Trefort Ágost közoktatásügyi miniszternek az egylet iránt tanusitott érdeklődéseért, egyszersmind bemutatta a miniszterium képviselőjét: dr. *Klamarik* János osztálytanácsost, ki üdvözlő beszédében hangsulyozta középiskolai tanügyünk egységét, melyet az uj törvény proklamált először. Dr. *Brózik* Károly, az egyesület titkára, terjesztette elő az évi jelentést. Egy év alatt száznál több uj tag lépett az egyesületbe, s tizenhét vidéki városban kört kivánnak alkotni. A tagok jelenlegi száma 866. *Mayer* József pénztárnok jelentése szerint a lefolyt egyesületi év bevétele 4149 frt, kiadása 3572 frt; összes követelés hátralékos dijakban 1466 frt. A segélyző alap vagyona 3211 frt. Tavalyi kiadása 320 frt volt. A jövő évi bevétel 3995 frtban, a kiadás 3734 frtban állapittatott meg. A közgyülés köszönetet mondott a választmánynak működéseért.

Kuncz Elek aradi igazgató tartott ezek után értekezést e czim alatt: «Inkább csak tanitsunk vagy neveljünk-e középiskoláinkban?» Helyteleniti azon általánosan divó felfogást, hogy a középiskola főczélja a magasabb szakoktatáshoz való előkészités. A mostani tanrendszerben nélkülözve látja a nevelést, s az erkölcsi irányu fegyelmezést. Ennek orvoslása végett óhajtja, hogy a középiskolák alsóbb osztályaiban alkalom nyujtassék a tanulóknak arra, hogy a tanulást az iskolában tanáraik felügyelete alatt végezzék s az erkölcsi irányzást és fegyelmezést a családból az iskolába kivánja helyezni. — Az értekezést több felszólalás követte, azonban vita tárgyává nem tették, hanem azt határozták, hogy a tanügyi közlönyökben és a vidéki körökben foglalkoznak vele.

Másnap folytatták a gyülést. Ekkor *Szerencse* Menyhért egri cziszterczita rendű tanár tartott felolvasást «A tanári hivatás és a tanár személyiségének befolyása a tanulók individualizmusának produktiv kifejlesztésére» czimmel. Azt fejtegette, hogy a tanár ne legyen rideg tudós, mert egyénisége nagy befolyással van a növendékre; vegye szeretettel körül tanitványait. Végül az ifjuság körében sürün jelentkező öngyilkosságokra is fölhivta a figyelmet. Az értekezéshez többen hozzá szóltak, azután pedig az alapszabályok némely pontját változtatták meg. — A harmadik napi gyülésen dr. *Roth* Samu tartott előadást a felsőbb nép- és középiskolák legujabb tantárgyairól. *Malmosi* Károly az iskolai értesitőkről adott elő jelentést, s a gyülés kimondta, hogy az értesitőkben ne közöljenek szaktudományi értekezéseket, se a tanulók osztályozását ne adják ki. Elhatározták, hogy a jövő évi közgyülést az országos kiállitás alkalmából ismét Budapesten tartják. Végül a tisztikart választották meg. Maradtak az eddigiek: Berecz elnök, Hofer Károly alelnök és Brozik titkár. A gyülést a Hungáriában tartott ebéd fejezte be.

Gyülés alatt gazdag *tanszer-kiállitás* is volt a leányiskola két termében. A Franklin-társulat, az Eggenberger- és Lampel-czég, Calderoni és társa, Feuwel gyáros, több osztrák czég és hazai intézet küldött tárgyakat. A gazdag kiállitást nagy érdeklődéssel nézték.

Az iparmuzeum és az állami ipariskola diszes épületet nyernek. A népszinház mögött épitik a palotát, homlokzatával a nagy körutra, két oldalrészszel pedig a Csokonai- és népszinház-utczákra. Az egyesitett két intézetet Hegedüs Károly igazgatása alá helyezik; a palota pedig Trefort miniszter tevékenységének egyik ujabb emléke.

A kereskedelmi akadémia házépitő bizottságának gr. Zichy Jenő képviselő ezer frtot küldött az akadémia épitendő uj házára.

Uj magyar egyesület New-Yorkban. *Magyar társulat* (Hungarian Association of the City of N. Y.) név alatt uj egyesület alakult, melynek czélja magyar bevándorlókat ingyen munkával ellátni, nekik tanácsokat adni, szóval őket minden lehető módon gyámolitani. Pénzsegélyt a társulat nem nyujt; de a ki dolgozni akar, forduljon az egyesület irodájába és ha van állomás üresedésben, elnyerheti. A társulat irodája 112 New-Church Street s a Castle Garden közelében van. Elnöke Kleinman Manó (dr. Kármán egyetemi tanár testvére), alelnöke Klein Ignácz, titkára Schwarz Gyula, pénztárnoka Rossett Mór.

MI UJSÁG?

József főherczeg e hó 10-én Székesfehérvárra érkezett és megnézte a honvédség uj kaszárnyáját. Pauer püspöknél volt szállva, s a püspök is elkisérte a főherczeget a kaszárnyába, hol Hollán Ernő altábornagy, gr. Cziráky Béla főispán, Havranek polgármester, stb. várták a honvédség főparancsnokát, ki nagy megelégedéssel nyilatkozott a szép épületről és beosztásáról. Kijelentette, hogy eddig nincs több ily honvédkaszárnya. A főparancsnokság külön épülete udvarának beültetéséről a főherczeg maga gondoskodik, az alcsuthi parkból. Délben a püspök nagy ebédet adott a főherczeg tiszteletére, ki azután visszatért Alcsuthra.

Az országos kiállitásra eddig 3340 kiállitó je-

tökön három-négyszáz asszony ünnepelte ily módon az istennőt s csak este tértek haza. Különösen áprilistól juniusig, tehát a kholera tulajdonképeni évszakában, öltött nagy mérveket a zarándoklás. Majd idő folytán az épület alkalmatlanná lett s 6000 rupián ujat emeltek, mely még ma is használatban van. A régi követ átvittek az uj fedél alá is, s kissé kidolgozták, ugy hogy közepén most csontvázat ábrázol, melyre az ölyv lecsap, s ennek hátán ül az istennő négy kézzel, jobbján Munsa, a kigyók istennője, mellette Siva, a romboló isten, azután jön egy asszony, kérő taglejtéssel, s egy férfi a ragálytól betegen. Az asszony Sivához könyörög beteg férje gyógyulásáért. Az istennő balján vannak még, Sitola, a himlő istennője, és Susti, a gyermekek és csecsemők nemtője. A templom még most is az ősi családnak birtoka s évenként 3—400 rupia jövedelmet hajt.

Kétségen felül áll tehát az, hogy a járványos kholera ismeretes volt már a régebbi időkben is Indiában. De Indián kivül is bizonyos tartományokban állandó jelleggel birt. Támogatják e föltevést az ötven év óta Khinában, az indiai szigeteken, Afghanistánban, Beludzsisztánban, az aráb félsziget keleti és déli részén s Persiában előfordult járványok. A konstantinápolyi konferenczia nem számitotta ugyan Persiát is azok közé a tartományok közé, melyekben a kholerának állandó tüzhelye van, de mindamellett az iráni fenlapály rossz egészségügyi viszonyai, a hullákkal való zarándoklások, a felületes temetkezések s különösen az 1851-től 1862-ig előfordult kilencz kholerajárvány Persiát is oly tartománynyá teszik, melylyel a kholera-ügygyel kapcsolatosan foglalkozniok kell az európai kormányoknak.

Igy áll a dolog Oroszországban is. A kholera csirák megállapodva némely helyeken, szenderegni látszanak télen át s tavaszonként rendesen évről-évre dühöngve törnek ki. A kiewi bucsu rendkivülileg terjesztő ok a járvány továbbvitelére, ép ugy a hedsaszi is, honnan, sokak véleménye szerint, az 1865-diki ragály közvetlenül eredt. Ez évben itt, a Mina völgyében, több mint 30,000 zarándok holtteste feküdt, fáradtságtól s betegségektől elpusztulva.

Lehet képzelni, minő pusztitásokat okoz ily nagyszámu hulla jelenléte. A hedsászi kérdés ennek rendén egész Európára kiható fontosságra emelkedett. Tudjuk, hogy minden muzulmánnak életében legalább egyszer meg kell tennie a Korán által előirt zarándokutat, s a próféta sirjától visszatérve a hadsi szent nevét veszi föl. A hosszu és fáradságos utnak az év három utolsó hónapjában kell megtörténnie, melyeknek neve kheval, ziccaldi és zilidzse. De a csődület olyan nagy, hogy az ujév is elkezdődik s a moharrem hó is letelik, a nélkül, hogy a város visszanyerné rendes népességi arányát. 1865-ben, mikor a kholera kitört, több mint 150,000 zarándok volt együtt.

Vegyük ehhez még, hogy a mekkai zarándoklás égető napon történik. Egyedüli italát az utasoknak a teve bendőjében levő viz képezi. Az oázis friss vizeit aranyért árulgatják a katonák és a kóbor arabok. Mihelyt a városba érkeznek, a zarándokok fáradságukat még fokozó gyakorlatokat kénytelenek tenni. A borbély lenyirja hajukat, szakállukat és levágja körmeiket; ugyanakkor felöltik gyapju- és vászonból készült zarándoköltönyeiket jól elfödik derekukat és vállaikat, de fejöket födetlen hagyják. Minél inkább siet valaki felölteni e kényelmetlen ruházatot, irja Burton, ki e vallásos gyakorlatoknak, élete veszélyeztetése árán, szemtanuja volt, annál nagyobbnak tartják vallásos buzgóságát.» A hőség és rovarok okozta viszketegségeket stoikus nyugalommal kell türni, s a hiveknek csak tenyereikkel szabad magokat megvakarni, nehogy elnyomjanak egy rovart vagy kitépjenek egy hajszálat. Állhatnak árnyékba vagy fölemelhetik karjaikat a nap ellen, de tiltva van fejükre tenni valamit. Minden törvényszegésért egy bárányt kell áldozniok. Az ünnepek három-négy napig tartanak.

Első teendők a Mekkába érkezéskor az áhitatoskodások. Roppant néptömeg közepette, mely a mosét körülállja, hétszer kell körüljárni a kaabát, kezdve a hires fekete kövön, az aerolithon, melyről az arabok azt hiszik, hogy Ábrahámnak égből hozták az angyalok. E körjáratok sok időbe kerülnek a nagy csődület miatt s nagy zsivaj közepette mennek végbe. Második ünnepélyesség az Arafát hegy megmászása, hol egy fehérhaju öreg ulema, teveháton ülve, prédikál az egybegyülteknek. Sokszor Mekka és az Arafát között már éhségtől s szomjuságtól hullnak el egyes zarándokok s boldognak vallják magokat, hogy a szent földön halhatnak, mert azt tartják, hogy zarándok-ut közben halni el vértanui halál.

Bizonyos pillanatokban az egész közönség felkiáltásokban tör ki s ilyenkor átalános őrjöngés fogja el a fanatizált tömeget. Viszajövet a szent hegyről, a mi roppant tolongás között történik, mert a hegyet napnyugta előtt kell elhagyni, csaknem mindig számosan esnek áldozatul, mialatt Minába mennek, az Arafát hegy és Mekka között. A völgyben azután különös jelenet játszódik le. Több ezer állatot, tevét és ökröt ugyanazon pillanatban hasitanak föl. Másnap, az égető nap heve alatt, e hely dögvészessé válik. 1856-ig nem történt semmi intézkedés az ennek következtében előállható csapások ellen, a levágott állatok maradványait alig ásták el, némelyek meg épen szabad levegőn rohadtak el. Csak ujabban történtek némi javitások, a mennyiben árkokat, csatornákat ástak s a deszinfekcziót vas-szulfát-oldattal végzik. Mi ez azonban a szertartásokon résztvevőknek nagy számához képest, mely néha 100,000-re, 180,000-re is rug? Egyébiránt a zarándokok számát, a zarándoklás körülményeit, még magok a muzulmánok sem tudják biztosan, csak a nagy sherif, ki adót szed minden zarándok után, birhat e részben részletes adatokkal. Egyekben az egész szertartást mély titok fedi, melyet csak két utazónak, Burkhardtnak és Burtonnak sikerült némileg leleplezni.

Elég az hozzá, hogy ily karavánok Konstantinápolyba visszatérve gyakran beszélték el, hogy utjok alatt kholera-esetek fordultak elő. Néha aggályokat is tápláltak Egyiptomban és Damasban a karavánok visszatérte iránt. Nem áll azonban az teljességgel, hogy a hedsászi kholerának is helyi természete volna, sőt kiderült, hogy valahányszor mutatkozott ott, mindig a mekkai zarándoklás után lépett föl, mindig hindu zarándokok hozták be. Nincs a kholerának más bölcsője, mint India; valahányszor kitör Európában, mindig bizonyos, hogy onnan hozatott be, s az eltérés legfölebb a behurczolás módjára vonatkozik.

A behurczolás e módjai azok már most, melyek a kholera-ragály észlelőinek figyelme előtt a legfontosabbak. Két utja van mindenelőtt a kholerának, melyeken át a behurczolás végbemegy, ezek a tenger és a szárazföld, s ezeknek biztositása, kell hogy legyen a nemzetközi egészségügyi intézkedéseknek feladata. Fontos ennélfogva a ragály utjának és irányának lehető részletes ismerete, a mennyiben bizonyos állandó inklináczióval bir a vidékekre nézve, melyeken át utját veszi.

Igy az asztrakáni 1823-diki kisebb mérvü kholera Perzsiából indult ki s a következő vonalat irta le. Ghilánba és Mazandéranba, Persia északi vidékeire érve, a Kaspi-tenger partján, ott szünetelt az 1822—23-diki télen át, hogy 1823 áprilisében Rechtben törjön ki ujra. Innen a Kaspi-tenger nyugati partmentében áthatolt az orosz határon Astaránál, juniusban. Astarából Lenkoranba tartott, nehány versztnyire az előbbitől, hová junius 29-dikén érkezett. Majd Saliánt és szomszédságát dulta föl, s végre szeptember 11-dikén Bakuban, 22-dikén pedig Asztrakánban észlelték, hol csakhamar elcsillapult.

Ugyanezt az utat irta le 1830-ban, csaknem helységről-helységre, csakhogy Asztrakánon túl meghosszabitotta utját Tiflisz felé, s szétágazott az egész Kaukázusban. Majd a Volga mellékén fel Oroszországba tört s innen tovább Európa más államaiba. Kiewben 1830 deczemberében látták, de a nagy hideg hamar kioltotta. Azonban ujra fölmerült s Oroszország nyugati reszein keresztül Lengyelországig hatolt, melynek határát átlépte a Varsó ellen küldött orosz csapatokkal. April 14-dikén kitört Varsóban, s csakhamar Galiciát, Moldvát árasztotta el. A Balti-tenger partvidékéről indult Anglia felé. 1831 november 4-ikén már a sunderlandi kikötőben mutatkozott, következő év január 27-dikén Edinburghban, s február 10-dikén Londonban tört ki s igy került tovább Irlandba, Francziaországba és Hollandiába. Ugyanonnan érkezett 1832 márczius 15-dikén Calais-ba, s tizenegy nappal utóbb már Párisban észlelték, honnan aztán, mint közös góczból, mindenfelé szétágazott.

Az 1846-diki kholera utja is mindenben megegyezett az előbbeniekkel. Ghilan, Mazandéran, Salián, Baku, Asztrakán, Tiflisz és a Kaukázus voltak ismét azok a pontok, melyek irányát jelölték. Rendkivül fontos ez utvonalnak ismerete, mert azt mutatja, hogy a kholera szárazföldi utja mindig ugyanaz. Fölismerték ezt az európai kormányok csakhamar s kielégitő rendszabályokat tevén ez utak biztositására, már-már kizártnak hihették a szárazföld felől való veszélyt, mikor egyszerre váratlan módon csalta meg a ragály a tudósok számitásait s 1865-ben ujra betört, ezuttal a tengeri utat véve irányul, s bebizonyitva azt, hogy a Kaspi-tenger vidékének lokalizálásával még nincs minden megtéve, hanem a tengeri ut megóvása czéljából nélkülözhetlen a Vörös-tenger ragálymentesitése is. A konstantinápolyi kongresszus, sajnos, nem oldotta meg ezt a kérdést, s ime, most már másodszor veszi a kholera a tenger utat, hogy befészkelje magát ujra Európa államaiba.

BÁRÓ ZESNER EZREDES ELESTE 1849-BEN.

Chernel Kálmán urnak a «Vasárnapi Ujság» legközelebbi számában «Huszárvitézség 1849-ben» czim alatt báró *Zesner* esetéről irt érdekes czikkéhez azt hiszem nem érdektelen az alábbiakat is csatolni, melyeket *Zámbelly* Lajos ezredes urnak, a VII. hadtest táborkari főnökének általam épen most sajtó alá rendezett emlékirataiban találtam.

«Tőlünk — irja *Zámbelly* — és *Kmettytől* a száguldó csapatok folytonos mozgásban voltak; mindent a kezeinkhez juttattak, mi az ellenség számára szállittatott; a guerillák szintén távolabbra hatoltak és gyakran hoztak *Győrbe* egész szállitmányokat, melyeket az ellenségtől foglaltak el.

«Egy őrjárat a *Csornán* maradt portyázó csapattól junius 13-án *Mihályi* helységhez közeledett s itt vett észre egy onnan felénk utazó ellenséges tisztet.

«Legénységünk, mely mind ujonczokból állott, csak a vezetőjük volt egy Hunyady-ezredbeli régi huszár, mindjárt körülfogta kocsiját és utóbbi kijelenté a törzstisztnek: hogy foglya. Ez erre készséggel megadja magát és a kocsi *Csorna* felé tovább megy; egy erdőcske közelébe érve, a törzstiszt hirtelen kihuzza kardját, melyet a huszár elővigyázatlanságból nála hagyott, s a kocsiról leugrik; vagdos maga körül jobbra-balra, miközben a patrouille-vezetőt mellén megvágja, a legénység lovai szerteszét ugranak, a tiszt tért nyer s az erdő felé szalad.

«A huszárok utána rohannak, de mivel a lovak a kardot villogtató tiszthez nem akartak közeledni, az öreg huszár leugrik lováról, kiles egy alkalmas pillanatot, a tiszt közelébe ugrik, őt mellén, ez pedig a huszárt torkán ragadja meg. Utóbbi gyengébb volt s igy kardjával egy vágást mér a törzstiszt fejére, egyenesen orrát találja, mire az összeesik és a huszár dühében még két vágást intéz a fejére. A tiszt meghalt.

«Másnap a halott Győrbe hozatott és báró *Zesnernek*, a császár-uhlánusok ezredesének ismertetett föl.

«Hogy miként történt a dolog, rögtön vizsgálat alá vették, mire a fentieket tudtuk meg. Kocsisa mondá, hogy a tiszt azt gondolva, hogy *Wyss* tábornokot Csornán találja, ide akart utazni.

«Iratok nem találtattak nála, mert a legénység őt kizsebelte, csak nadrágja egyik zsebében találtatott egy levélke, melyre menetrendje és a napi dátumok voltak följegyezve, hogy egyik vagy másik osztályt mikor és hol találandja föl. Ebben állott az is: «*den 13-t. Gen. Wyss in Csorna, 14. Rasttag, 15. Enese—Raab.*

«Miért nem érkezett meg *Wyss* Csornára 13-án, nem tudhattuk meg.

«Megkérdeztetvén a huszár, miért adott még két vágást a már ugyis a földön fekvőnek, felelé: láttam, hogy ezen egy sebében meg kell halnia, hogy soká ne szenvedjen, még két másikat adtam neki.

«Én azon voltam, hogy báró *Zesner* ezredes katonai diszszel temettessék el, de *Pöltenberg*, másként barátja a czeremoniáknak, ezt nem akarta és igy a holttest egész csendben lett eltakaritva.

* *

NÓTA A KISASSZONY HAJÁRÓL.

Margitay Tihamér rajzaival.

A tiszttartó-kisasszonynak bogár haja de fényes!
Tiszaparti juhászlegény be rátarti, be kényes!
Berki Bori harmatkönnyét hullatja,
Régi, régi szeretőjét, üdvösségét siratja.

«Megkövetem a kisasszony tisztes, úri személyét,
Régi, régi szeretőmnek ne rontsa meg a szívét;
Széles ez a kerek világ — instálom —
Talál maga szebbet, jobbat ezen a nagy világon.

«Ha én olyan rangos, úri, szép kisasszony lehetnék,
A templomba czipellőbe', viganóba' mehetnék:
Nem vetnék én soha szemet — olyanra,
Ilyen-olyan, ágról szakadt, sehonnai parasztra!»

Tiszaparti úri kastély be világos, be fényes..
Peti bojtár keszkenője be kivarrott, be hímes..
«Adja ide édes csókért cserébe!
Szívem Peti, szép szeretőm, szorítson a szívére!

«Azért hogy én idres-bodros kis kalapot viselek,
Csere-csókért tilalomba' két határból kimegyek;
Nem hajtok a gonosz világ nyelvére....
Szívem Peti, szép szeretőm, szorítson a szívére!»

Kertek alján langyos szellő reszket a nádlevelen;
Sötét az éj, lángot vet a csókba oltott szerelem.
Zúg, zizeg a sárga haraszt, búg a sás....
Égő karok ölelése.... Csókba fojtott suttogás....

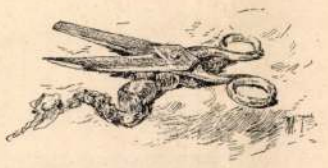

Hajnalodik. Olló csetten; rezgeti a levegőt,
A kisasszony megijedve gyűri le a keszkenőt.
Tapogatja, simogatja — hiába....
Csitri haja sete-sután lógg le hamvas nyakába.

«Szép kisasszony! Drágalátos bogárhajú kisasszony!
Fényes haja két fonatát lenyirtam, de od'adom;
Jusson róla, míg a világ, eszébe:
Hogy játszott egy szegény leány szeretője szívével!»

Szép kisasszony szégyenével haza ballag titokba',
Berki Bori bekopog a városházán s aszongya:
«Arra kérem öregbíró uramat,
Kivánja be katonának az én régi babámat.»

A tiszttartó-kisasszonynak csitri haja de fényes..
Tiszaparti juhászlegény be szomorú, — nem kényes.
Berki Bori harmatkönnyét hullatja,
Régi, régi szeretőjét hej, még mindég siratja.

MARGITAY TIHAMÉR.

NYELVBOTLÁSOK ÉS TOLLHIBÁK.

I.

Ha igaz, mint a francziák állitják, hogy a nevetségesség öl, kétszeresen kell, hogy öljön akkor, ha mi magunk követjük el magunkon. Szerencsére az öngyilkolásnak ez a neme ma már annyira mindennapi, hogy senkinek sem igen tünik fel. Az ideges század embere szeret gyorsan gondolkozni és dolgozni s ha a gőzerővel készitett hirlapoknak minden irodalmi botlását számban kellene tartanunk, alig jutna egyébre is időnk. A papiros különben sima, s nem csoda, hogy a gépiesen dolgozó toll néha meg-megsikamodik rajta, hanem annál különösebb, hogy vannak emberek is, kiknek rendesen «eljár a szája», s akaratlan vagy szándékos naiv megjegyzéseikkel mindegyre derült pillanatokat szereznek hallgatóiknak.

Többek közt egy ismert irónk látogatta meg nemrég valamely női ismerősét, kit épen egy, a szobában ugrándozó holló nézésében elmerülve talált. «Jőjjön csak, nézze mit vásároltam tegnap!» kezdé diadalmas örömmel ujságolva mindjárt. «Vásárolta? És ugyan mi czélból?» — «Tetszik tudni, mindig hallottam beszélni, hogy a hollók háromszáz évig is élélnek. Nos tehát csak azért is vettem egyet, hogy meggyőződjem róla, vajjon igaz-e ez?»

A következő adat is historikum. A ligaharczok idejében történt, hogy hire kelvén annak, hogy Joissons gróf elesett a csatatéren, egyik hive, aggódva életeért, a következő levelet intézte hozzá: «Azt mondják, hogy meghalt. Legyen szives, értesitsen a dolgok valódi állásáról, mert sajnálnám, ha igazán baja történt volna.»

A hires Geoffrin asszony férje nagyon szeretett olvasni, és e kedve kielégitése végett gyakran fordult egy szolgálatkész barátjához, ki gazdag könyvtárral rendelkezett. Egy alkalommal egy utazási könyvet kölcsönzött ki s annak első kötetét elolvasván, hazavitte, hogy a másodikat kérje. Szórakozottságában azonban épen a második kötetet feledte az asztalon s ujra az elsőt vitte haza. Végig olvasta ismét, a nélkül, hogy észrevette volna tévedését. Neje látván őt elmerülve az olvasásba, kérdezte, hogy tetszik neki a könyv? «Rendkivül érdekes, — felelte, — de ugy tetszik nekem, hogy a szerző igen hajlandó ismételni magát.»

Ugyanez a Geoffrin egy este szinházból térve haza, egy hölgy kérdezősködésére, hogy miféle darabot adtak, igy felelt: «Igazán nem tudom asszonyom, annyira siettem helyemet elfoglalni, hogy eszembe sem jutott megnézni a szinlapot.»

Az austerlitzi ütközet után egy sirásót a holtak temetése közben a felügyelő tiszt rémületkiáltása szakitotta félbe munkájában. A tiszt elképedve jegyezte meg, hogy egyik elesett, kire épen rá akarta huzni a földet, még lélegzik. «Látszik, milyen járatlan az effélékben» válaszolt egész egykedvüleg a sirásó. «Ha készpénzül venne az ember mindent, a mit azok mondanak, akkor egy se volna halott közöttük.»

Egy délmagyarországi falu lakosai oltárképet akarván festetni templomuk számára, megbiztak két embert soraikból, hogy egyezkedjenek meg a szomszédvárosban lakó festővel. A tárgyul választott jelenet Szent Sebestyén vértanusága volt. A művész, megalkudva az összegben, szükségesnek látta azt is megkérdeni, hogy élve vagy halva akarják-e Szent-Sebestyént ábrázolva. A kérdés kissé zavarba hozta a küldöttséget, s egyik a másikára nézett, habozva az adandó feleletet illetőleg. Végre az okosabbik megoldani vélte a kérdést, azzal az utasitással, hogy csak maradjon élve; «mert hiszen ugyis, — tevé hozzá, — ha a faluban halva szeretnék jobban, akármikor könnyen agyonüthetik.»

Valami parasztnak apja hirtelen rosszul lett, elindult tehát éjnek idején a paphoz s három álló óráig állingált a kapu előtt, időnként be-bekopogtatva, de oly gyöngéden, hogy senki se hallotta. Utoljára kijött a pap. «Hát te mit csinálsz itt?» kérdezé. «Mért nem kopogtatsz hangosabban?» — «Apám halálán volt, mikor eljöttem hazulról, de rösteltem háborgatni» volt a felelet. — «Hiszen akkor ezóta már meg is halt, s már nincs is rám szüksége.» — «A világért sem, — felelt a paraszt, — csak tessék jönni, a szomszédom megigérte, hogy életben tartja addig, mig megjö\ünk.»

Nemrég a himlőoltás felől vitatkoztak erősen s mikor már minden pro és contra érvet kimeritettek, a társaság egyik tagja, ki addig szót sem szólott, odanyilatkozott, hogy távol attól, hogy az oltás az emberiség áldása lenne, egyaránt veszélyes és szükségtelen. «Mindjárt be is bizonyitom» tevé hozzá. «Egy barátom fia, a legegészségesebb szervezetü egyén, a milyent csak találni lehet, a család egy ostoba orvosa tanácsára beoltatott. És mi lett az eredmény? Meghalt két nappal a műtét után». Itt a beszélő szünetet tartott egy perczig, hogy észlelje a szavai által előidézett hatást. «Igen uraim, — folytatá aztán, — a szegény fiu, a legfürgébb teremtés a világon, épen egy fára mászott, midőn az ág letört alatta s ő egyensulyt vesztve leesett, és az esés megölte. Beszéljenek még aztán nekem a himlőoltásról!»

A franczia, de különösen a norman parasztok a legpörlekedőbbek a világon, soha sem oly boldogok, mint ha pert indithatnak, s oly erélylyel és kitartással folytatják azt, mely jobb ügyhöz lenne méltó. Egy ilyennek egyszer panasza volt valamelyik szomszédja ellen s elhatározta, hogy ügyvéd tanácsát veszi igénybe arra nézve, hogy mitevő legyen. Az ügyvéd hallván a dolog részleteit, csak vállait vonogatta, s tudtára adta a félnek, hogy semmi kilátása sincs e pör megnyerésére, sőt, ha nem tágit, időt és pénzt fog veszitени vele, ennek bizonyitásául hivatkozván a Code Napoleon egy törvényczikkére is.

— «Egy törvényczikk! — kiáltott fel a kliens. — És vajjon mi van abban?»

— «Majd megtudja maga is, — szólott az ügyvéd, — ha elolvasta.» Egyszersmind kezébe adta a könyvet, megjelölve benne az illető helyet.

Az ármányos paraszt, felhasználva azt az időt, mig az ügyvéd hátat forditott, szép lassan kicsente a kijelölt lapot a könyvből, zsebre gyürte és szinlelt lemondással nyujtotta vissza a könyvet.

— «Nos meg van-e már győződve?» kérdi az ügyvéd jóakaratulag.

— «Nincs mit csinálni», felelt a paraszt csüggedt hangon, s búcsut vevén az ügyvédtől, sietett hamar egy másikhoz, ki kevésbbé levén lelkiismeretes, felvállalta a pört s beadta a pa-

*

naszt. Nehány nappal a tárgyalás után a bánatos felperes találkozik első ügyvédjével, ki intő hangon szólt neki: «Lássa, mit nyert vele, hogy nem fogadta meg tanácsomat?»

— «Bár megfogadtam volna! De hát ki hihette, hogy ez lesz a vége? Nagyon különös, igazán, különös.»

— «Teljességgel nem különös, — mond az ügyvéd. — Hát nem olvasta a törvényczikket, a melyiket mutattam?»

— «Épen azért különös. Hogyan jöhettek rá a biró urak, mikor épen azzal a lappal gyujtottam pipára, a melyiken az a pokolra való törvény nyomtatva volt.»

Ugyancsak Franczia ország Provencenak nevezett részében van egy Les Martigues-nak nevezett falu, melynek lakóiról, kiket átalában martigau-knak neveznek, az a vélemény, hogy a világon a legegyügyüebbek. Egyikök Aix városba menvén dolgai elintézése végett, ott egy előtte addig ismeretlen valamit látott egy szivattyu alakjában, a melyből a szabadon kicsurgó viz egeszen meglepte őt. Meg kell jegyezni, hogy a martigau-k, talajuk sziklás tulajdonsága miatt, nem hogy bővében lennének viz dolgában, hanem gyakran kénytelenek egy távoli kuthoz folyamodni szükségük kielégitése végett. Ily kimerithetetlen vizmennyiség tehát egészen ujság volt a látogató előtt s kedvet kapott ily csodálatos géppel gazdagitani szülővárosát is, hogy egyszersmind magának is megérdemelt népszerüséget szerezzen. E dicséretes szándékkal elment a legnagyobb vasöntödébe s hatszáz frankon megvásárolt egy szivattyut, melynek készitője elvállalta a gép elszállitását s felállitását is. Megérkeztükkor a falu ifja-véne egybegyült az ünnepélyességre s mindnyájan egy téres helyre vonultak, melyet a város atyái legalkalmasabbul szemeltek ki.

— «Itt az a hely, — kezdé a vásárló, — melyet kiválasztottunk.»

— «Nagyon jó — felelt a vállalkozó, fürkészőn nézve körül, — de hát hol a kut?»

— «A kut? Hiszen ha kutunk volna, nem vettünk volna szivattyut. Mire volna szükséges kut?»

— «Hát hogy a vizet adja.»

— «Hogyan! — kiáltott a meglepetett martigau. — Azért vettem szivattyut, hogy vizünk legyen és már most még vizet is én találjak a szivattyuhoz! Skandalum! Hanem a mily igaz, hogy élek, be fogom pörölni a miért megcsalt.»

Lett-e a pörből valami, nem tudatik, hanem annyi igaz, hogy a martigau-k most is csak oly szükében vannak a viznek, mint ezelőtt.

Muzeumot nyitottak meg egyik vidéki városban s az ajtónállónak nagy gondja volt rá, hogy senkit se bocsásson be addig, mig botját vagy esernyőjét át nem vette. Megszólitott egy ujon érkezőt, ki közönyösen mélyeszté kezeit zsebeibe.

— «Botot és ernyőt kint hagyni».

— «Hát nem látja, hogy nincs nálam?» — vágott vissza az illető.

— «Akkor tessék visszamenni érte. Nekem igy parancsolták, nem bocsáthatom be másként».

MON

MONACO ÉS MONTE-CARLO.

Európa egyik legszebb vidékén, mely különben a kholeráról oly nagy hirre vergődött Toulontól csak egynehány órányira fekszik, van egy parányi kis ország: Monaco. Parányisága

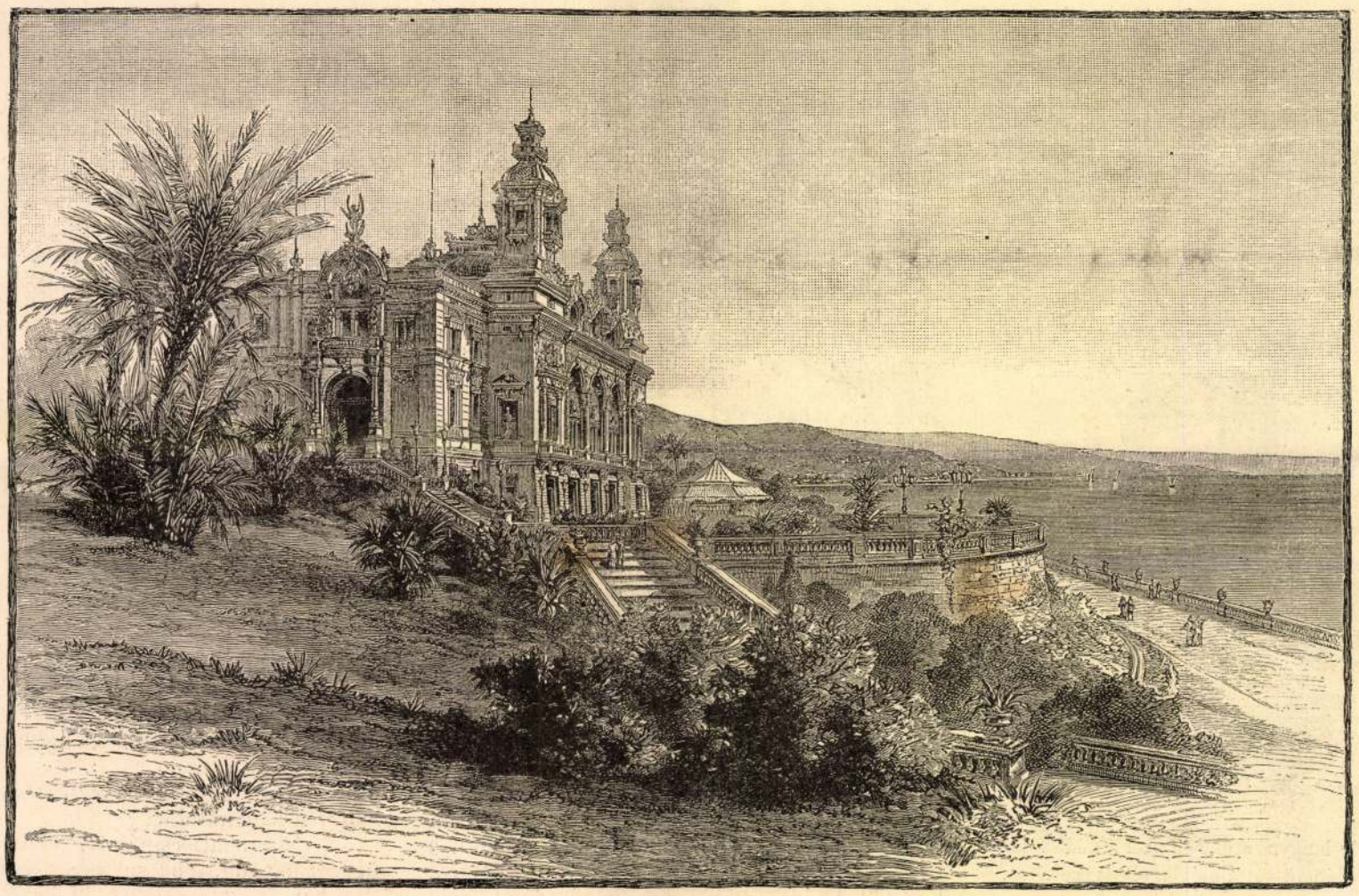

A MONTE-CARLÓI KASZINO, MONACO MELLETT.

A «NEMZETI SZALON» MŰVÉSZEK ÉS MŰPÁRTOLÓK EGYESÜLETE.

A magyar müvészetnek újabb csarnoka s a művészeknek kellemes otthona nyilt meg a közel múlt napokban. Báró Eötvös Loránd közoktatásügyi miniszter a közélet számos jelesének jelenlétében maga nyitotta meg az állandó műkiállítást és műárucsarnokot.

Hogy mily fontos közművelődési hivatást fog betölteni e szerényebb alapon kezdett, de jó és szükséges intézmény, fölösleges bővebben fejtegetni az előtt, a ki fővárosunk rohamos fejlődését figyelemmel kiséri.

A külföld nagyobb városaiban nem egy, hanem számos ilyen természetü társulat mozditja elő a művészeknek a vásárló közönséggel való érintkezését.

Minálunk ez ideig egyedül a képzőművészeti társulat karácsonyi kiállítása nyujtott évente egyszer alkalmat a nagy közönségnek művészek és műveik megismerésére. Pedig már itt is számosan vannak, a kik szivesen vásárolnának mérsékeltebb árú, de művészi értékü műtárgyakat lakásaik diszitésére.

Most ime létesült egy *állandó műkiállitás*, mely a nyár két hónapját kivéve, egész éven át nyitva áll a műszerető nagy közönség előtt úgy is, mint kellemesen szórakozó hely, úgy is, mint jó és olcsó festmények piacza. Nem lesz érdektelen röviden elmondani keletkezése történetéből néhány adatot.

A kezdeményezés *Margitay* Tihamér jeles festőművészünktől ered, ő hangoztatta már évekkel ezelőtt, hogy fővárosunkban művelődésügyi szükség egy olyan intézet létesitése, mely művészek és műpártolók rendes találkozó helye lenne, s hogy ez csak egyesületi úton érhető el legsikeresebben. Az eszme figyelmet és érdeklődést keltett s végre a múlt év deczember havában egy társas összejövetelen, a hol művészek és műpártolók voltak együtt, s épen Margitay egyik újabb festménye megvásárlásának áldomását ülték, a művész egy tüzes szónoklata újra fölszólította a jelenlevőket, hogy társuljanak, tömörüljenek s alkossák meg a művészek és műpártolók állandó egyesületét. Jelen voltak ez alkalommal: Margitay Tihamér, Roskovics Ignácz, Mesterházy Kálmán, Gerster Kálmán, Koroknyay Ottó, Istvánffy Gyula, Boross Gyula, Barabás Samu, Nagy Lázár, Zemplényi Tivadar és Kacziány Ödön. A fölszólalás általános helyesléssel találkozott s a társaság azzal a megállapodással oszlott el, hogy mennél előbb rendes értekezletet tart e tárgyban. A kitüzött értekezlet Mesterházy Kálmán műtermében tartatott meg s tüzetes tanácskozás után Mesterházy Kálmán indítványára elhatározta az értekezlet, hogy azontúl minden összejövetel alkalmával adakozni is fognak a tagok az előleges költségek fedezésére, de a nélkül, hogy magukat vagy egymást nagyon megterhelnék. Mesterházy buzgalmának köszönhető, hogy a legszükségesebb kiadásokra való költség rövid idő alatt összegyült. Majd egy népes s a közélet néhány előkelő egyénisége által is látogatott értekezlet, mely a «Metropol» szálloda nagy termében tartatott, egyhangulag és lelkesedéssel kimondta az egyesület megalakulásának szükségét. Számos újabb értekezlet, szükebb és szélesebb körben tartott tanácskozás után végre lehetővé lett az alakuló közgyülés megtartása.

Az alakuló közgyülés gr. Zichy Jenő elnöklete alatt tartatott ez év márczius havában.

Minden kellőleg elő levén készitve, véglegesen megállapittattak az alapszabályok s nyomban megtörtént az egyesület vezető tisztikarának a megválasztása is. A választás eredménye a következő lett:

Vastagh György elnök, *Margitay* Tihamér s *Endrődy* Sándor alelnökök, *Gerster* Kálmán igazgató, *Baumann* Antal pénztárnok, *Palmer* Kálmán titkár, *Mesterházy* Kálmán gazda. Dr. *Hartmann* Elek ügyész. A tisztikar és a választmány szervezése után egy választás történt. *Munkácsy* Mihály, ki a közgyülésen személyesen jelen volt, lelkesedéssel disztaggá választatott s e kitüntetés azonnal ünnepiesen tudomására is adatott a mesternek.

Az új tisztikar buzgó működése, legkivált pedig Gerster igazgató önzetlen fáradozása csakhamar lehetővé tette, hogy az egyesület nemcsak véglegesen szervezkedhetett, hanem egészen czélszerű és diszes hajlékot is talált a József-körút 45 sz. alatti épületben, hol ez évi okt. 26-án úgy az egyesületi helyiségeit, mint első kiállitását «Nemzeti Szalon» czim alatt megnyithatta.

A fővárosi közönség örvendetes érdeklődéssel fogadta az új intézményt, mely a megnyitás napjától kedve nagy látogatottságnak örvend.

Ez idő szerint százhetvenhat műtárgy (festmány és szobor) van kiállitva nyolczvanegy művésztől. A rendezés ügyes, jó izlésü, s úgy a nappali, mint az esti villanyos világitás mellett zavartalanul szemlélhető a legkisebb műtárgy is.

K—n Ö—n.

*

Múlt heti számunkban már fölemlitettük, mely művészeink vesznek részt festményeikkel vagy szobraikkal a «Nemzeti Szalon» ez első kiállításában. A kiállított művek közül ez úttal a következőket mutatjuk be:

Vastagh György (a «Nemzeti Szalon» elnöke) egy czigány leányt ábrázoló szép tanulmányalakot állitott ki, de mint magántulajdont, a mi bizonyára nagy szive fájdalmára van némely vásárolni szerető műbarátnak, mert az egyszerü, de mesteri ecsetre való kép igen megkapja a figyelmet úgy keresetlen természetességével, mint jellemzetességével és művészi színezésével.

Vastagh Géza három képet állitott ki, melyek közül az «Ivó oroszlán» nagyobb méretü kép, sziklából fakadó forrás mellett mutatva a hatalmas állatkirályt, a mint mohón szürcsöli a vizet.

Roskovics I. Palmer K. Gr. Zichy Jenő. Herdlicska örnagy. Id. Vastagh György.

Keleti Gusztáv. B. Burghardt Konrád. Margitay T. Br. Eötvös miniszter. Berzeviczy A. Mesterházy K. Baumann A. Gerster Kálmán.

A NEMZETI SZALON MEGNYITÁSA.

Kimnach László rajza.

Ujházy Ferencz a «pusztai kerülő» czim alatt tőről metszett, jó, magyar életképet állitott ki.

Kimnach László «Haragszom rád» czimű életképével a bosnyák okkupáczió idejéről beszél. Egy csinos, gazdagon himzett öltözetű bosnyák lány durczásan könyököl egy szék karjára, hátat fordítva a nyalka bakának, ki egy szalmaszállal csiklandozza a nyakát. Igen sikerülten egyesíti a leány arczán az enyelgést a duzzogás tettetésével.

Ritkán van alkalmunk tót életképet látni, s ha néha akad és kitünően van jellemezve, bizonyára érdeket kelt. *Zemplényi* Tivadar festett egy ilyen életképet, mely «Bacsó és Bacsinka» (juhász és felesége) czímmel egy tót házaspárt ábrázol napi foglalkozásuk közben. Igazi tipusai ez alakok a sárosmegyei tótságnak.

Basch Gyula érdekes életképe, melynek czíme «Mülbach», a tenger partján ülő nőt ábrázol. Kitünő tanulmány alapján készült alkotás.

Kaczagtató humorral festett életképet állitott ki *Kacziány* Ödön. «Sport-szenvedély» a czíme. Egy lengyel zsidót ábrázol a havas országúton, a mint esernyőjét ráfogja a távolban előtte ágaskodó nyúlra.

Két szép asszony arczképével keltett figyelmet *Innocent* Ferencz. Könnyü ecsettel s bizonyos elökelő finomsággal állította elő mind a két képet.

Mednyánszky László tájképei igen lebilincselik a műértőt keresetlen egyszerüségükkel s a nagy igazsággal és erős természeti érzékkel, mely bennük nyilvánul. Kiválóan sikerült a «Kárpáti részlet», mely a késmárki és lomniczi csúcsot ábrázolja, elől a Fekete-patak völgyével.

Aggházy Gyula «Paraszt udvar»-a igaz hatású kép s élénk megfigyelésről tanuskodik.

Hangulatos tájképekkel szerepel a «Nemzeti Szalon» gazdája, *Mesterházy* Kálmán. Az «Alkony» czimű mű egyike a leghatásosabbaknak.

A MILLENIUMI MŰEMLÉKEK BUDAPESTEN.

A törvényhozás által a milleniumi ünnepélyek rendezésére kiküldött bizottság a napokban fogja tárgyalni azokat a javaslatokat és tervezeteket, melyeket a kormány terjeszt elő, s melyek közé tartoznak a fővárosban állitandó emlékművek is. E tervekből a legimpozánsabbat, *a millenium emlékszobrát* és *az országos mütörténelmi muzeum* tervét, november 6-án mutatták be az «Otthon» írói körben összegyült társaságnak, iróknak, művészeknek; kik nagy érdeklődéssel hallgatták *Zala* György szobrászunknak és *Pulszky* Károlynak, az országos képtár igazgatójának ismertetését.

Zala György részletes rajzokban is bemuttatta a milleniumi műemléket, melyet az Andrássy-ut városligeti torkolatába terveznek, a hová gr. Andrássy lovagszobrát akarták eddig állítani. A milleniumi emlék szobrokbóllés épitészeti részekből terveztetett; a szobrok az ő (Zala) művei, az építészeti kiképzést pedig *Schickedanz* Albert tanár és műépitész tervezte.

Kiemeli, hogy az ezredéves történeti események sorozatát egy képben vagy szoborműben megörökiteni oly nehéz munka, melyre vállalkozni hiu feladat volna. Ezért tervezik az emléket úgy, hogy az egy, gyakorlati czélnak nem szolgáló, kizárólag művészi hatást czélzó arkhitekturában nyerjen megtestesítést, mely arkhitekturában a sok megörökitendő személynek és eseménynek plasztikai kifejezését el lehet [illegible] és egyuttal összhangzó művészi egészet lehet alkotni. — A két művész lehetőleg azon volt, hogy eltérjen a sablonoktól s így sem az annyira elhasznált diadalivszerű kőtömeget nem vették föl, sem pedig a szinpadi diszítmény hatását keltő nyilt oszlopcsarnokot, sem a renaissance, sem az antikizált modern szoborcsoportozatokat. E helyett tanulmányozták a középkori magyar műtörténetet s ebből kombináltak egy olyan árnyalatot, mely a magyar művészet legfényesebb korszakaira emlékeztet. Ez a román és góth átmeneti stylus, melyben az emlékmű építészeti része emelkednék.

Az emlék az Andrássy-út torkolatát képező városligeti térre jön. Középpontja egy talapzat, melyen [illegible] mely mintegy magyarázója a középső szobornak. Az oszlopcsarnok két negyedkörből áll s a közepén nyilt. A kápolnaszerű oszlopos csarnokok alatt szoborművekekben nyernek kifejezést az ezredéves mult nagy eseményei az uralkodók személyében. Négy-négy, ívekkel összekötött oszlop 5—5 nyilt oszlopközt alkotna. Mindegyik pillér alatt s minden oszlopközben egy-egy fejedelem, összesen *14 király szobra* foglalna helyet. A négy pillér alatt, mint leginkább kiemelkedő ponton: *Szent István*, *Nagy Lajos*, *Hollós Mátyás* és *Ferencz József* szobrai, az egyik öt oszlopközben, Szent-István és Nagy Lajos alakjai közt, *Szent László*, *Kálmán*, *IV. Béla*, *III. Endre* és *Róbert Károly* szobrai, a másik öt oszlopközben pedig Mátyás és Ferencz József alakjai közt *II. Lajos*, *I. Ferdinánd*, *II. Mátyás* *III. Károly* és *Mária Terézia* szobrai fognak állani.

Ezek az oszlopok, ívezetek egy-egy közös talapzatról emelkednek majd ki s azt elül egy *dombormüves szalag* (fries) diszítené, a melyen a szobrász az iveken látható uralkodókkal összefüggő eseményeket adja elő, a jeleneteknek szoborszerű felsorolásával. E szalagnak megfelelő területtel a mű hátulsó részén *márványba vésik az ezredév egész történetét*, hatszor hetvenöt méteres távolságban, tacitusi rövidséggel.

A két belső pillér ormán *a hadi dicsőséget* és *a béke termékenységét*, a két külső pillér ormán pedig alakcsoportokkal *a művészetet* és a *tudományt* fogja a szobrász szimbolizálni

Az építészeti rész kőből és a legnemesebb márványból épül 279.040 frt költséggel; a szobrokat, domborműveket és a főoszlop fejét pedig érczből öntik, a többi nemes márvány. Költsége 523.600 frt. *Az egész mű tehát 802.640 frtba kerül.* Az alkotás nagyságáról fogalmat adnak a következő számok: a külső pillérek távolsága egymástól 80 méter, a belső pilléreké 20 m. A külső pillérek magassága 16 m., a középső főemléké pedig, Gábor arkangyal alakjával együtt 35 méter.

A hallgatóság zajosan megéljenezte Zala előadását.

Pulszky Károly ezután előadta, hogy ennek az igen fontos műalkotásnak elkészítésére mindössze másfél év van. A pályázat kiirását is főkép azért mellőzték, mert ennek formaságai akadályozták volna a mű gyors kivitelét és zavarták volna művészi egységét, a mint ez már több szoborműnél bebizonyult. A kormány a mű elkészítésére *Zalának* és *Schickedanznak* egyenes megbizást adott, a kiknek képességeik kész biztositékok arra, hogy igazán magyar és nemzeti, igazán művészi és kifejező alkotást fognak az ezredévre megteremteni.

György Aladár szerint a mű előreláthatólag igen jó benyomást fog tenni, de jobb szeretné, ha az emlék a Gell érthegy ormán emelkednék. Azonkivül kivánatosnak tartja, hogy II. Lajos helyett IV. Béla szobrát készítsék el.

Schickedanz fölvilágositásul megjegyzi, hogy a műemléknek a városligetre néző részén kápolnaszerű ékítéseket terveztek s ezekben elhelyezik a magyar nemzet nem koronás nagy alakjainak szobrait.

Szóltak még többen is, fölvetve egy és más eszmét. A vitát *Rákosi* Jenő az «Otthon» elnöke fejezte be, köszönetet mondván Zalának és Pulszkynak a tervek megismertetéséért.

Pulszky Károly ismertette meg ezután az értekezletet a millenium alkalmából tervezett orsz. *mütörténeti muzeum* eszméjével s az ügy mostani állásával.

Kiemelte a világ összes múzeumainak azt a hibáját, hogy mindig akkor vannak nyitva, a mikor a hozzáértő, belőlük okulni tudó, művelt emberiség kenyere keresésével van elfoglalva. Ezért nem felelhetnek meg a múzeumok igazi czéljuknak. Az új múzeum tárai úgy lesznek tervezve, hogy este is hozzáférhessen a tanulmányozni akaró és műélvezetet kereső közönség, annál is inkább, mert most már a múzeumok legnagyobb réme, a tüzveszélytől való félelem, a villamos világitással a minimumra van redukálva. Ha nemzeti művészetet akarunk teremteni, az csakis egy önálló művészi központ létesitése által lehetséges.

Az új múzeum két főcsoportból állana; ezek a szépművészetek történeti csoportja, és a magyar szépművészetek a 19-dik század elejétől fogva.

A múzeumnak magvát képeznék már eddig is: 1. A nemzeti múzeum szobormüvei és gipszöntvényei. 2. Az egész országos képtár. 3. A magyar történeti képcsarnok. 4. A nemzeti múzeum képtára.

Előadó különösen kiemeli, hogy a fősulyt egy, lehetőleg teljes és az egész világ művészetét felölelő plasztikai gyüjteményre fekteti. Ilyen eddig csak kevés van. Teljesen függetleníthetnők magunkat a bécsi mintától az egész múzeum szervezésében. Nem arra fektetné a fősulyt, hogy egyes művészektől sok kép legyen, de arra, hogy minden jelentékeny iskola hires mesterei 2—3 képpel legyenek képviselve. — Arra a megjegyzésre, hogy hires mesterek képeiből már alig lehet valamit beszerezni, bemutat egy eredeti képet a florenzi iskola fénykorából. A kép Filippino Lippi egy remeke, melyet legutóbbi körútjában vásárolt.

A modern művészetet lehetőleg teljesen fogják képviselni a múzeumban s a kiállítás idejére 200,000 frtot képek, 100,000 frtot szobrok vásárlására fognak fölvenni. A múzeumot a városligetben a jelenlegi néplátványosságok helyén akarják fölépiteni s egyelőre 2 millió forint költség van reá szánva. Azt hiszi azonban, hogy ez a minimális összeg, ha azt akarjuk, hogy igazán számottevő múzeumunk legyen.

Az élénk éljenzéssel fogadott előadás után *Rákosi* Jenő elnök mondott köszönetet Pulszkynak is igazán tanulságos és nagy anyagot felölelő előadásáért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Gyulai Pál költeményeinek új kiadása. A Franklin-társulatnál új, diszes kiadás van sajtó alatt *Gyulai* Pál költeményeiből, melyhez *Rothfeldné Hirsch* Nelli készítette az illusztrácziókat. E kiadás már ezelőtt másfél évvel terveztetett és van munkában, és semmi kapcsolata nincs a költőnek úgynevezett jubileumához. Gyulai Pálnak 1842-ben jelent meg első verse az «Athenaeum»-ban s így az ötven éves forduló már 1892-ben elmúlván, alkalom sincs a jubileumra. De különben is Gyulai Pál ellensége levén mindennemű személyes jubileumnak, minden ilynemű kisérletet határozottan visszautasított.

Az ember tragédiája. Madách Imre örök becsű drámai költeménye új kiadásban jelent meg az Athenaeumnál. A tizenegyedik kiadás ez, a mi mutatja Madách művének nagy népszerűségét és elterjedését. Az új kiadás méltó a közönség érdeklődéséhez. A nyomás tiszta, izléses. Kitünően sikerültek Zichy Mihály illusztráczióinak heliogravure másolatai. E rajzokat eddig csak a múzeum képtárában lehetett élvezni, mert másolataik gyöngén ütöttek ki. Most a jóval kisebb alak is tisztán viszszaadja az eredeti nagy kartonok minden szépségét. A diszkiadású könyv ára 3 frt 60 kr.

Milleniumi magyar történet. Az Athenaeum kiadásában nagy munka indult meg: *A Magyar Nemzeti Történet* tíz kötetben; képes díszmű a müvelt közönség számára, szerkeszti *Szilágyi* Sándor, kit nemcsak mint jeles történetirót ismer közönségünk, hanem a «Történeti Életrajzok» köteteiből mint oly szerkesztőt, ki a történettudomány népszerüsitésére annyira ismeri a módokat, s illusztrácziók tekintetében a régészet és história oly nagy érdekü emlékeit és tanulságait füzi szemlélhető alakban az előadás közé. Ez az új munka egyszersmind a magyar nemzet történetét azon a történetirási színvonalon mutatja be, melyhez a nyomozások és kutatások azóta juttatták, mióta a hazánk történelmét összefüggőn megjelent utolsó nagyobb szabású munka után jutott. Ez idő alatt fejlődött ki nálunk a behatóbb munkásság művelődéstörténetünk multjának földerítése körül, azóta foglalt teret a történeti munkák illusztrálása, a miben Szilágyi Sándornak oly nagy része van.

A millenium alkalmára készülő tiz kötet füzetenként jelenik meg, több ezerre menő illusztráczióval. szines képmellékletekkel, térképekkel, kézirati hasonmásokkal, régi vagy egykoru rajzok igénybevételével, festőművészek közreműködésével. A nagy művet többen irják, mindenik korszakot olyanok, kik e korszak tanulmányozásával váltak ki. Az egységes szerkesztést pedig Szilágyi Sándor teljesiti. A bevezetés megirását *Vaszary* Kolos herczegprimás maga vállalta el s az egyes köteteket az egyes korszakok leghivatottabb történetirói: Fröhlich, Kuzsinszky, Marczali, Pór, Czobor, Fejérpataky, Schönherr, Fraknói, Károlyi Árpád, Angyal Dávid, Thaly Kálmán, Ballagi Géza irják. A műhöz Jókai Mór ir milleniumi epilógot. Az egyes rajzokat Munkácsy, Feszty, Benczúr, Vágó, Zichy, Than, Dörre, Wagner, Lotz, Székely, Cserna, Neogrády, stb. készitik. Az első füzet már közkézen forog. Két önálló s 12 szövegbe nyomott illusztrácziő diszíti. Kitünően sikerült heliogravure Vágó Pál rajza: «A magyarok Kiew előtt» a többi pedig részint hazai, részint oroszországi leletek s tájképek. A szöveg — Marczali Henriktől — a történeti és nyelvészeti kutatások eredményeinek feldolgozása. Élénken domborítja ki ezt a mythikus korszakot s foglalja össze a hagyomány és történet igazságait. Egy füzet ára csak 30 krajczár. Megrendelhető (az első füzet mutatványul is) a kiadó-társulattól (Athenaeum könyvkiadóhivatala) és minden könyvkereskedéstől.

A föld és népei. *Népszerü földrajzi és népismei kézikönyv. Irta György Aladár. Második, újból*

«AZ Ő EGÉSZSÉGÉRE!» Margitay Tihamér festménye.

LEÁNYNÉZŐ A ZÁRDÁBAN. Margitay Tihamér festménye.

izzadó forró homlokára. Végre kitárta karjait, arcza mosolyt öltött s mintha beszélne valakivel, szeliden intett egy távoli pont felé s ajkai alig érthetően suttogták:

— «Nézd, Nézd ... látod a kis Jézuskát? ... Hozzám közeledik ... fényes ezüstpénzt csörget ... hogy játszik kis hegedűjén! Oh, milyen szép, milyen édes» ...

E szavakkal hátrarogyott és lezárta szemeit.

Künn a harangok megkondúltak, valamennyi egyszerre. A szomszéd templomból ájtatos hangokat hozott az éj magasztos csendje, a gyászba borult kis szobába.

A mécs halvány világa végsőt lobbant... a kis halott ott feküdt mozdulatlan, hidegen!

A harangok pedig csak egyre zúgtak, a hó egyre hulldogált, hirdetve az embereknek a földön békességet és jóakaratot!

VÁRNAI SÁNDOR.

KÉT ÉLETKÉP MARGITAY TIHAMÉRTÓL.

— Két képpel. —

Margitay Tihamér úgy nevezett szalon-genre-képeinek közkedveltségü voltát az is tanusítja, hogy úgy a hazai, mint a külföldi képes lapok nagyon szivesen közlik, s ezenkivül nagy részük szines nyomásban is megjelenik.

Az élet vidámsága, pajkossága, egy-egy ötlet vagy helyzet komikuma foglalkoztatják a művész ecsetét. Ezek előadására mindig megvan kedélyének derült elevensége, a leleményesség, az alakok változatossága, élethűsége, bizonyos választékosság a társaság összehozásában, humoros ellentétek a szereplők közt, a szinek csillogása, a részleteknek is jól megfigyelt pontossága. Mindig egy-egy darab abból az életből, egy-egy vig történet abból a társaságból, mely legközelebb van hozzánk, melyben magunk is élünk, s melybe annyi jókedvvel szólítnak vissza e képek, hogy mosolyogjunk. Az alakok jellemzése a festő egyik legbecsültebb tulajdona.

Kettőt e festmények közül ismét bemutatunk.

Az egyiken terített asztal körül foglal helyet egy kis társaság; bizalmas családi kör, két fiatal és szép nő s egy katonatiszt. Már a fekete kávénál jártak, mikor a társaság negyedik taggal is megszaporodott, egy fiatal kispappal. Bizonyosan közel rokon, vagy jóismerős, ki most vakáczión van és látogatóba jött. A reverendás ifju sehogy sem érzi jól magát abban az ellentétes társaságban: két szép nő és egy katona. Székét távolabbra is húzta az asztaltól, egy kis lőtávolt igyekezvén szerezni magának. A mint ott ül, nagyon látszik rajta, hogy mennyire feszélyezi ez a világi helyzet. Alkalmasint tréfálnak is vele már régebben, legalább azt sejteti mind a három jelenlevő arcza: az elegáns szép asszony, ki háttal ül felénk, de félig fordult arcza is elég beszédes; a szép, vidám lány, ki épen fölállt, és a tűzértiszt, ki fajának megfelelő gonosz csont. Az ingerkedési kedv foglalja el a társaság három tagját. A czélpont pedig a szerény, szemérmes kispap. A katona végre határozott rohamot tesz. Poharat emel, oda tartja a látogató elé: «Az Ő egészségére!» A szép leány nevet, az asszony mosolyogva néz a czélpontra. Ez a fiatal ember pedig méltatlankodva tiltakozik a profán felhivásra, milyen csak egy katonától eredhet; haragosan tekint a tisztre, két kezét mellére teszi; ott nem lakhatik semmi *Ő*. A kép ez alatt a czim alatt van bemutatva: «*Az Ő egészségére!*»

A «*Leánynézö a zárdában*» egy félszeg fiatal ember komikuma, kinek kiválasztottja a zárdában nevelkedik, s eljött a pillanat, hogy megláthassa, hogy megismerkedhessenek egymással. Atyja, egy tisztes öreg ur, vezeti el fiát a zárdába leánynézőbe. Ott, a rideg auditoriumban történik meg a bemutatás. Két apácza vezeti be a leányt, egy kedves, szép teremtést, ki maga a rózsás ifjúság. Az öreg úr lép elébe, s épen bemutatja fiát, egy szögletes alakot, a kinek húsos képén az elámulás, a sovárgás van kifejezve. A leány nagyon tetszik, meg van hatva, a menynyire csak lehet; zavarában szinte elfedi kezében tartott kalapjával az arczát s a nagy bokrétát jótehetlenül eldugva tartja a háta mögött. Az elegáns frakk, a fényes czilinder sehogy sem áll jól ennek a fiatal embernek. Ennek csakugyan szüksége van rá, hogy édes apja keressen neki feleséget. Milyen választ fog kapni? Ezt festette meg Margitay érthetőn, félreérthetetlenül, mert csak rá kell tekinteni a fiatal lány arczára, hogy leolvassuk. Lesüti ugyan szemét, de az arczán rajta a válasz, abban a mosolyban, melynevetés készül lenni. Az egyik apácza szépen hozzá hajlik, biztatja, hogy szóljon; ennek arczán is ott van a helyzetet tovább magyarázó derültség; a másik apácza pedig egy kissé hátúl állt meg, az ablak előtt, melyen a világosság árad be; ennek tekintete a leánynéző fiatal embert birálja, s ítéletét szintén olvasni lehet. Szinte várja az ember, hogy az a bájos leány hirtelen elneveti magát, megfordul, elszalad s visszakiáltja: «Nem!»

Margitaynak ez a két képe nem régiben jelent meg egy fővárosi műintézetben: a Légrády testvérek kiadásában olajnyomásban, az eredetinek megfelelő szinekkel.

OROSZ ÉLETKÉPEK.

Irta Grubov F. Oroszból fordította *S. V.*

A postamester.

A fehér czár birodalmában a táviró, vasút és villamosság mellett is, a közlekedés nagyobb és túlnyomó része az úgy nevezett «állami posta» közvetítésével történik, mely intézmény Oroszországban tán még a léghajózás korszakában is meg fogja a maga eredetiségét tartani. A mi nem is csoda, mert hiszen a posta Oroszországban az ott divó rendőr-uralom kiegészitő részét képezi. Nagyobb városokban a postahivatal közvetlenül a rendőrmester felügyelete alatt áll, kitől utasításokat és rendeleteket kap. Mezővárosokban és faluhelyen a postát az elöljáróság kezeli, míg a távirda teendőit az e czélra külön kirendelt katonatiszt intézi.

Száz magánlevél közül 90-et a postán hivatalból felbontanak, arra pedig egyáltalán nincs eset, hogy külföldről érkező levelek a póstai rendőrség kezén keresztül ne mennének, miből az következett, hogy az utolsó évtizedekben a külföldi levelezés 98 százaléka nyilt levelező lapokon történik. A Szent-Pétervárott székelő központi posta-rendőrség oly levelek felbontásával és lefényképezésével foglalkozik, melyek a rendőrminiszter, illetőleg a hirhedt «III-ik osztály» kezébe kerülnek. Itt már az egykoron oly híres bécsi «fekete kabinet» példájára bizonyos kimélettel járnak el, a mennyiben az illető levelek vagy iratok legfeljebb egy-két órai késedelemmel a czímzettnek kézbesittetnek. A külföldi hatalmasságok követei vagy ügynökei jelentéseiket tulajdon futárjaik által a német határszélig küldik, honnan aztán esetleg távirati úton, vagy a német postán rendeltetésük helyére jutnak. A berlini kongresszus alkalmával Anglia és Ausztria-Magyarország képviselői Suvalov grófnak kijelentették, hogy illető udvaraik a nemzetközi jog sértetlenségét a maguk részéről a pósta és távirda szabad használatára nézve csak úgy fogják fentartani, ha az orosz diplomáczia eddigelé követett méltatlan eljárását beszünteti. Erre Gorcsakov herczeg «határozott utasitások hiányában» a kérdés megoldásának elhalasztását kérte. A következés azonban azt mutatta, hogy Szent-Pétervárott Gorcsakov herczeg és Suvalov gróf jelentései figyelmen kivül hagyattak.

A központi postai rendőrségnek csakis a persa- és török nyelven irt levelek okoznak bajt, a mennyiben ezen keleti nyelvek százféle tájszólásait még a legügyesebb orosz orientalisták sem értik. Itt azután valószinüleg oly eszközhez fordúlnak, mely a legtöbb esetben hatását ritkán szokta eltéveszteni. A rubel varázsereje nem egy keleti diplomata kedélyére hatott már megnyugtatólag, sőt oly esetet is tudunk, midőn az illetők könnyebbség okáért a kérdéses iratot vagy okmányt orosz nyelvre készen lefordítva adták át.

Oroszországban oly vidéken, hol vasutak nincsenek, csak postalovakkal lehet utazni, mihez azonban egy nyilt rendelet, «*podorozsne*» kivántatik meg. Ezen fontos okmány nélkül az illető postamester senkinek sem adhat lovakat, még azon esetben sem, ha élet-halál kérdése forogna fenn. A kormány dolgaiban utazó hivatalnokok, vagy katonatisztek e czélra czári ukázok-at kapnak, melyeknél fogva éjjel-nappal az előfogatokat még akkor is igénybe vehetik, ha ezeket valamely utas a maga részére már lefoglalta volna. Minden postaállomáson az úgy nevezett korona-épületben, a polgári hivatalnokok vagy katonatisztek számára egy jól fütött helyiség és négy ló mindig készletben tartatik. Ehhez még az örökké párolgó szamovár tartozik, mely nélkül orosz ember útközben meg nem élhet. A permi kormányzóság területén az 1890-iki rendkívüli zordon télben három persa utas a szó szoros értelmében azért fagyott meg, mivel a dolnai korona-épületben helyet foglalt futár kozáktiszt a szegény emberek befogadását ellenezte. Másnap reggel a három persa kereskedőt egy útszéli árokban halva találták. Dúsgazdag ékszerkereskedők voltak, kik több százezer rubelt érő drága kövekkel Szent-Pétervárra akartak utazni. A kérdőre vont postamester azzal mentegetődzött, hogy a futár kozáktiszt agyonlövéssel fenyegette, ha a házba idegeneket bocsájt be, sőt még azt sem akarta megengedni, hogy a persa utasok az istállóban húzódjanak meg. A hosszas kutatások után megkerült kozáktiszt pedig egyszerűen azzal védekezett, hogy a nála levő fontos sürgönyökért életével felelőssé tétetvén, három idegen emberrel éjszakának idején egy födél alatt nem maradhatott volna. Az I. Miklós czár kormányának utolsó évében megkezdett vizsgálat csak 1872-ben ért véget, mely hosszu idő alatt a szerencsétlenül járt embereknél talált ékszerek és drágakövek teljesen elkallódtak. II. Sándor czár, kihez a persák örökösei a kártérités ügyében személyesen fordúltak, a permi korkormányzóságnál letétben lévő drágaságok kiadatását megparancsolta ugyan, de miután 1853 óta a letéteket kezelő hivatalnokok elhaltak, a legutolsó csinovnik pedig hitelesen kimutatta, hogy ő hivatalbeli elődjétől semmiféle persa ékszert vagy drágakövet át nem vett, — a természetben való kiadás lehetetlenné vált. A csávában maradt kormányzó hatalmas pártfogói pedig Szent-Pétervárott meghiusitották, hogy a kárvallottak magán kihallgatásban ismét a czárhoz fordúlhassanak.

Ehhez majdnem hasonló egy gazdag lengyelországi marhakereskedő esete, ki a német határszélen eladott 600 darab hizó ökör árát arany imperiálokban postán Varsóba küldte. Az illető postamester az aranypénzt tartalmazó faládát tényleg rendesen tovább küldte, csakhogy abban Varsóban pénz helyett kavicsokat találtak. A varsói postarendőrség a kereskedőt hamis feladás czimén megbüntette, a pénzt azonban meg nem térítette. Midőn aztán a kárvallott méltó felindulásában orosz felfogás szerint a kelleténél többet beszélt és lármázott, közigazgatási uton, mint veszélyes egyén Tobolskba száműzetett, honnan valószinüleg haza sem került többé.

Az orosz vasutakon való utazást csakis az teszi némileg türhetővé, hogy a forgalmi és vonatkisérő személyzet katonai vezénylet alatt áll. A minden vonaton látható csendőrök és polgári ruhába öltözött rendőrök zaklatását a kellő óvatossággal, de azért elégséges mennyiségben adott borravaló segitségével el lehet ugyan kerülni, de azért alig hiszszük, hogy valaki Oroszországban valami nagyon szivesen utazgatna.

EGYVELEG.

* **A kis San-Marino állam** fennállásának 100-ik évi jubileuma alkalmából jubileumi levélbélyegeket adott ki, melyek természetesen nem annyira forgalomba szánvák, mint a levélbélyeggyüjtők zsebének megkoppasztására.

* **Sakkmesterek**. Századunk leghiresebbb sakkjátszói a következők voltak: 1800: *Deschapelles*, le nem győzött. 1834: *La Bourdonnais*, le nem győzött. 1843: *Stonnton*, vesztett 1851-ben, Anderssennel szemben. 1851: *A derssen*, vesztett 1866-ban Steinitzal szemben. 1858: *Morphy* le nem győzött. 1866: *Steinitz*, vesztett 1894-ben *Lasker-rel* szemben, ki 1894 óta a sakkmesteri dicsőség tulajdonosa.

* **Peking** városát 17 méter magas és 13 méter vastag kőfal veszi körül, mely 500—1000 éves lehet. A város maga 24 km. kerületü.

* **A mathematika tanárai** között nagy hirnévre tett szert *Kovalevszki* Zsófia asszony, ki a stockholmi egyetem rendes tanára volt és igen sok kitünő szakmunkát irt, de már 38 éves korában 1891-ben meghalt. Újabban ugyancsak Stockholmban egy nő tanít mathematikát, *Wedel* Anna, egy előkelő állami hivatalnok leánya, egyelőre azonban csak mint tanársegéd.

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITTAY TIHAMÉR: LEMONDÁS

Olyasforma, mintha egy antik szobor röhögne. Csak legalább Gyula lenne itt, hogy elbeszélném neki, ami szívemen van. Hogy tud az hallgatni . . . Esküszöm, a hallgatásában is megindító művészet van. Nem vetted észre? Csak figyeld meg. Leül és hallgat. Csak hallgat! De hogy hallgat!

— Hát ugyan hogyan hallgat? — kérdezte Kornélia ingerkedve.

— Hogyan? . . . Jupiterre, azt nem lehet megmagyarázni. Azt hallani kell.

— Hallani?

— Igenis hallani. Mert az ő hallgatása beszédes, kifejező, megragadó . . . De most sietek borotválkozni. A földesúri méltósághoz nem illik a kiütköző tüske. Noblesse oblige. Iszom egy pohár bort, hogy kijózanodjam.

Vette a kalapját és rágyújtott kedves dalára a Szevillai borbélyból:

Mert a ki sok bort iszik,
Az eszét eltemeti . . .

Még aznap szétajándékozta az összes parókákat, felkötő szakálokat, spanyol ingeket, lovagszárakat, sarkantyukat és sárgacsizmákat a színtársulat tagjai között.

— Gyerekek, — mondotta. — osztozzatok meg a királyságomon! Nincs több. A legszebb királyleány sem adhat több diakulum flastromot, mint amennyije van. En mától kezdve hatökrös nábob vagyok.

És titokzatosan énekelni kezdte az „Álarcos bál"-ból az ösmert kórust:

Hahaha! Hahaha!
Lesz mit nevetni a városba . . .

VII.

Két év telt el . . . Minden arra mutatott, hogy a cseresi uradalom kastélyában boldog emberek laknak. A legboldogabb Tarassay Kálmán volt. Ez a félig tudós, félig művész-ember sohasem érzett annyi élet- és munkakedvet, mint amióta megnősült. Minden reggel három vidám arc köszöntötte: felesége, nővére és apósa. Az utóbbi többnyire énekelve. Karcos, rongált baritonjával minden reggel kiforszirozta Fausztnak tenorszólamát: „Légy üdvöz, tisztaság hajléka!" s néha félóráig recsitative beszélte el fantasztikus álmait.

A fiatal férj az utóbbi három hónapot Galiciában töltötte, ahol néhány nagy kaszárnya építését vállalta el. Utána két hétig az isztriai parton is időzött. A háztartás művészetébe a volt primadonnát sógornője, Vilma vezette be. Vilma két évvel idősebb volt, mint Kornélia, huszonnégyéves. Nem volt szép leány, de értelmes arca, karcsu, elegáns termete s az az őszinte nyájasság, amely sötét

Uj Idők 1904-5 — XI 6-7

szürke szemeiből áradt, kedves, rokonszenves teremtést mutattak. A két fiatal sógornő hamar és igazán megszerette egymást, bár természetük nagy ellentéteket mutatott.

Vilma egészen passziv természet volt, aki úgy fogta föl az életet, hogy annak kell történni, amit felőle a legközelebbi rokonok határoznak. Nagynénjének Antalváry főispánnénak, föltétlen hatalma volt fölötte, mint minden erőszakosabb természetnek a gyöngédebb lélek fölött.

A főispánné minden évben háromszor-négyszer ellátogatott a cseresi kastélyba. Két-három hétig időzött ott. Mindig nagy udvar kisérte. Azok, akik kegyétől függtek, hivatalnokok, képviselőjelöltek, kincstári bérlők. Célja volt Vilmát férjhezadni, lehetőleg előkelő emberhez.

Minden évnegyedben volt néhány új férjjelölt. A legutolsó és a leghatározottabb férijelölt Borossa Imre báró volt, aki nemrégiben örökölt egy távoli rokona után, hír szerint, igen tekintélyes vagyont. Az is hallatszott, hogy a bárónak az adósságai is tekintélyesek. De a család, amely Erdélyből származott, kétségkívül a legtekintélyesebbek egyike volt egész Biharban és Temesben.

Ezt a házasságot, amint már tudjuk, Kornélia ellenezte a leghevesebben.

Az öreg komikus, a naiv vén gyerek, nem értette, mért oly gyülöletes Kornélia előtt Borossa báró.

— Édes Nellim, — mondotta, neki egy alkalommal, — a fiatal uraknak megvan az a rossz tulajdonságuk, hogy roppant egyformák. Különösen azok, akik színház körül settenkednek. Ha az egyik csóka, bizonyos lehetsz, hogy a másik varju. A különbség csak a tollazatban van, de ami a csőrüket illeti...

A bárót már csak hónapok választották el a negyvenedik évétől. Azóta hogy Stuttgartban utoljára találkoztunk vele, fekete hajába a halánték körül néhány ősz hajszál tolakodott. Az örökölt birtok alig két óra járásnyira feküdt a cseresi kastélytól. Mióta a főispánné ujabban a kastély vendége volt, mindennap átlátogatott, többnyire lóháton.

Vilmának tetszett a báró. Készséggel nyugodott bele abba a gondolatba, hogy felesége lesz. Ő sem tudta megérteni Kornéliának ideges ellenszenvét. Nem is kereste az okát. Általában a házassági ügyet Amália tántira, a főispánnéra bízta. Tudta, hogy nagybátyja, a kúriai bíró, nem avatkozik ezekbe az ügyekbe. Bátyja, Kalmán, még kevésbbé. Nem értette, hogy miképp lehet az, hogy Amália néni és Kornélia oly ellentétesen itéli meg a bárót. Mert Kornélia nem titkolta ellenszenvét. Csak néhány nap előtt véletlenül fültanuja volt egy heves párbeszédnek, mely nagynénje és sógornője között zajlott le a park szélén, a Maros partján. Hallotta, hogy a báróról van szó. Sógornője ez alkalommal szokatlanul erős kifejezéseket használt.

Vilmát nagy nyugtalanság fogta el. Tudta, hogy Kornélia nyílt, egyenes lélek. Nagy, komoly oka lehet tehát, hogy a bárót gyülölje. Igyekezett szokása ellenére energikus lenni. Fölkereste Kálmánt, s elmondta neki a park szélén lezajlott jelenetet.

Kálmán csodálkozva hallgatta hugát. Alig tudta megérteni, hogy miről van szó. Ez az erőseszü, nagykészültségü teknikus, aki hegyeket repesztett, zuhatagokat hidait át, érzelmi dolgokban gyönge, bátortalan volt. Fölkelt a dolgozó asztalától, amelyen egy tervrajz befejezésével foglalkozott. Igyekezett hugát megnyugtatni.

— Lehetetlen! Kornélia azt mondta volna, hogy a báró nyomorult ember? Teringettét, ez erős kifejezés. Én a bárót a magam részéről honett gavallérnak ismerem. Tudom, hogy nagyon sokoldalu, mívelt ember. Azaz, megállj, őszintébb leszek, nagyon jól én sem ismerem. Talán kétszer beszéltem vele. Egyszer Olaszországban. Hm! Nyomorult... Mért mondja és honnan tudja Kornélia, ha csakugyan az lenne? És Amália néni rajong érte. Éppen tegnap mondta Kellemetlen ellentétek. Lehet, hogy Kornélia túlszigoruan itéli meg. Vettem észre, hogy ki nem állhatja.

Nem folytatta tovább, mert apósa, az öreg Könyves lépett be. Kálmán nem hagyta szóhoz jutni.

— Jó, hogy jön, kedves apuskám, ön fel fog bennünket világositani minden irányban.

— Pardon, — kiáltotta az öreg a leghevesebb gesztusok kiséretében, — nem vagyok beszámitható állapotban. Az öröm tébolya környékez! Magamon és magunkon kivül vagyok. Jutalomjátékom van a nézőtér teljes kivilágításával. Több, theatre parée! Minden jegy eladva! Itt a távirat! Gyula az éjjel megérkezik. — Gyula, Dénes Gyula! A gyorsvonattal jön. Vagyis egyelőre kengyelfutók, heroldok és apródok nélkül... Irigylem a konduktort!

Oly hadarva beszélt, hogy a lélegzete elállt. A hírnek különben Kálmán is megörült.

— Brávó, — mondotta — azonnal intézkedem, hogy kocsi menjen elébe. Magam is fölülök a kocsira. Ez derék! Hogy fog örülni Kornélia!

— Tudja már?

— Nem tudja, — válaszolta az öreg titokzatosan, nyakát a válla közé húzva. — Pszt, tudják hol van Kornélia? A rajcsi-tanyán. Az öreg Tarassayval, a kúriai bíróval kocsikázott ki, a méltóságos úrral. Talán öt perccel előbb, mint a távirat oda érkezett. Fogalmam sincs, hogy mit keresnek a rajcsi tanyán együtt?

— Nekem sincs, — mondotta Kálmán, — de az mellékes. Elég, ha ők tudják. Csak nem leszek féltékeny a nagybátyámra.

— Miért ne! — mondta az öreg Könyves, akinek mozgékony arca sugárzott az örömtől. Az bizonyos, — folytatta, — hogy Gyulát nem eresztjük el egyhamar. Vakációja egy hónap mulva jár le. Ah, ha itt töltené ezt a hónapot!

A vén kómikus Vilmához fordult.

— Hát Vilma, maga nem is örül?

— De igen, Antal bácsi.

— Látta-e már Dénes Gyulát játszani? Mert tetszik tudni a színpadon kivül nem sokat számit. Csak úgy jár-kel, mint más ember. Nincs semmi különös a viselkedésén, modorán. Keveset beszél, csak nézeget és mosolyog. Éppen úgy, mint a legközönségesebb ember. Szóba áll a színlaphordóval, a garderob-szabóval, előre köszön mindenkinek. Roppant szimpla fráternek látszik... De a színpadon, ah, a színpadon!

— Láttam, — mondotta Vilma.

— Úgy, igen, látta? Melyik szerepében?

— Legutóbb don Cézárban.

Az öreg komikus diadalmasan kiegyenesedett.

— Ugy-e, hogy milyen don Cézár! Emlékszik, amikor a korcsmából kidobják, vagy amikor a kövér kapitányt leszúrja... De az semmi, hanem amikor a király elé áll s azt mondja: „Én don Cézár de Bazán, caraffai gróf vagyok!" Akkor oly grandiózus, amilyen csak Apolló tudna lenni huszárkapitányi uniformisban. Mindenki elhiszi neki, hogy joga van föltett kalappal beszélni a királylyal. Pedig az apja egyszerü kántortanító volt. És a fia... Nem különös ez? De mindegy, a fő, hogy még az éjjel itt lesz, hogy keblemre ölelhetem! A halhatatlan istenekre, kezdem irigyelni önmagamat!

Hirtelen a vejéhez fordult:

— Hát mi is az, kérem, amiben nekem fölvilágositással kellene szolgálnom?

— Igen, kedves apám, — mondta Kálmán, — a dolog nem túlságosan komoly, de mégis... Ismeri ön Borossa bárót?

Az öreg komikus kissé elfintorította az arcát, aztán nagyot fujt.

Eszter arca bizonyára gyakorta megjelent. Aztán tovább andalgott, s valami árva-szomoruságot érzett a szivében.

Átment a múzeum-kertbe. Végigsétált a fák közt. Rápillantott a padra a Kisfaludy-emlék közelében. Egy buldogg arcu fiatal ember olvasott ott hirlapot. Odább meg gyermekek zajongtak.

Ha véletlenül ott látta volna Esztert, nem szólította volna meg, csak ránézett volna messziről, s tovább ment volna mint valami idegen.

Jobb, ha nem ismerik egymást. Valamikor majd később, mikor már öregek lesznek, egyszer véletlenül találkoznak, meg fogja szólítani.

— Nagyságos asszonyom, talán fölösleges magamat bemutatnom?

És ő elmosolyodik majd azzal a finom mosolygásával, és tétovázva nyujtja a kesztyüs kezét:

— Ah igen igen. Csak a neve nem jut az eszembe. Hol is találkoztunk?

Másnap elment az egyetemre, hogy tudakozódjék, micsoda vizsgákat kell letennie, hogy professzor lehessen?

Ott örömmel fogadták.

— Semmi vizsga! Olyan szükség van képzett professzorokra, hogy azonnal alkalmazzák.

És az egyik gimnáziumban már harmadik napra tanította a történelmet.

— Uj életet kezdtem, — mondotta, — új szántást, új vetést. A sors letörülte a multat a táblámról. Uj jegyek kerülnek reá.

Vasárnap mégis eszébe jutott a Servita-templom. Vajjon jár-e még oda? Csak egykicsit szeretné látni, csak a fejét hátulról, csak a kezét amint az imádságos könyvet kinyitja. Csak úgy szeretné látni, mint azt a falovat, amelylyel gyermekkorában játszott. Csak megnézné, de már nem játszana vele.

Vajjon ha odaállana a régi helyére, megérkezne-e az a gyöngéd érintés?

De nem jár ő már oda! Hogy is járna! A gyermekének az arca az imádságos könyve.

Benézett délután Törökékhez. Éppen sétára indultak.

— Elmegyünk sétálni, — mondotta Törökné. — Egész héten a szobában ülünk. És ma különösen szép az idő.

Május első hete volt.

Abel hozzájok csatlakozott. A téren virágárus kofák orgonát, nárciszt, és olasz-jázmint árultak. Abel vett egy csokor narciszt és átadta Bertának.

A leány kedves mosolylyal köszönte meg. Világoskék ruhába volt öltözve, sötét kék bársony-diszítések voltak a vállán és a mellén. A virág jól illett a kék szinhez, a mellére.

Sétáltak a Dunaparton. Ábel középett ment. Jobb felöl az öregasszony, balról Berta.

Fölmentek a Lánchidig, a Lánchidon túl is. Megnézték az épülő Magyar tudományos akadémiát. Körül is járták. Bizony csunya kavicsos helyre építették. Mögötte vízzel telt gödrök vannak és szemét.

Aztán visszafordultak a Váci-utcának, hogy lássák a divatos ruhákat. Ahogy a Nagy Kristóf szobrához érnek, Abel lépése meglassúdik:

— Ne menjünk-e be egy percre a Servita templomba?

Berta elmosolyodott:

— Lássa mama: a séta kedvéért ma el akartuk mulasztani a litániát. Itt a mi lelkiismeretünk szólalt meg a Nyéky úr ajkán.

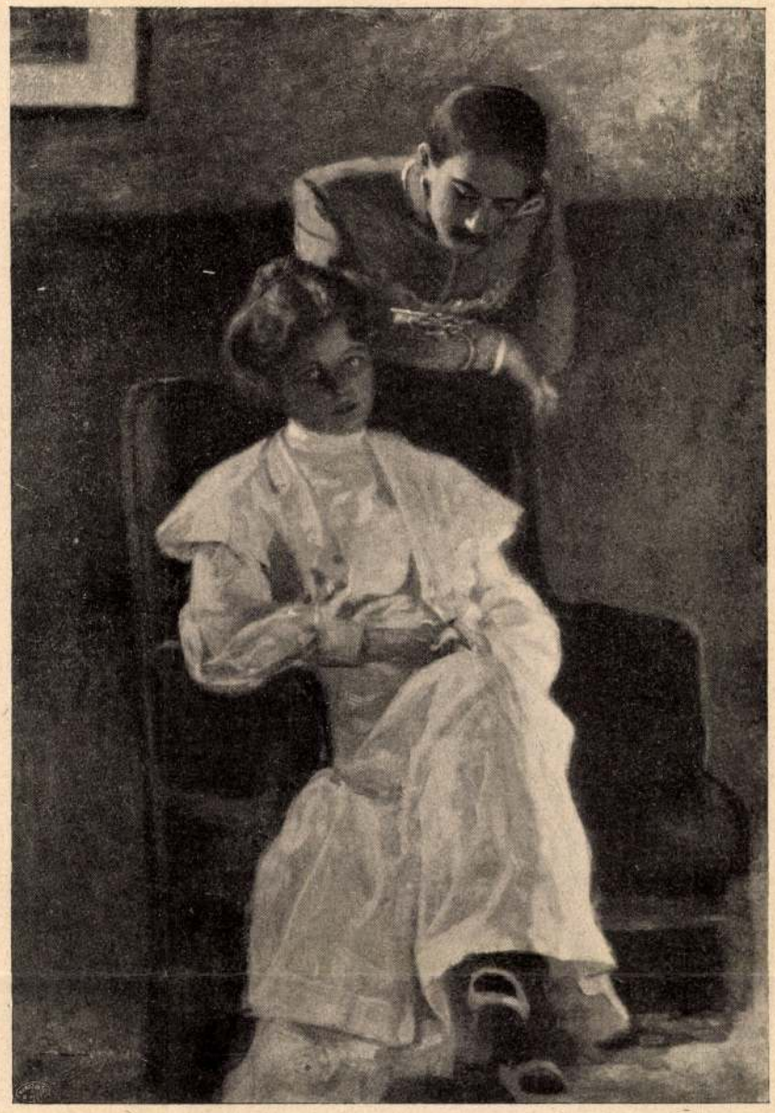

A Könyves Kálmán jogosításával

MARGITTAY TIHAMÉR: KOMOLY KÉRDÉS

És bementek a templomba.

A litánia javában folyt: zúgott az orgona, zengett az ének. A Mária-oltár föl volt diszítve gyöngyvirággal. A hölgyek is tavaszias tarka ruhákban. A tömjénfüsttel egybekeveredett a sok virág illata.

A hölgyek beültek a padba. Ábel állva maradt.

Nem az a remény vonzotta be, hogy Esztert itt találja, csak Eszternek az emléke. Hányszor ültek ők itt ketten, szótlanul, egymásra nem nézve, csupán azért az érzésért, hogy egymás mellett vannak.

Az idő lerombolja az érzéseket. Ábel azt kereste: mi maradt belőlök?

A hátulsó padokban most is szegényes öltözetü anyókák ültek; most is épp olyan mély áhítattal seppegték az imádságaikat mint akkor. Nem változott semmi. Az anyókák nem fogynak el soha.

A szeme önkéntelenül is egy divatos ruháju hölgyre tévedt, aki az öregasszonyok között ült, s fehér csipkével környezett hosszu finom nyaka feltünő volt, amint arccal a két imádkozó kezére hajolt.

Ez a nyak! Ez a haj! És éppen itt az öreg nők között. Abel hátán mintha gyöngyvirág gyöngyei pergettek volna végig.

Uj Idők 1904-5. XI. 24.

Oldalt került, hogy profilban lássa.

Ő az, Ő, Ő, Ő!

Abel mély megindulással nézett reá. Tehát idejár. Most is eljön minden vasárnap. A vallás vonza ide? vagy az emlék?

A templomnak gyertyavilágos félhomályában nem látta tisztán az arcát, de megismerte. És végigzendültzúdult a szívén valami édes érzés, mint mikor a tavasz első meleg lehellete száll át a téli világon, és minden alvó virág megmozdul, fölébred.

Mintha csak álom volt volna, hogy évekig nem látta; mintha ma is úgy volna itt mint régen, s mikor kijönnek, boldogan csatlakozhatna hozzá, hogy két utcán át elkísérje.

De kirázta a szívéből ezt az ábrándot. Eszternek nem szabad őt látnia többé. Törökéktől is el fog költözködni, nehogy véletlenül ott találkozzanak. S megmondja nekik, hogy: ha kérdezősködik, ne tudjanak semmit.

Visszavonult a templom homályába, s onnan nézte tovább. Mikor Eszter megmozdult, mikor az imádságos könyvét betette, amikor keresztet vetett, minden mozdulata egy édes sajgást keltett a mellében.

A litánia véget ért. A hivek megindultak kifelé.

Ábel az ajtó közelében állott. Hamar kijutott.

Hova állhatna úgy félre, hogy lássa Eszter arcát anélkül, hogy Eszter megpillantaná?

Milyen ostoba vagyok! — mondotta, — hiszen ha belém botlik, akkor se ismer reám. A szakál elváltoztatta az arcomat.

S a templom elé állt, közel az ajtóhoz, hogy közelről lássa, közelről.

Ha Eszter véletlenül rápillant, nem fog köszönni; egy arcizma se fog megmozdulni. Csak látni akarja, látni! látni!

És jönnek, tolongnak egymásután kifelé férfiak, nők. A levegőben pacsuli illat szállong. Törökék bizonyosan később jönnek, mint Eszter.

Jakobei Gyula amatőr-fényképe

Rákóczi-forrás a Talabor völgyében, Alsó-Kalocsa és Kövesliget közt

És Ábel arca izgalomtól piros, a lába remeg. „Gondolkozzunk csak nyugodtan“ — mondogatja. De mégis úgy ver a szíve, mint a marokba fogott galambé.

Ime előtünik Eszter is. A régi édes fehér arc, csak kissé teltebb. Templomi nyugalom a vonásain. Kilép. A szeme megáll Abel arcán. Megáll megkövülten. A következő percben öröm lobban meg a szemében. És egy „Abel!“ kiáltással a mellére omlik.

Összeesett volna, ha Ábel el nem kapja.

A tolongók bámulva állják körül.

— Elájult! — susogják az asszonyok.

De Ábel a karját erősen az Eszter karjába fűzi, s elvonja onnan egy fiakerba.

— Városligetl!

Törökék ekkor léptek ki. Látták, hogy vezeti karon fogva, hogy emeli be a bérkocsiba.

Berta elsápadtan nézett utánok. A keblére tüzött nárciszt leszakította, s eldobta.

XI.

Az első percekben nem tudtak egyebet mondani, csak egymás nevét, csak szaggatott szavakat:

— Abel!

— Te kedves! Te édes!

— Hogy megleptél

— Te leptél meg!

És Ábel magához szorította, ezer csókkal borította el az arcát.

— Most már az enyém vagy! Az enyém! Viszlek! Most már nem él az anyád! A családi tekintetnek vége!

Eszter mámorosan nézett reá.

Ábel lázasan folytatta:

— Menjünk el azonnal! Ki se szálljunk ebből a kocsiból! Menjünk el bárhova! Ha akarod messze! Ki külföldre! A férjednek csak egy levelet írsz, csak annyit: „Elválok tőled. Indítsd meg a válópert!“ Es elválsz. És a magunk boldog fészkében várjuk meg a válópert. Igy lesz?

— Amint akarod, — rebegte mámorosan az asszony.

— Még az éjjel elútazunk. A pénzem nálam van. Csak egy percig fog állani a kocsi a lakásom előtt. Aztán repülünk, szállunk mint két boldog vándormadár. Bécsben egy napot pihenünk. Aztán ki Berlinbe! A kis kerti szobámat talán még ki se adták. Egyelőre odahuzódunk. Gyere Eszter gyere, ha most nem jösz, ezt az órát az Isten se adja többé vissza.

Az asszony a nyakát átfonva gyönyörködve hallgatta. A szivét szinte sodorta az Ábel szivéből fölcsapongó láng. Itta a szemével az arcát. A mondatok végét csókkal pontozta. Aztán egyszercsak letágult a karja Abel nyakáról; a szeme elborult. Folytatjuk

---

A pálya végén

A pályafutás immár véget ért,
Kilobogta magát a lelkem;
Napom tünőben, — fáradt is vagyok, —
Ideje most már megpihennem.

Csak tavasz jöttén zsongat még a vágy,
Szívem fölreszket, könyben ázik, —
Mint megmozdul az ó-bor is, mikor
Odakünn a szöllő virágzik . . .

ENDRŐDI SÁNDOR

Az első csók.

Irta Bródy Sándor.

I.

Élt itt Budapesten egy leány — a Tuza kisasszony — zongoraórákat adott és abból élt az édes anyjával együtt, aki mindég angol regényeket akart fordítani, de kevéssé tudott angolul. Egyszobás udvari lakásban laktak, ablakuk ama úgynevezett világos udvarra szolgált, mely mindig sötét. Olyanformán éldegéltek, mint ama két cserép muskátli a napot nem ismerő ablakban, éppen hogy éltek. Az egyik cserép már száradt elfele, a másik — melyet az öregből, a hervadt, a száradt tőből oltottak, még tartotta magát, erősödött, virágozott, illatozott, még várta a napot, hátha megjön, jönnie kell.

A Tuza kisasszony csak igen csendesen akart, egészen beleélte magát a szürke köznapokba, örvendett vasárnap a sült tésztának és ha falusi rokonaik tavaszszal gomolyát küldtek, mindig azt vacsorálta. Kétszer egy esztendőben elment színházba, egyszer a maga pénzén, másszor meg került jegy valamely családnál, ahol tanított és ahol a férj a feleséggel, az előadás előtt hirtelen összeveszett. Erről a két előadásról a Tuza kisasszony sok hónapig gondolkozott, úgy a színészek szép játékáról, mint a közönségről, amelylyel együtt nevetvén és sírván, úgy érezte, hogy társadalmi életet él. Igen tetszett ez neki, a meleg levegőt móhon szívta be és rokoni érzés töltötte el a szépruhás asszonyok iránt, a kivágott kabátos férfiakra pedig, amint reá tekintett, loppal, egy kissé remegtek a szempillái, elpirult és kimelegedett, ámde csak a lelke belől, az arca fehér maradt, a természettől oly fehér, mintha festve vagy vésve lett volna. És ebben a szinte természetellenes fehérségben, ebben az északi hidegségben két egyiptusi szem égett és kipiroslott két bíborvörös ajak, mely mindig nedves volt és egy kissé nyitva mindig.

Ha a Tuza kisasszony akarta volna, feltünik még itt is e nagyvárosban, ahol a legszebb leányok oly rejtetten élnek, megpillantják őket az utcán, elismerik, egyszer-másszor követik is, de ha szerencséjük nincs és a természetük nem *az*, eleresztik őket és várják a másik jelenséget. A zongorát tanító leány is többször észrevette — különösen tizenhéttől tizenkilenc éves koráig — hogy az utcán igen tetszik, hízelgő, bámuló, de nagyobbára rossz tekintetek érik, ezeknek örült és ezek elől menekült, bár édes anyja sokszor figyelmeztette, hogy ne féljen, a szerény leánynak vége.

A mama, kinek sulyos, de nem fájdalmas idegbaja miatt mindig karosszékben kellett ülnie, egészen más vérmérséklet volt, mint gyermeke és emiatt nem mindig éltek békében. Egy kissé kínozta leányát s ha az fáradtan a nehéz és unalmas leckéktől, még fehérebben hazatért és az ágyra vetette magát, rendesen így szólt hozzá:

— Egészen olyan vagy, mint az apád. A rendetlenség az, mely mindent megölt, őt is és téged is megfog, megládd. Azért halt meg előbb, mintsem kellett volna, azért költött úgy, mintha pénzbányája lett volna — néha egy nap húsz forintot is — és ezért nem fizette ki az utolsó biztosítást. Ha kifizeti, nem maradsz a nyakamon . . .

A Tuza kisasszony arcát a párnákba fúrta, ingerült, de csendes hangon azt mondta: »Jó van, jó« és egész keserűségével csekély számu tanítványaira gondolt, akiket leginkább azért tanítattak, hogy kínozzák őket. És ha legalább a körmükre lehetett volna ütni, mint ahogy vele megcselekedte a mestere! De egyszer próbálta és akkor is csaknem az ujságba került. Úgy összeszidták, úgy megszégyenítették, hogy egy egész esztendeig fekete szatin-bluzban járt és nem evett gyümölcsöt, imádkozáson kívül ezt a penitenciát rótta magára.

Néha, a szemrehányások, anyja idegrohamainak nehéz pillanataiban: szerelmesen gondolt az apjára, az egyetlen férfira, akit ismert, s aki őt oly kimondhatatlanul szerette. Hogy is volt azzal a biztosítással? Azt szegény csakugyan kifizethette volna. Emlékezett, hogy ezzel az ügygyel sok baj volt, a biztosításról sok szó folyt és ő kislány korában azt hitte, hogy apja csakugyan biztosította a saját maga és kislánya életét, pénzt adott valakinek és nekik már most nem kell meghalniok, az a valaki megengedte, hogy éljenek. Később megértette, hogy ez mégsem lehet, a mama magyarázta meg, aki gyűlölt minden tévhitet, akármilyen szép volt is az és kedvelte a józanságot, habár az csúf és ártalmas volt is, és diadalmasan mosolygott, ha azzal megronthatta a férje életét. De az csakugyan nem volt rendes ember — a lánya is emlékezett erre, — egész napokat elhevert az ágyban, ábrándozva, játszva, azt mondta, hogy fáradt, pedig talán az egész éjszaka a kávéházban ült. Hajnalban jött haza sokszor, fölébredtek reá, anyja haragudott: »Még ez a kis álom, még ezt is elveszi!« mondta, de ő mindég örült neki, kinyitotta a szemeit, mosolyogtak egymásra, elvette a cukrot, fügét, vagy datolyát, amit apja hozott, a kezébe szorította és azzal aludt.

Mindég hozott valamit. Bádogskatulyában halakat, boltban — és nem kofánál — vett gyümölcsöt, képeskönyveket, amelyeket részben maga írt, kislány korában azt hitte, hogy egyszersmind maga is nyomtatott. Téli estéken, ha nem haragudtak a mamával, rajzolgatott, leányokat, huszárokat, szép férfiakat, akikre azt mondta: ez lesz kislány az urad, vagy szőke kell? legyen! Nincs meg a rajzokból egy sem, nincs meg belőle semmi, két esztendeje még meg volt a felöltője, krémszínü, nem kellett senkinek, míg végre egy bolondos ócskás megvette . . .

Más férfira nem is gondolhatott a huszonhárom éves leány. De álmodozni sokat álmodozott róluk tizenhat éves korában, de a kor elmult, leszokott erről is. Néha, később megint rájöttek ezek az álmodozások, amelyekbe még jobban belefehéredett. Elfogódva nézte a cselédeket, amint a kapuban várták a katonát, eljárt esküvőkre és végigment a belváros utcáin, ahol még udvarolnak, különösen ha nap süt, délfelé. Csakhamar belátta azonban, hogy sem a Kossuth-, sem a Váci-utca nem neki való, az asszonyok is igen megnézték, sőt a rendőr is, csak félig értette miért, de

Peking. **Kinai épület.**

ettől a sejtelemtől is megszédült, sőt egy kissé meg is undorodott. Menekült vissza az udvari lakásba, a két tő muskátlihoz, a zongorájához, amely mindég le volt hangolva, mint az ő élete, de azért még volt benne harmónia, bús is, víg is. Boldogtalan nem volt azért, ideje sem volt reá, blúzokat kellett varrnia, fordítania, mert szeretett kecsesen öltözködni és mint sok szegény leány, a külön, az olcsó, jó és becsületes önálló derekak révén csakugyan jól is öltözködött. Aztán ő is főzött, csinált mindent, csak a mosásra, súrolásra nem adta magát és inkább meghalt volna, mintsem hogy elmosogasson. A kezét féltette, a fehér, magas és hosszu kezét őrizte — kinek?

Magától is megkérdezte olykor: kinek, minek? Magamnak! felelte büszkén, és gőgös érzéssel gondolt a sok oktalan férfiúra, aki mind egy tiszta kéz után áhítozik és nem tudja megtalálni az övét. És nem is fog reátalálni soha, senki, nincs aki hozzávezesse!

— apján kivül, ez a fiú volt, akit egyszer látott, nyolcéves korában.

Akkor a mama köhögött, lementek mind a hárman Erdélybe, Kolozsvárott megháltak. Korán volt még lefeküdni, lementek a szálló kávéházába és fagylaltot ettek, ő két szeletet kapott, epert és vaniliát.

Az ablaknál ültek, a kislány kinézett az éjszakába: látja e valaki, hogy ő fagylaltot eszik, külön? Látta egy fiú, a lába mezítlen, de a ruhája rendes, kis kerek kalap a fején. Mama és apa szokásuk szerint egy kicsit veszekedtek és észre se vették, hogy az ablaknál a kis fiú elébb nézi az idegen leánykát, aztán integet neki, nem vásottan, hanem tisztességtudóan, de azért mulatságosan. Lebukik, fölnéz, megint lebukik és játszik, de nem a maga kedveért. Most a zsebéből elővesz egy fényes tárgyat, egy pezsgős üveg ezüstös bádogját. Mutatja, tetszik-e? Nyujtja: magának adom! Aztán fogja a bádogdarabot: kis sipkát csinál belőle,

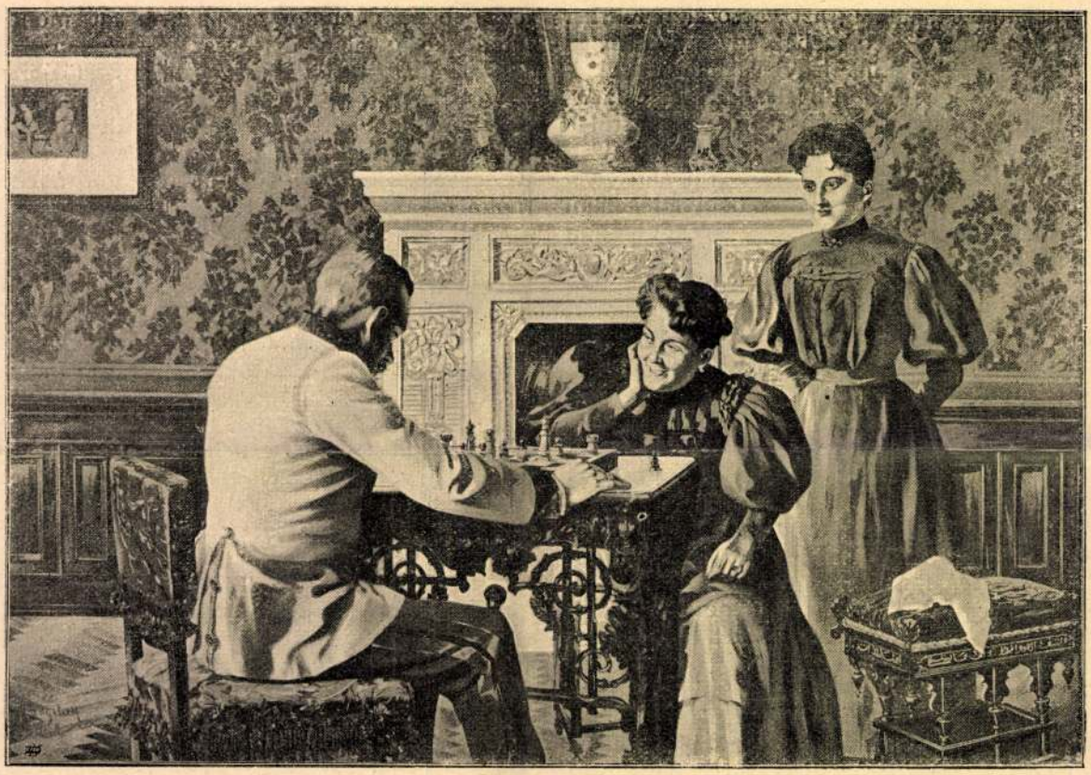

Vesztett játszma. *Margitay* Tihamér festménye.

Jön a házbér! szólt, szólalt meg mindég ilyenkor az anyja és kiverte fejéből a sötétszárnyu gondolatokat. Egy zsák lisztet kaptak gazdag rokontól, aki küldeményeért nem fizette meg a vasútat, nem volt pénzük kiváltani, a vasútas nem hagyta ott, elhozta, megint visszavitte, előpénzt kellett kérni, a házmesterné szemtelenkedett az anyjával, egy tanítványának az apja, börzeügynök, megbukott, mindenféle ily kalamitások támadtak, fonódtak és nem engedték, hogy szíve szóhoz jusson. Nagyokat aludt és az élet szépsége, lassan-lassan, nem állott az ő számára egyébből, mint egymás után következő kilencórás alvásokból. Amikor reggel fölkelt, annak örült, hogy este majd lefekhetik és kedvenc álmait álmodhatja: a repülést, a hajózást, Velencét, azt, hogy parasztasszony és szedi a markot az arató ura után . . . és a kis fiút.

Igen, egy férfi mégis csak volt az életében, apján kivül, a kis kőmüves fiú. Erre ébren is gondolt néha, különösen őszi, holdas éjjeken. Egyetlen erős emléke

nevet, majd elrontja és igen komoly arcot vágva, az ezüstös pléhből keresztet csinál. Odanyomja az ablakhoz, a kis lány utána nyul.

— Mi az Katóka?

— Egy fiú!

— Mindjárt elkergetem! — szól közbe a pincér és kifelé tart.

— Inkább hívja be! — szól apa. Behívjuk kis leányom?

— Be.

— Adassunk neki fagylaltot?

— Igen.

Egy pár pillanat mulva a fiúcska — nem sokkal nagyobb, mint ő — jött befelé a kávéházba, a pincér kézen fogva vezette, de a gyerek is szívesen jött, komoly volt, de cseppet sem elfogódott. Szépen jó estét köszönt, de nem csókolt kezet senkinek, kezet fogott apával, anyával, vele nem, csak ránézett.

Leültették.

kezdő orvos szivének? Pedig ha kissé fölnézne, tán azt is meglátná, hogy igenis kell! Az a csinos fiatal hölgy, balra a betegtől, bár mosolyogva nézi az első orvosi szereplést, föltűnően érdeklődik a diagnózis iránt és tán nem csalódunk, ha azt állítjuk, hogy az orvost sem nézi le. Lehet, hogy nemsokára ő is beáll majd betegnek. Előre megírhatjuk a recipét, bár nem tartozunk az orvosi fakultáshoz. *Rep.*: egy kis karikagyűrű, a bal kéz gyűrűs ujjára fölhúzva. Probatum est.

A kedves kis genrekép *Margitay* Tihamér éleslátását és ecsetjét dicséri.

—

Az új eskütéri híd.

Ujabb képeket adunk közre ebben a számunkban arról a nagyszabásu teknikai műről, amely Budát Pest szívével összekapcsolni van hivatva. Hatszáz munkás kéz fogott hozzá, hogy ágyat ásson az óriás pilléreknek, amelyek a láncon függő hidat tartani fogják. Az emberek munkájába azonban kegyetlenül belevágott a haragos elem, amely fölött a híd egykoron uralkodni fog: a víz. A fundamentumok kiásása alkalmával meleg források bugyogyantak ki a mélységekből s részben elöntötték a szerkezetet. Be kellett szüntetni egy időre a munkát s a sok dolgos kéz most e forrásvíz eltávolításán fáradozik.

De az ilyen akadályokkal hamar megküzd a mai teknika. A nagyszabásu híd azért mégis meglesz, újabb dicsőségére a magyar teknikai tudásnak. Mert tudni kell, hogy ez a híd nem közönséges portéka, hanem valóságos arisztokratája lesz a világ összes lánchidainak. Merész szerkezetével külön válik a többitől: ekkora *egynyílásu* lánchidat még nem építettek sehol a világon. Egy pár szám világos fogalmat ad erről az óriásról. A híd összes nyílása nem kevesebb, mint 374·4 méter hídfőtől hídfőig mérve, holott a Lánchidé, amely nem egynyílásu, 376·5 méter. A mi a Lánchídnál több ívre van fölaprózva, azt itt egyetlenegy nyílás foglalja magában.

A nagy munka most két részre osztva folyik Buda és Pest partjain. A legnagyobbat a caissonok lerakása veszi igénybe. Ezek a hatalmas vastömlők tulajdonképpen köpönyegei a pillérek jövendő fundamentumának. A caissonokat lebocsátják a folyó medrébe, egészen le a fenekre, aztán kiszivattyúzzák belőlük a vizet. Az üres caissonban a munkások hozzálátnak a meder homokjának, kövecseinek kikotrásához s addig ásnak lefelé, míg sziklatalajra akadnak. Ott aztán megmarad a caisson, amelyet végre teletöltenek szilárd építőanyaggal.

Egyik képünk egy ilyen caisson-összeállítást mutat. Ha majdan büszke ívben végignyul az új eskütéri híd a Duna hullámai fölött, Budapest nemcsak a közlekedése számára nyer új utat, hanem erkölcsileg, szellemileg is összébb kapcsolódik Pest Budával. Egységesebb lesz a magyar főváros, amelynek budai része eddig sok tekintetben egészen különálló volt, nemcsak tradicióban és nyelvben, hanem az élete folyásában, fejlődésében is.

Maritta, a korsós madonna. Aggházy Károly két fölvonásos operájának zongorakivonata megjelent egyidejüleg magyar és német szöveggel. A mult év októberhavában adták elő a dalművet az operában és úgy a közönség, mint a kritika kedvezően fogadta a komoly irányu, dallamos művet. Több zárt énekszám van a dalműben, melyet a dalkedvelő közönség bizonynyal szívesen fogad majd. A mű díszes kiállításban jelent meg s tekintve terjedelmét (163 oldal) az ára (4 forint) nem is mondható túlságosnak. A *Harmónia* zenekereskedés árusítja.

—

Színes reprodukciók. A Könyves Kálmán társulat újabban magyar művészek festményeinek színes reprodukálását is fölvette munkakörébe. A legújabb kiadványok *Margitay* Tihamérnak, az országszerte ismert genrefestőnek képeit mutatják. Ezeknek eredetijéről szép színnyomatokat készíttetett a Könyves Kálmán, amelyek máris piacra kerültek. *Margitay* képeiből kettőt közlünk e számunkban mutatóba.

—

Magyar Iparművészet. Többször volt már alkalmuk a művelt magyar közönség figyelmét ráterelni az Iparművészeti Társulatra, amely modern és nemzeti szellemben munkálkodik azon, hogy nálunk a művészi ipar elérje a külföldi nivót s házi berendezésünk megszabaduljon az olcsó, de csupa gyári produkciótól. Most e társulat folyóiratának, a *Magyar Iparművészetnek* legújabb füzete fekszik előttünk, amely bizonyságot tesz arról a nagy szorgalomról és tudásról, amelylyel úgy a szerkesztők, *Fittler* és *Györgyi*, mint maga az egyesület nemes és szép céljaira törekszik. A pompás füzet, mely albumnak is beillenék, szebbnélszebb képeket közöl az iparművészet köréből. Nagy részét a Parkklubnak szenteli, bemutatván ezzel a ma uralkodó angol butorstilt minden részében s utalván arra a nagy buzgalomra, amelylyel a külföldön művészek és közönség vállvetve igyekszenek a művészi ipart nagygyá fejleszteni. A füzet írásban s képben bemutatja a legújabb könyvtábla-pályázat eredményét is, azonfölül tömérdek cikket és képet közöl az iparművészet köréből. Melegen ajánljuk a magyar művészet érdekében olvasóinknak, hogy lépjenek be ebbe a társulatba. Csekély áldozattal megtehetik, azonkívül ingyen kapják ezt a maga nemében nálunk egyedül álló művészi folyóiratot is.

A király és a királyné Kiszingenben.
Erzsébet királyné legutolsó fényképe.

IRODALOM.

—

Gitta kisasszony.

Egy fiatal poéta első vígjátéka.

Farkas Imre néhány kedves verse révén az Uj Idők olvasóinak jó ismerőse. Fiatal ember, ki még nem töltötte be huszadik évét, de már is több ízben adta jelét sajátos és szép reményekre jogosító tehetségének. Az a verse is, mely után a *Gitta kisaszony* cimü háromfölvonásos vígjáték készült, a ni lapunkban jelent meg és a témája két szerelem története. Katonakörökben játszik és friss, üde színeivel, mulatságos fordulataival, naivül szőtt cselekményével, valamint bájos verselésével kellemesen lepi meg az olvasót. A tábornok két unokahuga, mint az vígjátékbeli lányokhoz illik, szerelmes. Az egyik poétába, a másik Bárdy hadnagyba. Gitta meg is kapja a poétáját, Lilla pedig a hadnagyát. Ennyi az egész. De e kis cselekmény keretébe sok a poézis és ez az, nem pedig a színpadi teknika és a hatás titkának ismerése, ami Farkas Imre vígjátékának megadja a vonzóerejét. Mutatóba közöljük a

Peking. Utca a kinai városrészben.

aztán meg maradt vetőmagnak való is és a jövő esztendő jól fizethet.

A zavaros álom elszállt s a paraszt ismét ott keresi a reményt, a jövendőben való bizodalmat, ahol ősei: az édes anyaföldben, mely keblét biztatón tárja ki előtte.

Ha a most feltört barázdába a jó Isten áldása hull, ha az ő megkérgesült barna keze munkájára a régi hit vígasza száll, a csalfa álomkép örökre eloszlik a tavasz napfényében, a nyár világosságában.

Mikor a déli harangszó, a friss őszi szélben megmosva, kiérkezik a szántóra, a paraszt abbahagyja a munkát és áhítatosan leveszi kalapját . . . *K.*

—

A Parkklub. Arisztokraták meg gazdag polgáremberek úgy 1893 táján összeálltak, hogyklubot szervezzenek, amely egyesítse magában a budapesti társaságot. A klub meg is lett, de nem volt hajléka. Építettek hát neki nagy palotát a Stefánia-úton a még mindig szép Városliget magas fái között. Az volt a jelszó: legyen ez a klub fényes, páratlan, nagystilü, főzze le a külföld legnagyobbszerü klub-intézményeit. Olyan is lett: pazar, fényes, páratlanul előkelő. 1895-ben készen állt a kis palota, amely kerek háromszázezer frtba került. A klub aztán kiküldte *Atcél* Béla bárót Angliába, a klubok hazájába, hogy ott megrendelje a berendezést. A berendezés is megérkezett temérdek ládában, potom 150.000 forint volt az ára.

De volt is benne köszönet. A parkklub királyi fényü. Berendezése az utolsó nippig angol. Az ujabban korlátlan uralomra vergődött angol empire stilben készült minden, ami ebben a ragyogó kis palotában látható. Csodájára is jártak mindenfelől, vendégül jött oda nemcsak a külföldi arisztokrácia, hanem koronás fők is.

Ennek a fényes klubnak egy pár kiválóan szép részletét mutatjuk be mai számunkban több képben, amelyet a *Magyar Iparművészet* című jeles folyóirat szerkesztőségének köszönünk. Első képünk a parkklub palotájának nehéz barokk-stílben épült homlokzatát mutatja, míg az egész oldalas kép a klub előcsarnokába enged bepillantást. A rendkívül gazdag berendezés mintájául közlünk egy butorcsoportozatot, amely bemutatja a modern angol empire stíl szépségeit.

A parkklub rövid fönnállása óta nagyhírűvé lett. Fénye, pompája azért is érdekel minket, mert a modern műiparban uralkodó legújabb izlést is bemutatja. Csak egyet kell sajnálnunk. Azt, hogy ez a temérdek drága és szép holmi nem ithton készült, hanem úgy kellett áthozni Angliából.

—

Vesztett játszma. Katonaember mindig nagyon komolyan veszi a harcot, akár emberélet az ára, akár pedig csak a hiúsága forog kockán. *Margitay* Tihamér csinos genreképén, melyet mostani számunkban bemutatunk, csak egy játszma sakkról van szó, de hát az ember nem azért katonatiszt, hogy szívesen látná, ha legyőzik, még akkor sem, ha az ellenfele egy nagyon kedves fiatal asszony. A mi katonatisztünk is hosszan elgondolkozik, nem lehetne-e még valahogy változtatni a dolgon? Az a biztos, csaknem fölényes mosoly a partnere arcán mutatja, hogy hiábavaló minden erőlködés. Még egy húzás és kimondja a végzetes szentenciát: sakk és matt. A háttérben álló fiatal leány, ki csak mint néző szerepel, szintén komolyan veszi a dolgot. Tán arra készül, hogy egy-két jóságos szóval megvigasztalja a vesztest. Hiszszük és reméljük, hogy sikerülni fog neki.

—

Az első beteg. Még olyan friss a diplomája, hogy szinte megérzik rajta a nyomdafesték szaga, de ő szörnyen komolyan veszi. Hogy is ne! Hisz annyi esztendő szorgalmának gyümölcse és nem is olyan régen történt, hogy egy fél éjszakát azzal töltött az ujdonsült orvos úr, hogy a nevét és az új címét papiron próbálgatta. Nagyon jól vette ki magát. Akkor még egyébről sem álmodott, mint hogy a jóságos ég egy valóságos beteget ad neki. Az igaz, hogy ez a beteg nem veszi túlságosan komolyan a baját, de annál komolyabb és tudományosabb a fiatal orvos arca. Az első beteg és az első diagnózis: kell-e ennél nagyobb boldogság egy fiatal

— Ettél már fagylaltot?

— Nem.

— No próbáld meg, ha ízlik-e?

Fagylaltot hoztak, a fiú szépen, lassan edegélte, nem mohón, bár bizonyára jól esett neki. És milyen pompásan, egyenesen ült, a kanalat oly formásan tartotta a kezében, mint egy kis herceg.

Mindnyájan nagyon örültek neki, még a mama is, aki hamarosan a tárgyra tért:

— Hol voltál ily késő estén kis fiú?

— A patikába.

— Minek?

— Hintőporért, Józsinak.

— A kis öcséd — vette át a szót apa — még szopós.

— Még az, de már mindent eszik. Kását...

— Mit főztetek ma?

— Most főz a mamám, ha haza jön.

— Nagyon szép a kisasszony! — mondá katonásan.

— Elvennéd-e f leségül?

— Ha nagy leszek.

— Ilyen ember maga! Ezek a maga nevelési elvei! — szólt közbe az anya franciául, hogy a kisleány meg ne értse, de a lánykák egész kis korukban még minden nyelvet értenek.

Katóka is odasúgott az apának:

— Adjon neki pénzt!

A papa kivett a mellényzsebéből egy aranyat és odaadta a kis fiúnak:

— Vidd haza, ha lehet, ne költsétek el, tedd el magadnak!

A fiúcska elvette a pénzt, fölkelt a székről, mindenkivel kezet fogott, most már a kis lánynyal is.

— Csókoljátok meg az egymás szemét! szólt az apa. A gyerekek megtették. De a fiú most már sebe-

Az első beteg. *Margitay* Tíhamér festménye.

— Hát az apád mikor jön haza?

— Már nicsen. Meghalt tavaszon.

— Micsoda mestersége volt?

— Kőműves volt.

Apa elfordult, valamit nézett, a mama vette át a szót:

— Mi a neved?

A fiúcska felelt, egyszerűen, röviden, de a Tuza kisasszonyt éppen ezen a ponton nem szolgálta emlékezőtehetsége. Nem tudja bizonyosan, Kis Istvánt, Nagy Istvánt mondott e a fiú, az sem lehetetlen, hogy Kovács Istvánt mondott. De a továbbiakra megint a legélénkebben emlékszik: az apja megsímogatta a kis fiú fejét:

— Ejnye be helyes gyerek, milyen szép szőke haja és mély, okos kék szeme van. Hát neked kislányom tetszik-e?

A kislány elvörösödve igent intett. A fiú nem pirult el, amikor megkérdezték:

sen ment ki a kávéházból, egyszer fordult csak vissza, aztán szaladt, szaladt, még most is szalad az ő első csókjával, ha ugyan azóta már el nem ért a kővel dolgozó mesteremberek pálinkatengeréig s abba belefult.

A Tuza kisasszony nem volt valami bátor a gondolkodásban, mindjárt összeráncolta a homlokát és fölsimította a haját és nem gondolkozott tovább, ha valamely nehéz dologhoz ért.

Ment az órára és várta, amíg lemegy a nap, estve lesz és minden elcsittul.

II.

Elt itt Budapesten egy fiatalember, műépítőmester, aki okleveleit külföldön szerezte, de Budapesten keveset műépített még, mert igen kevesen ismerték. Csendesen éldegélt egy óriás külvárosi pajtában és nem volt elégedett a korral, amelyben inkább bérházakat, mint templomokat építenek. Neki a templom volt a speciálitása s ha barakot épített, annak is a

Uj Idők ~~22 1900~~ 1898. 1. 2.

görög kereszt alkotta az alapját. Pedig különben nyilt eszü és kemény legény volt, csakhogy az úgynevezett valárd élettel nem jutott semminemü összeköttetésbe, emberek. asszonyok és férfiak helyett eddigelé inkább csak műremekekkel volt intim. Be volt avatva a *Notre Dame* homályos titkaiba, de egy tisztességes leány nem mosolygott reá még soha. Néhány modelt ismert, abból az időből, amikor még mintázott s néhány plasztikus tót leányt a budapesti építkezéseiből, de ezek a lelkében nem hagytak semmi nyomot, nappal nem gondolt reájuk soha és éjjeli álmában nem tudott beférkőzni egy is.

Huszonhat éves lett és nem ismert még igazi leányt, bár nem egyszer kereste a levegőben ama finom fehér, keskeny és magas kezet, amely viszont az ő hatalmas markát keresi. Többször, egészen egyszerre meg akart házasodni, mert szép templomot enélkül építeni nem lehet, de mindig csak az ismerkedés előtt maradt.

— Ha csak már megkezdtem volna! — morfondált magában és fölsóhajtott arra gondolván, hogy mily öreg lett és még csak meg se csókolt leányt, olyant, aki a nevet megérdemli. Elmosolyodott: »hogyis ne csókoltam volna!« szólt magához és eszébe jutott egy kis leány, aki pénzt adatott neki és akinek az apja megkérdezte: elveszed-e? Azt felelte: ha nagy leszek!

Eszébe jutott, de mennyiszer, hogy hátha ez kötelező igéret és a leánykát, kinek a hajaszálára is emlékezett — csak a nevére nem — kereste is, de mindhiába. Sokszor nevetett e gyerekes történeten, kis fiús ábrándon, amelyet különben oly komolyan vett. Ez a csók kötelezte arra, hogy mesterember ne maradjon, ez vonta ki a maltervilágból, a cementporból, a kis lány jutott eszébe, ha a küzködésben kiállott és a pezsgő stanióljából készített keresztre gondolt, valahányszor egy tervrajzára ráfestette a keresztet.

Nem volt okos ember ez a fehér márvány templomokkal álmodó és kis külvárosi korcsmában étkező fiatalember, kevés számu ismerős kartársa is egy kissé gyengefejűnek tartotta s ezért a legnehezebb munkákat neki adták albérletbe. A tornyokból élt és szerencséjére Budapest az utóbbi időben a tornyokba bolondult és itt a legszelídebb specerájos is, ha egyszer meggazdagodott, mindjárt várúr akar lenni.

Nagy István ilyen módon dolgozott a más neve alatt és a maga nevével belemerült a Nagy-ok tengerébe, szépen úszkált alant az ismeretlenségbe, míglen a hitetlen városnak eszébe nem jutott, hogy épít egy nagy, nagy templomot első sorban a maga dicsőségére. Nagy István csinálta a legszebb tervet és bár az ő munkája fölötte állott valamennyinek, az Isten csudát tett, őt bizták meg az építéssel is. Kartársai pedig, érezvén, hogy ez a fiatalember most már egész zsenijével beletemetkezik ebbe a roppant munkába: nagyon örültek és igen dicsérték, úgy hogy Nagy István valóban híres lett.

Kapott leveleket, igen sokat. A régi kis leányét kereste köztük, hátha gratulál, megteheti ha asszony is. Nem jött és a türelmes fiatalember kezdte türelmét elveszíteni és elhatározta, hogy az első tiszta kezet, amely kinyul az övé után, megfogja, megtartja, mert már az élethez, a munkához akart fogni. Kezdett ösmerkedni, családokba járni, sőt mi több, az utcán hazakisért ismeretlen leányokat. Szívesen álltak vele szóba, de haragosan hagyták ott, amikor látták, hogy ez azt se tudja, mit akar.

Színházban találkozott vele. Bizony én kimondom sietve, nem kínzom tovább sem magamat, sem mást. Meglátta, de nem ismerte meg. A Tuza kisasszony is első pillanatban inkább megijedt tőle és mivel az előadás után sem hintó, sem cseléd nem várta, futott előtte, haza. Mégis beérte, csak néhány szót szóltak egymáshoz és mindent tudtak. A kapu kinyilt, kézen fogva mentek föl a sötét lépcsőn és bementek az egyszobás udvari lakásba, melynek ablakai a világos udvarra szolgáltak. Füstölgő kis cseléd-lámpánál kéthetes ujságot olvasott a mama, sötét volt.

— Jó napos lakás! — szólt az ostoba templomépítő.

— Jó napos! — erősítette meg az okos Tuza kisasszony.

»Ezek bolondok,« gondolta a mama és szigoru arccal kérdé:

— És mikor lesz az esküvő?

— Holnap, ha lehetne! — felelte a férfi.

»Milyen hosszu idő, nem halok-e meg az éjszaka?« kérdezte magától a leány és megmozdult nyitott ajka, amely égett, élt és amelyre ránézvén a vakbuzgó építőmester, azt gondolta, hogy mégis tévedett, nem a templomhoz kell ez az ártatlan és érett női száj, hanem ehez kell a templom.

Őszi szántás.

Őszi borulat szomoru homálya a tájon. Mély csönd mindenfelé. Az énekes madár már eltávozott, a távolságban ritkás köd lebeg, a falu tornya elhagyottan úszik ebben az átlátszó fátyolban, a házikók szinte összebújnak benne.

Itt az ősz.

Piroslik a kecskerágó, arany levél reszket a jegenyén. A tó hideg vizén ludak ringanak, a táviró drótján fakó verebek gubbasztanak. Az urasági parkból kivöröslik a gledicia lecsüggő nagy hüvelye.

A szántón az eke a földet hasítja. Az őszi párázatban itt is, ott is lantos szarvu ökrök, előre rugaszkodó lovak láthatók. Az eke szarvát hallgatag parasztember fogja, míg a kis cselédje az ostorral ballag mellette.

Nem hallatszik egyéb a föld ropogásánál. Olykor egy-egy hang:

— Tündér! Ne te ne!

Az eke végig hasítja a barázdát, aztán a mesgyénél visszafordul. A gaz, melyet magával cipel, az útfélen marad s lassan, egyhanguan folyik tovább a szántás.

Az eke szarvát tartó ember elgondolkozik. Nincs is ennél alkalmatosabb idő az elmélkedésre. Azon jár esze, hogy a búzának az idén megint nem volt ára, a gyümölcsfa gyöngén termett s a kukorica, — no, arra jobb nem is gondolni, pocsékká verte a nyári jégeső. Aztán meg eszébe jut az a szomorúság, mely a nyáron érte, mikor három sertése elesett — s az ember nagyot nyel keserűségében.

— Sárga, te!

Aztán sok mindenféle jaj, baj kopogtat be a kalapja alá: az interes, a szegénység, a végrehajtó. No, ezekből a gondolatokból aztán magától fölszáll az a zavaros álom, mely a tavaszszal kisértett a tájékon.

Amott sárgállik a közelben az urasági kastély, emerre térül, fordul, fordul az uraság sok címeres ökre. A paraszt egy mogorva tekintetet vett oda:

— Ott szántják az én részemet is, így mondta Birkás Nagy Pál koma.

Ez a gondolat új keserűséggel önti el.

— Nincs igazság a világon. Azt mondta a koma, de meg a Kisguczi János is letette rá a hitet, hogy a király is velünk van . . . aztán még is . . .

— Ejhó, Tündér, no már no!

E kis eligazítás után folytatja elmélkedését:

— Aztán még is katonát tettek a házunkba . . . Még se lett igazunk!

A katonaszállásolás emlékére sötét tekintet száll bozontos szemöldöke alul a kastély felé. De aztán néhány derült sugár is lopakodik lelkébe. Eszébe jut, hogy milyen jó áron adta el a tehenét, aztán meg hogy a sarjú kétszer annyi volt az idén, mint tavaly, hál' Istennek, nem öntötte el a víz a rétet; ha a magja nem is, de a szalmája jó volt a gabonának, elég tisztességes ára is volt,

<Margitay Tihamér>.

ind

<>. Kepes Galádi Lepok 1884.

639. l 783. l. 799. l.

Mangisay Tihamér

Csárdás (Kiállítva az 1880-ki karácsonyi képkiállításon). Említi Képzőművészeti szemle 1881. 12

M. T. Velenczében tartózkodó fiatal festő, ki a Római dáridó c. művével nem rég figyelmet keltett: újabban életképet festett, melyet Budapestre küldött. Ennek: „Zsörtölődő szerelmesek".

Képzőművészeti Szemle, 1881. 45 l. (márczius).

1881. tavaszi kiállítás

A fiatalabb művészek közt M. T. kiváló színérzéket tanusit. „Római dáridó" c. képén a dőzsölők jelenete, a háttérben égő láng, a szerte hullt virágok, a gazdag ékességű edények, a márvány fal és oszlop s a többi külső dekorativ elem oly káprázatos, csillogó, s a mellett természetes, mint a Piloty-féle iskola bármelyik képén. Ugy látszik egyéb célja nem is volt a festőnek, mint hogy tehetsége ez oldalát kimutassa s erre alkalmasabb tárgyat nem is választhatott. Lucullus egyik hive gazdag párnákon hever kezében arany serleg; mellette mámoros nő, a földön alvó férfi, kit Morfeus vett szárnya alá. S hogy a színezés még excentrikusabb legyen: szerecsen rabszolganőnek hiányzik hatásos ellentétül. E változatos csoportot egy ősz hárfás egészíti ki, míg balra a háttérben egy gyermek jobbra még két más alak látható. Az ifjuság közös bűne: a rajz tökéletlensége e csillogó vásznon is kisért, s a vén hárfást valóságos torz alakká csufitja. Egészen más hatású ugyan-e szerző „Engesztelés" c. képe, melyet Velenczében festett. A keletkezés helyét nemesák az aláírás, hanem

Margitay Tihamér

az alakok típusa is mutatja, a mi itt azért visszás valami, mert maga" haragos jó alak magyar legény. Ott ül durcásan, míg szeretője virággal kinéllja., hogy kibékítse; barátnöi pedig kiváncsian lesik a kétséges kísérletet. Gondos munka, mely dicséretet ödemel. A mi hiba van benne: az sem az elhamarkodásból, hanem a kellő tanulmány hiányából ged. Erős távlati tévedés, hogy az engesztelő leánynak nagyobb feje van, mint a mellette álló legénynek, noha ez közelebb van hozzánk az előtérben.

Képzőművészeti szemle 1881. 58 l. (április.)

1881. II. k. Lavassi kiállítás.
Vásár után. Vázlatos mű. Vásárról haza térő kocsival, alakokkal állatokkal.
u. o. 1881. 90 l.

1881.-iki ungvári műkiállítás végre hajtó bizottságának tagja.
u. o. 1881. 142.

1881. ungvári műkiállításra:
Öfelsége I. Ferenc József életnagyságu arcképe az ungvári magyház számár készítve, és más 7 arckép valamint egy dekorativ irányban kezelt vázlatszerű kompozicio.
u. o. 1881. 157 l.

gondol, milyen szóval fejezhetem ki én az érzésemet? Megszegjem azt a szerződést, melyet kötöttünk és beszéljek? Megtartottam a szavamat — folytatta sietve. — Ismerjük egymást két hónap óta és én sohasem említettem többet azokat a dolgokat, melyek első találkozásunkkor kipattantak belőlem. Türelmes voltam, ugy-e bár? A jutalmam pedig az, hogy ön most tudja mindazt, a mi akkor elmondatlan maradt.

A leány csendesen állott, kezét rányugtatva a tó szélén álló bükkfa hosszú, lehajló ágára. A fiatal ember folytatta szavait.

— Mindig úgy érzem, hogy — hogy ön úgy tekint, mint barátját.

A leány arcát friss pirosság futotta be.

— Hogy ön szereti az én társaságomat — folytatta a férfi halkabban. — Ugy-e, nem mondok ezzel túlságos sokat? Szereti-e mását, például Welshét, ugyanennyire?

A szemeik találkoztak.

— Félannyira sem.

A leány oly halkan beszélt, hogy Beekmannak hozzá kellett hajolnia, hogy megértse. Aztán kiegyenesedett és ránézett a leányra; nem mert szólani.

— Tudja, én szeretek mindenkit, — mondta a leány kissé remegő hangon — de másokkal alig tudok egyebet beszélni mint haszontalanságokat, Welsh pedig — ez épen boldogtalanná tesz. Legjobb szeretném, ha nem jönne hozzánk. Ugyanabban az üzletben van, a melyben ön, ugy-e?

Beekman komoran bólintott.

— Ő a gazdám — mondta lassan. — Van neki esze és — pénze.

— Igen?

A leány felvetette fejét.

— És én — nekem épenséggel nincs pénzem — a fiatal ember kelletlenül nevetett — de azt hiszem, egy kis eszem van.

A leány oly erős hittel nézett fel rá, a mi meghatotta őt.

— Majd csak előrejutok valamikor, — szólt Beekman tovább. — Csak a minap gondoltam arra, a mi eszembe sem jutott életem eddigi huszonhat évében; hogy az a mód, a melylyel utat fogok törni, egyenes lesz és méltó — önhöz.

Szeme kereste a leány beleegyezését, ez azonban lesütötte szemét és elpirult.

— Annyi mindenféléről beszéltünk, olyan dolgokról, melyekről sohasem beszéltem senkivel — folytatta Beekman gyorsan — úgy hogy sokkal jobban ismer engem, mint bárki más a világon. Mondja legalább azt, hogy szivesen hallgatott és hogy szeret egy kissé. Többet nem kivánok.

A leány félrefordult tőle.

— Vissza kell már mennünk — mondta sietve. — Ma este Welsh úrnál kell ebédelnünk s aztán szinházba megyünk. Öltözködnöm kell, ideje már, hogy haza menjek. Jöjjön.

Visszasiklott a pad felé, haladék nélkül. Hazamenet az egész úton jókedvűen beszélgettek s csak akkor hallgattak el, mikor megálltak az ajtó előtt. A leány kezet nyújtott.

— Isten önnel, — szólt. — Mikor jön el megint?

— Holnap, — felelt a férfi, a kis kezet kezében tartva.

A leány a fejét rázta.

— Holnapután? — faggatta Beekman.

A leány habozott, aztán visszavonta a kezét.

— Jó, jöjjön holnapután s akkor elmegyek önnel. Mamának engednie kell ez egyszer, mert szeretek önnel korcsolyázni, bármikor. Megelégszik ennyivel?

Beekman szeme kitágult, az arcza piros lett.

— Kezdetnek elég, — mondta — de egykor meg kell kapnom mindent.

Az ajtó kinyílt a leány megrázva fejét, búcsúszó nélkül besurrant s az ajtó bezárult mögötte.

IV.

— Arra kértem, hogy maradjon — szólalt meg Welsh. Aztán megállt és egy hasáb fát dobva a tűzre, kiegyenesítette a vállát és úgy nézett Beekmanra.

— Azt mondtam, hogy üzleti ügyben kivánok szólni önnel, — folytatta — de ez nem egészen helyes kifejezés erre a tárgyra.

Elhallgatott.

Kiment a szobából és becsapta maga után az ajtót.

A két férfi szemben ült egymással. A kártyázó asztal még mindig a szoba közepén állt, mint a hogy Ritter és Potter ott hagyták; a szivarfüst eloszlott és a lámpák meleg, ragyogó fénynyel égtek. Nem Beekmanra tartozott, hogy ok nélkül megszakítsa a csendet, merőn a főnöke arczába nézett, a kinek szeme nyugtalanúl kerülgette a szobát. Végre Welsh megszólalt.

— Nem könnyű dolog erről beszélni, — mondta lassan, — bár kétségtelennek tartom, hogy ön csekély fontosságot tulajdonít a dolognak, ha megmondom, hogy micsoda szivességet kérek. Gray kisasszonyról van szó.

Megint elhallgatott s ismét csend lett, de másféle csend.

— Szeretem őt, — kezdte újra Welsh — s remélem, rá tudom venni, hogy hozzám jöjjön feleségül. Furcsa dolog, de igaz, hogy féltékeny vagyok mindenkire. Arra kérem önt, hogy . . . hogy hagyja abba látogatásait nála. Ő azt mondja, nagyon gyakran találkoznak. Önnek ez bizonyára nem nagy dolog és én — mondom, hogy bolond módon féltékeny vagyok s nem akarom, hogy más is a harcztéren legyen.

Belenézett Beekman komor, makacs arczába.

— Ez az, a mit mondani akartam — mondta végül Welsh nevetve. — Aligha lehetne ezt üzleti ügynek nevezni.

Beekman hátrahajolt székében s szokása szerint összefonta karját.

— Ez minden, a mit kiván? — mondotta. — Nagyon sajnálom, de ebben nem lehetek szolgálatára.

Pillanatnyi csend után ismét Welsh szólalt meg.

— Ugyan ne bolondozzon, — mondta, — ne gondolja, hogy ez csak így van. Nem beszélek a levegőbe. Nem akarom, hogy oda járjon.

Beekmannak az arcza fellángolt.

— Nem akarja, hogy oda járjak? Mi köze ahhoz önnek, hogy én odajárok-e?

Welsh csipőjére tette a kezét.

— Mindenhez van közöm, a minek a boldogságomhoz van köze. Azt hiszem, ön tartozik nekem valamivel; elfelejti, hogy én a főnöke vagyok.

Beekmannak megfeszült a karja.

— Én tartozom önnek napi kilencz órai munkával, ön tartozik nekem a fizetésemmel. Ezzel vége van a számadásunknak.

Welsh a zsebébe sülyesztette kezeit s ránézett az előtte álló emberre.

— Úgy látszik, nem veszi észre, — mondta neki rekedten, — hogy az állása az üzletben az én kezemben van. Azt hiszi, eltűröm, hogy az üzletvezetőm udvaroljon annak a lánynak, a kit nőül akarok venni? Nem bizony. Vagy elejti őt, vagy én ejtem el önt.

Megint beállt a szörnyű csönd, a két férfi arcza sötétebb lett az óra minden kettyenésére. Beekman szeme fénylett, mint a parázs, a tüze beleégett a másik férfi lelkébe.

— Tiz éve dolgozom a gyárukban, — szólalt meg Beekman. — Ön tehát el akarja velem szemben követni ezt a nemtelen dolgot, csak azért, mert nem akarom engedni, hogy úgy bánjanak velem, mint a barommal, hogy lerúgjanak a lépcsőről, mint a kutyát.

Welsh halvány arcza piros lett.

— Ne beszéljen ily kemény hangon — felelt engesztelőn. — Ne legyen esztelen, Roger. Nem hagyhatja el állását, a melyben szépen előbbre viheti és én — és én kárpótolni fogom. Maga ember a talpán, de ezzel a dologgal hagyjon fel; úgy is meg kell tennie, tegye hát a maga jószántából. Mondom, hogy bele vagyok a lányba bolondúlva és — ön az utamban áll.

Beekman talpra ugrott és a kalapját s kabátját felvette. Aztán megfordúlt és a szoba közepén állva, összeszorította fogait.

— Vagyok olyan barátságtalan — mondotta — hogy megmaradjak a szavamnál, mikor egész életem boldogságáról van szó.

Welsh rábámult az arczára.

— Maga is szerelmes bele — szólt rekedt hangon. — Akkor kettőnk közül valamelyiknek a falhoz kell szorulnia.

Megint csend lett, aztán ismét Welsh szólt.

— Az az egy pedig maga lesz, azt mondom.

Beekmannak dühében megfeszült minden arczizma.

— Ha ön gazember akar lenni, — mondta — nincs a földön törvény, a mely megakadályozza abban, hogy a természetének megfelelően cselekedjék.

Kiment a szobából és becsapta maga mögött az ajtót.

Beekman, a míg begombolta a kabátját, megállott egy pillanatra a nagy gyár lépcsőjén. A tél ellepte már Whitefield városát s egy nap óta hólepel borította be, most pedig éles szél sivított az utczákon végig.

(Folytatása következik.)

MARGITAY TIHAMÉR.

A Nemzeti Szalonban e hó 12-ikén gyűjteményes kiállítás nyílik meg egyik jeles festőművészünk, *Margitay* Tihamér képeiből. A kik két évtized óta figyelemmel kisérik a hazai festészetet és fölkeresik a Műcsarnok kiállításait, egyik vonzó tehetségű és általános tetszést aratott festőnkkel találkoznak ismét, és pedig művészetének változatos fejlődésében, pályája érdekes fordulóiban, a hol vagy mint arczképező, vagy mint jellemző, vagy mint életképfestő tűnik föl s a vidám ötletekből átmegy az élet mélyebb komikumához, majd fölcseréli derültségét mély érzéssel és képeinek keretét drámával, komorsággal tölti be. A szimbolikus festészetnek is odaadja ecsetét, mint ezt a most rendezett kiállítás egyik új műve érdekesen bizonyítja.

Jó hirnevet különösen vidám képei szereztek Margitaynak, azok a kisebb-nagyobb festmények, melyekben az élet üres, hetyke alakjait, félszegségeit, a komikus helyzeteket humorral, szatirával, sok reális igazsággal adta át vásznának. A fővárosi életben találta meg kedvencz alakjait, a kifogástalanúl öltözködő uracsokban, hölgyekben, nagyzoló családokban, a jourokban, szalonokban s a mindennapi élet burleszk jeleneteiben. Az 1886-ban festett «Ellenállhatatlan» találó jellemzésben a fővárosi utczai élet oly hű és jól ismert alakja, melyben mindenki mosolyogva látta rámába téve a közönséges élet egyik tipusát, a feszítő gavallért, a mint gyöngéd ismeretséget keresve, elbizakodottan ül le valamelyik nyilvános kert padjára, a csinos gouvernante mellé, a ki egy kis lánykának akkor is az ábéczét magyarázza. Ezzel kezdődtek Margitay nagyobb sikerei, melyek további festményeit is kisérték s népszerűségre juttatták. Fényképekben, metszetekben, szines nyomatokban a külföldön is elterjedtek ezek másolatai.

A művész az ungmegyei Jenkén született. Gimnáziumba Debreczenben járt s első nyilvánosságra jutott képét is ott készítette, lefestvén titokban előadás közben egyik jubiláló tanárát. A Budapestre jött ifjú nagybátyja, a nemrég elhunyt Margitay Dezső iró gondjai alá került. A mintarajziskolába járt megtanulni a festést. Itt Székely Bertalan oktatása nagy hatással volt rá. Később Münchenbe ment s Pilotynak, a német történeti festészet e sokat emlegetett jelesének keze alá jutott. Történeti képek festéséhez fogott, noha az élet vidámsága, — mint maga irja — jobban vonzotta. Itt festette a «Római dáridó» czímű képét, melynek eleven színeivel először keltett figyel-

MARGITAY TIHAMÉR MŰTERMÉBEN, NEJÉVEL.

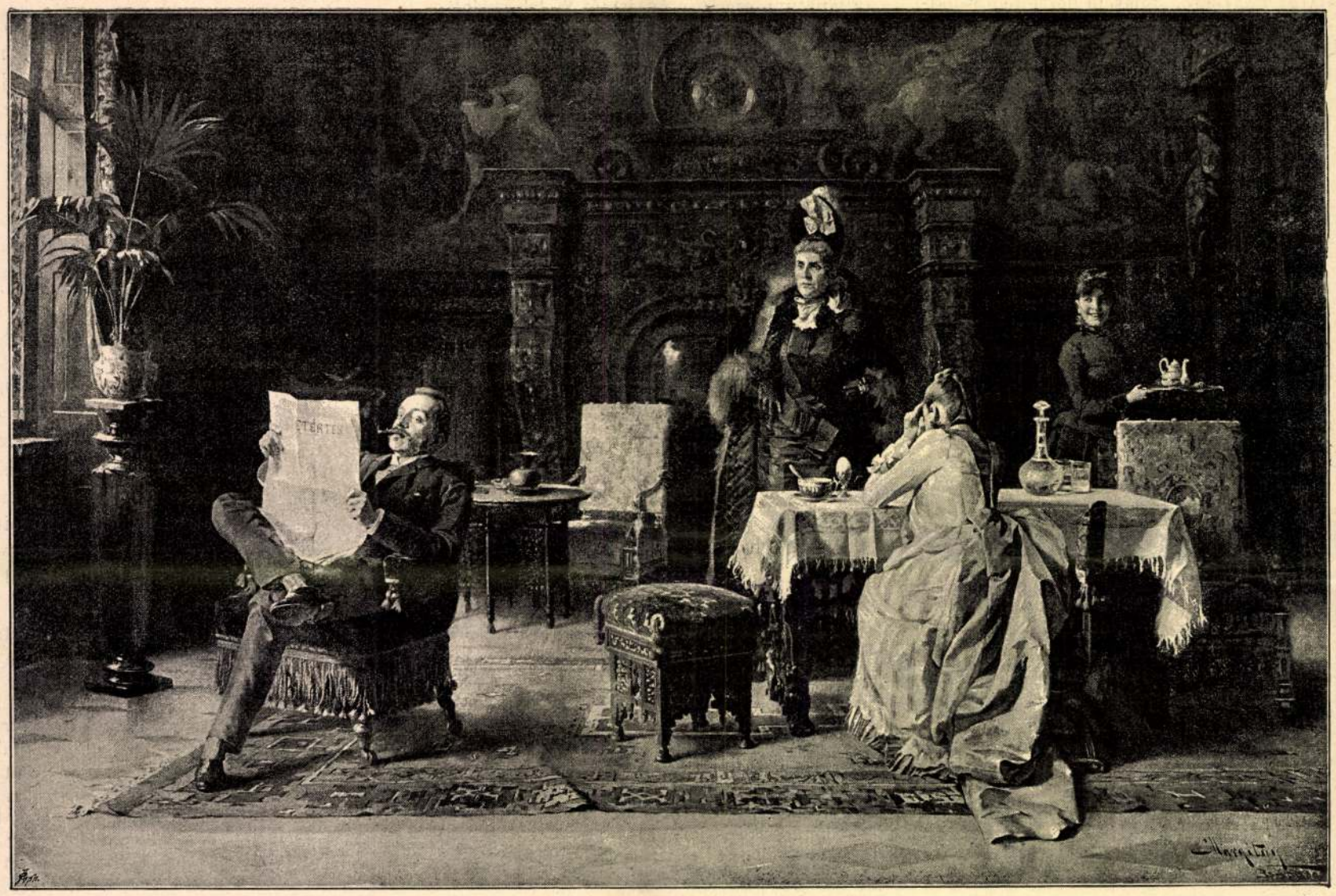

MÉZES HETEK. — MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYE.

A HELYSZERZŐNÉL.

LÁTOGATÁS A BÉBÉNÉL.

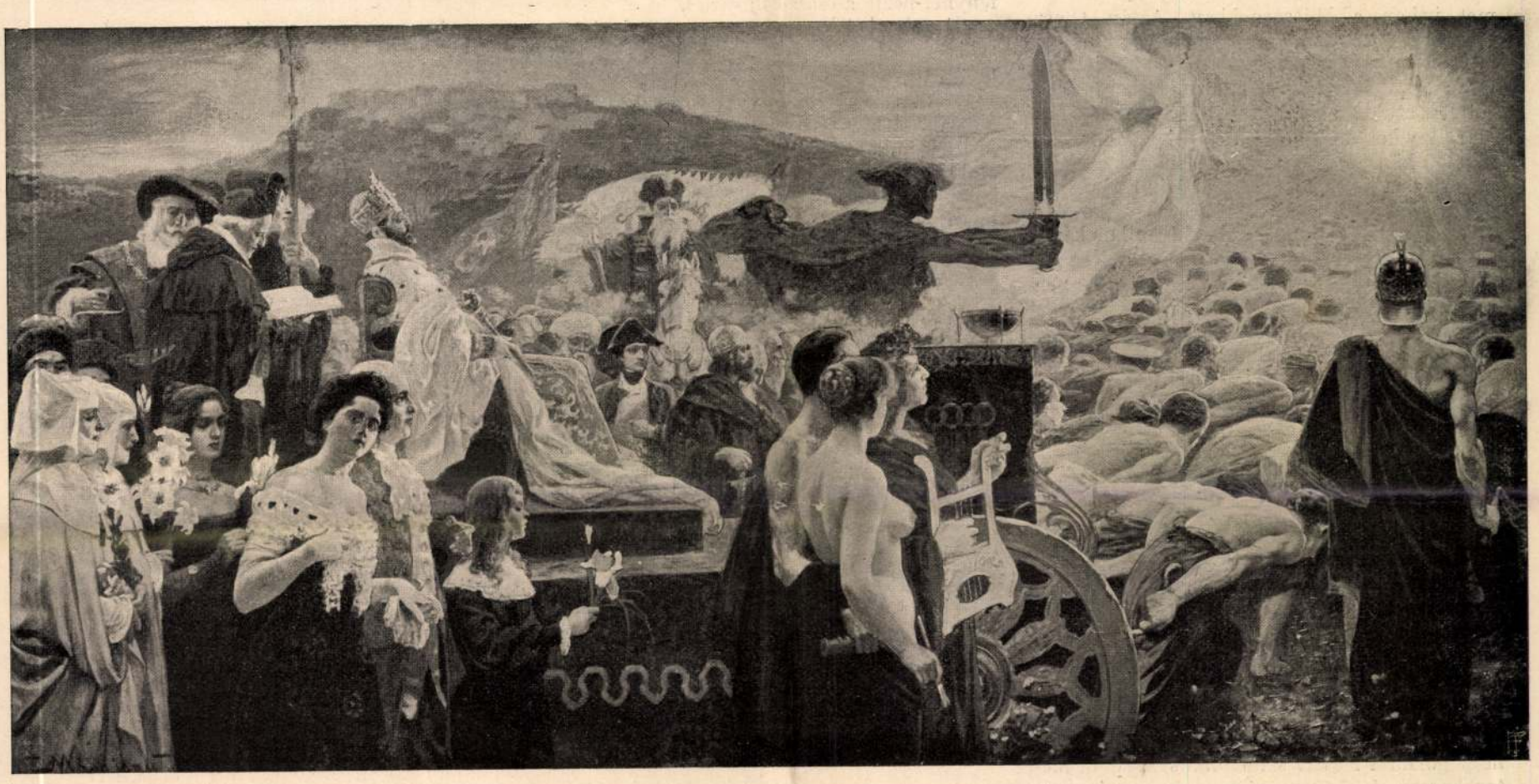

VIRRADAT.

TAVASZI HANGULAT.

MÁMORBAN.

MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

MARGITAY TIHAMÉR.

met itthon a Műcsarnokban. Aztán Olaszországba ment, hol az akadémiai tanulás korlátjától szabadon már önállósággal kezdett festeni s a mit készített, sok elismeréssel találkozott. Ez szolgált ösztönzésül a fiatal művésznek. Margitay kellemes, vidám képei a Műcsarnok minden kiállításán ott voltak ezután s a kitüntetések sem maradtak el. Több évig Budapesten lakott, később Ungvárra költözött s pár évet ott töltött. Ott festette nagy szimbolikus képét, a «*Virradat*» czíműt, melyet most a Nemzeti Szalon kiállítása mutat be. A művész nem régiben visszatért a fővárosba s Ujpesten rendezett be magának műtermet.

Margitay már nehány év óta nem vett részt a kiállításokon. A mit ez idő alatt festett, annak egy részét és korábbi képeiből számosat találunk most a Szalonban. A Nemzeti Szalon tiz év előtt alakúlt s Margitay a megalapításban, szervezésében a legbuzgóbban fáradozott s az alakúlást követő időkben mint alelnök négy évig vezette ügyeit. A Szalon tizéves jubileumának egyik mozzanata a Margitay-kiállítás. Ez a művész egész pályáját feltűnteti, ha nem is legkiválóbb műveiben, de irányában és változatosságában. Becses, érdekes az egész, s rokonszenves hatást kelt festője iránt; feltűnteti, hogy az utóbbi időkben, mialatt Margitay félrevonúlt, sokat gyarapodott s a könnyű vidámság mellett mélyebb tartalmat nyert.

Itt van pl. a «*Virradat*» eddig ismeretlen s nagy gonddal festett szimbolikus képe, öt méter hosszú és három méter magas vásznon. A hatalom uralkodása a világ fölött minden időkben, — ez a festmény gondolata, kifejezésre jut benne az emberiség ideális boldogúlásának reménye. Diadalszekeren, teljes pompájában tartja ünnepi menetét a hatalom, megtestesítve egy despota személyében. A nép görnyedten vonszolja a Hatalom szekerét, végtelen tömege elvész a távolban; csak itt-ott tekint vissza valaki, egy-egy gondolkodó fő; de ott áll mögöttük a hóhér pallosával, ott van a vigyázó őr korbácscsal kezében. Senki se merjen mozdúlni. A diadalkocsit kisérik a Hatalom támogatói fényes menetben. Ám a levegőben ott lebeg a géniusz, az eszmék, a szabadság géniusza és ragyogón kél föl a nap. Virrad. A kép eszméje nincs kötve sem korhoz, sem nemzetiséghez.

Érdemes figyelmesen megvizsgálni a mozgalmas kép részleteit, egyes alakjait és berendezését. A fölkelő nap éles, tüzes fénye bevilágít mindent, a tömeget, egyeseket, a despota rideg alakját és a sivár tájat, mely egy kopár hegy alatt terül el. A hegyen is ott a hatalom intézménye, egy vár, mely azonban már rom. A hatalom érzéketlen, észre sem veszi a kínlódó tömeget, a mint őt diadalszekerén előre vonszolja. A rabszolga tömeg eleje már bele jutott a napfénybe, a vakító világosságba s abban eltűnik siralmas tömege, mintha megszabadúlna. A vonszolt trónus mögött az egyházat, mint a legközelebb támogató erőt, egy agg bibornok és keresztet vivő szerzetes képviselik. A környezetben látni minden időknek és minden népeknek előkelőit, főnemeseit: nőket, férfiakat vegyest. Szürke paripáján ül egy Bethlen Gábor korabeli oligarcha; fölötte régi magyar zászló leng. Emitt áhitatos apáczák, fehér liliommal kezökben; aztán modern főrangú hölgy, XVIII. századbeli franczia főúrral karöltve; előttük ledér nő, fedetlen mellel. A kocsi elején a középkori hóhér, kinyújtott kezében halálosztó pallossal az igazságszolgáltatás kegyetlen fegyverével, mely fenyegeti az alázatos fejeket, ha fölemelkedni mernének. A kimerült tömeget a hajcsár korbácsa nógatja. A két lebegő géniusz: a Remény és a Béke, a virradat felé szállnak a megváltó szabadságot jelképező nap felé. A Múzsák is szolgálják és dicsőítik a hatalmat, de a költő a dicshymnuszba belevág lantjának szavával és felhangzik az ébredő szabadság lelkesítő dalának első akkordja. Sokáig lehet nézni a képet és gondolkozni rajta.

Margitay újabb képei közűl a kiállításon vannak még: «*Valamit súgok magának*». Egy katonatiszt készűl bizalmas vallomást tenni egy szép lánynak. «*Mámorban*», egy szerelmes pár csókja. «*Tavaszi hangulat*», kedves lányfej, a természet üdeségétől körűlvéve. «*Vizit a bébinél*», csoportos kép. Öregek, ifjak lámpafénynél nézik a család új sarját.

«*A mézeshetek*» a művész egyik leghatásosabb képe. Ezt nehány éve a királyi palota számára vásárolták meg. A Szalon kiállításán a vázlata látható. A reggelinél a fiatal pár összezörrent. A menyecske sirdogál az asztalnál, a férj félre ült és ujságot olvas. Az anyós zordon alakja áll köztük. Csak most lépett be, még kalapját sem tette le. Haragosan fordúl a zavartalan nyugalommal szivarozó férj felé. Hogy csak könnyű házi felleg vonúlt az elegáns szalonba, elárulja a szobalány, ki nevetve viszi ki a teás kannát.

«*A kosár*» a nagyobb festmények közűl való s a művész 1888-ban megnyerte vele a Műcsarnok művészeti nagy díját. A vigjátéki jelenet szinhelye polgári szalon. A kép csoportozatából megtudjuk, hogy a ház kisasszonyát megkérte valaki, a ki épen távozóban van már az ajtó felé, a honnan még egyszer visszanéz azzal a bizonyossággal, hogy kosarat kapott. Az asztalnál durczásan ott űl a kisasszony; mellette apja, anyja, a kik szemrehányást tesznek neki. A leány igen tisztán, világosan kifejezi, hogy neki a kérő nem kell. Tovább magyarázza a helyzetet az ajtónál álló két férfi, kik közűl az egyik, tán a leány nagybácsija, magyarázni és mentegetni igyekszik a váratlan fordulatot a másik idős férfinak, a ki nyilván a kikosarazott vőlegény atyja.

«*Az első váltó*» is családi jelenet. A fiatal úr váltóját elhozta az uri kastély kertjében asztalnál ülő családhoz a hitelező, s nagy a felháborodás e miatt. Az urfi szemlesütve áll. A háttérben álló hitelező arczán azonban látszik, hogy mégis csak meglesz a pénz.

A «*Helyszerzőnél*» budapesti életkép, a cselédszerző üzletében egy eleven jelenet, jól jellemzett alakokkal. Az «*Utczasarki dandy*» egy kopott fővárosi gavallér, szintén jellemző tipus a nagyváros tarkaságából. Az «*Enyelgés*» egy kis szerelmes incselkedés, a hadnagy úr és a székben ülő kis lány közt, a ki mögött még egy másik, tapasztaltabb nő lehajolva mond valamit.

Margitay képeiből koronkint már sokat közölt lapunk. Arczképét, életrajzát is adtuk. Mostani közleményeinkkel kiegészitjük a sorozatot és újolag méltatjuk a derék művészt, egyúttal bemutatva legújabb arczképét, úgyszintén műtermét, melyben nejével együtt festményei között látható.

A kiállítás bizonyára érdekelni fogja a közönséget, mely kedvelt művészével találkozik ujra, de érdekelni fogja a művészeket is, kiknek gárdájában Margitay annyi friss erővel ismét megjelent.

TRÉFÁK A HALÁL TORKÁBAN.

A háborúk történetében számtalan esetet jegyeztek fel, a mikor a hadvezérek egy-egy tréfával, elmés ötlettel válságos pillanatokban újra lelket tudtak önteni csüggedő katonáikba. Hasonlókép számtalan esete van a tisztek, sőt gyakran a közlegények bámulatos lélekjelenlétének, melylyel úgyszólván a halál torkában is tréfálkozással fordítják el a figyelmet a veszedelemtől. Különösen a francziák tudnak erre sok példát, a minek oka egyrészt a franczia nemzet hajlandósága az elmés ötletre, másrészt az a szeretetteljes büszkeség, melylyel hadi dicsőségét ápolja s följegyzi ennek minden csekély jelét. Szeri-száma sincs azoknak a franczia katonáknak, a kik a hagyomány szerint nevetve, tréfás mondással, vagy elmés szójátékkal mentek a halálba. Nem egy közülük valóban érdekes s megérdemli a magyar olvasó figyelmét is.

A Fröschviller melletti csatában 1793-ban egy ellenséges ágyúüteg iszonyú pusztítást végzett a francziákban, a kik ezért minden áron el akarták foglalni. Hoche tábornok rohamra vezényelte katonáit, de ezek csak habozva fogadtak szót. Ekkor a tábornok kardjával az ágyúkra mutatva, végrehajtó módjára felkiáltott:

— Száz arany az ágyúkért, ki ad többet értük?

— Megadjuk! — feleltek a katonák s nevetve s szuronyrohammal elfoglalták az ágyúkat.

VALAMIT SUGOK MAGÁNAK.

MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

egyéb bajok, mint hogy egy nagyot tüszentettek és egymásnak kedves jó egészségére kivánták.

A fejedelem ez érvet nevetés kiséretében mondá, mi a szegény gyönge asszonyt még jobban felbőszitette.

— Könnyü neked tréfára venni a dolgot! — felelt sírva a szegény asszony, — de engem e bestia valóságos monstrummá tett, hogy már hetek óta nem mehetek emberi társaságba és életem végnapjait, melyek, érzem, különben is meg vannak számlálva, még jobban elkeseríté. Ha te nem akarsz törvényes lépéseket tenni e boszorkány ellen: akkor arra a meggyőződésre vezetsz, hogy csakugyan volt valami azokban a mende-mondákban, melyek e kaczér nőt a te személyeddel hozták összeköttetésbe; és te csak számlálod a napokat, hogy engem sírba tehess és e gyalázatost ültesd trónusodra.

Bethlen Gábor türelmes ember volt, de nejének ez igaztalan vádja mégis kihozta türelméből.

— Hát jól van! — mondá boszusan a korát felvilágosodottságban jóval megelőzött fejedelem, — én e bübájosságokból ugyan egy mákszemnyit sem hiszek, de hát ezennel összehivatom Fehérvár összes orvosait — ráadásul Bisterfeld uramat — és ha e tudós urak úgy itélnek, hogy ez újabb betegséged csakugyan bübájosságból származik — ámbár hogy az fejedelmi méltóságunknak nagy megrövidítésével jár, — ám idézze törvényszék elé Báthori Annát a fiscus!

E szavak után neje márványasztalához lépett és az azon nyugvó kis ezüst csengetyüt felemelve, boszúsan megrázta.

A csengetyű hangjára a fejedelem egyik szolgálattevő hölgye jelentkezett a belső ajtónál.

— Eredj, — parancsolá a fejedelem, — és hivasd ide Kemény Jánost, a fejedelmi zászlótartót!

A hölgy eltávozott, s a fejedelem indulatosan járt le s föl a szobában, mig szerencsétlen neje az ablakhoz lépett, hogy a belépendő ifju elől arczát elrejtse, miközben zsebkendőjével könynyüit törülgeté.

Pár percz mulva Kemény János a fejedelem szobájában állott s mély főhajtás után várta a fejedelem parancsát.

Bethlen Gábor az ifjuhoz lépett s jobbját annak vállára téve parancsolá:

— Eredj Jankó öcsém és indits meg négy darabantot Skultetius, Riberius, a zsidó doktor Ábrahám és Bisterfeld professor uraim után, hogy azonnal jöjjenek fel ide a fejedelemasszonyhoz egy rövid consiliumra.

Egy rövid óranegyed mulva, mely alatt a fejedelem nejét lehetőleg megnyugtatni törekedett, egymásután sorjáztak be a tudós doktor urak: legelől Skultetius, kit már említettünk, utána Riberius és Bisterfeld, az első felfelé álló spanyol gallérral, az utóbbi németesen aláfüggő négyszegletü hajtókával, mindannyian földig érő fekete talárokban és kezökben azokkal a csodálatos formáju kalapokkal, melyeket ez időben a tudós urak viselni szerettek. Leghátul érkezett Ábrahám, a kis zsidó orvos, kinek alácsüngő hosszu két előfürtjét a léviták kis sapkája fedezte és kaftánját fekete bőröv szorította Istentől kevéssé megáldott termetéhez.

A tudós urak a többszörös hajlongásban csaknem kifáradtak, mig az ajtótól a fejedelmi pár elé értek.

— Tudós urak, — mondja a fejedelem, — itt egy igen nevezetes kérdés eldöntéséről van szó. A fejedelemné ő felsége ugyanis abban a vélekedésben van, hogy orrának csodálatos földagadását bizonyos bűbájosság okozta; névszerint az, hogy a Báthori Anna kisasszony birtokában lévő «tabak» nevű szerből Skultetius uram tanácsára egy csipetnyit felszippantott. Mondjátok ki, urak, szabadon vélekedésteket, mert czélom az, hogy az igazság kiderüljön és ő felsége a fejedelemasszony, ha már szenvednie kell, legalább lelkének hánykodásait bölcs tanácsotok alapján lecsillapíthassa.

A tudós urak összenéztek s elvégre Skultetius vette fel a szót.

— Felséges uram, — mondá, — a természet utai emberi véges elme előtt végére járhatlanok: de annyit jó lelkiismerettel merek állitani, hogy ő felségének eme betegségét, mely igaz a legritkább esetek közé tartozik, belső, természetes baj és nem az említett szer okozta.

— És mily véleménynyel van kegyelmed, tudós Riberius doktor uram? — kérdé a fejedelem a spanyol orvoshoz fordulva.

— Felséges uram, — mondá ez, — én is azt tartom, a mit Skultetius kollegám, hogy a természet utai végére mehetlenek: csakhogy ebből nem azt a tanulságot vonom le, a melyet ő kegyelme. Nem lehet tagadni, hogy igenis vannak Isten teremtései a földön, kiknek már tekintetök bübájos hatalmat gyakorol, kivált egy gyenge beteges nővel vagy gyermekkel szemben és ezer esetet tudnék felsorolni, hol az ily gyöngébb teremtések egy rosszakaratu bübájos által nyavalyatörést és egyéb betegségeket kaptak. Én ő felségének, a fejedelemasszonynak *megigézését* ama hirhedt kisasszony által épen nem tartom lehetetlennek.

A fejedelem most Bisterfeld uramra nézett, ki komoly méltósággal mondá:

— Nem tudnék addig határozott véleményt mondani, felséges uram, mig csillagaimat meg nem kérdezem és erre nézve tudnom kellene, hogy a felséges asszony mely csillagzat alatt született. Annyi bizoyos, hogy ő felségének betegsége oly rendkivüli, hogy azt közönséges körülmények elő nem idézhették, hanem ahhoz valami ismeretlen erőnek kellett, mint factornak járulnia. A csodák a mai korban ritkák ugyan, de azért mind a természetben, mind az emberi test- és lélekben előfordulnak oly tünemények, melyeket emberi véges elme megfejteni nem képes.

Most a zsidó doktoron volt a sor, ki szerényen azt kérdezte, szabad-e a felséges asszonyhoz közelebb lépnie, hogy a rendkivüli esetet megvizsgálhassa.

A fejedelem intett s a kis orvos egészen közel lépve a fejedelemnőhez, szakértő vizsga alá vette a fájdalmas kóresetet.

— Felséges uram, — mondja aztán szerényen visszalépve, — én az egész Keletet beutaztam egész a csodálatos Indiákig. Igaz, hogy e kóreset itt nálunk a legritkábbak közé tartozik, de már az Induson tul ez eset gyakori, és ott elefántbetegségnek szokták nevezni. E betegség egyik vagy másik testrésznek beteges tultengése és oly organikus betegség, melyet sem bűbáj, sem valami bűvös szer elő nem idézhet.

A fejedelem helyeslőleg intett, mi közben mosolyogva mondá:

— Két votum két votum ellen és én nem érzem annyira szakértőnek magamat, hogy votum Minervae-vel döntsem el a kérdést. Menjenek le kegyelmetek ide alá a fejedelmi kertbe, vitassák meg egymás között jobban a dolgot és tudósitsanak a végeredményről.

*

A fehérvári fejedelmi lak délnek nyiló ablakai előtt lépcsőzetes terraszok nyultak el, melyeken a hollandiai és olasz kertészet egyaránt kitüntette ecsetelő és csinosan csoportosító tudományát. A holland kertészek különféle idomu virágágyacskákat készitettek és azokat ugyancsak megrakták a fejedelemné kedvencz virágaival, az erfurti teljes violákkal, rezedával, pompás szegfűkkel és az e korban nagybecsűvé vált tulipántokkal; a fejedelmi olasz kertész pedig a rendelkezésére álló munkaerővel azon igyekezett, hogy a délnek fekvő és igy meglehetősen meleg helyiségben cziprusokból és egyéb délinövényekből minél szebb és több árnyas lugast és bokrozatot hozzon létre. E szerint a természeti fekvésöknél fogva amúgy sem terjedelmes kertrészek, melyek úgyszólva a várnak külső bástyáit képezték, valóságos kis paradicsomokká lettek, melyeken örömmel legelt a szem s honnan a Marosról fölcsapó szellő kellemes illatot hordott be a fejedelmi palota szobáiba.

Ide mentek le a tudós doktor urak a palota belső lépcsőjén és mindjárt az első terrasz külső falánál megállva, igen érdekes csoportot képeztek, melyet a fejedelem maga is nem minden érdek nélkül nézett, a kertre nyiló dolgozó szobája ablakából. Még nagyobb érdekkel tekintette azt a szegény fejedelemasszony, ki kis kertjeit annyira szerette, hogy mikor csak lehetett, ott tartózkodott, s ha ez nem volt lehetséges, legalább ablakait tárta fel, mint azt jelenleg is tette.

A jelenet, melyet a fejedelmi pár figyelemmel kisért, elég nyugalmasan kezdődött. A három keresztény orvos, kiknek mindenike különböző vallásfelekezetet képezett, — elmaradhatatlan nádpálczáit emelgette orrához, szájához, hogy arczának azzal is fontoskodóbb kifejezést adjon: ellenben a kis Ábrahám hol övébe akasztotta kezét, hol pedig élénk tagjártatással látszott kisérni beszédét.

A három keresztény tudós véleményében, ugy látszék, egyre közeledett egymáshoz; habár a hadonázásokból, melyet pálczáikkal elkövettek s mely a távolból harczra készülő buzogányos hajduk fegyvergyakorlatához hasonlított, az volt gyanitható, hogy nem valami nyájas dolgokat mondanak egymásnak: de legjobban látszék fenyegetni a pálczákon lévő három elefántcsont gömb a kis zsidó doktort, ki tudománya önérzetében egyáltalában nem akart tágitani; sőt a mint élénk gesztikulációjából kitünt, kemény dolgokat mondogatott oda keresztény kollegáinak.

Minthogy az élénk vita a négy tudós között természetesen latinul folyt, az «asinus» és ehhez hasonló nyájas czimzések még a fejedelmi palota ablakaiba is fölhallatszottak. Utoljára a fejedelem azt vette észre, hogy a három keresztény orvos a kis Ábrahámot középre vette és tudományos érveiken kivül a szegény kis embert elefántcsontbuzogányaikkal is lökdösni kezdik, ki az ellen hatalmasan látszott tiltakozni.

A fejedelem látta, hogy a disputa rövid idő alatt igen kedvezőtlen eredményeket szülhet a szegény Ábrahámra nézve, azért becsengette előszobájából az épen szolgálaton lévő Szegedi Pistát és az egyik márványasztalról fölemelvén nehéz fejedelmi buzogányát, melyet gazdagon megaranyozva és türkiszszel, rubinttal kirakva még a török szultán küldött volt fejedelemsége elismeréseül számára, az ifju ember kezébe adta.

— Eredj fiam, Pista, — mondá komoly, parancsoló hangon, — vidd le ezt a fejedelmi botot azoknak a tudós uraknak, kik ott a kertben lökdösik egymást és mondd nekik... De ne mondj semmit; majd érteni fogják ő kegyelmek, hogy az mit jelentsen!

A bátor ifju ember kezébe vette a fejedelmi jelvényt és Bethlen Gábor mosolyogva nézte palotája ablakából, miként teljesíti parancsolatát az ifju bejáró, ki nagy bársony párnán tartá eléjök a fejedelem néma üzenetét.

A tudós urak a különös fejedelmi izenetre fejet csóváltak és a következő pillanatban menekülve indultak meg a kert külső kijárása felé, vissza-visszafenyegetve és utoljára hagyván a kis Ábrahámot, ki nevetés közben hajlongva köszönte meg az ablakban álló fejedelemnek *hathatós* pártfogását.

Elég, hogy akármit határoztak a tudósok, a

szegény fejedelemasszony egészsége napról napra jobban hanyatlott, egykor szelid, kellemes arczát a rút vörös orrmány valóságos torzalakká tette, mi annyira elkeseríté, hogy a nagy fejedelem kénytelen vala a szép Báthori Annát megidéztetni, oly fenyegetéssel, hogy ha a fejedelemasszonyon elkövetett gonosz bübájos munkáját jóvá nem teszi, ország törvénye szerint, mint boszorkánynyal fognak vele elbánni.

Szerencsére a szép fejedelmi kisasszony hatalmas kereki-i várában csak nevette a megidézést.

A dolog végső megoldása pedig a szegény, beteg fejedelemasszonynak bekövetkezett halála volt.

Erre azután Bethlen István, a fejedelem testvére, a Báthori Anna ellen inditott keresetet visszavonatta.

HUSZÁR ÉLETKÉPEK.

Kevesen vagyunk már, megfogyva és — mi tagadás benne — részben meg is törve. Hiszen ide s tova negyven éve, mióta először kardot ránttottunk. Azóta ujra három, nem megvetendő fegyvertánczban vettünk részt. Köszönetet csak egyszer arattunk, és akkor is titokban. És mégis oly édes, oly magasztos a multak emléke.

Most senkisem törődik velünk, s ebben az embereknek igazuk van, mert a kötelesség teljesitéséért köszönet vagy hála nem szokott járni.

Ezredemből 1849 november végével vagy 250 ember — altiszt és közlegény — megint visszakerült a régi számhoz. Az életben maradt és sánczfogságra nem jutott tiszteket eltávolitották és a gyalogság, vagy pedig, ha már nagyon kedvezett a szerencse, a német lovasság közé dugták.

1859-ben Olaszországban kissé megszorult a kapcza. Gyulay tábornok elpanaszolta Bécsben, hogy a huszárság kedvetlen, tisztjeit nem szereti, lovaival nem törődik. Valami nagy hasznunkat a rizsültetvényekben és lugas-szőlőkben ugy sem vehették, de hát Lombardia rónáin nem egyszer a magyar lovasság vitézsége döntötte el a háboru sorsát. A törzstisztek idegenek vagy gyülölt nevü magyarok, a főtisztek csehek vagy ráczok. Gyulay jól tudta, hogy ez igy nem jól van, és rávette a bécsi urakat, hogy legalább ideiglenesen magyarokat adjanak az olasz földön állomásozó négy huszárezredhez.

Előrántottak tehát bennünket Csehországból, Galicziából, a kit hol értek.

Soha sem felejtem el, mig csak élek, azt a félórát, midőn Veronában régi ezredemhez bevonulva, a reám bizott szakaszt átvettem.

Az első ember, ki az istállók előtt elém jött, Farkas Gábor régi őrmesterem volt. Midőn meglátott, szó nélkül sirva fakadt. Nem volt ez a fájdalom vagy bú sirása, hanem az a sirás, midőn egy pillanat a multak emlékét szivedben felébreszti.

— A jó isten hozta, főhadnagy uramat — kezdé végre a vén huszár, midőn szóhoz jutottunk, — ugyebár itt marad most nálunk, hiszen együtt vagyunk vagy hatvanan a divizióban. — F. kapitány urat a mult héten temettük el, sziven lőtte magát, a miért hadnagya, valami ágról szakadt polyák ember, háromszor egymásután rövid vasra verette.

F. Sándort, ki már 1845-ben század-parancsnok volt, Aradon azért bocsátotta szabadon a vérbiróság, mivel gróf Montecuccoli ezredest tulajdon élete veszélyeztetésével a nekibőszült Hunyady-huszárok kard- és ostorcsapása ellen megvédte. De besorozták közembernek, lovat vakartattak vele s mint valami két hetes ujonczot egy ostoba káplár által taníttatták, pedig nálánál jobb és szebb lovas alig volt a hadseregben. És mivel komisz sarkantyui nem voltak fényesre csiszolva, K. hadnagy rövid vasra verette a 44 éves embert. Ezt aztán el nem türte. — Farkas Gábor szintén mint közember szolgált, de a huszárok a világért meg nem engedték volna, hogy ruháját, fegyverét, vagy lovát maga tisztogassa.

Alig hogy szakaszomat átvettem, hatodnapra Veronát el kellett hagynunk. A francziák kétszer egymásután elverték báró Z. dandárját, mely a balszárny védelmére volt kirendelve, azonkivül pedig minden jel oda mutatott, hogy az ellenség most nagyobb mérvü csapásokkal végére akar a dolognak járni.

Szakaszom az akkoriban divatos ágyufedezetre volt kirendelve. A 12 fontos üteg parancsnoka, ki 1849-ben ellenünk is szerencsét próbált, különös áhitattal nézte 68 kemény legényemet, melyek közt alig volt hat vagy hét ujoncz.

K. hadnagy pedig, kinek most alattam kellett volna szolgálnia, betegnek jelentette magát és sohasem jött többé vissza. Más tisztet aztán nem is adtak, mire különben sem lett volna szükségem, mert helyemet bármely emberem bátran betölthette volna.

— Főhadnagy urra olyasmit akarok bizni — kezdé rendkivül udvarias hangon, — a mi esetleg, ha dolgát ügyesen végzi, nagy előnyére lehet. Válaszszon ki magának másfél szakaszából harmincz megbizható és bátor legényt. Ezekkel kora hajnalban állja el Ponte-Crescentenél a milánói országutat. Biztos hireink vannak, hogy a franczia tábori posta reggel 4—5 óra közt arra fog menni. Ezt pedig minden áron hatalmunkba kell kerítenünk. A franczia posta-fedezet valószinüleg 50—60 ember, afrikai vadászok, legalább kémeink azt állitják, de mondjuk, legyen 100 ember, vigyen tehát magával 40 huszárt. Ez tán csak elég lesz, hé, hé, hé! hiszen a huszárnak az ördög sem tud véteni, ha verekedni akar. Ha csak lehet, fogja el az egész fedezetet; lőni nem lehet, mivel alig 3—4 ezer lépésnyire Bosquet tábornok hadosztályának előörsei állnak. És most jó szerencsét; jelentését — remélem személyesen — 9 órára csak elvárhatom?

— Mindent el fogok követni, hogy a parancsot teljesitsem, — felelém, és nehány percz mulva készen tartott lovamon visszafelé vettem utamat.

— No, fiúk, szólítám meg hamarjában felállított különitményemet, — ki akar húst vágni, nekem vagy negyven önkéntes kell.

Senki sem akart hátramaradni, tehát magam választottam ki negyven kemény legényt, kikkel magát az ördögöt is fölkerestem volna.

Junius 19-én egy ronda olasz falu határában táboroztunk. Előörsöket a dzsidások adtak, nekem pedig meg volt parancsolva, hogy további utasitásig az üteget el ne hagyjam. Jóformán attól tartottak, hogy a legénység az előörsökről megszökne vagy pedig, és ezen feltevés sokkal valószinübb, az ágyukat jobb kezekre nem bizhatták volna, mint reánk. Éjfél felé egy társzekér alá bujva, aludni készültem, midőn lovas tábori vadászt vezettek hozzám, ki avval a szóbeli parancscsal jött, hogy tüstént a hadosztály főhadiszállására siessek. Lóra kapok, és a tábori vadász kalauzolása mellett egy fél órai erős ügetés után Chiassóba értem. A vezérkari főnök S. alezredes aludt, de mihelyt megérkezésemet bejelentették, azonnal talpra állott.

OLTÁR ELŐTT. —

A képzőművészet

TIHAMÉR FESTMÉNYE.
stani kiállitásáról.

Ponte-Crescente nem volt annyira hid, mint neve mutatta, hanem egy magányos major néhány melléképülettel. Valamikor posta-állomás gyanánt szolgált a Veronából Milanóba vezető országuton.

Ezen időből egy kis korcsma maradt fenn, melyben a vidék vetturinói az olcsó fekete bort szopogatták. Legszélsőbb előőrseink Sta Maddalenánál voltak felállítva s igy a Ponte-Crescente körüli vidék egyelőre semleges terep lévén, az ember nem tudhatta, kire fog ott bukkanni. Pontban két órakor éjfél után embereimmel a helyszinére értem. Mindenekelőtt ráparancsoltam a halálra ijedt korcsmárosra, főbe lövetés terhe alatt megtiltván nékie, hogy orrát a házból vagy annak ablakaiból ki ne dugja. Husz embert a major hátsó fala mögé állitottam, husz emberrel pedig az átellenben levő szedresben magam foglaltam helyet. Minthogy a franciáknak Pontebbi felől kellett jönniök, hogy Ponte Crescente-nél a mellékutra befordulva Bosquet hadosztályához juthassanak, elhatározám, miszerint az adott jelre — «éljen a magyar!» — két oldalról támadom meg őket.

Gyönyörü nyári hajnal volt, a minőt csak Olaszországban lehet látni. A mezőkön számtalan fürj pitypalatyja szólt, némelykor pedig a messze távolban lónyerítés hallatszott.

Végre három óra után nehány perczczel, midőn már egészen kivirradt, tisztán kivehettem a lassu ügetéssel haladó franczia fedezet neszét. Az országút tőlünk mintegy kétezer lépésnyire erősen kanyarodván, szabad szemmel láthattam, hogy a franczia tábori postát nem — mint S. alezredes mondá, — ötven-hatvan ember, hanem egy egész lovas-század, vagyis 160 ember kiséri.

Most tehát fuss vagy fizess!

Vasasok voltak, mellvérteik messziről fénylettek.

Embereim szótlanul nézték őket, pedig sokat közülök alkalmasint csak néhány percz választ el az élettől vagy haláltól. A perczek is elmulnak, s midőn a fedezet fele a major és erdő közt elhalad, felhangzik a megbeszélt riadó jelszó. Embereim mint förgeteg lecsapnak a francziákra, kik kardot rántanak, de még a fele sem kaphatta fegyverét marokra.

— Rendez vous! kiálték oda a vezénylő franczia tisztnek, ki megvadult lovával alig birt. Megszántam a csuf kelepczébe került embert. A nehézkes postakocsiban ülő hivatalnok a hintó fenekén huzta meg magát. Rövid dulakodás után két tiszt és ötvenöt franczia lovas megadta magát, mig a többiek kereket oldva, az országuton Pontebbi felé visszavágtattak. A nehéz sebesülteket lovaikon hagyva, a többit gyalog körbe vettük, és keserves lassu menetelés után, 9 óra 17 perczkor bevonultam Chiassóba.

Mialatt jelentésemet megtettem volna, Gr. P. ezredes érkezett a főhadiszállásra.

A franczia hadifoglyok feltüntek neki és midőn megtudta, hogy itt huszárok, még pedig majdnem kizárólag 48-as huszárok remekeltek, szokott kaján modorával illetékes helyen bekötötte koszorumat. Dicséret és kitüntetés helyett, mely után különben nem igen sóvárogtam, kipirongattak, a miért a franczia postafedezet maradéka elillant a nélkül, hogy üldöztetésüket megkisérlettem volna.

Embereim nem dörmögtek, hanem hála istennek, könnyü sebeiket bekötöztetve, velem együtt visszaballagtak a 12 fontos üteghez. Különben meglátszott rajtuk, hogy miattam restellik leginkább a történteket. E pillanatban veszedelmes dolog lett volna velük a tárgyról beszélni. Ellenség előtt állottunk, még pedig oly ellenség előtt, mely sokféleképen magához akarta édesgetni a magyar ezredeket. Ki tudja, mi történik, ha a méltatlan elbánást, melyben velem együtt részesültek, szóba hozom.

Bezzeg néhány nap mulva, vagyis január hó 24-ikén nagy kelendősége lett volna a huszárságnak.

Csunyául vissza is vágtunk, ha a francziák megcsipkedtek, de a rossz hir nem tévesztette el hatását.

A szerencsétlen hadjárat után, benső ellenségeink a huszárság átalakításával kezdtek foglalkozni. Mindenekelőtt kimustrálták a még fennmaradt 49-es elemeket, s a tisztikar valóságos nemzetiségi quodlibetet mutatott, mely aztán sem hal, sem hús nem lévén, csakugyan a legrövidebb idő alatt végképen tönkre silányította azt a bizonyos szellemet, mely a magyar lovasságot jellemzi.

A nagylelkü fejedelem azonban 1866 után saját kezdeményezése folytán végképen szakított a veszedelmes rendszerrel, s ha vannak is itt-ott a magyar lovasság kereteiben idegen elemek, a többség határozottan beleélte magát abba a gondolatba, hogy a hadsereg ezen kiváló különlegességét elnyomni nem szabad — de nem is lehet.

Eddigelé a különféle e czélra szolgáló kisérletek mindannyian rosszul ütöttek ki.

A Nagy Frigyes ellen viselt háboruban arról ugyan még nem volt szó, hogy a magyar lovasság mint veszedelmes elem a hadseregből kiküszöböltessék, mert hiszen a porosz király gyakran beismerte, miszerint Nádasdy huszárjai sokkal több bajt okoztak nékie, mint Mária Terézia valamennyi többi katonái, de azért már akkoriban is gyakran éles összetüzések fordultak elő az osztrák tábornokokkal.

Nádasdy egész életében aulikus ember volt, ki öregatyja, a hires országbiró szomorú sorsát teljesen megérdemlettnek tartotta, de azért a világért sem tágított, midőn arról volt szó, kit illessen a berlini nagy horderejü huszárcsiny dicsősége.

— Ugy legyen velem halálom óráján — mondá a vitéz tábornagy, — a nagy isten kegyelmessége, a mint igaz, hogy magyar regementjeim exczellens vitézsége és virtusa nélkül, a burkussal soha sem birtam volna.

Irigység és rosszakarat többnyire együtt szoktak járni, ezeknek köszönhetjük leginkább a sokféle experimentácziókat, melyek a legszentebb akaratra is bénitólag hatnak. Szemünkre vetették, hogy 1866-ban nem ugy harczoltunk, mint harczolhattunk volna.

A vád tökéletesen alaptalan ugyan, de még ha való is lenne, csakis azokra esik vissza, kik a magyar huszárságot minden áron eredeti jellegétől meg akarták fosztani.

Ezentul tán nem ugy lesz.

Adja isten! *Régi honvéd.*

SZÁZ ÉV ELŐTT.

— Emlékezések a franczia forradalomra. —

XXVII. Robespierre halála és a rémuralom vége.

A konvent tekintélyét támogató fegyveres erő most két szakaszban vonult a községtanács elé, hol *Robespierre* s társai halványan, remegve tanácskoztak a teendők felett. *Couthon* szedte össze legelőbb bátorságát. «Irni kell a hadseregheż» — mondá. «De kinek a nevében?» jegyzi meg *Robespierre*. «A konventében» — felelé *Couthon*. — «Nem ott van-e a konvent, a hol mi vagyunk?» Itt *Robespierre* öcscse füléhez hajolt és suttogva nehány szót váltott vele, azután

megszólalt: «Véleményem az, hogy a franczia nép nevében kell irni.»

De a franczia nép nem volt többé *Robespierre* táborában. Tapasztalhatta azt *Henriot*, mikor kevéssel megfutása után ujra megjelenvén csapatai közt, azokat a konvent ügyének megnyerve találta. Elképedve szaladt a községtanácsba tudtul adni a leverő hirt; de ott Coffinhal felingerülve gyávaságán, megfogta vállánál és lelökte az ablakból. A rendőrök később egy emésztőből huzták elő.

A csapatok közeledése által okozott zavar közepette egy *Méda* nevü csendőr behatolt a tanácsterembe és látván Robespierret egy karszékben ülni, könyökét térdére és fejét kezébe támasztva, felkiáltott: «Add meg magad áruló!» *Robespierre* felemelte fejét: «Te vagy az áruló, rögtön agyonlövetlek.» De ugyane pillanatban egy pisztolylövés szétroncsolta állkapcsát. Lerogyott, vérével festve be a kezében tartott papirszeletet, melyre saját keze irásával egy a néphez intézett kiáltvány volt irva.

Óriási megdöbbenés támad most. Az *ifjabb Robespierre* rémületében kilépve az ablakon, aláveti magát és széttört tagokkal marad a kövezeten. *Saint-Just* Lebashoz hajol: «Ölj meg engem!» De *Lebas* megragadja pisztolyát s e szavakkal: «Egyéb dolgom van!» magába röpíti golyóját. *Dumast*, a forradalmi törvényszék elnökét, az asztal alól huzzák elő. *Couthon* is megsebesül s félholtan vonszolják az utczára s

CSOPORTOSULÁS EGY PÁRISI PÉKBOLT AJTAJÁNÁL.

csak akkor tér magához, mikor valaki halottnak vélve, a Szajnába akarja löketni.

Mindennek vége volt.

A szökni nem tudó Robespierret egy hordágyon a konvent elé viszik. Benn *Charlier* ül az elnöki székben, s következőleg aposztrofálja a gyülést.

«A gyáva Robespierre itt van. Nem akarjátok, hogy bejőjjön?» (Nem! Nem! kiáltják minden oldalról.)

Thuriot: «Egy oly sok bünnel tetézett ember hullját a konventbe hozni, annyi volna, mint megfosztani e szép napot megillető fényétől. Egy zsarnok hullája csak dögvészt terjeszthet. az ő és büntársai helye a vérpad. Tegyék meg a bizottságok a szükséges lépéseket, hogy a törvény pallosa haladéktalanul sujtsa őket.»

Patere legem quam ipse fecisti.

Addig is a közjólléti bizottmány helyiségébe szállitották. Agoniájáról, utolsó pillanatairól szószerint közöljük *Courtois* jelentését.

«*Robespierre*-t — ugymond — a tanácsteremben helyezték egy asztalra.* Egy feje alá tett prófuntos láda szolgált vánkosául. Majdnem egy óráig maradt mozdulatlan, hogy azt lehetett hinni, megszünt élni. Végre kinyitotta szemeit, a vér bőven folyt alsó bal állkapcsán levő sebéből, inge véres volt. Kalap és nyakravaló nélkül volt, égszinkék kabát rajta, sárga nadrág, sarkáig lecsúszott fehér harisnya. Reggeli 3—4 óra felé észrevették, hogy kis fehér bőrerszényt tart kezében, melyre ez volt irva: «*A Nagy Monarkhához, Lecourt, udvari szállitó, Saint-Honoré utcza.*» Arra használta, hogy a szájából kiömlő aludt vért feltartsa, s beszélték, hogy e kis erszényt, vagy pisztolytokot, csellel játszották kezébe, vagy azért, hogy elhitessék, hogy maga lőtt magára, vagy pedig hogy a szállító czége által emlékeztessék az embereket a királyságra, melynek visszaállítására való törekvéssel vádolták. Sokan jöttek bukásában megtekinteni ez egykor oly hatalmas, oly rettegett embert, és némelyek nem kiméltek sértéseiktől sem. Az egyik igy szólt: «Ez ugyan szép egy király!» A másik: «Még ha maga Caesar teteme volna is, mért nem lökték a csatornába?» De voltak, kik megkönyörültek rajta s keszkenő hijában fehér papirt adtak neki, melyet ugyanarra a czélra használt, mint az erszényt, csupán jobb kezét használva s balkönyökére támaszkodva.

«Reggel hat óra felé egy sebészt hivtak, hogy bekötözze. Óvatosságból egy kulcsot dugott a szájába; bal állkapcsát szétzuzva találta, két-három fogát kihuzta, sebét bekötötte és vizzel telt tálat állíttatott melléje. *Robespierre* időről időre ahhoz folyamodott és a száját betöltő vért papirdarabokkal fogta fel, melyeket e czélra egyedül jobb kezével többrét hajtott össze. Abban a pillanatban, mikor legkevésbbé gondoltak rá, fölemelkedett, felhuzta harisnyáit, gyorsan leszállt az asztalról s egy székbe ült. Alig ült le, vizet és vásznat kért. Az egész idő alatt, mig az asztalon feküdt, mihelyt visszanyerte öntudatát, mereven nézett a körülte levőkre, s főkép a közjólléti bizottmány embereire, kiket felismert. Szemeit gyakran emelte a fölepre, de nehány rángatózást leszámítva, nagy közönyt lehetett rajta észrevenni, még sebe bekötözése alkalmával is, a mi pedig élénk fájdalmat okozhatott neki. Rendesen sárgás arcza a halál szederjes szinére változott.»

Fivérét szintén kihallgatták, mihelyt visszanyerte eszméletét, s bár az orvosok kijelentették, hogy élete veszélyeztetése nélkül nem lehet elszállítani, *Saint-Just*-ékkel és Dumas-val együtt a *Conciergerie-be* vitték. Saint-Just itt sokáig nézte az «Ember jogai» nagy festményét s aztán rámutatva megszólalt: «Pedig én csináltam». Mikor pedig *Robespierre* érkezett meg a Conciergerie-be, a kapustól jel által tollat és tintát kért, mire az igy felelt: «Mi az ördögöt akarsz irni?» Henriot-t, ki egy rakás koromra esett, azon kormosan és véresen hurczolták velök.

A törvényszék elé Robespierre-t hordágyon vitték, hol minden teketória nélkül kimondva rá és társaira az itéletet, még aznap mindnyájokat a vérpadra hurczolták, köztük az utálatos emlékü *Simon* vargát is.

Huszonketten voltak. Végzetes szám. Ép annyian, mint a girondisták.

A kivégzésről egy hitelt érdemlő tanu (Beaulieu) ezeket irja: «A kik e látványon jelen voltak, azt erősitették, hogy soha sem láttak annál idegrázóbbat; vértől, piszoktól voltak borítva; *Henriot*-on még rajta volt az emésztő gödör sara, melyben elrejtőzött. *Couthon*, ki még lélegzett, a taligában el volt terülve s a többiek lábbal tapodták. Roppant néptömeg átkai kisérték őket a vérpadig.»

Egy más szemtanu szerint mikor a taliga megállott a ház előtt, melyben *Robespierre* lakott, egy csoport asszony tánczolta körül. E pillanatban egy gyermek seprőt mártva egy mészárosboltban a vérbe, azzal befecskendezte a házat. A vérpadon Robespierre ujabb inzultusnak volt tárgya. A hóhér oly durván rántotta le sebje kötelékét, hogy felsikoltott, mire a tömeg tapsolt. Sokan azt szerették volna, hogy *Damien*, XV. Lajos merénylője sorsával bünhődjék, azaz kerékbe törjék, kivel való atyafiságát czélzatosan terjesztették.

Érdekes epitaphiumot csinált rá egy csipős toll:

«Vándor, ne kérdezd, hogy ki voltam!
Ha élnék, te feküdnél holtan.»

Merlin de Thionville igy jellemzi *Robespierre*-et:

«Alkoss egy gyarló és gyáva emberi gépet, leheld bele az irigység szenvedélyét, állítsd oly körülmények közé, milyenek közt *Robespierre* volt és megkapod *Robespierre*-t. Kezdetben *hazafi* Robespierrenek hivták, azután *megvesztegethetlen* Robespierrenek, majd *erényes* Robespierrenek, végre *nagy* Robespierre-nek. Azután eljött a nap, mikor a nagy Robespierre-t *zsarnoknak* nevezték, s e nap egy sansculotte, elterülve látva a közbiztonsági bizottmányban, igy szólt: «Ime itt van végre a zsarnok. Hát csak ilyen?»

De a legigazabban *Taine* itéli meg a forradalom három gyászos alakjának, *Marat*, *Danton* és *Robespierre*-nek egyéniségét. «Vegyük el a forradalmat és *Marat* valószinüleg tébolydában fejezte volna be életét, *Danton* valami zugprókátor lett volna, a kit, tiltott dolgokba keveredve, tán utoljára is felakasztanak. Ellenben *Robespierre* ugy folytatta volna, a hogy kezdte: mint szorgalmas, elfoglalt és tekintélyes ügyvéd, az arrasi akadémia pályakoszoruzott tagja*, irodalmi emlékbeszédek, erkölcsi értekezések, filantropikus brosürök szerzője: kis lámpája, mint száz más hasonló, meggyujtva a modern filozofia világánál szerényen pislákolt volna, a nélkül, hogy bárkit is megégetne, csak épen egy kis vidéki körre szórva gyér fényét, mely épen megfelelt a kevéske olajnak, mit edénye tartalmazott.»

És ez a becsvágyó, uralomhajhászó természet mennyi halálos élcznek tárgya értelmi középszerüségéért az assemblée napjaiban, melyek mindannyi szuró tüskét hagynak hátra kevély szivében. Egy nap inditványozta, hogy a törvények iránti tisztelet fölkeltése végett a törvényhozó gyülés határozatainak kihirdetését e szavakkal vezesse be: «Nép, ime a nektek hozott törvény: legyen e törvény sérthetetlen és szent mindenki előtt.» Mire egy gascon képviselő felemelkedik ülőhelyéről s a maga déli tájszólásában kijelenti: «Uraim, ez a formula semmit sem ér, nem kell nekünk semmi *kántálás!*» Általános derültség. *Robespierre* elhallgat és boszusan harapja ajkait.

Máskor egy amerikai deputáczió szavaira ad az elnök «egyhangu helyesléssel» fogadott választ. De *Robespierre* ezzel nem elégszik meg, maga is néhány szót akar csatolni a mondottakhoz és beszélni akar, de a gyülés nem hajlandó meghallgatni, s végre is kénytelen szó nélkül leülni. Ekkor *Maury* abbé gunyos mosolylyal emelkedik fel: «Kérem Robespierre beszéde *kinyomatását!*»

Ismét egy viharos ülés. *Robespierre* izgatottan ugrik fel, hogy egy előtte szóló szavaira válaszoljon, de nem engedik szóhoz jutni, ismételt kisérlet után is csak az első szót birja kiejteni: «Mérjenek . . . . .» «Mérjenek» . . . . . Végre egy hang közbeszól: «Ugyan mérjenek neki egy véka zabot!»

S mégis a jellem-komikum e molière-i alakjának van egy rejtélye, melyet nehéz megérteni s melynek kimagyarázását *Michelet* is megkisérli. Ez a nők érthetetlen ragaszkodása Robespierre hez, mely a szerelem rajongásának ad olykor helyet. Vajjon hideg, zárkózott modora, minden kisértésnek ellenálló erényessége vonzta-e őket? Meglehet; mert ha vannak is, kik a hatalmas embernek a Duplay-családhoz való viszonyát kétértelmüleg magyarázzák, de viszont adatok tanusítják *Robespierre* erényhős voltát, s azt, hogy szobájából pedans felháborodással utasított ki magukról megfeledkezett hölgy-

* Barére említi egyik jelentésében, de mások is megerősitik, hogy mikor a konvent emberei behatoltak a községi tanácsterembe, hol a lázadás főhadiszállása volt, a tanácsterem asztalán nagy liliomjelvényt pillantottak meg, a mi Robespierre s hivei királypártiságát bizonyitná.

* 23 éves korában ügyvéd, 24 éves korában az arrasi «Rosati» társaság tagja, s 25 éves korában arrasi akadémiai tag. Mint ilyenek a metzi tud. társaságban második dijat nyert egy értekezése, melyet a bünvádi itélet által elmarasztaltak hozzátartozóit becstelenséggel sujtó előitélet ellen tartott.

ROBESPIERRE A KÖZJÓLLÉTI BIZOTTSÁG ASZTALÁN.

látogatókat. Annyi tény, hogy beszélnek egy fiatal özvegyről is, ki kezét és 40,000 livre évi jövedelmét ajánlotta fel Robespierre-nek, áradozó hangu levél kiséretében, melyben egyebek közt ilyen passzusok olvashatók: «Te vagy legfőbb istenségem, s nem ismerek mást e földön, mint tégedet. Őrangyalomnak tekintelek és csak a te törvényeid alatt akarok élni.»

*

Thermidor 9-ike és Robespierre bukása betetőzte a forradalom művét s visszafordította medrében a felforgatás ama szennyes árját, mely oly elemi erővel sodorta magával az «ancien régime» intézményeit. A következő korszak a forradalmi szenvedélyek fékezésének, a békésebb alkotások és a nyugalom fokozatos visszatérésének korszaka volt. Nemsokára ép azok ellen látjuk fordulni a guillotine kését, a kik a «terreur» napjaiban oly vadállati vérszomjjal hurczolták alája a népesség ezreit. *Fouquier Tinville* maga zárja be áldozatainak hosszu sorát. Összes védekezése a rémuralom alatt elkövetett szörnytetteivel szemben abban állott, hogy mások rendeleteit hajtotta végre: a «konvent pallosa» volt; lehet e büntetni egy pallost? De e kibuvó nem mentette meg, valamint nem mentette meg *Carrier*, Nantes despotája életét sem, kire rövid idő mulva szintén elkövetkezett a számadás sora.

A Robespierre befolyása alól felszabadult konvent legelső tényei egyike volt az ártatlanul szenvedők kiszabadítása börtöneikből. Azután a forradalmi törvényszékkel együtt a közjóléti és közbiztonsági bizottságok is ujra szerveztettek. A sajtó-szabadságot, melynek jótéteményében eddig csak a forradalmi hirlapok részesültek, még 1794-ben teljesen helyreállították. Mi több, 1794 decz. 8-án a konvent megnyitotta börtöneit az 1793 május 31-ike óta letartóztatott hatvanhárom tagjának is, és *Sieyes* felszólalására, ki évek óta akkor emelte fel ujra először hangját, a hegypárt heves tiltakozása daczára kimondotta a kizárt, de még el nem vérzett girondisták törvényhozói jogának épségben tartását. A mérséklet ujra jogaiba jutott s a józan itélet győzött a vak fanatizmus felett.

De még az 1795. május 19-én egy viharos napot látott elvonulni feje fölött a konvent. A politikai válság által előidézett gazdasági válság, az értékek rohamos hanyatlása, a tőkének a bizonytalan helyzet által okozott visszavonulása, mindez rettentő pangást vont maga után az

BOISSY D'ANGLAS KALAPOT EMEL FERAUD LEVÁGOTT FEJE ELŐTT.

iparban és kereskedelemben, s a legnagyobb nyomor és inség magvait hintette el a lakosság közt. Egy 100 frankos assignata, mely 1789-ben még 85 frankot ért, már 1793 juliusában 33 frankra hanyatlott. Ellenben a kenyér ára az 1793 év első felében Párisban fontonként 6 sousra, sőt a vidéken nem egy helytt 10—12 sousra szökött fel: a marhahus fontja 6 sou helyett 20 sou, a czukoré 10 sou helyett 4 frank s egy gyertya 7 sou. A forradalmi kormány tizennégy hónapja alatt Párisban mindent csak csoportosulásokkal lehetett kapni, kenyeret, húst, olajat, szappant, tejet, fát, szenet, stb. Reggeli 3 órától, sőt éjféltől már hosszu sorokban álltak a várakozók a boltok előtt, lábaikkal a hóban, hátukkal a szakadó esőben. Igy dulakodtak, marakodtak a legszükségesebb élelmi szerekért, mig az utczasarkokon kiéhezett árnyalakok esengtek a kinyujtott alamizsna után.

Ily fenyegető helyzetben történt, hogy az említett napon a kérvényezőknek egy nagyobbára nőkből álló csoportja vonult be a törvényhozás szinhelyére, «kenyeret és az 1793-iki alkotmányt!» követelve, s elfoglalva a padokat, bántalmakkal halmozta el a konvent tagjait. Az öreges és gyönge Vernier helyett *Boissy d'Anglas* foglalta el az elnöki széket. Egy fiatal és bátor képviselő, *Feraud*, miután siker nélkül tett kisérletet a terem kiürítésére, fegyveres erőt hozott segélyül, s ennek élére állva, a fenyegetőn morajló tömegnek halálmegvetéssel állta utját, s mellét kitárva, kiáltotta oda nekik: «Öljetek meg, nem félek a haláltól, de tiszteljétek a törvény szentélyét!» Szavai elhangzottak a feldühödt csorda kiáltásai közt s őt magát elgázolva, testén át léptek a terembe, hol kiűzték padjaikról a képviselőket, egyre «Kenyeret és az 1793-iki alkotmányt!» kiáltozva. Egy asszszony nyelve megtévedve 1789-diki alkotmányt mondott, mit hallva, kevés hija, hogy fel nem konczolták mint royalistát.

Az elkeseredett csőcselék még nem szünt meg zajongani, s miután egy ifjut, *Mailly* képviselő fiát, golyóval földre terítettek, az elnök körül csoportosultak fenyegetőzve. Ekkor *Feraud* feltápászkodva a földről, félholtan az elnöki emelvényhez sietett, hogy testével védje az elnököt; de egy felkelő czélzott s *Feraud* holtan rogyott a tribün lábához. Dühös asszonyi furiák támadtak rá egy pillanat alatt s késeiket holttestébe döfték. Azután hulláját meghurczolták a teremben, fejét pedig levágva, egy ember lándzsára tüzte s ugy hozta be a terembe. *Boissy d'Anglas*, ki mindez ideig nem mozdult székéről, látva meggyilkolt kollegája véres fejét, felemelkedett helyéből s kalapját megemelve üdvözölte mély tisztelettel az áldozat megcsonkított tetemeit.

Ez epizód még egyszer fölelevenítette a pártok harczát egymás közt. A véres dulakodás, melynek a konvent szinhelyévé vált, s melynek csak a katonaság erélyes fellépése vetett véget, ugy tekinthető, mint a hegypárt utolsó kisérlete, hogy a visszavonás konkolyát hintse el a törvényhozás kebelében. De a vállalkozás megbukott, az eredmény a thermidoristák győzelme lett. Hanem a konvent is lejárta magát, a legviharosabb törvényhozó testület, melyet valaha a világ látott, s *Boissy d'Anglas* méltó szavakkal jellemezte, midőn az új, III. évi alkotmány tervezetét benyujtotta, mely szakítva az eddigi rendszerrel, a kétkamara-rendszert vette alapul, s a végrehajtó hatalmat egy öt-tagu *Directorium* kezébe tette le.

Három évi fennállás után, a IV-ik év 4-ik brumairején (1795. okt. 26) oszlott fel az önmagát lejárt konvent, lebocsátva a függönyt annyi vér, könny, bűn és zsarnoki erőszak rémjelenetei mögött, s új lapot fordítva a franczia nemzet történetében, melynek jövője ködében immár feltünik határozatlan körvonalaival egy óriás alakja, Bonaparte, kit a forradalom szült s nevelt nagyra, hogy a ledöntött királyi szék helyén felépitse a maga világuralmát.

Várnai Sándor.

*

Utószó. A franczia forradalom ujabb ismerete, melynek alapján a most befejezett közlemények irattak, nem egy új és meglepő vonással egészíti ki a forradalom történetirodalmának azt a régibb oskoláját, melynek keretében *Thiers*, *Lamartine*, *Michelet*, *Carlyle*, *Guizot*, sőt részben *Quinet* és *Louis Blanc* művei is mozogtak még. Ép az utóbbi években eddig ismeretlen levéltárak átkutatása, régi családi naplók és följegyzések napvilágra kerülése, sőt egyes szájhagyományoknak is gondos följegyzései oly adatokat hoztak napfényre, melyek a forradalom nem egy epizódját, nem egy szereplő alakját, s azok cselekvései erkölcsi rugóját, egész uj világitásba helyezik. Nem csoda, ha a rendelkezésre álló anyag ily teljessége mellett a forradalom történetirása is ma már részint *bölcselmi*, részint *monografikus* irányt vett feldolgozásában, s mig amannak merész szellemü képviselője, *Taine*, nem habozik föltétlenül elitélni a forradalom tényét, s azon meggyőződésének adni kifejezést, hogy a franczia társadalom a nélkül is a legjobb uton volt arra, hogy békés uton regenerálja magát, addig a forradalom monografistái egyes részletek lehető teljes kidomboritását és kiszinezését teszik feladatukká. Ha tehát e czikkek nem épen mindenben alkalmasak növelni a forradalom kultuszát, a mennyiben kötelességünknek tartottuk rámutatni a nagy frázisok alatt lappangó hypokritaságra s az önző érdekek és kicsinyes szenvedélyek harczára is: e tekintetben nem utasíthatjuk vissza a magát jobban értesültnek vélő kritika helyreigazítását, de hangsulyozzuk, hogy e czikkek hangja és iránya a modern franczia felfogás hű visszatükrözője. Ez álláspont igazolására, s részint a nagy történeti átalakulással bővebben foglalkozni kivánók tájékoztatására is szolgálion nehány ujabb forrás felsorolása, melyekből a fentebb érintett nagy alapvető munkákon kivül merítettünk. 1882-ben H. *Wallon*, az Institut tagja, kiadta hat becses kötetben a forradalmi törvényszék történetét, okmánytárát nehány nagyérdekű függelékkel s az áldozatok teljes névsorával (Histoire du Tribunal revolutionnaire de Paris, 1882); mintegy kiegészítője ennek *Berryat Saint Prix*-nek szintén eredeti okmányok után megirt munkája: «La justice revolutionnaire à Paris, Bordeaux, Brest stb. Paris 1861», mely a departementok forradalmi törvényszékei működését is felöleli; anekdotikus adatokban gazdag H. *Welschinger*: «Les almanachs de la revolution, Paris 1884» czimű műve; mig a forradalomkori irodalom és sajtó ismeretére vonatkozólag bő szemelvényekkel találkozunk *George Duval* «Histoire de la litterature revolutionnaire, Paris, 1879» cz. művében. A királyi család Temple-beli fogságát, s XVII. Lajos gyermekkorát és halálát az Archive national egészen kiadatlan okmányai alapján *Chantelauze* irta meg: «Louis XVII., son enfance, sa prison et sa mort au Temple, Paris, 1884.» czimmel, s e munkáról maga Taine ugy nyilatkozik, mint a mely «végleges e kérdésre nézve» A vendéei fölkelés történetét *Barante* irta meg.

Végre egykoru források közül még a következőkből merítettünk: «Journal de ce qui sont passé a la tour de Temple pendant la captivité de Louis XVI. (Cléry naplója) Londres 1798»; «Histoire de la conjuration de Maximilien Robespierre, Paris 1795»; Memoires sur la vie privée de Marie Antoinette, par Madame Campan;» «Denonciations aux français catholiques des moyen semploves parl'assemblée nationale pour détruire la religion catholique, Audainel»; «Descrizione dei deputati alla Convenzionale, che votarono per la morte di Luigi XVI.» stb.

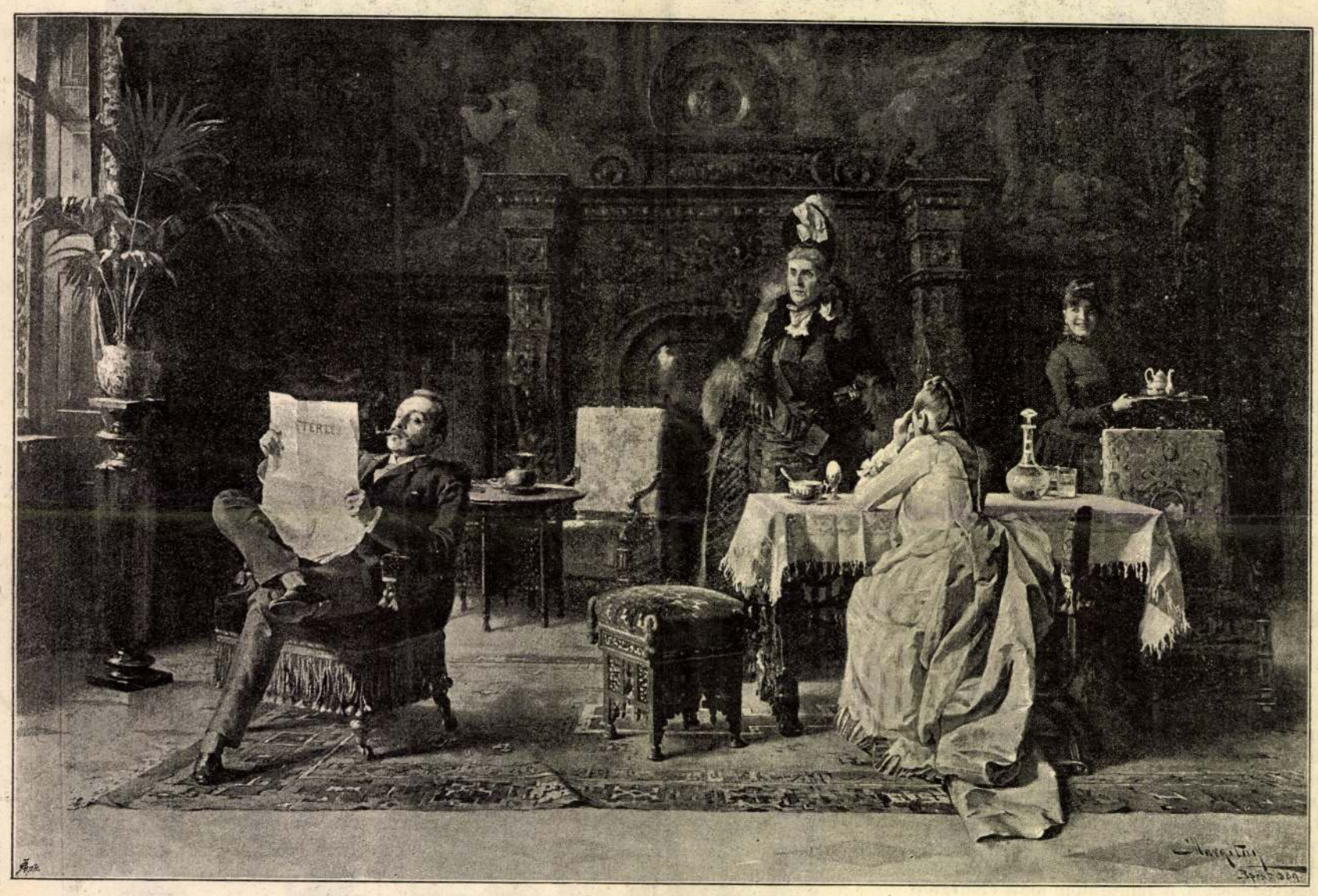

A MÉZES HETEK. — MARGITAY TIHAMÉR FESTMÉNYE.

A képzőművészeti társulat mostani kiállitásából.

MARGITAY TIHAMÉR.

A magyar festészet rövid multja is tisztes elismerést vivott ki magának külföldön, kivált a magyar tárgyu életképek terjednek el ott mindjobban, s a külföldi műárusoknak e speciális genre iránt való érdeklődése bizonyítja, hogy a külföldön jó piaczok van. Akárhány német festő is fest most már magyar tárgyu képeket, s tanulmányokra magyar földre utazik.

Festőink nagy része az életképekkel foglalkozik, még pedig leginkább a magyar falusi és mezei életből veszi tárgyait, s előszeretettel fordul a paraszt-alakokhoz. Emlékeztet e jelenség a hollandi festészetre, mely a flammand népélet és alakjai festésében oly mély bányát talált, s annyi műértéket dolgozott föl onnan. Még abban is megvan a hasonlat, hogy a holland is kis nemzet, mely a világ eseményeiben döntő szerepet nem vihetett; de a művészetek történetébe kitörülhetetlenül beirta nevét. Mint genre-festők, ők dicsekednek a legkitünőbb mesterekkel.

A magyar genre-festészet kezdetben azonban meglehetősen egyhangu és monoton módon nyilatkozott. A korcsmai jelenetek, a czigányok, a duhaj legények egymást váltogatták. Az ismétlés tárgyban, alakokban már egész modorossá vált. A visszatetszés nem maradt el. Néhány évvel ezelőtt a képzőművészeti társulat egyik közgyülésén a megnyitó beszédben kifejezte ezt nagyérdemü elnöke szintén. Az öntudat is fejlett fiatal művészeinkben, s ma már válogatósabbak a tárgyban, melyet ötlettel, elmésséggel, leleménynyel dolgoznak föl.

MARGITAY TIHAMÉR.

Kozmata Ferencz fényképe.

Az izlés tisztult, a művészi szempont emelkedett, a hatás bensőbb. A festeni valót nem csupán a falun és mezőn keresik, hanem az egész életben. Az uri társaságok, a fényes termek élete sem marad figyelmen kivül.

Életképi festészetünk egyik eredeti képviselője *Margitay Tihamér*, ki első föllépteivel ujabb és ujabb zavarba hozta azokat, kik szerettek volna fogalmat alkotni magoknak, hogy mily irányban fejleszti képességeit. Csak az volt bizonyos, hogy különvált azoktól, kik a népéletet vették ecset alá. Legelső képén egy müncheni jeles művész szorgalmas tanítványának mutatkozott. Majd egyes uri alakokat, dandyket, elegáns nőket festett, aztán drámai jeleneteket is adott; — mindezek után a «Dido keserve» czimü történelmi képet. — Genre-festő, drámai festő, vagy épen történelmi festő lesz-e, nem birták eldönteni a műkiállítás látogatói, kiket azonban önkénytelenül is érdekelt az ifju festő törekvése, melyben nem csak nyugtalanságot, hanem lázasságot is lehetett észrevenni. Keresett egy bizonyos irányt, midőn a többiekétől eltávolodott. Végre egy határozott lépéssel rátért az új ösvényre. Az országos kiállitásra készitett «Ellenállhatatlan» festménye volt a forduló, s annak sikere, általános hatása a buzditást is megadta Margitaynak, hogy a szalon genre mellett maradjon. És lett az élet vidámságának festője. A komikum iránti ép érzékéről azóta sokszor meggyőzte a közönséget, mely jó kedvvel nézi képeit, a műcsarnokban már keresi is. Megszerette vidámságát, mulatságos tulzásait, ötleteit. Festményeiről a fényképészek gyorsan készitik a másolatokat, s aztán látni lehet kisebb-

MARGITAY TIHAMÉR BUDAPESTI MŰTERME.

Kozmata Ferencz fényképe.

nagyobb alakban a kirakatokban, az albumokban, s megjelennek a külföldi képes lapokban is.

Alig van valaki, a kit a képek érdekelnek, hogy fényképek után ne ismerné az «Ellenállhatatlan»-t, «A kosár»-t, «A jó partie»-t és a többieket, melyekben a közvetlen közelünkben nyüzsgő élet és alakok humora tükröződik vissza, a festő szeretetreméltó tulajdonaival, iróniájával, burleszk csapongásával, komikai vénájával s az előadás routinjával. Lapunk is bemutatta időről-időre a fiatal művész festményeit. Olvasóink ismerhetik azokat. Most bemutatjuk magát a művészt is, kit ép a jelenlegi kiállítás alkalmából kettős kitüntetés ért. Egyik festményét király ő felsége vette meg, s ugyanazon festményét a Ráth Görgy jutalmára is érdemesítették.

Margitay Tihamér még fiatal ember. Most van a férfikor elején, és sikereit mindjárt pályája kezdetén aratja. Tehetsége számára hátra van még a szellemi tevékenység legtermékenyebb, leggazdagabb kora. Ungmegyei régi család ivadéka, s atyja szabolcsmegyei földbirtokos volt. Debreczenben tanult, ott végezte a gimnáziumot. Nagybátja, Margitay Dezső, az ismert novellairó, látva, hogy mennyi hajlammal rajzolgat, buzdította, hogy folytassa ezt tovább a fővárosban, s Margitay Tihamér föl is jött a mintarajztanodába, hol Székely Bertalan jeles müvészünk vezetése alatt négy évig tanult, több izben elnyerve az intézet dijait. Festészeti tanulmányait aztán Münchenben folytatta az akadémián. Történeti kompozicziókkal itt is többször nyert jutalmakat. Münchenben készitette a budapesti műcsarnok 1881-iki kiállitására az első festvényt (Római dáridó), melylyel nyilvánosan föllépett. Buzdító rokonszenvvel fogadták. Művészi tanulmányait azután Olaszországban, Velenczében — hol egy évet töltött — és Florenczben folytatta. A külföldről több genre-képet küldött haza, a kiállitásra. Ez idő tájban festette a «Megtérés» és a «Már késő» czimü nagyobb képeit, melyekkel a fiatal festő komoly figyelem tárgyává lett. Sürün következtek aztán a kisebb genre-képek, szalonjelenetek, rokonszenves női alakok, feszitő uracsok, gőgös elegánciában vagy ütött-kopott nyalkaságban.

Kis és nagy képek vegyesen, de nálunk még szokatlan genre, látszólag igénytelen is. Margitay hallott sok jó tanácsot, figyelmeztetést s ezek következménye lett, hogy történelmi tárgyat keresett, s nemsokára a tengerparton kesergő, hölgyeitől körülvett Didót láttuk tőle. Ezen a technikában tanusitott haladást dicsérték, a mi az ambiciózus fiatal művészt megint csak nem elégitette ki. Szorgalmasan dolgozott ezután is, de kedvetlenül. Az «Ellenállhatatlan»-t csak afféle attelier-műnek készitette, sokat nem remélt tőle. A kép tárgyát egyszer az Erzsébet-téren látta, egy padon ülő hetyke uracsot; ugyanazon padon ült mellette egy csinos gouvernante, egy kis lánykával. Az uracsból lett az «Ellenállhatatlan», a mint komikus elbizakodással ott trónol a pad végén. A gouvernante nevető szép arcza pedig egy képes könyv felé hajlik, melyet a kis lánynak mutogat. A képen az élet melege, a vidámság jóize megtette a hatást. Sokat irtak róla, sokan nézték, elterjedt mindenfelé.

A következő évben felfrissült erővel lépett föl ismét Margitay. «A jó partie»-t kaczagva nézte a közönség. Festett vigjáték ez, egy család ünnepélye, a mikor a kérőt fogadják, egy félszeg és csuf fiatal embert, ki azonban jó partie; az öregek kedvét keresve veszik körül, hanem a ház kisasszonyai mulatnak rajta, csak a leendő menyasszony van megdöbbenve a szerencsétől. Tavaly pedig a «Kosár» czimü életképpel a műcsarnok művészeti nagy díját is megnyerte. Ezt a képet csak a napokban közöltük.

A fiatal művész, mióta első határozott sikerét elérte, évről évre emelkedik. A komikum és burleszk iránti érzéke finomul, vidám előadása elmésségben, könnyü kifejezésben gyaprapszik, a technikában egyre több az ügyesség és biztosság, s a szinek vonzóbbak, kellemesebbek,

A mostani kiállitáson «*A mézes hetek*» szolid és vonzó kompoziczió. Az ötlet, melyet feldolgozott, a jellemző erőt veszi igénybe, mert a kép komikuma csak a szereplőkben magokban nyilvánul, ezekből tudjuk meg, hogy mi történt. Elegáns ebédlő tárul föl. Az asztal reggelihez van terítve; de már asztalbontás történt. A fiatal férj

PRÓBA ELŐTT. — *Margitay Tihamér* festménye.

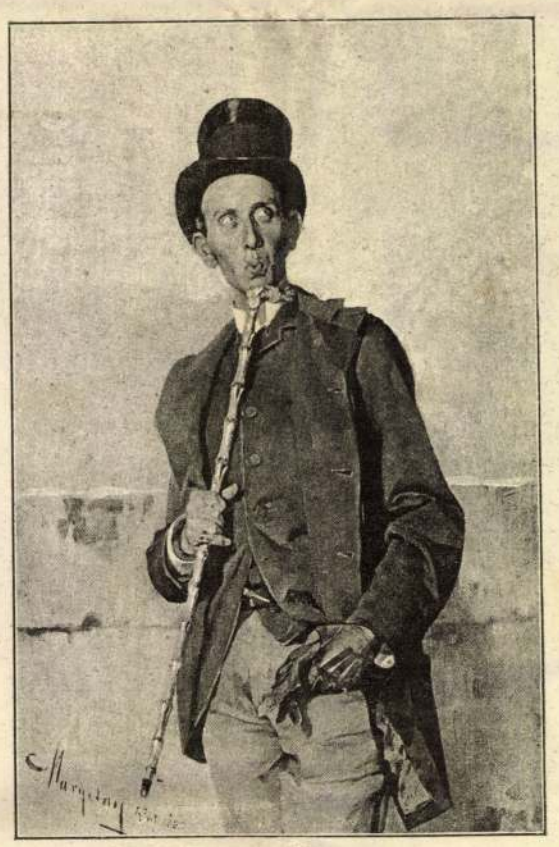

UTCZASARKI DANDY. — *Margitay Tihamér* festménye.

ott hagyta reggelijét és az asztalt, félre ült egy karosszékbe, s ugy tesz, mintha nagyon elmélyedne a hirlapolvasásba, és nagy szippantással eregeti a füstöt szivarjából. Az asztalnál ott maradt a fiatal nő, választékos házi öltözetben. Háttal ül felénk, s kezével és zsebkendőjével fedi el arczát. Noha nem láthatjuk arczát, az alak magán viseli egy csinos, fiatal nő kellemét. Világos, hogy a fiatal pár közt összezörrenés történt. A férj arczán látni, hogy nem valami mélységes lehet az ok, csak duzzogás — talán épen az első duzzogás — az egész. Ezt a jelenetet meglepi a mama érkezése. Talán épen ennek megjelenésére fakadt sirva a menyecske, talán épen az anyós okozza, hogy a férj oldalvást tekint a szeme szögletéből arra felé, a honnan most igazi vihar törhet elő. Az anyós erélyes és harczkész alak, a ki fenyegetőn méri tekintetével vejét. E tekintet jelentősége iránt semmi kétség, oly elszánt az. Megjelenésében pedig teljes a komikum. Először a helyzet maga adja meg ezt; másodszor az erős karakterű női személy, utolsó divat szerinti magas és szalagos kalapjában, komor prémes felöltőjében, fenyegető magatartásában. A negyedik alak a szobalány, a ki a teás kannával siet ki, de még egyszer visszatekint a jelenetre, nevető arczczal, mely mintegy mondani látszik: «Lesz most mindjárt valami.» A képen helyén van minden. Csinos és kellemes az egész, erővel és érdekesen megfestve. A kép Párisban is ki volt állitva a nyáron a világtárlaton és disz-okmányt kapott. Itthon a Ráth-féle dijat nyerte s a király vásárolta meg képtárába.

De Margitay nemcsak a komikai jelenetek és alakok festésében foglalkoztatja tehetségét. A drámai festészetben is megméri erejét. A mult őszszel is láttunk egy nagyobb drámai kompozicziót tőle, az «Utolsó próba» czim alatt, melynek főalakja egy beteg zeneköltő, kinek előadandó zeneművéből az előadók most tartják a beteg dolgozó szobájában az utolsó próbát, mig a család tagjai gyöngédséggel és elragadtatással veszik körül a beteg költőt. Most pedig a «Mézes hetek» derült zivatara mellett ott találjuk az élet sötét árnyát és fájdalmát az «*Oltár előtt*» festményen. Tárgya jól ismert, elég sokszor halljuk és olvassuk. Az oltár előtt, épen az esküvés pillanatában, megjelenik a vőlegény előtt az elcsábitott leány. A szinhely egyszerű, falusi templom. Násznép nincs, a menyasszony, a vőlegény uti ruhában. Ugy tetszik, rögtön utazni akarnának. Jelen van még a menyasszony atyja, és a tanuk. Minden sejteti, hogy az esküvőt lehetőleg csendben, feltünés nélkül akarták megtartani. A pap már az oltár előtt áll, a minisztráns fiu épen a vánkost készül az oltár lépcsőjére tenni, hogy a vőlegény és menyasszony letérdeljenek. De váratlan vendégek érkeznek az esküvőre. Az anya, elcsábitott leányával. Szenvedélyes haraggal lép az anya az oltár felé, rámutatva a csábitóra. A leány leroskad. Anyja megragadja egyik kezével, s ugy igyekszik oda vonni a vőlegény elé, hogy lássa áldozatát. Egyszerü, szőke lány, s mind rajta, mind anyján látszik, hogy szegény teremtések. A menyasszony atyja karjába hanyatlik, a pap megbotránkozva áll az oltárnál, a vőlegény megszégyenülve hajtja le fejét. A templom ajtajában még három alak látszik, kik az utczáról lépnek be. Ezek megjelenése adja tudtunkra, hogy a botrányt már odakünn is tudják. Drámai pathosz hatja át a jelenetet, s különösen az elkeseredett anya válik ki, boszuálló haragjában. A kép Margitayban a drámai festő iránt is fokozza a szép reményeket.

Kisebb képeiből is bemutatunk kettőt. Egyik az «*Utczasarki dandy*», egy vedlett elegánciáju ur, kopott kabátban, mely egy kissé bő is neki. Fütyörészve várakozik valakire, talán épen légyottal ültette föl valaki, s annak ablakára nézeget. Hasonló alakok bőven mozognak a főváros aszfaltján, kivált virágvasárnap körül, mikor a szerződés nélkül maradt szinészvilág ott táboroz a «Pannonia» kávéház körül. A másik egy elegáns *fiatal szinésznő*, prémes felöltőben. Rokonszenves, mosolygó alak.

Végül legyen itt egy kép a művész műtermeről is. A közönséget érdekli, hol és hogyan dolgoznak a művészek, kiknek műveiben annyit gyönyörködik. De csak kevesen tudják, hogy egy festő vagy szobrász műterme milyen. Az irónak elég

az iróasztal és nehány könyv. A festőnek és szobrásznak egész muzeum szükséges, mert nekik látni kell a mit lefestenek, a mit mintáznak. Régi fegyverek, különböző öltözetek, választékos butordarabok, antik tárgyak, soha sem hiányzanak. A festő igyekszik megszerezni mindent, a mit fest, egész bebutorozást elegáns szalonokhoz, nagy szőnyegeket, selyem, bársony szöveteket, mindenféle apróságot, asztali díszeket. Mindent természet után fest, hogy igaz legyen, s mindent a maga helyén tanulmányoz elébb, hogy lássa az elrendezés helyességét, a szinek hatását.

Nehány év előtt még alig volt egy-két berendezett műterme a magyar festőknek. Kopasz falak közt dolgoztak, a lefestendő tárgyat itt vagy amott lesték el. Most már van több is. Köztük egyik legszebb és legelegánsabb Margitayé, telve fantasztikus bútorokkal, drága szőnyegekkel, a legkülönbözőbb alaku székekkel, a palisander fából faragott karos széktől és gyöngyházzal kirakott keleti tabourettől kezdve a finom, könnyű, selyem székecskéig. Japáni napernyők, szokatlan alaku lámpák, régi csillárok, vértek, kardok fegyverek, antik szekrények, vázák, szobrok kandelaberek, kerevetek, trofeumok, kitömött páva, pompás tigrisbőr — egész muzeum ez, melynek tarkasága, elegánciája a hangulatot is emeli, s kellemessé teszi a köztük időzést.

A Margitay műterméről fölvett képen most készülő festménye is látható: «A köszöntő.» Egy fiatal ember virágbokrétával közeledik egy szép lányhoz, hogy névnapjára átadja. Nagy zavara mutatja, hogy a bokrétát mily igazán szivéből nyujtja. A kép már nagy részben kész, talán egészen is elkészült már, mert Margitay gyorsan dolgozik, mihelyt egyszer tisztában van tárgyával. Termékenységét és tehetségének gyors fejlődését eddigi sikerei is méltán fokozhatják.

ÉJFÉLKOR. — SZILVESZTERI KÉP.

ÉJFÉLKOR.

Csend van, néma, reszkető csend,
Nem zavarja más az éjt,
Csak az öreg álmos óra,
A mint fáradt mutatója
A tizenkettőre ért.

S felhangzik komoly verése,
Mint mély, szaggatott sóhaj,
Hangzik búgva, nyögve, fájva
S még sokáig rezg utána,
Mig a hang a csendbe hal.

Mért figyelsz e hangra, neszre?
Hagyd az éji árnyakat,
Rejtelmük' ne lesd, ne kérdezd;
Menj, aludj', míg föl nem ébreszt
Csókjával megint a nap.

VARGHA GYULA.

TÉLI ÉLET PÁRISBAN.

Eredeti levél.

(Az Eiffel-torony új ruhája. A Luxembourg-park verebei. A világváros páriái. Zola Emil legujabb regénye és a «La France criminelle» bünvádi esetek gyüjteménye. Hires falragaszok: a Morgue-ban és az akadémiában. A St. Eustach templom boltivei alatt.)

Páris, 1889 decz. 23.

A Mars mezején minden csöndes. A deczemberi fuvallat lehervasztotta a pünkösdi királyság virágait s a csillogó harmat, mely reggelenként a pázsitot ezüstözte, nem üdítette többé, hanem öldöste a szegény fűszálakat. Az Eiffel-tornya, mint kilobbant világító-oszlop áll a néma éjszakában. Ijesztően szép látvány a deczemberi holdvilágos éjjeleken ez a vak titán; a világosság körülfogja sejtelmes fényével, azzal a fénynyel, mely az elmulást juttatja eszünkbe. A torony belsejében pedig titokzatos félhomály borong, a vasoszlopok között méla hallgatás; csak néha roppannak meg a karcsu idegek a fagyos levegőben. Gigászi vashárfa, melynek hurjain az elemek játszanak. A torony csúcsa belevész az égbolt szürke hangulatába, csak sötét foltot látsz odafönn; reggelre azonban villogó fehéren az is kitündöklik: *ráhullott az első hó.* Milyen kábitó látvány; egész testét dér borítja ezüst mohaként, vagy mint fehér selyemtakaró, rajta drága gyöngyül millió jégszem csillog a vasháló közein; az emeletek karzatai hattyuprémet öltöttek, s hermelinnel a vállán, galambősz üstökével magaslik ki a fehér szimfóniából az érczoszlop: Páris Gullivere. Egy ősz óriás: minő új kép, méltó Cormon és Verescsagin ecsetére. Ilyennek látta képzeletében és meg is rajzolta a kiállítás hivatalos lapjában — bár humorral — egy magyar festőnő, a kinek nevét nemcsak a franczia lap e képe alatt olvastuk büszkeséggel mi magyarok, hanem Párisban jól ismert történeti nagy festményei és — ennek a mi lapunknak kedvelt illusztrációi alatt is.

A hó. Mennyi örömérzet van e szóban. Gyermekek ujongása sikos lejtőn, hócsata és hajlókázás közben; szánok repülése széles utczákon, vidám csengő szavával, prüszkölő mének rohanásával; a vadász kéje, a mint a versaillesi erdő hóleplén a vad fris nyomát csapázza; künn a boulognei tavon szédítő sikamlás, mely az arczot gyönyörtől gyujtja ki.

Öröm annak, a ki norvégiai medvebundájába, orosz sipkába, svéd keztyübe bujhatik, a miket a párisi kiállításról hozott haza; de hát mit csinálnak a kertek és utczák madarai, mikor szegények télen-nyáron egy köntöst viselnek s a morzsát a fü közül, az utfélen szedegetik? Rosz lesz a sora a *Jardin da Luxembourg* verebeinek. Mi vár ezekre a kis *gamin*okra, utczagyerekek, a kik versenyt fütyörésznek Páris többi *camelot*-jával * s mint ezek, egész nap szerte csavarognak? A Luxembourg-park verebei vigan fognak csiripelni ezután is és legfeljebb annyit tanulnak a kerti aranyozott rácsnak neki támaszkodó gamintől, hogy nyakukat lehajtják a begyükre és vékony lábukat fölváltva emelgetik a hidegben. Tudják, hogy van, a ki gondoskodik róluk. Öreg úr, a párisiak jól ismerik. Minden délután ott van a Luxembourg-parkban és szórja a nyalánkságot árváinak. Micsoda ribillió van a verébtanyán, mikor ez a zömök bársonykabátos ur befordul az őr gunyhója mellett! Ezer kis torokból hangzik éles szopránban: «*Bonjour M'syő, Bonjour M'syő!* («Jó napot, öreg ur!») és azzal repül felé egy küldöttség és viszi diadalmasan a veréb-Napoleont. Esznek a kezéből, ráülnek a czilindere karimájára, kabátjára, fölnyillalnak a vetett falat után és elkapják röptében; billegetve ott udvarolnak körülötte. Ezért hijják az öreget: «*Charmeur d'oiseaux*»-nak, madarak kényeztetőjének.

A gamin, az utczagyerek, pedig onnan távolról nézi. Sovány, sápadt arczát neki szorítja a rácsnak, szemét irigyen odaszegzi, egy-egy falat után hidegtől remegő ajka önkénytelenül megnyilik, fagyos, kékült kezét dugogatja a rongyok közé, a melyek testét alig takarják, sehogyse védik. Talán az is megfordul az eszében, hogy hát neki miért nincsen tolla, mint annak a verébnek, vagy hogy miért nem épithet ő is fészket magának valami ágközön? Mert az Istenről nehezen tud és sohasem hallotta a szép példázatot a rét liliomáról s az égi madarakról.

Vissza ne riadj, nyájas olvasóm, a ki a leve-

* *Camelot*, utczai nép, mely szegényesen a szürke camelot (parket)-szövetbe öltözködik.

TÉLI ÖLTÖZÉKEK.

lekben, melyek a fény metropolisáról, Párisról szólnak, csak dicsőitést és sugárzást találtál, hogy soraimat én a nyomor rongyaival tarkitom s a ragyogó látványba londoni ködöt kavarítok. Hidd meg, hogy a kik csak szemed kápráztatták s inyed csiklandozták, jó hirlapirók voltak, de rossz etnographusok és humanisták, vagy éltek a mámorban ők is, mint a párisiak s nem látták az alakokat a nyomor félhomályában, a mint hogy mindennap végigmennek a tündéri boulevardokon s nem tudják, hogy alattuk egy másik Páris is van utczákkal és terekkel, a minek neve *les égouts* (a csatornák). Ne maradj a *Boulevard des Italiens*-en és *Capucines*-en, hol estenden a kitanult kéj és fényűzés űzi csábjátékait, eredj egy kőhajitásnyira a nagyszerű *Avenue de l'Opéra-ra*, mikor a lámpákat oltogatják. Nézd a koldusasszonyt, ott ül didergő csemetéivel, odanyomva testét az óriás boltablakhoz, hogy fölfogja a meleget, melyet a kandalló-raktárban reklámul tüzelő nagy harangkályha áraszt az üvegen által. S tekints a francziai lapok pazar karácsonyi számának utolsó oldalára, talán ott olvasod elrejtett petitsorban, hogyan fagyott meg valami nyomorult két gyermekével együtt a hideg aszfalton. A *PalaysRoyal* árkádjai alatt lássad meg a lépten-nyomon elédkerülő szerencsétlent, a kit kutyája vezet át a városon, az éhség keze az életen és olvasd el mellén lógó fakó pléhtábláját: «*Messieurs et mesdames n'oubliez pas le pauvre aveugle!*» (Uraim és hölgyeim, ne feledkezzenek meg a szegény világtalanról!)

Nemcsak a *Louvre* áll Párisban, a *Mont-de-Siété* is; nemcsak a *Panthéon*, hanem a *Mazas*, a kis és nagy *Roquette* sötét börtönfala is. Ha láttad a «*Lutte pour la vie*»-t (Harcz az életért) a Daudet premiérején, keresd föl a *struggle-for-lifeurs*-öket (a megélhetésért küzdőket) a külvárosokban, a chiffoniers-k (rongyszedők) dombjain; ha a Comédie-Françaiseből kilépsz és megrázott *Worms* művészete a nagy nyomor ábrázolásában: nézz oda a didergő csonka öregre, a ki esdekelve kinálja Rabelaisnak, Molièrenek vagy Bérangernak valami ócska kötetét; a Folie Bergéres matinéeja után járd végig egy délután a «folie» fájdalmas tanyáit: az őrültek házát; és a Champs-Elysée groomos hintóit megcsodálva, ereszkedjél szóba azokkal a szegény asszonyokkal, a kik a kis fás, gyümölcsös, zöldséges vagy tejes kocsikat tolják, vonszolják a sikos uton keserves görnyedéssel, hol egyedül, hol hű kutyájukkal egy hámban.

Szóval kövesd a könyörület géniuszának s vele a mai társadalom legégetőbb kérdésének sugallatát; vidd le a könyörület és értelem világát a pinczékbe, mert a sötétben csak bűn és boszúvágy sarjadzhatik. Miért legyünk vakok készakarva, mint a párisiak? Mert Gondinet «Egy párisi»-ja az ő meggyőződésével, hogy az ő körén kivül nincsen és nem is lehet élet; a ki letörli a balsors könnyeit, mert ki nem térhetett előlük s idegeit kellemetlenül rezgeti látásuk; jót tesz a maga jó érzéseért, nem a nyomor átértése folytán: ez az alak nem egyén, hanem typus. A párisi természettől fogva mámorittas, idegei elpuhultak, irtózik a kinos behatásoktól; s mert módja van a gyönyörben: ehhez annyira hozzászokott, annyira jól érzi magát e fűszerezett levegőben, hogy fél kiragadtatni belőle; s mivel a nyomor jelenetei nem tetszetősök, kerüli s elhiteti magával, hogy nincsenek is.

S itt kezdődik *Zola* jogosultsága.

Mert Zolát érteni kell, mielőtt — akár égbe emelnők, akár az akadémikus követ reá vetnők. *Zola missziót teljesit*, de nem az irodalomban, a mint követői és utánzói hiszik, hanem a társadalomban. Nem a stylben, hanem az erkölcsökben. Teljes egyéniségével nem az egész világon, vagy minden társadalomban, csak a francziában jogosult. Művei könyörtelenül igaz, de egyszersmind szomorú tükrei a nyomornak, bűnnek, szenvedélynek, az irtózatosnak. Ő neki elemi erővel kell megrendíteni a párisiaknak közömbös és a mondott felindulásokat elutasító idegrendszerét és a fájdalmasat és rútat oly kérlelhetlen irtózatosságában kell reá kényszeríteni a társadalom felső köreire, hogy az megtagadhatatlan, szépíthetetlen, elodázhatatlan, felejthetetlen legyen, az agyvelőt lázba hozza, s benne az eszmék mulhatatlanul megfogamzzanak.

S legyen bár ez működésének tudatos vagy nem tudatos része, lelke és tehetsége mélyéből támadó vagy csak külső okokból választott: ez nagygyá teszi őt s műveit korszak-alkotókká. S ha *Clovis-Hugues*, a költő-képviselő, Páris egyik legszellemesebb csevegője, a Salle des Capucinesben azt mondja nekünk, hogy Zola egyképen ir le egy Nanát, rózsát, lovat, gőzmozdonyt: az csak annyit jelent, hogy mindig ugy ir, hogy állandó alapérzelmet ébreszt s mindjobban belemélyeszti olvasója lelkébe. A Rougon-Macquartok történetirója a nyomor és bün balladáit akarja a rondeaux-k helyébe tenni, miket a szalonok költői zengedeznek, keztyüs kézzel nyulván a durvább húrokhoz. *Zola* a franczia társadalom Niebelungen-énekét irja meg. A mit mond, az egy nappal előbb vagy utóbb, vagy ugyanakkor lejátszódik a Palais de Justice-ben, a Morgueban, egy padlás-szobában, a «Hôtel-Dieu», a nagy városi kórház, bonczoló termében, a Szajna partján, az árucsarnokokban, a st.-étiennei bányában, a börtönben vagy a Faubourg-St-Germain valamelyik hires szalónjában. Regényeinek egy-egy lapja szinte ki van vágva a «Temps», a «Paris Illustré» vagy a «Petit Journal» törvényszéki és napi rovataiból. Szóval a társadalom testéből azon véresen, sebesen. És abban van Zola utánzóinak megölő betüje nálunk Magyarországon (ha irói tehetségüket kétségbe nem vonjuk is), hogy erkölcsi létjogosultságuk nincsen. Nem értik meg a társadalmat, melynek irnak s mert nem állanak szemben a franczia publikum sajátságos idegrendszerével és mesterséges érzéktelenségével, az ehhez mért erős szerektől épebb idegzetü — még eddig legalább épebb idegzetü — társadalmunk megrázkodik és a szervezetének megfelelőt követeli. Mert a *zolaizmus* — ez a név jobban illik reá, mint a naturálizmus — mint styl és modor, erkölcsi alap nélkül, nem jogosult s a pornographiára vezet.

Zola művei, mondtam, a franczia társadalom sebeiből fakadnak. Ime, a legcsattanóbb bizonyíték. Legujabb regényének a «La bête humaine»-nek (Az emberi állat) folytatásait olvasgatva a «La Vie populaire» czimü lapban, csaknem folytatását véled olvasni *Henri Joly* legujabb művének, a «La France criminelle»-nek. Mit Zola problemául tüz ki: megmutatni azt, hogy a czivilizáczió emberében maradt valami a barlanglakóból, azt *Joly* tudományos kutatással bizonyitja. A «La bête humaine»-ben három gyilkosság játszódik le előttünk: a szenvedélyből gyilkolónak, a haszonlesés vágyából és a gyilkosságért lihegő gyilkosnak büntette. Az elsőben a Barrême és Fenayrou, a másodikban a Pel-ügy támad föl emlékezetedben és a gyilkosság fanatikusát sem kell már *Lombroso* művéből kölcsönöznöd, mióta a pont-à-moussoni szörnyeteg, a négyszeres gyilkossággal terhelt *Dauga*, a «nyugoti Troppmann» néhány nappal ez előtt ott ült a nancy-i esküdtek előtt és a nép boszuüvöltései között ment börtönébe, a halálos itélet sulyát érezve fején. Vagy kell-e a *Lombroso* törvényére és a «La bête humaine» *Jaques Lantier*-jára, az öröklésből terheltre, kinosabb

ESTÉLYI ÖLTÖZÉKEK.

példa, mint az, a mit e pillanatban olvasok az «Éclair»-ben: «A gonosztevő asszony neve synonymája a lopásnak és gyilkosságnak. Geomay özvegye ez, anyja az özvegy Rouxné gyilkosának, a ki a Saint-Lazare börtönben ült akkor, mikor fia a büntettet elkövette. Röviddel ezelőtt jött ki onnan és most a *Dépôt*-ba csukták el.»

Oh, a bête humaine megmozdul, ha csiklandozzák és a «bűn viszketege» jobban ragad Párisban, mint az a sajátságos (influenza) láz, mely néhány nap előtt a Grands Magasins du Louvre 500 alkalmazottját verte le lábáról. Mert a czivilizáczió millió csodája, a vakító kirakatok, örvényző mulatóhelyek áldás annak, a ki belenyulhat a Grál-csészébe, vehet abból, a mi érzékeit ingerli; hanem annak, a ki fázik, holott százával lógnak a prémes bundák előtte, éhezik, holott megszimatolja a fűszeres ételillatot, a ki szomjas, holott az üvegablakon át látja az édes nedvet, mely a karcsu poharakon lecsordul: annak számára Páris bőségszaruja és ragyogása irtózatos kisértés, a bűn iskolája. Mert mutatja neki az üdvöt és nem adja; kigyujtja benne az élvezet tudatát s tehetetlenségét tüzes sarkantyúval ösztönzi. Ezért irtózatos a világvárosok levegője. Azoknak a sötét alakoknak az agyában, a kik ott járnak a ragyogás közepette, forr a szoczializmus, a kommunizmus, a lopás, támadás, rablás, gyilkosság végzetes gondolata, mely szándékká, elhatározássá érhetik minden pillanatban. Éhes kutyák, melyek megvesznek attól, hogy lánczra kötik és izes falattal ingerlik.

A «La bête humaine» regénye és a «bête humaine» valósága kettővel szaporította azon fali hirdetések számát, melyekkel Páris foglalkozott s melyek ilyenképen hiresekké levének. Az egyiket egy törvényszéki végrehajtó (Gouffé) *halálával*, a másikat Zola Emil hivatalos *halhatatlanságával* váltotta meg. Amaz a sötét alacsony épületben volt kiszegezve, mely ott áll a Notre-Dame temploma mögött, közelében a Szajnának.

A Morgue.

Komor, fájdalmas tanyája mindazoknak, a kiket a végzet ostora beleüldözött a Szajna hullámaiba, vagy gyilkos kéz alatt hullottak el, vagy a kiket az életben nem akart ismerni senki és a halál torzvonásaival arczukon itt várnak kitérítve, hogy valami kiváncsi rájuk ismerjen legalább itten és elmondja: Ő az, a szegény nyomorult, a fázó, az éhező, szomjazó, féleszü, a balsors gyermeke. Itt «hivták tetemre» Páris legujabb talányos gyilkosát, *Vodablest*, egy kis leányka megölőjét s csikarták ki belőle büntette részleteit. A gyilkosokat itt szembesítik bünük áldozataival. Néhány nap óta ezrével tódul ide a nép: szalonok kéjencze és a boulognei erdő kaczér leánya, hattyuprémes öröm- és fagyos hárfásleány; óriás karimáju bőrkalapjával az árucsarnokok liszthordója, kaczki süvegében, beretjében az étudiant es fehér viaszczilinderrel a bérkocsis;

Schramm — 46 × 74 — Heliogravure-Facs

Erste Frühlingsblumen — 2025 Tavasz — Fleurs printanières

Nitzky — 50 × 80 — Aquarell-Facs.

Maienzeit — 805 Májusban — Au moi de mai

Márk 27 × 20 Heliogr.-Facs

794 Szépanyánk
Anno 1840

Márk 17 × 26 Heliogr.-Facs.

792 Látogatóban
Der Besuch En visite

Márk 29 × 16 Heliogr.-Facs.

795 Ékszerek
Perlen Perles

Margitay 21 1/2 × 21 1/2 Heliogr.-Facs.

813 Szeptember végén
Der Kuss Caresse

Márk 26 × 15 1/2 Heliogr.-Facs.

770 Uzsonna előtt
Five o. clook thee

Márk 32 × 28 Litogr.

1740 Tavaszi tánc
Frühlingtanz Ronde de printemps

Márk 39 × 55 Litogr.

1007 Piroska
Rotkäppchen
Le petit chaperon rouge

Schultheiss 57 × 60 1/2 Heliogr.-Facs.

Am Neckar 5009 Vig társaság Sur le Neckar

Könyes Kálmán kiadó
műlapok jegyzéke

TUNISZI FŐÚRI LAKODALOM.

A legritkább esetek közé tartozik, hogy európaiaknak alkalma nyiljék részt venni a zárkózott természetű mohamedánok családi életében, ünnepélyes szertartásaiban. Ily ritka alkalma akadt egy előkelő franczia hölgynek a télen Tuniszban. Nemcsak hogy elmehetett egy lakodalomba, mely a legelőkelőbb tuniszi arab családok közül kettőt fűzött össze a rokonság kötelékeivel, hanem még pillanatnyi fölvételeket is csinálhatott egyes érdekesebb jelenetekről. A felvételei után rajzolt képek közül mi is közlünk kettőt mai számunkban s a következőkben az illető hölgy elbeszélése alapján mondunk el egyet-mást a fényes lakodalom lefolyásáról.

A nyolcz napig tartott ünnepély első napját a nász-szoba elrendezése foglalta el, melyet roppant számú meghivott vendég — csupa nők — jelenlétében maga az Ali bej, az uralkodó herczeg neje, a *Béja Kebira* végzett. A férfivendégek ezalatt a palota külön helyiségében tartózkodtak.

A második nap volt a tulajdonképeni esküvő. Már reggel nagy számban gyülekeztek a ház rokonai és vendégei s várták a menyasszonyt, Szidi Mohammed bej leányát, a ki kilencz órakor érkezett meg anyja, apja és ennek háreme kiséretében. A menyasszony-várók, csupa nő a szolgaszemélyzet is, még eunuchok sincsenek, — a nászhelyiségekben gyülekeznek, a melyekben azonban nem férnek el, még a lépcsők is megtelnek tarka keleti szinekben, selyemben és drágakövekkel pompázó nőkkel. Megérkezik a menyasszony, a «*bénéja*». Anyja támogatja, mint a beteget. Szemérmetesen lesüti szemét, melyet egész nap nem emel fel, — így kivánja az illem. Ingadozó lépésekkel tart a hálószoba felé, a hol megpihen rövid időre. Szép nő, büszke méltóság ömlik el rajta s arcza keleti nőnél ritka eszességet árúl el. Néhány percz múlva ismét megjelen a teremben, a hol divánra ültetik s párnákat raknak mögéje, hogy az egyenes ülés el ne fárassza. Aranynyal áttört gazdag selyem öltönyét drágakövekkel ékes magas tiara-szerű süveg egészíti ki, melyet arany szalag köt fejéhez.

Csakhamar megérkezik a vőlegény is, Szidi Nasszőr bej fia. Ruhája mintha egy franczia akademikus és egy tábornok egyenruhájából volna összetéve, — különben a férfiak mind európai szabású ruhában vannak, a mely bővelkedik ugyan arany himzéssel, de majdnem kivétel nélkül tulságos szűkre van szabva.

Ez az a pillanat, a mikor a vőlegény először látja menyasszonyát gyermekkora óta. Mert törvény az, hogy a mint a két család elhatározza a gyermekek leendő egybekelését, elválasztják őket az esküvő napjáig.

A menyasszony felkél a divánról s anyjától és a vőlegény anyjától támogatva, a vőlegény felé lépdel, hogy hódolata jeléül megcsókolja a tenyerét. A vőlegény szabadon gyönyörködhetik menyasszonya szépségében, ez azonban nem vetheti föl rá szemét. A kézcsók után a házaspár — mert most már azok — visszavonúlnak a nászszobába. Rövid idő múlva megjelen a vőlegény; a férfiak elvezetik, hogy elvégezze a rituális mosdásokat és imákat, a menyasszonyt pedig a herczegnők veszik pártfogásukba: rendbehozzák a ruháját, megfésülik, behintik illatszerrel.

Így megy le aztán a menyasszony a második emeletről az elsőre, a hol egy roskatag öreg ember vár rá: az uralkodó bej, a kinek szintén meg kell csókolnia a tenyerét. Ezután a menyasszony egy trónra ül és a tiszteletére rendezett tánczokban és énekekben gyönyörködik. Ezek végeztével négy eunuch elvezeti a menyasszonyt, a bej pedig egy hosszú mellékteremben a megterített s mindenféle édességekkel megrakott asztalhoz ül, megizlel egy-két bonbont, czukorsüteményt és hazamegy palotájába.

Erre aztán a meghivott férfivendégek ülnek az asztalhoz, de csak a forma kedvéért vesznek egy-egy kis darabkát a rajta levő jókból. Mikor a férfiak ezt elvégezték, sorra kerűlnek a nők. Ők már ugyancsak nekilátnak az édességeknek, akárcsak a verébcsapat a vetésnek. Néhány percz múlva nincs is rajta semmi.

A többi napokat lakomák, ének, táncztöltik be.

KÉT TESTVÉR.

Margitay Tihamér festménye.

A modern salon-élet vidám ábrázolója régebben nem egyszer festett érzelmes jeleneteket is, így a csalódott szerető boszúját, a család kötelékéből magát kiszakító fiatal leány tragédiáját. Mostani képünk: a «*Két testvér*», szintén komolyabb jelenet ábrázolása. Révedező tekintettel borúl az asztalra a szerelmében csalódott fiatal leány s mellette testvére áll, kit nem érhet ilyen csapás, mert szivét az Úrnak szentelte, nem ismer, vagy nem akar ismerni földi szenvedélyeket. Az apácza (mert ő a másik testvér) vigasztalva öleli át a csüggedező, szomorú leányt, szeméből jóság és részvét sugárzik felénk. A két testvér ábrázolásában nyilatkozó finom ellentét képezi a Műcsarnok egyik kiállításából jól ismert festmény kiváló becsét.

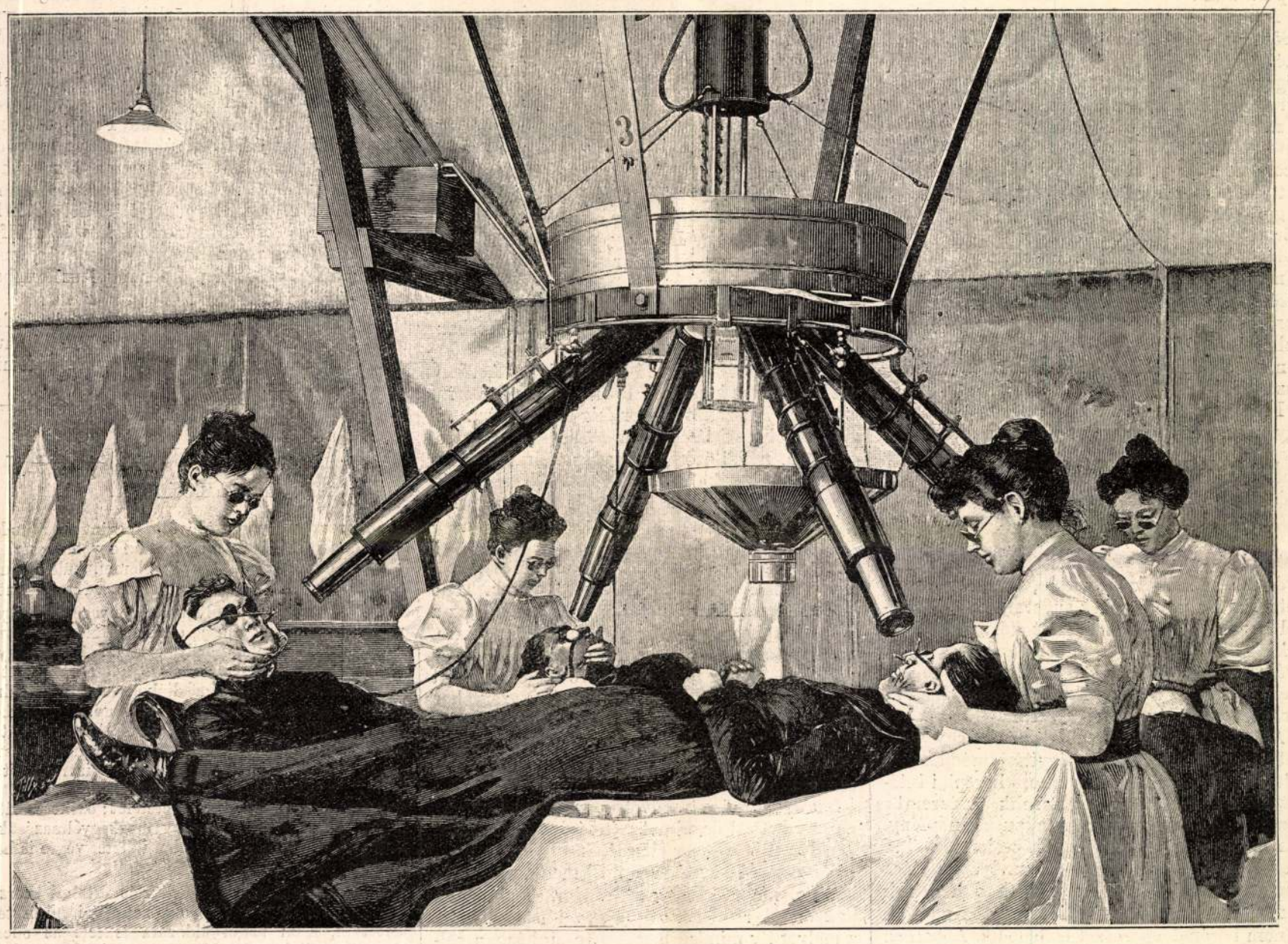

GYÓGYÍTÁS VILLAMOS FÉNYNYEL FINSEN TANÁR KOPENHÁGAI INTÉZETÉBEN.

A FÉNY GYÓGYÍTÓ EREJE.

Költői képzelettel megáldott tudósok egész serege irta le és mondta már el számtalan változatban, hogy minden, a mi a földön van, a napsugaraktól származik; a napból jön az élet, a hatalmas erők egész sorozata, sőt a föld mélyéből kiásott kőszén, a csodálatos ipari haladás emez éltető feltétele sem egyéb, mint százezer és millió évek előtt a természet erői által raktározott napfény, illetőleg napmeleg.

Tudjuk is mindnyájan a napfénynek ezt a rengeteg fontosságát. Még a tudománynyal jó formán soha sem foglalkozó földmíves is a tavaszi napfénytől várja boldogúlását, sőt az oktalan állat is reszket és nyugtalankodik, ha egy-egy napfogyatkozás elrabolni látszik a mindent éltető elemet. De mind ennek tudása mellett eddig még a művelt ember is csak ösztönszerűleg használja fel a napfényt, a természetnek ezt a mindenütt feltalálható kincsét s nem igyekszik azt kellőleg hasznára fordítani. Csak újabb időkben kezdették meg a napfényt mes-

terségesen is fölhasználni például a fényképezésnél, növénytermesztésnél és a gyógyításnál.

A gyógyításnál a napfénynek orvosságúl való alkalmazását első sorban a fényelemzés, a Bunsen és Kirchhoff által feltalált spectral analysis, tette lehetővé. Ez a találmány kimutatta, hogy az előttünk rendesen egyszínűnek látszó napsugár egész sereg színt tartalmaz, melyek között a főbbek: az ibolya-, indigó-kék, a zöld, sárga, narancs és piros, melyek szabályos rendben sorakoznak egymás mellé s közülök a két szélső határon mutatkozó színelemek, az ibolya és a piros, meg az azokon túl fekvő láthatatlan színek azok, melyeknek különös physikai vagy vegyi hatása van az emberi testre, valamint általában az élő szervezetre, s igy gyógyító hatásuk is lehet. A piros szín főkép a hőmérsékletet emeli, az ibolyaszín ellenben vegyi változásokat idéz elő. Öntudatosan és tervszerűleg felhasználva, mindkettőnek alkalmazása gyakorlati sikerrel járhat, különösen pedig a mikróbák ellen, melyeket egyes szinek erősebb alkalmazása aránylag gyorsan képes elpusztítani.

A hires franczia *Charcot* fejezte ki legelőször 1859-ben azt a véleményt, hogy a napsugarakat czélszerűen lehetne felhasználni a bőrbetegségek gyógyításánál, különösen ha a meleg piros sugarak közvetlenebbűl hatnak a bőrre. A napfény gyógyító hatásának, a ma úgynevezett *phototherapiának*, voltaképi felfedezője azonban *Finsen* kopenhágai tanár, a ki Charcottal ellenkezőleg épen az ibolyaszínű sugarak vegyítését igyekszik felhasználni arra, hogy a bőr felszínén elszaporodott apró lényeket kiöldösse s ez által a bőr betegségeit meggyógyítsa. Finsen volt az első, ki az ilynemű gyógyítási kisérleteket nagyban, azaz kórházilag is igyekezett megvalósítani az által, hogy a napfény kellő előkészítése végett az épületet s különösen annak ablakait egészen e czél szerint rendezte be.

Finsen módszere a bőrbetegségek több faját egyszerűen a napsugarak felbontása által képes meggyógyítani. Ez a phototherapia negativ ereje. Positiv működése az, midőn a betegséget előidéző mikróbákat öli meg a felbontott napsugarakkal. S e tekintetben különös sikert ért el a dán orvos a «lupus»-nál. Ezt a rettenetes betegséget eddig tudvalevőleg csaknem gyógyíthatatlannak tartották, míg Finsen a betegeknél a napfény kék sugarainak segítségével oly vegyi hatásokat idézett elő, melyek igen sok esetben teljes gyógyulást okoztak. A lupus gyógyításának feltalálása volt a legfőbb ok, melyért Finsen a nagy Nobel-díjat megkapta s mely nevét Európa-szerte ismertté tette.

Az eljárásra vonatkozó képünk egy jelenetet ábrázol a lupus gyógyítási módjából, a mint a kopenhágai hires phototherapiai intézet termében a betegeket kezelik. A terembe vezetett napfény már nem a puszta napfény, hanem a villamosság és szinkép-elemzés által előkészített gyógyító napsugár, melynek hatása nagyon erős, miért is az orvosok a betegnek nemcsak a szemeit védik színes pápaszemekkel, hanem bőrének ép részét is befödik. Abban az esetben, midőn a betegeket a szabad levegőn gyógyítják, a napfény természetes mivoltában is éri őket, de hatása mégis lokalizálva van, hogy a beteg mintegy gyógyfürdőt vehessen a napfényből. Ezért a beteget barna fehér ingbe öltöztetik, nyugvó ágyra fektetik s az ápolónők az orvos utasításai szerint bocsátják rájuk hosszabb, vagy rövidebb időre a gyógyító sugarakat.

Finsen 1899 végeig ily módon már 311 lupusbeteget gyógyított meg 461 közül. Tulajdonkép csak négy eset volt, midőn gyógyítás módja teljesen sikertelennek bizonyúlt; a többi esetekben a betegek maguk hiúsították meg az eljárást, mivel különböző okokból nem várták be a gyógyítás végét.

LUKÁCSY SÁNDOR.

A Magyar Szinház márczius 30-ikára tűzte ki, hogy ünnepléssel köszönti a magyar színészet egyik régi és érdemes tagját, *Lukácsy* Sándort, a ki ötven évet ért meg már abban a fáradságos elfoglaltságban, hogy legyen közreműködő is az előadásokban, rendezze is az előadásokat, tartson fegyelmet a szinpadon és a

LUKÁCSY SÁNDOR.

kulisszák mögött, s ezenkívül tisztességes műveket is mutasson be, mint szinműíró. Az újabb nemzedék már csak mint rendezőt és szinműírót ismeri. De sokan emlékeznek, hogy a mai «Sándor bácsi» egykor a szinpadon is kedvelt szereplő volt. Lukácsy, mikor a budapesti Népszinházban sokoldalú rendező lett, a szinpadon már nem jelent meg, hanem annál nagyobb munkásságot fejtett ki, mint szinműíró. Most már félrevonúlva él a fővárosban, 67 évvel vállain.

Lukácsy Sándor 1835-ben született Aradon, s alig 16 éves korában, 1851-ben lépett a színi pályára. Huszonöt esztendeig osztozott a vidék legjobb színészeivel a vándorélet fárasztó, tapsban, nélkülözésben gazdag munkájában, s már ekkor egyike volt a legkiválóbb rendezőknek. 1876 márczius 1-én jött Budapestre a népszinházhoz, mint főrendező. A nagy felelősséggel járó, fárasztó állásában 20 évig maradt. Erre az időre esik irodalmi munkásságának nagy része, s vele jelentékeny sikerek. Több mint ötven színdarabot írt, ezek közül húsz a Népszinházban, a többi a vidéken került szinre. Leghatásosabb darabja a népszinházban «*A vereshajú*», mely több, mint 100 előadást ért meg, s benne *Blaha* Lujza is hálás szerephez jutott Szilaj Kata szerepében. Ezt a művét lefordították német, oláh és szerb nyelvre is, valamint a «*Kósza Jutka*» és «*Ágnes asszony*» czímű népszinműveit és a jóval régibb, «*Zsidó honvéd*» czímű színművét is, melylyel Lukácsy először keltett figyelmet mint író a fővárosban. A vidéken is sokszor játszották.

Összesen 43 darabja fordult meg a színpadokon. E mellett Lukácsy Sándor a szinpadon nagyon jó rendező volt, s az a húsz esztendő, a melyet ily minőségben a népszinházban töltött, a magyar színpadi előadásoknak is sok ügyességét terjesztette. A kikkel pedig érintkezett, a kik a színpadon az ő fegyelmét megismerték, mindnyájan hálásan emlékeznek a jó Lukácsy bácsira, tanácsaira, szeretetteljes jóakaratára.

Ilyen sikerekkel, szeretetben őrzött tisztelettel, ősz fejjel, gyengülő szemekkel, de fiatal szívvel, erős akarattal dolgozik tovább, darabokat ír, s e mellett a Magyar Szinház vagyonkezelő gazdája. Más országban ilyen talentum, ilyen produktiv erő élete alkonyán nyugalomban, pihenés közt él a múlt emlékeinek, minálunk, a míg birja dolgoznia kell, hogy legyen kenyere. Adjon Isten neki erőt, kitartást továbbra is.

Palásthy Géza.

ROMÁNIA ÚJ MINISZTERELNÖKE.

Románia kormányának az utóbbi időkben nagyon sok gondot ad az ország zilált pénzügyi állapotainak rendezése. A nép közt általános a nyomor; az adókat nemcsak hogy emelni nem lehet, hanem le kellene szállítani, holott az állam már nem győzi folyton fokozódó kiadásait. E bajok orvoslására vállalkozott a *Carp* miniszterelnöksége alatt alakult konzervatív kormány; különböző tervekkel állott elő, melyeket törvényjavaslatok alakjában az országgyűlés elé vitt. De e javaslatok még a kormány saját pártjában sem nyertek többséget, mire Carp lemondott s Károly király a liberális *Sturdza* Demetert bízta meg új kormány alakításával.

Sturdza már régi ember a romániai politikai életben. Előkelő bojár családból 1833-ban született; tanúlmányait német egyetemeken végezte s már kora ifju korában a politikai élet terére lépett, 1857 óta mindig szerepelt Románia közügyeiben. Nagy része volt Cuza fejedelem megbuktatásában s a jelenlegi király Károly megválasztásában, a kinek trónfoglaló dekrétumát is ő szerkesztette. Több ízben volt miniszter s különböző tárczákat vezetett. 1895-ben miniszterelnök lett, de csak 1896 végéig maradt hatalmon. Egy év múlva újra ő alakított kormányt, mely ismét nem volt hosszú életű. Politikáját jellemzi a magyarországi oláhok ügyében tanusított magaviselete. A míg ellenzéki vezér volt, erősen pártját fogta a magyarországi izgatóknak; mikor pedig e magatartása megszerezte neki a népszerűséget és a kormányhatalmat, opportunista álláspontot foglalt el s az úgynevezett «erdélyi kérdést» szóvá sem tette többé. Ő készítette elő Ferencz József magyar király bukaresti útját s Károly király budapesti látogatását. Románia az ő kormányzása alatt szorosabban csatlakozott a hármas szövetséghez. Most a belügyi kérdések, különösen a pénzügyi dolgok rendezése lesz főfeladata, mire őt a román közvélemény alkalmasnak is tartja, mert kiváló pénzügyi szakembernek ismerik.

A politika mellett a tudománynyal is foglalkozott különösen éremtani és történeti tanúlmányokkal. A bukaresti tudományos akadémiának is főtitkára.

EGY OROSZ MINISZTER MEGGYILKOLÁSA.

Oroszországban egy idő óta megint napirenden vannak a zavargások, melyeket az egyetemi ifjúság kezdett, de a lakosság egyéb elemei, különösen a munkások is nagy számban vesznek részt bennök.

Okot e mind komolyabban fenyegető mozgalmakra, az egyetemi ifjúság ellen alkalmazott kegyetlen szigoruságú rendszabályok adtak. A kievi egyetemen és más főiskolákban is nyomára jutott a rendőri hatóság, hogy a diákok közt forradalmi irányú titkos egyesületek állanak fenn. Az ezekben részt vett ifjak közűl 183-at büntetésből besoroztak katonának, másokat meg részint börtönbüntetésre, részint pedig az egyetemekről való kizárásra itéltek. A besorozott fiatalemberek közűl tizenöten megtagadták a katonai eskü letételét; ezeket halálra itélték, s bár a közvélemény megkegyelmezésüket kivánta és várta, a kegyetlen itéletet végre is hajtották rajtuk.

A példátlanúl szigorú megtorlás értelmi szerzőjének általában *Bogoljepov* közoktatási minisztert tartották, a ki aztán áldozata is lett az ellene támadt gyűlöletnek. Merényletet intézett ellene egy *Karpovics* nevű egyetemi hallgató. *Karpovics* természettudományi tárgyakat tanúlt, de forradalmi hajlamai s diákzavargásokban való részessége miatt 1896-ban kizárták az orosz egyetemekről. Két év múlva megengedték neki, hogy beiratkozzék a dorpati egyetem orvosi karára, de ott is részt vett a diákmozgalmakban, s e miatt megint kizárták. Azóta Zürichben tanúlt. Most ismét ki akarta eszközölni, hogy Oroszországban fejezhesse be tanúlmányait. Kihallgatásra jelentkezett Bogoljepov miniszternél az általános kihallgatások alkalmával s előadta neki kérését. A miniszter visszautasítólag válaszolt, mire *Karpovics* kirántotta revolverét s rálőtt a miniszterre, kinek nyakába fúródott a golyó. Karpovicsot azonnal elfogták s a Péter-Pál erődbe zárták, majd a Szakhalin szigetre küldték száműzetésbe. A miniszter sebéről eleinte azt hitték, hogy nem halálos, de a golyót nem tudták kivenni a nyakából. Berlinből is hívtak hozzá orvost, de mivel időközben zavarok állottak be a beteg állapotában, a berlini orvos sem tudott rajta segíteni. Bogoljepov néhány heti szenvedés után meghalt.

Nem bizonyos, hogy Karpovics merénylete összeesküvés műve-e, vagy csak egy elkeseredett ember kétségbeesett elhatározása; de annyi tény, hogy ez a szerencsétlen eset lángra lobbantotta az ifjuság közt lappangó elégedetlenség tüzét. Ez Szent-Pétervárt is nyílt zendülésben tört ki márczius 17-én s a munkásokkal is megszaporodott lázongó tömeg

Hogy milyen érző szívvel birt, az csak pár barátjaihoz intézett kesergő leveléből tűnik ki. De mi, családja, tudtuk, s láttuk, hogy neje, — a kit mindenek felett szeretett, a ki önfeláldozó iparkodással vigasztalta és csendesítette, — sem bírta őt elveszettnek hitt hazája szerencsétlensége miatti bánatában megnyugtatni. Nem kivánt élni, nem kivánt dolgozni, a mi azelőtt legfőbb öröme, boldogsága volt. Sokszor emlegette a halált, a mely, mint mondá, ha családja nem volna, boldogság lenne neki.

Mi, gyermekei példás házasságot láttunk szüleinknél: még vitatkozásra sem emlékezem közöttük. Osztoztak mindenben, örömben és fájdalomban egyaránt, s csak a halál választotta el őket egymástól, a mi, fájdalom, mindnyájunkra nézve nagyon korán következett be, de emléke megmaradt és élt közöttünk s élni fog halálomig előttem, a ki immár egyedül vagyok e földön közülök.

Ritka ember az, ki annyira nem hiú, mint ő volt. Munkáit például kevesebbre becsülte, mint mások. Barátai dicséretét legtöbbször jó indulatból eredőnek tartotta és lázas iparkodással igyekezett a «jónál» «jobbat» alkotni. Ha tehetséget látott, azt elősegité, hogy kifejlődhessék, fiatal irótársait buzdította, az előtte tekintélyes irókat nagyrabecsülte, miről barátainak irt levelei tanuskodnak. De voltak ellenségei azok között, kik sokat tartottak saját irói tehetségükről, a mely véleményükben azonban ő nem osztozott.

Dr. Badics Ferencz nagy gondal megirt életrajzában hű és teljes képet nyújt jelleméről és nyilvános működéséről, én pedig szerény tollammal iparkodtam azt a Bajza Józsefet rajzolni, a kit a világ nem ismert, s a ki páratlan férj és a legjobb, legszeretőbb családatya volt.

KÉT NŐVÉR. Margitay Tihamér festménye.

GYÖNGY ÉS GYÖNGYHÁZ.

Egész a legújabb időkig azt hitték, hogy a gyöngy és a gyöngyház — a tenger mélyének e két értékes terméke — hasonló eredetű. Csak legújabban sikerült egy franczia tudósnak, Léon Diguetnek Kalifornia alsó partvidékén végzett kutatásaival kideriteni e nézet téves voltát. Az ő adatai alapján most ismeretessé vált, hogy a gyöngy és a gyöngyház teljesen különböző módon képződik.

A gyöngyház, mint bárki is könnyen meggyőződhetik róla, vékonyabb vagy vastagabb rétegekben befödi a kagyló belső felületét s így része van a kagyló alakulásában. Minden gyöngyházréteg nagy mennyiségű igen finom, hullámos hajlású mész-lemezkéből áll s felületének ez a sajátságos szerkezete s az egyes lemezek végtelen vékonysága az oka a gyöngyház változatos szinének. Maguk a lemezkék szintelenek, de a rájuk eső fehér fénysugarak fölbomlanak bennük s mint szines sugarak verődnek vissza.

Ezek a finom mészlemezek a kagyló testének természetes váladékai. Az iparban csak azokat a kagylóhéjakat lehet használni, melyeknek gyöngyház-rétege igen vastag s ez a tulajdonság legnagyobb mértékben az igazi gyöngykagylónál (meleagrina margaritifera) van meg, a mely az indiai oczeánban él, de egy vele rokon faj van az amerikai partvidékeken, nevezetesen Nyugat-Indiában is.

Megfigyelték, hogy ha a kagyló héja és testének burokja közé valami idegen tárgy kerül, a gyöngyházkiválasztás fokozott mértékben áll be, látták továbbá azt is, hogy ily esetben a gyöngyház lerakodott az idegen tárgy körül s így a gyöngyhöz teljesen hasonló képződmény keletkezett. Egyes esetekben a kagylóhéj megsértése is gyöngyképződéssel járt. E tapasztalatokból kiindúlva, a gyöngyhalászok régóta cselekszik már, hogy a kihalászott gyöngykagylókat több helyen átfúrják, vagy apró kövecskéket s egyéb hasonló tárgyakat dugdostak a kagyló héja és testének burokja közé abban a hitben, hogy ezzel gyöngyképzésre birják az állatot. Diguet megfigyelései azonban kideritik, hogy különbséget kell tenni az úgynevezett gyöngyház-gyöngy között, mely a fentebb leirt módon képződik, és a nemes keleti gyöngy között.

A gyöngyház-gyöngyöt úgy kell tekinteni, mint az állat rendes életműködésének a kagylótest izgatása folytán képződött termékét. Máskép áll a dolog a nemes gyöngygyel, a mely úgy tekintendő, mint beteges, az állat testének belsejében végbement elmeszesedés. Ilyen elmeszesedés az állat testének bármely részében állhat be, csodálatoskép azonban a test burkának külső részében sohasem képződik.

Az igazi gyöngy képződési folyamata meglehetős bonyolúlt. Az állat testének ama részében, a hol később a gyöngy képződik, először egy kis nedvvel telt hólyag keletkezik. Az ezen hólyagban levő feloldott szerves anyag mindinkább sürűsödik, egy darabig nyálkaszerű marad s az elmeszesedés előtt a conchiolinhoz, a héjat alkotó szerves anyaghoz hasonló anyaggá lesz. A sürűsödés megtörténte után az anyag szétmos, többékevésbbé szabályos, középpont körül elhelyezkedő rétegre oszlik. A rétegekre oszlás közben egyúttal egy mészoldat is hatol a gyöngybe, melyet a kagyló teste választ ki. Ha a gyöngyöt közepén szétvágjuk, meglát hatjuk benne az egymáson nyugvó mészrétegeket, melyek vékony conchiolin-kérgek által vannak egymástól elválasztva.

A gyöngy közepén mindig kisebb-nagyobb ür van, melyben gyakran szerves anyagok, néha élősdi állatok maradványai találhatók. Ebből azt lehet következtetni, hogy ezek az élősdiek okozzák, a kagyló testébe jutva, a gyöngyképződést. A gyöngy egész fejlődése ideje alatt be van zárva a testnek üregébe, burkának fala azonban az elmeszesedés után oly vékonynyá lesz, hogy a gyöngyöt bármi csekély ok is kiugratja belőle.

A gyöngy keletkezése tehát ugyanolyan meszesedési folyamat eredménye, a milyet élősdiek

jelenlétekor más szervezeteknél is látunk. Így az emberi tüdőben is állhat be néha ily meszesedés, melylyel a szervezet a tuberkulózis baczillusai ellen védekezik.

ILIÁSZ.

XXII. Ének.

Homér nagy époszát Baksay Sándor magyar alexandrinekbe foglalva befejezte. Lapunk több ízben közlött e hőskölteményből kitűnő fordításából mutatványokat, — az első éneket az 1877. évfolyam 45. számában. Most a teljesen befejezett s irodalmunkat igazán gazdagító műből közöljük a végkifejlődést tartalmazó XXII-ik éneket, mely Akhillesz és Hektor halálos viadalát, s ez utóbbinak elestét énekli meg. Akhillesz, ki Agamemnonnal összeperelvén hajóira vonúlt, és sok ideig tétlenül nézte a görögök folytonos vereségét, végre barátjának, Patroklosznak, ki Hektor kezétől elesett, halálát megboszulandó, a görögök élére áll, s a trójaiakat öldökölni kezdi. Polydamas, a trójaiak egyik bölcs vezére, idejében tanácsolta Hektornak a várba vonúlást. De Hektor büszkesége nem akart hátrálni. — Akhillesz szörnyű vérontást visz most végbe, öldökli, a kiket utól ér, s a megréműlt trójaiak a várba menekűlnek. De Hektor kint marad, hogy bevárja Akhilleszt s megküzdjön vele:

Akhillesz utána indula kevélyen;
Mint győztes paripa száll a pályatéren,
Elnyúlva a síkon, szekerét ragadja:
Úgy szedte a lábát Peleüsz magzatja.

Priamosz vén szeme látta meg elsőben,
A mint tündökölve ságúldt a mezőben,
Mint az égnek amaz őszi csillagzatja,
Mely a többi fölött fényét ragyogtatja,
Esteli fejéskor van emelkedőben.

Jajdúlt a vén ember, a fejét is verte,
Kezét fia felé zokogva emelte;
De Hektor ott maradt a kapuban állva,
Akhilleszt halálos ütközetre várva;
Szívreható szóval atyja úgy kérlelte:

«Hektor, kedves fiam, vigyázz; ha bevárod
Egy magad, társ nélkül, az lesz a halálod;
E gyilkos embernek leszesz áldozatja,
Mert erősebb nálad Peleüsz magzatja.
Bár az istenek is, mint én, úgy szeretnék,
Majd ebek és varjak hamar eltemetnék,
S enyhűlne szívemnek keserves bánatja.

Jőjj a falak közé, kedves fiam, térj meg,
Trójai népünket, asszonyinkat védd meg,
Ne maradj Akhillesz győzelmi díjába,
Drága életedet ne fogyasd hiába.

Végy legalább engem könyörületedbe,
Te szegény atyádnak jó tanácsit vedd be,
A kinek fejére késő vénségére
Oly keserves sorsot Zeüsz-isten mére.

Fiaim halálra, leányim rabságra,
Sok szép palotáim jutnak pusztaságra,
Kicsiny csecsemőim a földhöz paskolják,
Durva akhív kezek menyeim hurczolják.

Engem is levernek nyillal, kelevézzel,
Vénhedett fejem is nyomorúltúl vész el,
A magam ebei, magam kapujában,
A kik asztalomról éltek palotámban,
Felnyalják a vérem, megszaggatják testem,
S ismét elfeküsznek ajtóm előtt resten.

Mert szép a fiatal bajnoknak halála,
Szép holtan a földön, kit dárda talála:
De jaj az ősz fejnek, jaj az ősz szakálnak,
A kit útálatos ebek körülállnak,
Tisztes tetemeit undokítják, rágván:
Szegény halandóknak szívszaggató látvány!»

Igy sírt a vén ember könyörögve-kérve;
Siralmait Hektor nem vette szivére,
A csuda Akhillesz közeledtét várván,
Mint ölő méregtől habzó hegyi sárkány,
Gyilkos szeme pislog; összetekeredik,
A mint lyuka felé ember közeledik:
Úgy megáll most Hektor, oly haragot érez,
Paizsát támasztja bástya szegletéhez
S forrván nagy szívében, ekként epekedik:

«Jaj nekem, ha én most fal mögé szaladnék,
Polydamasz előtt meg nem maradhatnék,
Mert mikor Akhillesz harczolni kilépett,
Ő tanácsolta, hogy vezessem a népet
Éj oltalma alatt visszavonulásra,
Nem fogadtam meg, bár jó volt a tanácsa.

Most, hogy verve népem fejességem miatt,
Egész Trója, ember, asszony, mind rám riad,
Akármely hitvány is, vetheti szememre,
Elbiztam magamat, s ez lett veszedelme.

Igy szólnának akkor: Most hova kell lennem?
Legjobb Akhilleszszel ütközetre kelnem:
Vagy én ölöm őt meg, s úgy lesz haza-tértem,
Vagy dicsőségesen itt végezem éltem.

De hátha harcz nélkül előre lerakom
Köldökös paizsom, törhetlen sisakom,
Dárdámat a falnak szegezem tövébe,
Úgy megyek az erős bajnoknak elébe:

Ott Helenát, okát e duló csatáknak,
Visszaajánlanám király Atridáknak,
A kincset is mind, kit Alexander véle
Hajóin elhozott, mikor haza tére.

De nincs is most idő a beszélgetésre,
Mesebeli szirt és cser emlegetésre,
Mint a hogy fiatal leányok, legények,
Legények, leányok enyelgve beszélnek;
Jobb lesz ölre menni, vessünk neki véget,
Lássuk, kinek szánt ma Zeüsz dicsőséget.»

Így tünődött, várva, míg amaz közelgett,
Mint egy Aresz, fején ércz sisakja rengett,
Atyja kőrisrudját jobb vállán emelte,
Testét a ragyogó vért körülölelte,
Tűzként, kelő napként tündöklött, derengett.

Megreszketett Hektor, mihelyt észrevette,
Nem merte bevárni, megszaladt ijedten,
Futott a kapuktól; Akhillesz nyomába,
Üldözni kezdette, bírta könnyű lába.

Futottak a leshegy, s fige-erdő alatt,
A szekérúton, mely a fal mentén halad,
A két víztartóhoz onnét kikerültek
Kit Skamander kettős forrásai szültek.

Hát itt a nagy széles kőmedenczék álltak,
Trójai asszonyok, lányok ide jártak
Fénylő ruháikat tisztázni, kimosni,
Mig az akhív nem jött partjait taposni.

Ide a két bajnok váltotta futásit,
Erős ki elől jár, erősebb a másik.
De nem ökörbőrnek, avagy áldomásnak
Kedvéért eredtek ők ilyen futásnak, —
— Mely emberi lábnak szokott pálya-bére, —
Futtatnak ők most a Hektor életére.

Mint érczkörmű lovak ha versenyre kelnek,
Végső tisztességén valamely embernek,
Megserkennek a czél közelébe érve,
Mert kondér, vagy szép lány lesz a pálya bére:
Olyan gyorsasággal a Priamosz várát
Három soron ezek futva körül járák.

Mint vadász-eb mikor szarvas-borjút kerget,
Fölveri fektéből, meghajt erdőt, berket,
Rémülve meglapul a gím egy bokorban,
De az eb nem tágít, szimatol, nyomon van:
Úgy szaladna Hektor, nagy Akhillesz előtt,
Úgy Akhillesz űzi, nem téveszti el őt.

Mikor negyedszer a forrásig kergette,
Arany mérő-fontját Zeüsz kézbe vette,
Egy-egy halál-koczkát tőn a serpenyőbe,
A két bajnok sorsa volt írva a kőbe,
A mint fölemelte, nagyot billent mindjárt,
Hektor napja hajlott, s le a poklokig szállt.

Most Hektortól búsan Phoebosz is elállott,
De kékszemü Pallasz Akhilleszhez szállott,
Közelítvén hozzá, ott termett előtte,
Peleüsz nagy fiát sebten így intette:

«Hatalmas Akhillesz, minden jót várhatunk,
Most már könnyű szerrel győzelmet aratunk,
Bármily harczszomjas is, Hektort megölhetjük,
Az akhív hajókhoz zsákmányúl vihetjük.

Nem szabadúl többé, nem bocsátjuk el őt,
Bármint nyög Apollo Zeüsz lába előtt;
De te most pihenj meg, és végy lélekzetet,
Én rábírom Hektort, álljon ütközetet!»

Szavait Akhillesz örömmel fogadta,
Kőrissén azonnal karjait nyugtatta,
Az istennő elszállt, Hektort felkereste,
— Déiphobosz vala érczes hangja, teste, —
Járúlván elébe ily szóval bíztatta:

«Testvérem, Akhillesz ugyan kerget téged,
Béfutod előtte az egész térséget;
Fordúlj vissza, várd be, álljunk szembe véle!»
Visszafelelt Hektor öcscse intelmére:

«Déiphobosz, minden testvéreim felett
Eddig is legjobban téged szerettelek,
Még erősebb hozzád most ragaszkodásom,
Hogy ki mertél jönni, látván szorongásom,
Míg mások a falak mögé rejtőztenek!»

Vissza a kékszemű Athéne felelte:
«Bizony atyánk, anyánk térdeim ölelte,
Minden jó barátim kérve körülvettek,
Maradjak, ne menjek, (annyira féltettek)
De szivem miattad nagy bánat gyötörte.

Most kezdjük elszántan harczunk, meg is álljuk,
Jó kelevézünket ne igen sajnáljuk,
Lássuk meg, Akhillesz öl-e hát meg minket,
S viszi hajóira véres fegyvereinket,
Vagy pedig halálra őtet mi találjuk.

Így csalta meg Hektort Pallasz csalárdsággal; —
Mikor a két bajnok szembeszállt egymással,
A sisakos Hektor kezd szólni legottan:
«Nem futok Akhillesz, mint eddig futottam.

Háromszor én körül kerültem a várost,
Megállni se mertem, de bevárlak mármost;
Megküzdeni véled ég a vágy szívemben,
Én öllek meg téged, vagy te ölsz meg engem.

De istenek előtt elébb esküdjünk meg,
Ők legjobb tanúi, őrei eskünknek:
Ha nékem engedi Zeüsz elestedet,
Én meg nem gyalázom csúfosan testedet;
Fegyvereid híjján Akhívoknak adom,
Fogadd meg ezt te is, im én is fogadom!»

A gyorslábu bajnok felelt félen nézve:
Gonosz, ne hívj engem engesztelődésre;
Mint nincs egyessége farkasnak báránynyal,
Embernek kötése nincsen oroszlánnal,
Egyik a másiknak örök ellensége:

Ugy nem lehet az, hogy mi egymást keressük,
Magunkat egymáshoz esküvéssel kössük,
Mig valamelyőnknek nem patakzik vére
S a dühöngő Aresz jól nem lakik véle.»

Igy szólt s kelevézzét igen megcsóválta,
Nagy árnyékot vetve kiröpült a dárda,
Hektor, szemben állván, megbukott előtte,
Feje fölött járt át, földbe fúrt mögötte,
De Pallasz a földből hirtelen kikapta,
(Nem látta meg Hektor) megint kézhez adta.
Hektor Akhillesznek most visszadörögte:

«Most is elhibáztál; hiába hírleled,
Hogy az én sorsomról Zeüsz szólott veled;
Látom, tudsz beszélni, szavakkal játszani,
Bátorságomat, ha birnád, lankasztani;

hangon Miklós a leánytól, miközben panamája alól fürkésző pillantást vetett reá.

Jolán vértelen arczán bágyadt mosoly rebbent keresztül.

— A hogy magának kellemesebb, Zsengeri.

Fejét, a mint egész este tette, kissé félreforditotta, úgy, hogy a panamás gavallér, ép úgy, mint az egész vacsoraidő alatt, a leány jobb arczának csak szélső vonásait láthatta. Jobb szemével azonban a holdfényben annyit is láthatott Miklós úr, mintha hamiskásan hunyorított volna a szavához.

— Jössz? — sürgette féllábát az első kocsikerék küllőjére téve a Siposdy fiú. — Én a bakra ülök a kocsis mellé, ti pedig Jolánnal kényelmesen elhelyezkedhettek az ülésen. No ugorj fel, Jolán!

A vékony leány fején rózsaszínszalagos nagy szalmakalapjával, szögletes vállán kis koczkás gallérral, feltoppant a hintóba. Zsengeri gyorsan melléje telepedett az ülés bal oldalán.

— Elkisérem, — mondta vidáman, — hadd beszélgetek még egy kicsit magával.

És a bőrülésen bizalmasan megszorította a leány kezét. A bátya már fent ült a bakon; a kocsis csettintett s a hintó puha zökkenéssel kanyarodott ki a fürdőtelepről.

Furcsa pár volt bizony ez a hintóban. Alig négy órával ezelőtt látták meg egymást s máris egymás kezét szorongatták. A vacsoránál ösmerkedtek össze és Zsengeri, a kit a budapesti zsúrozó lányok már eléggé óvatossá, sőt gyanakodóvá tettek a modern házasélet csábításaival szemben, ezelőtt az egyszerű, naiv, szerény, falusi birtokos-leány előtt — lehet, hogy a meleg nyári est, vagy a hideg pezsgő is okozta — váratlanul kapitulált. A hogy az asztalnál ott ült Jolánnak balján és beszélgetés közben rá-rá pillantott halovány arczára, az Isten tudja, hogy micsoda, de valami úgy belemosolygott erről az igénytelen arczról a szivébe.

— Ilyen lányok nincsenek Budapesten, gondolta magában egymás után többször is a fővárosi gavallér, miközben szomszédjának hol a zavart pirulását nézte, hol pedig egyik-másik az udvarlásba. Később, a mikor már megkezdődött a koczintgatás, a belterjes gazdaság képe

A hintó megállt s az árok széléről az öreg Siposdy lépett a kocsihoz. Nem tudott aludni,

Margitai Tihamér: A levél.

AZ EGGENBERGER-FÉLE KÖNYVKERESKEDÉS SZALONJÁBÓL.

Vas ujs. 1907. 512. l

apónál; ezzel tisztában volt Miska s a temetésről visszamenve Losonczra, azzal az elhatározással állított be a műhelybe, a hol az öreg Stromm dolgozgatott, hogy az új helyzet szerint helyezkedik el a világban.

— Stromm úr, — mondta, noha eddigelé bácsinak szokta nevezni, — szüleim meghaltak és nem maradt utánok semmi vagyon.

— Hallottam, édes fiam, — sajnálkozott a derék mester.

— Ebből aztán az következik Stromm úr, hogy nem birom tovább fizetni az ellátást.

— Ej, ne törődj te az ilyenekkel! A hol két paniperda jóllakik, ott a harmadik nebuló se pusztul éhen.

— Nem kell nekem kegyelemkenyér, Stromm úr, — vágott közbe a fiú keményen, — köszönöm alásan a jó szivét, de nem kell.

— Ejnye, forgós adta! — csodálkozott a jó ember, és a szemöldei felszaladtak a homlokára, — hát mi a mennydörgős fityfene kell?

— Eddig én fizettem önnek, most már azt akarom, hogy ön fizessen nekem.

— Hogy-hogy, barátja az erénynek? (Stromm úr nagy előszeretettel tanúlta el az ilyen diákkiszólásokat.)

— Hát úgy értem a dolgot, hogy én évekig nézegettem itt a műhelyben, hogy faragják önök a pipákat és mikép metszik, otthon aztán a vakáczióban én is próbáltam a faragást és azt hiszem, hogy hasznomat veheti.

— Ugyan ne izélj, te bolond!

De a fiú addig erősködött, addig követelt, engedjen hát neki a szerszámaival itt a műhelyben egy pipát csinálni, s olyan határozott, imponáló volt a föllépése, hogy az öreg Stromm nem volt képes megtagadni a kivánságát.

— Jó no, bánja a szösz, ronts hát el egy

hogy addig szálit, szálit a hirük, míg a Nagy István uram fülébe is eljutott s elcsalta a legényt magához Pestre.

Nemsokára odakerültek a pajtások is. Az ifjú Strommot, a kit időközben katonaiskolába adtak volt, oda nevezték ki hadnagynak, Velkovics Gyuri pedig orvosnövendék lett s ismét együtt lakott Tóth Miskával a Frühjahrsfeld-utczai szobácskában. Csodálatos, hogy sem a nyalka huszárhadnagy, sem az Alma Mater «gólyája» nem resteltek a mesterlegénynyel barátkozni, ebben az időpontban lévén az ifjúság a legzöldebb; sőt bizonyos fokig tekintély volt Miska, a ki imponált nekik és a kire hallgattak. Megszokták fölényét még az iskolai padokban.

Megy az idő, forog a világ, kopik az ember. Egy nap, mikor Gyuri másodéves medikus volt, letette a kanalat meg a varrótűt örökre Velkovics Dávid uram is (Velkovicsné már korábban elhalt), s minthogy egy kis leányka is maradt (Fruzina), Gyuri taníttatására nem jutott pénz.

Gyuri végszorultságában egy Bécsben lakó rokonához, anyja testvéréhez, dr. Protokhoz fordult egy szép, érzelmes levéllel, anyagi támogatásért, mert a szülői házban gyakran hallott meséket a vagyonos orvosról, kinek tele van a szobája megrendelőkkel és a ki hallani se akar nővéréről, a szegény szűcsnéről, gőgje, vagy talán fösvénysége miatt. Dr. Protok nem is válaszolt a levélre, a mi roppant kétségbeejtette Gyurit, de Tóth Miska megvigasztalta:

— Ne félj, kenyeres. Ha minden gát szakad, itt vagyok én. Megosztom veled a keresményemet. Mindenképen el kell végezned az egyetemet.

S azontúl búcsút mondott az irodalmi műveknek, a szellemi szórakozásnak. Ő fizette a

nincsen életczélja.

Gyuri szavának állt, szorgalmasan irogatott grófjáról (valami Plechnitz őrgrófról) és életfolyásáról, hol innen, hol onnan, Európa különböző klimatikus helyeiről, sóhajtozván leveleiben, hogy már szeretne egy kis töltöttkáposztát enni (ez a fényes hôtelek kosztja ellen irányúlt), vagy hogy már nagyon vágyik egy kis békakuruttyolást hallani . . . Ezt részint a hangversenyek iránti csömör fokozta, mert a beteg gróffal minden hangversenyre el kellett mennie, a zene csillapítólag hatván idegeire, de mutatkozott ebben honvágy is, mert a József-városrészben még akkor sok volt a békákkal benépesített pocsolya s esténkint ugyancsak hangos volt az a vidék, a hol Miska lakott.

Úgy vagy egy évig még csak volt némi humor a leveleiben. Néha valami pajkos kalandról is megemlékezett. Vidor életkedv bugyborékolt némely megjegyzéséből. Hova-tovább azonban rövidebbek és kedvetlenebbek lettek a levelei. Látszott, hogy únja már a dolgot. Egyszer ki is fakadt: «Úgy látszik, — irja, — kettőnk közül én vagyok a nagyobb bolond, mert ő bolond észszel bolond és nem tudja, hogy bolond, míg én józan észszel lánczoltam magamat egy bolondhoz és jól tudom, hogy az őrültség.» (Folytatása következik.)

A KÉTARCZÚ LEÁNY.

Elbeszélés. — Irta **Zsoldos László.**

Éjfélre járhatott az idő. A czigány letette a vonót; a kis fürdővendéglő terraszán oszlóban volt a társaság. A hold szinte melegen tekintett le a csillagos, juliusi égboltozatról s ezüstös köpönyeget vetett a vidám csevegés közt lassan távozó vendégekre.

Margitay Tihamér

„Neuvzetí halon 40 éves pub.
kiáll. kat. 1935 jan. 5 – febr. 6

BUDAPEST
935 APR. 23. 16.

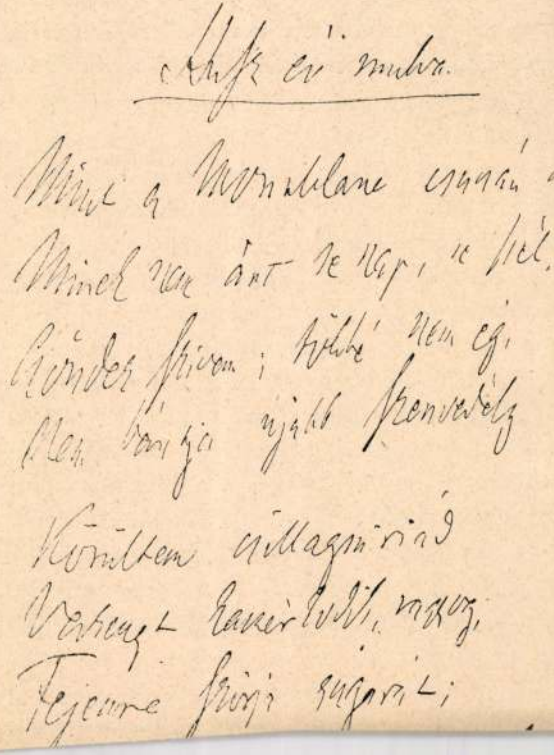

KÉPEINK.

Utolsó szerelem. Ha szabad párhuzamot vonni a modern irodalom és a festészet ágai közt, akkor MARGITAY Tihamért tárcaírónak nevezhetjük a festők között, nem eszközeit, hanem az anyagot tekintve, a melyhez vonzódik és a módszert, a melylyel dolgozik. Divatos genre-képeinek tárgya rendesen egy-egy tárca keretében megférő kis történet pointje, egy elmés ötlet vagy egy megkapó helyzet. És Margitay nagy népszerűségének egyik titka bizonyára az a közvetlenség, a melylyel gondolatait a nagy közönséggel meg tudja érttetni. Ilyen — magyarázatra nem szoruló — beszédes képe az *Utolsó szerelem* is, amelynek mását mai számunkban közöljük. Rápillantunk a képre és már tudjuk, hogy ez utolsó felvonása egy társadalmi drámának, amelynek tulajdonképpeni hőse nem a szomorú szép leány, nem is a szelid arcú apáca, hanem egy karcsú termetű fiatal úr, a kinek a modellje mostanában vagy a kaszinóban kártyázik, vagy valahol a vidéken vadászgat. Az a bizonyos dráma a báli teremben indulhatott meg, a szalonokban folytatódott és talán az apácakolostorban fog véget érni. Legalább a fiatal nő arcán, a melyen már megszáradtak a forró könyek, most a szomorú lemondás kifejezése ül, sötét szemében pedig mintha egy szilárd elhatározás első reflexe csillanna meg... Az irgalmas nővér szelid részvéttel vigasztalja a szenvedőt. Régfeledett dalként szólal meg a lelkében valami fiatalkori emléke, — talán az is éppen az *utolsó szerelem* szomorú dala?

fölötte vonzó olvasmányokat, a melyekben megszorult fiatal köztisztviselői Egyén kér egy éltesebb hölgytől 50 forint kölcsönt s máskülönben is az egyéni szabadság szórja ott a fövilágosodás szemkápráztató sugárkévéit.

Avagy, ha elvonulok a fórum zajos életétől s tegyük föl, hogy államtitkár vagy országgyülési képviselő vagyok: az egyéni szabadság csakhamar elkezdi nyomkodni ajtóm villamos gombját s nemcsak a családdal és a múzsákkal töltött csöndes óráimat, de még az ebédemet is elkeseríti a boldogsága után lihegve törekvő Egyén, a ki betör magányomba, kivonszol gondolataim világából s megköveteli tőlem, hogy neki vasuti koncessziót vagy regálebérletet szerezzek, a fiát neveztessem ki irnoknak, a gyerekének legyek keresztapja és leányának első koncert-föllépését dicsértessem meg valamelyik ujságban (lehetőleg valamennyiben), esetleg esküvőjét ugyanannyiban tétessem közzé azzal a hozzátétellel, hogy »a közszeretetben álló Kallós Mihály (vagy Samu) szép és kedves leányát.«

És hogy még tisztábban lássam az Egyén jogainak örvendetes fejlettségét, megesett velem már az is, hogy egy jóképű ismeretlen fiatal ember egy egész regényét átolvastatta velem s a mikor ezt — én is egyéni szabadságommal élve, — infámis rossznak találtam, harmadnapra azzal állott elő, hogy szerezzek neki állást a városnal, mivel én vagyok fékeket és a modern társadalom kincstárainak lopás utján való kifosztogatására indult. És a ki az uj, legujabb és legeslegujabb kor életét akarja látni, fonák képet lát, ha ezt meglátni nem *meri*.

És ez a mi kis világunk, de édes és egyetlen világunk, a melyet *magyar világnak* nevezünk, csodálatos védetlenséget és lágyságot mutat a modern szemtelenség mindenféle neme ellenében. Szinte zsákmánya ennek a civilizációval járó nyavalyának.

A magyar karakter lovagiasságának és a magyar szív jóságának dicsérete fekszik ebben, az kétségtelen. A magyar ház vendégszerető kapuja ősidőktől kezdve nyitva szokott állani a vendégnek. Ámde ez a verőfényes, élettel, pezsgéssel, telefonokkal, orfeumokkal és kereskedelmi ügyletekkel teljes világ, ha jó is a maga módja szerint, nem a *régi* többé. S a vendég, a ki előtt a magyar ház és szív tárva van, igenigen gyakran nem egyéb, mint hitelszövetkezeti ügynök, vagy más képviselője a modern élet szemtelenségi hajlamainak. Ilyen az a vakmerő protekció-vadász is, a ki rongy érdemeire s némi hízelgésre támaszkodva a befolyásos nagy urak előszobáiban ácsorog, a lovagias nagy ur szivét szemtelenkedéseivel megnyeri s a kiszemelt állásokba, érdemes, de tisztességtudó emberek megelőzésével magát befúrja.

A stréberség az egész világon nem űzi oly sikerrel a szemtelenség művészetét, mint Magyarországon.

Szövege a 14-ik oldalon.

MARGITAY TIHAMÉR festménye.

Utolsó szerelem.

Uj Idők 1894. I. 1-2.

— Érdekes lánya van, öreg ur. Holnap ujra el fogunk jönni.

Pénzdarabot csusztatott a világ bajnoka markába és selyemkendőjét, a mely finom illattal tölté el a sátort, arcára tartva, barátaival karonfogva távozott. Solymosi az egyik lámpással világitott előttük.

A sátorban csak ketten maradtak. Pál mosolyogva közeledett a leányka felé, de ijedten vette észre, hogy az a sátor rúdjának dőlve, keservesen zokog.

— Matild, mi baja?

A leány visszafordult. Szétbomlott sötét haja, mint nehéz felleg, lepte el fejét, nyakát és vállát.

— A férfiak mind gyávák!

Ha a többi nem is, Pál az volt ebben a pillanatban. Szótlanul, zavartan, gondolat nélkül állott ott. Ajka mozgott, de hang nem jött rája, csak szomorú szeme beszélt. Matild megfogta a kezét.

— Eddig vagyok (nyakát érinté kezével) a keserűséggel. Pedig én jobb sorsra születtem. Még most a felszinen libegek, de érzem, miként fonódnak lábam köré a hinár és a vizi gyökerek; érzem, mint nedvesedik át a ruhám s mint lankad karom ereje. El fogok veszni . . .

Elhallgatott, de úgy, mint a félbeszakadt zene, a melynek végső hangjai még sokáig fülünkbe csengenek.

El fog veszni ez a fiatal, szép leány, a ki most Pálra néz babonázó szemével. S miért kell elvesznie?

A töprenkedésében eddig ért Pál önkénytelenül a sátortetőre nézett, a melyen túl az ég, az Isten van.

A leány, követve szemének irányát, kiolvasta a rejtett gondolatot, a mely oly súlylyal feküdt László Pál ifjú, érzékeny szivében, mint nehéz holttest a harmatos füvön. Fekete fejecskéjét halkan rázva, mondá:

— A végzet nem ott fent lakik, hanem itt (szívére mutatott) a levegőben, melyet szívunk, a házban, a melyben lakunk, az emberekben, a kik közöttünk vannak. Odafent, ott csak a levegő van.

S valóban, Pál érezni kezdte, hogy a végzet szivünkben van s az emberekben, a kikkel a véletlen összehoz. Az ő végzete ennek a bátor kis teremtésnek a lelkében lakik s fényes szeméből néz reá.

Az ajtó elé léptek. Az égbolt egészen kiderült és mosolyogva nézte a két gyermeket. Szívük nyugodt volt, mint az égbolt végtelen nyugalma. Nem zavarta más e békét, csak az a csendes, bájos reszketés a mely ifjú szemükben tükrözött s a mely ott fent, mint kis fénypontokat, rezgeti a csillagok ezreit.

A világ bajnoka makacskodott, mikor László Pál és Matild szándékát észrevette, de a kis lány hajthatatlan maradt.

— Legalább várnátok pár hónapot. Menyasszonyod az alatt forgathatná a vívótőrt.

S ismét, azzal a már ismeretes mellére való ütéssel tette hozzá:

— Itt vagyok én,... ez a sátor szent,... a halacskának van esze, sok szivet átlyukgatott.

Csakhogy Pál tudta már, mennyit lehet ezekre a szavakra adni, s pár nap mulva a cilinderes gavallérokat maga Solymosi fogadta, s bár nevették mondókáit, a melyeket rendesen Bécscsel kezdett, mégis apránként elmaradtak, s egyenesen kijelentették, hogy nem az ő kékes orra, annál kevésbbé a vívó tudománya, hanem a leánya verőfényes mosolya kell nekik.

(Folytatása következik.)

A gunár.

Szép Ilona.

Adjon Isten, biró gazda!

Biró.

Fogadj isten, Szép Ilona!

Szép Ilona.

Panaszom van, hallja kelmed.

Biró.

Hallom, lelkem, ha elkezded.

Szép Ilona.

Úgy történt, hogy, mikor virradt;
Kihajtottam ludaimat,
Kihajtottam a mezőre
Kis-igali legelőre.
Hát egyszerre — uram fia! —
Jön a kelmed legényfia . . .

Biró.

No hisz ebbe nincsen semmi;
Tán virágot akart szedni.

Szép Ilona.

Azt ám! ugyan eltalálta!
Volt is gondja a virágra!
Követ fogott — felém dobta —

Biró.

Ejnye, ilyen-olyan-adta!
S hol sértett meg, édes tubám?
Hóválladon? Fejed bubján?
Vagy a kő tán szived érte?
Meglakol a fattyu érte!

Szép Ilona.

Ha csak engem talált volna,
Akkor semmi baj se volna.
De, ahogy a kő lezuhant,
Szépen járó, kiabáló,
Deli, gangos gunáromat
Úgy találta hevenyébe:
Rögtön felfordult szegényke.

Biró.

Tyhű! Már ez nem tréfa-dolog!
Értem, ha felpanaszolod.
Ha csak téged talált volna,
Akkor semmi baj se volna, —
De a gunár — de a gunár —
Ez már aztán igazi kár!
Mit rójjak rá a károdért?
Mit kivánsz a gunárodért?

Szép Ilona.

A gunárért — a gunárért —
Nem is tudom, mit kivánjak?
Hátul legyező farkáért
Arany legyezőt kivánok;
Két gyönyörű szép szárnyáér'
Nem lesz sok két aranytányér;
Két szál rezgő aranykalász
Szépen járó két lábáér';
Selyempihés szép nyaka
Legyen husz sing pántlika;
Hajnalvisitó torkáért
Aranytrombitát kivánok,
Fejéért egy aranyalmát,
Két szeméért két gyémántot . . .

Biró.

Jaj, galambom, sokat rósz rám,
Veszszen inkább akasztófán!

Szép Ilona.

Nyiladozó piros rózsa
Legyen az az akasztófa;
Két karom a két karfája,
Hónyakam az akasztója!

ENDRŐDI SÁNDOR.

Előadások a Feleségképző Akadémián

A férjek kimenője

Kegyetek, kisasszonyok, amikor leányszobájuk csöndjében először barátkoztak meg azzal a gondolattal, hogy életüket egy idegen úréval fogják összekötni, bizonyára nem gondoltak arra, hogy ez az idegen úr, a férjük (istenem, hogy elpirultak, amikor ezt a szót először suttogták magukban!) valaha olyan lelketlen tudna lenni, hogy kegyeteket — ha csak valami súlyos kötelesség nem kényszeríti rá — egyedül hagyja. Miképp is gondolták volna? Kicsiny gyermekkoruk óta megszokták, — hogy apa fáradtan tér haza esténként a családi tűzhelyhez, sietve megszabadul a gallér, a kézelő, a nyakkendő fölösleges terhétől, sőt ha esetleg havas, szeles idő van'odakünn, papucsban ül le a vacsorázó-asztalhoz. Apa, mióta az eszüket tudják, csak kétszer ment el hazulról vacsora után: egyszer, amikor egy távirat váratlanul Brünnbe szólította, s egyszer, amikor orvosért kellett szaladnia, mert Julcsa, a szakácsnő, hirtelen rosszul lett. Egyébként ő mindig boldogan élvezte az ebédlő derüs melegét, világosságát, meghittségét; vacsora végeztével pipára gyújtott, ujságot olvasott, s akárhányszor előbb feküdt le, mint az édesmama, aki ilyenkor a másnapi hadiparancsot szokta kiadni s a konyhában a pörkölendő kávé ügyében intézkedik. Alkalmasint könnyen meg is ijedtek volna, ha apa egyszer, az utolsó falatját lenyelvén, így talál szólni:

— Gyerekek, most csak feküdjetek le szépen, mert én még elmegyek a kávéházba.

Kedves kisasszonyok, ne vegyék rossz néven, ha íme, megfosztom kegyeteket egy szép illuziójuktól, s ridegen azt mondom: Ne üljenek föl az apa filiszterségének. Ő se volt mindig ilyen csöndes, ilyen otthonülő, ilyen békés polgár; vagyis, mint az édesmama jól tudja: ő se volt jobb a Deákné vásznánál. De ezekre az időkre kegyetek természetesen nem igen tudnak visszaemlékezni, mert apa fiatalságában még kegyetek valószinüleg a gólya hátán lovagoltak, avagy a legjobb esetben is így szólították a kedves babájukat:

— Jele ide, ciptejózita!

Apa se volt ám az a mintafiliszter, akinek most, őszülő fejjel, adja magát; s a szegény édesmama akárhányszor könyes szemmel virrasztott a hálószobában, amíg korhely férje a kártyapartiájából hazatért. Szóval, ő is csak férfi volt, mint azok a Bandik, Miskák, Jancsik, Károlyok vagy Bercik, akik kegyeteket majd az oltár elé vezetik. Mert a férfiak valamennyien egyformák; és még a jó férjet is megszállja néhanapján a kóborlás ördöge. Aki azt kivánja tőlük, hogy örökösen a feleségük szoknyája mellett üljenek, nem igen kiván bölcsebbet, mintha a pontyot arra akarná kényszeríteni, hogy a szoba pádimentumán sétálgasson. A rendetlenkedés, vagy mint ők mondják: a hámból való kirugás, épp oly életelemük, mint a pontynak a folyam vize; s az okos asszony mindössze csak a fékező szerepét játszsza az efféle kisérleteknél.

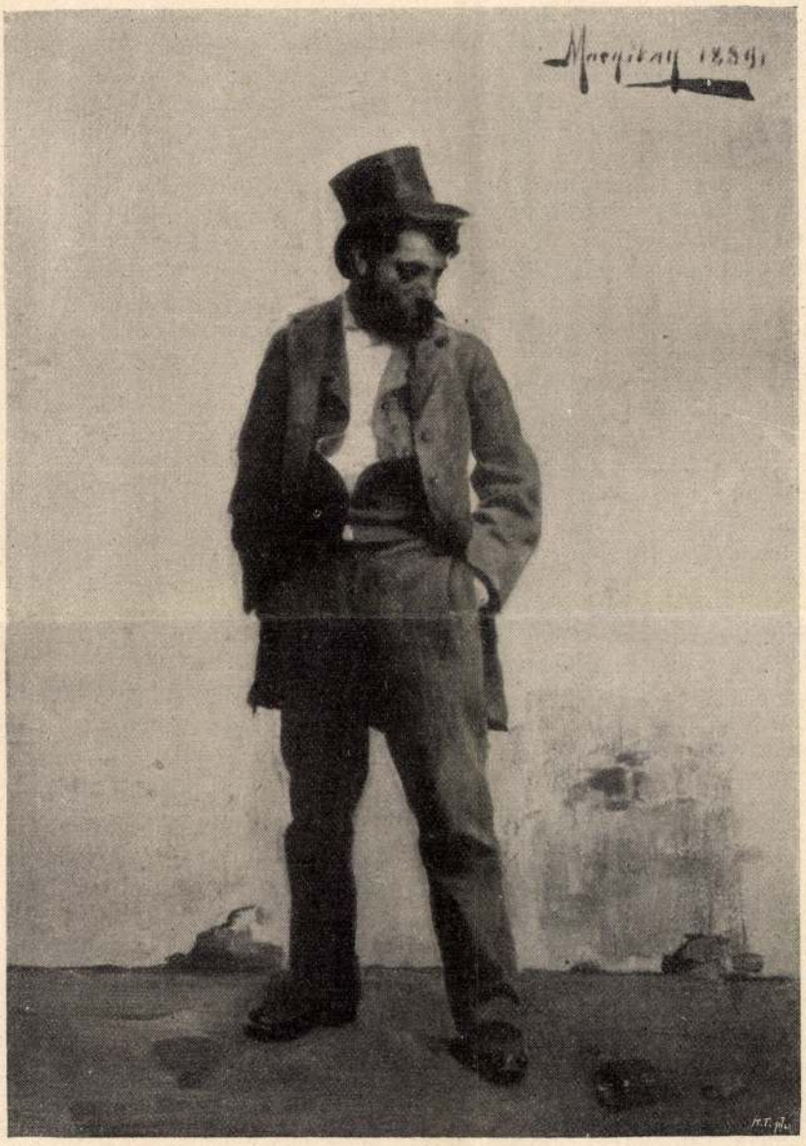

BÁL UTÁN Margitay Tihamér festménye

Kedves kisasszonyok, ne áltassák magukat azzal a regényes álommal, — hogy férjük sohase fog elkivánkozni hazulról. Hiába a legjobb vacsora, a legpuhább fauteuil, a legforróbb ölelés; egy napon könyörtelenül el fog érkezni az az idő, amikor a gazember lihegve ront be az ebédlőbe, s az ártatlan lelkek piruló szendeségével így szól kegyetekhez:

— Siettesd cicám a vacsorát, mert még ma el kell szaladnom hazulról; ankétünk van a minisztériumban a háziállatok száj- és körömfájása ügyében. A miniszternek sincs okosabb dolga, mint hogy az embert a puha fészkéből kizavarja...

Kegyetek azidőben még nem tudják azt, amiről két hónap múlva már sűrű könyhullajtások közt meggyőződtek; hogy imádott férjük szemtelenül hazudik. A miniszter ugyanis nem vacsora után tartja az anketet, s a háziállatok száj- és körömfájása alatt voltaképpen tarokkot, alsót, ferblit, sőt — uram bocsáss — néha egy borozó, koccingató kompániát kell érteni. Imádott férjük megunta kissé a házasélet örökös napsugarát, s agyában megszületett a lázongó gondolat, amelyről a férjek egymás között e szavakkal szoktak megemlékezni: „Ideje, hogy végre-valahára kinyujtózkodjam". Ma még csak az ankéttal hozakodik elő, de holnap, amikor az ankét már a hitelét vesztette, száz és száz plauzibilisebb okkal fogja megostromolni a hitvesi

Ujdonk 1903. IX. 17-ről

kételyeket. Kifogása, ne aggódjanak, mindig lesz; egyszer a zord hivatalfőnök, aki sürgős éjjeli munkára hívta be, másszor a haldokló jóbarát, aki végrendelkezni óhajt, sőt ha minden kötél szakad, attól se riad vissza, hogy valami hazug elutazás ürügye alatt keresse föl a klubban kártyázó kompániát. Hosszu életemben olyan férjre is akadtam, aki fizetett szolgával hivatta el magát hazulról, s önmaga hamisította a hazug levelet is, amelyre a kimenőjét alapította; sőt az úgynevezett öntáviratok (egy cinkostárs segítségével) se tartoznak éppen a ritkaságok közé. A tapasztalások szerint, amint a szent házasság évkönyvei följegyzik őket, a kimenőre vágyodó férj ötletek dolgában messze túlhaladja a legdivatosabb drámaírókat; és a fiatal Dumas, a szintén furfangos észjárásu Sardou, sőt Feydeau, Bisson s a többiek is közönséges sóhivatalnokok hozzá képest. Ha a praktikus életre annyi jó ötletet pazarolna, mint a kifogásokra: minden korhely férj milliomossá lenne; nem hiába mondják a természettudósok, hogy minden állatnak az a szerve fejlődik ki a legjobban, amelyikre leginkább szüksége van. A nyúlnak a lába, a hiuznak a szeme, a rókának a füle, amelylyel a gyanus neszt meghallja; a korhely férjnek pedig az a tehetsége, hogy ügyesen füllenteni tudjon. És a nyulnak, a hiuznak, a rókának tudománya mind csak gyerekjáték az övéhez képes.

Mivelhogy ez előadásoknak nem az a céljuk, hogy az olvasókönyvek elméleteit igazolják, hanem hogy a fiatal leányokat a boldog házasélet művészetére megtanítsák, nem élek azzal a kinálkozó jó alkalommal, hogy a kimenőt áhítozó férjeket szidjam. Magam vagyok az első, aki azt mondom: hogy igazság szerint minden jó férjnek a szabad óráiban ott a helye a felesége oldalán. Nem is lenne nagy áldozat tőle, ha örökösen az asszony mellett ülne. Nem különb mulatság-e a tiszta, a hűséges, a ragyogó színü, a bájos feleség, mint a kártya, a füstös klub, a kvaterkázó cimborák asztala? E kérdésre még a korhely férj se ad tagadó választ, mert hiszen — ha egyébként becsületes ember — a kimenő után annál mohóbban élvezi a tűzhely melegét és nyugodtságát. De hiába, az a világ sorja, hogy még a jót, a kedveset, a kivánatost is megunjuk, ha élvezete szünet nélkül a módunkban áll. Mindannyiunkban van egy parányi rész ama gall udvari férfiu ízléséből, aki először röpítette világgá a „toujours perdrix" szálló igéjét. Az örökös jó megkivántatja velünk még a rosszat is, s akinek a feje fölött mindig verőfényes ég ragyog, utóbb áhítozni fog a felhő vagy a zivatar után. A férjek kimenője ezen a pszihológia igazságon alapszik, vagyis: a természet törvényén. És az okos asszony nem is hullat könyet, ha azt látja, hogy az ura a miniszteri ankéttal vagy a végrendelkező jóbaráttal huzakodik elő. Sírás helyett inkább nyilt homlokkal áll az ura elé és egyszerüen így szól hozzá:

— Kedves barátom, nem szükséges, hogy füllentsen; jól tudom, hogy a mai estéjét a barátainak akarja szentelni. Magunk közt szólva, azt hiszem, hogy nincs valami jó ízlése (akárhány barátja szívesen megcserélne magával), de ha ez jól esik magának, hát csak menjen, — eszembe se jut, hogy erőszakkal itthon tarsam. De elvárom, hogy nem szégyenít meg azzal a szakácsnőm előtt, hogy hajnaltájban vetődik haza. Mulasson jól, de ne felejtse el, hogy feleséges ember, s hogy van valakije, akinek a tetteiért számolni tartozik.

Ekként szólván, az okos feleség nem töprenkedik azon, hogy a férjek kimenője igazságtalan intézmény, s hogy ezek után neki is joga lenne ahhoz, hogy a szórakozásai után futkosson. Mert nem szabad elfelejteni, hogy a férfiak türelmetlenkedése nevelésük szabadságából s engedményeiből folyik; s hogy a férfi voltaképpen a szórakozás száz és száz fajtájáról mond le, amikor az anyakönyvvezetőt fölkeresi. A leányt ellenben arra nevelték, hogy otthonülő legyen; s a házasság neki eddigi jogainak kiszelesítését jelenti. Az átmenet tehát a férfira a súlyosabb. Időt kell engedni arra, hogy az új élet korlátait megszokja, s hogy tűzhelyét ne fogságnak tekintse, hanem kedves, vonzó és nyugalmas fészeknek, amelyért minden nőtelen barátja irigyeli. A kimenő csupán a zsilip legyen, amelyen át a meggyülemlett idegessége kiszabadul.

Annál az asszonynál, aki a férje minden kimenője után sírva fakad, csak egy oktalanabb asszony van: az, amelyik vak bizalommal nyugszik bele abba, hogy a kimenők száma korlátlanul fölemeltessék. A szelid engedékenységnek csak bizonyos határig van helye; azzal a férjjel szemben, aki nem él vissza a felesége jóindulatával. Mert nemcsak a tolvajt szüli az alkalom, hanem a korhelyt, a kártyást az iszákost, a hűtelent is. A kimenő csak kivételes intézmény lehet; ha rendszeressé válik, csakhamar megbontja a házasélet nyugalmát és egyenletes voltát. Az öreg tanító, aki e sorokat írja, s akinek annyi sok boldog és boldogtalan házasságot volt alkalma hosszu életében megfigyelnie, mérték gyanánt azt a nézetét fejezi ki, hogy havonként egy kimenő nem kevés, de a kéthetenként való már tökéletesen elég; ennél többet megengedni esztelen és könnyelmü cselekedet. Az okos feleség idáig jutva már a sarkára áll; s asszonyi tudományának minden erejével tiltakozik a kisérletnek még az árnyéka ellen is. Hogy mik a fegyverei: azt a legegyügyübb asszony is jobban tudja a legokosabb férfiunál, persze csak akkor, ha nem a szívére, hanem az eszére hallgat.

SZOMAHÁZY ISTVÁN

Idegen írók

Georges Maurevert

Ismeretlen név, most olvassuk elöször az írását, de ez a kis novella olyan lüktető, drámai tempóban van tartva, oly szerencsésen jellemző, a mai francia irodalom buja láp-virágai között oly meglepően tiszta és egészséges, hogy menten lefordítjuk.

Eszünkbe juttatja ugyan Hugo Viktor halhatatlan kis csirkefogóját, a fitosorru Gavrochet, — mindegy. El az is, szinte testvére Gavrochenak. Ime a novella, némi kurtítással.

Az óra

Az öreg Dauvernon tábornok beszélt:

— Ne bántsátok Párist! Amennyi a bűn, annyi benne az erény is. Csak rá kell találni az erényre? Csak bánni tudjatok vele!

Hej, a Commune idejében, hetvenegyben, május huszonegyedikétől huszonnyolcadikáig, amikor nékünk versaillaisknek vissza kellett vívnunk Párist, egyik negyedet a másik után, küzdve minden utcáért, minden egyes házért... Akkor láttátok volna, micsoda hősiesség lakik ebben a vidám, kacagó, léha párisi népben!

És nemcsak a férfiak! Elég keserves, hogy honfitársainkra kellett lövöldöznünk, miután hat hónapig puskáztuk a poroszt, de ellenünk támadtak az aggastyánok, az asszonyok, a leányok, ellenünk a gyermekek is... A bal vállam ma is sajog, egy nekibolondult szép fehérnép lőtte belé a golyót.

És mondom, küzdöttek ellenünk a gyermekek is.

A néhai levéltár környékén takarítottuk a barikádokat. Csupa zsákutca ma is, hát még akkor! Torlasz, torlasz után, minden tíz lépésre, szuronynyal kellett utat törnünk. Akinek puskaporos a keze, azt a falhoz s egy, kettő, mostan végeztünk velük. Kegyetlen mulatság, annyi bizonyos. A bál nem ilyen.

MARGITAY TIHAMÉR. Utolsó szerelem.

Műcsarnok 1894/95. téli k.

Margitay Tihamér

Margitay Tihamér

ivod

J. Kahn: An illustrated guide of Budapest. Bpest, 1891 - (Keppel)

Vas. Ujs. 1891.

271. l. (Keppel)

2394·60 M.

1502·54 +-

1497·19 +-

5430·33 M

53·30 +-

5376·03 M

61·65 +-

5437·68 M

Margitay Tihamér

A Műbarát 1922. 69. l.

— *Margittay* Tihamér, az egykor legnépszerűbb magyar festő tragikus halállal halt meg február 24-én. A megvakulástól féltében golyót lőtt halántékába s a halál néhány napi kínlódás után megszabadította szen-

vedéseitől. A mai nemzedék már nem ismerte Margittayt, aki talán két évtizede letette az ecsetet, vagy legalább is nem mutatkozott munkáival a nyilvánosság előtt. A nyolcvanas-kilencvenes években azonban nem volt ünnepeltebb név az övénél. Rendkívüli sikereit annak köszönhette, hogy ötletes témájú genreképeivel sikerült megfognia a kor ízlését; körülbelül olyanformán, mint valamivel utóbb Herczeg Ferencnek a Gyurkovics-leányokkal. Amint a kor ízlése fordult, Margittayt is elhagyta a siker. Pedig igen tehetséges művész volt, kiből csak az elmélyedés képessége hiányzott. Kitünően rajzolt, de persze abban is a felszínen maradt. Az igazi színesség iránt kicsiny volt az érzéke. Mikor azután a felülkerekedő színes naturalizmus iránya, melyet a nagybányaiak vittek végleges diadalra, elfordította tőle közönségét, Margittay egy időre visszavonult, hogy néhány évvel utóbb mint levegő- és tónusfestő jelenjék meg. De a változás nem belülről fejlett volt s újabb művei nem hatottak meggyőzően. Margittay 1859-ben született az ungmegyei Jenkén. —

gadható eredményt tud felmutatni. Ezek is inkább érdekes, különös kísérletek, mint komoly evolúciós értékek. Jellemző példa erre a tiszta expresszszionista plasztikára Rudolf *Belling* »Dreiklang« című munkája, amely tiszta, lendületes ritmusú zenei expressziót hoz ki a szilárd és merev anyagból.

ARCHIPENKO: MEDRA
(FA, FÉM, Ü

A *futurista szobrászat* ugyanazokkal a problémákkal kísérletezik, mint a futurista festészet. Képzetek, pillanatnyi lelki tartalmak szimultán megjelenítése és szintétikus kompozíciója, a mozgások felbontása és a mozgáselemek újra való összetevése, hogy az időbeli mozgás is szimultán módon, egyidejűleg jelenjen meg. A harmadik problémája a futuristáknak közel áll a kubizmushoz: a térbeli viszonylatok elemzése. Mindezeknek megoldásában a legteljesebb és legkiválóbb *Boccioni,* aki a szobrászatban és festészetben

Csak abban nem volt igaza, hogy a hasznot ő teszi zsebre. Tóth Mihály birtoka öntötte ugyan a pénzt, de ő nem volt kapzsi és haszonleső (amerikai részvényei ugyis eleget jövedelmeztek), a mit a birtok hozott, okos bőkezűséggel szórta szét jótékony célokra, többnyire névtelenül, sohase hivalkodás okáért, nemes ösztönből, azért az élvezetért, hogy ő magát jó embernek és hasznos polgárnak tudja. De a jótékonysága egészen más volt, mint az idevaló magyaroké. Követválasztásra nem engedte magát megpumpoltatni, pártczélokra se adott egy grislit se (a miért aztán rosz hazafinak tartották), még kevésbbé volt munificens templomok és papi dolgok iránt (a miért kijárt neki a «pogány kutya» elnevezés), hanem a helyett kiosztatott nyaranként a bontóvári gyerekek közt háromszáz labdát, télen pedig ugyanannyi pár korcsolyát (ezért meg már épen félbolondnak emlegették), s megalapította Mezernyén (a tatár fővárosban) a Szent Sebestyén-szanatóriumot, melynek ő lett a védnöke s költségeit jóformán maga viselte. Ezért már nem merték szidni, csak magukban gondolták: «Ostoba ember.»

(Folytatása következik.)

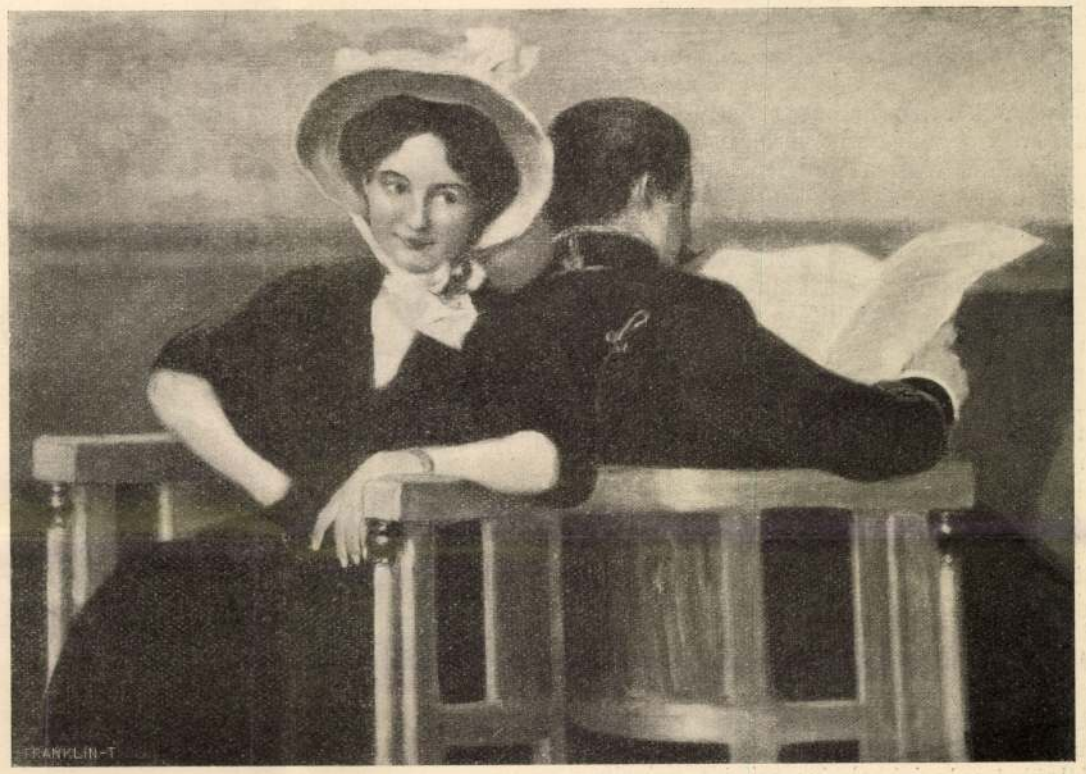

Margitay Tihamér: No, ne izéljen!

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATA.

Őszi vásárnak sokkal több joggal lehetne a *Nemzeti Szalon* kiállítását nevezni, mint őszi tárlatnak, feltéve, hogy a vásár fogalmából kikapcsoljuk a vevőközönséget. Mert hogy vevők lesznek-e, az még nem egészen bizonyos, egyelőre csak eladók vannak; minthogy művészeink — kik a művészeti forum porondján a babérért is kellene, hogy küzdjenek, nemcsak a kenyérért — ezuttal Janus-arczuknak csak az egyik felével fordulnak felénk, azzal, melyből nem a művészi czélokat kereső, hanem csak a művásár felé sandító szemeik villognak elő. A másik ezuttal tán otthon maradt az ateliékben, legalább a tulnyomó részüknél s ez az oka, hogy a Szalonnak ez a legnagyobb kiállítása nem hat olyan felemelően, lelkesítően, megtermékenyítően és gondolatkeltően, mint a hogy más — szerencsésebb — években hatni szokott s a hogy hatnia is kellene mindig, ha a Szalon meg akar maradni feladata magaslatán.

Nem vád gyanánt olvassuk ezt a fejére sem a Szalonnak, sem művészeinknek, de konstatálni kell ezt a hanyatlást már csak azért is, hogy okait kutassuk és az okozatokat megkereshessük. Hiszen ők maguk legjobban érzik a bajt, ha eddig nem gondoskodtak is megszüntetéséről, vagy nem is gondoskodhattak, mivelhogy nem kizárólag az ő kezükben van a panaczea. Művészeti közéletünknek kell gyökeresen megváltoznia, közönségnek, egy egészen új generácziónak kell előbb születnie és nevelődnie, hogy ne kelljen elválasztaniok a művészetet a kenyérkérdéstől. Mert ma még két egészen külön dolog az: művészi dolgot produkálni és képet eladni, holott a természetes állapot az lenne és a boldog kulturnemzeteknél úgy is van, hogy csak azt lehet eladni, a mi művészi. Nálunk — fájdalom — épen megfordítva van s ezért kell legjobbjainknak is önmagukkal megalkudniok, kijelölt ösvényükről letérniök, a közönségnek konczessziókat tenniök, hogy kiállhassák a versenyt a gyengékkel, a mesteremberekkel, az üzletemberekkel, a szélhámosokkal, az okos opportunistákkal — a közönség e kedvenczeivel, hogy az imigy direkt vá-

sári munkák után fenmaradó pihenő-óráikban legalább élhessenek — a művészetnek.

De vajjon szabad-e ennyi emberfeletti erőt, ennyi lemondást, ennyi béketürést kivánnunk valakitől, ha ezt a valakit mindjárt magyar művészszé kárhoztatta is az ég; lehet-e várnunk, hogy egy még oly vérbeli művész is le ne roskadjon ekkora kereszt alatt s a mikor ennek a keresztnek a viselése végzetszerűen nehezedik a vállára egész pályája alatt? A mai nemzedéknek még csak reménye sem lehet, hogy megszabadul tőle. És élni mégis csak kell valahogy. Két nagy kiállítása van egy esztendőben a Szalonnak, tehát mindegyik előtt egy félesztendei idejük van, hogy elkészülhessenek a nagy mérkőzésre. De ma, a mikor szinte ki van zárva, hogy a művész azzal keresse meg a kenyerét *is*, a mivel esetleg a pálmát megszerezheti, honnan vegyék festőink a bátorságot, a pénzt, az időt egy-egy nagyszabásu konczepczióra, melybe bele kellene ölniök a rendelkezésökre álló félévnek minden óráját, ihletét és erejét? Hát akkor mikor és miből fessék azt, a miből élnek?

Az embernek elfacsarodik a szive, látva ezt a vergődést, ezt a kinlódást egy ilyen keserves dilemmában; látva, mint vesztik el hitöket, bizalmukat, lelkesedésöket, becsvágyukat, szenvedélyüket a legjobbak is; miként csúszik — egyelőre még alig észrevehetően, de biztosan és feltartóztathatlanul — lefelé a lejtőn a mindeddig csak felfelé és mindig előretörők csapatának elite-je is, le egészen a közös phalanszterig, a hol aztán békés harmoniában faraghat majd — széklábat.

Máris sok jel arra mutat, hogy művészeink eleve reménytelenül tekintenek a kiállítások erkölcsi és anyagi sikere elé! Vannak ugyanis, a kik alig küldenek új dolgot, hanem csak a régieket melegitették fel; (*Margitay* Tihamér, *Olgyay* Viktor, *Thein* Miksa, *Koszta* József s részben *Csók* István is!) vannak, a kik egyenesen a kisebb igényü művásárlók számára dolgoztak; (*Vajda* Zsigmond, *Kézdi-Kovács* László, *Tull* Ödön, *Keményffy* Jenő, *Rubovics* Márk) egy falat otthagyott *Linek* a maga gyűjteményes kiállításából; kegyeletből került egy egész kollekczió a kiállításra *Bihari* hátrahagyott munkái közül, s ezek közt is csak a legkisebbek, a legkevésbbé jellemzők, a legkevésbbé értékesek. Ezek a kiállítások nem is kiállítások, hanem csak kiállítgatások.

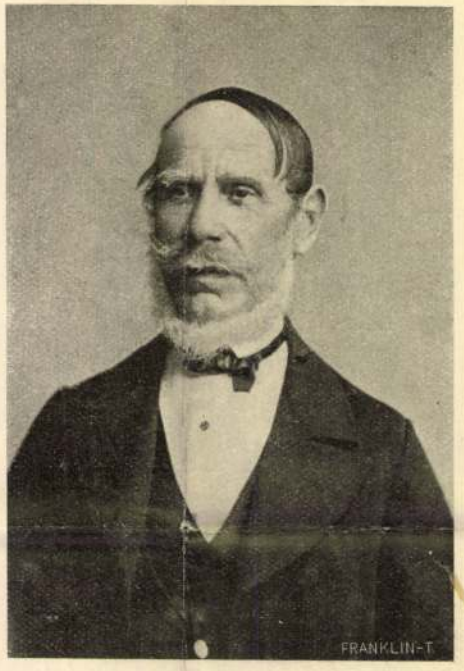

BOCSOR ISTVÁN, A PÁPAI KOLLEGIUM EGYKORI TANÁRA.

külföldi egyetemekre ment, s egy évet a bécsi, egy másikat pedig a berlini egyetemen töltött, hol a Hégel-féle filozófia hatása alá került, mely későbbi történetbölcseleti felfogásán is meglátszik.

Külföldi tanulmányai bevégzése után 1837-ben visszatért Pápára s elfoglalta rendes tanári állását, melyen azonban nem eszthetikát, hanem világtörténelmet, magyar történelmet és statisztikát kellett előadnia a neveléstanon s franczia nyelven kivül. E két utóbbi tárgynak tanitását a jogakadémiának Pápán, 1860-ban történt újra felállitása alkalmával a magyar jogtörténelem és magyar közjog tanításával cserélte fel.

Mint tanár, *Bocsor István* egyike volt a legkiválóbb előadóknak; különösen történelmi előadásai ragadták magukkal a hallgatóságot. A 30-as évek szabad eszméi töltötték el lelkét s ezek nyertek kifejezést előadásaiban is. Legelső jele volt ennek az, hogy ő függetlenitette magát a tanárok azon szokásától, hogy a tanitás nyelvét latinról magyarra változtassa. Ő a tanitás nyelvét latinról magyarra változtatta, s ezzel nagy lelkesedést keltettek tanításai, azt legjobban mutatja az a körülmény, hogy az 1848-ik évben, a magyar szabadság esztendejében, a vidéki főiskolák növendékei közül a pápai tanulók jelentkeztek legelőször önkéntesekül az 1. és 2. honvédzászlóaljba. Az önkéntesekül jelentkező ifjúság nem tudott távozni Pápáról a nélkül, hogy búcsút ne vegyen szeretett történettanárától, ki a hazaszeretetre oly lelkesen buzdította őket. E búcsúvétel alkalmával mondta *Bocsor* a tanári működés czéljának ideális felfogásáról tanuskodó ezen szavakat: «Önök a hazáért harczolni indulnak, jól teszik. Ha önök nem azt teszik, a mit tesznek, mint kárbaveszett munkát, széttépném irataimat és darabokra törvén katedrám, mint tanári pályám hitvány emlékét, irataimmal együtt elhamvasztanám».

Irodalmi működése nagyon sok irányú volt. Nem szólva a középiskolai oktatás czéljaira készült tankönyveiről, milyenek voltak: franczia nyelvtana, latin nyelvtana, számvetési kézikönyve s földrajza, főleg a neveléstudomány és a történelem terén irt maradandót. Mint nemzetünk történelmének s kiváltképen jogtörténelmének egyik legalaposabb feldolgozását, ki kell emelnünk négy kötetben, illetve 7 füzetben megjelent «Magyarország Története különös tekintettel a jogfejlésre» czimü művét. Erről a művéről irja közoktatásügyünk egyik alapvető munkása, *Molnár Aladár*, a maga birálatában: «Három jó oldala van, mely minden, előtte megjelent hasonló terjedelmü s czélú történetektől nemcsak megkülönbözteti, de valóban föléjük is emeli: 1., azon kiváló gond és hűség, melylyel a jog fejlését adja; 2., a hazai történeteket, a világtörténet szemmeltartásával terjeszti elő; 3., az esztani felfogás. Nyelvezete ékes, tömött».

Bocsor István nemcsak a tanügy és irodalom, hanem a társadalmi közélet terén is jelentékeny szerepet töltött be. 1848-ban az első népképviseleti alapon egybegyült országgyülésnek, mint az enyingi kerület képviselője, tagja volt, s résztvett kezdetben az országgyülési tárgyalásokban is. Az év vége felé azonban betegeskedése miatt letette képviselői mandátumát, de ennek daczára is, bár a forradalomban tevékeny részt nem vett, mégis a bekövetkezett

Margitay Thamér

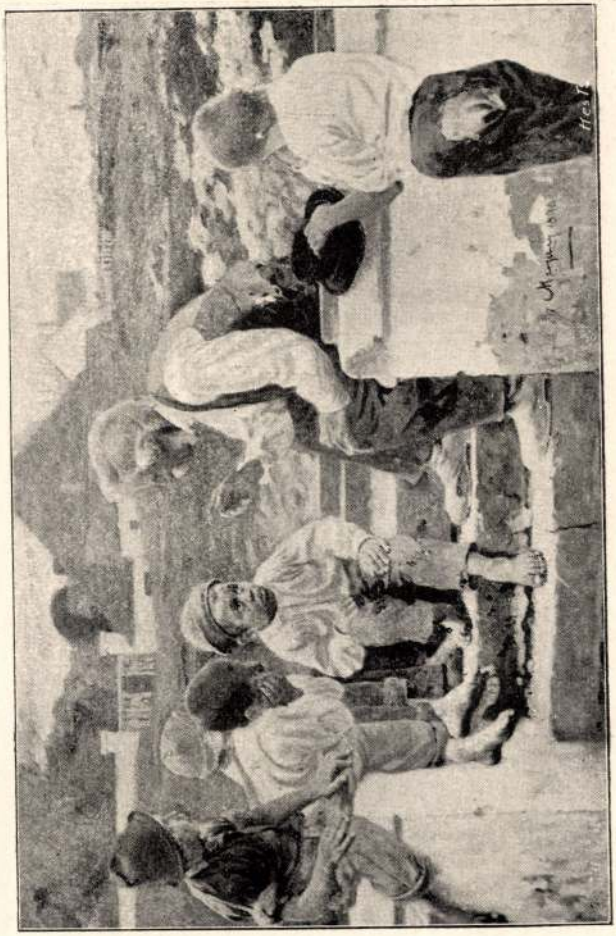

177. Margitay Thamér. hol volt, hol nem volt.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

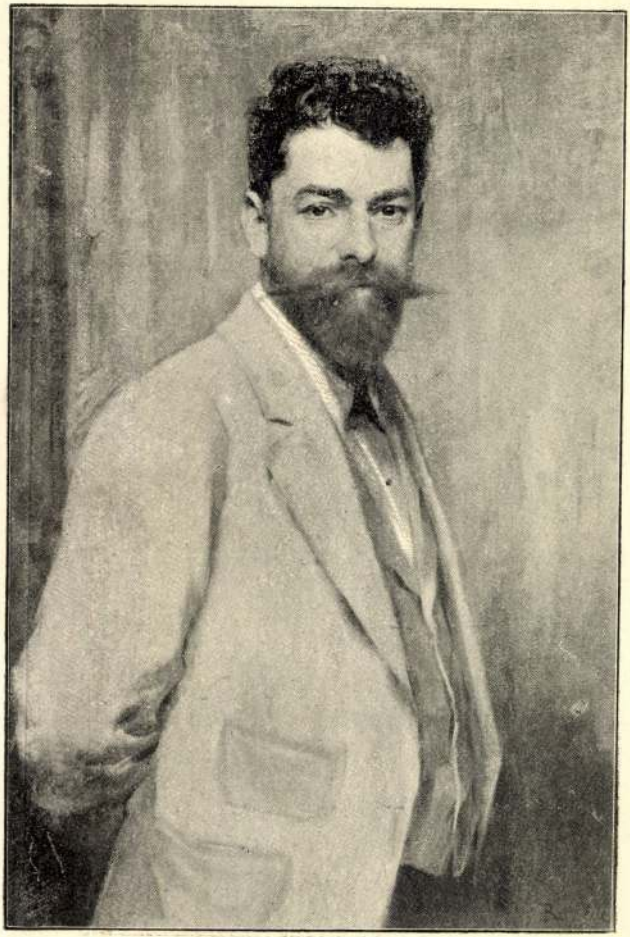

163. Balló Ede. arczképtanulmány.

…em, hogy van tehet — meg van hehany hely a roskatag alkotmanyon.

Margitay Tihamér: Bálban.

…ikereskedés kiállításából.

Vas. Úp 1910. 167. l.

Margitay Tihamér

már!

Alig hogy a hajó megindult, hirtelen erős szél kerekedett a tenger felől. A hajó inogni, hánykolódni kezdett és még ki sem ért a nyilt tengerre, mikor már haragos hullámok csapkodták körül. Az asszonyok elsápadtak s ijedten néztek a tengerre. Minden oldalról tajtékzó hullám hömpölygött és kavargott a hajó körül. Néhány gyöngébb idegzetű asszony roszúl lett, gyorsan levezették őket az alsó terembe.

— Istenem, micsoda vihar! — sopánkodott a szőke színésznő.

Az olasz kapitány nevetve szólott le.

— Un piccolo sirocco! Gyönge kis sirokkó! Semmi baj! Ne féljenek!

Az asszonyok már bizakodni kezdtek, mikor egyszerre a gépkamrából rekedt ordítás hallatszott a födélzetre. A hullámok csapkodása, a hajó nyikorgása és a hirtelen zürzavar miatt senki sem értette, — csak a kis tömzsi kapitány.

— Mi az? Mi történt?! — bömbölte le.

Rikácsoló hang felelt rá.

— A hajó léket kapott! A viz tódul befelé!

— Hamar a szivattyút! Minden ember gyorsan a szivattyúhoz! — ordította a kapitány és eddig mosolygó arcza elborult.

Egyéb sem kellett a már amúgy is remegő asszonynépnek.

— Jézus Mária! Szent Isten! Elsülyedünk!

Mindenütt sápadt, rémült arczok. A gyermekek sirtak, jajgattak, egy idősebb asszony elájult, a többi támolyogva kezét tördelte. Az előbb még vidám bankárné segitségért kiáltozott, a tanárné pedig csöndesen imára kulcsolta kezét s az égre nézve buzgón fohászkodott. Az ura gyöngéden átölelte.

E pillanatban harsány férfihang hallatszott.

— Signor Capitano! Menjünk vissza! Fordítsa vissza a hajót!

Mintha angyali szózat lett volna.

— Igen, igen! Vissza! Nem akarunk itt veszni! Csak vissza!

A kapitány ridegen felelt.

— Nem lehet! Mindjárt bedugják a léket, egy óra mulva a szigeten leszünk!

magáé! Oda adom a [illegible] magáé. Tizezer korona kell a buton! Csak az Meg a gyerekeket!

— Mire való ez a jaj[illegible] a kapitány. — Hiszen

Most azonban a férf[illegible] meg a félelem. Fölötte követelték a meghátrá használt, egy hatalma rohant a kormánykeré kiabálva, rárivallt a ka

— Signor Capitano! fordul, a hullámok köz

Erre már megszeppe[illegible] és rögtön beleordított totta a kormány rúdj[illegible] erősen nyögve, recsegve lózva, néha oldalt dőlv[illegible] volna, haladt a kikötő [illegible]

— Hála Istennek!

De a veszedelem még legények a szivattyúnál a fűtő veritékes arczcal körül. A hullámok éhes oldalait és néha föl-fö jukat a födélzetre. Az tak, imádkoztak . . .

Végre a parthoz ért a a hajókötelet kidobták [illegible] mok lecsöndesültek, min szebb nyujtózkodtak el határ megtisztult, a sirc

Mindenki föllélekzett gyermekek tolongtak kif

— Csak el a hajóról!

Mikor már csaknem [illegible] szárazföldre lépett, egy kiáltotta:

— És mi lesz a pénz

A barna arczú, fekete a színésznő barátnője.

— Az ám! Hiszen tú tunk hat koronáért. Vis

De a kapitány hallani

— Én el akartam v

Margitay Tihamér

Margitay Tihamér: „Az első beteg", szines reprodukció, a Könyves Kálmán kiadása

Margitay Tihamér: „Vesztett játszma", szines reprodukció, a Könyves Kálmán kiadása.

a legújabb törekvések képviselői a Képzőművészek Új Társaságában (KUT) tömörültek, ezenkívül maradiak és haladók egyaránt alakítottak kevésbé jelentékeny egyesületeket, többet is, mint amennyire szükség lenne.

A kritikai irodalom az új század kezdete óta hasonlóan szép virágokat hajtott. Keleti Gusztáv tollát többen, méltóbban forgatták, napilapok és folyóiratok szeretettel foglalkoznak művészeti kérdésekkel s ahol a hozzáértés hiányzik, pótolja azt a jóindulat. A nagyobb tanulmányok s könyvek szép sorozatáról az olvasó a jegyzetekben tájékozódhat, itt csak azt jegyezzük meg, hogy az idevágó munkák legnagyobb része az új század dátumát viseli. Művészeti folyóirataink elsője Prém József Képzőművészeti Szemléje volt, mely csak rövid ideig, 1879-től 1881-ig élt. Nagyszabású, európai színvonalú folyóirat volt a Művészet, mely Lyka Károly szerkesztésében 1902—1918 között látott

Magyary Tihamér

Irod

Szana Tamás. A tár-
lat hősei. Magyar
Szalon. XXII. 1894. 919
l. (arcképpel)

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a mühelyfőnö

Margitay Tihamér

Irod

Lázár Béla: Margitay Tihamér művészete. Vasárnapi Lapok 1897. 38 sz

Margitay Tihamér

irod

=

Déry 1904 8-15 l-

(archeppel)

.....nevü munkás igazoltam

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

.

ndrényi Imre, Szeged.

Margitay Tihamér

[illegible] [illegible]

Fecef

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Margittay Tihamér

cod

Müszarnok, 1900 210.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. **sorsz.** Műhelyi minta.

Margittay Tihamér

Érd

M. Szalon XVI. 1892.

J. l. (archip)

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

..... nevü munkás igazolta

Margitay Tihamé

lásd

Közlemények

1890. 35 l.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Magyar Tihamér

Irod

Tolnai Lajos. Egy magyar festőről. Pesti Napló
1888. 136 sz.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Margittay Tihamér

1874/75 – 1878/79 és
1883/84 Benczur isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

11. l.

eredetük szintén kelet felé utal, a Földközi-tenger keleti partvidékére. A délkeleti befolyás a fém nyersanyaggal és a kész fémeszközökkel űzött kereskedelmi érintkezés révén a bronzkoron át még inkább erősödik és egyaránt megnyilatkozik a legkülönbözőbb anyagú tárgyak ornamentikájában. Közép-Európában a déli befolyások összevegyülnek és ma még nem lehet időrendjüket teljesen pontosan megállapítani. A halotthamvasztás szokásával életre kelt temetkezési keramika, a hatalmas urnák nagy felületei újabb teret nyitnak a díszítőművész tevékenységének, a bronztárgyak felülete pedig finomabb díszítmények számára kínálkozik alkalmas térül; a finom, vékonyvonalú díszítmények hatása a keramikai díszítésben is észlelhető. A plasztika tárgyai változatosabbakká lesznek. A nagy őstelepeken tömegesen lelt állatszobrocskák közt már számos állat alakja felismerhető. A népszerű női istenség is megosztja uralmát egy Priapus-féle férfialakkal, mellettük — úgy látszik — szimbolikus jelentőséggel lovak és madarak alakja szerepel sűrűn. Amaz olykor a személytelen napisten szekerének vontatója gyanánt, de úgyis mint a nap szent násza jelenetének kísérője. Észak-Európa egyedül képez meglehetősen elzárt területet, ide is eljutnak a déli hatások, de a szellem, amely azt interpretálja, egy bizonyos józan higadtság bélyegét nyomja rá és előkelő, sajátos ornamentikát hoz létre. Időközben az Adria felső szögleténél és Felső-Itáliában kifejlett kultúrcentrumok veszik át a görög földtől a középeurópai kultúra irányítását és a korszak végén hatásuk már oly erős, hogy Közép-Európa az itáliai kultúra perifériális körének tekinthető, bár egyes területeken erősen vegyülnek abhoz a helyi elemek és

Magitay Tihamér

300ft állami segély.
Vas. Ujs. 1880. 712 l.

Margitay Tihamér

Wiad

Kofsz 1898

242

..... *műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu .....

.....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Margitay Tihamér

Erzsébet

Benczúr Kiák. 21. l.

1921. Benczúr Kiák.

Utolsó nyelem, olajf.

Mérésheter, olajf.

Budapest szekerfőr

Anlajd.

Gladstone I. 67.

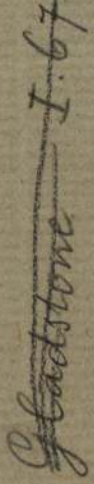

Érkezett 1905 febr. 20.

146/1905 sz. (Debrecen. 1905 febr. 15. 1031–1713/1905 sz. a.)

Debrecen sz. kir. város damára a városi muzeum kerelési hez nyomtatványokat és azok használatára utasítást kér.

(Válasz. III. 14. e. i 134.)

Margitay Tihamér: Enyelgés.

lehet sem eladni, sem megvenni, ezen a helyen tovább pihenhet a nemzet egykori énekese, miközben birtoka, háza, udvara és kertje fölött idegenek megkezdik az osztozkodást.

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATA.

A városi embernek a nyár a holt saison, de a földmívesnek, a gazdának és a festőnek, tehát azoknak, kik legközelebbi vonatkozásban állanak a természettel, legfőbb dologidejük a nyár. A természet ingyen modell s könnyebben is megy a munka künn a virágos réten, vagy az árnyas erdőn, mint a fojtott levegőjű műteremben. A képtermés tehát rendesen őszszel

Annál feltünőbb, hogy a *Nemzeti Szalon* őszi tárlatáról a nagy művészgárdának szinte kétharmada hiányzik. Az ismert nevek közül alig találkozunk egynéhánynyal; ezek is — mint *Margitay* Tihamér, *Kézdi-Kovács* László, *Bruck* Miksa — jórészt erkölcsi kötelességből vesznek részt a kiállításon, mint az egyesület igazgatói. A többiek, a megállapodottak, a «beérkezettek» már elkerülik az évnek két hagyományos művészi vásárát, melynek — tapasztalat szerint — legkisebb erkölcsi siker szokott osztályrészül jutni. Most is mintha csak véletlenül kerültek volna a falakra a *Peske* Géza, *Burger* Lajos, *Markó* Ernő, *Pen-*

a *Mednyánszky* munkái. Komoly, halk beszédjüket túlharsogja a fiatalok harczi lármája, mellyel a falakat ostromolják. Az «öregek» csendes, műterem-levegőben fogant novellisztikus álmodozásába vakmerő bátorsággal ujjongják bele a maguk plein-air szinfanfárjait, s a régi kiállítók — úgy látszik — nem érzik már jól magukat a szinek és vonalak e titáni lázadása közepette. Elvonúlnak tehát s új embereknek, új irányoknak engedik át a tért. Igy kerültek túlsulyba számbelileg is a Szalon őszi tárlatán a fiatalok.

A sok igéret közül, mely hol komolynak, hol hit nélkül valónak látszik, akad olyan is, melyre az elismerésből már szép előleget is adott a közönség. Igy *Vadász* Miklós pompás czeruza- és tollrajzait nemcsak a magyar, de az előkelő párisi lapok is szivesen látják; *Tichy* Gyula is emlékezetünkben van már néhány jó grafikai munkája révén s ha az eddigi mérték szerint fejlődnek, hamarosan jó csengésüek lesznek a *Littkei, Bodnár, Tibor, Márton, Kasnya, Frecskay, Kató, Zádor, Lechner* s *Kádár* nevek is. A tehetségük megvan hozzá, csak a szorgalmuk ne ernyedjen el. Ime a német nevelésű *Kunwald* Czézár esztendők szivós tanulmányának eredményével mert csak hazajönni. A fél kiállítás anyaga az ő ecsetje alól került ki. S ha gyüjteményének értéke változó is, komoly rajztudását, arczképeiben a férfias jellemző erőt, tájaiban finom természetmegfigyelését s csendéleteiben művészies izlését bizvást értékelhetjük annyira, hogy hazajövetelét, itthon való letelepedését a magyar művészet nyereségének tekinthessük.

Múzeális becsű kincse is van a kiállításnak: *Munkácsy* egy arczképe, az amerikai milliomosnő: Pulitzerné arczképe, melynek végleges kidolgozását, más felfogásban, de ugyan-

nek is tetszett Sasvárott a paprikás magyaros étel. El is mondotta, hogy nem egyszer evett pörköltet Szögyény-Marich László berlini nagykövetünknél.

A vacsora közben is fesztelen társalgás folyik néha kilencz óráig is. Akkor azonban föláll a patkóalakú asztal sarkán a hadműveleti iroda főnöke, a ki régebben nem volt más, mint *Kolozsváry* Dezső volt honvédelmi miniszter, most újra vezérkari ezredes. Odamegy a vezérkari főnökhöz, a ki késével megüti poharát és a csengő koczczanásra hirtelen mélységes csönd lesz. A irodafőnök állva fölolvassa a két táborból érkezett jelentéseket, kijelöli a másnap küldendő döntnökök személyét és előterjeszti, hogy a király másnap honnan nézze a gyakorlatot. A király most előveszi a térképeket és a vezérkari főnökkel tanulmányozza a harczmezőt és hadi mozzanatokat. A király néha hiányokat vesz észre. Megtörtént, hogy egy különítményhez elfelejtettek döntnököt küldeni és csak a király figyelmeztetésére intézkedtek a kiküldésről.

A megvitatás után a király föláll az asztaltól. Mindenki követi. A király most szíves üdvözlés után a lakására megy és lepihen. A kíséret is siet aludni, mert a király nagyon pontos és a kiséretnek is pontosnak kell lennie. A főhadiszálláson éjjel, este tiz órától kezdve teljes csöndnek kell lenni és ezért minden zajt eltiltanak, természetesen zenélni se szabad.

Reggel korán kell fölkelni és a katonának éjjel pihenni kell.

Az éjjeli háborítatlan nyugalom mellett is megtörténik, hogy valamelyik külföldi katonai attasé reggel későn ébred és a mire a főhadiszállásra ér, a királyt és kiséretét már nem találja. Nosza, ugyancsak rohanva vágtat, hogy legalább a nézőpontig utólérje a királyi társaságot. Ha ilyenkor észreveszi a király, mosolyogva int az elkésett vendégnek, a ki röstelkedve mentegeti magát.

Ime, így él királyunk a hadgyakorlatokon.

Bihari Imre.

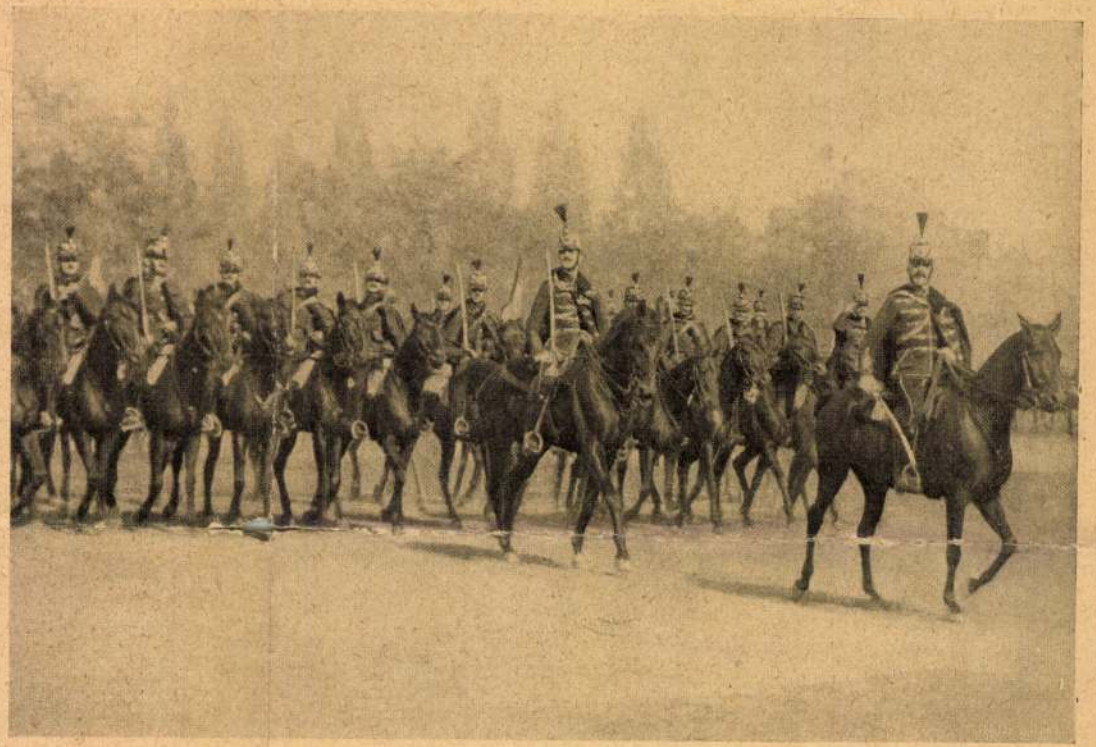

A SZOMBATHELYI HUSZÁROK TISZTELEGNEK FERDINÁND BOLGÁR FEJEDELEM ELŐTT.

ezek a társadalmi és erkölcsi jelenségek eléggé motiválják. Az a hely, mely az irodalom ismerője és multszázadi kultur-harczok kutatója előtt szentnek tünt fel, egy kiváló, nagyjellemű és páratlan lelkű ember jelenléte folytán, most egyszerre kisiklik a hagyományok folytonosságából és a reáboruló összes reminiszczencziákkal és vonatkozásokkal mind a közösbe ful, mert az új birtokos előtt nem az a fontos, hogy Kölcsey mit és hogyan tett e helyeken, hanem hogy a rozstáblák, buzaföldek és kukoriczások ugyanazt a hasznot adják meg, melyet az előleges számítások feltételeznek. Így tünnek feledésbe a kultura emlékezetes helyei, hol, miként a öcscsei is megérkeznek, az álmosdi kuria átalakul gazdálkodó tanyává. Ilyenkor még a könyves állványokon is nyeregszerszámok és gazdasági eszközök hevernek. A literatura, melynek szent templomába itt lép be először Kölcsey, abba marad pár hétre, hogy az őszi és téli idők kezdődésével előkerüljenek az ábrándos lelkű poéta számára a világirodalom klasszikus irói, hogy lelkét megtermékenyítsék.

Az álmosdi élet 1815-ben azonban megszünik. Kölcsey ekkor átköltözik a szatmármegyei Csekére, mely egyetlen maradványa annak a több községből álló uradalomnak, melyet még Mária királynő adományozott a

Margitay

M. 2. *Tihamér*, festő, * Jenke 1859 nov. 27. † 1922 febr. 23. Budapesten és Münchenben tanult s első nagyobb sikerét az Ellenállhatatlan c. képével aratta a Műcsarnokban. Ezt sűrűn követték hasonló, anekdótára, novellisztikus ötletre épített „szalón-

életképei", amely képtípusnak ő volt Budapesten legnépszerűbb, igen keresett festője. Ezek festésében aztán elsenyvedt eredetileg sokat ígérő tehetsége s midőn maga ez a képtípus is hitelét kezdte veszíteni, szerzőjét csaknem teljesen elfelejtették. 1903. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. A féltékeny, Nagyszebeni csata, Párbaj után, Steri bácsi és Virradat c. olajfestményei a Szépművészeti Muzeum, Mézeshetek c. képe a főváros, Önarcképe a M. Tört. Képcsarnok tulajdonában. — Irodalom: *Rózsa* Miklós, M. élete és művészete. Bpest, 1903.

Lg. II 85 l

8629

jes felszerelésben ábrázolt
a mögötte álló felesége hall-
rral, a honnan ágyuznak. Fel-

RES

chez Mlle le Rouge rue des Augustins.

rl. 28:19 cm.

-905
2-1

Margitay

M. 3. *Tihamérné, Homoky Anni* festőnő. * Ungvár 1888 ápr. 13. M. Tihamérnál tanult, kinek 1904. felesége lett. Tájképeket festett a Balaton és a Tátra vidékéről. A Nemzeti Szalónban többször kiállított. 1918—19-ig a bpesti Operaház tagja volt.

K. gy. II. 85. l

Viselet.

Pandur.

A balra kilépő és tel
pandur trombitán játszik, mit
gat. A háttér hegyes vidék vá
irata:

IE FIFRE DES PANDOU
avec sa Femme

legalól középütt: A Paris

Szines rm., mér. a

Szn. 25
686-90

II. 3763. Margitay Tihamér, 20 éves, prot., született Budapesten, Magyarországon, atyja ügyvéd, gyakorlati festőosztály, 1879 nov. 18.

Lom 183. l.

Margitay Tihamér

ciód.

Szalay Imre A XIX század festészetéről harmékban. Bpest. 1901.

26. l.

Firenzei festő a XIV–XV. századból:

Feszület:

A ~~E~~ keresztfán Kr
lik és ~~kinek~~ fejét dic
ábrázolva. Testére k
mellén tátongó seb
tövében ~~fekvő~~ kevező kopon

Tempera,
~~Olajfestés~~, fára
Festője: Giotto

Ára 630 frt

Lehia 10

7

1400. lira
630 frt.

(4)

Margitay Tihamér

wod

Losonczi Lipót do Művészeink. Magyar Szemle

1892. 28 7

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Margitay Tihamér

† Budapest 1922 febr 23.

Revai XX. 636. l.

BUDA PEST
935-JUN.26-E10
M.K.A.K.

Margitay Tihamér

l.

Nemzeti Szalon Almanach

175. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191 ...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ..... , 191 ...

.....

tanu.

.....

tanu.

Margitay Tihamér

Wed

Prein Zoisef. Margitay Tihamér. Orsz. Vilány 1887. 206 l.

Rudnyánszky Gyula Margitay Tihamér M. Salon VI. 483 l.

.....*műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Margitay Tihamér

Irod

Magyar Génius 1903. 38 sz.

(A Margitay kiállítás)

Dívald Kornél. Margitay. kiállítása. Magyar hemle 1903. 41 sz.

Rothhauser, Max. Margitay-Ausstellung im Nemzeti halon. P. Lloyd 1903. 235 sz

Vas. Ujs. 1903. 37 sz.

Hét. 1903. 38 sz.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Margitay Tihamér

ev. ref. szül. 1857 Janke
Ung m.-
1883/84 – ben a Benczúr
mesterisk. tagja.

MÁRCIUS

10

Margitay Tihamér

rod

Kacziány Ödön.

Margitay Tihamér
Mikrobe. Vas. Ups
1893. 825 l
Kojjel.

Margitay Tihamer

A Kosár. Jeszette fenti
karcolta Doby Lenő
Az om. képzőmv. társ.
1890ári milapja.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
alá

8. sorsz. Mühelyi minta.

Margitay Tihamér

ined

Vas. Vp 1904. 501.

Margitay Tihamé

1879. 300 f. ö d.

Vas. Ys 1879 725 l

Margitay Tihamer

Hazelmes Versek -

Hunés nyomatban

repr. Vas Lys

1904. (15 minarak) [illegible]

Margitay Tihamér

Művészet 1903. 334, 358.
–1904. 82, 268
–1908. 363.
–1911. 126–128, 138, 143, 129
133, 137, 154
–1912. 183

Margitay Tihamér

festőművész.

„Saját művéből rendezett külön kiállítását a nemzeti Salonban (1903) Margitay Tihamér, a katalogus 176. számot sorol fel:

Műveiről: 1903. 334. l. Műtárlatok cím alatt.

Margitay Tihamér műveinek kiállítását ismertették a napilapok sept 13-ki, az Alkotmány sep 16. sz.

Margitay Tihamér

Źródł

Szana Tamás. Margitay Tihamér Magyar halon 1890. XIII. k. 577. l. (archeippel)

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláírás és munkásszám.

Margitay Tihamer

rád

Kacziány Ödön.
Magyar festőművesek -
vas Ip 1894. 49-ten
arczkeppel.

Margitay Tihamér

Irod

Gyomai Zsigmond. Margitay Tihamér. Divat Szalon. III. ef. 14 füzet archeppel

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ..... , 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Szinházi krónika.

Szőkék és barnák.

A komoly emberek megint haragusznak. Mert a Népszinházba bevonult egy pár hegedülő czigány és mert Porzsolt Kálmánnak erre néhány tele háza lett. Hogyan, önök sem érzik azt a bántalmat, amely ezzel a pesti szinházak kultur-törekvésein esett? A tisztes falak között, ahol idáig csupa hófehér beszéd hangzott, csupa karton-ruhás lányka szaladgált lesütött buzavirág-szemekkel, ahol mit nem sejtve, májusi öntudatlanságban járta a Bellini-angyalkáknak kedves csoportja a cake-walk-ot, e klastromi hangulatban egyszerre csak felri a Banda Marczi hegedüje! Hát ne keseredjék el ilyenkor az ember? Hát igazság az, hogy a közönség viharos szeretetét már nem monopolizálhatják egyedül a szőke babák az ő finom költészetükkel, nemes énekükkel és gyermeki tisztaságban föltárt idomaikkal? Illő-e, hogy a szőke lányokat csak öt estére is kiszoritsák a barna fiuk? A szőkék és barnák csatáján eltünődni, elmentem én is a Népszinházba.

Örült a lelkem, amikor halottam a czigánynak fanatikus játékát; az ő hebe-hurgya, de szivből jövő különös metrikáját; a Balogh Károly klarinétosának meg nem biczegő hangját olyan szédületesen gyors tempó mellett, amilyent karmester nem tud kiverni; a Farkas Pali kamarazenei finomságát és a Pege Károly két czimbalmosa közül az egyiket, aki nagyobb mester a régi német Hackbrett-virtuózoknál. Hallgattam azt a rengeteg izgató cselszövést, amit a félhanggal magasabbra feszitett hurokkal — a Paganini egykori mesterfogásával — a czigány véghez tud vinni. Ugyan hány chansonetteünk tányéroz annyi joggal, mint ez a népség? Wagner és Liszt szerint a czigányok, a boldog pestiek szerint a szőke babák állnak közelebb a művészethez. Vajjon kinek van igaza? Mi féltettük ezen a héten a nemzeti nivót, jóllehet nem tudom eldönteni, hogy a nálamnál jobb izlésü emberek a »Magasan repül a daru«-t tartják-e kevésbbé poétikusnak, mint a magyar operette-t vagy pedig a czigányfiukat gondolják-e kisebb poétáknak, mint a mi énekes barátnőinket?

Megengedem, hogy vannak emberek, akik a mi operette-termésünkben csakugyan fel tudnak fedezni husz elmés szót: ám bizonyos az, hogy idegen piaczokon a mi népies nótánk mindeddig jobban győzött, mint a mi szellemességünk. A nótánk és a czigány az egyetlen művészi exportunk. És ujabban még egy czikk: az asszony! Mindig az a portéka megy ki legjobban külföldre, amelyet idehaza legjobban beczézünk, gondozunk. Valamikor a czigányt szerettük, most az asszonyt. Az asszony jegyében hizik az egész gummikerekün járó, sipoló és nekibusuló, gyönyörü kamaszéveit élő Budapest. A külföldön már jól tudják, hogy Magyarországon a czigány-romantikát fölváltotta egy még sokkal vadabb asszony-láz, hogy az éjszaka sehol sem oly szerelmes, mint nálunk, hogy a csárdák helyében operette-szinházak épültek oly tömegesen, mint a világ egyetlen egy országában sem.

Nagy az isten kegyessége, hogy ezt a földet annyi narkotikus szerrel áldja meg. Ötszáz év óta terem az országuton a czigány, most pedig minden bokorból szinházi ponyva lesz, amely alatt olcsó pénzen lehet egy kis becsipettséget vásárolni. Boldog ország, ahol annyi az adósság, mint sehol másutt, de ahol ezer czigánytól és tizezer operette-lánykától végre is elfogy minden baj és gond.

Hálánk az operette-divák iránt és lehangoltságunk, amikor a czigány elfoglalja az ő oltáraikat, nagyon érthető. Ezelőtt kétszáz évvel, midőn Csáky bibornok Szepesváralján czigányversenyt rendezett és Barna Mihály jóformán première-ként elhuzta a Rákóczi-nótát, a czigány, ha mágnások és főpapok ruháztatták is, az egész népnek muzsikált. Nem volt soha sem gőgös: a bankót is szerette, de az országut homokját is. A szinésznő kegye azonban nem mindenkire sugárzott. Rendi és születési kiváltsághoz volt kötve és megmaradt exkluzivnak még sokáig. Csak nem rég vették át az énekesnő protektorátusát kisebb és egyre kisebb kaszinók és ma már — a nézőtérről való — hozzáférhetőségük czenzusa mesésen alacsony. Athénei szobrásznak vagy magyar zászlós urnak kellett lenni azelőtt, hogy annyira meg lehessen libbenteni egy asszony körül minden fátylat és tüllt, mint amennyire ma egy gimnázista a zsebpénze árán meg tud tekinteni egy ünnepelt nőt nyilt szinen. Hogyne lenne tehát hálás ez a mi magyar paradicsomunk, ahol a kisdiák battiszt-bluzokról álmodik, ahol minden komptoarista innyencz, ahol annyi a garçon és a kis özvegy, ahol a korzók és a Stefánia-ut asszonyain olyképpen áll a ruha, mint a huszárnadrág, ugy hogy minden tizedik elé bátran lehetne spanyolfalat állitani, mondom, hogyne lenne hálás ez a jókedvü társaság azok iránt, akik Budapest édes borzongásait a szinpadon képviselik, akik ott fenhangon és isteni könnyedséggel mondják el mindazt, amit nehéz sisaku dzsidások csak suttogva mernek elmondani.

De azért engedjük be a szinházba nehány estére a czigányt is. Ne féltsük tőle a pesti szinházak tiszta fenyves illatát. Nem kell őt megvetni, ha máskor kocsmában játszik is. Vajjon hány énekesnőnk hagyná ott a pályáját és hány szinpadi iróval lenne kevesebb, ha a rendőrség valamely nap megengedné azt, hogy szinházban is szabad czigarettára gyujtani és rostélyost enni? Azt hiszem, ezután is szivesen fogadná el mindenki a tiszteletdijakat. Nincs különbség a czigány és a czigánynő között, ha az asszonyok némileg a fejünkbe szálltak is. Nevessen tehát a szőkéknek az ajka és sirjon a barnáknak a hegedüje. Emezek természetesebb gyermekei a művészetnek: épp azért tesszük ki egy-két nap mulva a szürüket és az operette-karaván ujra haladhat az erény utján. A szőkék és a barnák küldetése, mint végeredmény, ugyanaz: egyformán ott kell lenniök, ahol hullnak a hajfürtök. Közös bandában huznak, mert játékszerek ők a mi erotikus képzelmünk számára és ennek a tapsoló urnak és annak a tapsoló uriasszonynak is az az imádsága, hogy az ő karja között borzolódjék fel a szőkéknek a haja és törjön el a barnáknak a hegedüje.

Lancelot.

Margittai Tihamér. A Nemzeti Szalon igen szerencsés auspiciumok közt nyitja meg az uj évadot Margittai Tihamér nagy collectiv-kiállításával. Kevés művészünk szerzett annyi népszerüséget nevének mint Margittai, kinek genre-képei Európaszerte mindennemü reprodukcziókban vannak elterjedve. És kevés művészünk van, aki a népszerüséget olyan józanul tudta értékelni, mint Margittai. Talán megelégelte, talán megsokalta. Évek óta nem vett részt kiállításainkon. Csak olykor jött felőle hir, hogy él és dolgozik. Ma pedig a Nemzeti Szalon kiállitásán egy uj Margittai áll előttünk, teljesen elütő a régitől, nagy tudásu, komoly, kész, művészi ambicziótól duzzadó és egy cseppet sem léha. A régi képeit csak reliefnek állitotta ki, hogy azokon mérjük meg, milyen nagyon haladt. Jövő számunkban bővebben foglalkozunk e kiállitással és eleve is felhivjuk rá olvasóink figyelmét.

KÖZGAZDASÁG.

A leszámitoló bank félévi mérlege. A magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága mult ülésében megállapitotta a folyó év első felére vonatkozó mérleget, mely az összes terhek levonása után a mult évről áthozott 197-775.40 K elővitel betudásával 1,180 713·54 K tiszta nyereséget tüntet ki a mult évi 1,165.161 K 85 f-el szemben. Ami az alábbi nyereség- és veszteség-számla adatait illeti, kiemelendő, hogy a kamatszámla eredménye az előző évvel szemben csökkent, ami az állandóan kedvezőtlen kamat-konjunktúrában leli magyarázatát; csökkent továbbá az értékpapir és bizományi üzlet eredménye is, mi részban a kisebb forgalomnak, részben a papirok a tavalyinál kevésbbé kedvező árfolyam-alakulásának tulajdonitható. — Az 1902. év második negyedében létesitett jelzálogosztály mindenben megfelelt a bank várakozásának. — A bank fióküzletei — a kedvezőtlen kamatviszonyok és a kis értékpapirforgalom következtében — a megelőző esztendeinél jóval kisebb nyereséget mutatnak fel. A syndikatusi üzletek közül a Magyar Jelzálog-Hitelbank $3^1/_2$ %-os községi kötelezőinek és a magyar Folyam- és Tenger-hajózási Részvénytársaság részvényeinek syndikatusai, valamint a 62.000,000 4%-os koronajáradékkötvények értékesitésére alakult syndikatus bonyolittattak le, mig az 1902. évi magyar conversio-művelet eredménye itt még nem számoltatott el. A syndikatusi üzlet nyeresége jóval meghaladja a mult esztendeit. A bankosztály egyébb ágainak eredményeiben lényeges változás nem állott be. Az áruosztály bizományi keresete és külön vállalatai eredményesek voltak. Ellenben a termény-kereskedelem teljes pangása folytán az előlegüzlet közepes és a fővárosi közraktári vállalat eredménye igen gyönge volt.

Első Leánykiházasitási Egylet m. sz. (Gyermek- és életbiztositó intézet.) Budapest VI., Teréz-körut 40—42. Alapittatott 1863. Folyó évi augusztus hóban 1,590.000. K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,335.800 K, értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 55.599 K 20 f. fizettetett ki. 1903. évi január 1-től augusztus 31-éig 9.050.000 K. értékü uj biztositási kötvény állittatott ki és biztositott összegek fejében 527.808 K. 39 f. fizettett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

HETI POSTA.

G. M. Bpest. Levelét átadtuk *Emma* asszonynak, ki nagyon érti anyai aggodalmait. Veszedelmes a kis anyás gyereket nyilvános iskolába járatni, de a gyereknek szüksége van arra a társaságra és fegyelemre, amit az otthon való tanitás nem pótolhat. Külföldön már régen kisérleteznek internátusokkal s átmeneti iskolákkal, melyek e két ellentétet valahogy egyesitsék, ami különösen az iskoláztatás kezdetén fontos. Minálunk most a *Báthory*-utczában (19. sz.) nyilt meg ilyen elemi iskola, mely nemcsak az ábéczés tudományt akarja a kis gyerekbe beleverni, de mintegy hidat akar vonni a házitól és az iskolai élet s a játékostól a középiskolai komoly tanulás felé. Az intézet szervezője *Bartos* Fülöp tanár tapasztalt és világlátott pedagogus, vezetője *Bartos* Fülöpné, hivatásos és passzionátus tanitónő, kiknek elvei közt első helyen áll a kis gyermek testi, lelki és egészségbeli gondozása. Emma asszony azt ajánlja, hogy forduljon őhozzájuk.

Budapest. *Báró R. A. ő Méltóságának.* Tökéletesen egy nézeten vagyunk önnel. A nő estetikai nevelése befejezetlen, ha a művészetek valamely ágában gyakorlati ügyességet nem szerez és ez ma már nem is olyan nehéz. Amint az utolsó évek kiállításai bizonyitják, festőiskoláink elég komolyan fogják föl feladatukat. Első sorban a *Karlovszky Bertalan női festő- és rajziskolája* (Városligeti fasor 22.) a genialis művész vezetése alatt. Ez az intézet már négy év óta áll fenn és a társaság cremje látogatja. A növendékek fölötti ügyeletet a művész bájos neje gyakorolja és nemcsak tudásban előkelőek ott a vezetők, de előkelő hang is uralkodik. amiről különben személyesen is meggyőződhetik. Atelier-k látogatására természetesen a napsütéses déli órák a legjobbak.

Nagy-Szlatina. *L. S.* Köszönjük kérdését. *A Hét* él és egészséges. Még mindig vasárnap jelenik meg és az igazságot is kimondja, ha muszáj. Szivesen látja a főurat előfizetői között.

Ide a lanttal! Ne olyan tüzesen, fiatal ember. A Pegazusa meg talál bokrosodni!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Női festő-iskola, Városligeti fasor 22. Tanár *Karlovszky Bertalan.* Beiratkozhatni bármikor.

Sorsjáték az idegenforgalom emelésére. Az idegenforgalmi vállalat, mely rövid fennállása óta máris számtalan bizonyságát adta közhasznu szakavatott működésének, legujabban a kormány engedelmével és ellenőrzése mellett utazási sorsjátékot rendez. A sorsjáték 100.000 drb. két koronás sorsjegyből áll és annak tiszta jövedelme kulturális czélokra fordittatik, névszerint oly intézmények javára, amelyek hazánk egyes vidékeinek fellenditéśn munkálkodnak és idegenforgalmunk fejlesztését elősegitik. Az egyes nyeremények tárgyát vasuti körutazási jegyek, bel- és külföldi szálloda-szelvények, magyarországi fürdőhelyeken nyaralásra jogositó lakás-igazolványok, fürdőidény-jegyek stb. képezik. Nem kételkedünk, hogy közönségünk eme léetre való eszmét felkarolja s az utazási sorsjegyeknek óriási kelendőségük lesz. Az idegenforgalmi vállalat gondoskodott arról, hogy sorsjegyei ugyszólván mindenütt kaphatók legyenek.

A Hét Szakácskönyve.

Ára diszes kötésben 5 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben. A HÉT kiadóhivatalában. VIII., Rökk Szilárd-u. 18.

BUDAPESTI MECHANIKAI **ZANDER** GYÓGY-INTÉZET

Muzeum-körut 2. — Gyógyglmnasztika, orvosi masszás. Forrólég-, szénsav- és fényfürdők. Néhány javalat: Elgörbülések, izületi- és idegbántalmak, neurasthenia, álmatlanság, gyomor-, bélbajok, szivbetegségek, elhizás stb. ellen. Bővebb fölvilágositást nyujt a prospektus.

• BORPRÉSEK — JÁRGÁNY-CSÉPLŐKÉSZLETEK •

ELSŐRENDŰ HAZAI GYÁRTMÁNY

2500 gőzcséplőkészlet és 100.000 különféle kisebb gazdasági gép üzemben.

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 19.

— MALOMBERENDEZÉSEKRE KÜLÖN SZAKOSZTÁLY. —

A gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépek elismert kitünő minőségben. — Szakba vágó kérdésekkel kérjük hozzánk fordulni. Részletes felvilágositással és árjegyzékkel szivesen szolgálunk dijmentesen.

EKÉK — DARÁLÓK — MORZSOLÓK

• SZECSKAVÁGÓK — RÉPAVÁGÓK — VETŐGÉPEK •

Budapest, 1903. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat betüivel.

A Hét 1903. II. felév

Margitay Tihamér

A berlini nemzetközi műkiállítás magyar osztályáról nagy elismeréssel szólnak mindenfelé, a kiállítás egyik legérdekesebb részének tartják, melyet minden látogató hosszasan néz és elégülten hagy el. Még a cseh lapok sem tudják megtagadni az elismerést a magyar képzőművészet fejlettségétől.

Legutóbb a «Kölnische Zeitung» irt a magyar festőkről, s többek közt ezeket mondja: «Nagyon jelentékeny sikere van a kiállítás magyar osztályának is, a minek főoka — bár a kiállított művek festészeti előkelősége is indokolja — kétségkivül a közönség előtt annyira rokonszenves humor, melylyel a magyar festők a népéletből vett jeleneteket elénk tárják. A magyaroknak nem lehet az ábrázolásban való léha felületességet szemükre vetni, sőt ellenkezőleg, el kell ismernünk, hogy nagy buzgalommal iparkodnak a jellemző megvilágításra. Nemzeti önérzet, hazaszeretet s a népéletben talált őszinte öröm vezeti a magyar festőket, ezek pedig olyan tulajdonságok, melyeket nem lehet nagyképü frázisokkal kicsinyleni, mert ezek is a művészethez tartoznak s neki erőt adnak. Szocziálista külsejü koldusokkal és burgonyát kereső vén asszonyokkal még nincs kimerítve a népélet gazdag forrása.» Ezután a czikk egyenkint is foglalkozik a képekkel: említve Margitay Tihamér és *Stetka* Gyula életképét, *Benczúr* Gyula bachans nőjét, *Valentinitől* czigányfiut, *Spányi* és *Tölgyessi* tájképeit; *Horovitz*, *Vastag*, *Balló* arczképeit, *Pállik* állatképét, stb.

Ukn. Lap. 1891. 428. l.

magyarokat jelöltek s ezzel zavart okoztak a könnyen megtéveszthető magyar választók körében. A magyarság megnyilatkozása csak akkor lesz valódi és tényleges, ha semleges ellenőrzés alatt megadják neki a lehetőséget, hogy szavazatát valóban leadhassa és ezt befolyásolás, nyomás és félelem nélkül tehesse. Addig, amíg ezt nem tehetik meg, készséggel elismerjük, hogy ez a választás javulást jelent ugyan a multhoz képest, de sem mi, sem a művelt külföld nem fogja elfogadni azt a tételt, mintha itt a magyar nép aktív vagy passzív megnyilatkozásáról lehetne szó.

OTTLIK GYÖRGY

Margitay Tihamér

Lásd

Szana Tamás. Margitay Tihamér. M. Salon XIII. k. 577. (Képekkel)

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Margitay Tihamér festő

Szül. 1859 ~~[illegible]~~ XI. 27 Jenkén, megh. 1922 ~~[illegible]~~ II. ~~23~~ 25. Budapesten. A bpesti mintarajziskolában, Benczúrnál és Münchenben ~~Otto Seitznál~~ tanult. Az 1880-90-es években itthon szalon életképeivel aratott ~~[illegible]~~ sikereket. Jelentékenyebb művei: Ellenállhatatlan, Mézes hetek, Jó parti, Párbaj után stb.

F a Feltékeny

L A Rosár

Fogarasi Albét, nyug. rektor-professzor

III. 239

Margitay Ilhamér

elkészült József nádor nagy arcképével, mellet a közoktatásügyi minszter rendelt meg a műegyetem számára. A kép életnagy alakban tünteti fel az intéret első pártfogójáts, a jászkun kapitányok egyenruhájában.

Vas. Nyi

Képzőművészeti hírek.
1884. 448. l

Margitay Tihamér

Az enyelgő szerelmespárt ábrázoló nagysikerü mücsarnoki képét említi a szerző.

Székely András - Erotika és pornográfia; Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 13. l.

Margitay Tihomért

tómogatta az Országos Magyar képzőművészeti Társulat.

Fülep Lajos: Magyar művészet, Budapest, 1971

1661

Margittay Tihamér

"Az ezredik év Szalonja" cimmel megnyitott kiállitáson szerepelnek müvei, melyekről éles hangon nyiltakozik Masque,-a tárlaton bemutatott alkotásokról szóló kritikájában. "Banalitások festője"-ként emliti anélkül, hogy müveit megnevezné.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Margittay Tihamér

"Az első váltó" c. képe, "szinezés, levegő dolgában haladást jelent müvészi pályáján" irja Sz.: "Mütárlat" c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1892. dec. 4.
III. évf. 49. sz. 785. lap.

Margittay Tihamér

Apácza c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1901. május hó
9. lap

Margitay Tihamér (festő)

1859. nov. 27-én született.

Népszava, 1974. nov. 27. 102. elf. 277. n. 4n

Margitay Tihamér
(1859-1922)

„Sakkozók" Olaj, vászon 75 x 110
Selesve lent balra Margitay 1895.
Ziziáltási ár: 6000 ft.

BÁV # 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Margittay [Tihamér] festő-
[Margitay]

L: Télegyházi zánló-

Adler Miklós: A mesterséget tudni kell! 46-47.

Alföld, Debrecen, 1977. máj XXVIII/5

Margitay Tihamér, festő

Megemlítve.

Koczogh Ákos: Simon Béla képei a Műcsarnokban 891-894.

JELENKOR, Pécs, 1974. október

XVII/10.

Margitay Tihamér

Neve Egry Józseffel kapcsolatban megemlítve.

Egry breviárium – Veszprém 1973. 102 p.

Margitay Tihamér

Károlyi palota kertje o.v. 66x88

Plein-air festését a magyar művészetben
kiállítás M.N.G. 1973. Szolnok.

Margitay Tihamér

Képe szerepel a Fővárosi Képtár
uj szerzeményei között-neve emlitve

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp.Magvető 1972 25.old.

Uj Idők. 1895..5 L. Virág.

Margitai Tihamér: Utolsó szerelem.

Margittay Tihamér

Nagy kompozicióját "bizonyos körök" sokat várnak,-mondja a Képzőművészet c. rovatban közölt kritika a Mücsarnok kiállitásán szereplő festményről.
A tárlatot Telepy Károly rendezte.

A HÉT, Bp. 189o. nov. 23.
I. évf. 47. sz. 335-336. lap.

Margitay Tihamér festő (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 12. 4-5.

Rém József: a jubiláns társai

Margitay Tihamér festő (1859–1922)

Pesti Hirlap. 1886. nov. 25. 5.

A Királyné a Mücsarnokban

Ybl

Margitay Tihamér festő 1859-1922

Budapesti Hirlap, 1882. X. 15.

284. sz. lo. tárca.

Margitay Tihamér festő (1857–1922)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. dec. 22. 1–2.

Both Munyhért: A Karácsonyi kiállítás

Margitay Tihamér festő (1851-1922)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. máj. 10. 4-1/0.

Radó antal: Festéssetünk a kiállitáson

Margitay Tihamér (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jul. 5. 11o.

Festőművészek Rovéből

Margitay Tihamér festő (1859-1922)

Pesti Hirlap. 1885. VI. dec. 16. 50.

a Képzőművészeti társulat tagjai

részére....

Ybl.

Margitay Tihamér festő 1859-1922

Megtérés c. képével pályázik a Munkácsy-dijra a Képzőmüv.Társ.1882. őszi kiállitására.

Budapesti Hirlap 1882.VII.16. 194.sz.3 o./Sz.és M./

Ybl:

Margitay Tihamér festőművész 1859-1922. Tervezett vidéki kiállitásokon való szereplése.

Budapesti Hirlap 1882.VII:15.
193:sz. 3 o: /Sz.és M./

Ybl.

Margitay Tihamér festő /1859-1922/

Képzőmüv.Társulat 1882.őszi kiállitásán Ipolyi-féle 500 forintos történeti dijra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8.
217.sz. 2.o. /Sz.és M./

Margitay Tihamér festő

Budapest, Hirlap. 1881. XI. 9

146 n. 3. o. (n. és m.)

Margitaz Tihanci festő

Budapest. Nivlap, 1881, XII. 27.

193. n. 3. o. (h. és k.)

Ybl.

Margittay Tihamér festő /1859-1922/

A Képzőmüv.Társulat 1882.őszi kiállitásán a Munkácsy-féle 6ooo frankos dijra pályázik.

Budapesti Hirlap 1882.VIII.8.
217.sz. 2.o. /Sz.és M./

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA FESTETTE BASCH GYULA

KRISZTUS FÖLTÁMASZTJA JAIRUS LÁNYÁT

A genre-festés e nagy áradatának másik jellemzetes kifejezője Vágó Pál. A genreban nagyvonalú, patetikus, a történelmi festésben genre-szerűen beszédes. Ez nem ellentétesség, hanem egységesség. A fölfogás egységessége. A festőiséget az ünnepiességben látja, s az ünnepiességben megérzi az emberit. A nép világában is a monumentalitás elemeit látja, s a monumentális világban, a történelem jeleneteiben megérzi az emberek világának emberi voltát. A milieu megismerésének útján tanult meg ilyenformán látni. Azon az úton, amely a müncheni abszolut uralmú pátoszból a párisi abszolut uralmú elrendezésen keresztül a dolgok valóságos egymásmellettiségének megismerésébe vitte. Pátosza ezen az úton megnemesedett: már nem szaval, hanem az őszinteségnek megnyilatkozása. És megnemesedett a technikája is. Pedig a festése éppen abból a modorból szabadult ki, amelyet a nemes festés föltételeinek mondottak. A müncheni barnafestésből. Párisban a színek fölszabadulása megkapta a lelkületét. Patetikus, nagystílű lelkületét. A színek szabadsága, a tónusok derűje megfelelt az ő nagyhangú festésének. S hogy idehaza a színekről való ezzel a tudással körülnézegetett, meglátta a mi harmóniáinkat. Megismerte a magyar milieut. Tulajdonképpen a történelmi festők közé is sorozhatnám, de onnan a genre-festők közé kellene reklamálnom. A mindentfestők korában, a mindent egységes fölfogással festő művész az osztályozáson felül áll.

A mindentfestők közt hadd vegyem sorra a keveset festő Gyárfás Jenőt. Csak ritkán szólal meg, de valahányszor megszólal, mindig sokat mond. És minden megszólalása a kiválóság megnyilvánulása. Mindig tudja, hogy mit akar, és mindig tudja azt, amit akar. Gyárfás festése nagystílű, pátosza csupa elemi őszinteség. A magában állók közül való, akiket ugyan tanítók tanítottak, akik azonban a tanulságot maguk formálták. Dietz józan heroizmusa, finom tonizálása, Wagner hatalmas ritmusa, hatást erőszakoló kompozíciója neki csak tapasztalatai voltak, nem útmutatói. Képeiben nem nyilvánul egyik sem, pedig szorgalmas tanítványuk volt. Amikor heroikus tárgyat fest, mint a „Tetemre hívás"-ban, amikor a kompozició hatásosságát megkivánó képet fest, mint könyvünkben bemutatott történelmi képében, amikor a tónusokban bujálkodó olyan genre-képet fest, mint a „Disznótor": egy pillanatra sem uralkodnak el rajta azok a tapasztalatok. Inkább talán régibb tapasztalatok motoszkálnak benne: a régi mesterek művein érleltek. Az ő nagy festőiségük emlékei. És rájuk emlékezvén, küzd meg azokkal az imponderabiliákkal, amelyek az embereket festő művész elé kerülnek. A festőiség uralkodik a látásán, s ez a látás mélyrehat, a rajzot nemes egyszerűségre fogja, a tónusokat finoman egyezteti, a színértékeket impozáns bizonyossággal megállapítja.

Roskovits Ignác festése jólelkű festés. Pátoszában jóságosság, elbeszélésében kedélyesség nyilvánul. Az ötletben való öröm érleli e jóságot is, e kedélyességet is. A népet anekdoták, a szenteket pedig epizódok hősének tudja. De az anekdota nem a népléleknek, hanem a helyzet érdekességének kifejezése; azok az epizódok pedig, nem az evangeliomok, nem a martirologia pátoszának mélységét, hanem a helyzetek teatralikus nagyszerűségét ábrázolják. A jóságos elbeszélőknek regélése Roskovits Ignác képei. Nem is a népnek örül, hanem annak, hogy a nép milyen szépen jelenik meg a népszínművekben. Örül az ünneplőben szépen festő naivitásnak. S ezt az ünnepi megjelenést pontosan megrögzíti, a valószerűséget konstatáló realizmus lelkiismeretességével festi. Szabatos rajzzal és szabatos lokálszínezéssel. Ezzel a gondos szabatossággal szólaltatja meg a pátoszát akkor is, amikor egyházi képeit festi. Az ő egyházi festése nem keresi sem a régi áhítatos, sem az új emberi vállásos festés módjára a műveltség etikai összetevőjéhez való tartozandóságot. Inkább a gyönyörködés tehetségét szólítgatja. A színpadiasságot élvezők közül kiválasztja azokat, akik a színpadiasságban nem a sajátos stilizálás szépségét, hanem a naturalizmus valószerűségét keresik. És hozzájuk szól.

Az övével egybevágónak látszik Margittay Tihamér fölfogása a festőiségről. Csak legújabban pártolt át a pátoszhoz, addig csak a kedélyesség világában kereste a festőiség elemeit. Nem a népszínmű parasztjai, hanem a polgári bohózat úri emberei az ő hősei. Azé a bohózaté, amely nem ostora, hanem szórakoztatója a világnak. Amely a félszegségeket anekdotákba gyűjti, s ezeket megjeleníti. Ez a festés nem ábrázol, hanem mesél. Tipusokat szerkeszt, s őket a megjelenített ötletbe beállítja. A tipus-ember nem kívánja a pszichologiai jellemzést. Nincs pszichéje, hiszen csak eredőknek megtestesítése ő. A tipusnak és helyzetének drasztikusan kell megjelennie, hogy mindenki egyformán megértse őket. Margittay ennek a drasztikusságnak alárendelte festése egész birodalmát. Most a bohózati ötletről áttért a szociologiai ötletre. A tipusok helyett a tipusok világfölfogását festi. A színpad készletével úgynevezett problemákat jelenít meg. Ez a festése módot ad neki visszatérni tanulmányaihoz. Kompozicióról és koloritról való régibb tanulmányaihoz. És bebizonyítani azt, hogy annak idején lelkiismeretesen tanult.

MARGITAY TIHAMÉR, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-A gyüjtemény jegyzéke:
41.-MARGITAY TIHAMÉR: Csókolózók.-Vaszon,olaj.-40+70.5 cm.-Jelezve jobbra lent:Margitay. Katona József Múzeum.-Ltsz:[illegible].54. /Erősen megrongálódott/. 298.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar szecesszió lejti műgyüjtés történetéhez 275.old

CUMANIA,III,HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Margitay Tihamér

„Enyelgés" 1892. o.v. 86x137 cm.

MNG.

1.t. 8cp

Szabadi Judit:A magyar szecesszió müvészete,Corvina, Bp.1979.

MARGITAY TIHAMÉR

Tihamér Margitay:
Mädchen in Birkenhain.
Öl auf Leinw., 28x43,5 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 78. sz., 21.old.

MARGITAY TIHAMÉR

Tihamér Margitay: Nächstenliebe.
Öl auf Leinw. 96x51,5 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung.
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 77.sz., 21.old.

Margitay Tihamér (1859-1922)

„Elfogyott a pénzem" o. karton 21x16 cm
J. l. 6. Margitay. Kikiáltási ár: 5000 Ft.

BAV 53. Képaukció Bp. 1980. december

MARGITAY TIHAMÉR

Külföldi aukción:
Tihammer von Margitay: Junge Liebe.
Öl auf Leinwand,33x47 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
468. Kunstversteigerung, Okt.1983.
Katalogus 60.old. 465.sz. Taf.29.

MARGITAY TIHAMÉR

Külföldi aukción:

Tihammer Margitay: "Junge Liebe"
Öl auf Leinwand, 33x47 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
474. Kunstversteigerung, 1-12 Oktober
1984. - Katalogus 160.sz. kép: Taf.25.

Margittay Tihamér

Az 1848-49es Szabadságharcról és annak szereplőiről ezerhatszáz képet gyüjtött össze Hazánkban, Európában és Amerikában Hentaller Lajos orsz. gyül. képv. és Franck Béla. A Vigadó termeiben a müvekből kiállitást rendeztek "Szabadságharcunk képekben" cimmel. Müvészeink is szerepelnek a tárlaton,-közöttük a müvész is- a lap szerint azért, "hogy történelmünk egyik legjelentősebb epizódja a hazai képzőművészetet hogyan inspirálta."

A HÉT, Bp. 1891. juli. 19.
II. évf. 29. sz. 471. lap.

MDK

Mergitay Tihamér festő

„Éljen" c. hérit Rákosi Jenő anegvette.

1883.

MDK-A-I-1/1229

Uj Idők 1896.
II c. 45. sz. 377 l.

Margit Hay Tihamér: Megérkeztek.

Margitay Tihamérné

Őszi táj, olaj

A Nemzeti Szalon első márványrosszaigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 19od. 9 l.

A keleti oldalha
lalja el, melybe a főha
bejutni. A sekrestyét
resztboltozat fedi, a s
gotikus gyámok láthatók
zolnak, melyek faragás
re vall[illegible]. Ezért a gy
lékei között fontosak. V
méretü és arányu karcsu
a helyiség eredetileg i

A háromhajós te
a XVIII. századi beépit
a főhajó déli végét elv
vó kórus. Ez ujabb lét
ki bejárati ajtót. Az e
lakát a fedő csehboltoz
a kórust, felső része a
egységes voltát bizonyi
deti fő- és oldalhajót

Margitay Zoltán

hollóhán fakitermelésel foglalkozott.
A [illegible] gyár igazgatója lett.

Sikota György: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
64.o.

Margitsziget

irodalma

l.

Schoen Pest - Buda

45. l

HIRLAPIRODA
CEGLÉD, Kossuth-tér 6.

Margittay Tihamér

"A kosár" c. olajfestménye után készitett rézkarcot Doby Jenő, a Képzőmüvészeti Társulat idei Albuma számára, -közli a Képzőmüvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 189o. febr. 23. I. évf. 8. sz. 13o. lap.

Margitay Tihamér

l.

Off. München 1905

92.l.

Margitay Tihamér

festőművész 112 éve

született

Néprava 1971 november 27

4. old.

Margittay Tihamér

A második korszakát éli most a müvész. A gigerlik és a nyeglék világától elfordult, mert belátta e világ üres voltát, mely nem méltó mély érzésü müvészhez. "Most gyermek jeleneteket fest plein airben". Kedves dolgoknak, szépeknek tartja, s kiváncsian várja a müvész harmadik korszakát Yartin József: "A téli kiállitás, II." c. kritikájában, melyet a Müvészet c. rovat közölt.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 18. IX. évf.
51. sz. 821-822. lap.

Margittay Tihamér

Y.: "Margittay" cimmel ir a müvész Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásáról. Mostani müvei egészen uj életet kezdő müvészre vallanak, "akinek más a fölfogása, más az ambiciója, más az egész müvészi hitvallása, mint ezelőtt tizenöt évvel." Ez a tárlat igen kellemes és igen nagy meglepetés volt. Régebbi müveit összehasonlitja az ujakkal. Az "Ellenállhatatlan" c. "A kosár" c. müveket annak idején jónak tartották. Ma pedig bántó anakronizmusnak hatnak az uj müvek mellett.
A HÉT, Bp. 1903. szept. 20. XIV. évf. 38. sz. 623-624. lap.

Margittay Tihamér

A "Messaliance" c. képéről is azt irja a kritika, mint azoknál a felsorolt müvészeknél, akik müveiket hibátlanul, jól festik, de ahol a nézőnek mindent meg kell értenie, csak éppen használati utasitást nem akasztanak rájuk.
"Egy tárlatlátogató" ismertetése a "Téli tárlat"-ról.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 9o4-9o5. lap.

Margittay Tiramér

~~Gyárfás Jenő~~

Vas. Ujs. 1880. 456 l.

cód. 2

K.

A Münchenben élő fiatal magyar festőkről sok dicséretest ir az «Ellenőr»-nek Széchy Károly, s különösen kiemeli ~~Greguss Imrét~~ és ~~Baditz Ottót.~~ ~~Greguss~~ «Betyárok az erdőszélen» s «Az utolsó korty» czimű hangulatos képeket állitotta ki a tárlatban, *Margitay* pedig egy római lakomát festett. ~~Baditz Ottó~~ «Elitélt»-je, mely lapunkban is közölve volt, nagy hatást tett. ~~Gyárfás Jenő~~ Arany «Tetemre hivás»-ából meritett nagyobb s szép képen dolgozik,

28. SZÁM. 1880. XXVII. ÉVFOLYAM.

Greguss a magyar függetlenségi harczból vett tárgyon, s Baditz Ottó «A falu rossza» czimű szép képet fejezett be.

forma essenzialmente diversa, così che essa, in virtù dell'eterno principio della filosofia e dell'arte: «forma dat esse rei», appare non solo nuova, ma dà al lettore l'impressione di un problema attuale ed originale.

Il problema massimo e più inquietante, il problema cruciale della poesia di Ady è sempre la «Vita». Il modo con cui egli lo colloca al centro del complesso dei suoi pensieri, non è solo un fatto artistico-poetico; ma, ad un tempo, anche una realizzazione filosofica, o meglio: è misticismo. Nella coscienza di Ady, la «Vita» — che egli scrive sempre con la v maiuscola, — è un'idea personificata: lo «Jehovah degli Jehovah». La Vita per lui s'identifica con l'Eternità; il presente è il pegno del futuro — il minuto, quello dell'Infinito. Parlando di sé, dice «. . . sacro è il mio corpo, perché lo lavano i bianchi fiumi di un ordine eterno: meraviglia delle meraviglie». Poi: «. . . santo è chi ama la Vita, figlio di tutti e padre di tutti. E maledetto chi piange la Vita . . .». In un'altra poesia apostrofa la Vita così: «La misteriosa Vita mi dona generosamente luci e luci; Vivo per te, soltanto per te, o brama mia, e per colei che ti è madre: la Vita». Annuncia superbamente di aver «stretto un patto» con la Vita, della quale «cavalca il destriero

Margitay Tihamér

művei.

Budapest, 1903. Nemzeti Szalon.

8-r, 38 l, fűzve.

(Benne: Rózsa Miklós dr.: Margitay Tihamér élete és művészete.)

Margitay Tihamér

H. 3-p.e.

-.30

Margittay Tihamér

Karácsonyi levél.

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 16.

Margitay Tihamér

Szabó Júlia: A XIX. sz. fertőszete Mon

Bp. 1985,

298 (299-es kéz)

Szemlér Mihály

Szelei Yúlia: A XIX. sz. festivete Mon.
Bp. 1985,

26, 27, 42, 43, 262-263 (250-252-e kép)

MARGITTAY TIHAMÉR, festő

Nemes Marcell a Kecskeméti Muz.Képtárának megalapitására 1911-ben 79 képet adott a muzeumnak.A gyüjtemény egy része a városi Muz.Képtárának avató kiallitasan került először nagyobb közönség elé/1924.VI.6-X.26/.A gyüjteményből kiallitottak:
MARGITTAY TIHAMÉR: CSÓKOLODZÓK, cimü müvét is. 282.old 31.jegyz

SUMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Margittay Tihamér, festő

--

A Nyolcak kiallitasa 1911-apr-ban nyilt meg a Nemzeti Szalonban. Ezen szerepeltek: Innocent Ferenc, Jantyik Matyas, Kacziany Odön, Karlovszky Bertalan, Margittay Tihamér, Olgyay Ferenc, Pataki László, Stetka Gyula, Szenes Fülöp, Szlanyi Lajos, Tolnay Akos, Zemplényi Tivadar és Fadrusz Jánosné. 328.old

Horvath Béla: Bartók és a Nyolcak 328.old

Müv.Tört.Krt. 1974. XIII. 4.sz. Bp

Margitay Tihamér festő

Az 1893-ban meghirdetett Mátyás-szobor pályázat bírálói közt volt a művész, aki a Képzőművészeti Társulatot képviselte.

Gergely Pál dr.: Nyolcvan éves a kolozsvári Mátyás-szobor.
Magyar Nemzet, 1974. szept. 11.

Margitay Tihamér
költő

Fővárosi Lapok 1895. május 14., 828. old.
(Műmelléklet.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1896. máj. 12., 1-3. old.
(Szana Tamás: A műcsarnokból.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő"

Fővárosi Lapok 1896. jan. 5., 8. old.
(Ujdonságok. A szabadsághare panorámája.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1895. jun. 27., 2022. okl.
(Ujdonságok.)

Kerkai

Margittay [Tihamér]
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 12. 7. old.
(Művészeti. Képvásárlások.)

Karinthy

Margitay [Tihamér]
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 22., 6. old.
(Ujdonságok. Az ezredéves ünnepségek megörökítése festményekben.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fölvánosi Lapok 1895. máj. 19., 1591. old.
(Művészetek.)

Kalmár

Margitay Tihamér
fertő"

Fővárosi Lapok 1895. jan. 3., 31. old.
(Művészetek.)

Kalmár

Margitay Tihamér
fordító

Fővárosi Lapok 1895. jan. 19., 215. sz.
(Színészetek.)

Kalmár

Margitay Tihamér
költő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 19., 216.
(Művészet. Művészek életrajzai.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 22., 1283. old.
(Művészetek. A „Nemzeti Szalon" Kolozsvárott.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 23., 1291. old.
(Művészeti.)

Kahán

Margittay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1896. nov. 3., 7. old.
(Művészetek. A kormány millenniumi
képvásárlásai.)

Kalmár

Margitay Tihamér
festő

Fővárosi Lapok 1926. dec. 29., 9. old.
(Irodalom.)

Margitay Tihamér
festő

Főv. városi Lapok 1895. febr. 10., 468. old.
(Művészeti.)

Kalmár

Margittay Tihamér
Jelő

Fővárosi Lapok 1896. máj. 5., 4.-5. old.
(a király látogatásai. – A műsaszerben)

Kalmár

559 **Kókán János.** Budapest környékének kőzetei tekintettel ipari alkalmazhatóságukra. 8° Bp. 1878. 12 l. 100.—

560 **Schenzl Guido.** Lehajlás meghatározások Budapesten. Bp. 1878. 8° 25 l. . . . . 120.—

561 **Szabó József.** Pest-Buda környékének földtani leírása. Pest 1858. 8° . . . . . 100.—

562 **Szabó József.** Budapest geológiai tekintetben. Bp. 1879. 8° 116 l. . . . . 300.—

563 **Tormay Carl.** Medicinische Topographie d. Stadt Pest, mit besonderer Beziehung auf d. meteor.-sanit. Verhältnisse d. J. 1853. 8° Pest 1854. 132 S. L. 200.—

Margitsziget.

564 **Kubinyi Ferenc.** Margitsziget műemlékei. Pest 1861. 5 könyomatu ábrával. 8° . . . . . 250.—

565 **Die Margarethen-Insel** zwischen Ofen u. Pesth. Eine romantische Volkssage aus d. Zeiten Königs Béla IV. 8° Pesth 1805. 215 S. . . . . 200.—

566 **Némethy Lajos.** Adatok árpádházi boldog Margit ereklyéinek történetéhez. 8° Bp. 1884. 282 l. . . . 250.—

567 **Osváth Gyula.** Szent Margit-sziget hajdan és most. Budafok 1901. Morelli fametszeteivel. 8° . . . . 250.—

568 **Őri G. György.** Margitsziget történelme az 1-ső századtól a jelenkorig . . . Négy füzetben, negyven ábrával. Kassa 1875. 8° . . . . . 180.—

569 **Őri G. György.** Negyedik Béla király a Margitszigeten . . . Történelmi szinmű. Kassa 1876. 8° 48 l. . 200.—

570 **Őri Georg.** Kurze Beschreibung d. Margarethen-Insel. Mit 14 Abbildungen. 8° Kaschau 1876. 16 S. Halbleder . . . . . 200.—

571 **Radványi Imre.** Margit-sziget története. 8° Pest 1858. 142 l. pap. Egy metszettel . . . . . 200.—

572 **Törs Kálmán.** Margit-sziget. 8° Pest 1872. 137 l. v. Egy térképpel . . . . . 200.—

Aquincum.

573 **Kuzsinszky Bálint.** A legujabb aquincumi ásatások. 1887—1888. 4° Bp. 1889. 130 l. fv. . . . . 200.—

574 **Kuzsinszky Bálint.** Aquincum és romjai. Bpest 1890. 8° . . . . . 160.—

575 **Kuzsinszky Valentin.** Aquincum. Guide. Avec un plan et quatre illustrations. 8° Bp. 1894. 32 p. . . 120.—

576 **Kuzsinszky Bálint.** Aquincum romjai. Bpest 1894. 8° 120.—

577 **Kuzsinszky Val.** Funde aus Ungarn. Österreich. Arch. Inst. 1899. Aquincum . . . . . 100.—

578 **Kuzsinszky Bálint.** Aquincum és az ó-budai ásatások. Bpest 1900. 8° . . . . . 200.—

579 **Kuzsinszky Bálint.** Római kőemlékek az aquincumi muzeumban. Képekkel. 4° Bp. 1901. 66 l. fv. 120.—

580 **Némethy Lajos.** Vázlatok Budapest multjából. Az amphiteatrum képével. 8° Bp. 1883. 42 l. fv. . . . 240.—

581 **Salagi Stephanus.** De columna Romana milliaria ad Budam nuper reperta Dissertatio. Quinque-Ecclesiae. 1780. 168 p. . . . . 300.—

582 **Schönvisner St.** De ruderibus laconici caldariique Romani et nonnullis aliis monumentis in solo Budensi... Budae 1778. 4° 234 l. . . . . 350.—

583 **Torma Károly.** Az aquincumi amphitheatrum északi fele. Nyolc fametszettel és 15 fénynyomatu táblával. 8° Bp. 1881. fv. (Ak. ért.) . . . . . 120.—

Környék.

584 **Dausz Gyula.** Kőbánya multja és jelene. 8° Bp. 1913. 215 l. Képekkel . . . . . 250.—

585 **Eperjessy István.** Zugliget és vidéke. Sok képpel és 1 térképpel. 8° Bp. 70 l. fv. . . . . 300.—

586 **Erzsébetfalva (Kossuthfalva).** Útmutató, területleirás, ipar és kereskedelem. Szerk. Nemény Vilmos. 2° U. o. 1909. Térkép, 21 lev. fv. . . . . 120.—

587 **Ferenczy József.** Tekintetes nemes Pest Pilis és Solt törvényesen egyesült vármegyékben, valamint a' kis Kunságban is található sz. kir. városok, helységek névtára. k. 8° Buda 1844. 184 l. Pap. . . . . 250.—
Buda és Pest kerületenkénti leirása történelmi vonatkozásaikkal.

588 **Fludorovics Zsigmond.** Mária-Besnyő kegyhely. 2. kiad. 8° Bp. 1913. 65 l. Képekkel . . . . . 100.—

589 **Galgóczy Károly.** Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült megye monographiája. 8° Bp. 1876. 248 l. v. 300.—

590 **Gettinger Th.** Die Umgebungen von Pest und Ofen. Pest 1865. . . . . 300.—

591 **Gerlóczy Gyula** és **Dulácska Géza.** Budapest és környéke természetrajzi, orvosi és közművelődési leirása. 3 rész. Térképekkel. 4° Bp. 1879. fbőr . . . 460.—

592 **Gyömbér András.** Máriabesnyői emlék. 16° Eger. 134 p. v. . . . . 120.—

593 **Havas Sándor.** Fehéregyház és Árpád sirja. Budapest 1883 . . . . . 100.—

KÉNYES KÉRDÉS.

Margitay Tihamér festménye.

A hölgy már túl van az első virágzáson, de a hölgyek nemcsak huszadik évökig szépek és érdekesek. A fiatal ember ellenben most lépett abba a korba, mikor a csiszolódás kezdődik s formát kap az ifju nemzedék a nők körül. Kifogástalan fiatal ember a legújabb divat szerint öltözve, vasalt nadrágban, felgyürt szárakkal, hogy fitogtathassa sávos harisnyába bujtatott lábát és lakkos czipőjét. Nyakkendője bokorra kötve, haja homlokára fésülve, mellén virágbokréta.

Szépen fölkészülve, a hódítás első utjára indult, s eljutott egy elegáns szalonba. Talán megelőzték már a virágbokréták, melyeket oly változatos alakban és árban szokás előre küldeni. A szalon urnője festői pongyolában fogadja. Úgy látszik ismeri a virágbokrétákat és azok küldőit. Nem egyszer lehetett része már bennök. Szeretetreméltón fogadja a látogatót, a ki feszesen ül ott a bársony karos-székben.

Nyájasan tekint rá, szépen előre hajlik s a zavarodott fiatal úrtól megkérdezi:

— Szeret engemet?

A fiatal dandy lesüti szemét, keztyűs kezével szorongatja és simogatja kalapját. Ugyan mit is feleljen most.

Ez a szituáczió, melyet Margitay Tihamér megfestett egyik képén, sok kifejezéssel és jellemzéssel. A kép ki volt állítva a műcsarnok egyik kiállításán is, s a festő azt a czímet irta hozzá: «Szeret ön engemet?» A kezdő dandy zavarán sokat mosolyogtak a nézők.

Az ifju úr válaszára nem vagyunk kiváncsiak. A kép eleget beszél. Mind a két alak annyira határozottan tünik föl, hogy teljesen magyarázzák a helyzetet.

Margitay mindig szerencsével festi a nagyvárosi élet dandyjainak szereplését. Ezek az ő képeinek hősei, s ebben a vidám szalon-genreben sok sikertaratott már. *K.*

PETŐFI SZÜLETÉSÉRŐL.

Ma hetven éve született Petőfi . . .

Ez emlékezetes napot a «Vasárnapi Ujság», mely a nagy költő iránti kegyeletet alapitójától, Pákh Alberttől, mintegy örökségképen vette át, nem hagyhatja letünni a nélkül, hogy ne szenteljen nehány sort Petőfi emlékének.

Alkalomszerűnek véljük első sorban a Petőfi születésére vonatkozó adatokat közölni s a szülőhelye fölött folyt vitákról megemlékezni.

Mai napság minden iskolás gyermek tudja, hogy Petőfi Sándor Kis-Kőrösön, Pestmegyében született. Az ötvenes évek első felében azonban még irodalmi férfiaink sem tudták. Némelyek — köztük Gyulai Pál — Félegyházát, mások Szabadszállást tartották a költő szülőhelyének, sőt akadt olyan is, ki azt állítá, hogy Petőfi Kun-Szt-Miklóson született.

Hogy e helyek egyike sem, hanem Kis-Kőrös tekintendő Petőfi szülőhelyéül, azt Sárkány János, volt kis-kőrösi evang. lelkész és Petőfi egykori tanulótársa állítá először Pákh Albert hez intézett levelében, melyet ez a «Vasárnapi Ujság» 1857. évi 1. számában közzé is tett. Minthogy ez a levél az első hiteles tudósítás Petőfi születéséről, helyén valónak tartjuk, azt ez alkalommal egész terjedelmében újra közölni.

Az érdekes levél igy hangzik:

«*Kis-Kőrös*, 1856. decz. 18-án. Tisztelt szerkesztő úr! Többször olvastam már, nevezetesen a «Vasárnapi Ujság» jelen évi folyamában is, legutóbb pedig a «Vasárnapi Könyvtár»-ban azon hibás állitást, hogy Petőfi Sándor költőnk 1823-ik év junius 1-én született. Ez állitást hibásnak mondom, s ezt a legérvényesebb adattal bizonyithatom be. Petőfi nem a Kis-Kunságban, hanem Pest-megyében, nem Szabadszálláson, hanem Kis-Kőrösön született. A kis-kőrösi ágost. vall. evang. egyház keresztelési Anyakönyvében a 127. lapon az áll, hogy 1823 január 1-én kereszteltetett *Petrovics István* és *Hrusz Mária* fia *Sándor*, miként ezt hiteles kivonatban minden pillanatban kiadni kész vagyok. Köztudomásu, hogy költőnk a Petőfi nevet csak később, apjávali meghasonlása következtében vette fel. — Petőfi Sándor tehát kis-kőrösi születésü, s első gyermekéveit is Kis-Kőrösön tölté; csak később mentek át a szülői Kis-Kunságba.— Jól emlékszem, hogy midőn szülői Sándort a szent-lőrinczi latin iskolába hozták, már Szabadszálláson laktak. — Szent-Lőrinczen Sándorral egy szobában laktam, később is kalandos életének minden fázisaiban ismertem: mint katonát, mint obsitost, mint pesti statistát, mint kezdő költőt és mint elismert jelest. — Pesten gyakrabban megfordulván, majd mindig találkoztam vele. — Midőn utoljára voltam vele, nekem s több kis-kőrösi barátinak szentül megigéré, hogy szülőföldét s itteni barátit legközelebb meglátogatandja. Azonban a forradalom közbe jött, s ez gátolá adott szava beváltásában. — Kun testvéreim ne vegyék rosz néven, hogy tőlük elpörlöm azon dicsőséget, melyet Petőfi Sándornak állítólagos kun születése reájok árasztott. — Nem is az indított a fölebbi sorok irására, hogy ez által lakhelyem dicsőségét emeljem: ámbár megvallom, jól esik mondhatnom, hogy Petőfi kis-kőrösi fi; — hanem igen illő, hogy jeleseinknek legalább születéshelyét és idejét alaposan tudjuk.

Sárkány János, kis-kőrösi ev. lelk.»

E levél irodalmi köreinkben nem kis megfepetést keltett s egész hirlapi polemiát idézett elő, melynek az volt a jó következése, hogy a Petőfi-irodalom a nagy költő születésére s gyermekkorára vonatkozó több érdekes adattal gyarapodott.

A levélben közlött adat ellen első sorban *Gyulai* Pál szólalt fel. Petőfi életrajzában, mely az «Uj magyar Muzeum» 1854. évfolyamában

KÉNYES KÉRDÉS. — Margitay Tihamér festménye.

PETŐFI SZÜLŐHÁZA KIS-KŐRÖSÖN.

jelent meg, Félegyházát állitá Petőfi szülőhelyéül; s állításához ragaszkodott most is, leginkább azért, mert Petőfi maga «Szülőföldemen» czimü költeményében e várost vallja szülővárosául. Petőfinek, szerinte, semmi oka sem lehetett, hogy szülővárosát eltagadja, sőt ha ezt akarta volna, inkább választja vala a protestáns Kis-Kőröst, vagy Szabadszállást, különösen az utóbbit, a hol úgy szólván felnőtt, s melynek hizelegni követté választásakor érdekében volt. Hivatkozott Arany Jánosra, ki előtt Petőfi egy izben úgy nyilatkozott, hogy nem ott keresztelték, a hol született; hivatkozott Losonczy Lászlóra, kinek Petőfi hasonlót mondott, határozottan Félegyházát jelölvén meg, mint születése helyét. Mindezek alapján Gyulai össze akarván egyeztetni Petőfi saját állitását, valamint a Petőfi barátaitól nyert adatokat és a keresztlevelet, azt állitá, hogy Petőfi Félegyházán született, de Kis-Kőrösön kereszteltetett, mivel Félegyháza tisztán katholikus község.

Gyulai Pállal egy időben *Pesty* Frigyes is felszólalt és pedig szintén Félegyháza mellett. Ő is Petőfi költeményeire hivatkozik, melyek a Kis-Kunság valamely helyére mutatnak. Emliti a «Szülőföldemen» czimü költeményét is Petőfinek, melynek keletkezése helyét azonban nem ismerte, s melyről azt mondja, hogy ha ezt tudnók, Petőfi saját irott bizonyitványát birnók születéshelyéről. A közlött anyakönyvi adatra nézve pedig az a véleménye, hogy miután a Petrovics név igen gyakori, az ott megnevezett személyek azonosságát Petőfivel és szüleivel ki kellene még mutatni. Az sem bizonyos, hogy az anyakönyvi kivonatban emlitett nap egyúttal a születés napja-e?

Pákh Albert Gyulai érveit nem tartotta olyanoknak, melyek a közlött anyakönyvi adat hitelességét megdönthetnék. Nem is feszegette tovább a dolgot, hanem a helyett *Vörösmarthy* László szabadszállási lakosnak Petőfire és szüleire vonatkozó adatait közlé, («Petőfi Sándor születéshelye s gyermekkora» czimen a «Vasárnapi Ujság» 1857. évi 3. számában), s melyekből kétségtelenül kitünt az, hogy Petőfi Szabadszálláson járt iskolába, ott tölté vakácziói t, de nem ott született.

Még érdekessebbek voltak azok az adatok, melyeket a költő öcscse, *Petőfi* István szolgáltatott, Brünnben, 1857. jan. 23-án kelt s a szerkesztőhöz intézett levelében. «Lapjának már két számában tusakodnak bátyám születési helye fölött, — irja. Sárkány János urnak tökéletes igaza van, minthogy a keresztelési anyakönyv nem hibázhatik. Sándor Kis-Kőrösön született 1822-ik év deczember 31-én, pontban éjféli 12 órakor. Hosszú életök folytában szüleim soha kedvesebb új-évet nem értek, mint az 1823-ikit. Öt évi házasságuk után végre az ég egy fiúval áldotta meg őket. Ezt szüleimtől nem egyszer hallottam, s midőn felnőttem, számtalanszor olvastam a «Nagy Biblia» melléklapján atyám jegyzetét: «Sándor fiam született» stb., hol harmadfél év múlva saját nevem is ragyogott....» («Vasárnapi Ujság» 1857. 5. sz.)

Végül *Pákh* lapjának 6. számában, hivatkozván Petőfinek akkorában még friss egészségben élő és Kecskeméten tartózkodó keresztanyjára: özvegy *Kovácsay* Ferenczné, szül. Dinka Anna asszonyra, a ki őt keresztvizre tartá, s a kinek állitása, melyet *Torkos* István kecskeméti evang. lelkész küldött volt be, de a melyet részletesen közölni Pákh nem tartott szükségesnek, egészen megegyező Petőfi István közlésével, megállapitott tényként állitá lapjában: hogy *Petőfi Sándor 1822 deczember 31-én éjféli 12 órakor, vagy ha úgy tetszik, 1823. január 1-én Kis-Kőrösön született.*

S mégis e föltétlen hitelt érdemlő adatok ellenére ismételten kétségek merültek föl, melyeket, első sorban helyi hiúság táplált.

Különösen Félegyháza nem akart lemondani a dicsőségről, hogy Petőfit fiának vallja.

1867-ben, midőn Félegyházán Petőfi szüleinek lakóházába emlékkövet illesztettek, továbbá 1872-ben, midőn Rónay Istvánnak a «Fővárosi Lapok»-ban megjelent czikke után mozgalom indult meg Petőfi szülőházának megvétele ügyében, történtek felszólalások Félegyháza mellett.

Az irodalomban a «Vasárnapi Ujság» közleményei után többé már nem volt kérdés tárgya, hogy Petőfi hol született. Maga Gyulai Pál is, látván Petőfi atyjának Kis-Kőrös város előljáróságával 1821-ben, «Szent Mihály havának hatodik napján», három évre kötött szerződését, elismerte, hogy Petőfi csakugyan kis-kőrösi születésü. Mert a szerződés szerint Petőfi atyja nemcsak a városi mészárszéket bérelte ki, hanem a hozzá tartozó lakást és veteményes kertet is, a városi előljáróság pedig, hogy könnyebben költözködhessék, a mészárszéket már 1821 Mindszent-napjától fogva átengedte neki és bútorainak szállitására a szükséges kocsikat is fölajánlotta volt.

Mindebből tehát kitünt, hogy Petőfi szülei nagyhirü fiok születése idején csakugyan Kis-Kőrösön laktak. Amde e szerződést nem tették közzé s igy a nagy közönség nem ismervén azt, könnyen hitelt adott a Félegyháza érdekében történt felszólalásoknak.

Kis-Kőrös azonban kétes hitelü állitások miatt nem volt hajlandó lemondani az őt jogosan megillető dicsőségről. Mint 1857-ben Sárkány, úgy tiz évvel később is a község lelkésze: Blázy Lajos kelt a város jogának védelmére. Czikket irt ezzel a jellemző mottóval:

«Septem urbes certant de stirpe insignis Homeri,
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamis, Chios, Argos,
Athenae»
seu:
«Kis-Kőrös-e, vagy Félegyháza
Volt Petőfi szülőhazája?»

s beküldé azt a «Magyar Ujság» szerkesztőségéhez. Nem vették figyelembe, pedig az addig ismert érvekhez újat is csatolt, tudniillik azt, hogy a keresztelés végett Kis-Kőrösre máshonnan hozott gyermekek neveihez szüleik lakóhelyét is odajegyezték, mit Petőfinél is megtettek volna, ha tényleg Félegyházán születik. Hivatkozott Petőfi egyik keresztanyjára, özvegy Viczián Jánosnéra, továbbá egy Kis András nevü kiskőrösi birtokosra, kik mindaketten jelen voltak Petőfi keresztelő lakomáján és készek voltak esküvel is bizonyitani, hogy Petőfi Kis-Kőrösön született; hivatkozott tanulótársaira, kiknek állitása szerint Petőfi maga Kis-Kőröst vallotta szülőhelyéül, sőt, bizonyitványain is az volt, mint ilyen, megnevezve.

Midőn azért 1872-ben megint fölmerült az az állitás, hogy Petőfi nem Kis-Kőrösön, hanem (?) Félegyházán született s ennek folytán a Pest-megye közgyülésén Petőfi szülőházának megvétele czéljából tett indítványt is visszavonták: a kis-kőrösiek, hogy végre elnémitsák a kétkedőket, a járásbiróságnál eskü alatt kihallgatták hat öreg lakosát a községnek, a kik Petőfi szüleit jól ösmerték, mikor Kis-Kőrösön laktak és a kiknek Petőfi ott történt születéséről is tudomásuk volt.

A vallomások között legérdekesebb két anyókának: *özv. Dinka Jánosné*, szül. Fekete Annának és *özv. Dukai Pálné*, szül. Jeszenszki Zsuzsannának vallomása. Özvegy Dinkáné, kinek vállait már 75 év terhe nyomta, férjével egyetemben, a ki a városi nagykorcsmát árendálta, igen jó viszonyban volt Petrovicsékkal. Ha vásárok alkalmával az öreg Petrovicsnak pénzre volt szüksége, rendesen Dinkához fordult.

Mint Petrovics jó embere, Dinka a Sándor fia keresztelése alkalmával adott ebéden is ott volt. Hivatalos volt arra Dinkáné asszonyom is, s mivel Petrovicsnénak több izben ebédet küldött, Petrovicsékkal magyar komaságot tartottak. Élénken emlékezett még az öreg anyó arra, hogy Petrovicsné a mészárszékben érezte először a nehéz pillanat bekövetkezését és csak alig volt képes haza vánszorogni.

Jeszenszki Zsuzsanna özv. Dukai Pálné, ki szintén közel járt már a 70-hez, mikor kihallgatták, lánykorában Petrovicsné hajadon hugának volt barátnője s csaknem mindennapos Petrovicséknál. Határozottan emlékezett rá, hogy mikor Petrovicsék Kis-Kőrösön laktak, Sándor nevü fiuk született. Szomszédságában lévén, gyakran átment Petrovicsékhoz és a kis fiút sokszor dajkálta is. Bölcsője a kisebbik szobában állt s úgy emlékezett, hogy ott született is, abban a házban, melyben az emléktábla van s a melyben 1872-ben Martinovics Pál köteles lakott.

Ugyancsak 1872 szeptemberében Szécsényben a járásbiróságnál az ottani lelkész, Simonides János közbenjárására Petőfi keresztatyját: *Martiny Károlyt*, Martiny Mihály volt kis-kőrösi pap fiát is kihallgatták. A szegény öreg megfosztva szeme világától, sanyarú körülmények közt élt, de nyomorúsága mellett is boldog volt abban a tudatban, hogy Magyarország legnagyobb költőjét ő tartá keresztvizre. A mi úgy esett, hogy Mezőberényből, a hol a gymnáziumba járt, 1822 deczember havában. a karácsonyi ünnepekre haza rándult Kis-Kőrösre s otthon mulatása idején Petrovicsék akkor született fiok egyik keresztatyjául őt, keresztanyjául pedig nénjét, Martiny Ludovikát hivták meg.

Szülei iránt való tiszteletből történt ez, mert Petőfi anyja lány korában Martinyéknél szolgált Maglódon, s ott ismerkedett meg vele Petrovics István, ki akkoriban székálló legény volt. Martiny Károly a többi komák közül is megemlitett nehányat és megjelölte Petőfi szülőházát is.

Azóta, hogy e tanukihallgatások történtek, többé nem vonta kétségbe senki, hogy Kis-Kőrös Petőfi szülőhelye. A kis város, mely a kegyeletet nagy szülötte iránt hiven ápolja s annak már a 60-as években egy mellszobor felállitásával is kifejezést adott, zavartalanúl élvezi a dicsőséget, hogy Petőfit fiának vallhatja.

Dr. Baróti Lajos.

*
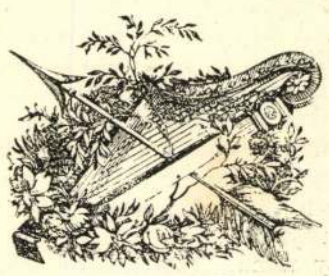
Petőfi születésének 70-ik évfordulója alkalmából Petőfi pesti lakásainak rajzain kivül bemutatjuk *Petőfi* egyik arczképét; azt, a melyik lapunkban még nem volt közölve. Ez az «Összes költemények» 1847-iki kiadásához mellékelt metszet után készült. Az eredetit Tyroler metszette 1846 őszén, Barabás tusrajza után. Petőfinek ez arczképét Arany János is igen hűnek mondja hátrahagyott levelei egyikében. Ez után készült az ismeretes kisebb alakú metszet, mely azonban nem egészen egyező az eredetivel. Petőfi többi fenmaradt arczképeit a «Vasárnapi Ujság» már *mind* közölte. *Petőfi szüleinek* arczképét Orlai vázlatai után közöljük. A költő testvéröcscsének, *Petőfi Istvánnak* arczképe másolat Borsos és Doctor 1873 táján készült fényképéről. *Petőfi nejének* arczképe Petőfiné egyetlen élő gyermeke, Horváth Ilona birtokában levő fényképek után készült. Az e sorok alatt lévő zárókép Petőfi «Összes költeményei» 1847-iki kiadásának czimlapjáról van véve.